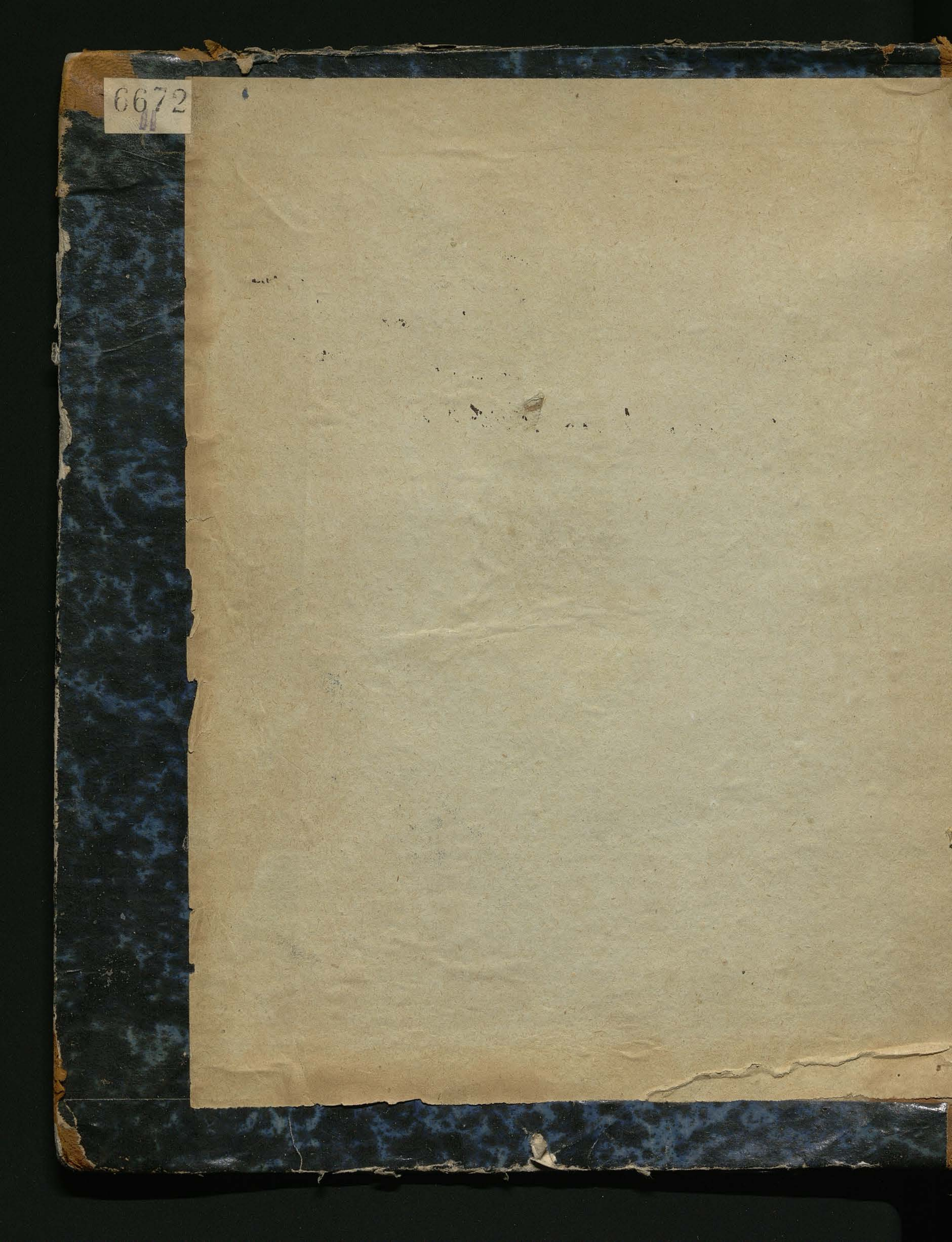
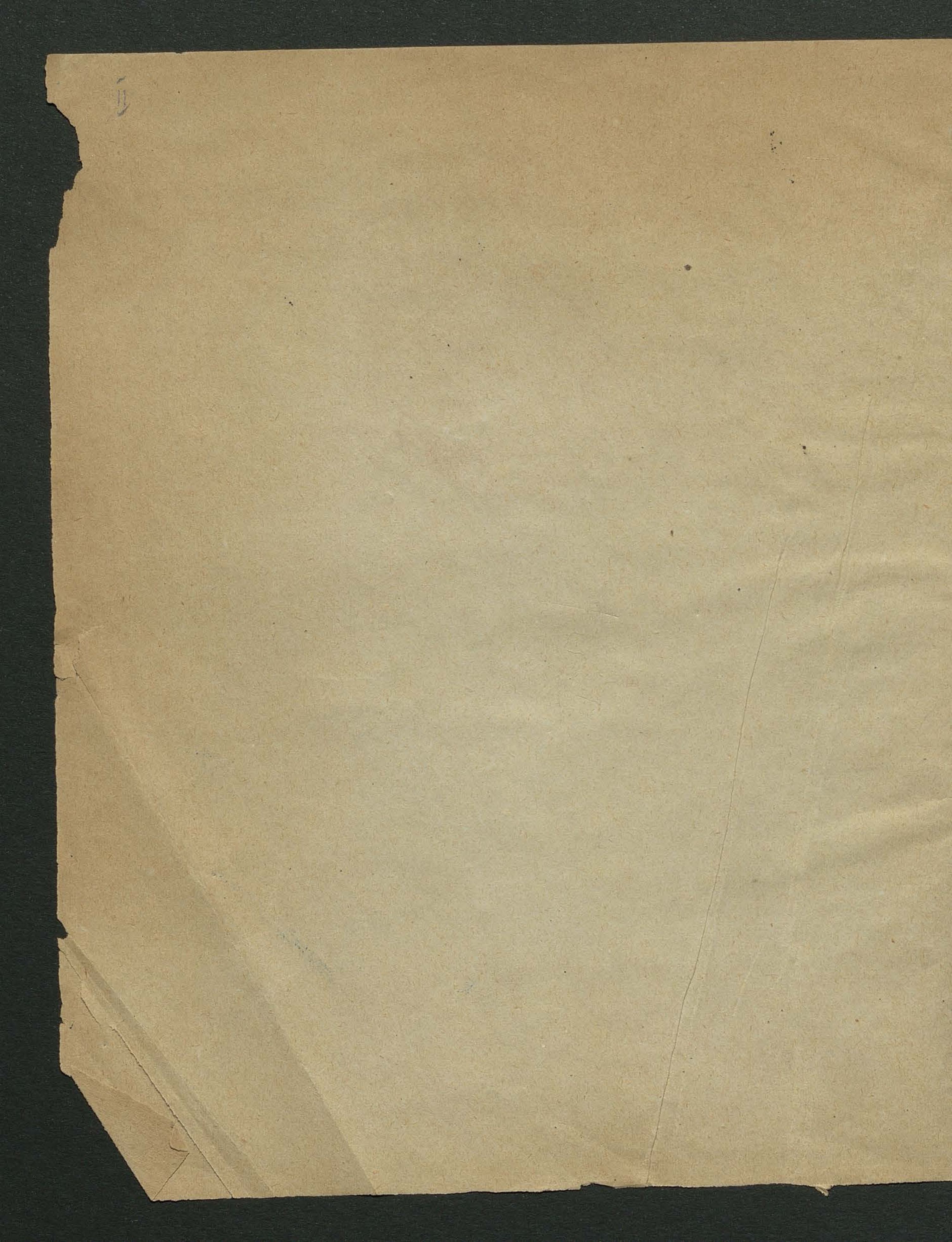

6672

Niniejszy manuskrypt
Tadeusza Lipskiego, Kasztelana
Łęczyckiego, z posiadanego w zbiorze
rodowem moim, ofiaruję
Bibliotece Jagiellońskiej
Aleksander Jelski
1/14 września 1909 r.

Pamiętniki

Tadeusza Lipskiego

1768.

Pamiętniki Tadeusza Lipskie

1768 r. –

(3)

Ciekawości rożne 1768vi

Konfederacya Wwdztwa Bracławskiego
d. 2da Maij w Winnicy.

My Dygnitarze Urzędnicy Ziemianie i Obywatele Wo-
iewodztwa Bracławskiego, przy Wierze S. Wolności i Prawach
Narodowych Konfederowanego i Zprzysiężonego, Łącząc Się
do Aktu Konfederacyi Generalney Barskiey, i Uniwersałow od JJ.
WW. Jmciow PP. Michała Krasińskiego Podkomorzego Wwdztwa
Mazowieckiego Ziemi Rożańskiey, Konfederackiego; i Jozefa Pu-
ławskiego Pisarza Nadwornego Koronnego, Związkowego; Mar-
szałkow, Roku teraźnieyszego d. 29. Febr. w Barze wydanych,
które całym Sercem i Umysłem amplectimur. Za Obwie-
szczeniem Jmci Pana Joachima Potockiego Podczaszego W. X. Lit.
Marszałka Konfederacyi Wwdztwa Naszego, i Za Zaproszenia-
mi J.O. Xcia Jmci Alexandra Swiatopełka Czetwertyńskiego, Pod-
komorzego tegoż Wwdztwa Naszego, Ziechawszy Się tu do Mia-
sta J.K.Mci Winnicy, na Mieysce Obradom naszym Zwyczay-
ne, Stanowiemy. Ponieważ Konfederacya w Roku przeszłym
1767mym, celem dalszego ucalenia Wiary S. Katolickiey i U-
szczęśliwienia Oyczyzny podniesiona, w Swych czystych i Zba-
wiennych Myslach Zawiedziona Została, więc powtornym Zprzy-
mierzeniem i Zprzysiężeniem Się naszym popieraiąc też nieuskut-
kowaną Konfederacyą, w tak okropnym Stanie i upadku Oyczyzny
przeciw nagłącym i ostatnią Zgubą grożącym Zamachom Woysk
przeciwnych.

N..

2.

przewinych, na Obronę i na Ratunek tęyże Oyczyzny, konsekruiąc Krew Życie i Substancyą naszą, takowe czyniemy ustawy.

1mo. Uważaiąc przynaglaiącą usilną potrzebę w tym czasie, przyłączenia więcey Konsyliarzow do teraznieyszey Konfederacyi naszey aby J.W. Marszałkowi w obradach publicznych pomocą byli, ile niektorzy Ichmść dawniey postanowieni Konsyliarze, in opere Belli zostaiąc w Radach zasiadać niebędą mogli, więc adimplendo Majorem Numerum Ichmściow PP. Konsyliarzow; Ichmci Swiatopełka Czetwertyńskiego Podkomorzego Bracławskiego, Jmść Rosnowskiego Starosty Winnickiego, i Jmść Bogdana Ostrowskiego Chorążego Bracławsk. za Konsyliarzow postanowiliśmy. Ktory to Ichmść ex Stallis Urzędow Swoich, funkcyą Swoią odprawować powinni będą. Dla ubezpieczenia zaś wewnętrznego Pokoiu w Woiewodztwie naszym, i administrowania S. Sprawiedliwości pod powagą i Prezydencyą J.W. Potockiego Podczaszego Litewsk. w Społeczeństwie WW. Konsyliarzow, tudzież iednego z Ichmciow w przeszłym Roku 1767mo przez Laudum d. 5to Czerwca w Winnicy nastąpione a w Grodzie tymże Oblatowane obranych Sędziow Konfederacyi naszey, tychże samych supra scripto Laudo wyrażonych i na ten czas iuż przysięgłych potwierdzamy, a na mieysce zmarłego JP. Stefana Zabołockiego Woyskiego Zwinogrodzkiego, Jmść Ignacego Sieszkowskiego Podczaszego Czerniechowsk. obieramy. Ktory to JP. Sędzia noviter electus, w Czasie Reassumowania Sądow, za poprzedzaiącemi Uniwersałami, od JW. Marszałka

od J. W. Marszałka Konfederacyi naszey, lub pod Imieniem Jego wydawaé się maiącemi, a przez WW. Konsyliarzow podpisanemi, Jurament Słotny Sędziowsky w Statucie opisany wykonać ma i powinien będzie. A że ex natura Konfederacyi według dawnych Zwyczaiow wszelkie Jurysdykcye Maioris et minoris Subselij ustawać powinny, i w Wdztwie Naszym more et ordine Sądy Konfederackie są ustanowione, więc jeżeliby po akcie podniesioney Konfederacyi Barskiey i wydanych in publicum Uniwersałach, na kiuntolewicie z Naszych wspol-Braci, i obywatelow in quovis judicio Processa i Kondemnaty cum aggravatione nastąpić miały, te za nieważne i illegalne, jako Zwyczaiom i ustawom Konfederackim przeciwne mieć chcemy, i żeby takowe Processa żadney Exekucyi niepodlegały, także pod praetextem tychże Processow żadne Zaiazdy titulo Executionis et Traditionis niedziałyśię, ani w Graniach Najazdy i aggrawacye między obywatelami niebyły czynione, ossenti Sancito warujemy et sub Rigoribus w Sądach Konfederacyi Wdztwa naszego, lub Generalney Konfederacyi exemplariter Extendendis, ostrzegamy.

2do. Że zaś Woyska Nieprzyiacielskie w poblizkości; Dobra Braci naszey i osoby onych niezmiernie aggrawuią, Ustawiczną krew niewinną rozlewaią, Domy Szlacheckie rabuią, Swiątniom Boskim nieprzepuszczaią, Obywatelow w niewolą biorą, i na karki nasze następuiąc, ostatnią grożą Ruiną i upadkiem Oyczyznie, Więc dla ubezpieczenia własnego Życia, i dla dania pomocy

wspoł-Braci naszey

współ=Braci naszey in Opere Belli Zostaiącey, i krew swoię
leiącey, Obmyślaiąc sposób uformowania Milicyi Woiewodzkiey,
pro hac Sola Vice in perimenti necessitate choc z enerwacyą
Substancyi naszey, takowe ułożenie i dyspartyment czyniemy.
Aby J.OO. J.WW. WW. Dziedzice i Possessorowie, lub Ich Kommissa=
rze, Gubernatorowie, Ekonomowie, i w pomnieyszych włościach Dy=
spozytorowie bona fidei, a nie inni na Ich mieysce Subordyno=
wani, na dzień 24. Maja, Inwentarz Miast i Wsiów, iak nay=
sprawiedliwiey wszystkich Chałup Szlachty Czynszowey i podda=
nych, także Filiponowców iedną chałupę za dwie rachuiąc, prócz
ludzi w służbie dworskiey będących, i na Skarb Rzemieślni=
ków excypowanych, spisawszy, do Grodu komportowali, i one
przed WW. Konsyliarzami i Urzędem Grodzkim Wileńskim, bądź
przed dwoma Konsyliarzami i iednym Officialistą Grodzkim, na
rzetelność spisane zaprzysięgli. Po którym komportowaniu
i zaprzysiężeniu, z Chałup sta dwóch Żołnierzy alias Piechot=
ków, w Moderunek i Broń iaka bydź może in Essenti, przy=
branych, (a potym Mundury Wiedzkie w czasie wolnieyszym bę=
dą przysposobione:) iednego Konnego a drugiego pieszego w cza=
sie Sześciu niedziel stawić do Wileńskiey powinni będą. Na
termine zaś komportowania Inwentarzów Ichmść Konsyliarze
i Officialistowie Grodzcy Wileńscy, czyli dwóch Konsyliarzów i
ieden Officialista zasiadaiący, proporcyą Chałup, gdzieby według
wyrażonego opisania z iednych Dóbr zbywało, a w drugich
niedostawało.

niedostarczało chałup do stawienia pomienionych Pachołkow pomiarkować i ułożyć, czyli iedne dobra do drugich przyłączyć, i Zestawienie jednego drugiemu, proporcyonalnie nakazać maią. A ieżeliby Dziedzice i Possessorowie, lub Ich Kommissarze, Ekonomowie, Gubernatorowie, czy Dysspozytorowie, Inwentarzow na terminie nie komportowali i niezaprzysięgli, także w dalszym Czasie Żołnierzow niestawili, tedy Dobra Ich Surowey Exekucyi Żołnierskiey za Ordynansem JmPana Marszałka lub pierwszego Konsyliarza na ten czas będącego podlegać będą. Ktorey to Milicyi teraz w gwałtownym razie nowo przez nas ułożoney, a po Affektach i Sercach (: do Ucalenia Wiary S. Wolności i Praw Narodowych przywiązanych :) Wspoł-Braci naszych; spodziewaney, za Połkownikow: Powiatu Bracławskiego JmPana Bogdana Ostrowskiego Chorążego Bracławskiego; Powiatu Winnickiego JmPana Stanisława Szczeniowskiego Starosty Grachtamirowskiego; a Powiatu Zwinogrodzkiego Xcia Jmci Janusza Swiatopełka Czetwertyńskiego Chorążego Bracławskiego; miłością Wiary, Męstwem i Zasługami w Oyczyznie zaszczyconych; Rothmistrzami zaś do Powiatow: Bracławskiego; JPana Szymona Bykowskiego Woyskiego Bracławskiego, do Winnickiego; JPana Michała Jaroszynskiego Starosty Wyszogrodzkiego, do Zwinogrodzkiego; JPana Daniela Zaszczewskiego Miecznika Owruckiego, obieramy i postanawiamy. Innych zaś Officerow w Połkach Swoich, jako to Porucznikow i Chorążych, Sami JmściPP. Połkownicy według Woli i Zdania Swego, według Sposobności do tey Funkcyi maią postanowić, tymi

Połkami rządzić

6. Półkami nadziei, Ordynansom JmĆ Pana Marszałka Związkowey i Wdztwa naszego, pod niebytność zaś onych pierwszego po tenczas znayduiącego się Konsyliarza podlegać, tudzież wszelkiey exorbitancyi per omnia zabraniać pod odpowiedzią za Officerow i Żołnierzow kommendy swoiey, są obowiązani. Tych zaś Powiatów Bracławsk., Winnickg. i Zwinogrodzkg. dystynkcyą przy komportowaniu Inwentarzow in ordine pomienioney wyprawy codequando numeru Żołnierzy do każdey Półku, JchMśc Konsyliarze i Urząd Grodzki Winnicki uczynić maią. A ieżeliby ktory z Jmciow PP. Półkownikow ochraniaiąc dobra swoie, Żołnierzy podług Inwentarza spisanych chałup, niestawił; tedy za dowiedzeniem Jm w Sądzie Konfederackim, stawić tenebitur. Ani też Dymissyi nikomu czyli przez się, czyli przez Officerow swoich, dawać nie powinni pod tymże Sądem, czego vel maxime JmĆ Półkownik w Woysku znayduiący się inspekcyą prodmissor mieć powinien. Po wyszłym zaś czasie stawienia Żołnierzy, popis teyże wyprawy przed J. W. Marszałkiem, a w niebytności onego przed WW Konsyliarzami przynaymniey dwoma nastąpić, i Regestra takowy ludzi wyprawnych (: przez JchMściow Półkownikow i Officerow spisane :) JW. Marszałkowi lub Konsyliarzom podane być maią. Jako zaś każda praca sprawiedliwą meretur nadgrodę, tak Wdztwa nasze in recompensam prac i expens JchMściow Półkownikow i Officerow, tymże WW Półkownikom każdemu z Porucznikiem, Chorążym i Dobosżem, oraz na

Złoty

Kotly i Chorągiew po 4^{rte} Złotych Polsk: a JmćP. Rotmistrzom 7.
Każdemu po tysiącu Złotych naznacza Się, które Za Assygnacyą
Jmćpana Marszałka Wudzkiego naszego lub dwoch WW. Konsyli:
arzow Z Kassy Wudzkiey Wypłacone bydź maią. Którzy
Zaś Dziedzice i Possessorowie, niezrodni Patryotowie, dla na-
głego Ratunku w tak nieszczęśliwym Oyczyzny Stanie, Z miło:
sci ku Bogu i upadaiącey Wierze S. Z własney woli ludzi
Swoich Nadwornych, do Konfederowanego Woyska przyłączyć
raczyli, i w dalszym czasie tychże ludzi azardowaćbędą, tych
Wiekopomna Sława przed niebom i całą Oyczyzną pro mo:
numento Zostanie. Waleczne dzieła przezacnego Woyska Kon
federowanego w tylu Swieżych Z nieprzyiacielem utarczkach, Za
Wiarę Wolność i Oyczyznę Z wylaniem krwi okazane Zawdzię:
czaiąc, a pryncypalnie J. WW. Marszałkom tymże Woyskiem rzą-
dzącym, krew Życie i Substancyą ochotnie exponuiącym, Kray
Nasz od nieprzyiacielskich exorbitancyi Zasłaniaiącym i Onych
Znakomicie gromiącym, nieśmiertelną Oświadczywszy obligacyą
i podziękowanie, lubo Za poniesione Expensa, prace i azardy chcie
libyśmy pro posse obmyślić rekompensę, ale że J. WW. Mar-
szałkowie wraz Z Woyskiem przez wzgląd innych teraźniey-
szych Expens dalszemu Sposobnieyszemu czasowi powinną w Ser-
cach i pamięci naszey Zostawuią wdzięczność, więc teraz Z
Oświadczoney naszey Offiary pro impetrando Divino Auxilio
Konwentom Wiwnickim: XX Jezuitów fl. 2.^{one} OO. Kapucynów fl. 500.
OO. Dominikanow

8.

OO. Dominikanow ff 500 ustępuię. Zaczym te Summy ze Skarbu Woyskiego i podatkow niżey wyrażonych wypłaci dysponuiemy.

3tio. Ubezpieczaiąc tak dobra jako i Osoby Obywatelskie, gdyż pro indemnitate et Securitate onych do Ustawy Zawiązaney na Obronę Wiary Wolnosci i całego kraiu przystąpiliśmy; Więc Ostrzegamy Żeby Swawolne kupy i Osoby pod pretextem Związku konfederackiego exorbituiące, Za doniesieniem Rzetelnym o takowych Osobach Żadnego Instrumentu ani od J.WW. Marszałkow Związkowego i Naszego, ani od WW. Półkownikow niemaiących, in crimine tali deprehensos wolno było Zatrzymać, i do Sądu przyprowadzić Cum adminiculo Militari Woysku Naszego takowego exorbitanta oddać.

4to. Jako Konfederacya Generalna Barska, i Uniwersałami od Oyczyzny wydanemi iest ostrzeżono, a Żeby według Prawa i Konstytucyi 1717mi tak czerwone Złote jako i Srebrna Moneta secundum Rescriptum tegoż Prawa in Valore et usu antiquo kurs swoy miały; tak nim przyidzie Rzplitey in Statu pacato, do Uspokoienia i Znesienia abusuum et praejudiciorum, ktore cały Kray znieść by Szkoda ponosić musiał, w kraiu Naszym Złote i Starodawną Srebrną Monetę in Antiquo Cursu et Valore mieć chcemy. Żeby Zaś w Stanie i Czasie teraznieyszym Commercia Wewnętrzna i Zagraniczne nieustawały, a Osoby wszelkiego Stanu i Kondycyi tak Narodowe iako i Zagraniczne. Żadnym depaktacyom nie podlegały, i należyte bespieczenstwo w kraiu Naszym miały, więc

Obliguiemy

Obliguiemy J. W. Marszałka Wdztwa naszego, aby Nomine 9.
publico u J. WW. Marszałkow Konfederacyi Barskiey raczył in-
stare o ubespieczenie tak Komor jako tez i Traktow publicznych;
o ktorym ubezpieczeniu aby Uniwersałami Swemi upewnić i
uwiadomić raczyli.

5to. Poniewaz w tak gwałtowney potrzebie i Sprawie Uniwer-
salney, do nas wszystkich, cuiuscunq Status, Praeminentiae et
Dignitatis tak Swieckich jako i Duchownych Osob należącey, do
spolnego tez ratunku wszystkim concurrere należy; a tego Mi-
łość Boga i Oyczyzny, Ucalenie Wiary, Wolności i Praw Narodo-
wych od kazdego z Chorliwych czyiet Obywatelow; przeto a
żeby w ratunku tak potrzebnym i zbawiennym nietylko Wdztwo
nasze, ale i wszystkie inne osobliwie pograniczne Sąsiedzkie
spolnie i rowno z Nami przeciwko wszelkim nieprzyiaciołom
uzbraiały Się; mieć chcemy: a żeby J. W. Marszałek Konfedera-
cyi naszey, listami Swemi Prześwietne Wdztwa, de praesenti
Sancito et Resolutione Nostra uwiadomić i inwitować raczył.
Także Uniwersałem Swoim doniosł i obwieścił całemu Wdztwu
naszemu, o ustanowioney Milicyi, i o Sposobach podatkowych
na nią. Między ktoremi nietylko dobra dziedziczne, Swieckie
Duchowne i Krolewskie, ale tez i Ichmść Bracia Szlachta, czyli
i inney Kondycyi Obywatele, bądź na zastawach, bądź na Po-
sessyach Kapitały Swoie maiący, na przerzeczoną milicyą,
quartam partem prowizyi contribuere będą raczyli. Ktory

Jas

13.

10. Zaś Ichmść Obywatele maią na Kahałach Summy, tedy Jchmść Dziedzice tych Dobr lub Possessorowie, do wypłacenia takowych Summ lub Prowizyi od nich Kahalnych Żydow adigere poenaliter Sub responsione ex proprio, o co Forum w Sądach Konfederackich praeinstitditur. Dla wyższey tym czasem Sposobności Sustentamentu Woyska Konfederowanego, i na inne usilne wymagaiące potrzeby w teraznieyszym czasie Zostaiącey Oyczyzny, uprasżamy J.W. Marszałka Konfederacyi naszey, aby listami Swemi do J.Wych Ichmściow XX. Biskupow Ritus Latini et Graeci uniti instare raczył, żeby Duchowni z Probostw i Parafiy Subsidium charitativum w Importacyi pienięzney do Skarbu Wudzkiego pro posse Sui uczynili. Przytym przychylaiąc Się do praktykowanego nieraz w Wudztwie naszym Zwyczaiu, Podatki Diakowego, Parobkowego i Kucharkowego pobora ustanawiamy. A żeby każdy Diak ze wsi 50 Osady maiącey Złoty Polski 2. a Zaś gdzie więcey przechodzić będzie, tedy od 50 chatup po 2 Złote dadzą, tudziez parobki i nayemnicki Żydowskie, każdy i każda po fl. 1. do Skarbu Wudztwa w czasie wyżey komportowania Jnwentarzow wyznaczonym Zapłacą, a Jchmść Nadzorcy na rzetelność liczby Parobkow i Kucharek Żydowskich, i importowaney od Nich kwoty Zaprzysięgą. A że niektore podatki Wudzkie cc JJ.PP. Exaktorow, i Ich Subkollektorow

pozalegały

poxaległy, także i Detenta rocznych Podatków na wielu do-
brach Zostaiące niewybrano, więc w teraźnieyszey potrzebie
publiczney JJW. Exaktorowie i Ich Subkollektorowie, tychże
poborow Zatrzymanych Kalkulacyą przed Sądem Konfedera-
cyi uczynić obstringuntur; A in Casu nieuczynienia Satys-
fakcyi tak JJ. Subkollektorowie i Detentorowie, ad instan-
tiam Województwa Zapozwani, na Nayprzedszey Kadencyi Sądów
Konfederackich odpowiedzieć i uisścić się powinni będą.
Przychylaiąc się do przeszłego Laudum Konfederacyi Wództwa
naszego, którym Pensya 3000 Złot: Za funkcyą Kommissarską
do układania furażów jest naznaczona JmćPanu Szczeniowskie-
mu Staroście Grachtamirowskiemu, który Że ieden tylko ty-
siąc Złot: Ze Skarbu Wództwa Za assygnacyą odebrał,
a resztę 2000 Złot: do odebrania przynależy, więc wypłacenie
tejże Summy Z nayprzedszych Prowenięncyi pomienio-
nemu JMćPanu Staroście Grachtamirowskiemu deklaruiemy.
6to. A jako Administracya Skarbu publiczney Wództwa na-
szego uchwalonych Dwyż wyrażonych podatków pro ne-
cessitate publica, jest powierzona JPanu Gabrielowi Lenczyń-
skiemu Łowczemu Bradowskiemu, a Pisarzowi Grodzk Mi-
nickiemu, w Wództwie Wiarą nieposzlakowaną i Zasługami
na tylu funkcyach chwalebnie odprawionemi Zaszczyconе-
mu i Rekommendowanemu, tak circa exactam et fidelem
w odbieraniu i Szafunku tychże Summ diligentiam et

Realitatem

12 Realitatem / lubo o tey Województwo Nasze niewątpi: / Osobę tak Zacną i Zasłużoną, Uroczystością Przysięgi chcąc mieć Zastrzyżoną w te Słowa = Ja NN: Przysięgam P. Bogu Wszechmogącemu jako na Funkcyi Podskarbińskiey Wdztwa Łęczyckiey, wiernie ten Urząd Sprawowac będę. Regestra Podatkow przez JmPP. Dziedzicow, Possessorow, Kommissarzow i Ekonomow podane exacte indagowac i liquidowac będę. Całości Skarbu Wdzkiego przestrzegac, i nic na Szkodę tegoż Wdztwa nie taic obowiązuie Się. Jak mi P. Boże dopomoż &c: Po ktorym Wykonanym Juramencie, wszelkie podatki JP. Gabryel Korczyński Łowczy Wieluński ad Aerarium Wdztwa odbieraiąc, onez Za Wydanemi Assygnacyami wydawać będzie. 7mo. A że niektorzy JchMśc wspołbraica Nasi dla odległości Mieysca lub dla innych trudności i niebezpiecznego przez Woysko nieprzyiacielskie przejazdu, teraz wraz Z Nami do Zjednoczenia Się i wykonania juramentu nieprzybyli, tedy Ci JchMśc interstitio czasu inclusive niedziel 4, do Grodu Wieluńskiego Ziechac, i jurament przed Officialistą Grodzkim Wieluńskim lub in absentia onego, przed aktami Grodzkiemi Wieluńskiemi wykonac maią, a gdyby tego Accessu nieuczynili, tedy pro hostibus Patriae deklarowani być powinni; Z tą iednak prekaucyą: Że ktory Z JchMściow w tym Wdztwie nieznayduie Się, a Accessum cum juramento w innym uczyni, tedy Extrakt Accessu tego Z Grodu wywiozszy, lub

Testimonium

testimonium od swey konfederacyi wziowszy, to in gremio Districtu Grodu Winnickiego oblatowaé tenebitur. Co zaś nie porządzenia nasze pro posse et tempore praesenti postanowiwszy, Jenie Akt do dalszego czasu i przybycia J. W. Marszałka Urzędu naszego, quis przez niego praesentatis oznaczyc się mającego, limitując, onże J. W. W. Konsyliarzom podpisać, i dla wszystkich wiadomości do Akt Grodu tutecznego per oblatam podać zleciliśmy. Działo się w Winnicy die 2a Maij. 1768o. A.

Manifest JmPana Sielawskiego Sty Wareckiego d. 5. Maij Roku 1768o. Miesiąca Maia dnia Piątego Wypis z Xsiąg Grodzkich Winnickich Urzędu Wnataczkiego.

Przed Urzędem i Aktami niniejszemi Grodzkiemi Winnickiemi i przedemną Janem Jedlickim Instygatorem i Namiestnikiem Grodzkim Winnickim Stawiwszy się osobiscie J. W. Jmć Jozef na Sulaszu &c. Sielawski Pisarz Nadworny Koronny, Warecki &c. Starosta, Towarzysz Chorągwi Husarskiey Krolewskiey, Półkownik Kawaleryi Ordere Krzyża S. Marszałek Związkowy Woyska Koronnego Swym i Konfederowanych Stanow Rzpltey Imieniem, ten Solenny Manifest do dawniejszych Stosuiąc się Manifestow Zaniósł i całemu Swiatu do wiadomości i uwagi podaie: Iż jako wczasie pierwszych Zamysłow Swoich i dyspozycji J. W. Manifestant, Chwiąc Wiarę S. Wolność i Prawa Starodawne Narodowe, mocą i Siłą Obłyczną, oraz Zdradliwą przewrotnością niektorych

14. niektórych Osob w iedney ledze i Lwowie z Xięm Repninem Posłem Rossyiskim będących, Fakcya i Intryga Dyssydentów a Samychże tejże Oyczyzny odrodnych i bezbożnych Synów, gwałtownie i podstępnie do Zniewagi przyprowadzone i całe Zniszczone, et in Actus detestabiles et Monstrosos przemienione;) przy podniesieniu Furtney w Barze konfederacyi, i nastąpionym Związku Woyska na obronę Wiary S. i Wolności Rzpltey Skonfederowaney Zjednoczonego, uczynił publiczne przyrzeczenie, przysięgą w Woysku przed Stanami Skonfederowanemi Rzpltey uroczyście wykonaną utwierdzone, iż do ostatniey kropli przy obronie Wiary S. Wolności, Praw Kardynalnych, i Miłey a kochaney Oyczyzny, gotowy z Woyskiem koronnym, i cnotliwemi Obywatelami krew lać i życie łożyć, Oraz wraz z temiż w Rady i Narady wchodzić, Posełstwa ustawy, potrzebne deputacye, Woyskowe rozrządzenie, i to co publicum concernit expedyować, wraz że wszystkiemi i do Rady przybranemi Konsyliarzami sprawować. Jak gdy teraz listowną odebrał odezwę od JmPa Mokranowskiego Stty Janowskiego, iż do Skonfederowanych Stanów Rzpltey, w Charakterze Delegata czyli Posła z Rady Senatu Warszawskiey jedzie, i jako jest o Sevrim i Konfederacyi bezpieczeństwie upewnionym, wyraża. Aliżci tego bezpieczeństwa przyrzeczenie nie jest dotrzymane, i owszem w tym czasie delegacyi nayważniejsze hostilitates przez Woysko Rossyiskie i niektórych

wDasnych

własnych Obywatelow i Kommendantow Partyi Podolskiey osobliwie JmP. Dziedoszyckiego Cześnika Koron. a na ten czas Regimentarza Partyi pomienioney, wraz z Kommendantami Woyska Rossyiskiego (: na Zniewagę i Zniszczenie Konfederacyi i Związku Woyska :) w zmowie i Konspiracyi będącego dzieią się; i iuż Theatrum Belli w kraiu wolnym i niewinnym za Radą przewrotną i złośliwą, mocą złośliwą Woyska Moskiewskiego otwarte; gdy po zaszłych Aktach Barskich, po podniesioney wyznie i chwalebnie Konfederacyi i Związku Woyska, uczyniona Konspiracya na zniesienie tak chwalebnych aktow, na gromienie, tapanie, więzienie, w Areszt i pod Karahul branie, bicie i zaboy Obywatelow Konfederowanych, ich Wodzow i Marszałkow; odkryta się. Co nietylko z Listow i Raportow Moskiewskich Officerow wydało się, ale też i z samych istotnie wykonanych na różnych mieyscach potyczek i bitew krwawych pokazało się. Jako to pod Usiatynem między podjazdem J. W. Manifestanta pod Kommendą JmPa Potockiego Regimentarza będącym, a JmP. Dziedoszyckim i Partyą w iego Kommendzie poniewolnie będącą; gdy po zatrzymaniu i wzięciu w Areszt Posłow od J. W. Manifestanta wysłanych, a żeby J. W. Cześnik Koron. według swoiey Przysięgi i przyrzeczenia w Dunajowcach uczynionego, na Liberacyą z pod Aresztu Moskiewskiego

Moskiewskiego JW. Szackiego Podczaszego Koron.o tudzież na o-
swobodzenie Kraju od Uciskow i gwałtow z J.W. Manifestan-
tem łączył się; lecz zapomniawszy swych obowiązkow i przy-
sięgi, nietylko tego ucisku niechciał, ale na niewiernych owszem
a wiary S. i Wolności utrzymujących, do Oręża i broni rzucił
się, oraz krwi niewinney rozlania dał przyczynę, a lubo sam
z konfuzyą z placu uszedł, wiele jednak Boga, wiary, Oy-
czyznę i Wolności kochaiących, tegoż samego dnia i nocy, do
J.W.o Marszałka przybyło, i przysięgę na obronę wiary i Wol-
ności wykonało. Potym teyże nocy, Towarzysz od Jmc Pa Dzie-
doszyckiego z P. Witte Porucznikiem do Warszawy z listami
wysłany, przyjechał do J.W.o Manifestanta, z ktorych takie
zdrada i konspiracya wyczytana. Po tey akcyi Woyska
Moskiewskie obrociły Marsz swoy ku Warmii i Barze, a kom-
mendanci Moskiewscy listami i Rapportami swemi (ktore
się w ręce konfederacyi dostały:) nietylko w nich zawierali
zdrady i ułożenia sekretne, ale konfederatow cnotliwych Oby-
watelow i mężow Woyennych, buntownikami tytułowali, na-
kazuiąc onych znosić, łapać, więzić i wszelkie uciążenia czy-
nić. Jako się to na wielu mieyscach ziściło, gdy z domow
własnych, kościołow, Grodow i kancellaryi, Urzędnikow godnych
i Szlachtę Woysko Moskiewskie zabierało, okrucieństwa czyniło,
Woysko narodowe strzegąc swego kraju i własnego bezpie-
czeństwa do bitwy i potyczek krwawych prowokowało, w

Konstantynowce

Konstantynowie Starym i Chmielniku mieczem i ogniem odgraża- 17.
jąc attakowało. A lubo te Attaki i bitwy z pogromem Woyska Moskiewskiego i znaczną Ich Stratą, stoczone i szczęśliwie odprawione, pokazały męstwo i odwagę Rycerstwa Polskiego, przecież Się bez rozlania niewinney krwi współbraci naszey nieobeszło, gdy iedni chwalebnie na placu w obronie Wiary S. Rzymskiey Katolickiey i Wolności, polegli; a drudzy w niewolą wzięci, Wielu zaś takich co z własnych domow gwałtownie Się pobrani. Coż dopiero za gwałty od Wiekow niepraktykowane w Wielu mieyscach dzieią Się! Nawet Swiątnice Pańskie i klasztory z duchownych i kościelnych Sprzętow obdarte! jako prezenta w Grodzie Łatyczowskim uczyniona z odebranych od Dońcow apparatow Kościelnych Swiadczy. Wszystkie te znaczne, publiczne, obelgi, Szkody, i napaści wielorakie od Woysk Moskiewskich uczynione, przymusiły i przymuszaią Wolny Narod, niewinną Rzpltą i Woysko w Związku będące; prawem Natury i prawem Wszystkim Narodom i Krolestwom przyzwoitym, brać Się do obrony. Do ktorey iako Się sprawiedliwie Staropolską cnotą i odwagą Skonfederowana Rzplta zabrała, tak J.W. manifestant przed całym Niebem i Swiatem, Nayiaśnieyszemi Potencyami Sąsiedzkiemi i Wszystkiemi Narodami (: Stosuiąc Się do zaniesionych dawniey Manifestow i deklaracyi Konfederackich:) o tak Wielkie krzywdy, napaści, podstępy gwałty i rabunki; Kościołow Domow Szlacheckich, i Grodow inwazye; do krwawych potyczek

prowokacye

48. prowokacye i krwi niewinney rozlanie; krain cudzego inwazya i pustoszenie; Senatorow z Posłem z Rady Seymowey po nieprzyiacielsku wzięcie, za granicę wywiezienie i do tąd niewypuszczenie. O zgwałcenie i złamanie Praw narodowych, Praw Krolestwa i Traktatow. O nieważność wszystkich aktow, Tranzakcyi i ustaw; iakimkolwiek wszelkim tytułem, kolorem i pretextem calcata libertate et jure vetandi czynionych, modo speie et titulo quovis formowanych i nastąpionych, ten solemny zanosi, et in publicum wydaie manifest na uwiadomienie universorum.

Jozef Puławski, Pisarz Nadworny Koronny, Sta Warecki, Marszałek Związkowy Woyska Koronnego mpp

Uniwersał JmćPana Puławskiego Starosty Wareckiego.

Jozef na Pułasiu etc. Puławski, Pisarz Nadworny Koronny, Warecki etc. Starosta, Towarzysz Znaku Husarskiego Krolewskiego, Połkownik Kawaleryi Orderu Krzyża S. Woyska Koronnego Związkowy Marszałek.

J. OO. JWW. WW. Mościwym Panom i Braci, Generałom, Kommendantom Jorrew, Rothmistrzom, Połkownikom, Obersztlieutenantom, Majorom, Kapitanom, Porucznikom, Chorążym, i całemu Rycerstwu tak Polskiego Zaciągu, jako i Cudzoziemskiego Autoramentu do Wiadomości podaie.

Kiedy z Woli i przeznaczenia Naywyższego Boga, z wielu pobudek i porysznia nad ściągami pod Woyskiem Moskiewskim Obywatelami, i z własnych Instynktow powinności Obywatelskiey, czuiąc oraz tak

wielką

wielkę Narodu i Woyska krzywdę przez nową ustawę i Reformę Polskiego Rządu w brew Prawu i Zwyczaiom Stanowi Rycerskiemu Służącym; Polskie i niedrodne, Sławne i odważne Polaków plemie, na dniu dzisieyszym Związek i Zprzymierzenie poprzysiężone, na obronę Wiary S. i Wolności krwią Sławnych Przodków nabytey, przykładem Tyszowieckiego, Tarnogrodzkiego, Opatowskiego i innych Związków; uczyniło, juz ad Clypeos et Scuta armorum Zabiera się i Szabli Polskiey in nomine DEI dobywa.

Więc gdy do tak Zbawiennego dzieła i publiczney usługi, propitio et Unanimi Voto jestem wezwany, i Marszałkiem tego Związku Zgodnie obrany, a przysięgą Uroczystą obowiązany, tedy oddawszy się Woli i Opatrzności naywyższego Boga, Protekcyi i Opiece Maryi Nayświętszey, a Krolowy Polskiey naypotęznieyszey, oraz Patronom SS. wraz z całym Woyskiem krew Zycie i fortuny nasze Jemu naywyższemu Jedynowładzcy Domino Exercituum, na Ofiarę oddajemy, i że ie ochotnie za Wiarę i Wolność, pod tymże naygodnieyszym hasłem Wiara i Wolność: i odważnie poniesiemy Oświadczamy się. obieramy Sobie co iest naychwalebnieysza śmierć uczciwą za te naydrozsze Zaszczyty i dary, a na Zawsze wyrzekamy się turpem et despoticam Servitutem.

Niech więc o tym całemu będzie wiadomo Swiatu, jako w tak okropnym i nieszczęśliwym Rzpltey Stanie, Zdradliwe i podstępne praktyki i Uknowania, Studio et consilüs improbor, cnotliwych i niewinnych Obywatelów in actus detestandos pod rożnemi pretextami,

pozorami;

pozorami obłudami i Obietnicami Sztucznie wprowadziwszy, teraz Siła i Moc Woyska Moskiewskiego całą formę Rzpltey wzrusza, Prawa wszystkie wiekami i przysięgami stwierdzone wywraca i w nayszkodliwsze Narodowi odmienia, Wiarę S. i Wolność poniża, bezpieczeństwo publiczne znosi, Arcana et fundamenta Status na których się całe Królestwo utrzymuie i wspiera, niszczy i obala, Traktaty: Oliwski, Karłowicki, Warszawski i inne przymierza z Nayiaśnie: Sąsiedzkiemi Potencyami Królestwu naszemu przychylnemi, od nas nienaruszenie Zachowane targa i znieważa, Iura Gentium et iura Regnorum przestępuie i gwałci. Nie trzeba tego obszernym wywodzić pismem, bo mnogość Ich w okrucieństwach i gwałtownościach w kraiu naszym niewidziana i niepraktykowana na nigdy, iest teraz na Widoku publicznym i wszystkim wiadoma. Doznaią iey i inne Narody, a Nasza Rzplta doznała na Seymikach, Zieździech Konfederackich i Seymach, doznały i Osoby naypoważniejsze bo Nayznacznieyszą powagą Biskupią, Senatorską, Hetmańską, Poselską i Konfederacką zaszczycone, a przez Pełnomocnego Posła i Woyska Moskiewskie znieważone, gwałtownie o północy z Warszawy Miasta Stołecznego a z Swiątnicy Praw i Rady publiczney wzięte, pod Konwoiem i Strażą Moskiewskich żołdaków uwiezione, i do tąd w Areszcie za granicą trzymane. Doznali i Wielu innych Obywatelów różnemi Sposobami przyciśnionych. Doznaią i teraz niektorzy Senatorowie i Posłowie, przy zerwanym Seymie z Warszawy niewypuszczani, a drudzy labo na Seymie nieprzytomni

grożnym

groźnym Posła Moskiewskiego ukazem sprowadzeni, do Traktatow i Proiektow (: pod wymyślnym pozorem i sub variis titulis novitates nocivas inducentib[us] :) formowania i podpisywania inscijs et inconsultis Palatinalib[us], przymuszeni. Doznaie całe Woysko Koronne wzgardy i poniżenia, gdy będąc oddalone od czynności Woiennych, ponosi częste napaści i ukrzywdzenia od Woyska Moskiewskiego. Napełnia to cały Swiat podziwieniem, a nas inter tacitos questus et gemitus w naycięższym trzyma umartwieniu, że Narod wolny i niewinni obywatele, pod tak wielkim wielorakich uciskow jęcząc ciężarem, planctu, gemitu, et fremitu implent omnia.

Niechże teraz tantorum enormitas malorum et Calamitatum, skruszy i przemienia twarde Serce każdego przezacnego tey Rpltey obywatela. Niechże ten Narod Polski, ktory w męstwie i sławie Krolestwo swoie morzami ograniczał, a sąsiedzkie Państwa mężnie i odważnie od upadku bronił; chwalebnych dzieł i waleczności swoich wiekopomną pamiątkę szablą i krwią własną zapisywał; teraz powstanie. Niech nas wzbudzi cnota Staropolska przykładami mężnych Przodkow naszych, do ratunku iak nayprędszego strapioney Oyczyzny; ktora się naszym polecaiąc Affektom, dopraszа się w tey ostatniey toni dowodow powinney miłości. Patrzy na nas Bog; iak też w Jego Sprawie postąpiemy, a rowną czynnościom naszym gotuie nadgrodę. Słodli się cały S. Kościoł zakazami z Stanem duchownym, wszystkiemi Zakonami i Zgromadzeniami pobożnych Chrześciańskich Osob, czekaiąc

od nas

od nas Skutku uroczystych obietnic, na Słowie S. oświadczonych. Zachęcaią nas owe Sławne Myslenia, Odwagi, i Waleczności Przodkow naszych. Pogromy szczęśliwe i waleczne nieprzyiaciół, prowadzą nas do iak nayprędszych i nayżywszych rezolucyi. Kraiow naszych rozległość, i wrodzona do czynow woiennych Skłonność i Sposobność, otwiera nam drogę i plac Sławie Marsowy do obrony Wiary i Wolności. Niewinność nasza i Sprawiedliwość Interessu, o Błogosławieństwie Boskim tuszy nam nieomylnie. Mamy do obrony Prawo, przyzwoite wszystkim narodom.

Znosiliśmy cierpliwie i Znosiemy wielorakie krzywdy. Zachowuiemy Traktatow, Soiuszow artykuły i obowiązki. Wreście koszt Rossyyski na względy narodu naszego zachwiałe się tyle razy przegrała. Ostrzegaią nas wszystkie okoliczności grożące upadkiem i niewolą. Brać się więc i gotować do ratunku należy, iednać się po braterska i Chrześciańsku, a Sposobić się po obywatelsku, do wspolney obrony Oyczyzny Matki naszey, w iedności Konfederackiey Zupełney Szczerey i nieobłudney. Jakoż, ta bydź powinna początkiem i fundamentem dzieła naszego, przyszłych pewna pomyślność i skuteczność czynow woiennych, tę przyrzekamy i obiecuiemy wszystkim z nami się szczerze łączącym. O to Amore Patriae obligujemy, ktokolwiek się prawdziwym Synem Oyczyzny bydź liczy; kto wiarę S. Katolicką Rzymską, wolność, Sławę i Honor narodu kocha, niech się z nami łączy i przybywa.

i przybywa, a żebyśmy uniti et bene armati, uwolnić się mogli a tam Iudi et despotica impositione. Wolny i od nikogo nie dependujący Naród, nie jest Servile Vulgus, sed Genus Inclytum et clara propago Lechi. Staropolską opponamy onych Polaków Przodków naszych odwagę, męztwo i serce, a pokażmy światu światu i tym, którzy nas teraz przeciw Sojusztom infestują; et eosdem esse fidefragos, et quod nostra eorsdem toties vicere manus.

Gdy zatym Woysko Koronne, męztwem Wiarą i Miłością zagrzani i napełnieni, Cives armati, dla odwrócenia dalszych nieszczęśliwości, dla przywrócenia Sławy i pierwszych ozdób Królestwa, dla całości Praw, i dla miłey J. która jest gruntownym każdego Obywatela bezpieczeństwem J. Wolności, a nadewszystko dla obrony Wiary S. Katolickiey Rzymskiey, maiąc pro Scuto et Clypeo niewinność, bierze się do oręża i szabli dobywa. Więc żeby wszyscy w Sztabie Woyskowym i w Rangach Oficerskich będący, wszyscy oraz Korony i W. X. Litt. Obywatele, o tym się Zkonfederowaniu i Związku Naszym ex indispensabili tuendae Fidei et Libertatis necessitate, tudzież dla uwolnienia Kraiu od Woysk exotycznych Gwałtami nieznośnemi Kray niszczących i uciążących, uwiadomieni byli, a ad Corpus Woyska, et ad gremium Confederatae Rzptliey nieodwłocznie przybywali i stawili się, niniejszym obwieszczaią się Universałem. Działo Jeww. Ordynacii;

Zamoyski

24\. Zamoyski, Ostrogski, Myszkowski i J. W. Generał Wielkopolski Sta Białocerkiewski i inni pograniczni Starostowie, a żeby cum Militaribus Copiis z nami się łączyli, tym invitantur Universałem. Ichm[ć] zaś Starostowie Possesorowie, a żeby Sołtysów wszystkich in personis, lub z nich łanowych Pachołków cum apparatu bellico stawili obligantur. Invitantur także godni i waleczni mężowie Rzymieńczeni Kawalerowie Orderu Krzyża S. aby cum Signis Militaribus et apparatu bellico, według ordynansji uczynioney ad Corpus woyska jak nayprędzey przybywali. Ichmćom PP. Woyskowym in genere wszystkim Polskiego i Cudzoziemskiego Zaciągu, ex mienere władzy mnie teraz powierzoney zalecam i obliguję, a żeby się sepositis omnibus impedimentis, jak nayprędzey ad Aquilas Polonas, tam gdzie się znaydować z woyskiem będę, na radę w teraznieyszych okolicznościach potrzebną, na ratunek uciśnioney tanta[!] tis malorum Oyczyzny przybywali, a to pod animadversyą Artykułów Woyskowych. Co żeby tym prędzey do wiadomości wszystkich doszło, ten Uniwersał po Grodach oblatować, Parafiach i Miastach publikować zalecam. Datt w Barze d. 5. Maij. 1768.

Józef Puławski Sta Wareckj Marszałek
Związku Woyskowego m.p.

List do Xcia

List Anonymi do Xcia Kaspra Lubomirskiego Posła Ziemi Czerskiey d. 26 Febr: 25.

Starością wieku mego obciążony, iuż na dwoch Interregnach byłem, na Seymach Ordynaryinych i Extraordynaryinych także, tudzież i na Konfederacyach. Uważnie przypatrywałem się wszystkim czynnościom, Roztropnie i pilnie Zważałem różnych awantur Koniektury, a ieszcze takowey postawy Seymowania iak się teraz praktykuie niezdarzyło mi się widzieć. Tego dalszą Zważaiąc Konsequencyą, z obowiązku ktory winien iestem domowi W. X. mu, Kommunikuię mu Zdanie moie o teraznieyszey Robocie Seymowey, ktore bydź może z nauką i przestrogą dla W. X. mu. Niedosyć że iest oppressyi dla wolnego Narodu, że w całym Krolestwie burmistrzuie Woysko Moskiewskie. gdy obtoczyaszy Miasto Warszawę, a w tey całą Skonfederowaną Rzpltą pod Wartą trzymaiąc; Traktaty z Sobą zawierać każe, Prawa Kardynalne reformować, Statuta od pierwszych Prawodawcow nadane znosić, Konstytucye przemieniać, Prerogatywy i Wolnośći Dyssydentom nowe nadawać; a stare na nich rygory prawem przepisane, Traktatami i Soiuszami stwierdzone znośić przymusza. A przymusza bez Woyny, w Pokoiu bez pokoiu. O hańbo dla wolnego a ieszcze Katolickiey Narodu! Powtarzam z żalem te słowa: w Pokoiu bez Pokoiu: bo Woyny niemamy, a Prowianty i Furaże Woysko Moskiewskie

nakazuie

26. nakazuie, i po całym Krolestwie exekwuie. Gwałtow
Zaś i Opressyi jakowe się w tym wolnym a opłakanym
teraz Narodzie dzieią, niewyrażam; bo te wyliczać, trze-
ba kroniki a nie listy pisać. Nie dosyć że na tym że ar-
matami obtoczywszy w Radomiu zgromadzone Stany tak
Woysko Moskiewskie, Onez do podpisania Generalney Konfe-
deracyi przez Dyssydentow ułożoney, przymusiło. Nie-
dosyć że na Seymie Rku 1767° podobnież jak w Ra-
domiu, Warszawę Stolicę Krolestwa, Mieysce Obrad Seymo
wych obtoczywszy, pierwszey Jedności trzech Senatorow i
jednego Posła, z posrodku obrad, z łona Oyczyzny wyr-
wawszy, w ścisłym Areszcie za granicę wywieziono, i do
tąd onych trzymaią. Nie dosyć że na tym że wspo
mnione Woysko na karkach naszych siedząc, nie to co chce-
my, ale co nam każe robić musiemy. Lecz jeszcze chwalić
tę robotę i wystawiać przymuszaią. Zważ to W. X. Mość
nie interessowanym umysłem, jeżeli sam chcesz bydź wol-
nym, i w tey wierze S. w ktorey urodzony iesteś umrzeć.
Czyż nienależy do ostatniego Fortun Azardu, do krwi wylania,
i ostatniego tchnienia takowym gwałtom opierać się! A W.
Xca Mość jeszcze z pogorszeniem całey Rpltey, przerywa-
jąc od Laski J. W. Radwańskiemu Posłowi Wołyńskiemu
dany głos wolny, i niedozwalaiąc dokończyć onego, pu-
blicznie dałeś się słyszeć: że Krol Szwedzki nie Posed:

wię

więc Zaczętego głosu kończyć niepowinien! a zapomnia-
łeś że Rplta Prawa Królom przepisuie. Zapomniałeś
mowię tego że Prawo Starsze nad Króla, kiedy go pod
Obowiązkiem Uroczystey Przysięgi Obserwować powinni Kro-
lowie. a Stałoż Się w tym punkcie Zadosyć Prawu R.u 1609.
Vol. 2.o fol: 660.o Jeżeli przez Szczupłość pamięci a mno-
gość Praw podobnych o wolnym głosie przypomnieć Sobie
W. Pan Mość niemogłeś (: które z obowiązku Charaktera
Swego jako Poseł, w Żywey mieć powinieneś pamięci :)
przynaymniey było Sobie przypomnieć Konstytucyą 1718.o
Jako Głos wolny funduiący Się in jure Vetandi, jest nay-
przednieyszy Kleynot Wolnego Narodu, tak Manutentio-
nem Onegoż, na Seymach Seymikach i Jnnych publicznych
Ziazdach, in perpetuum Konserwować przyrzekamy. a
Zachowaneż to Prawo; które a Sobie i Konfederacya
Zamyka; kiedy od Laski danego Głosu niewysłuchano, kie-
dy mi Zaczęty przerwano. Niecięższe to uszczerbek
Prawa? a przeto dla Całey Rplitey powagi umniey-
szenie? Nie jest że to jaśnieysza prawda nad Słoń-
ce, gdy iednemu Posłowi Staie Się w czym Krzywda,
w tym Wszystkich Powaga powszechnie? Jednego
Posła wzgarda, wszystkich mniey poważenie. Jedne-
go Prawa przełamanie Artykułu, wszystkich z usta-
wicznego obrzędu Naruszenie. Kto Honoru Posła prawnie

niebroni;

28. niebroni, nieumie Szanować Prawa i nieumie Szanować własnego Honoru podług Prawa. Niewiem dla czego się teraz gwałty dzieią, chyba dla tego że w początkach nieprzestrzegaliśmy powagi Prawa. Wszak ieszcze Traktaty teraznieysze niezniosły dawnych Praw o Wolnym głosie, Za coż go było tamować? Z obowiązku więc ktory winienem W. Xięży Mci Domowi, nieżyczę tak publicznie i brzydko narażać się Rzpltey, bo lubo za swawolną Wolność teraz nas Bog karze, ale jako Oyciec łaskawy dzieci wychłostawszy, do pierwszey powroci łaski. Otworzy się pomyślna dla Oyczyzny pora, a coż na ów czas Synowcie Jey powiedzą W. Xięży Mci na teraznieyszą przeciwną gorliwość Jego? wziąć to w reflexyą upraszam i wyznaię się być &c.

Dyaryusz Czynow Konfederacyi Barskiey in Aprile.

Dnia 1.go Kwietnia od Mohylowa przyszła wiadomość o zbliżaiących się Lipkach in numero 2500 pod kommendą JP.na Makowieckiego od Konfederacyi Exekutowanych. A po wyprawionych podiazdach do Chmielnika i do Pikowa, oraz po wydanych ordynansach do milicyi Kijowskiey, Ostrogskiey i innych nadwornych; ruszyło się Woysko dwiema Partyami; jedna z JW. Marszałkiem Związkowym, druga z JMP. Potockim Regimentarzem Konfederackim ku Barowi.

d. 2.da Wysławszy znowu podiazdy jeden ku Pikowu i Chmielnikowi drugi ku Zbarazowi, ku temuż ruszył z Woyskiem i stanął w Chmielniku.

d. 3.a

d. 3. Expedycya z Baru i Mohylowa przyniesłe listy od Baszy Benderskiego do JW. Marszałka Związkowego, upewniaiące o Sąsiedzkiey Przyiaźni i pomocy. A od JW. Marszałka Konfederacyi o przyięciu od Porty i Hana Tatarskiego naszych Posłów łaskawie, i że Posłowie od nich do nas wyprawieni będą. Item listy od Kommendantów Podjazdowych donoszące o będących pod Winnicą i Lichowem Duncach Moskiewskich 200, a w Winnicy 150 w Janowie zaś Karabinierów 300.

d. 4. JP. Wyszpolski Towarzysz Znaku Pancernego Kommendant Podjazdowy przywiózł JmP. Marszałkowi Związkowemu listy od Kommendanta z Janowa do Połtwi pisane, a na Kresach przeięte, z których odkryła się Konspiracya moskiewska na Konfederacyę Barską, i że wyszła Podjazd 200 Koniny na łapanie Sprzeciwiaiących się ustawom Warszawskim, i onych więzić i traktować jak buntowników (: tak Konfederatów nazywa) deklaruie. Po przeczytaniu tak urazliwych listów;

d. 5. Uczyniona Rada Woyskowa, wysłane Podjazdy, dane Ordynanse aby niektóre Szygaty pod Chmielnik i Lihow, a sam JmP. Marszałek z Woyska Wielkowone pociągnął do Mohylowa, z tąd za przyściem Infanteryi wziowszy Armat 6. ruszył ku Winnicy.

d. 9. Stanął o Milę od Winnicy, a nazaiutrz po nabożeństwie iako w dzień niedzielny wyprawił tam Podjazdy: Jeden; pod kommendą JPana Starosty Czertwertyńskiego Syna Swego, Drugi; Xcia

Czetwertyńskiego

Czetwertynskiego Chorążyca Bracławskiego, Trzeci w kommendzie JP^{a} Bielskiego Rotmistrza z dwoma Agami. Te Podjazdy Zastały Dunców uchodzących z Winnicy ku Janowu, Podjazdy w pogoń idące naprawianiem dwoch mostów na Bohu Rzeg przez moskwę zrzuconych Zabawieni byli, jednakże przez trzy Mile uciekających gonili, niemało trupem położywszy aż pod Sam Janów Zapędzili, z tąd gdyby na odsiecz ~~Sukkurs~~ niebył przyszedł Sukkurs Moskiewski, pewnieby byli wszyscy Dunej wybili. Zatym Ochotnik Podjazdowy powrocił do Obozu Swego, a Moskwa w Janowie Zgromadzona Osiadła. W tey utarczce Syn Marszałkowski kommenderujący, i jeden Aga Tatarski z wielkim uwardem i Śmiałością dystyngwowali Się, Aga Ręką Swoią 8. Dunców z pistoletu Zabił, dwoch pałaszem Ściął, i jednego Rotmistrza, lecz i Sam trzy razy przebity spisą Został.

d. 11ª JmPan Marszałek Związkowy z Infanteryą i Armatą w Winnicy Stanął, dyspozycyą do Obleżenia i Attaku Moskwy w Janowie uczynił, co miało nastąpić za nadciągnieniem Partyi Podolskiey, i Podjazdu JP^{a} Starosty Zezulnickiego Syna Starszego JmP^{a} Marszałka.

d. 14^{a} O Południu dano znać J.W. Marszałkowi o uchodzącey z Janowa Moskwie ku Połonnemu na Ułanow, Wysłany Podjazd iuż nikogo niezastał, nawet Rzeczy i furaże uwiezli.

d. 15^{a} Wyprawione Podjazdy: jeden ku Zytomirzu i Berdyczowu, drugi ku Niemirowu i Białey Cerkwi. A przybyli Xże Czetwertyński

Podkomorzy

Podkomorzy Bracławski i inni Urzędniki, dziękowali J.W. Marszałkowi za oswobodzenie Winnicy i Kraiu Bracławskiego od Aggrawacyi Woyska Rossyiskich, oraz do Konfederacyi przy: stąpiwszy przysięgę wykonali

d. 16. JMć. Marszałek odebrał Rapporty od JmćPP. Bobinskiego, Jezyckiego Półkownikow i Bilskiego Rotmistrza, o wielkiey wszystkiey Moskwie i Duńcach do Połonnego, z tych ostatnich kilkudziesięciu zniosł JP. Bilski i zdobycz osobliwe Kościelną odebrał, ktora za Ordynansem J.W. Marszałka do Prezenty w Grodzie Winnickim przy Manifescie Stawiona, to iest: Ornatow Kościelnych 3, Dalmatyk garniturowych par 3. Kapa 1. Infuł trzy, wszystkie rzeczy kosztowne. Item odebrawszy JMć Marszałek z Mohylowa Listy od JW. Xięcia Chocimskiego winszuiące urzędu Marszałkowskiego, upewniaiące o Statecznej przyiaźni dla Rzpltey, i z uwiadomieniem o miłym przyięciu Posła od Konfederacyi, oraz na nie odpisawszy i odesławszy do Mohylowa, Sam z Partyą Woyska zostawiwszy Artylleryą i Infanteryą w Winnicy, ruszył przed Wieczorem ku Białey Cerkwi, do Partyi Kompłutowego Woyska tam będącego, a przez listy i Posłow wysłanych zaprasza[i]ącego zbliżenia się do siebie, aby łatwiey złączyć się z Konfederacyą mogło.

d. 17.a z Partyi Ukraińskiey przyłączyło się do Konfederacyi Chorągwi Pancernych 17. i za Ordynansem JmćPa. Marszałka

łokowane

 lokowane w Spiczyńcach pod Pohrebyszczami do kąd nadciągnął z Woyskiem Jmć. Marszałek Konfederacyi.

d. 19.a Kompatowych Koztow 100 z Białey Cerkwi przyszło co nocy do Konfederacyi.

d. 20. Podjazd Konfederatow z 200 koni w Berdyczowie zabrał Garnizon Zamkowy i 25 kozakow. Klasztor zaś a ni Artylleryi ani Garnizonu swego dać niechciał, owszem Bramy pozamykał i zwody podniosł.

d. 21.a Milicyi Wdztwa Kijowskiego 200 ludzi przyszło do Konfederacyi. Przyszły raporty że mocno znacznie przybyło do Tysmienicy, Lubaru i Połonnego. Konfederacya zaś rozlokowała się w Barze, Latyczowie, Chmielniku, Winnicy, Brzyłucu, Pohrebyszczach, Spiczyńcach i innych mieyscach, maiąc Armaty i Piechotę.

d. 23.a JP. Dobrński Regiment. Podjazdowy w Hołpowie zabrał Panią Woroniczowę, zonę Regimentarza Partyi Ukraińskiey, aby ją według Jeyże żądania oblokował w Zamku Chmielnickim, co uczynił. Kompatowe Woysko oddane w Generalne Regimentarstwo JP.nu Wawrzyńcowi Potockiemu Chorązemu Chorągwi Pancerney JW.a Czapskiego Podkomorzego Chełmińskiego. Przy dziewiczye zaś każda po 3 ludzi wynosząca oddane są: jedna JW. Załuskim synom Marszałka Związkowego, druga JW. Przydkim Kasztelanicom Wyszogrodzkim, trzecia JP.na Rzewuskiemu Stcie Podkomorzycowi.

d. 25.a

D. 25.ª JMć Woronicz Rgmtrz Partyi Ukraińskiey, nim do Białey Cerkwi przymaszerowały Podjazdy, posłał JP. Podgurskiego Sędziego Woyskowego z Rekognicyą do JW. Marszałka Związkowego w Pobrebyszczach Bawiącego, od ktorą potym odebrał Ordynans tenże JP. Woronicz do przybycia z Woyskiem, tka Woysko pod Kommendą Jego Maszerować niechciało, Więc oddana Kommenda Regimentarska JP. Szczeniowskiemu Starszie Chorążamirowskiemu Partyi Ukraińskiey, a JP. Woronicz w kilkudziesiąt Kommenderowanych przybył do JMć. Marszałka. Zaczym Zostawiwszy pro Custodia Fortecy 60 Piechoty i 200 Konfederatow, z innemi Szwadronami Poszedł JP. Rgmtarz do Pobrebyszcz.
D. 26.ª Pod Konstantynowem Starym była Potyczka Konfederatow z Kawaleryą Moskiewską przez trzy godziny, z Znaczną Stratą Moskwy Konfederaci tylko trzech Swoich Zgubili a trzynastu blessirowanych przywieźli. Potym mieli potyczkę Konfederaci z Pułkami krolewskiemi w Kommendzie Skorzewskiego, tam tylko po kilku blessirowanych było, z obu stron.
W następujących dniach ostatnich, codzienne potyczki odnawiali Konfederaci, zawsze z Znaczną Stratą Moskwy, tak dalece że z Zytomirza Reszta Moskwy poszła ku Labuniowi obawiając się Konfederatow. Obox generalny lokował się w Przyłuce, mil 3 od Winnicy, a od Berdyczewa mil 6.

Dyaryusz.

E.

34. Dyaryusz Dziejow Berdyczowskich in Junio & Julio.

JW. Wilawski, Sredni Syn JmP.ª Marszałka Związkowego nie uwazaiąc na prozbę Zakonnikow, obłokował się mediis maij z 1000 ludzi w Fortecy Klasztorney, maiącey mało co Sufficiencyi do Wiktu, bo potym w Obłęzeniu Zyto tylko i Pszenicę gotowaną jedli. Postrzegłszy dnia 28° maia przednią Straż Moskiewską, wybiegł o godzinie totey przed południem w kilkaset koni Ochotnika z JP. Kojawskim Marszałkiem Konfederacyi Lubelskiey, w ktorey akcyi lubo kilkudziesiąt Moskalow trupem padło, iednak od przemagaiącey Siły przymuszony z kilkunastu blessowanemi swemi, Zadnego nie straciwszy, Reyterować się do Fortecy, z liczby tych JW. Kojawski z przykładną Duszy dyspozycyą Nazajutrz skonał. A gdy przystąpił we 4me Generał Podgoryczani, zaczoł attak 31. Maja o godzinie 2. z rana ze dwoch Stron, dzień i noc, ktory zwawiey zaczęty za przybyciem Generała Kreczetnikow we 2on& Piechoty z Artylleryą cięzką i 4me Jazdy, bo ze czterech Stron Szturm przypuszczony, co przez dni 17 bezprzestannie trwało z znaczną w prawdzie Stratą Moskwy, ale z niemnieyszą Szkodą Klasztorną, gdyż w celach siedzieć ani spać niemozna było od kul po celach i kurytarzach padaiących. Wielki Ołtarz w Kościele znaczną poniosł szkodę, Organy pogruchotane, w kopule wybita dziura, Dach Kościelny potłuczony, Klasztorny połamany i wiązania, Zakrysta

Kościelna

Kościelna popryskana, Okna powybiiane, Brama Złota, Osobliwie Wiązd zrzwalony, Zwody popsute, Batterye w murach rozbite, Klasztor w tychże potłuczony, Officyny zrzwalone, i Sekarex Zruinowany. Podczas tego Attaku od wielu uwidziana była Swiatłość nad Kościołem, jakoż Cudowi Matki Boskiey przyznać trzeba, Że choć kule i Granaty, nietylko mnieysze, ale nawet bardzo wiele po funtowo 24 ważących wpadały między gromadę ludzi do Kościoła, żadnego iednak nieraniły, i kule palące rzucane dachow i drewna nawet niepaliły. Sami mostkale tak kommendanci jako też i Woysko, Cudem Matki Bożey nazywali, tak Że fortecą na taki attak Z Kretesem Zruynowana niezostała, iako też Że Jey dni 17 dobywali, gdy w Inszych większe Fortece i Opatrzeńsze w ludzi Zywność i Ammunicye, we dni kilka dobywali. Iuż tedy oblężoni jeść prawie nie, a prochow mało co mieli, iednakże JP. Puławski chciał ginąć a niepoddawać Się, lecz Za przysłaniem Zakonnika wziętego Że wsi, Z propozycyą Akkordu od JP. Jenerała Kreczetnikowa, JchMść Konfederaci broń złożyli. Dnia więc 14° Junij wieczorem Jenerał Kreczetnikow lokował Się w Refektarzu, a inni Officerowie Sztabu po celach. Ja byłem lubo w potętycznym kilka dni Areszcie. Jenerał chciał kazać demoliować Fortecę, ale Za Instancyą Brata Swego Połkownika pleyzerowanego od tey chęci odstąpił.

Ale Depozyta

36. ale Depozyta w Konfederacyi będących to jest Pieniądze,
Srebra i kosztowne ruchomości na kilka millionów wynoszą-
ce zabrał, niektórych Obywatelów, iako też kościelne ocalały-
śmy Szkody Ma^my^ blisko 200^m^ Złotych miasto daleko więcey
Zdaie się że na Pustyni teraz mieszkam, z dwiestą tyl-
ko Zakonnikami w Klasztorze zostaie, a trzydziestu wy-
słałem do Dobrodzieiów. Według danego słowa we trzy
dni uwolnił wszystkich Konfederatów JW. Generał, oprócz
JWJP. Pułaskiego Regimentarza, Zdanowskiego ~~[illegible]~~,
i Kamińskich dwóch, których odesłał do Połonnego. Wziął 8
oraz 12 Armat Klasztornych Spiżowych, Moździerz
dzy 1, a 6 małych także Spiżowych i wszelką broń.
Żołnierzy Klasztornych uwolnił, separować wszystko po-
zwolił, oprócz Fortyfikacyi. Wysławszy więc dnia 19
Juny Jenerała Podgoryczanego we 4^oo^ ludzi ku Barowi,
i zostawiwszy 200 ludzi z Żołnierzy lekkich Królewskich
pro Presidio, Sam także we 2^ou^ wymaszerował dnia 20
ku Barowi. Zaczym My po ciężkiey trwodze zostaiemy
w drugiey dla zbliżaiących się Haydamaków, którzy
wszędzie nieopisanego swego okrucieństwa ślady zosta-
wuią. Klasztor nasz ubogi i Fortica, a raczey pusty-
nia, Napełniona różnemi Zakonnikami, Zakonnicami,
Xiężami, Obywatelami, i Paniami, uciekaiącemi przed
hultaystwem, niewiem iak żyć potrafiemy.

Excerpt

Excerpt z Listu z Wielkiey Polski d. 4ta Junij.

Za podniesieniem Związku w Pyzdrach, przybyły do Konfe-
deracyi Chorągwie tak mieyscowa Pyzdrska, jako też
Pilska, Inowrocławska, Kcyńska, i Sremska, i to wszystko
udało się do Spowiedzi nabożeństwa, i przysięgi, w tym
daie znać chłop z pobliższey wsi, że tam Moskale nad-
ciągnęli, do tey tejże godziny JW. Konfederaci ulokowa-
wszy swe woysko za Rzeką, wysłali przeciwko tymże
Moskalom Chorągwie Pilską, Sremską i Kcyńską. Te
się mężnie potkały, 30 Hussarow Moskiewskich prócz
wielu Ranionych na placu padło, Konfederatów zaś kil-
ku Moskwa w niewolę dostała, z których JP. Waniewski
zostawszy od nieprzyiaciela ogarnionym, chciał się Salwo-
wać przez płot skacząc na koniu, ale gdy pomyślił [illegible]
w niewolę dostać się musiał. Niejaki zaś JP. Strzo-
żowski, niemaiący nad lat 19, cuda dzielności swey czy-
nił, bo kiedy także od nieprzyiaciela obskoczony został,
trzema Hussarom łby ściąwszy, a czwartego dobrze na-
karbowawszy, w Rzekę na koniu skoczył i do obozu
swego przypłynął, jest to z pod Chorągwi Pyzdrskiey.
A o drugiego dzielności to jest JP. Poniatowskiego z
pod Chorągwi Sremskiey także mówią, że wiele pięknych
Rzeczy dokazawszy, uniósł swe życie do obozu. Potym
na moście zaczęła się Potyczka, lecz bez wielkiey obojey

Strony

Strony, gdy tylko przez rzekę do siebie strzelali. Konfede-
ratom pod czas tey akcyi zdawało się że nieprzyiaciel im
tył bierze, przeto reyterować się poczęli, aliści w krótce
poznali że dwie Chorągwie Sieradzka i Wartska, do nich
się łączyły. Pod ten czas Huzarowie kommenderowani
moskiewscy zapalili Pyzdry od ulicy Poznańskiey, do któ-
rych przyłączywszy się kozacy, niepozwalali bronić i
wynosić, ani Xiężom kościelnych Sprzętów, ani Ubogim
ludziom żadney rzeczy, owszem z pieniędzy ich odzierali
gdy z kościoła wynosili, tam tedy będące Archiwa
Ziemskie i Grodzkie i całe miasto w perzynę obrócili.
Respons z Poznania d. 7.ma July.
Jest do Responsu materya, ponieważ kłamstwa publiczney ga-
zety, poczciwą prawdę urażaią. Wiadoma iest potyczka między
Konfederatami a Woyskiem Rossyyskim, z którego 40 w mogiłę
pochowano, a więcey w rzece potopiono. Konfederaci zaś utra-
cili jednego Konfederata, a dwoch Szeregowych, dwoch zaś
Towarzystwa Chorągwi Wschowskiey mocno zrąbanych, w nie-
woli w Poznaniu zostaią. Z pod Pyzdr Imc. Rydzyń-
ski dniem i nocą ciągnął do Odolanowa, na złączenie się
z Regimentem Imc. Podczaszego Litewsk.^o^ Pod Rasżkowem
przerznęła ich moskwa, tam w potyczce zginęło Huzarow mo-
skiewskich 70. Konfederaci zaś nietylko trupa, ale ani rannego
między sobą niemieli. Po tey potyczce, moskale powiadali

być z Polaków

bydź Polakow z krzywemi Rękami, ktorzy na wszystkie
strony sieką, a wszystkie ugadzaią. Z tey potyczki pod
Koszkowem nie pasąc koni, ani jedząc Konfederaci, przyciąg-
neli do Krotoszyna, gdzie ledwo stanęli a dzień się po-
kazał daiąc znać że Woysko Moskiewskie za niemi ciągnie,
Potyczka dobrze i żwawie zaczęta, Konfederaci czynili
dzielnie, JP. Waniewski tyle znalazł między szeregowe-
mi posłuszeństwa, że wytrzymawszy pierwszy nieprzyja-
cielski Ogień i z dwoch Armat wystrzelenie, ochoczo i od-
ważnie skoczyli z nim na piechotę i przełamawszy onę
aż się w tył wyrznęli, a gdy teyże odwagi na odwrot
zażywali, tedy po ten czas JMć Rydzyński odwrotem swo-
im rzecz całą popsuł, więc Konfederaci zostawiwszy
na placu przeszło 200 trupa Moskiewskiego udali się ku
Zdunom, dla jakiey imprezy nikt niewie. O JMćPanu Ry-
dzyńskim mowią: że ma serce żołnierskie, ale rady i gło-
wy jako Wodzowi niedostaie. W tey potyczce przez nieostro-
żny przypadek, od jednego Szeregowego JP. Waniewski w nogę
postrzelony, od nieprzyiaciela w niewolę wzięty. Wracam się
do ciągnienia Konfederatow. Ci w nadziei jakiegoś wytchnie-
nia, ktorych Woysko Moskiewskie jak Jelenie forsowało, zmie-
rzali przez Zduny do Szląska, a Moskwa tez za niemi, O-
bywatele zaś Zduńscy pozawalali ulice wozami tak, że
zmudne przeto Konfederatom uczynili uchodzenie, owszem

z Moskwą

40. Z Moskwą Ztaczywszy Się Rzucili Się na Polaków, Z iakią tyl-
ko mieć mogli bronią. Pędziła Ich tedy Moskwa aż pod Sam
Mielcz, przy odstrzeliwaniu Się Konfederatów i niedarmo. Ju
dopiero Konfederaci Rozsypali Się. W tey konfederacyi niebyło
Więcey Szlachciców z luznemi iak 500 ludzi; moskwy zaś
było 2. Konfederatów Zginęło 2, towarzystwa 2, Szeregowych 6, Draganów 13, towarzystwa w niewoli Znayduie
Się trzech między temi JP. Jasiński, który Są w Poznaniu.
Chorągwie do Mielcza Na Ratusz w depozyt Są oddane, Moskale niedostali Żadney, maią tylko iedney Kopią, którą
Szeregowy ieden przełomawszy, Z chorągwią Szczęśliwie u-
szedł. Moskwy w tym trakcie bitwy lekko Raniono, Zginęło 300. Szeregowi niektórzy po lasach i Z końmi Schronili Się, teraz w iednym mieyscu Znayduią Się, do których
Wwda Smoleński posyłał Z biletem Zapraszaiąc ich do
Siebie, ale ci odpisali w tych terminach: Jeżeli W. Xcia Mość
chcesz nas Sprowadzić na poparcie Wiary S. i Wolności,
dogodzisz myśli i przychylności naszey, ieżeli Zaś na to aby
nas oddał Kommissyi Woyskowey, to nieznaydziesz
w Nas do tey myśli posłuszeństwa. Ten Posłaniec który
do nich ieździł i Z tym Responsem powracał, wstępował do
nas. Kiedy to piszę dochodzą mię wiadomości że 20. Junij
przyszło Moskwy 200. i Zaraz Rozkazali tameczniemu X. Lu-
orowi Karmalitańskiemu, aby Im oddał depozyta Konfederatów,

odpraszaiąc

odgrażaiąc Zpaleniem Kościoła i Klasztoru, Xiądz Przeor bydź to postrachem rozumiał, lecz oni doprawdy Zapalili, lecz konfederatow kilkudziesiąt w Borze utaionych, obaczywszy Ogień, z natężoną przybiegli mężnością, animuiąc Obywatelow do Zemsty nad nieprzyiacielem, i nie wprzod bronili domow aż wszystkę moskwę wycięli, Zgorzało więc Domow 12, i części Klasztoru. W przeszły także tydzień Zgromadziło się Szlachty Sieradzkiey Zirrytowaney o Zbicie na dobrowolney drodze JW. Kasztelana Sieradzkiego, około 800, do ktorych i Ci Junacy Łęczyńscy przybyli, między z Markwaczem i Błaszkami, na ktorych Zawszę Moskwa parła, i Piechota tamże powieziona z dwiema Armatami, ale mamy wiadomość że i tam należycie Moskale Zbici. Tę wiadomość konfirmuie powrot do Poznania po iednemu, po dwoch i po trzech Kozakow, maiących po 2, i po 3. Spisy, i po 2 Karabiny, a niektorzy i po iednym koniu prowadzili; gdzie zaś przyidą, pokornie o przewodnika proszą, i sami powiadaią: że Nasi Wsi Zchynęły. Więcey nie mam co do oznaymienia, ale rozumiem że i tego dosyć. Jestem etc.

Excerpt Listu z Berdyczowa d. 23. Julii.

Lubo w Strachach Zostaiemy, nie w takich iednak iako pierwey, ponieważ tych haydamakow i Zbuntowanych Chłopow Woysko Rossyiskie po większey części gromi, i samego niewolnika ma mieć na połtora tysiąca, lubo na wiele mieyscach ieszcze Ci

Buntownicy

G. Je.

Buntowniey Zostaią. Gonta z całym Półkiem przeszło 800 ludzi wynoszącym wzięty, Haydamaków pod Starogród do Półków królewskich odesłano, a Herszlów do Kamieńca. Marszałkowie Konfederacyi w 6000 Woyska za granicę zostaią, co tam zrobią czas pokaże. Mości Podkomorzy Bracławski Zabawszy Protokuł z Aktami niedawnemi z Winnicy, za granicą z innemi znayduie się.

Exscerpt Listu z Białey Cerkwi d. 15. July.

Chorągwie Pancerne przydane do Obrony, dowiedziawszy się o Buntach Ukraińskich, co tchu uiechały ku Starogrodowi, a gdy się Hałtaystwo zbliżyło, pisałem do J. W. Branickiego upraszaiąc o Sukkurs dla Obrony Forteiy, deklerował przysłać, lub sam nadciągnąć, tym czasem abym się bronił w 50 ludzi, to ciężko. A gdy 1000 hultaystwa tego z 10 Armatami z tąd o mil 2. stanęło w Błoszczyńcach, musiałem uczynić Depaguem do Kijowa, do J. W. Generała Woieykow. Gdy pisali dwa Attamani abym się poddał, i iuż na Przedmieściu tuteyszym stanęło 100 Koni, odstraszyłem Ich Armatami, z których Kula iedna w sam dworek gdzie iedli uderzyła i jednego zabiła, więc zaraz uciekli. JmC. Generał z Kiiowa, przysłał mi 1º Kapitana, 1º Chorążego, 6 Underofficerów, 1º Fereżera, 2 Doboszów, 1 Fayfra, i 50 Gemeynów Infanteryi. Ale i na to nic Haydamaki nieuważaią, kiedy dnia Onegdayszego pisali do niego Kartkę;

Zaczym co

Zaczym co moment Spodziewamy się attaku. Pisze powtornie 43.
do mnie JmP. Generał Woiczykow, że z Pereasławia Regiment
Kawaleryi na Kaniow, i trzy Szwadrony Huzarow na Human
w Białocerkiewczyznę idą, dla wykorzenienia Haydamakow,
i upokorzenia Chłopow.
List Haydamakow z Błoszynki do Kapitana Moskiewskiego
w Białey Cerkwi z Piechotą będącego, d. 12.a Julij.
Mylostywomu Hospodynu Jeia Welykaestwa Komendyru
Woyska Rossyskaho, oddaiem ukłon Komendyry Woyska Zapo-
rozkaho. I prosym Mylosty Waszey o takoie to ryczy, czto
newedaiem dla czeho Mylost Wasza oderżuie ruku za Lasz-
kami; czy po ukazu, czy podkupłenny iest Mylost Wasza?
dla toho rady prosym Mylosty Waszey, dayte nam czczy-
styie o takowym to Sposobi. A ieżely Mylost Wasza ne-
pokażet Hosudarstwemaho ukazu, to netolko Laszonki
nasleduiut Smerty, no i Wasza Mylost to nasleduiet, a
my tom naszym pysanyi, prosym Mylosty Waszey daty
nam czczyszennyie czerez posłamoho od nas Kozaka.
Wiara i Wolność żebrzące Obrony i Wsparcia.
Gdy nieszczęśliwym czasu obrotem, a zdradliwą przewrotno-
ścią, czyli natężonym usiłowaniem Zmyślężonych na zgubę
naszą Nieprzyiacioł, My niecarimie pokrzywdzone i uciężone
w nayopłakańszey zostaiąc doli, widziemy się o krok ieden od
Ostatniey Stawionemi Zguby; przeto do Was prawdziwi

Oyczyzny

44. – Oyczyzny Synowie, żadem oziębłości lub obojętności nie-
zarażeni, jak naygorzesze zanosiemy prozby; Wyrwiycie
nas z sideł czuwaiących nietylko na zgubę naszą nieprzyia-
ciół, ale też niewolnicze na karki wasze gotuiących kaydany;
pobudźcie się przynaymniey dźwiękiem tym przerażaiącym,
którego na niewinnych karkach naszych łańcuchów brzęka
Ogniwa. O czasy opłakane! o bezwstydna przewrotności!
My od kilkuset lat w narodzie waszym panuiące, na łonie
spokoyności spoczywaiące, każdego z was uszczęśliwiaią-
ce, dziś za usilnym staraniem zawistników naszych,
ściśnione, zgwałcone, i obarczone jesteśmy! Do tych czas
jedna z nas; była naypierwszą a nayświętszą Korony
waszego ozdobą, nayszacownieyszym Dostoieństw zaszczy-
tem, naygruntownieyszą praw twierdzą, i naywiększym
was samych uszczęśliwieniem. Przez zaś nieszczęśliwą
czasu odmianę; ozdoba zeszpeceniu, zaszczyt oczernieniu, i
twierdza niestałości ustępować zdaie się. Druga zaś
była nieszacowanym Szlachectwa waszego kleynotem: któ-
rego mieli Przodkowie wasi waleczną oręża swego dostąpili
się dzielnością. Wiele w nieprzeliczonym marsowym kroku
użyli trudów, wiele we krwi własney zanurzyli się powodzi,
że tylko z krwi wylaney korzystaiąc pociechę; iże nietylko
oni, ale i ich Potomność, tak słodkich zabytego kleynotu
pożywać miała owoców. Ten to iest kleynot szacowny w

Sobie

Sobie niemaiącey, ktory Oycow Waszych i Was Samych, uszczę= 45
śliwiał we wszystkim. I takze więc mniey troskliwi bę=
dziecie o dzieci Wasze, o Wnuki Wasze i Miłą potomność!
ktora zapewne niebędzie kosztować tych Słodkich owocow, ie=
żeli o nie, rownie iak Przodkowie Wasi niebędziecie Starow=
nemi. Zatym Wy za nabyty Kleynot winniście niewygasłą
wdzięczność, Tey niespodziewaycie Się od potomności Waszey, gdy
go tak drogo nabyty, przez Swoie prywaty i poroznienia u=
tracacie. Owszem że miast zwomnego wdzięczności odbierania
Nadzieia, odbierać będziecie Złorzeczenia i przeklęstwa tak
ciężkie, że i prochom Waszym Złorzeczyć nieprzestanie. Pokrzyw=
dzona albowiem miła Potomność, Snuiąc Życie Swoie w biedzie
i Uciskach pod Samowładztwa obuchem, Żal Swoy wylewać
będzie przed całym niebem i Swiatem, Że Wy Sły tak Szacowny
utraciwszy Kleynot, wszystkiey nieszczęśliwości jesteście przyczyną.
Ale Ktoz wie jezeli i Was Samych, w krotce do tego Służe=
bnego niezaprzęgną Jarzma, w ktorym; biedę, ucisk, i nieprze=
liczone ciężkości, ciągnąć będziecie musieli aż do końca.
Głosem że łzami zmieszanym Wołamy więc na Was. pomnij=
cie na dzieci Wasze, na maiątki Wasze i na Was Samych.
Jezeli Nas bronić i ratować niezechcecie, to Straszne nad Wami
Samemi wisi niebezpieczeństwo. Ocknijcie Się z twardego
Letargu, a obaczcie nad iak bezdenną Stoicie przepaścią. Obu=
marłą w Sercach Waszych wskrzeszcie Staropolską gorliwość
Bronienia

46. bronienia Swych naydelikatnieyszych Drzenie. Jednoczcie Się ogniwami iednostaynych Serc i umysłow, a tak w Jmie Boskie przed ktorym Ziemskie i Niebieskie drzą mocarstwa, dobywszy Szabli Polskiey, niegdy strasżney Obcym narodom, Zwycięzycie i Zwyciężcie nieprzyiaciol. Nieoglądaycie Się na pośiłkowe obcey, gdyż przeto Zaufanie w Siłę ludzkiey, uwłoczycie wszechmocności Boskiey, ktora Zwyciestwo woiuiącym udziela. Wszakże (: iuż raz to Dzieiopisowie:) Przodkowie Wasi garstką tylko Woyska Swoiego, w Jmie Panskie niepoliczone gromili i Zwyciężali Nieprzyiaciol Hufce. A Zaś i Wy niebędziecie dawnych Rodakow męstwa i dzielności naśladowcami. Ey gnuśni i ospali Polacy! czas przerwać Drzenie, a porzucić (: ktore wstyd wspomnieć:) odmienżte nałogi. Nieprzystoi Sławnych Rycerzow Synow, Wachlarzem Zamiast Oręża, Stnoniwką Zamiast Puklerza, pod kotarą Zamiast pod Namiotem, i tym podobnie czczemi bawić Się obiektami. Zostawcie to raczey podłego umysłu ludziom, ktorzy zapomnieli; Że przy powszechnym Zamieszaniu Spolney, w Porczey Pawilonowey nieocaleią. Powtornie wołamy na miłość Boga i Oyczyzny Zaklinaiąc: Niezkaycie Się, Za te naydroższe Zaszczyty krew przelać, Za ktore Oycowie Wasi głowę łożyć, Dusze wyzionąć lubili. Słodziey i chwalebniey umrzeć Za Oyczyznę, a niżeli tysiąc innych a podłey oczekiwać smierci, Dulce et decorum pro Patria mori.

Uniwersał.

Uniwersał JmP^{ca} Medeksy Podkomorzego i Marszałka Konfederacyi Kowieńskiey. 47.

Dominik z Trozera Medeksza Marszałek Konfederacyi i Podkomorzy Powiatu Kowieńskiego Raygrodzki &c: Starosta.

Wszem w Obec i każdemu z Osobna, komu o tym wiedzieć należy, a w Szczegulności J.OO. J.WW: WW: Ichmościom Panom Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom Ziemskim, Grodzkim, i Wszystkiemu Rycerstwu Wwodtw, Ziem, i Powiatow Korony Polskiey i W.X.^{a} Lit.^{o} Tudzież Prześwietnym Trybunałom, Wszystkim Subselium i Juryzdykcyom, przy Ofiarowaniu Usług moich, i winnym Respective wszystkich Uszanowaniu, do wiadomości podaię.

Iż kiedy do Was to pisanie z Urzędu moiego teraz na mnie włożonego przestać usiłuię, niemogę tego ktore w Sercu noszę utaić Zażalenia. Nieprzezwyciężę, Żebym niepisał co myślę, Żebym Się nieskarżył, Żebym nieodkrył Rany ile przed temi, po ktorych przynaymniey jakiegokolwiek czekać powinienem i Zapewne Spodziewam Się kondolencyi. Bolałem nieskończenie i do tych czas boleć nieprzestaię, widząc: jako dotknione są prawie na Wylor przeszłe niesłychanemi praktykami gorliwych Obywatelow Serca, przymuszone Nadziąc Się i wstrzymuiąc cierpliwości, Żdały Się Suchym poglądać okiem na okropy i pomieszany Stan Rzpltey, jako niewzruszaty Się Smutney i Żałosney.

48. i Żałosney Oyczyzny postaciq, jako niepoznawały iż wiele Wiary i przytłumienie Praw Starodawnych; wolność krwią Przodków naszych nabytą wspieraiących; ostatnią kraiowi niosą Zgubę, jako na Ostatek Porzlanie krwi; krwi współobywatelów naszych, nieżeczystych nas i Zatwardziałych dochodziła. W przeciągu tych moich boleści w ten czas tylko folgę uczuć mogłem, kiedym Siebie przekonać umiał; Że gorliwość w tym czasie jest wszystkiem, i kiedym Sobie przypomniał, iż Nam jako upodłonemu Narodowi, między bojaźnią i wstydem otwartym Z męstwa i explikacyi, już nie dla Siebie lecz dla innych Żyć każą. Niezdaie mi Się ta mierz obszerniejszego wyciągać tłumaczenia, kiedy tey nieszczęśliwości, nieszczęśliwsze ieszcze już nastąpiły Skutki. Dla mnogości których mijam różne gwałty, exorbitancye, Zdzierstwa, i poniewolne do Sub Gladio mostowy Seymikowania. Opuszczam haniebny postępek Z JP. Kożuchowskim Cześnikiem i konsyliarzem Wdztwa Kaliskiego, którego gorliwie Za dobro powszechne obstawaiącego, Z Sessyi konfederackiey iadącego, Z karety na Ulicy wywleczono, i do Namiotów Woyska Rossyiskiego intra Mania Urbis rozbitych, Zaprowadzono. Niewspominam większey i okrutnieyszey ieszcze gwałtowności, kiedy niepraktykowanym bezprawiem, Z Świątnicy Praw, Z Pośrodka Senatu, Z Stolicy Samego bezpieczeństwa, bo w czasie Samego Seymu (:ieżeli tylko Seymem nazwać Się godzi:)

Dwoch

dwoch Biskupow Krakowskiego i Kijowskiego, Woiewody Krakowskiego i Posła Podolskiego, że się szkodliwym Żądaniom opponowali, z Pałacow Rezydencyonalnych w nocy Zbrojną ręką Woyska Rossyiskiego gwałtownie wzięto, i z Warszawy pod Konwoiem Moskiewskim wywiezionych, z hańbą i krzywdą całego Narodu, aż do tych czas trzymaią.
To tylko dosyć namienić iż po Zdziałanych tylu aggrawacyach i niesłychaney w Oyczyznie despotycznosci, żalić się nawet, skarżyć i protestować, zabronić chciano. Mamy tego doswiadczenie na Kraiach naszych, w Barze z samey gorliwosci ku Wierze, z miłosci ku Oyczyznie, Manifest przeciwko tym despotycznym Aktom czyniących, i Zprzymierzaiących się; gdy ich Swięte Zamysły i Zbawienne kroki; wzruszeniem Zewnętrznego pokoiu, Zamieszaniem miłey Spokoynosci i prawdziwym ochrzczono buntem, i Zaraz na nich; jako na Buntownikow i Swywolną kupę, mocy Woyska Moskiewskiego oraz Narodowego używszy; Scigać i rozpraszać rozkazano, a pod pretextem buntu, Obywatelow dobrze myślących, do tych czas wszędzie prześladować i attakować, nieprzestaią. Patrzyło się na Skutki tego, nie bez poniżenia prawdziwego Miasto Wilno, kiedy ludzi bezbronnych z Szkoł w dzień Nawiedzenia Nayśw. Panny w kompanii przy Ołtarzyku idących, Woysko Moskiewskie attakuiąc, kilku zabito; a samym nawet poświęconym nieprzepuszczaiąc

Osobom

G.

50. Osobom kilkunastu poraniło. Przyszła i na nas kole-
ią taż nieszczęśliwość, kiedy nas Samych Spokoynie ies-
cze Siedzących, z nieutulonym tylko Żalem na tę fatal-
ność poglądaiących, Kommenda Moskiewska z domow na-
szych własnych wygnawszy; Śledzi i Ściga wszędzie,
łapać i więzić odgrażaiąc się. Jak daleco, iż już od
niemałego czasu, po lasach tułać się musieliśmy.
W takim więc razie umyśliliśmy i wzięliśmy przed się
Rezolucyą, przybywszy do miasta Wiłkomirza Solenny
Zanieść manifest, i na wzor Związku Barskiego, Sprzy-
mierzyć się w ieden węzeł i nierozerwaną ligę. Jakoż
w rzeczy samey tośmy uczynili; a żebyśmy tym Spo-
sobem broniąc Wiary i Wolności ubezpieczonemi od Woy-
ska Moskiewskiego zostali.
Czyniemy tedy o tym publiczne Obwieszczenie, oraz
wzywamy i zapraszamy, wszystkich W. X. Lit. Obywa-
telow, aby z Nami pod ten zawiązany Związek i
Konfederacyą łączyli się, i przybywali do nas cum
Subsidio militari, tam gdzie z bronią naszą Kon-
federowaną znaydować się będziemy. Zaś J.OO. J.WW.
WW. Obywatele, Dobr Dziedzice i Possessorowie, ktorzy
nadworną trzymaią Milicyą, a żeby Sua Arma z Nami
iednoczyli, i ludzi zbroynych do Obozu przysyłali, obli-
guiemy. Według Ziemi, i Powiatu, aby in
Personis,

Perzenis do takowego Węzła i przymierza brali Się, in- 51.
vituiemy. A jako w takowych Okolicznosciach, i w każdych
Konfederacyach do tych czas praktykowane Są Z Dobr cuiq-
cumq tituli na wsparcie Zwiazku posiłki, i jakich potrzebo-
wać Będziemy, obwieścić Zechcemy, i na to ten Nasz U-
niwersał wydaliśmy; który aby prędzey do wszystkich
Wiadomości doszedł, po Ziemstwach, Grodach Oblatować
a po Parafiach publikować Zlecamy. Pisan w Wit-
kowiczu Miesiąca Augusta

Excerpt Listu Z Podola d. 4.a Wrz:

Seraskier Basza Z Znaczną liczbą Woyska Tureckiego Sta-
nął w Jassach d. 24.a Aug. któremu Obviam Hospodar Wo-
łoski wysłał kilkadziesiąt kies prosząc aby Woysko miasto
minęło, ale On i pieniądze wziął i Z częścią Woyska do
Miasta wiechał. Od Bendera Zaś do Sanych Kauszow
przez dwie mile Namioty Tureckie Stanęły, a inne Woy-
sko Stanęło pod Oczakowem. Tatarowie Nahayscy De-
pozyta Swoie Za Dunay Wywieźli, Sami Zaś każdy
Maiąc po dwa konie Stoią w gotowości. Iuz tedy wno-
sić można Że te Woysko nie Z Wizytą do Hospodara
Wołoskiego przybyło, inni jednak twierdzą iż Swoich
Granic i Wołoszczyzny maią pilnować. Barenses
mieli Passzyi Z miejsca jeszcze d. 15.a Aug. udaiąc Że
przez Węgry ku Krakowu chcą przebierać Się, ale oni

niedawno

52 niedawno poniżey Mohylowa w trzech miejscach w brod przeprawy sposobne, niespodzianie wynaleźli, i zapewne w assystencyi Turkow wkroczyć w tych czasach maią; nawet Xiądz Kasper z Raszkowa takowąż odebrał wiadomość. Był obligowanym bydź na Seymiku w Żytomirzu, ale krzci się tam niewie co robić. Ja także do Kaniewskiego Recenter iterate jestem zaproszony, ale bezpiecznie może się mnie niespodziewać. A na ostatek mniey dbaią o urzędnikow wątpię juz aby ktory z nich się znaydował, byleby kogo jakokolwiek capacem z Obywatelow mieć mogli, interim i tę ich zamysły pomieszaią się. W samym Kaniowie Wotta ieden Karabinierow, a drugi w Mastowie Wsi do Kaniowa należący stoią, w Bohusławiu zas Kapitan z 60 Karabinierami, Haydamaków zas przeszło 100 od tych Wotkow o poltory mili w Miedzerzycu lokowali się, i bezpiecznie okolicznie grassowali, Moskale bowiem przeglądali tylko po wsiach, i gdzie ktory Chłop z rabunku powrocił, tego z wszelką chudobą i zdobyczą zabierali. Dziś do Połonnego nadeszła z Berdyczowa wiadomość, że recenter w Ukrainie 100 hultaiow Moskwa złapała, i do Berdyczowa przysłała. Niewiem tedy czyli tych samych ut supra, czyli innych za Białocerkwią grassuiących. Przed 4 dniami 18 hultaiow z pod Winnicy udaiąc się iż idą z Humania do Krystyampola, przyszli za Międzyboż do Piławy, spodziewaiąc się

tam

tam dawniey umowionych Chłopow, zostaie w gotowości do Buntu, lecz na tych miast trafili na Obiazdzkę iedną Dońcow, drugą z Starego Konstantynowa Kommendy Jabłonowskiego, od tey byli attakowani, i dwoch z między siebie postrzelonych zostawiwszy, za Chmielnik uciekli. X. Marek w Kołonnym siedzi w piwniey invisibilis, nikogo tam oprocz Officerow Moskale niepuszczaią. Ale to osobliwsza iż On Im gada bez formalia: Robcie ze mną co chcecie, katuycie mnie iak się wam podoba, Ja wam zawsze mowię iż na Boże Narodzenie Mszą w samym Kijowie mieć będę. Sami nawet Moskiewscy Officerowie maią go za Człowieka Swiętego. O Xiążęciu Trzorowskim słyszemy że stanoł w Pilczynie, a Kreczetnikow zprad już do Moskwy pociehał, Rzeczy iego rewidowane i sekwestrowane bydź maią. Jenże Xiąże Trzorowski lokowaé się ma w Międzyborzu. Expedycya Seymowa Bracławska zaszła w Domu PP. Grocholskich, ale tym pomieszani młodzi Grocholscy zemknęli ku Lwowu, a Stary Expedycyą posłał do Winnicy.

Manifest Xcia JMci Jerzego Lubomirskiego.

Do Urzędu i Akt Grodzkich Starościńskich Sandeckich osobiście przyszedszy J.O. Xiąże JMć Jerzy Marcin Lubomirski etc: Zapobiegaiąc bezwstydnym złych Patryotow myślom, oraz także niesprawiedliwe nieszczęśliwego przypadku Wystawienie, i przez

Zawistnych

54. Zawistnych Osoby Swoiey oczernienie, Manifestuie Się publicznie in tenore Sequenti.

W głębokim lat kilka powróciwszy do Oyczyzny Zostawałem milczeniu, i w Skromności Zapatrywałem Się na wszystkie czyny, a Uważałem przyszłe (: które w Skroś przenikać powinny każdego Patryotę :) kraiu nieszczęśliwości, te wielu Podatkow Zastępiły rzeczy, i poznać do tych czas niechcą iż fatalnym grożą upadkiem. Przeyrzawszy niektorzy Wierni Oyczyzny Synowie, i dobrzy Patryoci, Zapobiegali na Seymikach i Seymach, perswadowali niektórym w poufałości, reprezentowali w publicznych mowach poczynione bezprawia, wszystkie to bezskuteczne Zostało; Jedyna przemoc Pełnomocnego Posła Nayiaśnieyszey Imperatorowey Rossyiskiey Jeimci Przemożna, i potajemna z Złe Życzącemi Oyczyznie, lub nie Uważającemi okropnych Skutków Synami; umowa, niszczyła i rozrywała myśli. Widząc Ja Senatorom i Posłom przez Potencyą Rossyiską na Seymie Ostatnim przez Zabrania i wywiezienie onych z Warszawy uczynione krzywdy, Zgwałcone narodu Prawa, Przytłumioną (: przez przypuszczenie Dyssydentow do Praw Zrównania :) Wiarę S. katolicką Rzymską jedynie nam Panuiącą, a w dalszym czasie tą Subtelnością (: czego uchoway Boże) upadać maiącą. Rezolwowałem Się jako Prawowierny Rzymskiey Religii katolik, jako niewrodny Oyczyzny Syn, rwąc Się do Oręża, i Z

dobrze

dobrze myślącemi łączyć Się. Niechcę wspominać do-
legliwości kraiu, bo dość obszerne Są Manifesta, które
prawowiernego Katolika przenikać powinny, a Postronnym
Potencyom jasnie ukazać mogą; Iż bezprawia które w
naszey Oyczyznie dzieią Się, nie innego Za Sobą niepociągaią
tylko upadek tego narodu, a przeto rozszerzenie Potencyi
Rossyiskiey Szkodliwe ustanowioney rownosci w Europie
Sił Monarchow. Dość mi namienić jakie Swiątni-
ce Boskie ponoszą Swiętokradztwa, Duchowne Osoby Za-
boystwa, Zakonne Damy gwałty, Domy Szlacheckie
Zniewagi, Pospolstwo oppressye i morderstwa, owo Zgo-
ła takie przez Armią Rossyiską Nayniegodziwsze czyny,
których Żadney wiary niemaiący, nawet dziki człowiek
większych popełniaćby niemogł, bo Natura Sama wstrętem
i hamulcem bydź by mu powinna. Maiąż że jakie
względy u Ichmściów Posła Moskiewskiego Zaniesione Skargi?
bynaymniey. owszem jedne słowem, drugie milczeniem po-
pełniać Częstsa pozwala, one niewiadome mu bydź oświad-
czaiąc, a karę w Żarty Z narodu obracaiąc. Czegoż Się
Nasz naród ma spodziewać daley? Czyż do Żywego każdego
przeniknąć niepowinno, aby w cudzym Zostawać despotyzmie?
I co ieden Pełnomocny Poseł R[o] 1710. Xiążę Dołhoruki
Imieniem Nayiaśnieyszego Cesarza Piotra, Słuszności traktatem uznał
i Stwierdził, to Xiążę Repnin drugi Poseł Moskiewski, bezprawnie
i gwałtownie

56. i gwałtownie Gwarancyą na ostatnim Seymie wciśnioną podłyściem przewrócił. Niespraktykowany Wiek, aby Narod nasz, Wolny będąc, miał mieć kiedy takowych Cudzoziemskich Posłów, ktorzyby pod kolorem Uszczęśliwienia dobrey Harmonii, i Sprzyiaiącego Monarchy Ich Narodowi Sena, z ostatnią hańbą dla Niego Swoie wydawał deklaracye; jak Roku 1768. Xiąże Repnin Poseł Moskiewski uczynił, Oświadczaiąc: Iż ktokolwiek ważyłby się wszczynać Konfederacye, lub łączyć się z prawdziwie i dobrze życzącemi Oyczyznie Patryotami &c. Mianuiąc onych Buntownikami: i takiego za nieprzyiaciela Oyczyzny, za Burzyciela Wewnętrznego Pokoiu mieć będzie, oraz na Substancyi, honorze i życiu samym ścigać, a z ostatnią podłością batogami mordować odgraża się. Uszczęśliwienie JMści Pana Generała Kreczetnikow w tymże Roku publicznie do druku podane dosyć iawnie także pokazuie z iaką podłością nas traktuie, iż tych tylko Osoby z Maiątkami ocalone bydź maią, ktorzy do niego Deferować się będą. Niespodziewam się aby ktora Potencya lub Narod, maiąca na Tronie Monarchę Swego, dopiero Nasz Wolny tę podłość uczynił, aby pod iednego Generała Moc podawał się, albo też przeciwney Monarchini liczył się bydź Hołdownikiem. O Czasy krytyczne! Ktokolwiek iesteś odrodny Oyczyzny Synie, postrzeż się i bierz do Obrony teyże Oyczyzny, i w niey

i w niey panuiącey Wiary S. Katolickiey Rzymskiey, ktorą Przodkowie nasi krwią, męstwem i odwagą utrzymywali. Porzuć każdy bezwstydne respekta, i na subsystencyą względy. Poznay się na obłudnych zwodzicielów obietnicach, honoru i dostoieństw rozdaniu i awansach; kiedy te ktore niegdyś środkow naszych zaszczycały, teraz bez żadnego lustru zostaią, i ich zaszczyty zgwałcone są częścio bezwstydnemi rewersami na ujęcie władzy od źle myślących i odrodnych Oyczyzny Synow danemi, częścio mocą żołnierza Rossyiskiego uszczerbione. Bog przy Swoiey nam Sprawie dopomagać będzie. Zapatrzą się i Sąsiedzkie Potenciye, gdy złączemy się w iedno ogniwo iednomyślnych zdań, a żądać będziem od nich pomocy, spodziewam się że nam Iey nie odmowią, maiąc przed oczyma podbicie narodu naszego, za prawidło rowney dla siebie nieszczęsliwosci. Będą wiedzieć narody że nie My tego chcieli co Xiąże Repnin poset Monarchini Swoiey. Oswiadczał ztym postronne potencye omamiał, jakobyśmy gwarancyi Praw, i auxiliarnego żądali woyska. Może znaydzie się ktory bezwstydny Patryota nieuważaiący na nieszczęsliwości źrodła, będąc ieden pieniądzmi do tego ujęty, drugi postrachem gwałtownie przymuszony. Maiąc tedy przed oczyma te reflexye wszedłem do Konfederacyi nie dla

Swego

H.

58. Swego partykularnego Zysku, i nie dla niszczenia w-
spół Ziomkow, jako niektorzy ze złości oczernić mnie
mogą; lecz z szczerey ochoty idąc torem Antecessorow
moich bronienia Wiary S: i Wolności. Jeżeli nieszczęścia
(które nayświętszey potędze Monarchow przypadkowe
bywa:) złączywszy się z Konfederacyą Sanocką, a potym
z Krakowską i Sandomirską, na osobie moiey doznałem,
uczyniłem iednak co mi moy Honor i poczciwość kazała.
Pod bytności [illegible] w Krakowie gdy dla złączenia się
z Konfederacyą Ziemi Wieluńskiey wyszedłem podiazdem,
Woysko Rossyiskie na część Konfederowaney Straży Wo-
iewodztwa Krakowskiego napadłszy, tych z Krzemionek
zpędziwszy, powrotu do Krakowa sposobność mi odięto.
A niezastawszy Konfederacyi Wieluńskiey pod Pińcem
do Retirady w Gory przymuszony zostałem, i widząc
w rozsypkę Ludzi moich idących i od nich opuszczony, o-
raz między nagle wylanemi Wodami znayduiąc się,
Salwowałem się cało mogłem. Bynaymniey iednak
ten nieszczęśliwy przypadek niezatłumił we mnie szcze-
rey chęci służenia Bogu i Oyczyźnie: Owszem przed
Bogiem Zastępow, przed Matką Nayświętszą niepokalanie
poczętą, i przed całym Swiatem oświadczam się: Iż
nieodmienną myśl mam obezpieczać Wiarę S: Katolicką
Rzymską, obstawać i bronić Narodu Wolności do ostatniey

kropli

kropli krwi moiey. Zapraszaiąc wszystkich J.OO. J.WW. WW. Jchmciów wspol kraiu tak Korony Polskiey iako i W. X.a Lit. do iednoczenia Serc i Myśli, niosąc na ofiarę Życie temu; od ktorego wszystko mamy, i tey Oyczyznie, w ktorey wolnemi Synami zrodzieni iesteśmy Się. A ktoby z J.OO. z J.WW. z WW. Jchmciów wśrod kraiu; ku iednomyślności niechciał Się nakłaniać, i łączyć, przekładaiąc bardziey dobrze sprość nad wierność, bezpieczeństwo Swoie i maiątki nad ocalenie Oyczyzny z podłości bezwstydney, takowego Boga i dobra, wnieymey musza doznać srogości. Ktorego to manifestu czyli Oświadczenia, Salvę przyczynienia mu i odmiany zostawuiąc podpisuię. Datt pod Gorlicami d. 27.a Ap. 1768.o

Jerzy Marcin Lubomirski etc.

Manifest Jmć. Pana Maryana Potockiego

Wypis z Księg Grodzkich Winnickich Wdztwa Bracławskiego R.u 1768.o miesiąca Maia 17.o dnia.

Przed Urzędem i Aktami Grodzk. Winnickiemi, i przede mną Janem Jedlockim Instygatorem i namiestnikiem Burgrabstwa Grodzk.o Winnick.o Stawiwszy Się osobiście Jmć. Maryan z Potoka Potocki Marszałek Konfederacyi Ziemi Halickiey, ten Solenny Zaniosł Manifest. Bogu Znaiącemu Skrytości Serc ludzkich wiadome iest, ale niech będzie nietayno wszystkim wspol Obywatelom

i ówszem

i owszem całey Europie, że niewnaszey wrzędem w Konfederacyą ostatnią, tylko dla obrony Wiary S. K. R. kilkuset lat przeciągiem w Oyczyznie moiey utwierdzoney, a od lat pięciu od Dyssydentow attakowaney, tylko Dla ocalenia Praw Swobod i Wolnosci naszych potłumionych i zniszczonych, tudziez fortun Szlacheckich i Imion uciemiężonych, Niemniey dla rozeznania pretensyi Panow Dyssydentow i uczynienia Im według Prawa Sprawiedliwosci należytey, bez wzruszenia Pokoju w Oyczyznie trwaiącego. Dała się poznać w Radomiu Moia gorliwość, przy formowaniu Konfederacyi Generalney nieporuszona, wprowadzeniem Woyska Rossyskich do Miasta, usztykowaniem Jego do formalnego attaku, i pogrozkami JW. Karr Połkownika tegoz Woyska, nieustraszona. Niechciałem przystąpić do niey, aż za upewnieniem, że Prawa nasze o Religii S. nibędą w niczym odmienione. Dopiero za poprzedzaiącym Manifestem J. O. Xcia Jmci Radziwiłła Marszałka tey Generalney Konfederacyi, in Ordine nienaruszenia Praw Religią Katolicką i Prawa Wolnosci zachowuiących, podpis moy i prawie wszystkich Jch Mściow wspołkollegow (wyiąwszy bardzo małą liczbę niektorych) nastąpił. Nieprzemogła tey gorliwosci we mnie i w Obywatelach Ziemi Halickiey przytomność Woyska Rossyskiego, pod Kommendą Xcia Jabłutow

Maiora

Majora Moskiewskiego względem Zalecenia w Instrukcyi, jak naymocnieyszego obstawania o całości Wiary S. K. R. Uważałem bez żadnego zmieszania, jako nieprzyiacielska Zemsta, że tę naszą ku prawowierney Wierze miłość, moie i iednomyslnych Obywatelow pustoszyła dobra. Jechałem na Seym w nieprzełomanym umyśle bronienia Wiary S. K. R. Praw i Swobod Oyczyzny moiey. Bolałem nad krzywdą JmP. Czackiego Podczaszego Koronnego w własnym Domu za gorliwość o Wiarę S. wartę Moskiewską i zniszczeniem Dobr udzielonego, i w tym niegodziwym Areszcie do tąd zostaiącego. Bolałem także nad krzywdą JPana Ks. Zuchowskiego Konsyliarza generalney Konfederacyi, dla teyże Samey Szkoły, na ulicy w Warszawie z karety wywleczonego i w obozie Moskiewskim więzionego. Pokazała się Jasna we Mnie i powinna o całości Religii troskliwość, gdy Życie i fortunę ku obronie Jey ofiaruiąc, naymnieyszego Jey uszczerbku czynić niedopuszczałem, i publicznie na Sessyach uwolnienia zacnych mężow domagałem się. Ale przyszedł nieszczęśliwy moment, ktorym zaćmione do tąd dni Seme: Moment cały Swiat zadziwiaiący, i potomnym wiekom zaczną zostawuiący pamięć, gdy ze Stolicy publicznego bezpieczeństwa, z mieysca obradom poświęconego, Woysko Moskiewskie z Woli Xcia Repnina całą Warszawę otoczywszy, i wszystkie ulice Miasta nabetowawszy

Nayprzerwsze

62. naypierwsze ozdoby Senatu: JJWW Sołtyka Krakowskiego,
Załuskiego Kijowskiego, Biskupów; Rzewuskiego Woiewody
Krakowskiego Hetmana Polnego Koronnego i nieodrodnego Syna
Iego Starosty Dolinskiego a Posła Podolskiego, Zaszczytu
Stanu Rycerskiego, w nocy gwałtownie z Pałaców wzięto,
i pownocy do Obozu a potym do Kraiu Moskiewskiego zapro-
wadziło, gdzie do tąd te godne Osoby, żadney winie nie-
podlegaiące, ani w czym przekonane, za iedną obronę Wia-
ry S. wolności, i Praw Staropolskich, oraz sprzeciwianie
się Proiektom pomienionego Xcia Repnina, zaszczyty Oy-
czyzny Naszey potępiaiącym, haniebną cierpią niewolę.
Nie dość na tym. Gdy ten zuchwały postępek Moskiewski
bezpieczeństwo publiczne, i Prawa Narodowe gwałcący, mil-
czenia w nas sprawić niemogł; czytana była publicznie
w Senacie od Xcia Repnina Deklaracya, grożąca wszystkim
Senatorom, Ministrom, i Posłom, szkodliwemu Iego ustano-
wieniu dla Oyczyzny Naszey sprzeciwiaiącym się; cięższe-
mi karami, obelgami, ściśleyszym więzieniem i batoż-
kami. A to dopiero przymusiło wszystkich do gwałtownego
milczenia. Ale nie na tym się skończyła złość i gru-
biaństwo Pana tego, poniewolił mnie równie i innych
wiele Posłów do dania na siebie Chirografu takiego=
Daię ten Rewers na siebie Xciu Repninowi, iż żadney
konwersacyi z sprzeciwiaiącemi się punktom i Proiektom
tego Xcia.

tego Xcia Repnina do Konstytucyi podanym; Osobami, takie Senatorami i Ministrami, iako tez Posłami Polskiemi i Sudziemskiemi, i innemi nawet niebędącemi na Funkcyi, a przeciwnemi tymże Projektom Obywatelami mieć niebędą, bez wiadomości Xcia Repnina Żadnego Projektu z Instrukcyi Ziemi Halickiey promowować niebędą, i w niczym Woli Xcia Repnina nieprzeciwić się, opisuiąc Się pod Karą Rygoru utraty Szlachectwa, Fortuny i Życia, tudzież pod Obowiązkiem Kary Korporalney. na co Się podpisuią &c: A po wymożeniu takowych Progressow, to wszystko ustanowione na tymże Seymie, co Się tylko Xciu Repninowi podobało. Dopiero po rozwiązaniu tyże Konfederacyi, w celu prezentowany tuż i podarty został. Wyznaczono mnie po tym niechcącego do Delegacyi, na ktorey wszystko decydował zdaniem Swoim Xżę Repnin, a my tylko Smutnemi nieszczęśliwych Jego dla Oyczyzny wyrokow musieliśmy bydź Swiadkami, ponieważ Sprzeciwiaiących Się łajał, Szkalował, i Słowami naynieprzyzwoitszemi gromił; a chociaż wszyscy delegowani inaczey zgodziliśmy Się i decydowali, tak Się iednak Stało, iak On chciał. Patrzaliśmy tedy z Żalem nieporownanym na Punkta Wiary, Wolności i Zacności Szlacheckiey obalaiące w głębokim milczeniu, wszystkie albowiem perswazye i prozby nasze, ktore Samym nawet pozwolone Są niewolnikom, z hukaniem, łajaniem, groźbą i ostatnią wzgardą, odrzucone były.

64. Z taką więc gwałtownoscią i obelgą Senatorow i Posłow, od-
grazaniem więzienia Zelzywego i okrutnieyszego nizeli go
przezacni Wyzniowie Zwyz wyrazeni doznawać mogą, prze-
chwalaniem Się: Dobra pustoszyć, batozkami karać, i wsz-
ełkie Zelzywosci wyrządzać, Seym ten Xże Repnin Za-
konczył, głosow nikomu niedozwalaiąc, i wszystkim Sr-
rogo milczeć przykazuiąc. Przeto Z obowiązku Sum-
mienia, Miłosci Boga i Oyczyzny, przeciwko wszystkim
ustawom Seymu Mocą jednowładną i Wolą Xcia Repni-
na Posła Moskiewskiego: Z upadkiem Wiary i Wolnosci,
Z poniżeniem Stanu Szlacheckiego, Z przymuszeniem
Wolnego Narodu do nieprzyzwoitey podległosci Z przywła-
szczoney sobie a na nas wymuszoney Guarancyi nastąpio-
nym, a nie Z naszego Zdania, Rady i Woli postanowio-
nym, Manifestuię Się i protestuię, a Za nieważne ie
mieć chcąc, przy Obronie Wiary S. K. R. i Wolnosci,
i przy ucaleniu Praw Starodawnych Zycie łozyć
i krew wylać oswiadczam Się.

Maryan Potocki Marszałek
Konfederacyi Ziemi Halickiey.

Ordynans Kommissyi Woyskowey Koronn. JmĆ Pana
Wanickiemu Lowczemu W. Koronn. dany.

My Kommissarze Rzpltey Woyska Koronn.go ex Senatorio
et Equestri Ordine.

Poniewaź

Ponieważ z wszelkich raportow, i dokładnych już wiadomości jesteśmy uwiadomieni o wszelkich buntach w Woysku do Kommendy i władzy Kommissyi Naszey należącym; Mianowicie iż Urodzony Pułtawski Towarzysz Chorągwi Husarskiey, uczyniwszy się przez siebie obranym Związkowym Marszałkiem, tudzież Urodzony Potocki Podczaszy Litewski Chef Regimentu konnego postanowiwszy się sam Regimentarzem Generalnym Woyska Koronnego, takowe Bunty i Spiski przeciwko Prawu obydwa rozpoczynaiący, chcą się wybić z pod władzy Naywyższey na wzruszenie publicznego w kraiu pokoiu, Ordynanse swoie do Woyska Koronnych wydaią, i temiż Ordynansami do posłuszeństwa swego one przyciągaią, a inne Woysko w Wierności i posłuszeństwie przyzwoitey Kommendzie utrzymuiące się, Ich Ordynansow niepełniące, gwałtownie napadaią, attakuią, zabieraią i po nieprzyiacielsku bez względu na godne Osoby, traktuią. Podatki prawem zakazane i kontrybucye z uciemiężeniem Obywatelow nakazuią, nakazane wybieraią. Żołd Woysku prawem naznaczony bez względu na Skarb Koronny Rzpltey podobnież gwałtem zabieraią; A przez takowe pomienionych Ichmciow Pułtawskiego i Potockiego czynności, Woyska w partyach Ukraińskiey i Podolskiey od posłuszeństwa Kommissyi

naszey

J.

66.

naszey wimego, iedne przeciwko Subordynacyi umknęły się, drugie przymiewolnie gwałtownie zabrane, tudzież JmćP. Regimentarze: Ukraiński (iak wiadomości niosą:) zabrany, a Podolski od zabranego swey Kommendy Woyska za granicę oddalił się. Przeto chcąc te Woysko do należytego podług Prawa, porządku i posłuszeństwa przyprowadzić, na mieysce tamtych Regimentarzow; J. W. Branickiego Łowczego W. Koronn. Gnrała Lieutenanta Woysk Koronnych i Artylleryi W. X. Litt. tudzież J. W. Stępkowskiego Oboźnego Polnego Koronn. Rady naszey Nieustaiącey Kommissarzow uprosiwszy, i za Regimentarzow do tamtych Partyi Ukraińskiey i Podolskiey wyznaczywszy, pierwszemu J. W. Branickiemu nad obiema temiż Partyami i Woyskiem całym, tak w kraiach tamtych, tudzież w Garnizonach; Kamieńca Podolskiego i Lwowa; będącym, iako też do tey ożymo sce dysponowanym, Generalną Kommendę daiwszy, a drugiemu J. W. Stępkowskiemu Subordynacyą i dependencyą od pierwszego zaleciwszy; Daiemy niniejszy Ordynans Mianowanemu J. W. Braniskiemu Łowczemu Koronnemu, postanowionemu teraz Partyi Ukraińskiey i Podolskiey, Oraz całego Woyska tamtego, Uchonamenti w tamtym kraiu będącego Generalnemu Regimentarzowi, a żeby z Woyskiem z Partyi Małopolskiey, i z innych

mieysc,

mieysce pod Kommendę Jego dysponowanym, do Kraiów Ukraińskiego i Podolskiego Przeyzwszy się, Woyska Partyi tameczznych iakimkolwiek Sposobem od Władzy i Subordynacyi Naszey oddalone, do posłuszeństwa nam przynależnego Swemi dyspozycyami, Uniwersałami i Ordynansami wezwać i nakłonić, a nieposłusznych Uniwersałom i dyspozycyom od Niego Wychodzącym iako Subordynacyi uników[?]aiących i Władzy przyzwoitey Rebellizuiących, Mocą Attakiem, i Sposobami przezornosci Jego Zdatnemi, przynaglić. W Woysku zaś z Partyi Małopolskiey i z innych Mieysc pod Władzę i Kommendę Jego dysponowanym, gdyby iakowe nieposłuszeństwo i wystęek przeciw Subordynacyi wyniknąć, na takowy przypadek daiemy Moc temuż J. W.[o] Regimentarzowi, takowych Występców natychmiast sądzić i Dekreta Swoie exekwowac. A więcey w tey mierze potrzebney Okazności Activitati, dexteritati, i przezornosci J. W.[o] Regimentarza polecamy. A że ten J. W. Rgmtarz w tamtym Kraiu pobliżo Woysk Rossyiskich pewnie znaydować się będzie, przeto iak Nayleṗsze z tym że Woyskiem obeyscie i Znoszenia się Zalecamy Onemu. Działo się w Warszawie na Kommissyi Rzpltey Woyska Koron.[o] dnia 17.[o] Maia 1768 Roku.

(L. S.) Kazimierz Xże Poniatowski Podkomorzy Koron.[o] Prezes.

Rozmowa

68. Rozmowa dwoch Kawalerow o układaniu nowego Podatku na Duchownych.

Kawaler. Trudno wyrazić i opisać niepodobna; jakowym ukontentowaniem, jakową słodyczą i radością zostałem napełniony, kiedy odebrałem tę pożądaną z Warszawy nowinę, że Duchowni do płacenia nowego podatku niechybnie obowiązani będą. Chwalaż Bogu że naród nasz Polski, grubą ciemnych myśli zasłonę, czyli od nieroztropnych skrupułow, czyli od podłey boiazni, na oczy zarzuconą zrzuciwszy, do tey sprawiedliwey przyszedł przezorności i zdania arcychwalebnego, gdy uznaie za rzecz słuszną godziwą i powinną, żeby Duchowieństwo do nowych pociągnąć podatkow.

Odpowiedź. Że nowina Warszawska o podatkach na Duchownych wesołą WW. Pan myśl wzbudziła, temu się niedziwuię; bo dawno upewniony iestem o nieprzyiaznym sercu Jego przeciwko Duchowieństwu, i o sentymentach Kościołowi Rzymskiemu arcyprzeciwnych. To tylko we mnie niemałe sprawuie podziwienie, że WW. chcesz być z liczby Patryotow sprawiedliwym, i z komputu ludzi rozumnych przenikających istotę słuszności, i praw kardynalnych Oyczyzny, a iednak swoim zdaniem naganniejszy dawne Polakow sławy, żadnego względu niemaiąc na prawa Oyczyste; tym porywczym mniemaniem uprzedzony i zarzucony iesteś: że nowy podatek na Duchownych włożony, żadnym być rzeczą

godziwą

godziwą, sprawiedliwą i powinną. Więc kiedyśmy w tę ma-
teryą wpadli oddaliwszy na Stronę wszystkie nieukontento-
wania (z iakiegokolwiek środka wypadaiące) bo te, dobre-
mu i sprawiedliwemu o rzeczach sądzeniu zwyczayną stawiaią
tamę; szczególnie szukaiąc istotney prawdy gruntu, mów-
my: Czyli sprawiedliwie i na fundamencie Praw naszych,
Stan Duchowny do Nowych podatków pociągany będzie.

Kawaler. Ani o tym wątpić proszę żeby co miało bydź
przeciwnego Prawu i Sprawiedliwości, kiedy Duchowni pła-
cić będą z dóbr swoich jakowe nowe podatki. Wszak są
częścią niemałą Rzpltey, i w niey pożyteczną, toć słuszna
i sprawiedliwa, a żeby ciężarom i Prawu narodu swego
podlegali.

Odpowiedź. Niżeli do Praw Oyczystych i Sprawiedli-
wości przystąpię pokazania, dla większego objaśnienia praw-
dy, podobną tey propozycyą formuię z tey: Poniewaz
Duchowni są częścią niemałą Rzpltey i w niey pożytki ma-
ią, toć słuszna rzecz i sprawiedliwa a żeby ciężarom
i Prawu podlegali. Więc z teyże samey przyczyny; że
Duchowni są częścią Rzpltey i pożytki odbieraią, mogą
bydź od Juryzdykcyi świeckiey łapani i inkarcerowani
tak jak inne członki Rzpltey obwinione. Czemu iednak
wszystkie Prawa Narodu sprzeciwiaią się. Toć i świeccy
z równey przyczyny że niemałe pożytki w doczesnych

Dobrach

Dobrach od Duchownych maią, powinni bydź uczestnikami
ciężarow i podatkow od Władzy duchowney postanowionych.
Ale do odpowiedzi wyraźnieyszey i zupełnieyszey idąc: Przy-
znaię że Duchowni są częścią Rzplitey i w tey pozyskuią.
Lecz są takową częścią; ktora przez wyraźne Prawa Kroleſ-
stwa Polskiego jest uwolniona od wszelkich podatkow. I
tak niewspominam tu, że uwolnienie Dobr duchownych,
od ciężaru podatkowania na samym Prawie Boskim fundu-
ie się; bo mamy o tym wyraźne Prawa w Starym Testa-
mencie Levitici Cap: ultimo V. 18. Gdzie Lewitowie i ka-
płani nietylko sami byli uwolnieni od Jurysdykcyi Swiec-
kiey, ale też i dobra ich wolne były od podatkowania. Co
Sam Chrystus i w Nowym Testamencie potwierdził Mat:
17° V. 24°. Na tym fundamencie Koncylia: Lateranen-
skie za Leona Papieża X. Trydentskie pod karą Ex-
kommuniki wkładania Podatkow na Stan Duchowny
zakazały. Na Lateranenskim byli Polscy Posłowie: Jan
Łaski Prymas, i Stanisław Oporowski Wda Poznański.
Na Trydentskim zaś oprocz Prezydenta Polaka Ho-
zyusza; Herburth Biskup Przemyski i Falentski
Suffragan Chełminski. Cały Polski imieniem: Za-
patrzywszy się na przedwieczne Wyroki Boskie, Na
wszystkich prawie Chrześcianskich Narodow Prawa po-
wszechne, jako to Justyniana Cesarza in Codice et Novell:

123. Marcyana Cesarza in Cod: lib: 1° tit: 4° N° 13° Walentyniana, Teodozyusza, i Arkadyusza in Cod: lib: 10° Fryderyka Cesarza A.° 1220° Oraz nae Statuta i Konstytucye Narodu Swego, Czy Polscy Postowie Słusznie i Sprawiedliwie na Wyroki tych dwoch Koncyliow, do uwolnienia duchownych od podatkow Sciągaiące się, Pozwolili: Więcey powiem Że nawet u Samych Pogan Xięża Zawsze bywali Wolni od podatkow: I tak czytamy u Ezdrasza Proroka: Że Krol Artaxerxes chociaz Poganin, a przecie Kapłanow prawdziwego Boga i Lewitow w Panstwie Swoim wyraźnym Zakazem od nich uwolnił. Przyczyna tego powszechna i oczywista iest: Bo iako Przyrodzone Prawo, od Stwórcy Natury dane, uczestnictwo z Prawem Boskiem maiące, każdemu z Panow i Monarchow Swieckich dyktowało, Że Cesarz Boga i Kosciołowi w Wiecznym dzierżawy iest oddane, to Żeby Samemu Prawu Koscioła i Jego władzy A nie Swieckiey w podatku iakowym podlegało. Jak gdy wszystkie Prawa Narodow dobra duchowne od Podatkow uwolniły, wnosić nieomylnie należy, Że to Samo powszechne uwolnienie dzieło, Musiało pochodzić od Natury, ktora wszystkim iest pospolita, kiedy wszędzie i od wszystkich Nawet Pogan, ustanowione iest. Tym Prawem powszechnym i pewnymey Sprawiedliwości

instynktem

instynktem wzbudzony, a Swiatłem nadprzyrodzonym o:
świecony Narod nasz Polski, Zaraz w pierwszych po-
czątkach przyięty Wiary katolickiey, Dobra duchowne
chciał mieć od wszystkich podatkow uwolnione i posta-
nowił: jako mowi kromer: lib: 2.° pag: 524. Eccles[ia]:
sticus ordo una cum bonis et hominibus suis, jam in:
de ab initio suscepta Religionis Christianæ tributoru[m]
publicor[um] immunitatem habet in Polonia. A kiedy
Synod Prowincyalny Gnieznienski od Kościoła Rzymskiego
approbowany pod karą Exkommuniki postanowił, co
i Bulla Cœna każdego Roku czytana rownie zakazu:
ie; aby na Dobra duchowne nikt niekładł podatkow,
to zaś postanowienie krol Alexander za barzo sprawie-
dliwe przyimuiąc rozkazał w Statut Polski inserować
w te Słowa: Si qui decimas, possessiones, tribu:
ta, bona Mobilia, ad Ecclesiam Spectantia, rapiunt,
invadunt, exactionant, extorquent, vel quovis colore gra:
vant, post tres dies nisi satisfecerint, Excommunicatio-
nis Sententiam incurrunt ipso facto. Teraz tedy
Zważyć upraszam: kiedy i Prawa Boskie, i Narodow,
i kościelne, i własne Oyczyste, Stan duchowny od po:
datkow uwalniaią; jakże bez gwałcenia tylu Praw
Boskich i ludzkich można pociągnąć duchowieństwo do
nowych podatkow. Wszak Prawa dla samych Zydow

niewiernych

niewiernych, Paterow i innych od Polski postanowione
maią Zachowania, a duchownych Prawa na Boskich
i Narodow Chrześciańskich Zasadzone, nieuszanowania,
wzgardy, i gwałty odbierać będą! Dla Boga Zkąd ta
Zawziętość Wybuchneła? Bo czyliż duchowni nie są
Krewni nasi, Wujowie, Stryiowie, bo i Oycowie bo Kar-
miciele Sakramentami i Słowem Bożym. W Jch to
ręku klucze do Nieba i do Piekła, onym to powiedzia-
no od Boga: Quibus benedixeritis erit benedictus, qui-
bus Maledixeritis erit Maledictus. Ktoż nam dał tę
władzę obciążać Jch dobra? Alboż oni nie są Znaczną
Częścią Rzplitey? a jako mowi Statut: Magna pars
Rplicae Nostrae in Ordine et Statu Ecclesiastico Consi-
stit. I owszem Pars praecipua bo pierwsze w Senacie
Zasiadaią Mieysca. Więc konkludować przynależy: Że
kiedy duchowni tyle Praw Kardynalnych maią Za sobą,
trudno Jch i niepodobna do jakowych nowych podat-
kow pociągać.

Kawaler. Wielką i niezwyczayną WPani Zważam Gor-
liwość dla duchownych, w ktorey łatwo się uspokoi, kie-
dy się na to Zechce Zreflektować: Że Rplita jest Pani
w Swoich Rządach, i Wyrokach wielowładna, jako Prawa
Swoie dawne dla lepszego dobra odmienić może, tak i
Prawa duchownym Sprzyiaiące uchylić, Jey iest władzy
i Wolności.

K.

i Wolności. Wszak ostatniemi Seymami ustanowiwszy dla Narodu Nowe Prawa, tyle dawnych odmieniła, też i z prawami duchownych wolno równie Rzpltey jak chcieć postąpić, niema Sobie granic określonych i przepisanych.

<u>Odpowiedź.</u> Niżeli do istotney przystąpię odpowiedzi, z propozycyi położoney od W[ielmożne]go Posła mówię i wnoszę porównieniem: Że Rzplta jest Pani wielowładna, granic w odmienianiu Praw niema Sobie przepisanych: Pokaż Prawa i Statut na przykład 1743ty przykazujący: Żeby o Siedmiu Sakramentach Sprawy i inne tym podobne Stan duchowny rozsądzał, Żeby Exkommuniki Kościelne Swoię Miały Exekucyą ubezpieczył, Żeby odszczepieńcy od Kościoła Rzymskiego karze Exkommuniki podlegali, Że wszystkie mówię Prawa Rzplta Że Pani Wolna, Znieść może i Nakazać: Żeby Exkommunika Nic nieważyła, Żeby Jey nikt niepodpadał, Żeby o Ważności Sakramentów Sąd Swiecki rezolwował i Sądził. A przecie żadna Jurysdykcya Katolicka w Europie tey Władzy Sobie nieprzywłaszcza. Ani z tym proszę wypadać: Że to iest co innego Skassować Exkommuniki, Sądzić o Ważności Siedmiu Sakramentów, a co innego włożyć podatki na dobra duchowne. Prawda: Że to iest co innego co do istoty Samey Rzeczy, ale co Sposobu

Okoliczności,

Osobliwości i podlegania, iedno to iest, i do iednego zmie-
rza celu. Bo iako Kościoł S. Katolicki na fundamen-
cie Praw Boskich i Zborow powszechnych, Karę Exkom-
muniki postanowił, i Iey Uczenie i Sądzenie Spraw
z Siedmiu Sakramentow wynikaiących, Szczegulney
swoiey chciał mieć władzy a nie Swieckiey, tak ten
Sam Kościoł Katolicki, na fundamencie tychże Praw
Zakazał; Żeby duchowni od Swieckiego Stanu niebyli
pociągani do Zadnych podatkow, tak daleće; Że
Samo Prawo powszechne C: Nº 4º de Censoris przy-
znaie: Quod Ecclesiastica Persona ac Res ipsarum
non solum Jure humano, quinimo Naturali et divino
a Saecularium Exactionibus personarum sunt immu-
nes, wyraźnie Swiadczy: Że takowe ustawy Swiec-
kie, ktore na duchownych wkładaią podatki, Że z tego
tem Są nieważne: Auth: Cap: 7º de SS. Ecclesiis:
Cassa et irrita Omnia Statuta et Constitutiones, Con-
suetudines contra libertatem Ecclea eiusq Personas
inducta. To tedy wszystko Za fundament Założy-
wszy odpowiadam: Rzplita może bez wątpienia
te Swoie odmienić Prawa, ktore od Wyrokow Iey
i decyzyi Zawisły, ale nie te ktore na Prawach Bos-
kich i kościelnych Zasadzaią Się, iakie Są Prawa
wyżey wspomnione o Wolności Duchownych od Podatkow.

Znaczey

26. Inaczey zaś Stanowiu; było by to z podobną wielką omylką popisywać się, jak z ową: Mitigando czyli corrigendo Rigorem Divinæ Justitiæ. A tym bardziey kiedy Stan duchowny zasadzaiąc się na pomienionych Prawach niechce pozwolić na podatek. Czynić zaś sposobem przymuszaiącym, jest to wykonywać dzieło niezwyczayne i gwałtowne, ponieważ z równości Prawa, ieden Constatus Suum Constatum przymuszać, lub przeciwko niemu co Stanowić niemoże i niepowinien. Inaczey musiałyby Oba Stany z swoiey wypadać kluby, bo zniszczenie dawnych Praw i Wolności iednego Stanu, torowałyby do zniszczenia i Wolności i swobod drugiego. Wszak Zygmunt I. w Reskrypcie do Generału Pruskiego wyraźnie powiada: Si deniq non Sunt valida dotes, ~~dotes~~, Privilegia Majorum Nostrorum et Antecessorum Ecclesiis collata, cuius erunt firmitatis illa, aliis ordinibus Sub paribus Signis, pari atramento et pelle concessa. Zygmunt August Syn Jego R[o] 1565to w deklaracyi Swoiey Seymowey mówi: Quod Nullus Status in aliis libertate gaudentibus potest quidquam Regni contra Jura libertates et immunitates ulterius Statuere per quod alter Status gravaretur, et in ipsis Suis libertatibus opprimi posset. Nos vero volentes unicuiq quod Suum est reddere, et agnoscentes nos æque Spiritualibus ac Saecularibus Jura, immunitates, libertates et Privilegia confirmasse tam literis quam Jurejurando nostro,

ideoq;

ideoq inviolabiliter eadem manutenere et conservare debere, et protestationes ipsorum RR. Dominorum consignari jussimus, adhaerendo simul protestationibus in facie Rplicae tam Consiliarior. qm Nuncior. terrestrium factis praesertim Catholicor., qui Sarta tecta Jura Ecclesiastica omnia et Personar. Ecclesiasticar. esse voluerunt et postulaverunt, ac Ipsos imprimis vero Ecclesias omnes in Juribus, libertatibus immunitatibusq. eorundem, conservandos manutenendos duximus esse, prout conservamus, manutenemus, et conservare manutenere per Nos et Successores Nostros perpetuis temporibus et in aevum decernimus.

Kawaler. Ale dla Boga, tyle dawnych Praw Krajowych, tyle Historyków czytamy, że Duchowni podatki Extraordynaryjne płacili, a iednak i przeciwko Prawom wyżey wspomnionym nic szkodliwego i przeciwnego niedziało się, i Wolność Polska nieszwankowała. Za coż teraz tym groźić niebezpieczeństwem, ten upadek Wolności przepowiadać, kiedy Duchowni do nowych podatków będą pociągani.

Odpowiedź. Prawda że płacili; ale w ciężkich i prawie ostatnich potrzebach Rpltey, i nie z przymusu jakowego, ale z dobrey Woli i wraz z Stanem Swieckim. Teraz zaś kiedy tak znacznie kwarta

z Starostw

Z Starostw i Krolewczyzn do Skarbu importuie, Pogłow-
ne Żydowskie dosyć iest pomnożone, a Stan Swiecki po-
głowne i podymne z Swoich dobr znieść usiłuie; i zmie-
rza do tego, żeby Stan duchowny wraz z Żydami po-
datku cięzar znosił. Przez takowe tedy ułożone zamysły
i postępki, iezeli nieoczyrzysta i gwałtowna krzywda ty-
lo Prawami zasterzyconemu Duchowienstwu byłaby uczy-
niona i Raza Wolnosciom zadana. Temu mowię Du-
chowienstwu, ktore teraz więcey podatkow składa w Skar-
bie Rplitey niżeli Swiecky, bo krom wspolnych cięża-
row w podatkach z Swieckiemi płaięc, ieszcze musi tak
wiałką dawać Hyberne. O czasy dawne! czasy wiekiem
niewysławione! jakożescie się teraz dla duchownych od-
mienity mocno! Przedtym nasi Przodkowie, choć Sami
Rzine ponosili nieprzyiacielskie cięzary i upały woien-
ne, żadnych iednak na duchownych niewkładali podat-
kow, od wprowadzoney do Polski Wiary S. aż do teraz-
nieyszych lat. I kiedy w Wielkim niebezpieczenstwie
Oyczyzny w Rku 1570mym, Duchowienstwo z własney wo-
li Swoiey do Poboru przyłożyło Się; zaraz Rplta
bezpieczenstwo obwarowała w tych Słowach: Ani to na
potym in Sequelam iść ma żeby do większego poboru
nad Stan Rycerski, ale zarowno z nim kiedyby tego
potrzeba była gwałtowna, dobrowolnie a nie z żadney
przymuszenia

przymuszenia przyczyniać się mieli. Są i na innych miejscach konstytucye, które dla duchownych obwarowały podobne bezpieczeństwo; że nigdy do żadnych podatków pod żadnym pretextem, przymuszani bydź niepowinni.

Kawaler. Kiedy WX. tak mocno i żarliwie obstajesz za Prawami Stanu duchownego, więc muszę wyznać że Stan Swiecki już na Ostatek duchownych niebędzie przymuszał. Lecz Stolica Rzymska uważywszy nieuchronną potrzebę, każe per beneplacitum Aplicum nowy podatek wypłacać. I cóż na ten czas Stan duchowny, nie będzie miał racyi skarżyć, że go Stan Swiecki przymusza do nowych podatków płacenia.

Odpowiedź. Stolica Rzymska czy z pozwoleniem czy przymuszeniem, niezwykła tam zasięgać i następować, gdzie ustawy Zborow powszechnych, na Prawach Boskich gruntujące się coprzod decydowały. Namienił tem przed tym WPan że Prawo Boskie z Prawem Natury wyciąga tego; aby Duchowni co do samey Istoty generalnie mówiąc, do żadnych podatków Swieckich niebyli pociągani. Z tym wszystkim zachodzić mogą takowe okoliczności nagłe i potrzeba, że Stolica Rzymska może pozwolić czyli dyspensować; nie na to, żeby Stan Swiecki przymuszał Stan Duchowny do płacenia podatkow, ale na to, żeby pewną

Summę

Summę w całey wielkiey Krolestwa potrzebie, Duchowni do Skarbu wyliczyli. Niżeli zaś to beneplacitum czyli pozwolenie wypadnie, według Praw kanonicznych nie tylko Biskupow ale i innych duchownych chęć i wola do dania, poprzedzić powinna. Quia quod Omnes tangit, ab Omnibus Concedi debet, Z Swiadectwem do Rzymu posłanym, Że Same dobra Swieckich w tey nagłey bardzo potrzebie w wypłaceniu, wystarczyć niebędą mogły, dopiero na tenczas beneplacitum Romanum wychodzi. Inaczey zaś Dwor Rzymski w takowych pozwoleniach, arcy przezorny, i Prawem Zborow powszechnych rządzący się, nienakloni się na to, aby takowe beneplacita przeciwko prawu kanonicznemu ad Sinistram informationem et Subreptitie wychodzić miały. A Zatym takowe wziąć wymiar dalszego Skutku jeżeli niewyszło namienione beneplacitum, i Zważywszy teraznieyszego Czasu okoliczności obawiać się przynależy aby wyszło. Jeżeli zaś jest wydane za Opaczną Informacyą, to tym samym Execucyi pozyskać niemoże jako Reguła prawa powszechnego uczy: Quae Contra Jus emanant, pro infectis et Nullis censentur.

Kawaler. To pewnie W.Ć. Sądzisz, Że w teraznieyszych czasach niemasz wielkiey potrzeby nowego włożenia podatku na Duchownych. Ah dla Boga! w pośrodku

mocnych

mocnych Pogranicznych Narodow, Słabe Rzpltey Siły, Jm 81.
Zuchwałość i Odwagę, nam umartwienie i niebezpieczenstwo
Zadaią. Więc z tey Samey przyczyny gwałtowna potrzeba,
wyciąga, pomnażyć podatki dla Augmentowania Woyska, i
poprawienia Porcyi Zołnierskiey.

Odpowiedz. Jezeli gwałtowna potrzeba pomnozenia Zoł-
nierza, to Pogłownego lub Podymnego nieznośmy, bo my
pragniemy mieć pomnozone Woysko, a Podatkow ponosić nie
chcemy. A iednak przypomnieć Sobie przynaleźy, Ze Stanu
Szlacheckiego naypierwszy i Naywiększy iest Obowiązek, bro-
nić Oyczyzny, woiować Za nią, i Kosztu łozyć na ubezpie-
czenie Swobod dawnych. To Zwyczay każe dawny, tego
Przywileia Krolewskie, tego Statuta Koronne i Litewskie wy-
ciągaią. Tę powinność Stanowi Rycerskiemu i Konstytu-
cya Anni 1635te Zaleca; w tych terminach: Uważaiąc
Ze Stan Rycerski przy otrzymanych od Naszych Antecesso-
row Krolow Polskich Prawach na dobra Swoie Ziemskie,
wziął na Siebie Obowiązek Słuzby Woienney względem
tych Dobr. etc. a poslednieysza Konstytucya 1673^{tij} mowi:
Stan Szlachecki według Praw własnemi Swemi kosztami
Opera bellica expeditionis ponosić powinien. Na ten ko-
niec i coroczne okazowania czyli popisy Stanowi Rycer-
skiemu wielą Konstytucyami Są nakazane, Zeby w nie-
ustanney gotowości były do dania odporu nieprzyiacielowi.

Z tych

L.

82. Z tych tedy Praw oczywistych wnosić przynależy, że
Stan Rycerski do obrony Oyczyzny urodzony, i uprzywilejo-
wany, niema żadnego Prawa ażeby się uwalniał od po-
datkow, a tym bardziey żeby na Stan duchowny one zrzu-
cał, i przymuszał go do płacenia. Więc kiedy uważa Stan
Swiecki że podatki nowo ustanowione niewystarczą, pogłow-
nego nietylko znosić niema, ale owszem mieć na to wzgląd
szczegulny powinien; że wiele po wszystkich Województwach
znayduie się wsi i miast ktore niepłacą pogłownego, bo
w Taryffie R.u 1676. niesą położone albo przez niedbalstwo
Poborcow, albo że są nowo potym wystawione. Przypo-
mnieć i to się godzi że Czopowe i Szelężne zawsze przed-
tym chodziło na Zapłatę Woyska, jako tak wiele świadczy
Konstytucyi; a czasem nietylko dziesiąty ale czwarty grosz
in vim Szelężnego kazano dawać dla Woyska. Jakoż gdy-
by rzetelność była a nietak zysku chciwość, samo general-
nie wybrane Szelężne pilnie i z powinną wiernością wy-
starczyłoby na kilkadziesiąt tysięcy Woyska. Lecz co się dzie-
ie? oto gdzie wyszynkowano 1000 beczek, Pan kazał przysięgać
Szynkarzowi na kilkadziesiąt. Lepiey by było coby się mo-
gło zebrać, i na poprawę porcyi Żołnierskiey obrocić, niże-
li Województwom i Ziemiom podawać to do prywatnego zażywa-
nia czyli szafowania. A na ostatek jeżeli to Cło gene-
ralne, i Szelężne niepodoba się, weźmy przed oczy dawne
Uniwersały

Uniwersały Poborowe, a osobliwie ostatni R.u 1623.o wrzezy-
zał Konstytucye które przedtym obmyślały Aukcyą Woyska, a
mianowicie lat 1673.o i 1683.o tudzież Rady Walney Warszawskiey
1710.o Rozne tam są podane Sposoby. A jeżeli się będzie po-
dobało Rzpltey; to Pancerne Chorągwie (według wielu zda-
nia więcey Szkody niżeli obrony przynoszące:) Zwinąć. Ra-
chuie się na 4tą. Żołd na konia zł. 400. to za każdego ko-
nia będzie Piechoty dwoch, bo na iednego porcyą przychodzi zł.
200. toby zaraz Piechoty było 8mi za 4ch Pancernych. A Hus-
sarskich zostawiwszy tylko 4 Chorągwie, z Innych Zwinionych
Żołd obrocić na Gaże Officerow pieszych z wyraźnym Pra-
wem żeby do Officerstwa należała sama Szlachta Polska
a nie Cudzoziemcy. Trzeba i w to weyrzeć że Cygani niewno-
szą żadnego podatku do Skarbu, a i z tąd może co przystąpić.
Kawaler. Żeby Chorągwie Pancerne i Hussarskie, kto-
re w tylu dawnych Woynach, Sercem, męstwem, i dzielnością
dystyngwowały się; były Zwinione, to z wielu przyczyn na to
Stan Rycerski niepozwoli. Niech zostaną Chorągwie które są
a Piechota niech będzie pomnożona przez podatek włożony na
Duchownych, ktory przy innych podatkach niemiała przyczyni Żoł-
nierza, a to i z tey sprawiedliwey przyczyny powinniey kontrybu-
cyi; że ponieważ my Swieccy płacimy kwartę toć i duchowni
powinni, ktorzy tak bogate i tak intratne w Funduszach trzyma-
ją dobra; wszak w innych Państwach osobliwie we Francyi,
tak wiele

 tak wiele wypłaca Duchowieństwo do Skarbu publicznego, alle-
muz nie w Polszcze.

Odpowiedź. Niżeli na bogactwa fundeszow Polskich i Kawar-
tę pretendowaną odpowiem, muszę wprzod na tey Sprawiedliwey
Zastanowić Się uwadze. Co to iest: Że Nasi Przodkowie, dobra
Swe daiąc Na fundusz Bogu, Prowentow Ich na Woyska nietykali,
i Sami Się lepiey mieli, i Zwycięztwa otrzymywali, i granie Rozszerzali? A Skoro Ich Potomkowie poczeli Ręce w dobrach Boskich maczać, i podatkami ucziskać, rozmaite nie-
Szczęscia na oyczyznę zwaliły Się i Spłynęły. Tym pożytkom z duchownych dobr wymuszonym; Smiglecki w dawney
Xiążce de Annatis, przypisuie niektorych Prowincyi Strate, Pań-
Stwa najazdy, rozne Woysk naszych klęski, głod i powietrza.
A nietylko to Bog Polakow tak karze za dobra duchowne, lecz
doznali tey plagi i Francuzi, ktorych Krzywdzi wytrzymać nie
mogąc, Ziechali Się na Synod do Meldy w R.[u] 845[go] Szu-
kaiąc przyczyny tak wielkich kar Boskich na Ich Krolestwo,
i nie inną znaleźli tylko tę; Że dobra duchowne rożnemi
były obciążone podatkami, Mowiąc: Gdy Pepinus i Syn Jego
Karol Wielki dobra duchowne bronili, prowentu i włości Im
przyczyniali, pokoy i Szczęscie mieli wielkie, Zwycięztwa otrzy-
mywali, i nie mało Państwa nabyli, ale gdy Ich Potomkowie
na dobra duchowne targneli Się, Spodziewaiąc Się większego z nich
pożytku, aż Im Bog Siły osłabił, rozum odiął i na tup podał.

Doznały

Doznały tego i inne Państwa, kiedy na Christi Patrimonium Swiętokradzko porwały się, i na wyciśnienie przymuszonych podatków rękę sciągnęły. I dla tego Bazyli Porphyrogenitus Cesarz Grecki, gdy wybierał podatki z dobr duchownych, od swego Przodka Nicefora Foki ustanowione, uważał że wszystkie nieszczęścia ogarnęły Państwa Jego; nietylko wybierać przestał, ale swoim wyrokiem one znosząc, przyznał: Ex quo lex ista robur habuit, nihil boni penitus in hodiernum usque diem vitae nostrae contigit; sed potius e contrario nullum omnino genus calamitatum defuit. Balsamon in Cons. 1. Synod. 8a

Co tedy namieniwszy, do Odpowiedzi (: Że za przykładem Francuskiego duchowieństwa, Polskie do płacenia należeć powinno:) przystępuię. Prawda że Francuskie Duchowieństwo czasem Krolowi znaczne daie donatywy, czyli Subsidia Charitativa; ale też ma z czego: bo jako swiadczy Kelaller in Brevi Historico ad Annum 1671. Duchowni wszyscy maią tam Roczney Intraty 104 Milliony 50m talarow. Na to maią Wsi 249m. Opactw Swieckich 1356. Zakonnych 869. Winnic 173m. Arcybiskupow 20. Biskupow 120. Plebanij 4m. Beneficia simplicia ktore zowią Prioraty 12400. a ktore zowią Kapellanie 152. Kommendery Maltańskich 206. Klasztorow rożnych 16757. A My w Polszcze i Litwie mamy Arcybiskupow 2. Biskupow 15. Opatow Benedyktyńskich 6. Cystercyeńskich 2. Canonicorum Lateranens. 1. Probostwo

Miechowskie

Miechowskie 1. Zakonow zaś Płci obojey znaydować się może na 200, tylez pure Mendicantium. Fundusze na Mansyonarzow, Psałterystow, i Altarystow po większey części upadły dla nieoddawania dziesięcin lub czynszow. Co tu więc za proporcya naszych duchownych odrobin, do tych wielkości i mnogości Francuskich funduszow? A dopieroż Niemieckich, Hiszpańskich, Włoskich i Portugalskich. Rozwa-lam na to że są niektore Biskupstwa i u nas w Polszcze dosyć bogate i intratne, z ktorych iednak niebez kosztu usługi publiczne prawem opisane odprawują się, i z ktorych iedna tylko część prowentu do Biskupa należy, druga część na kościoł, a trzecia na ubogich pod ciężkim grzechu śmiertelnego obowiązkiem iść ma. Ale coż W. Ł. rozumiesz ile te wszystkie Biskupstwa mieć mogą dochodow? Oto samych Dobr Krolewszczyzny i Starostwa, pro pane benemerentium destynowane, więcey czynią niżeli Biskupstwa mieć mogą dochodow. A potym że Fundusze Polskich Prelatur, Katedr, Opactw, nie dla kogo innego, ale dla Braci Szlachty są erygowane, bo Prawa Koronne zagrodziły do nich drogę Plebejuszom. A kiedy dla Szlachty za coż na te dobra następować i ie wyniszczać? Wszak Familie Szlacheckie częstokroć uboższe, a cnotą i przymiotami zasłużone z rozsądku i szafunku łask Krolewskich, do tych przychodzą

Dobr

Dobr, i po Smierci Ich, nie duchowni ale Swieccy posso=
tiie niemałe biorą Sukcessye; tak; że przez Biskupow
Intraty wiele familij podźwignionych zostało. Są i in=
ne Fundusze Zakonow dosyć dobre, lecz i z tych (: zosta=
waiący za fortą wielu Zakonnikow znaczne swe Sub=
Stancye :) na chlebie od dawnych Polakow Bogu poświę=
conym, służą obywatele bono publico: Już przez Szkoł
uczenie i Młodzi Szlacheckiey Edukacyą, już przez in=
ne duchowne usługi; iako Petzhofferr w Swiey Księdze
napisał: Religiosorum pars magna placet, Sunt capa=
ces negotiorum publicorum Sed illa non affectant, Sunt
fulcra Christianae fidei, directores animarum. Nec minus
exemplo vitae, quam explanatione Verbi Divini cum ex
Cathedra perorant, maxima quidq possunt in Rpblica.
A za tym fundusze Ich iako wiele pożytku przynoszą
Oyczyznie, tak z tey przyczyny że są dobre i intratne
pociągane bydź do podatkow niepowinny.
Co do Kwarty pretendowaney tę odpowiedź daię. Że
z dobr Krolewskich płaciemy Kwartę, to iest rzecz arcy=
sprawiedliwa i z istoty i z Praw dawnych. Z Praw
dawnych: bo zawsze od Zygmunta Augusta R.o 1502,
zawsze te dobra Lustracyi podpadały. Z istoty: bo gdy
Krolowie te dobra (: z ktorych płaca idzie zawsze na
Woysko :) pro pane benemerentium wydzielili, z tą iednak

wydzielili

88.

wydzielił kondycyą, aby czwarta część prowentu należała do Skarbu publicznego; Jak dalece, że gdyby teraz Rzplta wszystkie Królewszczyzny i Starostwa na Żołd Woyska obrocała, lub cały prowent na Nadgrodę prawdziwie Zasłużonych podzieliła, niczby Zdrożnego nieuczyniła; ponieważ Sposob tylko nadgrody odmieniłby się dla więcey Osob, a nie istota dystrybuty panis benemerentium. Dobra zaś duchowne, jako z natury swoiey pospolicie są Ziemskie i Prawu Ziemskiemu podpadaią, choć idą na fundusz i duchownemi się staią, istoty iednak Ziemskich dobr nietracą. Jako tedy Stan Szlachecki trzymaiąc dobra Ziemskie lubo w początkach miał ie Sobie nadane z obowiązkiem Służby woienney, z Ziemskich iednak dobr do kwarty nienależy. Jak tym bardziey Stan duchowny takowe z istoty dobra maiący, rownym prawem do płacenia kwarty pociągany bydź niepowinien. Ponieważ iako Xiądz Szlachcic od Swieckiego Szlachcica co do Szlachectwa rożnicy niema, tak też i dobra duchowne od dobr Swieckich nieroznią się, procz tylko tego: że przez działy lub potomkom, lub inne alienacye duchownego nie mogą. I dla tego Rzplta Arcymądrym swoim rozporządzeniem, z obudwoch Stanow Szlacheckich, to iest Swieckiego i duchownego istotne

bezpieczenstwa

bezpieczenstwa ucalenie załoźyła i w prerogatywach porownała tak dalece, że kto tę ligę rozerwać chce, do niczego zmierza celu, tylko do tego; żeby Stan Rycerski złączony rozerwać i potargać. A to za nieszczęsliwym przykładem Danii, w ktorey kiedy Stan Swiecki R.o 1660. oprocz powszechnych podatkow, do nowych podatkow pociągał, i prawa przeciwko Ich wolnosciom stanowił; Stan duchowny uprzykrzywszy sobie tę oppressyą, wolnośc i swobody odstąpił, a dobrowolnie Absolutnosci Krola poddał się. Co pozyskawszy monarcha, łatwo przymusił Stan Swiecki do swoich rządow i wyrokow absolutnych. O na ten czas prawdziwe było to Statystyczne zdanie Cycerona: Instrumentum proprium amittendi propria, usurpare aliena diis consecrata; Omnis enim usurpatio alieni, ultorem Deum appellat.

Ale skroćmy iuż tę rozmowę naszą, w ktorey z strony moiey tak konkluduię: że Krol Nayiasnieyszy wielkiey przezornosci Monarcha, pierwszy praw obrońca, sam tego niedopusci, żeby Stan Duchowny w swoich Prawach i wolnosciach jakowę miał krzywdę ponosić, tym bardziey kiedy, tak Rycerskiemu Stanowi jako i Duchownemu dawne Prawa, Statuta, wolnosci i swobody; od Ludwika, Władysława, Albrychta, Alexandra, i innych swoich

Nayiasnieyszych

T. V.

L.

Nayiaśnieyszych Przodkow, Duchownym zaś względem uwolnienia od podatkow, nadane; poprzysiągł Naiyaśnieyszy z tym wyraźnym ubezpieczeniem; że gdyby się co takowego tym Prawom, Statutom, Przywileiom, Swobodom i Wolnościom, trafiło przeciwnego: albo żeby im derogowaiąc sam przez się lub przez innych w czym chciał i usiłował, tedy to wszystko żadney mocy ani wagi mieć niepowinno. Z ktorych to poprzysiężonych terminow wnosić przynależy: Że ten Monarcha od Stanu Swiętego i Duchownego obrany, i od obydwoch rownie kochany, i przez sprawiedliwy wzgląd na poprzysiężone od siebie Prawa, i przez wspaniałe Serce i dobroć ku Duchowieństwu, z tym się chwalebnym zdaniem zawsze oswiadczać będzie, z ktorym niegdyś Krol Francuzki, Karol Wielki VII oswiadczył się: Gdy bowiem w Woynie przeciw Anglikom od duchownego dworskiego był namawiany, aby przy nakazanych nowych podatkach, w duchownych dobrach szukał posiłku, a niektore Biskupstwa dla siebie, czyli dla promocyi krewnych swoich nierozmyślnie iuż pozwalali, odrzucił bogoboyny i Wielki Monarcha tę interessowanych podchlebcow zdanie i radę mowiąc: Non bene cessit multis Principibus ex tali tributorum impositione. Tale Subsidium mutatur in Exitium.

Ten

Sen Wierszopisa Konfederackiego.

W ten czas gdy Słońce chowa swe promienie,
Bieg Xiężycowi oddaiąc z kolei,
Gdy wszyscy idą w słodkie zapomnienie,
I gdy Sen w nocy oczy nasze klei,
Ja też z drugiemi zarówno jak człowiek
Zasnołem; darem obciążonych powiek.
Lecz ta co człeka żyiącego Dusza
Istność pokazać chce we dnie i w nocy,
Myśl zabawiaiąc choć ciała nierusza,
Widzieć mi dała we śnie z swoiey mocy
Zadać Jowisza i niebianow progi,
Gdziem się miał stawić przed te święte Bogi.
Porywczość miła i ciekawość prędka
Ledwie niechciały bym z skóry wyskoczył
Widzieć, gdzie mieszka Venus miłość miętka,
Abym Jey Syna, i gdzie nimfy zoczył,
Abym Jowisza z Boginiami w parze,
Czym prędzey uyrzał Themidy Ołtarze.
Ale na tych miast: jak omyłka sroga!
Ta którą przedtym usciełały Róże
Chwastem zarosła i pokrzywą droga,
Nie wonnym kwieciem; wiodła mię w bezdroże,
Cierniem nabite pomieszane z głogiem,
Jak bujne pole leżały odłogiem.

Przewróć.

Przecież po męczkach, po okrutnym trudzie
Stawam gdzie Jowisz, gdzie Bogow przybytek,
Lepszego Szczęścia jako zwykli ludzie
Spodziewając się, za mych troskow zbytek,
Aliści byłem pomieszany razem
Strasznym Jowisza na tronie wyrazem.
Siedział on w ręku trzymaiąc pioruny,
Podchlebstwo, Zazdrość, obok wierne rady.
Tego wygnaniem, tego słał do trumny,
Nie słuchał więcey swey mądrey Pallady,
Dając znak z oczu, z zapaloney mowy
Że pod swym rządem chciał mieć wiek stalowy.
Tym przerażony i z strachu wybladły
Prędko posępny ludu gmin przebiiam,
Tych rozpacz widzę, tych troski osiadły,
Więc zamyślony, niechcąc się nawiiam
Przed sąd gdzie Temis daie swe wyroki,
I zastanawiam znowu moie kroki.
Słucham co mowi? Ona lud ~~tłuszcza~~ ucisza:
Wiedzcie, że ja to co wyszepki każę,
Lecz kto przy sprawie swey ma moc Jowisza,
Kto mi pozłoci te święte ołtarze,
Ten pewnie wygra, tego dobra sprawa,
Tem sprawiedliwa, znaycie tem łaskawa.

Gu ołtarz

Tu płacz ubogich, tu przekleństwo ludzi,
Tu zaś bogatsi składają Jey dary,
Iowisz i Chciwość tak Themidę łudzi
Sprawiedliwości że już przeszła miary.
Sam sobie mowił; niechay Niebian wady,
Nie idą nigdy dla Ziemian w przykłady.
Poszedłem pełen zgorszenia i jadu,
Kierując drogę ku Cypryiskiey Paniey
Nieopuszczałem naymnieyszego składu
Bym nierozmyślał, wiele tędy dla niey
Przesłali Stary i młodzi w Ofiary,
I sam dumałem jakie Jey nieść dary.
Jak Okręt w morskiey burzy pochłoniony,
Gdy z cichą fale wnet rozpina żagle,
A widząc znowu Maszt swoy podniesiony,
Kontent pogoda że mu służy nagle.
Tak ja upadłem że mię cieszyć miała
Ta matka w ktorey mieszka lubość cała.
Lecz coż za dziwy! gdy spoyrzę w ulicę
Że w ktorey Mirty, Laury, lilie,
Wielkie Topole rosły przy krynice,
Są obaszczone, już nie są niezyie,
Drzewa z gałęzi swe liścia zroniły,
Róże powiędły co wonność czyniły.

Źrodła

Źrodła, te czyste żywych wod kryształy,
W ktorych robiły Nimfy swe igraszki,
W ktorych się razem z Panią przeglądały,
W ktorych pływaczek wyrządzały fraszki
Teraz gdzie przedtym w pyglach się siliły,
Bagniste tylko zostały się Iły.
Na koniec w Łące zielonej ujrzałem
Matkę piękności, z pieszczot martwą prawie,
Na Jey zabawy struchlałem, zadrżałem,
Bo chęć młodzieńca na łonie łaskawie
Trzymała, przecież i drugiemu usta
Gdy ten niewidział, dała Jey rozpusta.
Nimf zaś gromada za swey Pani wzorem,
Pieszcząc chłopczyków niezliczone igraie,
Miłym ich w ten czas łudziła kolorem,
Bo skoro przy nich ktory Satyr staie
Perły, korale, niosąc im w podarki;
Wnet lubieżności dopełnia z nią miarki.
Tym czasem Bożek śmiał się z całey duszy,
I na ustroniu w iednym stojąc krzaku,
Nie go niewierność kobiet tych niewzruszy,
Owszem w tey zdradzie jakby coś czuł smaku.
Ja rozgniewany, zdziwiony, znużony,
Padłem o ziemię, dawnym snem uśpiony.

Wtedy to

Wtedy to nowa rozjaśniała Zorza,
I każdy człowiek nocne zrzucał cienia
Złotawe Słońce wybiegło wraz z morza
Do swych prac wszystkie brały się stworzenia,
Ja też z powodu łaskawey Natury
Zdeymuię z oczu smutney nocy chmury.
Cieszę się mocno, wesoł jestem wcześnie
Żem te ~~Szkarady~~ niewidział na jawie, Szkarady,
Ledwie bym nigdy spać niechciał, bym we śnie
Miał takie we śnie oglądać przykłady.
Lecz skorom oczy me wysłał na straże,
Sen mi wyśnił i płakać mi każe,
Że Jowisz Temis i z Wenerą razem
Mizym dla ludzi stali się obrazem.

Krytyka na Szubę Sobolą od Carowy Moskiewskiey Xięciu Prymasowi daną.

Piszą Gazety że się Moskwa zlitowała
Nad Podoskim Prymasem, Szubę mu przysłała.
Coż to znaczy? alboż to zlodowaciał w Wierze?
Jak iest; dla tego na się drogą Szubę bierze.
A czemuż też Biskupom; jak to Krakowskiemu,
Sobolich Szub niedaią? ani Kijowskiemu,
Bo tych gorliwość wiary i Oyczyzny grzeie,
Nie ziębi Wiatr Moskiewski choćiaż ostro wieie.

Podobna

96.

Podobna Się Rzecz Stała niegdyś w Trybunale,
Znaczny Pan niechcąc Sprawy przegrać, choć Złey wale;
Postroił Deputatów prawie wszystkich w Szuby,
A Ci też Sprawiedliwość przywiedli do Zguby.
Wygrał Sprawę, utrzymał Punkt Swego Honoru,
A potym Ich Zaprosił na Obiad pospołu,
Dał jeść, pić, potym kwaśnym piwem poczęstował,
Sumienia natrząsł, wstydem karmił, naszartował.
Krzyknął potym: Pacholey, Lokaie, Hayduki,
Pozdzieraycie te Szuby, już dość jest mey Sztuki,
Nieście je Szlachcicowi co go Skrzywdzili,
A powiedzcie że w Moich Szubach tak Sądzili:
Niechże tą drogą idzie i Moszkiewska Szuba
A niech niebędzie Wiary i Wolności Zguba.

Krytyka na Xcia Radziwiłła, Króla i Prymasa.

Patrz co czynisz jak błądzisz ciężko Radziwile!
Gdy Moskiewskiey Orley (jeśli Się nie mylę)
Pod Skrzydłami poniekąd a Wraz i w Szpony
Złożyłeś herb Królestwa; Z iedney leżąc Strony
Orła Polskiego, Z drugiey Litewskie Pogonie.
A gdzież Miejsce dla Ciołka! chyba przy Ogonie,
Położysz go; i dobrze, niech między Nogami,
Buja Sobie Z Ogonem Wzdartym i Rogami.

Leczaicki

Lecz jezli Herb bydź inny ma ieszcze w ostatku,
Po go złożyć naypewniey musisz w samym zadku. 10.
Krol Ciołek, Prymas Baran, a coż to za pora?
W tak spokoynym Krolestwie, tak dziwa obora.
Bo Ciołek na pastwiskach bywa młodociany,
Z brzydką zaś starą kozą Baran zbratowany. 14.

Hymn Narodu Polskiego w teraznieyszym Czasie.

Gdy Dyssydenci nam swą siłą grożą,
Mając po sobie uzbroione mocy
Rożne więc rożni dla Oyczyzny wrożą
Sukcessa: Jedni mowią, iż z Połnocy
Wezwany ow lud niedyskretny, srogi,
Weźmie nas pod Knot i smagłe batogi.
Drudzy; że inny Krol na Tronie siędzie,
Mocą, do Berła udziaławszy drogę,
I Sukcessyinie panować nam będzie.
Inni; rokuią powszechną pożogę, 10.
I w kraiu straszne kłotnie, boie, mordy,
Zdarcie, ruiny przez Tatarskie Hordy.
Są i ci; ktorzy twierdzą to zaiste,
Iż koniec Państwu Polskiemu przychodzi,
Wskazuiąc tego ślady oczywiste,
Bo każdy Sąsiad na Narod nasz godzi,

A za wcześnie

M.

A za woienne niby dla Ich Straty,
Rozerwać maią Oyczyznę na Szmaty.
Boże wszechmocny Miłościwy Panie!
Tobie Skrytości Serc ludzkich wiadome,
Ty masz o każdym narodzie Staranie,
Tyś ogniem Skarał występną Sodomę,
Bądź Sędzią Naszym, a Za nasze winy,
Sam nas ukaray byle nie kto inny.
Wszakże do pomsty nie jesteś Skwapliwy,
I choć Się wzruszysz do gniewu, do groźby,
Kiedy usłyszysz głos ludzki płaczliwy,
Nakłaniasz Ucho na pokorne prozby.
Nie wraz Spłonęła i Sodoma Sama
Dla prozb usilnych Twego Abrahama.
Lud był w Sodomie występny nad miarę,
Pił nieprawości, jak w pragnieniu Wody,
Tyś dobrotliwie wstrzymywał nań Karę,
Raz niejako punkta do Ugody
Zdałeś Się przyiąć, gdyś Szukał jedynie
Dziesięciu osob niebędących w winie.
Podobno grzechow dobraliśmy miarki,
Gdy na nas gniewną Tarzysz wznosić rękę,
Gotując Jarzmo na Zbujałe Karki,
Za co Ci czynić powinniśmy dzięke

Iż widząc

Iż widząc nasze kary godne sprawy,
Jak Oyciec rozgą pędzisz do poprawy.
Ale Wszechmocny Oycze obroć oczy,
Na lud strwożony, iako ręce podnosi
Jak w żalu buynych łez strumienie toczy
A w ukaraniu miłosierdzia prosi,
Nie wątpiąc że ie chętnie Oyciec przyimie
Gdy o nie woła w Syna Jego Imie.
Wszak Abrahama przyimowałeś modły,
I występnemu chciałeś Narodowi
Przepuścić, wszakże za dar tylko podły,
Czegoż własnemu uczynić Synowi
Niezechcesz Boże! kiedy przy nas stanie,
W Nim więc iest nasze całe zaufanie.
Wielka to była w Izraelu nota,
Że zapomniawszy na widoczne dziwy,
Cielca za Boga ulawszy ze złota
Cześć Tę ważyli; przecieś niebył chciwy
Zguby tych ludzi, na prozbę Moyzesza
Nie cała kary doznawała rzesza.
Jeśli podobne grzechy i nas winią,
Boże Wszechmocny, wszakże w areszt wzięci
Nieustaiące za nas modły czynią,
Z grzechu naszego Łaskawie wyięci,

Jak Moyzeszowi

Jak Moyżeszowi nakłoniłeś ucha,
Tak niech przyięta onych będzie skrucha.
Prawda że Moyżesz po swoim powrocie
Obrócił Cielca Złotego w perzynę,
A tym postępkiem dał koniec niecnocie,
I wybić kazał zostaiących w winie,
Że łzami o to prosiemy Cię Panie,
Podobny Sukcess niech się u nas stanie.
Bogarodzico, Pośredniczko nasza,
Zażyi skutecznych prozb do Twego Syna,
Niech nieprzyiacioł naszych porozpłasza,
Niech Twoia to nam wyiedna przyczyna,
Byśmy żyć mogli w wierze bez przeszkody,
Krymskiey i Oyczystych Praw niemaiąc szkody.

Rozmowa

Artaxesa z Ewandrem.

Artaxes. Pełno trwogi w Koronie, płaczu i ucisku,
I przyczyny zaczętego w Barze nie w czas Spisku,
Król ztroskany, Senat się miesza, trwoży, Lęka,
Lud nie w pracy Rolniczey, lecz pod bronią stęka,
Owo zgoła Oyczyzna zamieszana wcale,
Nie wie co iey przyniosą burzące się Fale.
Ewander. Nie Barski związek winien, że ta zawierucha
Grozi Oyczyźnie Woyną; nakłoń tylko Ucha,

Usłyszysz

Usłyszysz głos powszechny, Że wyniosłe Duchy
Są przyczyną, iż takie wszczęły się rozruchy.
Z tych rad, których się teraz serca chwyta trwoga,
Spokoyność swą straciła Oyczyzna uboga.
Ci winni, co ustawy połamawszy stare,
Usiłują obalić i Wolność i Wiarę.
Artax: Prawda że wierze S. cios ciężki zadany,
Lecz Wolność nieszkodzie z świeżey Praw odmiany,
Owszem dłużey trwać będzie w swey całości, przeto;
Że dobrze okryślone iest Liberum Veto.
Evand: Okryślony głos wolny, więc Wolność trwać będzie.
A Tron czy okryślony? dana mu moc wszędzie:
Straszne przedtym Buławy w ręku Wodzow były,
A coż teraz gdy z Władzą Berła się złączyły.
Co Klucze, co Pieczęci, co dziś Laski ważą?
Te były Swobod Polskich przedtym pewną strażą.
Dziś wszystko ma Tron w ręku, więc każdy to wroży,
Że ciężkie na kark wolny łatwo jarzmo włoży.
Artax: Niechcę ia temu przeczyć, ale to Ci mowię;
Iż nie w czas Bunt zaczęty. Na Seymie Posłowie
Powinni byli śmiało obstawać przy Prawie,
Dziś nie czas Narod kłócić, kiedy już po sprawie.
Evand: Nie Seym to był ale Gwałt, którego rozpusta,
Poczciwym Posłom pięścią zatykała usta.

Doznali

Doznali Cni Biskupi z Zacnym Senatorem,
Iakim Prawa pisali w te czasy tenorem,
Doznał i Poseł z niemi siedzący w Areszcie,
Więc iuż drudzy zamilkać musieli na reszcie.
Artax: W broni było na ten czas poszukać obrony,
Teraz po czasie dzielność, kiedy Seym skończony.
Evand: Naród był w samołówce, ręce miał związane,
Przez środki Heretyckie sztucznie wyszukane,
Związek powszechny trzymał każdego jak w matni,
I iużby był Oyczyzny upadek ostatni,
Gdyby niewzięta końca z Seymem ta robota,
I Barzanom do Związku nieotwarta wrota.
Artax: Cóż wskóra garstka mała tych bezbronnych ludzi?
Których w prawdzie słuszny gniew zapala i budzi,
Lecz ich wszystkie zamachy lada czas rozwieie,
Bez grosza, bez posiłków, niepewne nadzieie.
Evand: Nie w postronnych posiłkach, nie w broni nie w złocie,
Ci ludzie ufność maią; lecz w Bogu i cnocie,
Umrzeć za Wiarę, ponieść rany, swey Oyczyzny
Broniąc, śmierć iest szczęśliwa, słodsze nad dar bliżny.
Artax: Słodka śmierć dla Oyczyzny, lecz gorzka gdy ginie
Obywatel, widzący Oyczyznę w perzynie.
Evand: Co się w twey głowie roi? co ci boiaźń kryśli?
Zaliż masz pomoc Boską nieskuteczną w myśli?

Zaliż to

Pałuie to upodlony /: Oto twoie baczy :/
Narod Polski: także to zostaiesz w rozpaczy:
Wiedz; iż Bar nasz Interess na nogach postawi,
Bog mu sprzyia, o Oyciec Swięty błogosławi. 60.
Nie przyidzie na Karku Polski jak mniemasz Ukraina,
Skruszy się to na głowach Piotra i Katarzyna. 62.

List Konfederowanych Stanow do Imperatorowey Rossyiskiey. Anonymi.

Uprzykrzona i nader dla nas niebezpieczna W. Carskiey Mci Gwarancya, gdy niepotrzebnie Interessa Korony Polskiey a ukochaney Oyczyzny naszey, nie wspierai ale mieszai przedsięwzięta; Gdy Zagodzionych Obywatelow, tylo plagami wszechmocney Ręki dotknionych, wewnętrznym niepokoiem z gruntu niszczyć usiłuie; Oraz Kacerstwem napełniaiąc Państwo nasze w niewolnicze wprowadza Mazymy; Więc pociąga nas do Oswiadczenia W. C. Mci mysli naszych. Staropolską wzruszeni szczotą ledwie patrzyć możemy na skołatane przez Posła W. C. Mci Oyczyste Prawa nasze i Wolnosci obalone. Widziemy iednak: Że nietylko nieprzyiaciol i niewdzięcznych Oyczyzny Wychowańcow stawiasz na Nogi, a zwłaszcza tych ktorzy wszelkiemi Wynalazkami truią Oyczyznę, Ale też Wolnosc gwałtowną mocą wydzierasz, pod Jarzmo niewoli Karki nasze podawać każesz, i Naymocnieysze

Filary

Filary Wiary i Wolności na których wszystko wspiera się obalasz z gruntu. Że W. C. Mość szkodliwsze co raz obmyślasz dla nas sposoby, i że wszystkie Jey czynności (: widziemy mowię :) do tego zmierzaią celu, aby Narod Nasz z ostatniey wyniszczywszy Siły, przemienić w Hołdownicze i podłe pospolstwo. My tedy Wszechmocney Ręki wzruszeni mocą, wsparci oraz potęgą przyiaznego Sąsiada, przytym podsyceniem z przyiaznych Wierze S. Skarbow upewnieni, pospolite podnosimy Ruszenie, i w Imie Troycy Przenayświętszey ochoty nasze, a rozkazy Stolicy S. Apostolskiey Nayższego Namiestnika Chrystusowego Klemensa XIII° pełniąc; obrociliśmy Siły, myśli, i Starania Nasze, na Azard puściliśmy Życia i fortuny, opuściliśmy Żony, dzieci i domy, przekładaiąc nad nie całość Wiary S. K. R. i Wolności; a to na obalenie, zniesienie, i zniszczenie Woysk W. C. Mci gwałt nam czyniących. Więc mocą Konfederacyi Naszey zmowiwszy się z Kraiami Naszemi w rowney z nami miłości Wiary i Oyczyzny wadze maiącemi, uczyniliśmy publiczną Protestacyą o te gwałty nam poczynione, o zdeptanie Praw Naszych i inne krzywdy. Dała nam Wszechmocna Ręka Boska, nietylko Swoią Niebieską, ale i Ziemską Naymocnieyszego Cesa Europy, Azyi, Affryki, i Ameryki Cesarza Tureckiego pomoc, ktora nas ośmieliła bardziey do wydarcia się gwałtownościom wszystkim. Ta nasza chwalebna i Bogu miła Rezolucya, Mocarstwu W. C. Mci, i okrutnym

Jey Adherentom

Iły Adherentom cięzką grozi Woyną. Więc albo na Perswazyą nas Konfederowanych, cofniy W. C. Mość z kraiu naszego Woyska Swoie, i Zostaw Wolność przyzwoitą Czymościom naszym, albo cierpliwie Znosić musisz w kraiu twym tych, których nay milsza Zabawka ogniem i Mieczem niszczyć i pustoszyć. Gdyż ieżeli W. Carska Mość Szczera nie zmiękczy perswazya, to gwałtowna wszechmocnego Boga potęga przymusi. Nierozumiey W. C. Mość bynaymniey o tym: Że Słabe Są Siły nasze, i Że nas do tey Rezoluciy tudzież iakowa przywiodła deklaracya, Bóg bowiem nam i Sprawiedliwey Sprawie naszey pomocą iest, i tenże Sam Mocarstwa Przyiaciół naszych dla nas wzbudza. Mocą tedy Boga naszego uzbroieni czekamy Rezolucyi W. C. mości, oraz upewnioną ią mieć chcemy, Że ta perswazya nasza iak iest pierwsza, tak i ostatnia, a przeto nie nam Szkodliwa będzie, ale tym wszystkim którym Zuchwały upor dowierzać każe; iż słuszne iest wzruszenie Się nasze, które Konfederowane ustanowiły Stany, a że z przyzwoitym W. C. Mci Zostaie Respektem. Dan w Obozie naszym.

Ciekawości Krystynskie w Miesiącu Marcu.

Że Seym w tym miesiącu Zakonkludnie Się, nikt iuż wątpić niemoże ponieważ Xiu Repninowi pilno wracać trzeba ad propria, dla obięcia deklarowaney Sobie od Dworu Swego Szarży, iedney z pierwszych Importancyi, przytym Żeby Się

proroctwo

N.

106. Proroctwo dawno przepowiedziane Sprawdziło: Aquila nigra biceps, alba procedente Sequetur.

Dzieło Legislacyi według taiemnic Gabinetu Warszawskiego uprzedzić ma publiczną deklaracyą: Że Woyska Moskiewskie Szczerze tego Miesiąca wymaszerują, a ieżeliby Mu Stany Zgromadzone przez Fanatyzm i grubiaństwo w tey mierze niedowierzały, tedy Biskup Mohylowski ma to tacto pectore w pośród Izby Senatorskiey poprzysiądz, a P. Benoit dać Narod Pa nayszczęśliwszą Amnestyą. Postrzegaią to iednak u Dworu naszego, Że lubo J.K. mość ma Się Zasadzać na ubezpieczeniu tego dzieła i Gwarancyi, jednakże Ewakuacyi Woyska Moskiewskiego Z kraiu, niemogąc Zupełna dowierzać, Zdaie Się chwytać Sekretney Instancyi do Porty Ottomańskiey przez karat Mr. Alexandrowicza dawaney, iż: byleby krol Traktat Karłowicki teraz pod tym Traktatem i Gwarancyą powagą Swoią uratyfikował, tedy ad omnem casum bezpieczeństwa, a Sinistra fide wynoszącey Się Z kraiu Potencyi, a Inne postaci Vis à Vis Sobie trzymaiącey, ma Mu dla protegowania Tronu, choćby też 100 m Tatarow w momencie przysłać, i Polskę napełnić, ktorey Protekcyi ledwo Się krol niechwyci.

Traktat Niniejszy Warszawski, iuż to pewna Że dla Powagi Swoiey między Samym tylko Krolem i Imperatorową iest Zapisany, Rzplita niewchodzi w to, tylko Że to dla Jey

Dobra,

Dobra tractatur, namieniono.

Od Pogranicza Węgierskiego pełno wieści, że Woyska Cesarskie ściągaią się pod Koszycą, a z tamtąd maią poyść do Polski. Upewniaią iednak że to nie wcale nieznaczy, tylko że Cesarz niechcąc mieć w Zależeniu Woyska, chce go po Górach Karpackich kontra Marszami przeexercytować. A ieżeli głębiey do Polski wnidą, to tylko powiadaią dla przypomnienia się Starszey przyiaźni z Polakami, niż Moskwa ma z niemi. Ta wizyta będzie dla nieuchybienia wszelkiey dobrey Maniery, iż gdy ieden Sąsiad często wizytuie, byłby drugi grubianem, gdyby miał tey grzeczności zaniedbać. Przytym mowią, że pod pretextem Civilitatis, będą usiłować przywrocić Polakom gust do Wina Węgierskiego który za tego panowania utracili znacznie. Mowią bowiem że Polacy piiaństwa się pozbywaią a niedołężności w umysłach i w sercach nabywaią.

Z Saxonij piszą że lubo Krolewicowie Polscy, zdaią się mile przyiąć naznaczone sobie przez teraznieyszą Legislacyą Pensye, iednakże Sekretnie mieli oświadczyć Xięciu Prymasowi, iż ich ustąpią na Prowent do Probostwa Drezdeńskiego, którego Proboszczem chcą go uczynić, upatruiąc w Nim nayświętszą zdolność do rozmnożenia Wiary S. Katolickiey Rzymskiey w Saxonij.

Zinwentowana świeżo Szala w Warszawie do ważenia

Wakansow.

Wakansow i Prerogatyw w Polszcze, jako jest z nay-
subtelnieyszych treści Mathematycznych ułożona, tak ią
odsyłaią do Peterburga, gdzie ma bydź zapieczętowana i
ściśle konserwowana, a żeby albo Pury albo Węgry, albo
Hussary Spodziewani w Polszcze nieprzyiaciele Mysternośći oney.
Kazano zaś koniecznie a żeby doszła tam z tym nałożeniem
iak są tu stało; to iest: Na iedney Szali: Buławy, Laski,
Pierzgi, Starostwa, Dziedzictwa, Nadane; oraz Godności Ko-
ronne i Litewskie są położone, a na drugiey Zasługi, lub poli-
tyczne obroty, i ieżeliby komu ad aequalitatem urodzenia
czy Zasług Machiawelskich niedostawało w wadze, tedy
można dołożyć kartami, Butelką wina Szampańskiego,
i dziewką, a żeby wagi bez uchybienia doszło.

Na głos że Nunciatura ma bydź zkassowana w Polszcze,
Dostrzeżono iuż gotowy między Damami Proiekt, iż one
iako Płeć pobożna, utrzymuiąc dostoyność Religii, w swo-
im zgromadzeniu Nunciaturę erygować chciały, daiąc o-
ney władnienie Pani Lubie, Audytorya częstuiąc Pa
Stemkin, gdzie pretenduią sobie wyrobić, aby ta Jurys-
dykcya miała moc decydowania definitive o Polygamii,
Rozwodach, Separaciach, tudzież Adamistow &c.

Krol Pruski ozdrowiawszy po przeszłych affekcyach, wpadł
znienacka w defekt szczęśliwości; że co przemowi rzadko
go kto rozumieć może, bo ciągle zaś ustawicznie o robotach
Polskich

Polskich. Drudzy mowią: że to szarłostwo, a żeby miał 109.
pretext pozornie expliłowania się moskwie, iż miał
wziąść Sekretną ligę z Cesarzem. Jezuitom nietylko
oswiadczył że ich przyimie do swego kraiu, i da im Pro-
tekcyą, dla pokazania się bogoboynieyszym od Katolickich mo-
narchow, ale wybrawszy z między nich dwa naymocnieysze
Subiekta, iednego Francuza, drugiego Hiszpana, uczyni
iednego Sekretarzem Status, a drugiego ministrem Pełno-
mocnym Gabinetowym, chcąc się na nich we wszystkim
rządzie politycznym spuscić, ile że się czuie chorowity.
Z kąd Politycy mowią: że ten Monarcha chce wcale
dopiąć Proiektu Monarchij Uniwersalney w Europie. Cie-
szy się zaś z tąd wielu Katolikow, iż ci zakonnicy pew-
nie go swoim potrafią zrobić prozelitem, ile że on prócz
Wiary, wiele ma w sobie podobnych maxym do ich postrze-
gać.
Posłowie konfederacyi, expedyowani do Petersburga, nie-
zmiernie daią poznać po sobie, iż wiele tam w zdrowey
polityce proffitowali, i maxym choć u Dworu despotice
panuiącego, do dobrego rządu Rzpltey wolney nabrali.
Swatano tam niektorych, czyniąc rewanż od przymow-
ki, iż u nas wielu moskalow indygenaty biorą. Smie-
sznie zaś tam ieden z Senatorow moskiewskich uma-
wiał się przed niemi; mowiąc: że Rzplta wasza musi

być bardzo

bydź bardzo niezdrowa na sile, i umyśle, i pełna Defe-
ktow, gdy Doktorow i Cyrulikow do Szlachectwa przyj-
muie, oraz niebardzo nadobna, gdy Kamerdynerow czy-
li Fryzorow Szlachtą czyni.
Z Francyi Sekretnieysze Listy donoszą, iż tam nieznacznie
Wolnią niektorych Z Familiy naszey panuiącey, oświadcza-
iąc Im wiele grzeczności i dywertymentu na nieukon-
tentowania ktore tu byli ponieśli, ale z kondycyą żeby
na Berlin koniecznie jechali, i tam o passport Krola
Pruskiego prosili, a przed Moskwą udawali, że to nie
do Francyi ale do Ameryki przez ciekawość jadą.
Xże Radziwiłłowi choć po rozwiązaney konfederacyi,
niechce się jechać do Litwy, do ktąd przedtym bardzo
żądał, sądzą zatym: albo to przywiązanie pewne
po wziętey Saskiey Sprawnie, albo też uniknienia Im-
petycyi i uryzkow od kompatriotow Litews: że pod
Swoią Laską konfederacką, ładnie Rpltą wykieradi-
towad, i za Swoie Szkody przez prywatnych poczy-
nione z Skarbu publicznego chce profitować. Ale
drudzy mowią że byle dopadł tych pieniędzy, to z
całey Litwy co Zechce uczyni; mowią i to że on z Sasa-
mi ma Sekretne porozumienie.
Wdztwo Gnieznienskie nowo Zrygowane, wiele konsy-
liow w Warszawie Sprawuie. Mowią że porządnie
Rzeczy

rzeczy Sobie; dla nowego Przyiaciela, nowe Krzesło bydź musi, przecież to dla takiego ktory w Radach Krolewskich Za Naystarszego Ważny

(Chce i tożsamo mowią:) Imperatorowa Moskiewska Zrobiła w Polszcze, a żeby na wzor naylepiey Rządzącey Się Rzpltey Weneckiey, Rządzono Się. A jako Dama Slady dobrego gustu chcąc po Sobie Zostawić, Zaleci i prawem teraznieyszym wyznaczy w Polszcze Karnawał, całe trzy Cwierci Roku trwaiący, gdzie Damom naywięcey po męsku Maskowaćsię wolno będzie. Na co ieden Z Fachow Warszawskich powiedział Malheur à Celles qui n'ont pas de Jambes d'un homme.

Aresztani w Smoleńsku iuż iedni poumierali i Znowu ożyli, czyli też Za umarłych mieli bydź deklarowani. Drudzy mowią że to tylko metempsicosim Z nich Sobą do Fortecy Siezemberg, o ktorey mowią iż ma bydź gorsza od Cyssa, iż Z niey niemasz wybawienia, Jnni mowią iż oni przecież Zmartwychwzstać maią, bo Schyzma w Swiata Zmartwychwstanie wierzy

Reduta w Warszawie a la Prilegue trwała aż do pierwszego Marca, na ktorą dał dyspensę Biskup Mohylowski mowiąc: że przy wielkich pracach godzi Się i naysłromnieyszym Chrześcianom Rozerwać. Na Żądanie iednak Z Mięsem iesc w Quadragesymę, Krzyczy mowiąc: Niebędzie

tego

112. tego więcey za naszey reformy, będą musiały bydź i Brody
zapuszczone w tych Zaszkow Rzymskich.
Merita wielkich osob znakomicie rekompensować będą przez
ten Traktat, nadawaniem nawet w dziedzictwa nayznacznie-
szych Starostw. Osobliwie Starostwo Lubomlskie (to ktore
Schizmatyk utracił za Bunt Kozacki podniesiony przeciwko
Oyczyznie:) ten teraz Kawaler bierze w dziedzictwo, kto-
ry honor Narodowi uczynił, przez ujęcie się znieważe-
nia Teatrum Polskiego, i Rany za to smiertelney od
Włocha Piluta poniesienia. Ktoż tu więc nieprzyzna
krwawey przysługi?
Xiążąt dwa tuziny krewowanych nowych będzie przez teraz-
nieyszy Traktat, to iest tuzin w Polszcze, tuzin w Litwie,
z tą prerogatywą; żeby przed Portretem Krola Hiszpań-
skiego żaden ani czapki, ani kapelusza niezdeymował.
Wolno im będzie gronostajami szkowanemi stroy pod-
szywać, a w Mitrze sypiać, i podczas Karnawału
tańcować. Xiężniami zaś tyle krewować Dwor
Moskiewski obiecuie, ile tylko Posłow było na Seym Kre-
acyi Moskiewskiey. Kawalerowie Moskiewscy pootrzy-
mują Indygenaty &c.; ktorych, Damy w Warszawie
rezydujące każda swego upatrzywszy, do Macierzyste-
go przypuszczą Herbu, a Pani Starościna oplekła i
Małżeństwem przypieczętować gotowa z JW. Igelstromem,
Uwaga

kładą bowiem rzeczone Damy Za maxymę: iż Dobro Oyczyzny na tak Szlachetney Kopulacyi Zawisło.

Rozwiązuiącey Się konfederacyi ma bydź wystawione monumentum, w Dziedzińcu Pałacu Warszawskiego. Xcia Radziwiłła Marszałka Rzeczoney konfederacyi, to iest Kolussłokci 100 Czworograniasty, a na Nim Religia, Wolnosć i Gwaranceya, reprezentowane w Hieroglyfikach na kształt Egipskich; ktorych do tąd nikt deyfrowac nie może.

Za Usilnym naleganiem Biskupa Mohylowskiego, na oświadczenie dzięk, niebom Faworyzuiącym dziełe Traktatu, ma bydź ustanowiony Zwyczay, aby w dzień Trzech kroli, każdego roku, Wodochrzczenie Z publiczną Processyą, Ceremonią, i Pompą na Wisłę w Warszawie odprawiało Się, Z podobną okazałością, iaka w Wenecyi bywa Zaślubienia Morza, ktoremu Aktowi wszyscy katolicy assystować będą powinni. Ci Zaś Kawalerowie ktorzy od czasu Interregnum Czerwoney wstęgi Ordery Moskiewskie pobrali, obligowani będą, pryncypalniey Zwiedzać Się pod konfiskatą onych, i nayszczegulniey temu Aktowi Assystować, biorąc do tey Ceremonii kokluki Szercow na Swoie głowy, a gwiazdy Orderowe już nie na boku ale na Czołach przypięte mieć maią i pochodnie w rękach. Pływać przytym od przypadku ex professo nauczyć Się powinni.

X. Kanclerz.

O.

174. X. Kanclerz W. Koronny forsował usilnie z Wielkiey modestyi i pobożnośći, aby uchylić Prawo de incompatibilitate niektórych Biskupstw z Pieczęcią, co uczynić JKMć Rezymin oświadczył Się, oraz mu przyrzekł Solennie, iż owszem będzie miał Archymandryą bogatą w Moskwie konferowaną, alias Opactwo Preobrażenskie 45 tysięcy rublów importującą, aby tylko niepieczętował nie bez Woli Jego, co pobożny Prałat Akceptował.

Objawione na Podolu w Barze Fantazma, daie taką tuteyszym Epikureyczykom Spekulacyą: że jedni Ją nazywaią Spiskiem, drudzy buntem lub Rokoszem, inni Konfederacyą, inni poparciem dawney Konfederacyi, inni Spiritum fallentem, inni na ostatek Krucyatą. Dwor Się zaś z tego cieszy, bo teraz filozofować en Democrita jest a la mode. Z tym wszystkim Rada Senatu złożona, i Sztafety po Senatorów Assidowanych porozsyłano, z których czy będą wszyscy Demokrytami, czy Heraklitami? raz ciekawa.

Księżna Stary i JKMć Marszałek W. Koronny, już Się oświadczyli, że Wotow Swoich nieddadzą tylko na piśmie, i to przez Algebrę Arabską, ponieważ o Intrygę Oryentalną idzie.

JKMć Radziwiłł wyiechawszy z Warszawy, niechce Się do niey wrócić, ale ma pobieżć do Bendère, i tam w Aktach meby tu tamteyszey, ma zamieść Solenny Manifest.

JKMć Prymas,

Xże Prymas Zostać Się także niechciał w Warszawie, Spieszac do Łowicza na Wielki tydzień, maiąc tam Spiewać Psalm Misere w Wielki Piątek.
Konfederacya mniemana w Barze, odebrała List od Pana Zaraskiego, grzeczny bardzo, ale manierą Francuską pisany, a Stylem Krola Pruskiego, wiele jednak i Niemieckich terminow jest w nim, ale Akcentem Saskim. Z Warszawy miano Sekretnie posłać do Pana Z Dam Zaworskiego do traktowania, aby odwieść Pana od tey Kraiaty, a na Swoią Stronę pociągnąć, ale mowią Że się przeiod w drodze Basza Chocimski, ktory ma bydź całe Galantem, bywał przedtym in cognito w Warszawie.
Dyssydenci Manifest czynić maią wyrzekaiąc Się, iako tyle niechcieli co Traktat dla nich napisał. Czy to Zaś Modestya affektowana, czy Wiara w Predestynacyi Sprawie? ma posłać Warszawa w tey mierze do Konsystorza Wittemberskiego do Saxonij po rezolucyą.
W Mało Polskich Wdztwach, to iest w Krakowskim, Sandomirskim i Lubelskim, ma bydź Marszałkiem Xże Lubomirski Łożyiuszy Łaskę wielką, a potym o Generalną ma Się Starać, bo mowią Że mu Się Kłopot Warszawskiego Gospodarstwa sprzykrzył.
Kutorament Polski Woyska Koronnego Znioższy Się Z Sobą ma wyprawić do Krola Jmci JP. Woronicza Regimentarza,

cum gratiarum

116.

cum gratiarum actione Solemni, Że Jm Stroiu Polskiego nieodmieniono jak był Proiekt, Że co iuż Pe Deum Laudamy w Partyi Ukrainskiey Spiewano. Jenże Oraz ma mieć w Instrukcyi i Prośie, aby si poniewasz Kommissya Woyskiem a nie Hetmani Rządzić maią, si przynaymniey dla Zaszczytu Sławy Polskiey, Butawę, Wielką Nabytną, J. O. Hetmanowa W. Koronna, piastowac Raczyła ad interim.

Piszą z rożnych Stron, Że wielu Panow Starych, ktorych posądzono w Warszawie, jakoby fomentowali teraznieysze rozterki, i onym pogrożono Że może ktoremu gardło Zleci dla uspokoienia dobra Oyczyzny. Więc każdy z takich teraz, jak prędko Się obudzi, Zaraz Się Za głowę pomaca patrząc ieśli mu niezleciała, a niedowierzaiąc i Jeymości Swoiey prosi aby mu pomacała. Przestraszonych tym wielu iest, a nikt Się nieda poznać ktoryby był z nich Winowayca.

Xże Biskup Warminski, wybiera Się do Francyi, rożni rożnie konjekturuią po coby? Na Ostatek decyduią: Że pewnie dla brania Gustu w Nowych Theatrach tamteyszych, Żeby mogł dla Warszawy obrać i obstalować iakie Zgodne do kontynuowania Sceny osoby; Rządy zaś Xięstwa Warminskiego interea powierza, JW Benoit Ministrowi Pruskiemu, jako Swemu ab intimioriby Przyiacielowi.

Jenże ~~w Wotu~~

Jedzie na Mieysce Biskupa Wileńskiego do Francyi iedzie, ale mowią, że wybiegnie z tamtąd do Anglij, ponieważ Akademia Oxfocka, dawno go membrum swoim deklarowała i uczyniła.

W Wielu Miastach a mianowicie w Gdańsku, Toruniu i Rydze, obstalowane były do zrobienia w Dziwney kwocie nowey Inwencyi Machiny, Jarzmem politycznym po Grabsku nazwane, a w Samey Rzeczy do Kłodek włoskich podobne które nazywaią kadenaty, a to do miary według Szyi Polskich, osobliwie tych co kołnierze wysokie nosili. ale Rzemieslnicy w tych Miastach jak prędko dowiedzieli się że Dyssydenci Manifest czynią przeciwko Seymowi i Kommissyi, tak zaraz zrzucili się z tego.

Xże Podkomorzy Koronny zachorował mocno na Dyarrhea i mowią że Testament pisze, którym leguie Starostwo Spiskie Domowi Austryackiemu in vim Protekcyi, Exekutorem Testamentu Generalnym, przez przywiązanie czyni Kasztelana Mazowieckiego, dłużnikow zaś swoich Generalnym Curiktorem czyni Grafa Orłowa w Moskwie.

W Miesiącu Kwietniu

X. Kanclerz W. Koronny zapobiegaiąc aby skuteczny był zakaz niewydawania Legislacyi Traktatowey Seymu z Grodna, Juris Canonici sposobu, gdy Inhibicyą na to położył. I mowią, że niedarmo się Prawa duchownego w Rzymie uczył.

uczył lat kilka, i na palcach umie omnes gradus Justitiæ in omni Subsellio.

X. Biskup Inflantski trwaiąc w Swoim Zdaniu, że trzeba przez Mostwę Konfederatow Znosić iako Fanatykow, wyieżdza do Inflant Dyecezyi Swoiey, z ktorego Mieysca chce Dworowi Peterburskiemu oswiadczyć te Swoie Zdanie, aby pomoc na te Potrzeby Oyczyzny bezbożne tym skuteczniey wyrobił. Wnoszą więc że zatę gorliwość, zjedna Sobie Expektatywę bogatego Ryskiego Arcybiskupstwa. Wyieżdzaiąc wziął Sobie Salvum Conductum od JmPanny Ossowskiey.

Biskup Kujawski Wotowany niechce wrocić do Warszawy, oswiadczywszy Się że woli in persona Missyą Zaczęć w Gdańsku, Elblągu i Marborku, explikuiąc Dyssydentom Dyecezyi Swoiey; Co to iest za Dostoyność Biskupa, oraz dobrego Senatora i Ekonoma.

Porta Ottomańska przeyrzawszy Się w Sciśley Subordynacyi Duchowieństwa Swego w Alkoranie, przysłała za pozwoleniem Nayjwyzszego Muftego Xsięciu Prymasowi Monitorium Simplex cytuiąc Go do Konsystorza Watykanskiego, a daley obiecuie Mu i drugie Monitorium non Ursa Bobore.

JmP. Łomiński Wrodzil Poznański że Się do Rzymu na Poselstwo napiera, odkrył Się iż Votum podczas Legislacyi uczynił pielgrzymowania aż do Samey Jerozolimy za Sukcess Religij.

Podskarbi W.

Podskarbi W. Koronny Wespel wiz przeliczywszy 300^{m} które
mu Delegacya Prawodawczyni naznaczyła, złożył te pienią
dze dla bezpieczeństwa u Mme Lulie. A jak prędko z
druku Konstytucya wyidzie, wezłować ma do Petersburga
przydawszy i dawniey zebrane.
Xże Kanclerz W. Litt do Wołczyna, a Wwoda Ruski do
Pudaw iadący, obadwa ezygować maią Eremitoria na ieden
fason do wypełnienia spokoynie umyslonych rekollekcyi.
Xże zaś Marszałek W. Koronny do Łańcuta w Sandomir-
skie Zamyślawszy jechać, ma rzecz uczynić od rekollekcyi,
daiąc przyczynę że jeszcze młody na takie rzeczy. Woli
Wierze i Oyczyźnie tym czasem posłużyć, i rzmi Żonie swo
iey Credentiales z Informaciyami czytaiąc do Paryża po
słać.
JP. Borzęcki Podstoli Koronny boiący się o Milliony swoie
na Seymie 1766° akkordowane, woli ie łożyć na Konfedera
cyę w Wdztwie Ruskim.
Litwa jak prędko na koń wsiądzie, ma wyprawić solenną
do Króla JMći delegacyą cum gratiarum actione za odda-
nienie Prowincyi Litewskiey (: gdzie też Subjektów przebrało
się :) Ministrem Nowym do Nadworney Laski, a oraz tego
Ministra upraszać, aby nieodstępnie w Litwie rezydować
raczył, i sentymentami swemi kray objaśniać.
Parchaią często że Kuchmistrz Koronny, aby opaczną o sobie
Zniosł opinią

120. Zniosł opinią, w którą wpadł był przez zbytnie przywią-
zanie się do Interessu Dyssydentskiego, intendet do Rewe-
rendy, zgodziwszy się o rozwod z Zoną Swoią. X. Biskup
Poznański ma go uczynić Suffraganem Swoim, oraz Gene-
ralnym Officiałem.
Listy z Sandomirskiego że JP. Kasztelan Wiślicki, ma w
krotce in lucem edere Opus Swoie, ktore się ma w Auszpur-
gu drukować Sub Titulo Paralella czyli Proporcya Re-
ligij panuiącey w Europie, w ktorym Traktacie osobliwie
Zbija Maxymy i Sentencye Platona de Republica
Immaginaria.
X. Warzalski Exprowincyał Paulinow Nominowany
Magnus Eleemosynarius u Dworu naszego na model
Wersalskiego, ma bydź wyprawiony do Rzymu, dla produ-
kowania Sacro Collegio wszystkich Expens, ktore ze skar-
bu Częstochowskiego, obrocily się pro tuitione Wiary S. K.
R. w Polszcze.
Biskup Mohylowski namawiał Xcia Repnina, żeby
się z nim rekterował dwie mile od Warszawy, dla da-
nia mu Rekollekcyi Wielkonocnych. Mowią że pod tym pre-
textem maią uczynić reformę totius Cleri Graeco Uniti.
Z Wielkiey Polski constat także że JP. Xże August
Sułkowski otrzymawszy nowe Wdztwo Gnieznienskie, gdy
niemogł w Lesznie dobrać Rzemieślnika do zrobienia
Krzesła,

krzesła, ktore Ze ostatnie między Wdami; ma Za Miast pierwszego w Senacie pozyskać Dystynkcyą w Misterney Robocie, przeto posłał do Wiednia czyli do Drezna, po takową Robotę, ktora spodziewaią się będzie admirowana.

Wiadomości Krytykuiące pod czas Seymu i po Seymie.

Od Piątego dnia Pazdziernika R^{u} 1787° aż do 5° Marca R^{u} Ninieyszego 1788° był tu Walny Jarmark w Warszawie, dostać można było wiele nayprzednieyszych Towarow, nietylko Za gotowe pieniądze ale i Za Zamianę. Przedano na Nim dla prywatnego Zysku Wiarę narodową, i wymieniono Wolność Za Niewolę, Poczciwość i Cnotę Za Złoto, Prawa Oyczyste Za boiaźń Zagraniczney mocy. Złotniey, Stolarze, Snycerze, Pieczętarze, przedawali tu wiele Buław, Krzeseł, Lasek, Gwiazd, Orderow, Pieczęci, Infuł etc. a co Naydziwnieysza: że tu otworzono jeden Sklep Pargaminowy, Z ktorego wydawano jakoweś Pargaminy Z czerwonemi w blaszanych Puszkach Pieczęciami małemi i Wielkiemi na Sznurkach jedwabnych Wiszącemi. Zaczęto na to Wielu jako niektorzy Bogacze Z napełnionemi Złotem wchodzili tam Workami, i tamże wytrząsnowszy Złoto, wychodzili Z wspomnionemi Papierami, pytaiąc się o kupno Dobr dziedzicznych. Zachęcenie to było publiczne wszystkich ludzi, do czynienia tych, i tym podobnych Jarmarkow

P.

Jarmarkow, niektorzy iednak oburzyli się przeciw tym han:
dlom, za co Pan tego Jarmarku posłał ich do Moskwy, ale
tym nieustraszeni Ordynansem, przy odieździe swoim z tym
się dali słyszeć; że dla łykania Orzybłey w Polszcze
Złoty pociedziemy do Moskwy po Gatra. Zmordowani
tą Szkodliwą Narodowi fatygą Naypryncypalnieysi Handla:
rze, szukali w Złotym Kotłu ochłody, ale tam począ-
się Matkę pszczołek przy liczney Sobie gromadzie nadepta:
wszy, do tey ią przywiedli Passyi, że ukąsiwszy Cielca
w Nozdrze, wybiła się z Potomstwem swoim w górę
złączywszy się z innemi Osami wpadła na Ukraińskie
Pola szukać po dzikich Zarośnach nayszkodliwszych
Żądeł ku Zemście nad tym plugawym bydłem, ktore Zło-
ty chciało Opanowaé Kotek. Pełna tedy tu iest wieść,
iż te poczciwe pszczołki opasawszy ule swoie znacznie
się kupią, grożąc temu bydłu, nietylko żądem żądeł swo-
ich, ale i Tatarską Nahayką. Niektorzy za nie-
pewną twierdzą, że Tatarski Nahay te niechęci i zamie-
szania uspokoi, iż ten Jarmark zniszczony będzie, a
deklaruią nam na przyszły Rok contra Jarmark, na
ktorym Woł z Baranem ogon pod się schowaią, Ster-
tow zaś iako tey roboty Maystrowie krzyżem i szablą
Ekorzymować maią, tam naprawią zepsute rzeczy, a
wszelka odmiana tych handlow nastąpi.

A. Młodzieiowski

Xiądz Młodziejowski Pieczęć ma wymieniać za Wieczerzę Moskiewską, a po tey za dokumentem ma jechać do Moskwy.

Repninowi Konfederacya dała Assygnacyą do Tatarow na 500 nahaiow, ale się exkuzował że dla innych Interessow niemoże tak długo czekać na ten Prezent.

Twierdzą i to że choć się Kotek upokorzy, dla bezpieczeństwa jednak aby niebrykał, mają mu poprzyrzynać Rogow i pół Ogona.

Ogińskiemu Hetmanowi W. Litews: prorokowano, że z nieostrożności Buławą ma sobie oko wybić. Matematycy tuteysi darowali mu Perspektywę wielkie Rzeczy małemi reprezentuiącą, przez ktorą spoyrzawszy na Kotka z oberżniętemi Rogami i Ogonem, będzie rozumiał że to Zając do ktorego przedtym Radziwiłł mierzył.

Krasickiemu Biskupowi Warmińskiemu, darowano na wiązanie Szpadę, Ostrogi i Kapelusz z złotym Galonem, a Damy przysłały mu rękawek z pierza kanarkowego i podwiązki haftowane, ktore nosić będzie za kordon u Kapelusza.

Podkomorzemu Koronnemu dał Prymas Dyspensę, do przestawania poufałego ze wszystkiemi Damami, ta Łaś ma do tąd służyć, poki Kotek z Ogonem i Rogami chodzić będzie, za co mu Imperatorowa przysłała dwie Szuby,

iedną

jedną z Oszmytków Pasieczych, a drugą z Bobrowych gareł.

A Młodziejowski ma iechać po Sakrę do Peterburga, bo na to Rzym gniewa się. A kondycyą pod którą mu deklarowano Archimandryą Intratną już kilka razy doskonale wypełnił.

Na przyszły Seym obmyślaią tu dostateczną dzymością nadgrodę każdemu po zawakowaniu Buławy W.K. Ga czka Zamoyskiego, który pierwey Konfederacyi ma być Generalnym Marszałkiem.

Madame La Comtesse de Hemkin Grande Maitresse Xsa Prymasa miała wydać Córkę za Xiążęcego, o czym uwiadomiony Xiąże naznaczył Jey pensyi co Rok # 2. póty, póki będzie Panną, a to Ratami po # 500 na kwartał, niektórzy pomiarkowawszy ten Kontrakt, powiedzieli że tey Grafownie, żadna się już Rata nienależy, o co Fryzyer urażony, w iedney osobie Reprezentuiący i Sługę i Rywala, nigdy nie przyznawał Pereli Xiążęcey prosto, Zkładaiąc Ninę na Zwierciadło; w którym (ł. Mówi:) tak łatwo W.X. Mości poznaiesz przywary a siebie ani przewrotności swoiey dla Oyczyzny poznać niemożesz.

Branickiego chętka brała znieść Konfederatów, ale gdy go ubezpieczono, że naybliższy Konfederat lepiey strzeli niż P.

niż Gen. Kazanowa, Supersedować.

Partemberg wygnaniec Saski podał Projekt na konferencyi Gabinetowey Szczerego Oszukania w biciu pieniędzy, które by przez Wybranie Reszty dobrey monety z kraiu ma przynieść Zysku Krolowi Złot. 30.000000.

Uwagi nad żądaną Rozmową Unitow z Nieunitami w Granicach Państwa Polskiego mieszkaiącemi względem porozumienia się, i gdy można będzie pogodzenia w Punktach Religii.

Dwoiaka między Unitami i Nieunitami niezgoda względem Religii uważać się może. Pierwsza co się tycze samego Obrządku, karności, Zwyczaiu Cerkiewnego, i Rządu Zwierzchności Metropolitańskiey i Patryarszey. Druga co się ściąga do Artykułow Wiary. I to zdaie się szczegulną i istotną między niemi czynić rożnicę, Pierwsza zaś tylko przypadkową, i od drugiey zawisłą, mniey trudności w sobie do pogodzenia zawieraiącą.

Co do Pierwszey: Pozwolmy że mogą sami Unici za wiadomością Monarchy, i Stolicy Apostolskiey, wchodzić w rozmowę, i podług Praw dawnych, Obrządkow i Zwyczaiow Cerkwi Wschodniey godzić się z sobą.

Co do Drugiey: Nienależy i niegodzi się samym Unitom bez Zwierzchnikow, w żadne nowe spory do Dogmatow, i w nowe rozstrząsanie wdawać się z Nieunitami, a to dla następuiących przyczyn.

Pierwsza

Pierwsza: Że za takowym krokiem przyszłoby nieochybnie
złe o Uniatach porozumienie, i goszczące prościeyszych po całey
Polszcze wzięte by się wieści, Że się Unici do dawnego
oderwania wracaią.
Druga: Nastąpiłoby słowne między samemi Unitami roz-
różnienie, ktorzy by tym krokom byli przeciwni. Jakoż że
takich wieleby się znalazło, pewnie spodziewać się i nie-
omylnie trzeba.
Trzecia: Zdałoby się Unii tym samym co wątpliwości
te Artykuły podawać, ktore uznali.
Czwarta: Porozumienie się samych Unitow z nieunitami,
lubyby sumienie onych uspokoiło, Nieusprawiedliwiłoby ie-
dnak obydwie Strony przed innym Katolickim Chrześciaństwem;
jeżeli nie o błędy w Wierze, to przynaymniey o błędne w pra-
wowierstwie Łacinnikow pomowienie. Dosyć zaś błędu w
Chrześcianinie, o błąd i kacerstwo potępiać prawowiernych
Piąta: Koniec tey rozmowy podług sprawiedliwych i naypod-
stępnych obydwoch Stron Intencyi, nie inny iest tylko dobra
nadzieia; Że ostrzedszy w należyte rozstrząśnienia, i pilne
w zgodzie Serc i pokorze Ducha prawdy szukanie, te
Spory ktore nas różnią i ktore między Łacinnikami a Gre-
kami Pycha i własnolubstwo zrodziło, a nienawiści i awer-
sya Narodow rozkrzewiła, okazałyby się inaksze w rzeczy
samey, jak są w przeświadczeniu Sumień naszych; to iest

albo na słowach

albo na Słowach tylko, albo na Szkolnych mniemaniach, albo na końcu na ludzkich doczesnych a nie na Boskich wiecznych Wyrokach osadzone. Co gdyby za Oświeceniem Łaski Boskiey nastąpiło, nietylko My iedni drugich, ale i cały Swiat Prawowierny uznałby nas za Sprawiedliwych. A to za pomocą tyże Łaski Boskiey mogło by bydź pobudką i powabem; nietylko Greckiego z Łacińskim Katolickim, ale i innych rozroznionych Państw Chrześciańskich do powszechny z Sobą Zgody i Jedności. Na ten tedy koniec i tą Jnteneyą przystoyniey i godziwiey daleko iest wraz z Przełożonemi Łacińskiemi, albo przynaymniey za Ich wiedzą, i w Ich oczach żądane zaczynać dzieło. A to z wielorakich jeszcze uwag samey roboty tyczących się: raz że byliby Sprawiedliwych krokow naszych Chrześciańskich Swiadkami, i od potwarzy złośliwych obrońcielami; powtore wspieraliby nas Radą, Powagą i Książek potrzebnych użyczeniem. Potrzecie zapobiegłoby się tym sposobem zgorszeniu prościeyszych i podeyrzliwości, ktoraby nas nietylko u Swoich, lecz i u Obcych Narodow rozsianą opaczną wieścią przed czasem i niewinnie o Wiarołomstwo i Apostazyą potępiała. Poczwarte: Jż ieżeliby dla skrytych Sądow Boskich, albo raczey iawnych naszych Złości, ktore nas w większą, co raz w Wierze i Cnocie oziębłość, a w gorszą Chrześciańskich obyczaiow skazitelność

powoli

powoli i pod różnym pozorem wciągaią) Zaczęte dzie-
ło rozmowy do Żądanego nieprzyszło Skutku. My bez
pomowy o niestateczność w Wierze i o niestateczność w
posłuszeństwie, nie bez słusznie nam należący od Poto-
mności za dobre usiłowanie i prawe kroki nasze, Zosta-
niemy pochwały. A Zostaniemy w tym Skutku i tey
gorliwości o iedność Wiary S., którą niedawno Przodkowie
nasi nietylko z Stratą Fortun, ale omaleniem że nieże-
tą wyniszczeniem Szlachetnego, i pierwszemi w tey Oyczy-
źnie Imionami aż do czasu Zamieszania Religij Kwitną-
cego Narodu Ruskiego, tudzież Uciśnieniem zewsząd pogar-
dą i poniżeniem, nawet i krwią własną przypłacili.

Druga Uwaga nad tąż Żądaną rozmową Unitów z Nieuni-
tami do Uwagi i Zdania tudzież Woli Pasterzów Unitów
podaie się.

Już blisko Tysiąca lat jako między Łacińskim a Greckim
Kościołami, wszczęte Spory dla Nienawiści Narodu przeciwko
narodowi z czasem wraz pomnażane, powoli i nieznacznie
iedność Katolicką słabiły; Aż na koniec z niemałą Imie-
nia Chrześciańskiego hańbą, i od nieprzyiaciela Krzyża S.
urąganiem żałośnie po dziś dzień zerwały.

Próżne były tyle Cesarzów i Panów Chrześciańskich Zabiegi,
daremnie tyle razy Zbierane Synody, trudno było tęż
Swiętą iedność wszczepić w te Serca, które dla zadawnionych

Nienawiści

Nienawiści i prywat prawdziwą pierwszych Chrze-
ścian miłością wśrzód się złączyć niedały.
Od czasu przyięcia Wiary S. daleki był Nasz Naród
Ruski od tego zawaśnienia, niewchodził żadne z Kościo-
łem Łacińskim o Religią Spory, owszem onych unikał
wlanego na się z Chrztem Prawowierstwa i Obrządków
Cerkwi Wschodniey nieodstępnie trzymaiący się, a Greków
Kłotnią i Wyniosłością brzydząc się, nieraz ich od sie-
bie odrzucał, i Carogrodzkiey władzy przez pychę i ła-
komstwo ciężkiey, cierpieć nieraz nad sobą niechciał,
owszem iż pod przyzwoitemi Warunkami w iedności
z Kościołem Łacińskim zostawać sobie statecznie ży-
czył, nieraz oświadczył się.
Zdało się za czasem gorliwości Pasterzów Naszych, iako w tym
Państwie spolnie z Łacinnikami mieszkaiących (: upor Gre-
ków sobie zbrzydziwszy którego nigdy nienaśladowali :)
z Stolicą Rzymską, iako między wszystkiemi pierwszą A-
postolską, i iedności katolickiey Centrum, złączyć się. Ta
gorliwość lubo była przez się święta, nie od wszystkich ie-
dnak z Narodu Ruskiego za taką uznana, ale raczey za
skwapliwą i nieostrożną, naybardziey względem ubezpiecze-
nia dla siebie Wolności i Przywilejów dawnych, Cerkwi
wschodniey wielo Prawami Warowanych, ktorey od przyięcia
Chrztu Synami się wyznawali.

Dopomogło

Q2

130. Dopomogło do tey niejedno=myślności i to, że nasza Ruś nie cała pod jednego Panowaniem zostawała. A tak jedney części w tym Państwie Rusi ściśleysze owe z Kościołem Łacińskim złączenia; urodziło między tąż Rusią straszne rozerwanie, ktornie, fatrowatliwe Opisy, niesnaski, bunty, i całego Kraiu niebez wielokrotnego krwi rozlania zamieszanie. Co i Ruś pierwszemi przed tym zamieszaniem Imionami w tym Państwie kwitnące zgubiła, i postronnych zgorszyła, przez co też dalekiemi od tąd od takiey (jak mniemali) szkodliwey Narodowi jedności uczyniło, a pozostałą w granicach tego Państwa garść Rusi Unitow i Dizunitow, w wzaiemnym na się żalu i zawaśnieniu zostawiło, pospolstwa summienia zawikłało, i do niesnasek między sobą, i Rokoszow przeciwko Panom i swym Pasterzom, jakieśmy nieraz doświadczyli, skłonnym uczyniło.

Dałby to Bog aby do poznania i przezornosci w rzeczach, tego Wieku dawna owa, (ktora czasem z prostoty serca aż nader Zbytnia i ślepa była.) o Religią gorliwość się wrociła, łatwoby się znalazły środki do pogodzenia rozroznionych kościołow Chrześciańskich, wziąwszy na prawdziwą Chrześciańską uwagę wszystkie między rozrożnionym Chrześciaństwem sprzeczki i niezgody. A że na ty[m] iedynie środku zbywa, nietylko Grecy i Łacinnicy, ale i sami Dyssydenci żalą się i ubolewaią rzewnie. Bo gdyby

ile tego

ile tego Wieku, (ktory z niewiadomosci Czenia, i dzikosci grubiaństwa wyrocc iako Słonce ze mgły grubey wybiia się:) doskliwe Opisy uchylone, potwarzy zakazane, Pedologiczne Szkolne nowości w Słowach i bezgruntnych Opiniach zniesione zostaią, tedy nastąpiłoby szczere prawdy Szukanie, poufalszy w prawdzie kredyt, i tak tesz prawdą Rozumu przekonanie, iako sławny ów i Rozumem i uporem Marek Efezki na Soborze Florentskim przyznał mowiąc: Ludzie chęciami rozrznieni ieżeli w Spolne Rozprawy niewnidą; roznicy wielkość obustronom większa niż iest zdaie się. Ale gdzie raz dopuszczą rozmowy, i iedna Strona drugiey Zdania przełożone pilnie rozważy; ledwie piasku kupka teraz się uyrzy, ktora dopiero gorą bydź się pokazywała. Toż samo wielu z Grekami uznawali, i roznicę między Greckim a Łacińskim Kościołem od Słow tylko i mniemań niewyrozumianych zawisłą, a nie od rzeczy istotney bydź sądzili.

Ale nad czym prawdziwemu Chrześcianinowi ubolewać trzeba? Nad tym: że Kościoł Chrześciański, do tey powoli przez swoie Rozterki niepowagi przychodzi; iż ktorego w pierwszym Chrześciaństwie niemylność w rzeczach Religij, równo z Boską szanowano, teraz wielu tą niezgodą zgorszonych, prywatny Rozsądek i Zdanie swoie wyżey stawiaią, że więcey za niemi

niż za

 niż za kościoła radą idą

Tego nieszczęśliwego kresu do którego teraz przyszedł ko=
ściół Chrześciański, naywiększą i naywidoczniejszą iest
przyczyną rozerwanie kościoła greckiego z Łacińskim, kto=
re; świeższym heretykom stało się kamieniem obraże=
nia, iż grunt i twierdzę naypewnieyszą prawdy, to iest po=
wagę kościoła w sprawach Religiy nas rozsądzaiącą
odrzucili. Naywięcey jako mniemam zgorszeni takiemi
tych kościołów sprzeczkami, które prawie umyślną złością
na zerwanie tey S. jedności wynaydywano, i artykułami
wiary Chrześciańskiey chrzczono; jako to z strony greków
przeciwko Łacinnikom: Przaśne hostye, posty sobotnie i tym
podobne.
Nie naszych w prawdzie sił o ziednoczeniu tych kościołów
wielkami żądanym czynić jakowe by naymnieysze kroki.
Ale co się tknie tey garści Rusi pod Polskim panowaniem
będącey, tkuż nam w pamięci nayiaśnieyszych monarchow
naszych osobliwie Zygmunta III.° Władysława IV.° i Ja=
na Kazimirza (: który do Patryarchow Alexandryiskiego i
Jerozolimskiego w tym pisał:) starania, oraz Jana III.°
gorliwe tak o zbawienie jako i o spokoyność poddanych
swoich, a tym samym o bezpieczeństwo kraiu godne kro=
low Chrześciańskich chęci; któremi wzruszeni monarcho=
wie wielokrotnie usiłowali, rozrozniony narod Ruski

w Religiy,

w Religii, przywieść do Zgody; Ale że między Łaciń-
skim i Greckim Kościołami, niewidzieli krom odszczepień-
stwa i niezgody, żadnych innych błędów, Kościoła powszech-
na ustawą potępionych. Rzymska bowiem Stolica A-
postolska żadnym uroczystym Wyrokiem Kościoła Grec-
kiego do tąd niepotępiła. Z kąd wzrasta w nas dobra
nadzieia o Miłosierdziu Boskim, że po ukaranych spra-
wiedliwie grzechach naszych, kiedyż tedyż zlituie się
Bog nad prawowiernym Kościołem i wybawi go z tey
sromoty i naśmiewiska Heretyków i krzyża nieprzyia-
ciół, byleśmy sposobney pory, i prawdziwych Chrze-
ściańskich środkow niezaniedbywali.
A kto zgadnie jeżeli i w tym Oyczyzny dziele miłosier-
ny Bog niezleka aż zakołatamy. Skuteczna łaska Swi-
ęta ktora te kroli (: ktore Kościół Katolicki pomiiać nam
zdaie się :) może obrocić na podwyższenie Onego, a wię-
szy nieprzyiacioł pohańbienie. Może i w tym (: w kto-
rym się boiemy złego Losu :) stanie, tak nas uszczęśli-
wić; iżby się o nas ziściło: że wielu Krolow wi-
dzieć pragneli co wy widzicie, a niewidzieli.
Dał nam Łaskawy Bog Mądrego Krola, nam teraz pa-
nuiącego, ktorego Mądrości i Nieprzyiaźni dziwią się.
Zdarza się nad spodziewanym losem udawanie się w te
ważnieyszych publicznych obradach do Interessow Rzpltey
Nayiaśnieyszey

134. Nayiaśnieyszey Monarchini, Katarzyny II. Imperatorowy Rossyyskiey Nieunitow Protektorki. Nieopuszczaiąc zatym tey sposobney pory, za słuszną rzecz uznaię zanieść pokorną Supplikę do Nayiaśn. Maiestatu W. K. M. P. N. Miłość. by nam łaskawie darzyć pozwolić, a Nieunitom dozwolenie u Nayiaśnieyszey Ich Protektorki wyrobić do rozmowy i porozumienia się między nami względem różnicy Religii, ktorey wyznawaniem to iest Cerkwi dawney Wschodniey, rownie Unii i Nieunii zaszczycać się nieprzestaiemy, a to tym końcem aby na dostatecznie wyrozumianey Oycow SS. naszych nauce, to wyznanie nasze porządzić mogliśmy.

To małe między tą garstką Rusi wznieceone od Ducha Prawdy światełko, mogłoby swym przykładem cały świat Chrześciański rozroźniony oświecić; mogłoby się to na Naszym Nayiaśnieyszym Krolu, iako na drugim Salamonie sprawdzić: Iż zbudowanie Kościoła Prawowierno Katolickiego, na dni panowania Jego z przedwiecznych wyrokow Boskich iest zachowane.

Kroki zaś te zdaią mi się bydz w Bogu nayspewnieysze.
1°. Po otrzymanych od Nayiaśnieyszych Maiestatow pozwoleniach, po dwoch Unitow i Nieunitow obrać, ktorzyby spor pod Artykuły wiary podciągniony, osobliwie o pochodzeniu Ducha S. z Pisma, z Synodow, i z Oycow SS. rozważyli

rozważyli i wyrozumieli.

2.o Jeżeli z tego prywatnego Teologow rozważenia, nadzieia jakowa zgody okaże się, tedy Konwokacyą Biskupow, Opatow, Generała Zakonu i Prowincyałow, oraz z Kleru osobliwie gdzie są z Kapituły, z każdey Dyecezyi, aby Nayiaśnieyszy Krol przykładem Przodkow swoich Władysława IV.o i Jana III.o tu do Warszawy wyznaczył.

3.o Na tey zebraney Konwokacyi, po wyrozumianey z pism Teologow nadziei zgody, solennie do Stolicy Apostolskiey Rzymskiey udać się z uwiadomieniem i upraszaniem Jey w tym pozwolenia, tudzież do Nayiaśnieyszey Imperatorowy i Synodu Wielko Rossyiskiego nadgłosić się. Środki dalszego o żądaną zgodę traktowania, obmyśleć. Rozmowy publiczne pod Prezydencyą dwoch Unita i Nieunita bezpieczeństwem opatrzyć. A jak nayprzyzwoitey dzieło tego traktowania ubezpieczając, Materye i Regułę wysadzonym na te rozmowy opisać.

4.o Po zupełnym na tych rozmowach porozumieniu się i Proiektow ułożeniu Synod Narodowy czyli Nayogólnieyszy złożyć.

Te kroki sądzę w Bogu za przyzwoite i godziwe, ktore ieżeli Bog łaską swoią, a Nayiaśnieyszy Krol Protekcyą wesprze, do pożądanego pewnie dobrych chęci naszych skutku, d

Skutku, przyść mogą.

Te więc Dzieło jako z Siebie Swięte, z żadnemi by nayznakomitszemi czynami Chrześciańskiemi nieporownane, od Kościoła Katolickiego wiekami upragnione, od tylu Monarchow usiłowane, tylu w pierwiastkowym Kościele Naypotężnieyszych Cesarzow Chrześciańskich: Konstantyna, Teodozyusza, Justyniana, i Innych Staraniem ustawione, tyle Millionow Dusz Zbawienie ubezpieczaiące, i Nasz kray uszczęśliwić wielorako mogące widzę. Pożądane, godne Myśli i troskliwości Monarchy Katolickiego bydz rozumiem.

Relacya o wywiezieniu Jmci Czackiego Podczaszego Koronnego przez Moskwę do Brodow.

W Boryczycach we dworze mieysce dla wczasu miał Jmć Podczaszy W. Koronn., a w Stodole miał łozko Swoie JP. Major Moskiewski, Warta po wszystkich drzwiach na około była, Pikiety Kozackie także po wszystkich gościńcach rozstawione były. Nazaiutrz to iest 28. Junij wstawszy JP. Major o godzinie 4tey rannej mowił Dworskim aby Jmci Podczaszego obudzili, Stało się że JP. Kolicki Dworzanin obudził, Zaraz Jmć Podczaszy ubrawszy się, wsiadł z JP. Maiorem do kolaski. Ruszyli się więc z całym Taborem, kolaska we srodku,

Piechota

Piechota na odwodzie, a Kozaцy tuż Zaraz za Kolaską. Wie:
chawszy w las Mikołajowski Zpotkany był Żyd Z Szczero:
chowa, i pytany od JW. Majora: Z kąd iedzie, coby Sły:
szał, i cżeli po lasach tameczych Mikołajewskich i
Szczurowieckich niemasz jakich Hultaiow. Odpowiedział
Żyd; Jadę z Brodow, bawiłem tam niedziel cztery, Sły:
szałem Że po lasach Szczurowieckich kryią Się Konfede:
raci, tudzież w Brodach Słyszeliśmy wielki huk z
Armat, powiadaią Że Moskwa z Konfederatami miała
potyczkę w Poporowie w przeszłą Sobotę. Daley tym:
Że lasem ciągnąc Zpotkani byli Chłop i Stangret JW.P.
Hetmana Polnego Koronn; i ci, toż Samo potwierdzili,
a Stangret przydał Że Poporow w kilku domach po:
niosł Szkodę przez ogień od Moskwy wzniecony. W tedy
JW. Major wysiadł z Kolaski, wsiadł na Konia powo:
dnego, i uczynił dyspozycyą, aby Piechota Karabiny
z Wozow pobrała, Armaty aby Szły przed Kolaską, Ko:
Zaцy aby iedni po lasach o podal drogi jechali, drudzy
po drożkach na odwodzie Zostawali Się, a Szpiei aby przed
Taborami Szli. Z tą gotowością i ostrożnością przez cały
las Mikołaiowski idąc przyszli do wsi Mikołaiowa, nim
Zaś jeszcze do Samey Karczmy nadciągneli postrzegli Ko:
Zaцy człeka Konnego, gościńcem do Brzeżeczka uciekaią:
cego, z rozkazu JW.P. Maiora gonilo go Kozakow 5, złapali
i przyprowadzili.

R.

i przyprowadzili. Był to Kozak JmPani Potockiey Ka=
sztelanowy Lubaczewskiey, miał list do JmPani Kaminskiey
Regentowy Koronn., ten kommenda Moskiewska czytała, a w
nim JmPani Kasztelanowa donosiła; iż Podczaszy Koronny wzię=
ty przez Moskwę i niewiedzieć gdzie poprowadzony, po przeczy=
taniu zaś oddany temuż Kozakowi, ktory w swoią poiechał
drogę. Tamże w karczmie popasał Sta Owrucki, kto=
ry iechał z Dobr swoich Buzan do Berwiatyna, lecz do
wiedziawszy się że konfederatow dosyć iest po lasach Szczu=
rowieckich, wrocił się do Buzan, a tym czasem krotko
przywitał się z Jmć Podczaszym Koronn. lecz dla żalu
i łez mowić niemogąc odiechał zaraz. W. Durnow z
Koroczyc ieszcze Tanwienko z Listami i Raportem od JPana
Majora, do JW Generała Grozorowskiego wysłany o prowa=
dzeniu Podczaszego Koronnego, w tymże Mikołaiowie zatrzy=
mał się obawiaiąc się zasadzonych konfederatow w la=
sach Szczurowieckich, czekaiąc przymaszerowania JPana Ma=
iora, z ktorym przybyłym rozmowiwszy się, iuż ra=
zem szedł przy kommendzie do Szczurowiec. Razem
tedy Tabory i Piechota ruszyli się, a JP. Major naywię=
cey na koniu siedział, gdzie przy wszelkiey ostrożności
spokoynie do Szczurowiec naciągniono. W Szczurowi=
cach Husarow Pruskich kilkadziesiąt koni kupne pro=
wadzących i popasuiących taż kommenda Moskiewska oglądała.

z Szczurowiec.

z Szczurowic na Popas do Leśniowa w rowney ostrożnosci nadciągneli, tamże JP. Boxa Artyllerii koronney klucza Leśniowskiego Rządy mających powitał Jmć Pana Podczaszego, a czyniąc Kondolencyą większy dodał żalu, oraz umartwienia relacyą swoią potwierdzaiącą pierwszą o Toporowie wiadomość, że Toporow od Mościwy Chalony, Dwor z Armat postrzelany i zrabowany. Po Popasie ruszyli na Nocleg do Brodow, przez mil 2 lasem, lecz iuż nie z taką boiaźnią i ostrożnością, jak pierwey, bo mieli zupełną wiadomość, że konfederaci w Toporowie przez Zdradę Pana Dolińskiego Komisarza, iedni zabrani, drudzy rozproszeni, i że wszystko nieszczęście obróciło się w Brodach, do ktorych iuż rowno z JP. Podczaszym Rewizory nadciągnął Major. Tam dana była Jmć Panu Podczaszemu Stancya w mieście w Ratuszu nowym, ale że mury świeże i nowo tynkowane były, prosił JP. Majora o inną, ktora dana była ale ciasna i niewygodna. Tamże w Brodach po ten czas znaydowali się z Woyskiem Xiąże Czartoryski General, i Półkownicy Karr i Ilgestrom. Na drugi dzień nazaiutrz odebrał P. Major od Xcia Czartoryskiego Ordynans, aby z Jmć Panem Podczaszym wrocił się do Toporzyska, a sam Xiąże General Daniłowiczko wymaszerował z całym Woyskiem ku Podkamieniu, wziowszy z sobą JP. Dolińskiego Zdraycę konfederacyi w Toporowie.

w Toporowie rozproszoney. JP. Major i Martianow Ka-
pitan przyszli o godzinie 7mey do JmPa Podczaszego Rano
oświadczywszy dzień dobry pokazali ordynans, że jest sta-
raniem wyrobiony, aby na odwrot do Borysłka odprowa-
dzili JmPa Podczaszego, który za to onym podziękowa-
wszy, pojechał o godzinie 8mey do Kościoła farnego, w a-
systencyi dwóch żołnierzy, lecz ledwo mogł przejechać
przez miasto dla natłoku pospolstwa tak Katolików ca-
ło i Żydów, blisko 3m zgromadzonych a rzewliwie
płaczących. Po nabożeństwie gdy się wracał, znowu
pospolstwo z płaczem zbiegało się. Tandem przyje-
chawszy do Stancyi gdzie warta ze 30 żołnierzy
stanęła, uczynił za pozwoleniem Majora JmPan Pod-
czaszy dyspozycyą, do Ekonoma Toporowskiego i Xa.
Proboszcza tamecznego, aby mu zajechali drogę w Le-
śniowie. Potym obiad jadszy z JP. Majorem i in-
nemi 4 officerami (: kompania zwyczayna i w domu :)
w godzin dwie po stole ruszyli z Brodow. JP. Mar-
tinianow Kapitan w kilkanaście sołdatów i Kozaków
do Załoziec na odsiecz kommendy po zabitym tam od
Konfederatów Kapitanie Frogiewiczu, a JP. Major z
swoiemi ortami do Leśniowa na noc. Ju X. Proboszcz
i Ekonom Toporowski oraz Żydzi uczynili relacyą, o
nieszczęśliwości Miasta Toporowa poniesioney od Woysko
Moskiewskiego

Moskiewskiego, to iest iż Kościoł i Dwor postrzelane i Zrabowane, Miasto Spalone, i Szczegulnie 3 domy nowe a te ledwie przez połowe pobudowane Zostały Się, i ludzie do szczętu Zniszczeni i Zubożeni Zostali. A lubo te doniesienie dosyć Żalu i Umartwienia bydź by powinno przyczyną, jednak JmĆ Podczaszy właśnie nie czuć i niecierpieć tyle dotkliwośći Zdawał Się Mowiąc: Bogu mojemu Z memi troskami oddadem Się, w ktorego ręku Są Smutki w tego i pociechy. Mniey Siebie i dobro osta: tne, jak dobro ogulne waże. A Ekonomowi dał dyspozycyą aby nim Kommissarz przyiedzie, kupował Zboża na chleb tak Katolikom jako i Żydom, i dawać Jm niatylko co do Żywnośći ale i co potrzeba do Towarow, Rzemieślnikom nawet Instrumenta potrzebne posprawiać, ktorym Moskwa niatylko Sprzety i wozy, ale i Nerzone Instrumenta pozabierała. Potym Z Leśniowa ciągneli na noc do Mikołajowa, Nim Las przymaszerowali do wsi Danice, kozak ieden jadąc przez las bokiem (: tak jak Zawsze iezdzili:) postrzegł manowcem człeka jadącego, i Skoczył Za nim, ale uciekającemu na Sakkurs wypadło 3 konnych Z Lasu, i aż do wsi Mikołajowa Uciekającego gonili kozaka, ktory postrzelony o tey gonitwie raportował Majorowi już będącemu w Mikołajowie. Chciał był w prawdzie JP. Major wysłać podjazd, ale miarkując że mało ma przy

Sobie

142. Sobie Kozakow, i że trudne tych Konfederatow popsłakowa-
nie, poprzestał przedsięwzięcia swego, ale broń opatrzyć
kazał i wszelką mieć gotowość, a z tą ostrożnością przez
cały Las maszerowali aż do Borczyc, a od Borczyc Za-
niemi polami przyszli na noc do Pierzychwost. W Pie-
rzychwostach pod wszelkim Wart ubezpieczeniem, i pod-
słuchow według zwyczaiu. Na traktach rozstawieniem
przenocowawszy, nazajutrz to iest 30.ª Junij ruszyli o
godzinie trzey rano. O pół mile od Borzęcka, Dworzey
Jmć P^a^ Podczaszego na przeciw Panu Swemu wyiechali, a
niedługo po nich wyiechała Jmć Pani Podczaszyna korny utra-
piona Małżonka w kompanij z Jmć Kasztelanową
Lubaczowską, i nayftarszym Synem Swoim, i uczyniwszy
na drodze powitanie serdeczne, jechali wszyscy razem
nayprzod do Kościoła, tam po skończonym nabożeń-
stwie przyiechali do Zamku, gdzie od Żony i Familij
kochaney, Dworzan i Pospolstwa przywiązanego, z
płaczem od radości i miłości wyciśnionym dla męża,
Oyca, Brata, Pana i dziedzica powroconego Jmć Pod-
czaszy był powitany. Zaraz haubtwach na dawnym
mieysce i Warty w tym Zamku, tudzież pikiety roz-
stawili wszędzie, i w Pstrągowce tak konie swoie po-
pusczali Kozacy, a gdy Jmć Podczaszy o uwolnienie
poddanych swoich od tey szkody, Jmć Majora upraszał,
a ten

a ten odpowiedział że kozacy dla obywania powinno: si blisko siebie mieć konie pod ręką, tedy Jmć Pod: czaszy w swoich dobrach Chłopom wydzielić kazał, a dla koni Kozaków na Pikietach stojących Siano z Ekonomij dawał kazano, Pikiety rozłożone sam P. Maior objeżdża.

List Anonymi do Obywatelow Xięstwa Mazowiec: kiego zachęcający do Konfederacyi.

Zapatruiąc się i sam doświadczaiąc niewolniczego a co: raz większego uciemiężenia w Wolnym Narodzie od Po: tencyi Sąsiedzkiey, bądź od kogokolwiek sprowadzoney, na zniszczenie i Obalenie naypierwszych fundamen: tow Królestwa naszego Wiary i Wolnosci; po długich w Myslach moich uwagach, z wielkim żalem przy: chodzi mi do was pisać Szczeczni Obywatele Xięz: twa Mazowieckiego, gdy żadnego nie widzę tak gorli: wego między Wami Patryoty, do ratowania upada: iącey Wiary i Wolnosci, a przeto i Oyczyzny. Zasne: lismy wszyscy starajem ocalenia własnych Interes: sow i pożytkow uśpieni, a Dobra Czci Boskiey w Utrzymaniu Wiary S. K. R, a Dobra powszech: nego w zachowaniu Wolnosci i Praw naszych za: niedbalismy, z ktorego dopiero zrodła wypływaią partykularne uszczęśliwienia nasze. Lubo słusznie

i sprawiedliwie

144. i Sprawiedliwie zaciągnęliśmy gniew Boski przez zbytnią
rozwiozłość i swywole nasze, a naybardziey w Stolicy Pań-
stwa tego Nayważnieysze dzieią się zgorszenia i zniewagi Bo-
ga, atoli między złemi i nieszczęśliwemi wzbudził Bóg
w tylu Województwach Ziemiach i Powiatach, w Koronie i w
Litwie cnotliwych i bogoboynych, miłością Boga i Oyczy-
zny tchnących Obywatelów; ci przeciwko tym wszystkim
na Seymie ostatnim, od Xcia Repnina i Adherentów
Jego a przedawców Wiary i Wolności, Prawom gwał-
townie i niegodziwie ustanowionym Manifestowali się
i Konfederowali, Opuściwszy Żony i dzieci, Maiątno-
ści swoie krew i Życie na podźwignienie z tey osta-
tniey Oyczyzny klęski azardowali. My zaś którzy
jesteśmy naybliżsi mieysca tego, gdzie sobie bezpieczeń-
stwo nieprzyjaciele nasi obrali do radzenia na zgubę
nas wszystkich, czemuż podobną gorliwością, o utrzyma-
nie tyże Wiary S. i Wolności, a jedney Matki Synowie
jednomyślności ogniwem nie spaiamy się? Czyliż podobaią
się te prawa które się was samych tyczą? Czyliż gnu-
śnieysi będziecie w odwadze i gorliwości od innych Województw?
Czyliż sami jeszcze nie doznaiecie skutków niewoli i uciemię-
żenia od przechodzących bezustannie Woysk Moskiewskich
i ich gwałtów. Wiem ja doskonale i tak się spo-
dziewam, że jest wielu was takich, nietylko w Ziemiach

Województwa tego

Wwództwa tego, ale i w samym Mieście Stołecznym /: day Boże by wszyscy :/ którzy macie w Sobie chęć i ochotę do przełamania tey Diabelskiey Roboty, ale czekacie tylko Wodza dobrego, poczciwego i do przekupienia Się niełatwego, któryby Wam drogę do tego pokazał i ochoty dodał oraz odwagi. Niemiycie bynaymniey tak wielkiey bojaźni, dla Znayduiącego Się i Jakie Trwiącego Karła Moskiewskiego, aby Was wszystkich miał brać jak postąpił z Senatorami. Miejcie tylko gotowość jak nayprędszą, opatrzcie Się w broń należytą i odrzućcie na Stronę Żal postradania majętności Waszych, w których wszakże już nie dla Siebie, ale dla Woyska Moskiewskiego gospodaruiecie. Niech przewyższy w Sercu każdego Obywatela Wwdztwa Mazowieckiego jako dobrego Katolika Interess Boski, Interess dobra publicznego, nad prywatne Szczęście, które do czasu tylko jest pożyteczne; A tym Sercem odwagą i torem /: usprawiedliwszy Się wprzód i przebłagawszy Majestat Boski za grzechy Nasze, z ufnością odebrania pomocy Bożey, w Jmie Jego czyniąc, o Samże Honor Jego i ucalenie Wolności, a niedbając do tego żadnego prywatnego Interessu :/ którym dawni Przodkowie, i teraznieysi już szczycący Się wpod Bracia nasi idąc, ustali do Sławy drogę; Wszyscy w czasie krotkim /: w którym i ja Sam do Was piszący do

Grodu

S.

146. Grodu Zaniosszy Manifest przybędzie, Łaczcie do Związku Konfederacyi łączyc się. Żeby zaś Nayiaśnieyszy Monarcha w Naszym Wudztwie mieszkaiący, temu przedsięwzięciu tak zbawiennemu, od innych Obywatelow już rozpoczętemu, osobą, wolą swoią i mocą miał przeszkadzać? nigdy o tym niesądzę; y nie podobna aby ten mądry Pan, ktory z pośrod Stanu Rycerskiego na Tron Polski jest wyniesiony, za te szczere przywiązanie Obywatelow ku niemu, miałby być niewdzięcznym nietylko Im, ale i własney Oyczyznie swoiey w ktorey sam z Antecessorami swemi urodzony. Rozum Jego subtelnie przenikaiący zacność Wiary S. K. Rzymskiey w ktorey stworzony, niedopuści mu iść przeciw Bogu, od ktorego władzy naymożnieysi dependuią Monarchowie. Oraz nieuczyni tego przeciw własney swiey w Paktach Conwentach wykonaney przysiędze; wiedząc doskonale: że nietylko przez to potomnym o sobie zostawiłby niesławę czasom, ale też jako krzywoprzysięzca według wszelkiego Prawa od własnych Obywatelow byłby odstąpionym, opuszczonym, sądzonym, i z Tronu zepchniętym. Wy zaś Senatorowie, Ministrowie, i Urzędnicy, ktorzy Prawa teraznieyszego iesteście Pasterzami, ieżeliście prawdziwi Katolicy, od Kościoła Katolickiego

dependuiący

dependuiący, Weyrzyicie w Sumienia Wasze, i wspomniawszy Sobie Wszechmocności Boga nad Wami władnącą, pomyslcie co was czeka; a osobliwie tych ktorych Protekcya Dyssydentom dana, Wiara S. przedana, Honor Boski poniżony, i Prawa Narodowe połamane. Te i tym podobne Czynności Wasze, nietylko w Oyczyźnie własney pro hostibus Patriae Was obwołaią i osądzą, ale też za nieprzyiaciół Boskich uznani na wieki będziecie. Przestańcie przeto Zdradzać Oyczyznę, i nieczyńcie Sobie tudzież Charakterowi Waszemu tey niesławy; aby Wiara S.ta w ktorey urodziliście Się, Oyczyzna; na ktorey łonie wypielęgnowani iestescie, Wolność; z ktorey pożytki odbieracie, były dla prywatnego Interessu i Zysku potępione i Zniszczone. Stawcie Sobie przed Oczy Krolestwa Obczne, ktore przez poniżenie Wiary S. w Wolności upadły. Wspomniycie Sobie że i w naszym Państwie nigdy tego upadku Wiary S. i Wolności Przodkowie nasi nie dopuszczali, gdy Dyssydenci górę wziąć chcieli, iako to za czasow Zygmunta Augusta, i Zygmunta III.o potym po śmierci Władysława IV, i Stefana Batorego. Jakie w ten czas zamachy na zgubę Wiary S. i Wolności czynili, a przecie przez pozniejsze

Konstytucye

148. Konstytuuyc, przy Spokoynosci tylko Zostawieni, ie-
nak do Zadnych Urzędow i Funkcyi, dopiero Se-
natorskich Godnosci niedopuszczeni. A Za coz te-
raz przez Was Wiara i Wolnosc Szwankuie, a tym
Samym Upada Oyczyzna! Raczey wy pierwey
Zginiecie, ktorzy pragniecie Zgubic Wiarę S. i
Wolnosc, a My wszyscy nietylko w tym Woie-
wodztwie Mazowieckim, ale w całey Polszcze
gorliwi o Honor Boga i Miłosc Oyczyzny Oby-
watele do Ostatniey krwi kropelki, bronic tych
nayszacownieyszych Zaszczytow będziemy. O co
powtornie upraszam i do tey Jednosci Zachęcam
wszystkich Przezacnych Woiewodztwa tego Obywa-
telow, jako Wasz Szczero Zyczliwy Brat
i Wspoł Obywatel.

Excerpt Listu Z Chocimia d. 2.^a Obr.

Konfederacya Stanowszy Obozem pod Bukowiną
Rozlokowała Się teraz po wsiach 20. od Baszy
wyznaczonych, i od Stanowiska Woyska Tureckie-
go ubezpieczonych. Często tu mowią iż ma na-
stąpic kompletowanie Chorągwiow Partyi Ukra-
inskiey i Podolskiey, jako też nowych Zaciągow
Gwardyi Krolewskiey przez uskarżone Podjazdow
Konfederackich wypadanie Są Znoszone, i z wielu

Mieysc

Mieysc za dyspozycyą JmćPana Branickiego Ściągnione. Od Konfederacyi Krakowskiey przybył tu od kilku tygodni JmćPan Kasztelan Sieradzki, i JmćPan Rydzyński Marszałek Konfederacyi Wielkopolskiey i innych wielu nowo przybytych znayduie się. JW. Pszycki Kasztelanic w sześleyszym teraz został Areszcie z przyczyny Familii Jego, szukaiących do uwolnienia Onego wielu Instancyi i Intryg, w którego sprawie Inkwizycye są wyprowadzone. Przybył tu Poselstwa na zluzowanie drugiego Chocimskiego Baszę, gdyż od przyścia Konfederatów, pierwszy był przekupiony dawno od Króla teraznieyszego Polskiego. Drugi Wielki Koniuszy, przez Hospodara Wołoskiego nad Dunaiem w drodze pieniędzmi z Warszawy przysłanemi wzięty został, który przybywszy ze wszelką daną sobie władzą, i aby rzetelnie Portę o wszystkim uwiadomiał, był od Konfederatów witany, Wanną, Nalewką, i Konwią Srebrnemi 400 Złotych Polskich wartuiącemi udarowany, prócz innych prezentów Baszyńskim Officialistom danych, na 30 tysięcy wyrachowanych. Aleć to wszystko darmo poszło, gdy miasto wdzięczności Konfederatom, z JmćPanem Branickim trzymał korrespondencyą i proponował Konfederatom zgodę, a Cesarzowi Tureckiemu donosił, iakoby o zgodę

Konfederacyi

150\. Konfederacii prosili, o czym si dowiedziawszy się Złożyli Radę, z ktorey wysłali Expedycyą do Stambułu przez wynalezioną i zapłaconą dobrze Osobę, ktora Cesarzowi prezentowała się, i wszystko wzięto skutek, a przez Snowaną od wielu Monarchow robotę Moskwie woyna została wypowiedziana. Poseł Moskiewski obreszkow do Edykuły wsadzony. Reis-Effendi (: znaczy kanclerz wielki :) na kraie zpieczony. Kierym Gerey, ktory od lat kilku (: będąc oskarżony od Moskwy i na jey insynuacyą z godnie Państwa Tatarskiego zrucony :) zemknowszy w granicę Polską bawił w krystyampolu, w Tulczynie i innych mieyscach, do tegoż Godnu jest przywrocony i do Stambułu przyzwany, a maiąc sobie dany miecz i kaftan włożony, idzie ze znacznym woyskiem do krymu. W tych dniach spodziewany w Kauszanach Kapitan Basza alias kommendant nad woyskiem morskim. Hana Tatarskiego przybycie teraz we 300 Tatarow. Budkow zaś w Bendorze i Belgradzie znaydowało się na 150. W Mieście tuteyszym było 12, a dnia onegdayszego przybyło 4. Nieiaka Łarma Turecka zebrawszy woyska 31, rozboiem się bawiła, a rozbiowana od woyska Tureckiego, ciągnie tu za fermanem.

Woyska

Woyska z roznych Nacyi ciągną. Teraz po wsiach na Krakie (?) będących Kozaków, Arnautów, Albanów i Lipków z 500 Puszkarzami z Macedonij liczne się 4950. A Sultan Syn Hana którym Gereia ciągnie we 40^m Tatarow ku granicy Polskiey. JP. Porczyński Łowczy Bracławski od Konfederacyi wysłany w Charakterze Ablegata, w Assystencyi Kommende dowanych od Woyska Kompanijowego, za przysłanym Fermanem w tych dniach wyiechał na powitanie Hana Tatarskiego na Tron przywroconego, który ma się zostać na Rezydencyi do czasu expedycyi Woienney przeciwko Moskwie, i wyiscia w szambul Woyska Tatarskiego. Od Krola Francuz kiego był tu przysłany Francuz z doniesieniem że Krol JeoMść tych używa sposobow, ktore uszczęśliwią Wolność Polską. Jak tu tuszą że Jeżeli Woysko Moskiewskie w tym miesiącu albo przyszłym nieodbierze ordynansu na powrot swoy do Moskwy, tedy wielkiey spodziewać się po całey Polszcze ruiny, gdyż oprocz potyczek od granicy Tatarskiey z Moskwą, wtenczas by musiało Woysko Tureckie w Polszcze, jako nastąpiło oświadczenie u Porty Ottomańskiey maiąc na tę Expedycyą 500^m Tatarow i tyleż Turków do granicy Moskiewskiey ściągaiących się, tudo (?)

Rezydent

152 Rezydent Polski ma dołożenie dopraszał się, aby niewię-
cey iak to lub 15^{om} Tysięcy było w Polszcze Tatarow dla
zgromienia buntow Chłopskich i to z Excepcyą wielu
wsiow i Miasteczek po przezwiskach wyrażonych, do kto-
rych pierwey dane będą załogi od tychże Tatarow nim
wkroczą do Polski. Xiążę JW^{do} Chorążego Bracław-
skiego, Zły ta w Sądach konfederackich sprawił skutek.
To też pewna że Chan teraznieyszy d. 12 9bris we 100^{om}
Tatarow ma wpaść na Słobody Moskiewskie. Synowi
zaś tegoż Chana dane iest Sołtaństwo że wszelką wła-
dzą do Woyny, po naszemu Feldmarszałkostwo, ktory
w tych dniach ma przyść do Chocimia we 40^{om} Tatarow
i Szpahow 5, przeciwko ktoremu obiram wyszło
kilkaset koni z Chocimia, pro documento iest Co-
pia Listu pisanego do Jmci Podczaszego Litew^{go} a
przywiezionego przez JP^{na} Podhorskiego, przed ktorym
w Kauszanach Benże Sołtan oświadczył się, że w Cho-
cimiu dłużey z Woyskiem bawić niebędzie iak 3 dni
aby się rozmowił i naradził z naszym JP. Marszał-
kiem, ktoremu Tury pod kommendę (kilkadziesiąt Ty-
sięcy Woyska z Janczarow, Szpahow, Tatarow i Arna-
utow złożonego) Polskę oddaią i pod rygor woyskowy
konfederacki a temu Woysku furaże darmo dawane
będą za poprzedzaiącemi od Kommissarzow assygnacyami;

Z tąd Więc

Z tąd więc miarkować można, że przybycie nasze iest prędkie do swego kraiu. Że zaś JP. Puławski bez Ordynansu a nawet i wiedzy Konfederacyi, przeprawiwszy się do wsi Babczyna z Synami swemi, wolenteye i Zdzierstwo czynił oraz od Kotkow Ułanow Krolewskich obskoczony w niebezpieczenstwo 200 ludzi komputowych z sobą wziętych podał, co Woysko Tureckie widząc kilkadziesiąt Turkow na Sukkurs wysłało, ktorzy 18. Ułanow ranili; 4 zabili a piątego Rothmistrza Zarzyckiego głowa tu od Turkow przywieziona, tedy za powrotem JP.ᵈᵃ Puławskiego złożona była Sessya Sędow Konfederackich, przez ktorych wyrok Kommenda onemu odebrana, a oddana zupełnie JmP.ᵈᵘ Podczaszemu Litewskiemu.

Excerpt listu z Berdyczowa d. 26.ᵃ 9bris.
Konfederaci ktorzy od Babczyna przeprawili się spokoyności wszelką zachowuią, więcey zaś onych ani Turkow niemasz, wnoszą więc że teraz nie ieszcze niezaydzie, ale aż do wiosny zatrzymano będzie, i to twierdzą że jakoby między Moskwą a Turkami było Armisticium. Kamieniec iest należycie ufortyfikowany. JP. Puławski stoi po tey stronie Dniestru w Babczynie we wsi klucza Zwanieckiego nad samym Dniestrem leżącey. Wszystey zaś Konfederaci z Tureckim

Woyskiem

J.

154. Woyskiem w krotce przeprawić się maią, i podstąpić
pod Kamieniec. Jedni powiadaią że maią go attakować, dru-
dzy zaś mowią: że wprzódy maią tylko założyć poda-
tek na Województwo, i z tymże woyskiem w gorę poydą
ku Polszcze, dla czego wielka ostrożność w Kamieńcu,
przysposobieni są w Prowianty bardzo wielkie, bo oprocz
tego że Kościołek S. Katarzyny, Kościoł S^o Grzegorza,
i Kościoł nowy Jezuicki nasypano zbożem rożnym, jeszcze
i po innych mieyscach zsypuią osobliwie żyta, tudzież
Siana bardzo wiele zwieźli. Procz garnizonu dawnego
dwa Regimenta konne to iest Krolowey Jadwigi i Het-
mana Koronn. sprowadzone do Kamieńca ale nie całe,
także po innych prawie wszystkich kościołach, klasztorach
i Ich Officynach stoią żołnierze. Polki Krolewskie
ktore stały w Dunaiowcach, niedziel temu cztery iak
się były lokowali na zimowe kwatery w Krzysinie
w Kole, w Kopyczyńcach i o mile od Zwańca w Po-
niewcach, potym we dwie niedziele zemknęli się do
Felsztyna o mil 7 od Kamieńca, teraz słychać że
iuz ku Glinianom poszli, tak że bliżko Kamieńca
żadnego niemasz woyska procz Konfederatow. Woyska
Tureckiego niezmierna iest moc za granicą, i co raz
jeszcze przybywa więcey. Że Woyska Tureckie zapewne
czterema Kolumnami przeprawią się do Polski, to iest:
na Zwaniec

na Żwaniec, Sorokę, Bałtę i Zaleszczyki. Z Zaleszczyk wszyscy Fabrykanci Królewscy i Kupcy, i z Jarłowicą ze wszystkim wyjechali się do Sambora, gdyż i z tamtąd ustąpiło Królewskie Woysko. Dnia wczorayszego od JPana Podczaszego Litewskiego z tamtey strony przybył Towarzysz z Trębaczem pod Bramę Zamkową Kamieniecką, niepuszczono ich w Miasto, ale tylko expedycya odebrana, na którą żadnego responsu niedał P. Kommendant. Prosili żeby choć kilka słow napisał że odebrał expedycyą, ale i tego uczynić niechciał, a tak z niczym powrócili. Co ta Expedycya miała w sobie, nie iest nam wiadomo.

Recess JPana Michiewicza od Regencyi Judicij Mixti, w Grodzie Warszawskim uczyniony.

Actum in Curia Regia Varsavien. Sabbatho post Festum Omnium SStrum, videlicet die 5.ta Mensis 9bris Ao. Dni 1768o.

Ad Officium Actaq. praesentia Castren. Capitanealia Varsavien. personaliter veniens Illrsus Ignatius Michiewicz Regens Judicij Mixti etc.

Składaiąc Regencyą Sądu wspolnego, biorę za fundament Konstytucyą Roku 1562o Vol. 2o fol. 616. która mieć chce, a żeby wszystkie Urzędy Sądowe, aetate et intelligentia bene vigentibus, były

podawane

rozdawane. Mało na tym; przystępuie ieszcze do pier: wiastkowego Prawa, ktore Stworca wyrył na Sercach naszych; To każe upatrywać pożytku i hronić się nieszczęscia. Między temi przeciwnemi sobie mocami sładny Srodek, trudnieyszy ieszcze przedział. Uczy wdzieczne doswiadczenie: Iż taż Sama Rzecz ktora uszczęśliwia w jednym czasie, w innym mieysce szko: dzi, w innym położeniu, w innych okolicznosciach. Naypierwod można gwoli mysłom cieszyć się szczęsciem, poki nie poznamy tych przepisow Prawa Natury, przez ktore dochodziemy powinnosci naszych względem Boga i względem ludzi, niemożna zachować tych przynależytych obowiązkow poty, poki nieuwa: żemy Istoty i Stanu naszego. Spostrzegam się dopiero że młody wiek niesposobnym mię czyni do dzwigania przyiętego na siebie cięzaru. Spra: wiedliwie polityczne Prawo niema względu, tylko na wiek mierny, srodkuiący między niedołężną mło: doscią i zgrzybiałą podeszłoscią. Młodosc niedo: chodzi przyszłych rzeczy tylko się teraznieyszemi zaymuie, Starosc nudzi się teraznieyszemi tylko upłynionych zalecie, miernosc dawne przyłącza: iąc i stosuiąc z niniejszemi, przeniknie następuiące. Przyrodzone nakonice, Polityczne, i Narodowe Prawo

mowi za mną

mowi za mną, szczerszey rzekne: mowi przeciwko mnie. Słuchać powinienem Prawa Przyrodzonego jako Człowiek, Politycznego jako Obywatel, narodowego jako Polak. Niewiadomość niepodlega karze. Że się chwyciła błędu, chwycić się powinna rownie i poprawy. Niebyłem wiadomy do tych czas Prawa wyżey wytknionego, młodym osobom podeymować się Urzędow Sądowych zabraniaiącego. Moy błąd w prawdzie dobrowolny, lecz czyż dla tego powinien być długo trwały? Niemam lat zdatnych do pełnienia powinności przyiętego Urzędu. Przyznaię się do winy, naganiam moią śmiałość, a w samym zawstydzeniu odbieram karę. Publicznie wykonałem Przysięgę rozpoczynaiąc, publicznie recessuię kończąc przyiętą Regencyą. Lecz co mowię: rozpoczynaiąc? Wszak moia funkcya ma koniec, niemiawszy początku. Nieprzyszła na mnie kadencya, i właściwey urzędu niezgoworzdem powinności. Przyszedł czas, i usilney wewnętrznego obowiązku dopełniam chęci. Cieszy się gospodarz schodzący z pola, żołnierz powracaiący z placu, niech się cieszy i Regent wyzuwaiący się z funkcyi. Przystąpiłem do gotowego dzieła, do przepisanych prawideł, cudzą przędzę

ważąc na

158. Zwijać na Pasma, rwą się nitki, ustępuie Pracownik.

Ignacy Mickiewicz.

Cel Rzeczy Barskich.

Czyli Zabawy Sekretarzow Gabinetowych J.K. Mci. ... rin Majo w Warszawie.

Iuż po wszystkich prawie Swiata naszego kątach, wiadomość o Sprawach Barskich rozgłoszona, a gdzie tylko ma Stanowisko, daie się czuć Miastom, wsiom, i dworom. Ieżeli tak w początku, a coż kiedy dojrzeie i owoc przyniesie?

Co za pobudki tam zebrania się; i niewiele nas wewnętrznie wiedzą, a więcey nie albo opacznie. Szlachta zaś w domach i Pospolstwo jak im odmaluią, to przed tym Swiecą postawią obrazem.

Przyznam się ja że od lat kilku, z bliska na bieg Rzeczy zapatruiąc się, trzy mocne wynayduie: Wiarę, Wolność, i pod płaszczykiem gorliwości za to oboie coś większego, do czego się pnie siłą i mocą, a to ja wyczytałem w dziełach Barskich.

Pierwsza ktora Naród w przepaściste nieszczęśliwości pogrąży topiel, i kiedy jednym dopatruiący okiem ostrzyże jak owce z wełny, mało tego; dostanie się i skorze.

Iak to iest.

Bo to iest bardzo w pospolitości powabna Wiara, i można nieomylnie twierdzić, że zacadość Jey uważaj się będzie gorliwość aż do męczeńskiey korony.

W tak obszerne Polskie Kraie wprowadzona gromada Dyssydentow z kilkudziesiąt złożona osob, a kupcow lubo niewszystkich maiętnych i rzemieślnikow z liczby większey nierownie, kogo niezatknie? że Prawowiernych skazi i do swych nawości pociągnie, a z czasem Wiarę S. od prawego Nayważszey Zwierzchności posłuszeństwa oderwie.

Powiedziało się że taka albo tey podobna Dyssydentow Liczba wprowadzona. Rzec miałem; Dyssydenci do wszystkich Praw, Godności, Zaszczytow i Urzędow (: bo i Oni Obywatelami zawsze byli, i to wszystko spolne mieli razem:) z Prawowiernemi porownani.

Przezorna przecie Rzplta to ostrzegła, jako prawowiernie panuiąca: Rex Catholicus esto, et Regina Natione vel Vocatione. Zamknięcie się więc Dyssydentom do tey pory zabronione i przeięte. A kto do Ich wyznania przystąpi, skarany ma bydź wygnaniem z Oyczyzny.

Co gdy się stało, a starożytney Wiary zatracenia w kraiu przez taką szczuptą mnogość Dyssydentow sprawiedliwy strach (: choć przy tak mocnym Warunku:)

staie

160 Staie każdemu w Oczy; Czyliż na to bezprawie należy oburzaé Się orężem? Dyssydentow albo wyciąć albo Zniszczyć? Z Dobr Ich odrzeć, lub wygnać Z Kraiu, lub Ich do przeszłego i opłakanego niewolniczego Stanu przymusić? Zostrzywieszać do Ich gęb kłodki aby nawet nieszczekali, i pomocy Z nikąd niewymagali? a Wiarę S. w Swey nieograniczności, władzy i bezpieczeństwa Zostawić.

Ponieważ Zaś porownanie Z prawowiernemi Obywatelami Obywatelow Dyssydentskich Stało Się przez pomoc Rossyską, Za wstawieniem Się Dworow Angielskiego, Szwedzkiego, Duńskiego Pruskiego, a Narodowi Zdaie Się ...tak iest, iż to iest mus i narzut.

A gdy iesteśmy dla nieporządku kraiowego; niemocni, Skarbow, Porządku, i ćwiczonego Woyska niemamy. Sami między Sobą rozdwoieni, Zajątrzeni, i nie w Zaufaniu Żadnym wzaiemnym. Szlachta przedayna. Więc w tym razie tęto Śmieć Zarzućić Barskiey naganie, Że Się to po pomoc Za Granicę udaie, Że używa Turkow, Tatarow, &c. wszak Vis Vi Reprimenda.

A lubo Teologowie co nam Wiarę S. wykładaią,

i w Niey

i w niey Ewangeliczny Sposob Życia i Cnot oby-
czaynych wszczepiaią, a w uprzątnieniu trudnosci
w Kosciele Bożym mowią: Jż czasem okolicznosci
Zaydą takie, Że Kościoł S. małe złe cierpliwie
w członkach Swoich Znosić musi, aby przez gwał-
towne onego odjęcie większey niepewnosći Szkody, Są-
dom Bożym i Czasowi Sprawę polecaiąc. J na
tym Zdaniu ten Jch wyrok funduie Się non Sunt
facienda Mala ut eveniant bona.

Atoli niby dla przywrocenia pełnosci Kościoła S.
Polskiego, dla wyrwania kąkolu od Pszenicy, to iest
dla wykorzenienia Heretykow, o co wierni wołaią
do Boga, robota Barska dzieie Się, lecz bardziey
dla ważnieyszych w niey ukrytych innych przy-
czyn, ktore po Zakończeniu tey roboty odkryią
Się.

J tak ja rozumiem Że ta trzecia pobudka istot-
na, a dwie inne Są tylko dla omamienia po-
spolstwa.

W tym tedy nadzwyczaynym przypadku, wolno
Z za Granicy cudzego Oręża na pomoc Szukać,
wolno Turkow i Tatarow wabić, Kray niszczyć,
krwią niewinną Zlewać, Swiętosci Zmieszać, Ko-
scioły odrzeć, Młodź naywybrańszą lubieżnosci
Tureckiey

U.

Pureckiey ofiarowaí, w tyka Tatarskie pospolstwo podłaí, aby się tylko Zadość stało wyniosłości kierujących Rzeczami z krzywdą Praw Boskich i ludzkich. Mało to tego gdyby się na części jakiey zakończyło. Obficiey urodzi się Żniwo, kiedy się cała Ziemia niewinną krwią zleie. Oto Zysk! Ale kto na onęy Siać będzie?

Więc z Barskiemi Teologami [:alboż już Duch S. od nich odstąpił:] trzymam się zębami i twierdzę: że Sunt faciendo Mala ut eveniant bona, dla przypadku osobliwie ktoren zachowany w sercu.

Ale pomylono się nieco w Barze, zaczynaiąc krwawey gorliwości zasiewać nasiona od wydanego do Rossyiskiego Woyska pisma, zawieraiąc w nim treść, że: kilkudziesiąt Dyssydentow jak się zmocnią w Polszcze, jak wiarę Rzymską przytłumią, przeniosą swoią i do Rossyi, a wiecze Ich z nami w iedności niebędąca zadarcza truizną. Przeto radzono onym, aby wystąpiwszy z Polski, poszli do kraiu swego, ratować wcześnie wiarę swoią, kiedyś upaść maiącą, i nie prędzey aż u nas oney już niestanie.

Kiedy pisma te przyszły do rąk do żadney nieprzywiązanych strony, poczęto mocno nad niemi zastanawiać się, przetrząsać, uważać i na resztę oneż naganiać.

Jakoż

Jakoż, jak to bydź może? aby ta Garstka Dyssydentow, kto-
rych część większa na Warsztatach Szydła lub młota pil-
nie siedzi była Kościołowi Rzymskiemu Szkodliwa? Gdzie
by się, czuł ośćlisławskich Pasterzow duchownych dzień i noc na ka-
zaniach wołających, Spowiedników na Spowiedziach pra-
cujących, rady o Statku w Wierze podziały? Coby była
za pilność Urzędu w Sądach w exekucyi Prawa na
odstępujących od Wiary poszanowionego, nakazującego wy-
ganiać takowych z własney Oyczyzny.

Nawet poczęto o prawdziwey Gorliwości powątpiwać, a
przeto szperać; Czy co tajemnieyszego niezakradło się
wewnątrz? Czy te pisma zgodzić się mogą z przezorno-
ścią Rozumu a jeszcze w tey dobocie wycięczonego?

Sam się odezwał: Czy nie podrzut to jaki na oczernienie
czystych i zbawiennych Myśli Barskich? Odpowiedziano
że nie, i dowodzono Oryginałami. A bardziey dziwowa-
no się jak to bydź może; aby pobudzać Rossyą na
Rossyą że dała wsparcie Dyssydentom, z ktoremi ni-
szczące Wiarę w Polszcze, jak swoiey szkodzić może!
Co nam do Rossyiskiey Wiary? Za co ona nam tak sta-
łowna? kiedy po prawdzie mowiąc życzem aby na-
wet i niebyła, albo aby z nami wierzyła jedno.

Czyliż niepobudzi to pismo zupełnego gniewu
Rossyi, i na Narod nasz w swey niesforności bez oręzny,

Swego

 swego widzimi się pilnuiący, dobrem powszechnym po-
gardzaiący, niezprowadzi Żołnierza z dobytym oręzem
wyćwiczonego? bo się wydaie oczywiście w sobie Ros-
syą do buntu zachęcaiący.

Chciałem co mi dostarczało dowodami, uiąć się za temi
gorliwościami, ale mi zaraz z Listu S. Pawła do Ga-
latow Cap: 5. V: 9. odpowiedziano: Modicum fermen-
tum totam Massam corrumpit. Wyniesiono Uniwer-
sał JW. Hrabi Krasinskiego Podkomorzego Ziemi Rozan-
skiey, do wszelkiego Stanu ludzi Wiarę Starodawną Gre-
cką i obrzadek Cerkiewny teyże Religii Zachowuiących,
wydany. Zapytano on przez wszystkie Postrzegnienia
sposoby i uwagi; Czego chce? i do kąd zmierza? Za-
broniąc gorliwych krokow Barskich chciałem odpowiedzieć:
iż co się dzieie, to się bardzo dobrze dzieie.

Ale mi głos przerwano i powstała wrzawa niezmierna i
podziwienie mowiąc: Otoż w Barze umowiono się bro-
nić Wiarę, przez Dyssydentow w Polszcze pokrzywdzoną,
a bronić Jey swoim Orężem i życie za onę łożyć; a tu
Rus Dyssydentska do tego wspołdzieła używa się?
ci się wzywaią na ktorych wołano iak na Heretykow
że na Ostatnim Seymie przywrocono Jch do Społeczeństwa,
i za to w Barze pochodnia gorliwości zapalona, a te-
raz co innego? Wzywaią teraz (słowa są Uniwersału)

Wiernych

Wiernych Chrystusowych ludzi tak Unitow jako nieunitow. Nieunici odszczepiency, a policzeni za wiernych Chrystusowych z Unitami!! Zadziwcie się; czy można szczery pogodzić rozne z swey ysztoty Ogien i Wodę?

Przywołuiąc onych obiecuią Im wszystkim według [słowa Uniwersału:] Praw i Psaltatu nadanych i zwyczaiu do tego czasu zachowanego bezpieczenstwo Wiary i Obrządku Cerkwi Grodzkiey.

Siła by mowić o Prawach Rusi nieunitskiey nadanych, ale w ogolności powiem: Że Ruś nieunitska dawała sama Prawa. Bo tey Wiary przedtym byli Senat i Rycerstwo Litewskie prawie całe, Xiążęta, Panowie, Szlachta, Mieszczanie i Pospolstwo.

Obiecuiące albo raczey przed się biorą dotrzymać, albo omamiaią, mowiąc w Uniwersale: według Praw, Zwyczaiu do tąd zachowanego bezpieczeństwo Wiary i Obrządku. Pytam się jakiż do tąd zwyczay? Oto: Ruscy Biskupi Unii w pogardzie, Xięża ich w niedostatku, Ich Xięży dzieci za chłopow, Ludzie greckiey wiary w poddaństwie. Została tylko drobna Szlachta i ta się wstydzi na Seymiku pokazać.

Pytam: Co zabezpieczeństwo? Oto: Nieunici ledwo mogą głowę z mieszkań swoich bez prześladowania wychylić. Dopieroż roznemi sposobami i gwałtami od Wiary ich odwracaią.

odwracaią Onych, biją, męczą, i Zabiiaią, dobytki i majętki Ich Zabieraią. Miedzy nas świeży przykład Jmc. Wołodkowicza Metropolity Ruskiego, ktorego X: Officyał Mokrzycki, na Ukrainie Mnichow i inne Duchowienstwo Zdarł na 100 Rublow. Co iest tak prawda iasna iak Słońce.

I w takim Że to Zwyczaiu, w takim bezpieczeństwie, Swobodności Wiary to Unitom to Nieunitom przyrzekaią Barskie Uniwersały. Kto tu maiący rozum choć pomierny, nieuzna obietnie w słowach tylko jedwabnych obwinionych?

Lutrzy Kalwini chcą poniżyć cześć Matki Boskiey i SS Pańskich, więc Z Katolikami niełączni Samą Nayświętszą i SS czcząc, i Ich wzywaiąc obrony, bronicie Wiary, a Za to Wam nieuniu wrocić Się bezpieczeństwo według Zachowanego dotąd Zwyczaiu, ktory Wam kochani Rusinkowie niewiem czy tu Znośnieyszy czy w Krymie.

Rzplta we trzech Stanach Zgromadzona dla czasu Okoliczności przywrociła Was do Praw, ktore dla nieczuy w Wierze odebrane były. Czemu gdy tak bezbożnie Rzplta postąpiła, Dyssydentow i Was rownie Z Sobą wyniosła i posadziła, a przeto Wiarę S. Rzymską w niebezpieczeństwo poddała.

podała, więc Sprawiedliwa gorliwość o błąd Apostaty posądzi, musza dobyć za Wiarę, bić się i umierać, a bić się junctim z Wami, razem i Was bić każe.

Jakież tu Sprawiedliwość Rzeczy Naszych obmowić i utrzymać? Czy z Słów połhopu? jaki jest Wiara i Wolność. Kiedy pod płaszczem Jey Obrony Zdło wydaiące się do tąd sięd zmierza. Obmawiać ją i utrzymywać, toż będzie co truiżne wypić z złotego kubka a ta wszelako jest śmiertelna. Jakie o niey mieć rozumienie? jaka Jey wewnątrz Dusza? kiedy się oczywiście wydaie; że naród Ruski pobudza do buntow i zamieszanie w narodzie Naszym Sprawuie, a pod pokrywką obrony Wiary, przedsięwzięciu umyślnemu chce zadość czynie. I toć jest Przema wewnętrzna istotnieysza pobudka, która pokaże się jak oliwa na wierzch.

Słuchałem tych uwag i one roztrząsałem, ale mi przeciw nim mowić zabroniono. A po przeczytaniu Uniwersału do Rusi Niewinnickiey, otworzono List z Baru do Elektora Jmci Saskiego i Krolewiczow Jchmciow Polskich: wyrażaiąc w nim: Jak iest nieodżałowana śmierć Nayłaskawszych Krolow Augustow II° i III°. Jednemi usty zgodzona się: iż nie Sprawiedliwszego, jak słodkie Panowanie Krolow tych wspominaiąc,

płakać, d

płakai; i opłakiwai przeszłe czasy, w których po Zwinieniu Woyska, każdy obywatel miły na dziedzicznym kawałku używał Spokoyności, i Szczodrobliwością onych nasycał się i bogacił. Na uspokoienie więc prawdziwego Żalu, Wolney Oyczyzny Synowie, Szukaią i Żądaią folgi u Nayiaśnieyszeyszey tych Krolow Familij.

Sądzić się będą na ten czas uszczęśliwionemi (Słowa Listu:) bo Zakładaią treść i Zysk naypewnieyszy pospolitego Dobra ufać i nieprzełamanie polegać na Nayiaśnieyszey Familij, dla których od Narodu Polskiego ulubionych, pierwsze Ozdoby i Zaszczyty naywyższe, Szczerze, i jednomyslnie przyznawaią Xciu Jmci Karolowi, Prawa do Kurlandyi onemu przywracaią. In Summa powstaią jako na następuiących na Wiarę i Wolność, grzeszących przeciw Nayiaśnieyszey Familij, mianowicie przeciw Xciu Jmci Karolowi, na własną Oyczyznę podnoszących bunty, obłudne Zkładaiących Rady, i gwałtownie na Prawa następuiących, gwałcicielami Paktatow z Sąsiadami i nieprzyiaciołami głoszą.

Był w tym posiedzeniu Stary ieden Szlachcic, niegdyś przy Dworach Pańskich i Krolewskich na posługach, bywał Sędzią, Posłem, Deputatem, i Podłnieczem, rwał Seymy dla łaski Swego Mecenasa,

a Sądził

a Sądził oglądaiąc Się na Zalety. Z tym wszystkim wyborem Oyczyznie przysług, bystrolotney nieugoniwszy Fortuny, usiadł w domu na Starość, i obrawiwszy na Rząd Oyczyzny Oczy, Skruszony: że ani mogł Się Jey przysłużyć, ani czego dostarczyć, Zaczoł ważyć na Szali Uwagi Rzeczy kraiu i przeszłe i teraznieysze.

Ten zabrawszy pozwolenie mowić, tak z Swego Bogomyslnego Zaczoł Filozofa: Panowie moi: Frustra cupimus inviolata Conservare quae nostri Juris non Sunt. Ja człowiek Stary, WaszMość Rozumni wieku tego z czytania a ja z doswiadczenia i Widziałem więcey i pamiętam do tąd, niżeli WMość z przeprosz̄eniem czytaliście.

Słuchałem o tym wszystkim pilnie, co między WMciami czytano, mowiono i uważano, czemu Się dziwowano, lub do czego Się przymawiono. Wiem ja dobrze o Sprawach Barskich, mam tam wnuka mego ktory mi o wszystkim wiedzieć daie.

Posłuchaycie mię o kraiu! darmo darmo Oyczyzny Sławę niezgwałconą obronić chcemy, kiedy hardość nasza tak wygurowała, iż myśląc o dobru pospolitym, ta nam własne dobro nad nie przekładaiąc ćmi Oczy, a prawo przyrodzone z mlekiem wyssane Miłosci Oyczyzny, pod moc Swoią podbiła. Łaska przytym Boska od Nas

odstąpiła,

W.

170. odstąpiła, w grzechu Diabelskim jesteśmy, który nieodpu:
szczony. Powiadaią bowiem uczeni Rabinowie: Że Śliczny
ów Lucyfer maiąc odkrytą taiemnicę Złączenia Się Natu:
ry ludzkiey z Boską przed którą Aniołowie uniżą Się,
wzgardził tym i rzekł: Położę Tron mey &c: i będę podo:
bien Naywyższemu. Za to Strącony upadł w hardości
Swey (: Uważaycie WMPanowie że Superbia praecedit
ruinam:) i już Żałować i upokorzyć Się niemoże.

Były teraz Zebraniu Karsliemu, jawnemu i tajemne:
mu Szemraniu, idzie o Wiarę i Wolność, niemieści mi
Się w głowie.

Przeszła Konfederacya za ważliwość maiąc dobre:
go Rządu w kray wprowadzenia, które Się nigdy niewy:
kto dziać bez połomania Swawolney Woli rozumowi,
pomknęła Się zgromadzić, przymusiła Rabszą Szlachtę
darkiem, obuwnicami, musem, Pana dobrze myślącego
o pożytkach Narodowych i Sławie Polskiey, ochydziła,
ochraciwszy dobre myśli duchem Panowania i Wynio:
słości.

Było w tey liczbie wielu którzy rozsiewali, że wi:
dzieli po drogach ciągnące Się obrzemienione bryki Sre:
brem Zagranicznym do kraiu naszego idące, ta powieść
wysokim Łakomstwem duszom żywości dodawała, obnio:
sło Się Echo że dla rozsypania Onego, Zgłodniały Dumie,

Żądany

Żądany od wielu Pan nowy przybywa, na te pobudki zlatał się zaszed jak mucha na lep.

Ta robota w zabrnieniu swoim niebezpieczną się, że gdy mniemanej chce pozbyć się ciężkliwości, Dyssydenci wsparci pomocą mocnego Sąsiada skonfederowali się, i do odzyskania dawnych klejnotów równości posunęli się.

A jak ta konfederacya uszczęśliwienie zamysłów swoich zawiesiła od wysłania poselstwa do mocnego Sąsiada, następowało za tym że się sprawować albo krnąbrniejszej tak trzeba już było jak się wdrożeło, a Dyssydentom tak odpowiadać jak zagadniono wzajemnie. Stąd zatem że jeden Pan powiedział: (: ale to zażywość musi bydź umyślnie rozsiana :) nietylko Dyssydentom, ale samym niedowiarkom wszystko pozwolę, byle Pana odmienić.

Posunowszy się więc ogniem zaraźliwy tak konfederacya, do rząd się udała na skargę w ciężkliwościach mniemanych, tam dla powagi zalety samaż Dyssydentów przypuściła do pożytków obywatelstwa, i panującemu należało połączyć się z narodem. Sama zebrana przez wysadzone osoby, co się lepszym bydź widziało ustanowiła. Nie podobało się rządzić większością głosów, nieograniczony głos liberum veto przywrócono.

W Barze teraz oburzono się na to wszystko, robotę

całą

cały za nię osądzono, zganiono. Zgoła nie się niepodobało gdy Pan został na Tronie. Wielkiy gorliwości przykry-wadłem odziano się. Krzyknięto: Wiara i Wolność dwie nayszacownieysze Duszy i Narodu Skarby wykradzione, dwa gruntowne Słupy wywrocone. Kto tu poczuwszy taką utratę Zbawienia i Wolności zgubę nieobruszy się! Jakoż już dość gorliwości tey owoc, kiedy cały tak liczny Naród, gotową do wytchnięcia już trzyma Duszę, i dosyć by było na tym do wierzenia, możnaby nayostrożniey-szych Niedowiarkow oszukać: że w Barze za Wiarę i Wolność pisano się.

Ale inaczey wydane Uniwersały przeświadczaią. O-głoszone bowiem prawie w Kraju bezkrolewie, gdy bieg Sprawiedliwości zatrzymany; i to pierwsze na Osobę Krolewską targnienie się. Rzucono pismem do Sąsiedz-kiego Woyska od przeszłey Konfederacyi zaproszonego, a tym chciano bunt wznieść w tym Sąsiedzkim Narodzie, przeto pociągniono do Sprawiedliwey Zemsty przeciw wła-snemu tak słabemu Krajowi Naszemu, co niemniey-go iest dowodem że wszystkie przeszłey Konfederacyi Ucta i ustawy, ktore Naród z Krolem, i ledwie niesam Naród postanowił, w Barze na wygnanie osądzone.

Zawołano na Ruś Unitkę i Niewnitkę, a przez za-pęd zawziętości, wykroczyli przeciw Wierze, gdy Ruś

niewnicka

nieunicka wiernemi Chrystusowemi nazwana. Wygra=
li więc Nieunici, ani zostaie pozor jaki żeby przeszła
konsederacyą omawiać, że Nieunitow z sobą prawowier=
ną porownała. Sądźcie WmPanowie: Powstali w
Barze za Wiarę na Nieunitow, jak na Zarazę jaką woła=
li, że przez pobłażanie onym Wiara S. Ginęła, a teraz
tychże Wiarą wspolwierną nazywaią! Wiadomey tey
omyłki trudno chwalić, bo ona redolet summam
impietatem contra fidem.

Wysłano do Saxonij z listem; co to za cel? co za przy=
krywadło? Oświadczaią się że inney w upadku Wia=
ry i Wolnośći folgi, ani przywrocenia zysku wszelkli=
wienia pospolitego Nadziei niemaią, nad Nayiaśnij: Fa=
milią Krolewiczow Polskich, a teraz Xcia Elektora
Saskiego. Miałbym powiedzieć że w tym liście niemasz
przykrywadła, ale sam cel. Coż się to bowiem znaczy:
że pierwsze ozdoby i zaszczyty naywyższe (: słowa są
listu.) uchylone, szczerze i jednomyślnie przyznawaią?
Oto to Panowie krainą u nas w Polszcze pierwsza
ozdoba i zaszczyt Wolnego Narodu Korona, do tey to
uchyloney ozdoby wyraznie wzywa się Nayiaśnij Fami=
lia Krolewiców JchMściow.

Zaczęto na Wierze i Wolnośći, a zkończono na wy=
powiedzeniu posłuszeństwa obranemu przez głos wolny,

wsparty

wsparty pomocą Rossyyską, Mocną Zaletą, Angielską, Szwedzką, Duńską, i Pruską.

Niegorszcie się, Mości Panowie żem powiedział: Głos Wolny wsparty pomocą, bo to iuż bywało.

Augusta IIo. Głos wolny obrał. Przeciwiono się, ale potym za pomocą Woyska Piotra Wielkiego tak się do żywego utrzymywał, iż lat wiele lała się obficie krew Obywatelska, pustoszył się kray, zabierani w więzy Biskupi i nayzacnieysi Panowie, i trudno by było co dokazać bez tych Woysk wolnemu Głosowi, bo się rzeczy rożnie ważyły, aż na koniec Pułtawa pociągnęła dobry koniec.

Augusta IIIo. Głos wolny obrał z pomocą Woyska Anny Iwanowny, i utrzymał się choć z zatrzymaniem Pańska, wzięciem z niego summ znacznych, trzymaniem Xcia Prymasa Potockiego w Areszcie, rozlaniem krwi Obywatelskiey, z utratą onych życia, zdrowia i fortun. Y ten głos wolny z Woyskiem wziowszy górę uspokoił niespoważaiące umysły. Pogodzono się, i siedziało się w długim pokoiu, zwyczaynie iak w Polszcze.

Na wypowiedzeniu (: Mowię :) Posłuszeństwa Obranemu Spokoynie z pomocą :/: to iest Pospolita że bez pomocy i wsparcia żadnego się u nas urzędu

niedopnie

niedopnie ktorem pod obranie wolne podpada:) Spokoy- 175.
nie; bo prawie bez krwi rozlania ukoronowanemu
od Swoich Obywatelow, od przeciwiaiących się zaraz
uznanemu, a od Kościoła Powszechnego Katolickiego Rzym-
skiego Apostolskiego, i od postronnych Monarchow i Krolow
przyznanemu Krolowi. Co powie nato rozum do Sen-
ny nieprzywiązany? jak Sądzi? Jak nam przyganii
Potomność? ale się widzę niedba na to cale.

O nieszczęśliwy losie Krolow Naszych! Gdy ich mamy
nie Narodowych, Skarżemy że o nas niedbaią, że się swoim
dobrem zaprzątaią. Gdy są, że krwi naszey, ustawicznie
ich Swoie, przymiotom, Rządom i władzy, hardości a
zwłaszcza zapatruiąca się na długi szereg potągow
dostoynością, i zasługami w Oyczyznie znakomitych, a
z zazdrością zmieszana niechce ich wielbić.

· Zazdrość jest to naycelnieysza choroba nad cudzym
dobrem boleiąca aż do zagryzienia siebie, ktora nie-
czuie: że co się dzieie to się dzieie wiekszey opa-
trzności rozporządzeniem przedwiecznym, nieuważa: że
według słow Daniela: Altissimus in Regno homi-
num, et quemcumque voluerit suscitabit super illud.
przeto ma się aż do targnienia się na samego Boga.
Kto chory na żołtaczkę wszystkie rzeczy zdaią mu się żołte,
tak zazdrości naylepsze rzeczy, widzi krzywe.

Cóż tu

Coż tu za Srodek? Krol z postronnych wzięty, Zły. Z rowności wyniesionemu uniżyć się, wzbrania hardość, Zazdrość zaraz snuie z prześladowaniem Prawa. Lepszego z Nieba niegodnismy zciągnąć Jowisza, Pluto niemasię, za czym ubiegać, bo mu nielepiey by było u nas, jak teraz u niego.

Rossya po ukaraniu Xcia Birona chciała tego aby onemu Xiąże Jmśćᵘ Krolewic Karol ustąpił z Xięztwa; Rzeczpospolita niesposobnością oparcia się, do tego zniewolona; Co temu Krol winien?

Postronne Dwory i moc bliskiego Sąsiedztwa, postawiła Rzeczy Dyssydenckie na stopniu Jch Zadania. Rzeczpospolita dla uniknienia gorszego, bo ostatniego Złego po długich uwagach z Krolem swoim uczyniła to aż niechętnie. Krol (mowi Zazdrość) i temu winien, a przeto bezbożnie pomowiony: Że garstkę Dyssydentow o swoiey spokoyności pomyślaiących; Krol nad miłość wolnego Narodu, nad wyssaną z Krwie Jagellońskiey wiarę S. przenosi, i onym pobłaża.

Rzeczpospolita we 3 Stanach Zgromadzona, stanowiła Prawa, porządki, odmiany, według czasu, jakie są nayprzyzwoitsze. Osądzono to od Zazdrości, za bunt na własną Oyczyznę, za obłudne Rady, za gwałtowne na Prawa nastąpienia, za gwałt Prałatow z Sąsiadami (co tey doyrzeć niemogę.)

Za grzech przeciw Nayiaśnieyszey Familij Krolewiców Jch-
Mciów i Elektora Saskiego, (: i tego niepoymuię: co to Za
grzech Że bez Znoszenia Się Z Drezném nic do Polski nienà-
leżącym, Rptta Z Krolem Swoim co Stanowi :/ Ogłoszony i
Za to Krol Nieprzyiacielem Oyczyzny! Niewiem: czyli ma
Pars Super Totum, et par Super parem potestatem, non Con-
victum delicti, nisi per malevolam imputationem. Pu-
na to trudna odpowiédź.

O Losie Rpltey! ktora kiedy nayczuley dbać Zaczynasz
o ocaleniu Swoiey Wolności, o wprowadzenie dobrego porzą-
dku i Rządu ile bydź może, o wolność Swoią lękasz Się
tam nawet gdzie Żadnego niewidać niebespieczeństwa, a prze-
to Zbawienne Sobie i potrzebne ustanawiasz Prawa. W
tedy Krol; w Narodzie Rozdzielnych Zdań; bez Zaufania
Sługany, od Zazdrości ogadany, i przymuszony już raz pozwo-
lonego Sobie prawa Swoim dotrzymać Sposobem. Wolno
Narodowi Sposobem nieludzkim powstawać na Pana, ktoś
mu odiąć chciał Duszę, aby Się nieopędzał tym Sposobem,
ktory mu prawo Natury daie; bronić już Swego i wier-
nych Sobie w Kraiu, według Prawa i Przykazania Boskiego,
i od nawałności Jch Zasłaniać.

Czy WWMPanowie Rozumiecie; Że długo ten gorliwości
Barskiey ogień, palić Się będzie jasnie przy iednomyślności
Za wiarę i Wolność? Daymy to Że Się Barskim Rzeczom

powiedzie

X.

powiedzie, że dokażę czego chcę, (: lubo nie spodziewam się :)
I iuż że to Miłość, Zgoda, jednomyślność, Zaufanie, Szczerość
Staropolska, prostość, i Dobro pospolite, ożyią? bynaymniey.
Zazdrość która całe Ciało opanowała jak Rak, hardość Sie=
bielubna, ten teraźnieyszey Zgody Ich porządek zerwie, i
między Sobą pokłóci. Niepodobna bowiem aby Sława na
wielu podzielona zmieścić mogła równego Sobie Towarzysza.
Kto wmówi Umysł na iedno zezwalaiący w Naród tak liczny,
gdzie ile Dusz, tyle Zdań a tych różnych. Kto upatrzyw=
szy nie do smaku w nowym dziele ułożenie, nieodważy się
obrzydziwszy ie Sobie zawołać: wpadło się z pod deszczu
pod rynnę; i do zruynowania onego powabne wynalazszy
pobudki, do nowych znowu niewyciągnie rąk, i nieposięgnie
się rzeczy? Kto zaręczy, aby Barskie naypierwsze
sprężyny tey były mocy, żeby podług swoich chęci, cało
Polskim obracały Światem? Tey były miłości Oyczyzny,
iż dla Jey dobra a nie dla własnego ten krok uczyniony!
kiedy swawolna Wolność tak wygórowała, iż ani z row=
ności wyniesionego cierpieć, ani Sobie mieć chce równego.
Kto tak pokorny, aby swoie Zasługi na Ołtarzu Zakonu=
dawstwa zawiesiwszy, Sobie święcić, kadzidło palić i
na odpusty zwoływać nierozkazywał. Ale czy będzie
wszystkiem tak mocny, aby do Jego Ołtarza przymuszał każ=
dy Siebie pospieszać z obietnicami, klękać i stać ze

drżeniem

czeniem z daleka, i mieć dosyć na tym co z Stołu wyniosłszu w Sobie upodobanej Spadnie, Ile urodzi nieskłonizone.

Zapędziłem się Panowie moi z uwagą w Samey rzeczy jak się ma. Nieprzytomnie powiedziałbym kto Ognia do ognia dodaie, ale zamilczę, a na tym kończę: Żeby u naszego narodu Sama tylko Wiara i Wolność celem były; Żeby Sława, dobro powszechne wraz z Królem powiązane, z cnotą iednodusznosci Spoione, wyszło w pole; bylibyśmy Cz. cośmy byli niegdyś. Czy taka Społeczność Spodziewana czy nie, zgadywać niemogę. Niemasz nic u Sgo Boga trudnego, Na Naszym to Wybraniu. Bądźcie mi zdrowi, niech się dzieie w chce, a moy Filozof mowi: Non privatae libidini Sed Communitati Serviendum. Mnie czas już Spać.

Cz. gdy się w Karze dzieie; cozmi zostaie mowic za Karem, albo przeciw Onemu. Sam On głośny Stary Szlachcic mowi prawdę. Ja tę rzecz podaiąc do wiadomości przydaię. Krol z rowności przez cnotę wyniesiony nieomyły; Niechodzi tu o Wiarę i Wolność, ale aby Tronem pomieniać, a w tey zamianie aby nasowego Sobie ułowić Szczupaka, jak pewnemu Panu; Za kupienie Serc na obranie S.p. Augusta IIIo kosztowało się kilka Milionow. Gdyby się to teraz dokazało, podobny na

uszczerbek

 uszczerbek Wiary i Rządu pozwoliło się.

My Szlachta niewinna i Pospolstwo poczuiemy, kiedy hardości możnieyszych stawszy się ofiarą, oddawać to będziem i swoim i sąsiadom, cośmy w pocie czoła wymalowali.

Odpowiedź Konfederowanych przy Wierze S. K. R. i Wolności Polskiey, Authorowi piszącemu o Celu Rzeczy Barskich.

Warszawski kuryer przybył na Podole, i szumnie opisany Cel Rzeczy Barskich, Zabawy Gabinetu J. K. Mci, za naywiększy prezent wielu godnym osobom po drodze ofiarował.

Nieposlednia Materya pisma, bo każdego człowieka Wiary Katolickiey interessuiąca, choć nudne to obszerne pismo, przyniewolelo czytać i wyrozumieć one. Zdanie Patryotyczne jakieby każdego było, równie godnych ludzi i nauką wziętych, mieć będziesz jawne przy załonczeniu Repliki.

Celu Rzeczy Barskich chybiłeś, dowcipny twoy naboy przesadził, krotkim wzrokiem wziąłeś miarę do prawego sentrum. Godni Obywatele, Godni Mężowie Krasińscy, Potoccy, Rzewuscy i inni widać gdzie zmierzyli, jużci nietrafisz.

Chrystus powiedział: Wiarę prostą mieć będziecie,

Gory na

Góry na doliny zmienisz. Też się z Konfederacyą Bar-
ską dzieie. Uważ pusillus grex, i na to co mówisz, cze-
kay objaśnienia.

Szukasz po ligach Swiata Polskiego wiadomości o Spra-
wach Barskich; dziwisz się, i na gwałt wołasz: Że Związ-
zek Barski dopiero w początku, a iuż wsie, Miasta, Dwory
czcią, Stanowiska. O fałszywa Energia!

Ale ocknij się co przez Sen marzysz, i Sam prze-
ciw Sobie brydzisz. Si hoc in Viridi quid fiet in Arido?
dopiero początki Konfederacyi Barskiey, a iuż cię w Oczy
kolą, na przeciwko niey jak w gorączce pleciesz. O-
wszem mów: Że Moskiewskie Intrygi z umysłem Intru-
za przez Rossyą, na Tron Polski wsadzonego, jeszcze się
w początek niezawiązały, a już Żniwa z Zacnych mężów
Polskich Wiary katolickiey, z głów Obywatelskich czynić
usiłują, wycinając Ich i wykonenie bez względu na Prawa,
na Stan, na kondycye, tylko Sic Volo, Sic jubeo.

Wysłaliście za Ordynansami Swemi z Warszawy, bez-
bożnych Kozaków Moskiewskich. Po co tak nasłe na Podole?
po Głowy nasze na uroczystość Festynu S. Stanisława, aby
przez ręce Repnina Życie nasze wexlować, aby ten Koszt
z krwi naszey uczynić Tyranowi bukiet. Lecz dobrze
trafiła Kosa na kamień; wykopali doły na nasze trupy,
Sami ociec Szczęśliwie zalegli. Jakichże jeszcze Żniwa

owoców

Owocow czekasz czy według Boga, czy według Swiata Poli-
tyki? Pierwsze dla siebie szczęście, bo potępienie Duszy, dru-
gie Sromotne, bo hanba w Europie.

Pytasz Się: Co Za pobudki Zebrania Się? mowisz: Że nie
wiele Nas o tym Wie &c: Odpowiadam: Gdy Się ważysz
takie Rzeczy pisać w Oczywistosci, jakbyś Samego Zapierał
Się Boga; Pod Wszystkiem Moskiewskim wtargnionym w
Wolny Kray Polski, pod Gwałtownikami i Aggressorami Wia-
ry S. i Wolnosci, wszystka Ziemia Polska, cały Kray iędzy
jarzmem uciśniony. Czyż pewnieyszego uwiadomienia po-
trzeba. Gwałt tak wielki czuie Się daie każdey bez wy-
iątku Kondycyi, nikogo z koley niewypuszcza; Duchowień-
stwo, Senat, Rycerstwo, i Pospolstwo, Kościoły, Klasztory,
Wsie, Miasta, Dwory, Chałupy i wszystki. Obywatele jedni
Zabici, drudzy Skatowani i Zmęczeni Zostali. Bog uta-
jony w Sakramencie w Domach Sobie poswięconych Zprofa-
nowany, a Sludzy Jego nieocaleni, Wierny lud nie ubezpie-
czony, w ustawiczney trwodze i Zamieszaniu, ostatniego o-
czekuie Zguby momentu. Jeszczeż tedy dosadnieyszego
tak Szlachty w domach mieszkaiącey, jako pospolstwa na
Wsiach chcesz uwiadomienia? O Slepy na Umyśle i Ser-
cu! Widziemy Oczyma i Widzą, a każdy w Szczegulno-
sci czuie wzruszony dotkliwością natury, co za Tyrańskie
okrucieństwa, lud Moskiewski wyrządza! Jakichże

pomyslnosci

pomyslnosci dobra publicznego owocow, kray w cichosci miał oczekiwać. Na wszystkie strony obrociwszy się, też gorzkie łaty się potoki, widząc krwi niewinney obywatelow za wiarę, wolność i oyczyznę płynące strumienie. Czyż tego doczekawszy się naród Polski, miał jeszcze wyglądać, aż z domow własnych na stryczki brać nas, i w dyby kneblować moskwa będzie jak innych. Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

Przyznam się wielki to moskiewski speciał Servitus. To drzewko gorzkie jabłuszka rodzące we środ wojska moskiewskiego. Wartogłowy wyprawiły dla niego rolę, by okulizowane lub szczepione nayprędzey przyjęło się, latorośl wypuściło i zamnożyło się w nasienie. Owe deklaracye imieniem carowey jeymci wydane, owe duch panowaniem tchnący, konfederacyą radomską połknęły; aby wraz z prawowiernemi katolikami, obywatelami na obronę wiary i wolności zmierzającemi, spółki dyssydenckie sługi i porównie tytułem jedności złączeni, koniecznie usiłując z owocow tego drzewka Servitus prędko raptownie i nagle pożywkować, co się też stało (jak mówią) po diable.

Polski naród nie żądał jak żywo na swe prawa oyczyste kardynalne moskiewskiey gwarancyi, bo ani w tym widział potrzebę, ani też był kto taki któryby prawa nasze w wątpliwość podawał, ani się potencye ~~moskiewskie~~ sąsiedzkie do nich wpierały i

184.

wspierały, może zazdrościły, ale żeby odbierać mieli niewi-
dzieliśmy. Nam zaś cnotą, i Męstwem Sprodkow naszych
i Krwią wylaną Ich nastędnikom i Potomkom napisane,
do Zachowania Nienaruszenie zostawione, na Boga na o-
statecżny a Straszny Sąd Jego przy testamentach Ostatniey
Woli Rodzicow naszych polecone tak, iż wprzod Życie
i Majątki tracić, Niżeli Szacownych tych Darow niebieskich:
Wiary S. K. R, Wolności i Praw Oyczystych, Stradać ma-
my.

Niechże się teraz Swiat cały przypatrzy! Po drzewko
niewola, jeszcze niezakwitło w Polszcze, a już Poseł Moskiew-
ski Repnin, fuktami Jego pod czas Seymu karmić zaczął,
gdy Wiekami zaszyte Prawa kassować, Znieważać, podleć,
deptać i hańbić. Sprzeciwiaiących się nowey formie Rzą-
dow, broniących upadku Gorliwie Wiary i Wolności Sołty-
ka i Załuskiego Biskupow, Rzewuskiego Wodz Krakowskiego
z Synem a Postem Podolskim Senatorow i Mężow wiel-
kiey Sławy, z pośrodka Rady, w Pokoiu nie w Woynie,
z Pałacow nie z placu batalij, wziąć w Areszt i do kra-
ju Moskiewskiego o podwody wywieść kazał. Otoż to: Si
hoc in Viridi quid fiet in Arido?

Wyprze się może Rossya z czasem uczynkow Repnina,
a ktoż Narodowi naszemu za tak szkaradną hańbę i praw
zelżywość w odpowiedzi będzie? Owszem kto żyiesz i Boga
kochasz, o

kochasz, kto Wiarę S. K. R. wyznaiesz, powstań do Obrony. Nie Związek Barski cztery Miasta, Wsie i Dwory, ale od Moskwy wyrządzone rozboie, najazdy, depopulacye i gwałty i zbuntowanie Haydamaków, kto tysiączną Dusz przynosząc Zgubę. Zatym mylisz się Sekretarzu Gabinetowy, by Szlachta niepoznała się natym i tego nieczuła; owszem cały Naród Polski to poznał i Znieść tego żadną miarą niemoże.

Iaką twarzą Samowładztwa, jakim torem powagi wyciągnął moc Swoią Moskiewski Poseł! gdy do Legislacyi deputował Kommissarzow bez zezwolenia Ordinum, bo te Opatane w Warszawie Moskiewskim Woyskiem iuż w Areszcie, a Senatorowie wzięci iuż w niewoli byli. Z iednym tylko Konniwentem Krolem i Dyssydenckich Sekciow trzymaiąc się Marszałkami, do gustu Swego i Ducha dobrawszy Assessorow, nowe fundował Prawa.

Użyły machinuiące Głowy, by potaiemnie czy otwarcie, gwałtownie czy zdradliwie, Senatorow wzięcie, co miało być ułatwieniem wszelkiey trudności fundowania według Swego widzimi się Praw na nowo założonym Legislacyi Warsztacie; ale i na tym grubo się ozzukali.

I toć to iest: na czym się Naród i Kray cały poznał. Iż ieden Moskal, Grubey nayi ... z Ziemii

186. Wolnemu Polskiemu Narodowi nadaie Prawa, a na-
daie despotycznie, zniosły się z sprzysiężonemi Fa-
ktorami na przeszachrowania Oyczyzny. Poznaliśmy się
na tym Postulo activitas Posła Repnina gdy z tegoż
sprowadzonego Żołnierza wsparta, ćmił blaskiem oczy,
noty podawane Fanatyzmem nazywał, a na koniec Jaka
iest Wola Imperatorowy konkludował. A co te Wola a
dla nas Niewola w środku obrad Wolnego Narodu ma do czynienia?
Prosty wymysł Repnina, nayczarnieyszy domysł mimo Prawey
Wiary Ministra i Posła, za zmyślonemi Instrumentami
acsi od Carowy do traktowania z Rptą wydanemi, traktował
prywatnie ze wybranemi według siebie i dobranemi Osobami,
ktorym jeszcze niedowierzaiąc, pod utratą Czci honoru Fortuny
i Życia rewersować się kazał, (iako to opiewa Manifest
JW.da Maryana Potockiego:) aby cokolwiek czyni niebyło
jawno że contra fidem publicam czyni. Ktoż to pochwa-
li że Poseł Moskiewski samą mocą, do Gwarancyi Moskiew-
skiey przyjęcia przyniaglał i toż mocą Prawa stanowił.
A tym czasem spytać mi się godzi: czy poznaie Ga-
binet Warszawski: że nie tak szła kray Polski pod Xiąz-
kiem Karolem, iak gorzey na to ci wielu Senatorow i Mi-
nistrow konspiracyą zdradziecką z Gabinetem Petersburg-
skim zaczęła zgubę Kraju, Wiary, Wolności i Oyczyzny i
całego Narodu. Wez przed się Gabinetowy Pisarzu Reiestr
wyzebranych

wyżebranych od postronnych Potencyi Deklaracyi, które na 187.
omamienie Narodu Polskiego poprzerabiane i zfałszowane
rozrzuciłeś in publicum, i teraźnieyszym pismem o Celu
Rzeczy Barskich dementować Obywatelów ważysz się.
Rozumiesz w swoiey Imaginacyi tak być upodlony Na-
ród Polski iż nie pozna uknowaney zdrady i zguby w
nowych a podstępnych nazwanych Prawach, i dla tego
Energią hypokrytyczną wołasz, gdy dopiero w początku,
coż będzie w Owocu. Źle mówisz i myślisz.

Prawdę zawierasz gdy mówisz że niewszyscy wie-
dzą o tym: bo bądź pewny iż od mała do wiela każdy
słodko wspomina Związek Barski, i przed którym Zapa-
lone Serce Obrazem poznaie, a wszyscy iednomyślnie
życzą doczekać się owocu tego, aby Traktaty wasze
zpalone a grassuiąca w Kraju Moskwa do ostatniego
żołnierza wygnieciona i wypędzona została.

Coś strasznego pod gorliwością za Wiarę i Wolność u-
krytego upatrzyłeś w Celu Barskim, więc Niemusisz
być Naszym, kiedy Narodowi tego nieodkryiesz. Le-
cześ Dyssydent albo Legitymowany Polak, gdy śmier-
telne ciosy Oyczyźnie zadane ani Cię martwiły, ani
martwią. Upatrzyłeś na upadek Wiary i Wolności
nie broniłeś i nie bronisz, bo pewnie i Sam Instrumen-
tem roboty i zdrady do zagubienia tych Zaszczytów drogich

Niech

188. Nieuchsni (mowiszs) własnemi Interessami Są między Sobą Obywatele. Poznaiesz to, a Za coż (i własna prywata oczy cmiła), przywiązałeś Się do Prepotencyi i Emulacyi Panow Polskich, a może z Ich przemiłej w kolei Ich cieszysz. Ziezdzaliście na Seymiki przed Seymowe jak na Spacyer, na Seymy iak na Jarmarki, przedawaliście poczciwość Verse Sententium, kupowaliście fide fragos perjuros, uboższą Szlachtę mamiliście, ktora Zapewne w tenczas niewidziała i nieznała wnętrzne:go obrazu Waszego przed ktorym Swiece paliliście. Spieszyliście pocztą na Wysługi na Rady Warszawskie, żeby ieden drugiego uprzedzał, a przed Krolami w jakim iest wzięciu u Krau młodszych chwalić Się, innych poczciwych czernić, i z tego frymarku mnostwem Starostw obdarzony commodum privatum Zyskać, po kilkanaście Starostw trzymaiąc na Wnuki, na Zony, i na &c. Jura communicativa otrzymywać, Zapomniawszy o wysługach Zołnierskich, Sami nie mając Zasług w Oyczyznie procz Szalbierstwa i Zdrady

Owoż Się teraz wykluło to trzęsie, co Się pod płaszczykiem gorliwości ukrywało. Ta to Zazdrość Rownosci Szlachectwa Pańska, ta to Ambicya wyniesienia Się nad innych, ta to przy obfitych

dochodach

dochodach Emulacya z Samemi nawet ukoronowanemi głowami, wszystkiego dziś nieszczęścia Oyczyzny przyczyną.

O jakichby się dobyć trzeba, by nam się powróciło to, co przez Zdrady odrodnych Synow odpadło, i jeszcze Resztę Zaszczytow wydrzeć usiłują. Rwali Seymy, łamali Trybunały, Sędziow korrumpowali, Zagraniczne Poselstwa jak niezbożnie na Zgubę Oyczyzny praktykowali, i z Ministerium Rossyiskim układali. Czytay Memoryał de Mr. Marquis de l'Opital Posła Francuskiego w Petersburgu od Roku 1754. aż do Roku 1757. trwaiącego. Tam rozrządzenie Kurlandyi, tam po Śmierci Augusta III. dyspozycya Tronu Polskiego (więcey do Czasu uważam:) nastąpiły.

Prawda że Naród własnemi zamieszany Interessami, ale kto był przedtym do tego przywodźcą, ten Sam jest i dzisiay, aby się na Stopień nayzwyższy wyniosł. Długoli Zaś na nim Siedzieć będzie i Swiecić, Bog to sobie Zachował.

Niema (mowisz) Naród Polski ćwiczonego Woyska, ani gotowości ognistych, a do tego Sami między Sobą w niezaufaniu wzajemnym Żyią. Masz czas Szydzić, uważay przecie Żeby na siebie nie przyszła

Koley

koley, in interitu tuo Videbo. Ktoż tak znaczney
Rzeszy jesteś Authorem? oddaj uwadze. Część prawdy
Ci przyznaię, że niemamy ćwiczonego Woyska, ale
Dominus his Opus habet. Przechwalony Żołnierz
Moskiewski, Mustrowny i niezwyciężony, w gotowo:
ści ognistey trwały i wyćwiczony, tak boięż? uporczywie i
ze wzgardą na niesposobnych i nieprzygotowanych
do Spraw ognistych, naciera, iednakże przeciwko za:
ufanym Jch puszkom, Szabla nasza nigdy nam na
panewce nie spaliła, owszem tak dobrze po moskiew:
skich karkach i głowach, krzesała ognia rzęsisto, że
owen straszny moskiewski i dobrze wyćwiczony Żołnierz,
od nas na placu batalij pobitym został. Jakoż
wiadomo nam dobrze, że są potrzebni Wam do War:
szawy a niewracaią aby byli wysłanemi pod Kra:
kow. Pomniy i na to: że między tylko 12 Apo:
stołami, a znalazł się ieden za 30 Srebrników
przekupiony, niedziwuy się więc że i między tylią
cami naszych znaydą Judaszow do przekupienia
łatwych. Wszakże dobywaiąc Wam Strażnika
moskiewa więcey 3 ludu w woienney Sztuce biegłego,
a przecież tego kurnika nie Fortecy (: iak reputa wo:
ienna zwać każe :) poty niedobyła, poki do Tyszą
cow ₰. na przekupienia kommendanta (: jeszcze
Jałowey

jakiey Wiary:/ nieruszyli Się, a i wtenczas Zaszczycony w Zołnierskich Sprawach Moskiewski Zołnierz Za Miast faszyny po błotach, własnemi Trupami usłał drogę, i tak do Krakowa wchodząc Fortecy Barskiey odprawił tryumf.

Ustała Ochota w Rycerstwie Polskim. Prawda iest: bo Chęta Nadgrody, Winowayca kary niedbierali. Nayozdobnieysze Magnatow Polskich Excessa były Za Zasługi w Oyczyznie poczytane. Ubogi towarzysz do Wzrostu Się niedocisnął, bo go Sekretarzom, Szafarzom i Feldszerom albo jure Cesso ustępowali, albo u Krola wyrabiali; A Słusznasz to? Zołnierz, broni, pocztu, Konia, niema Za co pod Chorągiew Szafowac, a Wdowy po 200^ont i 300^ont Ze Starostw na Szpitki co rocznie /: Suppressa Quarta parte od ærarium publicum:/ Jntraty Zabieraią, także Szkatuły. Jakże ma bydź Skarb Rzplitey bogaty, gdy go prywata Oszarpała.

Niemamy Skarbow i Twierdzy. Przyznaię: bo i na tym Seymie JJP. Podskarbiowie Utraciwszy Sentis Wiarę i Wolność, tudzież Senatorow Biskupow, wraz Z Ministrem Belli i Postem, Za 300^ont pensyi Roczney, Posłowi Moskiewskiemu Repninowi przedali, by snadź tak gorliwi Ministrowie Oyczyzny Z głodu niepomarli. Cała przytym Jntrata Krolestwa wywnętrzywszy Się dla Ozdoby Krolewskiey Kontrybuowała. Na Reszte niepozwaiące

Skarbowi a

Skarbowi Częstochowskiemu, Skarbowi Krolowey nieba i Ziemi, onże zabraliście, aby killkadziesiąt Millionow jak nayprędzey do Hollandyi przesłać na Hrabstwa jednego i Państwa Geldryi okupienie pod panowaniem Krola Pruskiego w Hipotekę będące, i tam zawczasu mieć do rezerwady mieysce w czasie prześladowania, a tak znaczne kapitały (: obdarszy Kray :) przez przerobionego z krawca na Starostę Brodnickiego Szmita wywieźliście. Wierzyciesz wy to, że płacz krzywdy cudze i sierocińskie przebijaią nieba? Wszakże i Szkoła Wasza Warszawska uczy (: chociaż żadney niejest wiary :) że trzeba bydź honett Homme, to iest porzeczdym, ta zaś porzeczność iest. Quod tibi non vis, alteri ne feceris. A u Nas Staty sto Warszawski Wersya Konfederacyi Naszey wierzye iesz cze każe. Non auferetur peccatum donec restituatur ablatum.

Wspominaią Latopisowie, Wiekow dawnych obyczayności Polskiey; Kiedy rowność w Stanach zachowana była, Stoły Pańskie sine arte mensa, poty miłość jedność i męztwo trwało. Smakowali sobie naywięksi Panowie in pane martis, i Słodki był dla nich przysmak: dla Boga, wiary, Oyczyzny i Praw Wolności, na szańcu swe Życie zostawić. Kraiowa Historya popiera, że:

Polkiewski

Żółkiewski, Korecki, Koniecpolski i inni, niewyłączali się od Rycerskiego Stanu, ale w Obronie Oyczyzny piersiami swemi Front trzymali, a Pułkownicy Równości, jednomyślnie Arte et Marte gromili nieprzyiaciół, do wytoczenia Ostatniey kropli krwi własney przestrzegali całości Oyczyzny. I z tąd to owe przysłowie zaszczycaiące Naród Polski prawdziwe było: Straszna Szabla Polska. Iakiże teraz Exotycznych namnożyło się Tytułów: Xiążąt, Duków, Margrabiów, Hrabiów, Baronów, ale z Republikantów Szlachty, Monarchia jakaś, formę rządów nową Mościwską na siebie wzięła, że znać się na sobie i poznać na Oyczyznie niemogą ani na Obywatelstwie. A tym pomieszaniem Kondycyi i Rządów, gdy co do Intrat, Honorów i Prerogatyw należy, sobie Panowie Polscy należące bydź rozumieią, a gdy do obrony Oyczyzny i znoszenia Cyżarów Równości, to na Stan Szlachecki zdaią i walą.

Przedtym wprzód dobrze wysłużonemu in Equestri Ordine dawano Senatorską Godność: Namque a Senio nomen Senator habet. a tak i Wyniesioną Osobę urząd zdobił, i Osoba wzaiemnie była zaletą Godności. Obeyzry się teraz na Senat i Ministeria iako i inne Dygnitarstwa, znaydziesz to Stallą zasiadaiących nie przez Zasługi w Oyczyznie, ale że są Taki, czyli Schyzmatycki

diali;

I.

194. działu; I cóż to podporą Oyczyzny bydź maią? Cóż to Senatorowie, Ministrowie, Dygnitarze i Obywatele? z których każdy gra o lepszą jako podeyść Naród, i jako zdradzić Oyczyznę. Znasz to dobrze w twym pokoleniu, i te rozdwoienie Obywatelstwa czyni Ci nadzieię, że się twych niesprawiedliwych zamysłów robota uda. Przyznaię Ci że niemasz w Narodzie naszym iedności, bo Magnates w inną stronę biią, a Rycerstwo dzieli się w swym męztwie. Nasi z Bogiem, Wiarą S. wolnością i Oyczyzną trzymaią, część zaś wasza z czartem; przecież Quis ut Deus. Przemocować nie potrafi Cetnarowa złość Wagi Sprawiedliwey stoiących mężów przy Bogu i Wierze.

Monitor Warszawski w Miesiącu Lutym, dał nam dość poznać twych myśli obiectum o Szabli Polskiey i Sureckim Bałaie; że ten, Praprawnuki przy dziele po Naddziadu swoim sobie wydzierali bo był w Batalij z Turczynem przed lat 200 Wielkiemu Weyzyrowi z ręki wydarty. Zrozumieliśmy ten Dyalogizm, że w teraznieyszych Potomkach odrodna odwaga Rycerska, Polaki niegdyś straszni, ale niedziś, Rycerstwo nikczemne i niewyćwiczone, zależało pole; Ludowina Polska mizerna tak mocnemu Rossyiskiemu nieda odporu Woysku.

Piszto twym piórem że wszystkich stron szydzisz

Xiążek

Związek Nasz Barski i prawie Szkaluiesz, a odstąpiwszy Statysty Maxym, Teologiczne Rzytuiesz Dogmata, na które Ci w Swym mieysce dokładniey odpowiem; jaka iest Nasza Teologia Barska, którey przypisuiesz, że Sunt faciendo Mala ut eveniant bona, a to dla przyczyny w Serce Zachowaney. Daley mowisz: Że pod płaszczykiem Gorliwosci Zakryte owe trzcie które po Zakonczeniu tey wojny odkryie się. Item: Iż dla tego cudzego Oręża Szukamy, Turkow na pomoc i Tatarow wabiemy, by kościoły obdzierać, i Młodz Naywyborniejszą Ich Lubieżney chuci ofiarowai; i konkluduiesz: Ażby się zadość wyniosłości Stało. Jak błądzisz! twoy własny pokazuie to Argument, na który dosyć by ci było odpowiedzi: Qualis quisque Sit, talem esse Socium putat. Alboż to obrona Wiary S, wolnosci, i Praw Narodowych, Są Złe Rzeczy! Czy nie gorsze to Vae Vobis Scribae et Pharisaei, którzy dla Ozdoby Złych akcyi, dla przydania Waloru niegodziwey Robocie, tłomaczycie Na przewrot Intencyie Cnotliwych Obywatelow, tych Sprawy przed Bogiem i w oczach Swiata nieukryte, bo Azardem własnego Życia Stwierdzone.

I Jaż to twym Zdaniem Hypokrytyczna ma być ofiara! a to dla przyczyny w Serce Zachowaney. Twego to Rocyusza i Sergiusza Teologia, którą Polityka

Machiavela

Machiawela uspiera: Oyca zabić, brata zabić, Synowca, wnuka etc: to iest Moskwę do Polski zprowadzić, niż ludzi jakieykolwiek bądź kondycyi wyciąć, Miasta i wsie popalić i w niwecz obrocić, Obywatelow zniszczyć i Kray zubożyć, Otoz to mala ut eveniant bona, by ostatniey Narod i bezbronny zostawiwszy, wyniesiony na Thron bydź mogł pewnym sukcessys absolutney berla, wolny Narod w niewolniczy zamienił, a tak Panem i dziedzicem krolestwa zostać. Ten to iest koniec twych mysli, ktoreś przez usiłowania wszelkie sposoby, dał poznać Narodowi w Generalności i szczegulności. I luboś Obywatelow czynności dla dobra publicznego, ulubionym przymiotow twych własnych kolorem odmalował, przecież na tym portrecie Potencye od Wschodu do Zachodu poznały się i decydowały, wzyi sed suwich Woyskowych, aby wasze farby okreslaiące wolny Narod Polski spetrzły, i wraz z wami zatarte zostały.

Przyznasz niechybnie słuszność Narodowi i powinność Obywatelstwu, szukania przyrodzonych bronienia się darow, iak tylko uznasz gwałt cierpiącą Oyczyznę. Jeżeli Cię podchlebstwem Passya niezaślepia, pojmowię do widzenia powierzchownie ale do poczucia wewnętrznie uznasz iż Nieprzyiaciel polityką lub mocą wydziera, i przez chytrość i zdradę to, czego sam niebył władzcą.

Jaki mi Pa

Jakimże Słow Składem nazwiesz go, jakiemi Słodkiemi
pojdziesz, ktorych zażywszy, przytym co Ci wydzieraią u-
trzymać Się mogłbyś. Więc i Nasze przeciw nieprzy-
jacielowi do dania odporu Zaięte Siły, maią być
wzięte w tym rozumieniu: Aby Się Zadość wyniosłości
Stało. Takie iest w twoim piśmie Zdanie, ktore Cię
nierozsądnym Swiatu wystawuie, a mnie w tym nieiest
o tobie lekkomyślnie mniemanie, gdyż cię obwinia włas-
na dyssertacya, gdy mowisz: by Kościoły obedrzeć, młodź
Lubieżności ofiarować, wolno Turkow i Tatarow na po-
moc wabić. Owszem to twego własnego Summienia
Zwierciadło, jakom Ci wyżey dowodził, a przytym na-
leży mi upewnić cię, że konfederacya Nasza Barska iest
przy Wierze S. katolickiey, toć przy Bogu, iest razem przy
Wolności i prawach oyczystych, obowiązana przysięgą bro-
nienia tych niebieskich darow. I na ten koniec od dnia
29.° Lutego jak Zaczęta dała tey prawdy poznać trwałość
wylaniem krwi własney i Szafunkiem Życia. Insza
to iest rożnica, Narodowe Turkow i Tatarow namiętności,
ktore dla zakłaty Barskiey konfederacyi wspominasz, a
insza Przymierze dwoch Monarchiji, po ktorych Zobo-
polny obowiązek wyciąga, posiłkowania w potrzebie
Woyskiem iedna Potencya drugą, a to się dzieie dla
utwierdzenia Praw Narodow, aby mocnieysza Słabszey
niepołknała &c

niespotkanata. Takowym bowiem zmocniona sposobem wyciągałaby siły swoie i panowanie na dalsze ime kraie, w których by mocą przeważała narodową obronę, i stała by się zuchwałą, a pragnącą monarchią uniwersalney całego świata. Ten to iest porządek każdey monarchii, którego pełnić czujnie powinna status państw i królestw, aby w takowych przypadkach obronę złączoną ubezpieczone były, coś to zapłatą żołdu, to zawarciem przymierza z potencyą, z potencyą iśći się, ale nie ubieżnością, ani odstąpieniem Boga i wiary.

Obdarta ze skarbów Rzplta nasza; znamy to. W mizernym stanie jesteśmy; czuiemy. Ależ przecie szukać woyskowych posiłków u Porty ottomańskiey i hana tatarskiego powinniśmy. Czy ie znaydziemy. W dobrey nadziei (: przez obowiązki wiecznych traktatów karłowickich :) zostaiemy. Gdy zaś one odbierzemy, nieomylnie będziesz się dziwił, ale też i wszystkie zyty w sobie zadrzą.

Jeszcze mi na bluźnierską twoią konsekwencyą odpowiedzieć przychodzi; mówisz: auxyliarne woysko gotowemi pieniędzmi zapłacone być powinno, a nie fantami, albo zamianą wyboru młodzieży, i nie ofiarą ubieżney tureckiey lub tatarskiey chuci. Upewniam cię w tym, że się turbować o co niemasz. Weź raczey

w uwagę

w uwagę, jakie się u Was według Nowego z Moskwą Traktatu odprawują w Warszawie Zgromadzenia i Sessyny! Wiele to Kayskich Wrzeszczy bezbożność wasza niedoprawiła! Słuszniey się Wam należy w bieszczonych i Niegodnych Chrześcijańskiego Imienia Krotofilach Warszawskich powściągnąć. A przytym oraz pomiarkuy się, iż nieznaydziesz u nas przedayney Cnoty, jako to dobrze Rezydent Angielski Williams w Radzie przyznał. Wierny Naród kocha Boga i Wiarę Jego Świętą; kocha Oyczyznę i Jey Prawa. Te to Ożywiające Duchy, już dziś na łańcuch Moskiewskim przez Was dociągnięte, bliskie są upadku i Śmierci.

Woła poczciwość, Summienie i Honor, Laboranti Succurrite Patriae! Kto w Boga wierzy, bierz się do Oręża! a ty przewrotnie piszesz: Że tylko ciemnym Okiem widziemy, a topieli niezoyrzeliśmy w ktorey pogrążeni bydź mamy. Stanże mędrku w tym kroku, byś sam sobą cały niezapszątnoś otchłani; Etiam Sapientibus insanire contingit. Strachy na Lachy; Sierocych to Rozboynikow Maxyma; dziś nas ta nieustraszy. Wszak zbuntowana Schyzma Moskiewska weszła do Polski, ponęciła to Chłopstwo w Ukrainie i w Województwach tey przyległych, pewni jesteśmy że to wymysł osłabioney w polszcze

Moskwy

Mocarstwy dla uczynienia dywersyi Naszey Konfederacyi Barskiey. Nie wspominam: czy to dobrze lub na fundamencie Traktatu Przymuszowskiego, ktory ieszcze non in forma ratyfikowany od Stanow Rzplitey lub na fundamencie Sojuszow dawnych! Odkryie to czas, a Kray spustoszony i spalony, lud wyrznięty i Krew niewinna wylana, będzie Swiadkiem i Zemstą.

Radomska Konfederacya 1767. czy może bydź przystosowana Pruskiemu i Sukcesiemu Spiskowi Dyssydentow. Traktat rez Gwarancyi Moskiewskiey ani ~~potrzebny~~ proszony od Narodu, ani potrzebny jako Rzecz nowa gwałtowna i przymuszona. Są w prawdzie od Kommissarzow na Legislacyą przez Xta Repnina Posła Moskiewskiego wybranych przysądzone, ale obeyrzeć się na cały Naród, to od niego zhanbione i wzgardzone. Jaśniey się to daie widzieć z przyczyn wewnętrznych. I co gwałt moskiewskiego Woyska do potwierdzenia ułożonego na przeciw Wierze i Wolności projektu wymusił efektive, to więcey zaiątrza Obywatelow, niżeli do pozwolenia przychyla.

Takowy postępek Autorowi tey całey imprezy i Fabryki, niech Rzecz Sukcesu, chyba że wszyscy w Narodzie wyginą, w ten czas z wolnego Narodu Polskiego, nowo Ziemię Niewolnikow iak zamierzył przeistoczy.

W Rzecz

A nuż Osleznie Zamysłow Waszych droga, pewnie my biedna Szlachta w domach pozostali, płaczący nad Stratą Oyczyzny, nad obszarpaniem Wiary Praw i Wolnosci, nad Zaparciem Się Boga, niespytamy Się Panow do tey Legislacyi delegowanych; Quid vos dementia cepit. Zaprzedaliscie nas Moskwie, Prokuratyscie porobili, Oztocili Was Dyssydenci od Stop do głow, jeszcze usiłujecie aby Za tak gwałtowne usługi, Rzplta wam Summy pretendowane wracała? Jakoz Sprawiedliwie Zasłużyliscie, ale na to; aby każdego Z takowych w Ziemi we trzy drzewa złożone osadzic. Lecz rzucilismy Się do Oręża na obronę, mocen jest Bog Nasz; Etiam de lapidibus Suscitare filios Abrahae. I ten jest Cel prawdziwy Naszy wszystkich.

Usiłowalismy na widok pokazać jako Sami widzicie, że nie o Slep ale otwartemi Oczyma patrzamy i Pilnoscią wglądamy w głębokość Machinacyi Roboty Waszey, ktorąscie jeszcze przed Smiercią, a Nayoczywiscey po Smierci Augusta III°. Zaczeli fabrykować. Przemilczelismy upewnieni Skutecznoscią Zdrady, upadek Narodu i Oyczyzny. I te przyczyny krwawą Naszą robotę Zacząć na Nas wymogły.

Niestrasz nas błędliwym argumentem chytry

Pismennikie, a wnidź w uwagę: Jaka Intencya Korony, Angielska, Duńska, Szwedzka i Pruska za Polskiemi Dyssydentami udały się, polegaiąc na Traktacie Oliwskim. Czytay Artykuł 35 § 11. a Zrozumiesz iako Sobie jeżeli krzywdę mieli od Religij panuiącey postąpić powinni byli przez Ministrow tych Dworow. Podane Noty od tychże Zgromadzonym Stanom Rpltey, niewymagały od nas odmiany Prawa, tylko jeżeliby iaka Dyssydentom krzywda działa się, uznać mollifikowac i należytą Sprawiedliwość wyświadczyć. Dwory tych Potencyi udawały się, ktore ten Sam traktat gwarantowały ze Strony Dyssydentskiey, mianowicie Katolickie Potencye, Francuzka, i inne z Narodem Polskim alliance, gwarantowały ten Traktat Oliwski, ale nieznayduie w tym Przymierzu Monarchij Rossyiskiey, żeby iakimkolwiek Sposobem i kolorem do tego Aktu należeć miała. A zatym Noty wszystkie podane Stanom Rpltey od Wyrażonych Potencyi nic od nas niewyciągały nad Nexus w Traktacie Oliwskim opisany, żadnych zgwałceń nieuspominali, ani Wrażnych kroków dla ulrazenia w Oyczyźnie wewnętrznego pokoiu, nieużywali, polecaiąc to raczey przez Ministrow Swoich Rozsądkowi Samowładney Rpltey, ut pax perpetua inter dissidentes conservetur. &c.

conservetur. Gdyż w tym jest naywiększa Gwarantuiących Potencyi Powaga, i każdey korony Honor, im ściśleysza i trwalsza medyacyi ufundowanego Pokoiu między dwoma Stronami w przynależytym Rygorze obserwacya.

I tak to iest co masz rozumieć. Szkocya katolicka Krolestwo od wiekow, dziś pod Rządem Berła Angielskiego Protestanckim. Rplta Hollenderska Wolna, wiele w niey znaydziesz Obywatelow katolikow, osobliwie w Prowincyi Utrechtskiey, znaydziesz ich i w Cyrkułach niemieckich pod panuiącą Religią Protestanską. Nie żalą się iednak na Religią panuiącą, choć wiele krzywdy tak w Obrzędkach katolickiey Wiary, jako też i w Sposobie Życia, kupiectwa, Rzemiosła, i rożne przykrości ponoszą, nieskarżą się przed Sąsiedzkiemi Potencyami, że im kościoły, Luterzy lub kalwini poodbierali. Niewymagaią Judicium Mixtum, ale pod Sentencyą panuiącey Wiary Sędziego w processach Narodowych poddaią się. Niedomagaią się Honorow, Prerogatyw, ale przestrzegaią Scisłości, Spokoyności, i Nienaruszenia domowego pokoiu, według Traktatow Westfalskiego, Ryswickiego, i Smalkalskiego, ktory ostatni po 30letniey o Wiarę Woynie uspił pokoiem Dyssydentow z katolikami.

Uważ że teraz dobrze proceder Dyssydentow w Polszcze mieszkaiących, rozważnyi com wyżey powiedział, a

uznasz

204. wzraszy że nie nad miarę Gwarantowego Prawa żądaie nie pociąmi, przez naruszenie bowiem jego, od wieków stoiące fundamenta Wiara S. Katolicka, Wolność Praw Polskich upaść by musiały.

Pokusili się, ŁŁ Dyssydenci, wymierzyli do tego Łonia, i targneli się na Oyczyznę. A nie mając po sobie Prawa kraiowego, wzięli się do gwałtownych środków pomocy Woyska Rossyiskiego. Już na Warsztacie robota ale nec Sutor ultra Crepidam Już my Katolicy Złontederowani nadstawili skory naszey, ale Bog dobry da że ich pękać się będą gdy krew i życie braci naszych i wynikłe tak szalowne szkody kraiu, nadgradzać przyidzie

Ruszyłeś konceptem; iż Dyssydentom trzeba było gęby kłodką pozamykać, lecz tego narod nie słucha, owszem deklaruie że i oni i ty i wszyscy czyniący i mowiący przeciw Oyczyznie, są rebelles infames et hostes Patriae, więc jaka ich czeka, taką odbiorą nagrodę. Zostaw to Czasowi.

W tym mieysce upomnieć się u sobie wszystkim nam należy, abyś pokazał: quo Volumine, folio et qua pagina to Prawo leży, ktoreś za fundament założył: Iż Dyssydenci do wszystkich Praw, godności Pasterytow i Urzędow razem z prawowiernemi porownani.

i dołożyłeś:

i dołożyłeś: bo Oni Obywatelami zawsze byli, i to wszystko własne i wspolne Sobie mieli: Uważayże w tym contraria twey własney konkluzyi. Jeżeli byli porownani, toć własne i wspolne Jm to niebyło. Że zaś Są Obywatelami; toć temiż Są Mieszczanie Krakowscy, Lwowscy, Lubelscy, Poznańscy, Warszawscy, i Wileńscy, i według kondycyi Swoiey Maią uszanowanie, a przecież nie Są z Godnością i Szlachectwem Stanu Rycerskiego porownani

Chwalą Się Dyssydenci że rownego Są urodzenia z prawowierną Szlachtą i Obywatelstwa, i to jest cały fundament, lecz żeby przeto należeli do rownych prerogatyw i Godności, nie idzie konsequencya; cale dowodzę. Czytay Statuta, Edykta, i Dekreta lub Listy od Początku Krolow Polskich Katolikow A°. 962°. Czytay poźnieysze od Władysława Jagiełła R.u 1384°. Staniesz na Liście Zygmunta Augusta 1° ostatnim Plemienniku Jagellońskim. Czytay i Janusza Ks.cia Mazowieckiego Dekreta, z tych wszystkich dokumentow wyciągniy treść; a choć jednym punktem przekonay Religią katolicką w Narodzie Polskim panuiącą, że Dyssydenci Mieszkający w Polszcze Są z Katolikami w urzędach i Wadach porownani. Co daley jaśniey dowodzę:

Pobożni Krolowie Polscy i dziedzice, lubo Sami

w Katolickiey

206 w Katolickiey Religii niebyli Zaparzali, przeciw to prze-
nikneli iaki upadek kazdego Krolestwa i Monarchij na-
stąpić może przez pomieszane w Państwie rożnego ga-
tunku Wiary. Do Rządow i Dygnitarstw takowych
Osob przypuszczać warowali się, maiąc przykład z
Rządow Rzymskich. Tych Srodkow zazywał Senat
i Augustowi Cesarzowi zalecił: Eos, qui in divinis
aliquid innovant, odio habere et coercere; non Deorum
solum causa, sed quia numina nova introducentes,
multos impellunt ad mutationem rerum, unde conju-
rationes, seditiones, conciliabula existunt. Res prof-
ecto minime conducibiles Imperio. Mecaeni apud Dio-
gen. Cap: 11.   Mieli przykład Cni Krolowie
Polscy, z iakich przyczyn Rplta, Monarchie, Pań-
stwa i Krolestwa, dawnieyszemi wiekami upadły, że
ledwo o ich imieniu słychać. Spartańska, Karta-
gineńs. Rplie, i Berło Krolow Egipskich iakim pod-
stępnym skruszyło się przemysłem: mowi Diodor Si-
culus N° 11. Qui miscellaneam Religionem induxerunt, ut
ne unquam inter se conspirare Egiptij possent.

Takowym przeięci przykładem Krolowie Polscy
napisali Prawo poddanemu Ludowi swemu: Wszystkich
odszczepieńcow od posłuszeństwa Głowie Kościoła Rzymskiey,
za Heretykow w Krolestwie naszym uznaiemy, etc. Edyktami

naszemi i

Naszemi od Godności i Prerogatyw Narodowych wyłą-
czamy. Zrawiey ieszcze dodali: Osoby, dzieci, całe
z pokoleniem plemie, za niegodne czci, sławy i fortun
w Państwach Naszych mieć chcemy. A ieżeliby się
do Wiary Kościoła Rzymskiego przyłączyli, na tenczas
do wszelkich Wolności Prawowiernego Obywatelstwa,
urzędow, Godności i Fortun, będą przypuszczeni.

Czytay te Prawa, wszak nie moy wymysł. Cięż-
kie to są odpory dla XX. Dyssydentow kuszących się
po tyle razy do rowności z prawowierną Szlachtą.
Temi Narod Polski przekonany dowodami opierał się
zawsze Dyssydenckiey zapalczywości, i na dziś dzień
bronią bronić choćby do utraty życia, każdy Kato-
lik Przysięgły. Wolno nazwać ten Proceder Fa-
natyzmem, a my przeciwnikow nazwiemy i iuż gło-
śno powiemy Fanatykami. Krotszy Sposob maią
Dyssydenci zrownania się z prawowiernemi, upoko-
rzyć się Kościołowi, z tego upornie krnąbrność odrzucić,
Herezyi odstąpić, do Kościoła Rzymskiego przystąpić,
a tak wszystkie panuiącey Wiary Katolickiey w Pol-
szcze przyrodzone własności, mieć sobie będą po-
[illegible]

Mowi wprawdzie Pismo: Regnum Caelorum vim
patitur, et Violenti rapiunt illud. My iednak gwałtu

dusznego

duszego nieczyniemy, oni się tez gwałtownego umysłu dyssydentskiego łękamy. Zostawuiemy każdego przy woli swey własney, naszey też nikomu wydrzeć sobie niedamy.

Płonne się chlubią Dyssydenci pozyskanym Przywileiem od Zygmunta Augusta. Jeżeli sam dokument powrócony był wystarczyć ich Ambicyi, którą nieukoiną mieli porownać się z Szlachtą panuiącey wiary katolickiey. A przecież Okurski Prałat jako poźnieyszy ani dotknoł w artykułach swoich powagi tegoż Przywileiu. Dopiero przeczytay tegoż Krola Statuta w Horodle, Jedlnie, i Korczynie, jak w nich hanbi i poczpia Heretyków, o czym obacz Herburta; jakże propozycya twoia przystosować się tu i prawdziwa bydź może że Dyssydenci dla tego że Obywatelami zawsze byli, to wszystko co i katolicy wspolne sobie mieli.

Ale Author opisuiący sejm Krzesy Barskich, mowi: że te Prawa i wszystkie inne niesłużą sektarzom Nauki Marcina Lutra i Towarzysza jego Jana Kalwina, tylko Hussytom, Hugonistom i innym. A więc Protestantskiey Religii naśladowcy do wszystkich Prerogatyw z prawowiernemi, mają sobie pozwolone króli.

Jak jest fałszywa opinia Authora, każdy to pozna, kto wie życie, a bardziey Naukę tych obydwoch Herezyarchow, ktorzy z Starzyzny Hussytow i Hugonistow

wycelowali

wycelowali też same fałsze i przerobili tę samą naukę, zawsze jednak błędliwą i haeretyką. A do tego: Prawa dawnych Królów Polskich w generalności wszystkie odszczepieństwa od Kościoła Bożego uznały za Herezyę, ich Sektarzów oddaliły od prerogatyw Obywatelom wiernym służących, A że Lutra i Kalwina nauka od Kościoła Chrystusowego za haeretycką uznana i odrzucona, więc iey naśladowcy od prerogatyw Szlachcie prawowierney Polskiey służących, przez Królów Polskich odrzuceni. Ani obywatelstwo im co do tego przyda łatwości, bo nieponawiaiąc com wyżey na nie odpowiedział, przydaię że tym samym że są Obywatelami Polskiemi pod wierzone Prawa poddaią z osobami i plemieniem swoim.

Gruntuią jeszcze JJ. Dyssydenci należytość swoią do Prerogatyw Wspólności że ich Przodkowie tę się zaszczycali, prawda jest: i niechcąc wielkich Imion sławie uwłoczyć o nich zamilczam że Apostatami byli. Wiara bowiem Katolicka za Mieczysława R^u^ 982.º do Polski wprowadzona, Lutra zaś i ~~Kalwina~~ Sekta w R^u^ 1530^mym^ wyszeniona, i gdyby ta niebyła wkradła się do Senatu i innych Subselliów, pewnieby a wczey możeby Prawa Polskie dla wykorzenienia oney z Polski tak strasznych nierzucały piorunow. Znać to i z Pochwał

Przodkom

b.

Przodkom naszym danych, że w Pokoju i w Boju byli Sprawiedliwemi i Walecznemi o Wiarę S. Katolicką i Wolność. Jakże Ich Potomkowie tym się Zaszczycać mogli i sprawnie Ich Godności posiadać, jeżeli tak dawno Zaszczepioną Wiarę S. w Krolestwie Polskim dla prywat, dla rozwiozłego Życia i ducha porzuciwszy, brudną koszulą Sekty Lutra i Kalwina przyodziali się, i do tąd przy Swoim błędliwy uporze tak tyrańską obstaią, że cały narod (odebrawszy Sobie z Wiary Katolickiey ukrolowanego Szczyta) w Luterską i Kalwińską zamienić usiłuią Sektę.

I te to maią bydź Zalety, Oyczyzny Wiernych Obywatelow Dyssydentow Polskich? Żeby niemaiąc po Sobie Prawa Narodowego, przez wylewanie Krwi Braci Swoich, przez prześladowanie Wiary Katolickiey, Arcykapłanow i Kapłanow, przez Zaboystwo Pomazańcow Boskich, przez Zdeptanie Sakramentow SS, przez wywrocenie z gruntu Prawa, przez uciemiężenie ludu, przez zgwałcenie Swiętości Boskich, Zasługi Swoie w Oyczyznie pomnażali, i przez takie do Godności Senatorskich, Ministrowskich, i innych wyniesieni byli i z prawowiernemi porownani! Quomodo lupus potest pascere oves? I czyli kozła Sierść z Baranią Wełną zgodzi się?

Że są dwa Filary i twierdze niepomszone Wiara i Wolność, na ktorych Rząd i Salus pomyślny Całey

Korony

Korony Polskiey i ludu w niey mieszkaiącego wspiera się. 217.
Ten bywa i bydź powinien Naypierwszy cel Obrad Seymowych; Ubezpieczenie Wiary. A jakże Dyssydent na Seymie Posłem, tuż dopiero Senatorem i Ministrem, jako też i na innych Officiach installowanym bydź ma, gdy tego obowiązku; Obrony Wiary Katolickiey i Jey ubezpieczenia wykonać niemoże jako przeciwnik tejże Wiary. Jak przed Królem do Kościoła Marszałkowską Laskę poniesie, który z Jego obrządków szydzi, chyba przede drzwiami Kościoła onęż zostawi, Czyliż Senator Dyssydent od assystencyi dla powagi Króla do Kościoła idącego nie umknie się.

Nie teraźnieysze to nowomodnego składu Prawa ale od Wieków dawne Statuta Rex Catholicus esto. Też przezornością przyznaiesz i teraźnieyszemu Seymowi że Rex Catholicus et Regina Natione vel Vocatione bydź powinni. A jednak Seym Pseudo Patriotowy zostawuiąc wiarę tytuł panuiącey, czczy nadał tylko tytuł, gdy nie przydał Rzymskiey katolickiey. A tym bardziey czczym ten tytuł zostaie, gdy wiarę Katolicką bez Jey właściwych uczynków zostawioną mieć chcesz, ząbkiem kąkol z wyborem pszenicznego ziarna mieszasz. A przytym co przyjdzie pożytecznego z tytułu wiary, gdy w Sercu Króla mieszka czarr stary.

Wielki Sam

Wiele Sam teraznieyszy jako Seculum depravatum podaie nam właściwości potrzeby, żeby nietylko nowo Electy Professionem Fidei Orthodoxae Catholicae uroczyście czynił, ale też każdy Senator, Minister i Dygnitarz przed odebraniem Wakansu onęż wykonywał. Sin secus, Wakansu dostąpić by niemogł. A tak Oważyłbyś twarz inną Rzeczypospolitey, i na przeszłym Seymie niebyłoby nawet wzmianki o Lutrze, Kalwinie i Socyniszu. Ani te Sposoby od ducha Absolutnym panowaniem tchnącego na uszczerbek wiary per Consequens i wolności zażyte byłyby.

Znamy dobrze że Waryacya Prawa do osiągnienia przeszłego Thronu Polskiego opierała się, i lubo wprowadzenie Woysk mosklewskich pod czas Elekcyi mieszało Obywatelstwo, i trwożyło pospolitości, Rycerstwu jednak wesołości sprawowało z otuchy i nadziei jakiś dobra pospolitego że Polaka króla mieć będzie. Na czym się oszukało.

Z tąd widzieć się daie że teraznieyszy proceder Seymowania do przełomania juz był twardszy, przeto łatwiey udało się wzruszenie Praw Kardynalnych wiary i Wolności, łatwiey udała się delegacya do układania Traktatu i gwarancyi, łatwieyszy Jarmark z Moskwą.

I ten Cel wasz nasz Rzeczy Boskich przełożyłeś, ale omylnie; bo samemu Bogu wiadome nasze Myśli, prostym sercem do ratowania Oyczyzny zawzięte.

Tenże Poszan[?] &c.

Ty Postań przy Swym Zdaniu, czas naszym Swiadkiem będzie, a Wiey na pamięci Że Scrutator Majestatis op:primetur a gloria. Niestykay tak ślepo Chrystusowey Wiary, bo niewszystkim otwarte tajemnice niebieskie. Dosyć ci na tym, wiedzieć; Że Konfederacya Barska ma Obiectum nie inne, tylko bronienia Wiary i Wolności, obrona Zaś bez oręża bydź niemoże, a gdzie oręż po:średnikiem, tam bez krwawey Ofiary nieobędzie się.

Taż to iest Teologia (co ią Barską z płochości mianu:iesz) utrzymywać Wiarę, którey Chrystus Nauczyciel, sam ią Smiercią Swoią Stwierdził. Ty innym nad 72, tłu:maczem pisma bydź pokazujesz się, ale w twym ięzy:ku Mors non Vita, Kłamstwo nie prawda, widzial:ne. Takiey Teologij S. która jest darem Ducha S.go do Obrony Wiary S. Zażywali Apostołowie i inni, i tey:że przez różne Smierci całość pomnażali. Tez sa:me Obowiązki Teologia Barska wkłada na Nas, i cośmy niepłonnym Zaczeli umysłem, tymże kończyć będziemy, a choć krew naszą przelejemy, Życie utra:ciemy, jednakże teyże Wiary S. całość a na niey Wolność Narodu i Prerogatywy prawowiernych osadzo:ne, utrzymamy.

Niemasz tego w Nauce Katolickiey; Złe czynić aby się dobrze stało, ale na Złego Złych przykrości

Zażyć

 Paryę, godzi się.

Mowisz daley iż Korony: Angielska, Duńska, Szwedzka i Pruska ujęły się za temiż Dyssydentami w Polszcze; Przyznaię. ale czytaymy Noty od Ministrow tych Dworow Stanom Zgromadzonym Społey na Seym Ordynaryiny Warszawski Aᵒ 1766ᵗᵒ podane; jako też Deklaracyą Szwedzkiego Dworu, Krewnemu Pisarzowi Polnemu Koronᵐᵘ Posłowi u Dworu Peterburgskiego Polskiemu, uczynioną, niedoczytamy się w nich o pretensyi nowości jakiey, i nowego Prawa dla Rzeczonych Dyssydentow, ale pokazuią otwarcie mysli swoie, że jako Gwaranci Traktatu Oliwskiego domagaią się, by sprawiedliwość w krzywdach przeciw Rzeczonemu Traktatowi Dyssydentom uczynionych administrowała. Niedoczytasz się: aby Rzeczone Dwory wzruszenia w Polszcze wewnętrznego Pokoiu szukały, lub wprowadzeniem swego Woyska groziły. Oto Krol Pruski tak blizki Sąsiad bo o mil 18 od Warszawy, na utrzymanie tey Impreży Dyssydenckiey i jednego Żołnierza niewysłał. Bo Korony tyle razy wspomnione znaią Prawa Narodowe, Tamać je niechcieli, ale szczegulnie tej Satisfiat według opisu Traktatu Oliwskiego. I to stać się było mogło przez miane Konferencye z Ministrami Rzeczonych Dworow

Dworow w

Dworow a Wyznaczonemi Delegatami od Stanow Rzplitey
i z Zaproszonemi do tychże Konferencyi Ministrami Ka-
tolickich Potencyi jako rownie Gwarantami Traktatu O-
liwskiego, atak bez zamieszania i Krwi Obywatelskiey
Rozlania, dopiero bez uszczerbku Wiary S. K. R. i wy-
wrocenia Praw narodowych Stałoby Się wszystkiemu
Zadosyć.
Uważ zaś odległe myśli Moskiewskie od tamtych
Koron, gdyż Potencya Moskiewska niebędąc Gwarantką
rzeczonego Traktatu bezprawnie wdarła Się do Interes-
su za Dyssydentami, a wprowadziwszy Woysko, Lupest-
wie tenże Traktat zniszczyła, Powagę Gwarantow znie-
ważyła, i nad Opis Oliwski nowe Prawa dla Dyssy-
dentow z uszczerbkiem Wiary S. i Wolności wymogła
a daley sama z Swemi Adherentami moc ustano-
wiła, Szczegulną Intencyą, i Końcem Despotyzmu Swe-
go nad naszym Narodem.
To Zważywszy: Czyliż upierać Się jeszcze będziesz
czy pod płaszczykiem Gorliwości, trzeciego cos ukrytego
zachowuie Się; niezaćmisz tym tłumaczeniem i mal-
owaniem Jebrim Narodu. Widzi On jakie Warszawskiey
Szkoły Gabinetowey Rada Wyspekulowała Projekta, a
te przez kogo pisane, przez kogo podawane, i przez kogo
poprawiane co raz na większą zgubę Wiary S. i Wolności.
ale wspomnisz

216. Ale wspomnisz i obaczysz Że: *Incidit in foveam quam fecit ipse Suam.*

Zatrzyj tedy Ślady Umówionych Rad Gabinetu Warszawskiego Z Peterburgskim, pokaż fundament prawy bycia Wojska Moskiewskiego w Polszcze, przekonay Naród Że Nasze Czynności Są Z Zemsty, ambicyi i Z Zazdrości ztąd szczególnym Gorliwości pokryte, a Wasze nie Są chytre i podstępne. Dowodź tego: Że Wiara Katolicka w całości, Prawa Narodowe i Wolności Nienaruszone; Pacta Conventa niezłamane, Ulecz Na jakim fundamencie Traktatów Złamanych przez Moskwę krzywdy, i Przez Moskwy Samowładztwo krzewiące Się Zności powinnieśmy. Pokaż czy Prawo Elekcyi Królów Polskich Zachowane, jak Seymy od początku bezkrólewia odprawione, konstytucye jak Stanowione. Forma Rzeczypospolitej Praw i Rządów Rzplitey Z jakich przyczyn odmieniona, czy in facie Rplitey, czy też in privato Conventiculo ułożona? Ale gdy tego Żadnym przemysłem i dowodami nieutrzymasz, przyznać przynaymniey Wewnętrznie Musisz; Że Gorliwość Obywatelska w Nagiey prawdzie wzięła Się do Obrony Oyczyzny, a nie Z Zazdrości ani Ambicyi Emulowania Z Tronem, albo pogardy do Majestatu Regnanta.

To jest dowod jasny do poznania każdemu Intencyi ko- *(?)* Ton udających Się, rigore Traktatu Oliwskiego, a Intencyi

i Imprezy

i Imprezy Skorkiewskiey usiluiącey Zguby Narodu Polskiego 217.

Traktat Grzymułtowski tey Imprezy niegruntuie, bo nieiest jeszcze ratyfikowany, Sprzeciwiem Się Konstytucye Polskie. Zrobiony ten Traktat tytułem wiecznego pokoiu, to prawda; ale w pokoiu nie przez Woynę, bo tak Traktat Kołanowskiego po Woynie czyniony wspomina. Gdy więc tak iest: niech mi Się Spytać godzi: Za co (: jako czytamy Volumine VI. pag 150 Artic: III.) Za Dnieprem rzeką wierzch Kijowa alias Stołeczne Woystwa Miasto, brzeg Dniepru, po czowszy od ujścia rzeki Irpeny która w Dniepr wpada, Z Horodkami Trypolem i Staykami w Niz rzeką, a z tamtąd prostym przez pola duktem po pięć mil wszerz prowadzić od Stulmy rzeki. Co przez wyznaczonych Kommissarzow Z obu Stron wyznaczonemi Znakami i Kopcami te wyrażone mieysca ograniczone bydź maią. do tego czasu ograniczone niesą. Za co tedy dostała Moskwa tak Kray rozległy, tyle Miast, miasteczek, i wsiow? pewnie za przyrzeczoną pomoc Woyskiem przeciwko Turkom, a tey Zadney Moskwa Polszcze niedała, bo Sam Krol August II w początkach panowania Swego 40m Woyska Polskiego i Saskiego 120m Zniosł Turkow pod Podhaycami, i dopiero Lata wieczne Karłowickie nastąpiły. W ten czas odebrane Podole, Woystwo Braclawskie i inne Prowincye po Dniestr rzekę, a Ziemia Moldawskie i Multańskie utraciła Polska.

Kto z tąd

c.

218. ktoż z tąd inaczey konkludować będzie; tylko że: Frangenti fidem, frangatur fides eidem. Niedotrzymała Moskwa Polszcze przyrzeczonych Artykułow w Traktacie Grzymułtowskim, jakąż wiarę tak obszerny kray z tamtę i tę Strony Dnieprutrzyma. Jakąż powagą zaszczycać się może Moskwa do upierania się pomieszczenia w rownosci Schyzmatykow z prawowiernemi Unitami? Nie na Grzymułtowskiego Traktacie, bo ten od samey Moskwy po wiele razy przełamany, w Artykułach niedotrzymany, a Nayprzynypalniey w daniu posiłkow przeciw Turkom uchylony. A gdy tenże i Ratyfikowany nie iest; więc cokolwiek uczyniła Moskwa pod kolorem pomocy Dyssydentom w kraiu Polskim, czyniła to nietylko inną myślą od koron wdaiących się za Dyssydentami; ale gwoli tylko własnego interessu, aby zruynowawszy i zubożywszy Polskę odebrała obrony sposoby, a cały Narod i kray Polski pod swoie zagarnęła panowanie i Supremam Authoritatem Arbitrariam ufundowała w Wolnym Narodzie.

Dość się tu jasno na oczy każdego rozumu pokazało, że czego innego Angielska, Duńska, Szwedzka i Pruska korony dla Dyssydentow życzyły, a co innego Moskiewska Ambicya; bo rozszerzenia Uniwersalney Monarchii swoiey przez przełamanie ścian Polskich granic, przez przytłumienie Wolności i Praw Narodu Polskiego, przez przywłaszczenie Prowincyi tytułem Słowiańskiey Cerkwi szczycących się, by potym

Uniwersalną

Uniwersalną Carogrodzką Oryentalney Cerkwi, ale Sobie Zy-
ciu tenże przyswoiła, i na Cały Swiat wyciągnęła Monarchią.

Odkryty ten iest Sekretney Polityki Moskiewskiey Za-
mysł. Dawny to Projekt przez Cara Piotra Alexewicza u-
formowany, aby Authoritatem Suam Arbitrariam w Rządy
Europeyskie wsadzić, i ten teraz panuiąca Monarchini Rossy-
ska odnawia. Postrzegły Się w onym czasie Korony Euro-
peyskie, Zniosły Się z Sobą, uczyniły Traktat Duński 1720,
i Krola Angielskiego Jerzego 1.º iako naymocnieyszego Gwa-
ranta do Exekucyi wyznaczyły, aby Flotę woienną Cara
Moskiewskiego Piotra, z Oceanu i Baltyckiego Morza wy-
gnać, do łożyska dawnego wprowadzić, i tey Zuchwałości ukro-
cić. A że Się pozory nieudały Piotrowi, od Jmprezy odstą-
pić.

Nieukoszony przecież rzucił Się na Szwecyą i tego Krole-
stwa poty przełomać niemogł poki Życia było Karola XII.º
Krola Szwedzkiego, ktorego Smierć dopiero pomnożyła wy-
konania Jmprezy Cara, przycisnoł Koronę Szwedzką tłu-
mem Woyska Swego; Fortece, Zamki, Miasta, Prowincye,
na Sto i więcey Mil w okręgu odebrał, Kray przez Się
w Srebro i Złoto niebogaty, Zubożył; młotem okrutnym
Samowładztwa Swego tak przycisnoł, że dziś ani Krol
z Senatem, ani Gmin z Krolem i Senatem, bądź iak naysro-
szey Krzywdzie od Moskwy uczynioney oprzeć Się niemogą.

Niedawny

220. Niedawny przykład za Carowy Anny Iwanowny; obruszyła się zdami się Szwecya w Rku 1749tym przeciw Moskwie o granice Finlandyi i Sztokolmu Stolicy Szwedzkiey. Zaraz Moskwa pobrała Senatorow i Panow, zawiozła do Petersburga, Sprawiedliwość z nich sobie czyniła. Czego był świadkiem zacney i dawney Familij Szwedzkiey Baron Hoorn Gnał Lieutenant mieszkaiący pod Protekcyą Rzeszy Niemieckiey przed okrutnym Samowładztwem Moskiewskim.

Do tychże dowodow przydać należy: że Piotr Alexewicz pasuiąc się mocno przez Woienne Utarczki z mocnym Bohatyrem Karolem XII, ktory wszedłszy z Woyskiem do Polski dla wyniesienia na Thron Stanisława Leszczyńskiego a detronizowania Augusta IIo Onegoż przymusił do Abdykacyi: Przyciśnięty tak August II od Krola Szwedzkiego, przyiął oświadczenie pomocy Piotra, ktory bez nayrnnieyszey pretendowaney od Polski za to nadgrody, wszedł z Woyskiem do niey.

I ten iest węzeł nayściśleyszy Impresy Cara Moskiewskiego w ofiarowaney pomocy Augustowi II ktorą chętnie wykonał. Rozwiązmyż teraz ten węzeł i roztrząśniymy, a znaydziemy w środku iego Traktat Grzymułtowskiego ieszcze za Jana IIIo Sobieskiego d. 6a Maij Rku 1686o z Janem i Piotrem Alexewiczami Carami Moskiewskiemi stanowiony, obwinięty; ale nieratyfikowany, bo dopiero Approbacya

Onego

Onego R.u 1710. przyrzeczona, lecz i ta czy od Zupełnych
Stanow Rzpltey Zgromadzonych przyrzeczona, Nikt tego przy-
znać bez jawnego fałszu niemoże. Cóż Zaś wyswiadcza
taż Sama Approbacya? [: dla komplementu bardziey
Voluminis legum Niżeli dla Waloru włożona, do którego
dla Wiadomości postrzegali Staraniem JmX.a Załuskiego
pro tunc Referendarza Koronn.o a teraz Biskupa Kijowskiego
i Więźnia u Moskwy, przyłączony Tenże Traktat Grzymułtow-
skiego] Oto jest de tenore Sequenti Vol. 6.o pag. 145.a

== A ponieważ Imieniem J.o Carskiey Mości, Kniaź Dołhoru-
-ki potrzebuiąc po Nas i po Rzpltey ponowienia Traktatu=
=ostatniego Wiecznego i dwoiesnego respektem teraznieyszey=
=Woyny przeciwko Królowi Szwedzkiemu &c. tedy My na=
=tym fundamencie i pod wypełnieniem kondycyi Zapłacenia=
=Na Woysko Millionow — — — na pokazanie Rzeczypospol=
=ney i Stateczney przyiazni Naszey i Stanow Rzpltey, pomie=
=nione Traktaty Salva integritate Wiary S. Katolickiey R.=
=Utriusq Ritus Latini et Graeci justa Statum et Conditionem=
=w których ad praesens znayduie się, nietylko powagą Seymu=
=teraznieyszego Walnego utwierdzamy konfirmuiemy &c. ale=
=też i na Seymie przyszłym da Bóg toż Samo wypełnić de-
=klaruiemy.=

Masz tedy Tenor Approbacyi, wszakże Się Sama wyswiad-
cza; Że jest tylko Obietnica od Stanow Rzpltey ratyfikowania

w przyszły

w przyszły czas Traktatow, i to za wypełnieniem kondycyi wyrazonych w Traktatach. A czyż są wykonane? Szukay w Metrykach i Archiwach Koronn. i Litews. kto widział dopiero czyli przyobiecane Milliony?

Czytay w drugim Traktacie pag: 166. Artyk. 5. Jako się Car obowiązał słowo w słowo: = Wszystkie Fortece i = Zamki, ktore w całym Xięztwie ~~Litewskim~~ Inflantskim i przynaleiących = do niego Ziemiach i cokolwiek do Rpltey należało, za po = mocą Boską od J.o Carskiego Weliczeństwa wszystkich bydz Szwe = doꝛi może, J.o K. Mci i Nayiaśn. Rpltey, bez nadgrody od = da i ustąpi =. A ktoż dziś Ingrya, Estonia, i Inflanty Szwedzkie trzyma? a do tego ieszcze Derpskie i Parnawskie Województwa z Powiatami od Inflant Polskich oderwał! Czy przyszedł na pomoc z woyskiem przeciw Gurlowi według obowiązku pierwszego Traktatu Przymuł: towskiego, za co wziął Ukrainę za Dnieprem i przed Dnieprem i Kijow cum Vicinitate. Bez jego pomocy Karłowickie stanęły Pacta.

Nastąpił potym Seym Pacificationis 1717.o i Traktatowy 1718.o nastąpowały i inne, a przecież Traktatow wymienionych Ratyfikacya od Zgromadzonych Stanow Rpltey [:] iako Kardynalne Prawa mieć chcą:[)] nienastąpiła. Bo Antecessorowie nasi poznali się na tym co jest Moschorum fides. Wymierzili na Narodzie Prowincye, zawrzei Przymierze,

a potym

a potym odstąpić i niedotrzymać, jest to istna Moskala wła snosć, a z tąd i dla niego ta prawda: Qui fallit in Uno, fallit et in Omni.

Postrzegał się sam Car Moskiewski że jego zamierzonych myśli do tąd ciągną, Stałemi wszystkie Europeyskie Potencye, przeto chcąc niedosięgłą swych rządów i zamachow zrobić polityką, rożnemi kolorami ułożone zdrady gładził i zacierał. Swiadczą Pensye Panom Polskim z Skarbu Moskiewskiego dawane corocznie do 100[m] Rublow wynoszące, ktore brali Staniawski Biskup Krakowski i Sztybelfürszt Lubomirski Wuda Krakowski, tudziez inni, a bodaj niegadniem że do dnia dzisieyszego znaydują się tacy ktorzy za nią Oyczyznę przedaią.

Wspaniałość Krola Augusta II[o] wsławiona męstwem i przyrodzonemi Monarsze cnotami, panuiąca na Tronie Polskim, Strasznym była oporem zamysłom Piotra Cara, chociaż na bardzo misernym warsztacie wsnuł zadziergi na usidlenie Narodu Polskiego, aby Prowincye Religią Ruską zaszczepione od Polskiego oderwał Krolestwa. Ktoż z tąd nieuzna prawdy że wrzcony Car natężył umysł swoy na Polskę, jako na przełamanie Sciany zastaniającey go od innych wszystkich krolestw i Prowincyi. Ale ukonowany ten Proiekt niedokończony został, bo Smiertelne Parki zycia jego przecięły nitkę.

Jemu nieco

224. Lecz niecoś Krolami Successorowie na Tronie Moskiewskim poczynali z Polską i przyiaźni niby odnawiali. A gdy do wyniesienia na Tron Augustowi III, Rossya swym Woyskiem przez Allians z Cesarzem Rzymskim Karolem VI dopomogła, znayduiący się na Seymie Pacificationis 1736º Feldmarszałek Münnich tm Woyska Moskiewskiego maiący w Polszcze, domagał się u Stanow Rpltey zgromadzonych, ratyfikacyi Traktatow Grzymułtowskiego, i powtornego, ale niezlękła się Rplta tey potęgi, przypominała kondycye niewykonane, Ukrainę, i Zamki wzięte a Polszcze nieoddane, Milliony na Woysko przyrzeczone niewypłacone, Instanty niepowrocone, jeszcze od Litwy niektore oderwane. Przyświadczył i Krol August III nieforemność przymierza Moskiewskiego, atoli ow wielki Feldmarszałek Münnich, bezskutecznie do Kraju swego z umysłem Imperatorowey swoiey niewykonanym powrocił.

Przyjdźmyż do teraznieyszych obrad Warszawskich i rządow zaczawszy od Bezkrolewia, po Smierci Augusta IIIº. Oto przystąpić do wspolney Rady na Seymie Convocationis niemożem. Moskwa i Stany oblężeli Zamek, wygnali z Izb Senatorow i Posłow, część Prywatnikow i Adherentow wszystkiey Fabryki zostawiwszy, zaczęła gonitwę za Hetmanami i

Obywatelami

i Obywatelami po Polszcze. *Necdum Capra pe-* 225.
perit et jam hircus saltat. Dopiero Projekt Zamy-
słow Moskiewskich uformował Kandydata do Elekcyi, ten
jeszcze nieobrany, a już Moskiewskie Woyska i Woysko
attakowało Obywatelow i niszczyć zaczeło.

Jakże! Chwalić tedy te początki będziesz? Że Gorli-
wi Obywatele przy Wierze i Wolnośći jeszcze w czaśie bezkro-
lewia obstawaiący, mocą Elotycznego Żołnierza ab Activitate
wyłączeni, ledwie Zycia z Izby wypędzeni, a pozostała
część Zgromadzonych Stanow już odstępuiąc Wiary i
Wolnośći Zatraca Oyczyznę gdy Rządy odmienia i Prawa
wywraca. A czego wiek dawny bez wzdrygania słuchać
niechciał, to dziś wszystkie Traktaty z Moskwą bez rozważ-
enia i uwagi podpisuią, i konfirmuią, a cokolwiek Moskwa
wnośi na wszystko pozwalaią i Oney powoduią się Orszem
na dowod powolnośći i przychylnośći, Tytuł: Imperatorowy
Całey Rossyi, Monarchini dzisiayszey przyznaią. O zdradni
Synowie! Jaszczurki własney Matki wnętrzności szarpiące,
gdy Pozwalacie na to, co Waszym Potomkom i Całemu Naro-
dowi Oczywistym grozi Upadkiem i wieczną niewolą. I więc
że jeszcze powiesz gdy przeciw temu powstaiemy, iż pod pła-
szczykiem Gorliwośći Zazdrością tchniemy! Że pod Szacownym
hasłem Obrony Wiary i Wolnośći, uwodziemy się prywatą ja-
kiegoś Zysku!

Seym potym

d.

Seym potym Electionis; bez Assystencyi Moskiewskiego Żołnierza nieodprawił się. Przeto przełamane Prawa Narodu, skażona naydelikatnieysza Szrenica, Wolne Obieranie Krolow Polskich.

Seym daley Coronationis; w Warszawie nie w Krakowie odprawiony, dla tego by Zawsze z Moskwą. A także to opiewaią Starożytne Prawa? Czy także czynić należy Kandydatowi i Elektowi; przestępować w początkach Prawa, trzymać się z Moskwą, Iey Potęgą i gwałtami, a wzgardzać Affektem Narodu, wzgardzać Zaraz Oyczyste Prawa z upodleniem całego Narodu, a w Szczegulności Obywatelstwa Pniewagą gdy nie z Zachowaniem to przy Elekcyi, to przy Koronacyi Narodowego Ceremoniału.

Kładziesz to wszystko Za Wyrok Boski, i Wieczney Opatrzności Rządzeniem mianuiesz, a potym Zaraz wyrzekasz na Los Krolow Polskich. A my ledwie Zyiemy ubolewaiąc nad losem i nieszczęściem Oyczyzny. Szukał Saul Oślic Oyca Swego, trafił na Proroka Że go Bog na krolestwo namaścić kazał. Otoż to iest Boskiey Opatrzności Rządzenie. ale gdzie Zdrada Narodu, gdzie podeyście, Moc i gwałty na Tronie osadzaią, nie tłumacz tego Boga Rządzeniem, lecz przyczyniy Za dopuszczenie.

Znamy Przymioty iakie bydź powinny Krolow, Znamy powinności uszanowania Monarchom i Ich dostoieństwu, Znamy

też

tez co kazdy Thron zdobi, osobliwie Clementia Principes decet. a dzisiay ten Zemsty Celem, ktory jako w Wolnym Narodzie urodzony, gwałtowney przemówił się Elekcyi, ktory przy Wierze S, Wolnosci i Prawach Narodowych obstaie. Czy tali winien jest niewoli?

Uczy Nas Historia Kraju: Ze Załuskiego Biskupa Warminskiego do dyspozycyi Rzymskiey odesłano za to że się pisał na Pacta Conventa in puncto Liberi Exercitii Religionis dyssydentom, i Sam o Sobie Biskup Swiadczy: O Ancona! quam me videre docuisti. Wzięto i Biskupa Poznańskiego Otwinowskiego. Swięcicki takze Biskup Poznański nominat Stanisława Leszczyńskiego wzięty do Drezna a potym do Rzymu. Lecz duchowną mocą in Materia fautoratus dissidentibus Rzym Ich ukarawszy Narod do Polski odesłał. Wziął ci i Piotr Car Moskiewski do Moskwy Swięcickiego bo całe Woyna kazała. Ale pokaż że w czasie pokoju i Rady zabierano Senatorow i Posłow i za granice wywozono. Nie jest że to przełamaniem Prawa Narodow! Nie jest że to zuchwały postępek Posła Moskiewskiego Repnina, Stowarzyszonych z Nim i innych tobie podobnych Zdrady!

Weyrzyjmy do tego: w Artykuły Pactorum Conventorum jako one z Nowym Elektem układaliście. Nie jest nam tayno co wnosił Sosnowski Pisarz Litewski i z teyże Prowincyi Poseł, aby zdać się na Imie Nowego Elekta, jako będącego

Rex

Os ex Ossibus Nostris, Życzył na Wiarę Żyć z Królem bez Opisu Pactorum Conventorum. Na to dosyć odpowiedzieć teraz Signate Verba, notate mysteria.

A coż odkrył Seym Ordynaryjny 1766go w Warszawie Oto na nim Zawcione Pretensye Dyssydentów i Dyssenitów, Oto po nim Toruńskie i Słuckie Spiski, tytułem Konfederacyi ozdobione, i z prawowiernego Rycerstwa Konfederacyą złączone, przez kogo? czyią radą? i jaką mocą? Uderz się w piersi, tłumaczyć ci tego niepotrzeba. Ale w czym przed tym Zdementowane Obywatelstwo zostało, dziś że nad brzegiem przepaści stoi, obaczyło się.

Seym zaś Extraordynaryjny Warszawski 1767mo prawdziwie nadzwyczayny in Forma et Specie Sua, wiekami nie słychany jawnie nietylko odkrył ale dopełnił ułożoną plantę przez zawarcie Traktatu Gwarancyi, Dyssydenckiego, i przewrócenie a raczey zniszczenie Praw dawnych i Wolności a nadewszystko obalenie Wiary S. K. R. Otoż przyznanego Tytułu Imperatorowey całey Rossyi, fatalne skutki! Sam tego byłeś świadkiem, a nie mow oraz by Obywatelstwo Narodowe, by Senat, by Rycerstwo, by zgromadzone Kołtuy Stany te Traktaty i te prawa stanowiły, Ale je uplantowane dawniey układać i do skutku przywodzić Reynant teraznieyszy Polski z Posłem Rossyyskim Repninem, zażywszy mocy, by Zaszczyty krajowe wraz z Narodem poddali władzy Moskiewskiey.

I te to są

I te to Są Crimina Status, które Wam dowodzą wła-
sne Konstytucye Wasze, i te Nas doszły. Nazwiy że
teraz nas Crimen Laesae Majestatis popełniaiących. Mów
że przez Zazdrość i Ambicyą przeciw Królowi piszemy. Co
wydzieray Manifesta i Protestacye z Xiąg Ziemskich i Grodzkich
w Różnych Prowincyach od Posłów poczynione. Iakiż Cel
Pacta Conventa Zastrzyżone Maią? Pierwszy Ich iest utrzy-
manie Wiary S. R. K. Drugi; Całość Wolności Praw i Pre-
rogatyw Narodowych. A czyż Są wykonane? Oto w Swa-
daniu utonęły i Zniknęły. Wiara Niezatrzymana; bo Lu-
try Kalwini i Schizmatycy z prawowiernemi porównani,
Iudicium Mixtum ustanowione, Dekreta na Heretyków
połamane i pokassowane, Arcybiskupi Biskupi, Kapłani
i Zakonnicy Znieważeni Szturkani, bici, Kościoły Złupio-
ne i Świątości w Nich Deptane. Wolność, Prawa,
Prerogatywy Nieocalone, i owszem to w osobach to w
Maiątkach Senatorów Posłów i Obywatelów Porwalone
i Zniszczone, batogami Okryte, Kaydanami Obciążone
i tyraństwem napełnione.

Wyrzucasz złośliwie panowanie Królów z Domu
Saskiego przypisuiąc Augustowi II Konstytucyą A^no 1717mo
Zwinionego Woyska; Nie jemu, lecz Równey jak teraz
Zdradzie i Łakomstwu Magnatów Naszych przypisuy.
Ale też musisz przyznać że Król ten choć z Luterskiey

Religii

230. Religij do Kościoła Rzymskiego przystąpił przeciw tych niebieskich darow Wiary i Wolności, chociaż Woyna od Krola Lutra i Schyzmatyka Cara wzbudzona w Polszcze była nie postłumiał.

Nieposłałniejsz w całym panowaniu Augusta III.° i Myśli naymnieyszey przeciw Swiętey Wierze lub wolności, choć także z Luterskiey Religij do Kościoła Rzymskiego przyłączył się i choć od dyssydentow tak obcych jako i krajowych podeyrzany bywał. A iednak sprzykrzyła się ta dobroć Krola, Emulującym Panom Polskim. Znamy Ich, ktorzy to Projektami rozrzuconemi po kraiu, wzruszyć domowy Pokoy, i tak pobożnego detronizować chcieli Krola.

Tych to niespokoynych Magnatow Ambicya uderzyła teraz na Wiarę i Wolność by swoich Zamysłow dopięła, tych Ambicya niepodobaiąca sobie Rowności, wspot Kraie Krew Orężem Moskiewskim przelewaiąc, wygubić ją usiłuie. tych łakomstwo (jako sam swiadczysz o znajomym sobie i nam Panie że nietylko z Polskiego i Szwedzkiego, ale z Saskiego Skarbu za jeden tylko Papier niemałe zyskał milliony:) wyssało teraz nietylko publiczny Skarb, ale i Obywatelskie dochody. Ci więc Zdraycy i przedawcy Oyczyzny i teraz Ambicyi i Łakomstwu dogadzaiąc, Wiarę, Wolność, Prawa i Prerogatywy Kraiowe, oraz nas Szlachtę Moskwie zaprzedali i przedaią.

Przymuiemy

Przyznaiemy iż łatwo nas Sobie Zakupowali Panowie, 237.
wyznaiemy ten grzech, i niedosyć nam teraz iest wyznać ude-
rzaiące się w piersi; Mea Culpa, ale krwią własną zgładzić
ten grzech Zamierzyliśmy. Po się w Barze dzieie i za Barem,
Że nie privatae libidini; Sed bono publico Serviendum esse
duximus.

Wszyscy w Związku Barskim łożmiemy gorliwości du-
chem, a nie prywatą zysku. niewystarczą bowiem i Skarby wa-
Sze na przekupienie tylu tysięcy Spzymierzonych, a jeżeli
kilku lub kilkunastu Judaszow zdarzy wam się zakupić,
to znowu dla Was tych niedosyć do przełomania Statku w
inszych. Podchlebuią Zamysłom Waszym ułożone Warszaw-
skie Proiekta, w Uporze Was utrzymuią nadzieie przeku-
pienia, a Zuchwałości wam dodaią ostre następy Żołnierza
Moskiewskiego zesłanego na nas.

Dowiedź nam: Że Konfederacya nasza niema gruntu Pra-
wa Narodowego, i niewspiera się na Prawie natury; tedy Ci w
tenczas przyznamy: Że Carowa Moskiewska słusznie Sobie
Uzurpuie nad Wolnym Narodem Naszym Samowładztwo, Że
Sprawiedliwie chce nas mieć za poddanych Swoich, Że nas
Słusznie w deklaracyach po Polszcze wydanych i u Zagrani-
cznych Potencyi iakiby Swoich Chłopow buntownikami na-
zywa i Wszelkiem Swoim gromi; Lub też Moskwa niech
nam pokaże Prawo z kąd go nabyła, by po kraiu Naszym
grassowała,

 grassowała, Prawa nietylko nasze ale Narodow, Traktaty i Sojusze łamała, a w generas Sprawiedliwość Boga, a niesprawiedliwość Zwycięzkowi naszemu przyznamy.

Mamy w Ręku Naszych Ordynanse Carowy dane Chłopstwu Naszemu do Buntu, udał się Jey ten jadowity umysł, gdy na sto tysięcy niewinnych dusz Zajadłe wyrżnęło Chłopstwo, Miasta i wsie popaliło, a potym toż Samo to Sprawiedliwości, to ludu Moskiewskiego Zostało Ofiarą.

I więcz jeszcze niemasz dowodow przekonywających o Sprawiedliwości i prawności konfederacyi Naszey. Tych Samych Srodkow Zażywali jeszcze dziedzie Krolowie nasi, na odpędzenie Najeżdżającego Nieprzyjaciela i Ubalenie Państwa. Temi Sposobami rozszerzali granice nasze, umocnili Narod, Prawa, Wiarę S. Wolności, Swobody, i Prerogatywy Szlacheckie pomnażali. Czytay w Kronikach korzyści konfederacyi Za panowania Ludwika Polskiego i Węgierskiego Krola pod Marszałkiem Francuskim, na ktorey przykładna podobne jak dzisiay Prymarki uciskiem głow 12 Senatorom uspokoiła kara i Narod ocaliła. Takim Zprzymierzeniem Z Jarzma absolutności Filippa V.o Krola Hiszpańskiego wybiła się Rplta Hollenderska, taczyż podobne Srodki obrony w Szwaycarach i innych narodach ktore wolnością Prawa i Rządow stoją. Niemają tego Zaszczytu Prawa konfederacyi pod despotyzmem

jęczące

jęczące jako w Moskwie, tędy od jedynowładney Woli Panu-
jącey wszystkich Ziemian i Boiarow jako Imperatorowey po-
danych Smierci i Życia zawisły.

Iwi w prochach śmiertelnych, dopiero w Zyiących lu-
dziach, Osobliwie w Polszcze Naszey, nieznaydziesz; by
leto mogł sobie przywłaszczać Jagiellońską linią, a i za
tey Sukcessyonalnie panuiącey, doczytasz się w Prawach
Koronnych o Konfederaciach dla ratunku Kraiu i Oyczy-
zny, i do tego iest Cel Rzeczy Barskich.

Cel zaś wasz, Gabinetu Warszawskiego i Moskiew-
skiey Monarchini ten co i Cara Piotra Smiercią Jego prze-
rwany. I czego ten Car siłą i Potęgą, Rozumem i Sztuką
męztwem i Mieczem dokazać niemogł, to Mulier decepit
nos. Na same Elektoralne Pole pod Warszawę ze-
słała swe Woyska, promowowała do Korony Kandydata
podług swey Myśli, a Różnemi deklaraciami zdobiła
się, jako Przyiaciołka dawna Polskey, jako Soiuszami
zprzymierzona Alliancka, z szczególney przychylności Zy-
czaca Oneyże dobrze. Uwierzył Naród, nieprzeglądał koń-
ca który figurowało Woysko Moskiewskie, niedomyślał
się, że z Kandydatem poprzedziła w Peterburgu umowa,
w którey ułożony postęp i wykonany, aby: Obrać
rodowitego Polaka Królem, bo Król na Polskim Tronie
siedzący z innemi Monarchami skolligowany i przez się

mocny opierać się będzie uskutecznieniu Zamysłow naszych, jako czynili Augustowie II i III Elektorowie Sascy. Po=lak Nas wyniesiony od Moskwy na Tron bez tego pokre=wienstwa i Mocy, wdzięcznym Iey będzie. A jako wiado=my Praw i Obeyścia w Narodzie, zażyie pozorow w kiero=waniu Interessow, niedufaiąc Nas Narodowi Obligować bę=dzie Moskwę, aby 10mo Auxyliarnego Woyska dla bezpie=czeństwa Iego w kraju trzymała. Tym Sposobem Impe=ratorowa, Otrzyma Tytuł Imperatorowy całey Rossyi, wy=robi Ratyfikacyą Traktatow Grzymułtowskiego i innych, a pod tym pozorem, Kolonarie Polskie w swych Prowincy=ach trzyma Serbii predicey, wszystko to z czasem i nieznacz=nie do Rossyi przyłączone zostanie. Tym czasem jednak Potencyom Europeyskim szczególnie Deklaracyami przezorne i ostrożne mącąc Gabinety, że to wszystko Mo=skwa czyni w Polszcze i dla Polski z jedyney do niey przyiaźni i przychylności, i dla utrzymania wewnętrznego pokoiu, dla tego w tychże dołożono będzie, że Naymniey=szey Carowa Niepretenduie od Narodu Nadgrody, tym bar=dziey i Naymnieyszey Części oderwania Kraiu. A tak ani Polski Narod ani Potencye Sąsiedzkie postrzegą się, jako Moskwa całym Krolestwem Polskim samowładnąc będzie; do czego Woysko Moskiewskie w tak wielkiey liczbie w Pol=szcze bawiące się pomocą stanie się, gdy wszystkie Seymy,

Seymiki

Seymiki, Rady i Sądy postrachem tegoż Woyska do Absolu-
tney Subordynacyi wciągane będą. Deklaracya też Suk-
cessyi Tronu Panuiącemu Zagrzeie Go do Wspolnego z Mo-
skwą czynienia. Naypierwszą zaś Moskwy pieczą bę-
dzie przestrzegać i przesziadzać by Naród Nigdy do Konfe-
deracyi nieprzyszedł, dla Zastraszenia więc onego Sprzeci-
wiaiących Się Czynnościom Moskiewskim Senatorow i Po-
słow brać więzić i za granicę wywieść, Innych Forte-
ny Utrzyć palić, innych darami uymować, innych obietni-
cami uwodzić, innych Urzędami kontentować, innych Or-
derami zdobić, innych przypuszczaniem do swego Towa-
rzystwa i Społeczeństwa przyzwoiać, innych Pyznemi
Krotofilami bawić, innych całemi Kommissiami
Zabawiać, innych pozornemi Proiektami dobra publiczney
Mamić, innych Zazdrość ku drugim Obywatelom i Nie-
nawiść pomnażać, innych na koniec Zabiiać i batogo-
wać, do Urzędow zaś Senatorskich i Ministerskich, tudzież
funkcyi Poselskich i Sędziowskich Subiecta do tego Niezda-
tne oldaczey Sensilia Wybierać. A tak gdy pana ad
Unied. to Metus ad Omnes padnie, upokorzą Się wszyscy
i w naywiększey krzywdzie milczeć będą. Do łatwiey-
szego Konfederowania Się przesziadzenia, rozeszlemy w
Czasie Seymikow po Wadtwach, Ziemiach i Powiatach
proporcyonalnie po kilka set Moskwy, a tak Rycerstwo przytłumione

236. non tam libenter quam reverenter na wszystko pozwoli i podpisze, a my to przed postronnemi Narodami produkować będziem na dowod że tego chciał i tego żądał narod Polski. Naywięcey iednak na Nowym Królu należeć będzie, aby wszystkie utorzeniu Moskiewskiemu przeszkody łamał i ułatwiał, zacząwszy od Seymu Convocationis, na ktorym tyż trzeba Prymasa Xiążęcia i Hetm. ktore potym słusznie odbierz się. Hetmanow władzę zniesiemy, tytuł im tylko zostawiwszy. Kommissyą Radomską przeniesiemy pod boki Krolewskie do Warszawy, tudzież kommissyą Skarbową postanowiemy tamże, a nadbudowiec kommissarze obierani na Seymie będą za biletami Krolewskiemi. Słowem: trzeba tak narod Scisnoć i woyskiem Moskiewskim i Krolewską władzą przez odmianę starodawney formy Rządow, i przytłumienie liberi Veto, żeby ani rady, ani obrony swoiey niemiał wyniszczenia, na ten koniec starą szlachtę a nową tworząc ktora i Krolewskim i Moskiewskim Interessom przeciwiać się niebędzie owszem ślepym posłuszeństwem dopomoże.

Daley postanowimy Wolnego Ducha Religiom, przeto zakonnikom i zakonnicom młodego wieku przydamy ochoty do nas, a naybardziey Biskupow przychylnych uczyniemy sobie, dla czego i Nuncyaturę zniesiemy z Polski. Wszystkim Religiom nietylko liberum Religionis exercitium nadamy, ale nowym prawem do wszelkich Prerogatyw oraz dopuściemy,

osobliwiey

osobliwiey Senat i Izbę Poselską, Zagęściè i Zasadźiè niemi postaramy Się. Trybunał Osobny Dyssydentom postanowie:my pod tytułem Judiciy Mista, ktory nayskuteczniejszym będźie do wykorzenia Catholicizmu. 237

Przy takowych ustanowionych odmianach, Samiesz-kany Żołnierz Moskiewski w Polszcze Manszami Swemi uczyłaié lud Polski będźie, Zaczym każdy Ubostwem Za-smiony pod Protekcyą Moskiewską Ładwo uda Się, Wiarę porzucać, Małżeństwa z Moskalami i dyssydentami Za-wierać, i przyiaznie Się oraz iednoczyć a do Ukazow i Absolutnosci przyzwyczaiać Się będźie. Chłopstwo też Swym Panom nieposłuszne uczyniwszy, tego dokażemy: Że Za lat 10 cięszko będźie usłyszeć o katoliku, dopie-roż wiedzieć iakie przedtym były Prawa w Polszcze.

Gdy do takiego Punktu nasz Moskiewski doydźie Zamysł, pomyślemy daley i o Samym krolu, to iest iak mądro co do niego upatrzemy (o co nam niebędźie trudno) to go z Krolestwa zerwiemy, na Syberyą, a Vice krola począt-kiego nam Moskiewskiey postanowiemy.

A że takowe działo w Narodźie Wolnym, do Subor-dynacyi dopiero Absolutnosci nieprzywykłym, przytrudne: Więc ante omnia podchlebiemy Dyssydentom Oboyga Re-ligyi, i podbuzemy Ich Aby Pretensyą Rownosci z Katoli-kami i należnosci do wszystkiego wznowili. I to to będźie Fermentum

238. Fermentum quod totam Massam Corrumpet. dopiero gdy Się zacznie burzyć Naród w tenczas Moskwa jako na Niespodziewanych i niegotowych do Spraw Ogniſtych Polaków, w tym Rzemieśle niewiczonych ani porządnych przeto i Niesposobnych Napadszy in turbido piscari może, i wszystkich Obywatelów Cujuscunq Status et Conditionis za łeb weźmie. Prawda że Następca na Tron nasz Moskiewski Piotr III duszą i Ciałem przywiązany był do Lutrów i Kalwinów i chciał do nas wprowadzić te Religią, ale my ostrożni woleliśmy Cara niemieć, i Zgładzeniem Jego jedney Osoby zagasić ogień wzniecony w Kraiu, niżeli żeby Się z kilkukroć Sta tysięcy tudu Krew rozlewać miała. Teraz więc podchlebiemy Religiom Protestanskim, aby nasze pozory pewnieyszy Sukcess miały, a potym łatwiey onych Samych uśpiemy, gdy tym czasem co raz bardziey umocniemy Się w Polszcze. Dzieło to Nasze będzie nieśmiertelne, gdyż i teraznieysza Panuiąca i Następcy po niey na Tron mocniey i gruntowniey te wszystkie Projekta utrzymywać będą i Monarchią Greckią Oryentalną wskrzeszoną rozszerzać.

Z tym wszystkim przynależy pomyśleć jakimby nay-politycznieyszym Sposobem wieczne Pakta Karłowickie z Turkiem zawarte przełamać, gdyż ta rzecz dla zupełnego dokończenia Intrygi zaczętey z Polską potrzebna i Essencyalna dla Nas Moskwy.

Pierwsza

Pierwsza rzecz dla nas jest: Że skoro Carowa
Moskiewska ma przyznany Tytuł Imperatorowy i Samo:
dzierżcy Całey Rossyi od Polskiego Narodu, tedy teraźniey:
szy Regnant Polski jako polityczny Vasallus odstąpi
dobrowolnie nietylko tytułów Xcia Wielkiego Kijow:
skiego, Smoleńskiego i Czerniechowskiego, ale reszty kra:
iu tychże Wdztw, Ukrainy i Wdztwa Bracławskiego
z Podolskim. Że Dukt Geometryczny prowadząc za:
Ozorzyszy od Inflant, wyrznie 3 części Litwy, i ciągnąc
za Halicz ku Węgierskiemu Królestwu nad rzeką Dniestrem
uczyni Sciany od Turek.

Powtóre: naypierwsze było Objectum Carow naszych
aby bez wylania krwi naszey Rossyskiey, dostać tey całey
Sciany pod Tytułem Religii Ruskiey po Wilenką rzekę
w Litwie, a po Bug w Polszcze. Maiąc tedy porę po
temu że co chcemy to zrobiemy z teraźnieyszym Regnan:
tem Polskim, więc i to łatwo odbierzemy; zwłaszcza
że Pensye na to przedtym Staniawskiemu Biskupowi
Krakowskiemu, ~~teraz~~ Lubomirskiemu Wdzie Krakowski:
mu i innym, teraz także wielu będą sprawiedliwą
pretensyą przed całą Europą, że za tak wiele Millionow
Rublów Panom Polskim danych kupiliśmy i Kray, i O:
bywatelów Polskich.

Potrzecie: tey Mocy w ktorey zostaniemy będąc, nielżzia
miała

miała przyczyny explikować się Zczymości Swoich Monarchom Europeyskim.

Wyciągniemy tedy Scianę nową przez nabyte od Polski Prowincye i zbliżemy się do Moldawij, Multanij, Macedonij, Serbij, Bosnij, Kroacyi, Dalmacyi, Romanij i Albanij, w których Prowincyach jako też i w Węgierskim Królestwie Religij Oryentalney Greckiey mamy większą liczbę ludzi. Z drugiey też strony w Azyi mamy prowincye przeszłą woyną od Turków zawojowane, i jesteśmy bliżsi Jeorgi i Armenij, kędy także Obywatele w większey liczbie Religij Greckiey, do których wszystkich krajów za zbliżeniem się naszym, łatwo bunt przez Archymandrytów, Episcopow, Archyereiow wzniecywszy, tak Scisniemy Portę Ottomańską tytułem jako nieprzyjaciela Krzyża S.^o że całe panowanie Mahometańskie obalić się musi; a Uniwersalna Monarchia Grecka nad wszystkiemi Częściami Swiata wyciągnie w Mocarstwach Swoie panowanie.

Z doswiadczenia mamy iż kiedy Turcki takomy, tym Ich Starszych ujmować będziem, jakoż mamy już Sekretne Oswiadczenie Koterana przytulnego Baszy Chocimskiego aby mu nayprędzey przysłać 300 tys. złota, do Hospodara też Wołoskiego poszlemy z oswiadczeniem przyiaźni Imperatorowey, jako do naszego Greka, a tak Konfederatowie Związku Barskiego niebędą mieli bezpiecznego przytułku u Nich

u nich, dostawszy Ich łatwo w Ichże granicach, haniebną ukarzemy Śmiercią, na danie przykładu i postrachu Narodowi Polskiemu. Przytym też Hospodarowi Wołoskiemu pokażemy że przyiaźń Braterska Carowy dopomagała Xsiu Georgiy Herakliuszowi w R^u 1765tym aż do 1768° pieniędzmi i Woyskiem przeciw Gierezynowi.

Przyzwoita też w tych Okolicznościach mieć wzgląd na Króla Pruskiego, aby Ten postrzegłszy Nasze Zamachy, a pragnący mieć oderwane od Polski do Swego Królestwa Prussy, nie zakłonił Się do dania pomocy Polakom w Nadziei Żądaney Za nię nadgrody, przeto Regnant teraźnieyszy uprzedzi Go ma taż offertą, że przy pomocy Moskiewskiey ustąpi mu Kraiu aż Za Goruń po drugiey Rzeki. W czym medyować ma Korona Angielska, a to dla mocnieyszey Impressyi Królowi Pruskiemu. Onemuż do tego Reprezentuią że to Się Czyni Z litości i Sprawiedliwości Nad Opressyą Obywatelów w Polszcze obojga Religii Protestantskiey. Zatrzemy takowym kształtem Zmierzanie Nasze do Uniwersalnego Samowładztwa, i łagodziemy ukrytą Jego Zemstę którą ma przeciw Moskwie o Zpalenie mu Za panowania Elżbiety i Spustoszenie Prus Jego i Pomeranii.

Abyśmy Go tedy Sobie ubezpieczyli, i aby na Stronę Francyi nie przemknął Się, Zawrzemy Z Nim na ten koniec Nowy Traktat Offensionis et defensionis choć na lat kilka.

Skołatany

f.

242. skołatany bowiem pracą woienną w krotce umrze, a Sukcessor może niebędzie tego męstwa i obrotu, więc to wszystko onemu odbierzemy potym co mu teraz damy i więcey ieszcze przytym. A tak potym od Inflant przez Żmudź dalej weszedszy do Prus, uczyniemy się Panami Morza Baltyckiego, a ku Oceanowi pomknowszy się, w tenczas Traktat Duński 1720° zawarty skruszymy i złamiemy.

Należy też oczy obrocić na Cesarza Rzymskiego. Temu trzeba uczynić Deklaracyę: że co tylko czyni w Narodzie Polskim Moskwa, to czyni iako dobra Alliantka i Przyiaciołka bez naymnieyszey pretensyi, tylko dla utrzymania wewnętrznego pokoiu i w niezgodnym Narodzie ubezpieczenia Krola. Krol wzaiem z swoiey strony starać się powinien aby o panowaniu swoim nayleprze rozumienie zyskał u Wiedeńskiego Dworu, i że więcey dla swego Narodu nie pragnie iako uszczęśliwienia Obywatelow do swawoli nie prawey wolnosci przywykłych, i zuchwale bez subordynacyi żyć chcących. Dołożyć do tego że Moskwa dawnemi wiekami przyiazna Cesarzom Rzymskim w tylu okazyach swym woyskiem onych posiłkowała i teraz od tych przychylnosci nieuniła. Polski zaś Naród pokie Paktow Karłowickich niezawarł był tak że Cesarzom pomocą. W tym mieysce przytoczyć Ofiary Starostwa Spiskiego, Ziemi Sanockiey, Pokucia, Księstwa Zatorskiego &c.

Zatorskiego i Oświęcimskiego do Krolestwa Węgierskiego,
i że się to łatwo za złączoną pomocą Moskiewską w
Narodzie wymoże. Kogoż takie powaby i zysku nie=
wiodą, żeby niemi nadzieją Urzeczony gardził.
A jako się wyżey wspomniało że Krolestwo Węgier=
skie, trzema Częściami Obywatelow Greckiey Religij iest za=
sadzone, to tym lepiey dla Nas Moskwy, Mamy bowiem
z doświadczenia w R.ku 1752 że Wygnanemi dla Religij
Greckiey Macedonczykami z tamtąd, niemało Kraju pa=
stego Turkom przeszłą Woyną odebranego zasadziliśmy,
z tegoż na 30.m Woyska w potrzebie Mamy. A że
do tego Imperatorowa Rossyyska Ma swoie Wimnie
w Węgrzech, więc tam łatwy Maiąc przystęp, łatwo
całe Krolestwo Węgierskie przystanie do Nas, przeto
z czasem ku Włochom i do Rzymu pomkniemy się
Pakta też Karłowickie na Różnych pozorach złamać
trzeba, osobliwie z przyczyny iż przeciwko powszechne=
mu Nieprzyiacielowi Krzyża S.go My Chrześcianie Cze=
sarzom Rzymskim zawsze przyiaźni wspolnie prze=
ciw Turczynowi walczyć i onego niszczyć powinniśmy.
Po wyrzuceniu Rzeczonych trudności, w cza=
sie samey Negocyacyi, lud Polski zacznijmy z kra=
iu iego wybierać i do Moskwy onże postawszy Re=
gimenta z niego formować, a na to mieysce co raz

więcey

więcey Żołnierza Moskiewskiego w kray Polski i Litew-
ski wprowadzać, i zawsze do tego zbliżać się, aby woy-
nę z Turczynem zacząć, a tak Polskę na pierwszy ogień
wystawić; a tak i to nam wielce pomoże do utwier-
dzenia w Polszcze Samowładztwa Rossyiskiego.

Trzeba też przytym Unią Grecką w Polszcze zburzyć
Szlachcie obiecuiąc pomieszczenia w Senacie, a pospolstwo
ślepe łatwo przystanie na Schizmę przyobiecawszy mu
Wolności.

Tymi Sposobami ogołocony naród Polski z maiąt-
ków, z wierności poddaństwa, ze Sposobu obrony i Po-
mocy postronney, zupełnie władzy naszey poddać się musi.

Żeby zas odległeysze Korony niepostrzegły na-
szego podstępu, uczynimy z Polską Traktaty pokoiu
wyrażaiąc w nich Tytuł Polskiey, ale że ta naszym
Woyskiem woiowała i obronę z niego miała, więc w
Traktatach także za to do nadgrody nam położemy
Milliony, których żadna Korona niebędzie capax do
wypłacenia, a my przed Swiatem zasłoniemy się, że
niedarmo zwyż wyrażone odbieramy Prowincye.

W tych zas czasach wykonywania zamysłów Mo-
narchini naszey, według okoliczności Interessów powodzą-
cych się albo opieraiących, podamy formę Rządu Kró-
lowi Polskiemu, do kontynuowania w różnych przypadkach

ułożone

ułożone Systema Nasze. Ktoremu Woysko liczne Koszsyskie wprowadzone w Kray Polski będzie pewną w Zamysłach pomocą. W Gotowości też mając tak z Polskiego Ludu do Kraju Moskiewskiego zabranego, jako i z Swego Nacyonalnego wyrekrutowane i wyexercytowane Woysko choćby do pięciu i 600 tysięcy ludzi upewni nas o Sitach, że choćby Naywojowniczey Potencyi odpor damy; Owszem Sąsiedzkie Korony chronić się potęgi Naszey będą.

Abyśmy się zas od przeciwnych nam koron Francuzkiey i Hiszpańskiey Mających w Ameryce południowey Prowincye swoie, ubezpieczyli; aby Sąsiadow od wschodu Słońca; Mogoła Wielkiego, Tartaryą, Chiny i Japończykow niepodniecały; aby Nam w tym czasie Intryg zaczętych w Europie konczyć nieprzeszkadzali, i Ekskursyi Woyskami w kraie Nasze, a przeto dywersyi nam nierobili; Więc Anglia Intryga, Pośrednictwem, i Potęgą Swoią ma Nas ubezpieczyć.

Ten tedy Projekt wykonywany ma być przez zaczęcie gnębienia Narodu ~~ludzkiego~~ Polskiego, i zupełne onegoż zgładzenie wywracając w Nim Wiarę Rzymską, Wolność, Prawa Starodawne, pustosząc go i niszcząc. a z tąd dalsze wynikaiące okoliczności przezorności i Staraniu Naszemu zachowuiemy.

Zostano dzieiu

246. Zastanowże się z Pwą uwagą, Pisarzu, o Celu
Rzeczy Barskich. Wystawiliśmy Ci Perspektywę na
bliż i na dal, Spoyrzyj przez nię, a obaczysz Stan i Sytu-
acyą Rzplitey naszey, doyrzysz istotę Zamysłów Moskiewskich.
A gdy iuż doświadczasz, że posłuszne Woysko Moskiewskie
Monarchini Swoiey, i jedney kreski w Wykonywaniu Zaczę-
tego Projektu nieubliża, przekonany zapewne jesteś i bę-
dziesz tą samą koniecznością: Że Wolny Naród Polski
Obowiązany iest Prawem Boskim, Naturalnym, i Narodów,
bronić nietylko własnego Życia, ale wynaydować Srodki
i Sposoby wszystkie, któremi by mógł ocalić Wiarę S.
Wolność, Prawa, i Oyczyznę kochaną.

Słabieie więc tu zaraz przewrotna Obmowa, odkry-
wa się nienawistna przeciw Konfederacyi Barskiey Zazdrość,
która Gorliwość Obywatelską przytłumić chce prywaty Na-
zwiskiem, lecz ta sama gaśnie przyćmiona prawdy na-
szey blaskiem.

Uważajże Deklaracyą Carowey Moskiewskiey dnia
27o Marca 1767o Stanom Rzplitey daną, co nam rozu-
mieć każe gdy mówi: Dyssydenci do Związku takowego
Autoryzowani, Szukali Protekcyi u Nayiaśn. Imperatorowey
Jeymci Całey Rossyi, którą in Virtute Traktatu Anni
1686ti Ludziom Swoiey Religii, iednym Interessem z
Dyssydentami złączonym etc:

Autoryzowani

Autoryzowani do Zwiazku Dyssydenci: Czyią powagą? Jezeli na Fundamencie Prawa Koronnego to Autoryzacyi niepotrzebowali. Jezeli na Mocy Imperatorowey Jeymci? a Jakim tytułem za Monarchini, ma Wolnemu Narodowi przepisywać Prawa? pewnie potęgą Woyska Swego? to tedy pierwszy Stopień Samowładztwa Moskiewskiego, to gwałt. Niepowinien że Się więc Narod Opierać Oczywistey Siebie Zniewadze! A gdy Się Opiera, jestże to Rywata!

Szukali Protekcyi u Imperatorowy &c. Po Samo pokazuie Napaść Moskiewskiey na Narod Polski. Traktat Oliwski który iest Prawem dla Dyssydentow a wen niewchodzi Rossya, inaczey brzmi w Swym Sensie, a Traktat Grzymułtowskiego nieratyfikowany, inaczey opiewa. Na coż je Razem z Sobą łączy Carowa? aby dała Się Sąsiedzkim Potencyom prawność wstępu Woyska Swego w Kray Polski. A toż Samo wydaie Uzurpacyą i przestępstwo Prawa Narodow. Czyliż i na to Narod Polski ma milczeć.

W Pyźie Deklaracyi daie Się Słyszeć Imperatorowa iż: Wzięta w Swoią Protekcyą Dyssydentow, dla tego wypełniaiąc toż Prawo, rozkazała aby Corpus Woyska które ab Interregno w Polszcze znayduie Się, i które do Utrzymania dobrego porządku służyło, było Zmocnione.

Więc

więc Nayświętszy Parcialista niezbije tey konsekwencyi, że wszystkie Prawa pod czas Interregnum i do dziś dnia wydadane, nie są Stanowione przez Stany Rptey, ale przez Woysko Rossyiskie, które w Narodzie porządek czyniło. Więc Naród Polski o żadnych takich niechce wiedzieć Prawach, i tych jako przez Moskwę Stanowionych nietylko akceptować niepowinien, ale Zycie tracić każdy obowiązany raczey, by niedopuscić Samowładztwa przez Prawodastwo Moskwicie.

I także jeszcze bez Zuchwałości i prostego kłamstwa, Sprzymierzonych obywatelów na obronę Wiary Wolności i Oyczyzny, nazwiesz prywatnikami! gdy każdego wewnętrzny umysł przeświadcza, że trzeba się bronić oczywistey Zdradzie natężoney na upadek całego Narodu.

Oświadczyła się in Ante przez Narodem Polskim Carowa Jeymć, toż Samo i Sąsiedzkim oznaymiła Potencyom że: cokolwiek czyni, to czyni jako Sprzymierzona Przyiaciółka i dawna Allianlka z Prześwietnym Narodem Polskim, bez pretensyi Nadgrody, albo oderwania jakiego Kraju, i że na wezwanie Stanów Rptey wprowadziła auxyliarne Woysko dla utrzymania domowego pokoju i dobra publicznego.

Lecz taż Sama deklaracya i nieprawdziwa, i z czynnościami Woyska Moskiewskiego niezgadzaiąca się, wyiawia Zdradę dla Narodu Polskiego. Po Woynie bowiem z Królem Pruskim zakończoney, kilka tysięcy Moskwy

paśło się

pasło się w kraiu Polskim, a po śmierci nieodżałowaney Augusta III.º z nikim niemiała także Woyny Rpta, zatym niepotrzebowała auxyliarnego Woyska, więc deklaracya w tym punkcie przeciw prawdzie; Jakoż Moskiewskie Woysko weszło do Polski przez Prussy Króla Pruskiego, niby powracaiąc przez Polskę do kraiu swego, toć niewesło na Żądanie Narodu Polskiego, ani nawet za wiadomością dopieroż pozwoleniem Stanów Rpltey; Więc gwałtowną Aggressyą uczyniło i czyni gdy w kraju Polskim do tąd bawi się i po nim grassuie. Gdy zaś toż Woysko bez nayymnieyszego względu, Obywatelów łapie i zabiia, Miasta i Wsie pali, Swiątnice Boże obdziera i pustoszy, czyż Przymierzonym Przyiacielki i Allianski Woyskiem; czyż Woyskiem domowy pokoy utrzymaiącym a nieraczey psuiącym; Czyż Woyskiem dobro publiczne gruntuiącym a nie raczey z gruntu wywracaiącym nazwać się może? Więc rzeczona deklaracya z czynościami tegoż Woyska niezgadza się.

Europa nad tym bezprawiem dziwi się, Potencye zagraniczne na te gwałty sarkaią, przeciw Ministrowie Imperatorowy u rzeczonych Dworów rezyduiący udamliwie udaią: że to z wolą całego Narodu dzieie się, a tey woli dowodów (jakby mieć przynależało) niepokazuią, chyba adherentów swoich tajemnie zapłacone, lub też

od poczciwych

 od poczciwych Patryotow na ten koniec wyciśnione podpisy.

Ten Cios rozcina węzeł Zdrady Moskiewskiey, odkrywa niesprawość Rossyi w przedamaniu Traktatu Nadbrzeskiego, i Kartowickich Paktow, w ktorych Turczyn poprzysiężonym Polskich granic Strozem. To czyny Moskiewskie porusza Sąsiedzkie Potencye pytaiące się, ialim umysłem Prawa Narodow przestępuie Moskwa. Przypominaią Sobie Starożytnie przysłowie: Co mnie dziś to Tobie iutro. Turek i Orda obrusza się, Cesarz Rzymski szuka czy czeka przyczyn, Krol Pruski Zamyśla się i naymnieyszy krok obrotow Moskiewskich uważa. Wybuchnie potym razem ten ogień, aż że wstydem do Łożyska Swego Moskwa umykać musi. Ta bowiem iest Polityka Status Zagranicznych Potencyi Przymierzonych z Polską, żeby mocnieyszy słabszego nie ugniatał. Przełamać bowiem pozwoliwszy tę Ścianę Polską, przybliżyłaby się i na Ich Sciany kolej; iak uformowany Gabinetu Peterburskiego Proiekt doświadczy Swiadczy.

Upodlony tak i Zniewolony Naród Polski Proiektami Warszawskiemi, Zabrysłą nowych Konstytucyi Zatłumiony, Gwarancyą Cnoty z Machiawelskiey Szkoły utkaną przywalony, Woyskiem Rossyiskim obtoczony,

Maszże

Ma że już opasawszy ręce wyglądać ostatniego Mo- 251
skiewskiego Dekretu!. Ani rozum, ani Szlachetność,
ani Obywatelstwo pozwolić na to może.

Weź w gębę na zad to coś powiedział iż dla lubieżnych Swych Zysków Turcy i Tatarzy dadzą Sukkurs Narodowi Polskiemu, Widzisz bowiem iż to czynią dla własnego bezpieczeństwa.

Omyliłeś Się oraz w twym mniemaniu względem Woyska Cesarza Rzymskiego i Krola Polskiego, Są bowiem i Ci Sąsiedzi o Ścianę Nasi, równa i Na nich co i na Nas konsequencya. Już to nie Szkodzi Interess, a i ten Wydarremi Polszcze niesłusznie Inflantami, może dziś przypłacić Moskwa Krolowi Polskiemu.

Takich Się pożytków Spodziewał z Barskiego Związku który dopiero w początku, Że gdy Się rozkrzewi i zakwitnie, wyda Owoce Ożywiające wiarę Wolność i Prawa Starodawne; Dziś już wyiawia rzeczony Związek całą robotę Moskiewską z Narodem Polskim, odkrywa Postronnym Narodom, i Zprzymierzonym koronom z Nayiaśnieyszą Rplitą Naszą Cel ten, do którego zmierzała robota Warszawska.

Któż myśli tych nayskrytszych jest naylepszym Swiadkiem, jeżli nie Same publiczne Akcie wasze i Moskwy.

Seym

252. Seym Convocationis bez Zupełnych Stanow odpra-
wiony, Zołnierzem Moskiewskim; jednym po ulicach roz-
stawionym, drugim w Mundury Polskie przestroionym i
do Izby Poselskiey wpuszczonym, innym w kamienicach
po oknach z nabitą i gotową do strzelania bronią sto-
jącym, obtoczony, i od tegoż Moskiewskiego Zołnierza
za wypędzeniem z Izby Posłow i Senatorow Zgwałco-
ny, a przy części tylko Prywatnikow i Adherentow mo-
skiewskich odprawiony, jest Swiadkiem pierwszym.

Seym Electionis teraznieyszego Krola nie wolny,
bo w obecności i pod flintami ~~teraznieyszego Krola~~ Moskiewskiego wojska od-
prawiony, iest drugim Swiadkiem.

Tytuł Imperatorowy Moskiewskiey, od Jeyże adhe-
rentow całey Rossyi przyznany, trzecim Swiadkiem.

Forma Rządow Polskich i Starodawnych Praw od-
mieniona, Obrady przewrocone, liberum Veto skasso-
wane, Traktaty z Moskwą mimo wiadomości dawnych
Rzplitey Aliantow cum praejudicio onychże, i non in ple-
nis Ordinibus, ale także pod flintami Moskiewskiemi
zawarte, są czwartym Swiadkiem.

Seym 1766ti juz nie tak pluralitate Votor. jak
bardziey absoluta potestate et praepotentia odprawiony,
gdy komplement Moskiewski iednym przez Repnina
w słowach: Matery Sobaczy Synu, drugim przez Głos

od strony

od Thronu: lepiey uczynić z chęci niż po niewolnie Zamglad usta, iest Swiadek piąty.

Na reszcie Seym ostatni 1767mi, Naycelniey-szym iest Swiadkiem. Przez tegoż bowiem na Nim stanowione Prawa, gdy Posłowie iedni z Protestaycami wyjechali, iden z Senatorami w niewolę wzięty, reszta zaś Moskiewskim Motezy durak uwstrona Swiad-kiem została; iż Repnin z Królem Prawa stanowi-li, z Adherentami Swemi głosów zabraniali, Kaydan Wozami nawieźli, Gwarancyą zapisali, Wiarę panują-cą osłabili; Słowem gwałtu gwałtowi dodali, i za prawo Narodowi podali.

Uwiadomione o tym Europeyskie Gabinety, pozna-ły dobrze Rossyyskiey Monarchiy chciwości Panowania Uniwersalnego Ducha, poznały wzięte Króli do opa-nowania Naypierwey Narodu Polskiego.

Uważały te Narody okrucieństwo popełnione z Piotrem IIIim, za to że w kray Swoy wprowadzał Religie Protestanckie, a tu zaś niby o to żarliwa Imperatorowa pomoc w Polszcze tymże daie Religiom? Więc wniosły; że Nuzona pomoc dana iest ale końcem nad Europą panowania, jako tymże była okrutna śmierć Mężowi własnemu zadana.

Tenże końcu przyspieszył śmierci Carowey Elżbiecie.

Tenże

254. Tenże podał Tyrańskiey Zapalczywości Iwana Iwanowicza, bo w nim Prawo Natury przeszło, iż go nie tylko nayblizszym, ale prawym Sukcessorem Tronu Moskiewskiego uczyniło.

Swiadczą Historye że wielka Monarchia panowała w Swiecie, ale nie Carsko-Ruskiey Moskiewskiey Cerkwi; Znamy Obrządki Swięte Starodawney Oryentalney Cerkwi, ale te są rożne i dalekie od Moskiewskiey. Uzurpuiąc tedy Monarchij Moskiewskiey Tytułu Monarchij Oryentalney, niezgadza się z połączonym Jey Państwem, więc tylko pokazuie Ambicyą, Celem, gwałtem panowania Swiatu.

Jasnie tu i pochlebstwo Autora opisa Rzeczy Karskich o Prawach w Polszcze Rusi mieniących wiele w Ogolności mowiącego. Słowa bowiem Słowami gdy dowodami nie wsparte, inney odpowiedzi niewarte nad tę, iż pochlebstwo i Kłamstwo są sobie Rodzeństwo

Zatrwożył i zadziwił Cię miły Pisarzu Uniwersał Krasinskiego Konfederacyi Marszałka do Moskiewskich Obywatelow wydany i buntowniczym od Ciebie osądzony, ale tak Tobie trzeba by był od Ciebie i źle zrozumiany i gorzey ieszcze tłumaczony, Wypis zaś jego jasnie dowodzi i Rzesz naszą Moskiewską ostrzega, że Dyssydentska Polityka i Ich wierze zaszkodzi, i Ich krew niewinnie wyleie.

To Uniwersał

Po uniwersał rzucony Moskwę ostrzegaiący, u was jest buntowniczym. a Projekt Wasz przez Kuryera do Sarmy posłany o wzburzenie przeciw Nam Ziemi to iest Chłopstwa i poddaństwa Naszego niejest buntowniczy, owszem na Prawie i przykazaniu Miłości bliźniego zasadzony! Jest w Ręku Naszych Ordynans, jest zeznanie ukaranego Chłopstwa we Lwowie uczynione, a wyrznietego ludu krew wylana woła i wołać o pomstę do Boga będzie.

Otoż masz Cel rzeczy Barskich pod gorliwości płaszczem prywatę ukrywaiący.

Na wspomnienie Kurlandyi Interessu czy nie Król, czy Poseł Polski na ów czas przy Dworze moskiewskim rezydujący winien? nie po temu czas ~~[illegible]~~ byśmy Ci Się Sprawiali. Życzemyć przecie niesczęsnym tak domem Saskim, przypisuie tym Królom zwinięcie Woyska Polskiego, bo i nie Jch wina, i żaden z tych nie obierał tego na co dziś dumna Patryota Jmpreza.

A że Królewicowie Polscy w Jnnym Narodzie Są Jndygenami, i Dom Saski ma w kraju Polskim Possessye, przeto Słusznie w takowey potrzebie o Woyskowe proszony posiłki.

Wyśmienity przykład Zdzierstwa Jmci Wołodkowicza Metropolity Ruskiego, iż na 500 Rublów z X. Officyałem Swoim Mohylewskim wybrał w kilku [illegible] od Swych duchownych,

Duchownych, w zgromadzony kompanij jednych kapłanow Vitus Gradi Uniti nietylko nieznalazł approbaty, ale owszem był wyśmiany. Więcey iednak podziwienia uczynili cźi Poseł Rossyyski Repnin Sekularyzował Biskupstwo krakowskie, gdy z dobr jego i innych kościelnych na X 400 w krotkim czasie złupił.

Niewiele zaś nas nauczył i Weteran o seku rzeczy starskich rozmawiaiący; Że będąc na rożnych funkcyach przez przypodobanie się panom zręczny był w łganiu, szalbierowaniu, obłudzie, a nawet i w zdradzie Oyczyzny, ponieważ podobnych ludzi bez Cnoty bez Religij i teraz Szkoła Warszawska szuka i dobiera.

Trzymay na koniec o nas jak chcesz, niedbamy. My sprzymierzeni z tym zawsze oświadczamy się hasłem: że broniąc Wiary i Wolności, raczey umrzeć, niż żyć a w niewoli Moskiewskiey. I na tey stawamy mogile, na ktorey ktoś już nadgrobek napisał:

Patrz Synu; w tey Mogile wolność leżeć miała,
Ale tu Senatorow dwunastu schowała.
Dwunastu, Życiem jedne wolność zapłaciło
Aby nie tanno w Polszcze niepozwalam było.
Naucz się: że schowaney biorąc przykład zdrady,
Że mają bydź oyczyznie życiem wszystkie rady.
A ci ktorzy swym życiem wolność opłacili,
Mow: Aby z nieśmiertelnym Bogiem wiecznie żyli.

Manifest.

Manifest JW.ᵈᵃ Paca Sty Ziołowskiego przeciw Jegoż własnemu Recessowi uczyniony. 257.

Michał Jan Hrabia na Rożanie Pac, Starosta Ziołowski, Gnał Lieutenant Woyska W.ᵒ X.ᵃ Lit.ᵒ Marszałek Konfederacyi Wwdztwa Nowogrodzkiego.

Żali się na niefortunne losy gdy każdemu Wolnemu z przyrodzenia Człowiekowi niejest bromym, izali mniemać kiedy można było, aby Wolnego Narodu Obywatelom ogłaszać Skargi przeciw uciskom miało bydź (zwłaszcza Obcą mocą) zabronionym! przecież nic prawdziwszego nad to niejest, że przez moc Rossyiska Posenya zgrzywdziwszy Szlęth na Honorze Wiary i Narodowym, Oraz zdeptawszy fundamentalne Prawa Wolności, i inne niezliczone poczyniwszy uciążliwości, których Akta Konfederacyi Wwdztw, Ziem i Powiatów Koronne i W.ᵒ X.ᵃ Lit.ᵒ są pełne; na pohadłey niepohamowany srogości gwałtem Woyska Swego, niedopuszczała Częściom Szlęthy zkładaiącym Spisywać żale i bolesci swoie, tak dalece że naygorliwsi Obywatele, częstokroć nayskrytszych mieysc szukać musieli, gdzieby w Manifestach Swoich obronę wiary i Wolnosci gotowali. Więcey Jeszcze należy: że Jeyże Posency Woyska zasłyszawszy gdziekolwiek o dziele podobnym, nayżywawszym nalegnieniem do dawania Sobie niesłychanych Cyrografów z Recessami od jakowych się zadawanych

a nigdy

h.

258. a nigdy niebytych buntow przymuszały. Padł i na mnie
los podobny, Wolnemu Obywatelstwu twardy i gorzki;
kiedy po Skonfederowaniu się razem z Xięstwem Wdztwem
Nowogrodzkim, i odebranym Zaszczycie Laski Marszał-
kowskiey Konfederacyi Jego Wdztwa, Znayduiąc się Zam-
kniętym w Nieświeżu, mieście X.cia Radziwiłła Wdy
Wileńskiego, i Woyskiem Rossyyskiem Otoczonym, mocą
Oręża Woyska tegoż byłem przyciśniony; Obrać: lub Nie-
wolę w rękach ludzi ludzkości i litości pobudek nieprzy-
puszczaiących, lub podpis podanego Recessu od buntu.
Trudna to była nader kondycya. Niewola więzy go-
tuiąca okrutne, stawiła wraz przed oczy ~~Zaziła~~ Naypierwszą uwagę wystawia-
tei Oyczyznie pod utratą Osobistey Wolności, i tym sa-
mym większe gwałtu przed wszystkiemi Narodami wy-
świadczenie. Recess zaś takowy wyobrażał zmazę Oby-
watelskiego Charakteru, przez podpis Pisma w wstydliwą
mnie Winę aż nieznaną i Niepopełnioną obleczaiącego.
Z powszechnego zdania udręczenie umysłu, przechodzi
daleko męki Ciała zadane. Po cierpieniu umysłu na
mnie w ówczas padło udział. Obrać iednak iedno z
dwoyga nieuchronną stało się potrzebą. Naywyższemu
dzięki wyznać powinienem; Że czystego Światła pro-
mień do Myśli i Serca mego spuścić raczył, Jego prowadzeniem
odkryłem nieomylnie drogę prostą i ku istotney powinności
Obywatelskiey

Obywatelskiey Zbliżoną. Poznałem że Służyć Oyczyznie Ofiarą niewoli, nie jest ratować Wiarę i Wolność Ofiary krwi i Życia wyciągaiących. Poznałem że Zamiar Obywatelstwa w takim razie Ściśleysze przepisywał Obowiązki; to iest wzgardę Świata i Sławy, Wzgardę dobrego Imienia na Czas, a Zachowanie Się na dalszą usługę Oyczyznie z poświęceniem krwi i Życia ku ratunkowi Wiary i Wolności. Te ostatnie przekonanie wróciło mi pokoy umysłu, uśmierzyło wewnętrzne walki, i daiąc mi tę nadzieię (: w podpisaniu Recessu od buntu :) sposobniejszey użytecznieyszey usługi Oyczyznie, Zniewoliło mnie do pełnienia narzuconego na mnie gwałtu. Sądu teraz całego Swiata wzywam: Ieżeli Związek gotujący obronę Rzplitey przeciw przemocy Potencyi Rossyiskiey, Buntem kiedy nazwany bydź może? Ieżeli podpis wymuszony Recessu od Buntu, Znosić może lub nadwerężyć Związek konfederacyi instynktami zbawiennemi pobudzony? Ieżeli Recess takowy tknąć i pokrzywdzić, lub rozwiązać mogłby też konfederacyą w cząstce naymnieyszey, i Slub przysięgi Bogu i Oyczyznie dany przy podpisie Aktu konfederacyi Wdztwa Nowogrodzkiego łamać? Przeto jako od Rzeczy konfederacyi Żadnego Recessu nie czyniłem, (: Recess zaś wyż wzmieniony w Aktach JW.^ta^ Generała Izmaiłow postawiony, samym tylko gwałtem wymuszony :) tak przeciw temuż Recessowi i gwałtowi do wymuszenia Jego użytemu, jako nayuroczniey

manifestuie się. etc

260. Manifestuie Się i teraz onego Za niewazny uznaię. A iako Konfederacya Wdztwa Nowogrodzkiego, żadnym Aktem przeciwnym niejest zwątlona, tak w całości i Zupełności one utrzymuiąc iako Nayuroczyściey nieodstępność Ieyże stwierdzam i ubezpieczam, oraz wszystkich Zacnych i gorliwych tego Wdztwa Obywatelow, iednych; iuż w niey będących, aby Sumienia przysięgą Konfederacyi do ratunku Oyczyzny maiąc obowiązane, Za otwarzoną do tey okoliczności pogodą day Boże nayprędzey chwalebne determinacye Swoie dopełniali; drugich do łączenia Się do Niey iako nayprędszego Zapraszam, i Miłością Wiary i Oyczyzny obowiązuię. Iakowy Zaś Manifest dla Zupełney onego twierdzy i Wiary ręką własną przy Pieczęci podpisuię. Pisan w Horodyszczu dnia 15° Mca Grudnia R. P.to 1768°.

Michał Ian Hrabia Łac. Sta Ziołoski Wdztwa Nowogrodzko Mynsrleli.

Iako Oryginał Manifestu mego przeciw mniemanemu Recessowi od Konfederacyi Wdztwa Nowogrodzkiego, iest słowo w słowo z niniejszą Copią Zgodny, tak one podpisuię.

M. I. Łac. Sta Ziołoski Wdztwa Now: Mynsrleli

Cnota Uciemiężona.
Wolność Obarczona
Comico Tragedya
w Siedmiu Aktach.

Osoby

Osoby.

Despota.	Król.	
Przemocki.	Xże Repnin, Poseł W. moskiewski.	
Pilnowacki.	Karr.	Półkownicy Moskiewscy.
Wykonalski.	Igelstrom.	
Wielkomyślski.	Zamoyski. Kanclerz W. Korony.	Ministrowie Despoty.
Wymyślnicki.	Czartoryski. Kanclerz W. W. X. Lit.	
Zausznickowski.	Młodziejowski. Podkanclerzy Korony.	
Sobiebierski.	Wessel. Podskarbi W. Korony.	
Pyżnicki.	Mniszech. Marszałek nadw. Korony.	
Perełniczyk.	Podoski. Xże Prymas.	Senatorowie Duchowni Faworyci Despoty.
Obłudnicki.	Ostrowski. Biskup Kujawski.	
Umizgalski.	Krasicki. Xże Biskup Warmiński.	
	lub Giedroić. Biskup Inflantski.	
Prywatowski.	Potocki Wda Kijowski.	
Dobromyślski.	Sołtyk. Xże Biskup Krakowski.	Senatorowie i Obywatele Patryotycznego Duchu.
Zwawecki.	Załuski. Biskup Kijowski.	
Szczerecki.	Rzewuski. Wda Krakows. Hetm. Pol. Koron.	
Obroński.	Syn Jego. Sta Doliński, Poseł Podolski.	
Zazaliński.	Syn Jego. Sta Drohobycki Poseł	
Mocnowierski.	Czacki. Podczaszy Korony.	
Poczciwski.	Wielhorski. Kuchmistrz Litew.	
Odstępski.	Radziwiłł. Marszałek Konfeder. Korony.	Przyjaciele Przemockiego.
Ujstyński.	Brzostowski. Marszałek Konfed. Litew.	

Scena

262. Scena Się reprezentuie w Warszawie w Pałacu Masłowym.

Argument.

Despota Krol, obiąwszy rząd Państwa, ustnie ułożoną Plantę od Wymyślnickiego Ministra Swego do skutku przywieść. W ktorey wykonaniu gdy wielką znayduie trudność, używa w pomoc Obcego Ministra Przemocnego, za ktorego pomocą a raczey gwałtem i pod Jego Imieniem, ułożoną wykonywa plantę, zwalaiąc potym wszystko na Przemocnego, aby tak Despota, iak i minister Jego Wymyślnicki, na Tyranow niezasłużyli Imie.

AKT 1.

Scena 1.

Despota i Wymyślnicki.

Urodzony w Wołczynie, wychowany i edukowany przez ~~Xia Kanclerza W.L.~~

Wymyślnicki. Widzisz Krolu od młodości wierność moią aż do tego momentu, niech mi Się z honorem wspomnieć godzi, iż iako ze krwi mojey pochodzisz, tak od Samych piatek przywiązania mego dawałem ci dowody. Te talenta, Sposobności do rządu, te maxymy ktore w Sobie masz i ktore cię wyniosły na Thron, z moiego pochodziły usiłowania. Cieszę Się teraz Panie moy, iż wszystkie rady moie, planty i ułożenia tak mądrze wykonywasz, utwierdzisz przeto i Panowanie Twoie, i familię Swoię

na ruinach.

na Ruinach innych Familij ugruntujesz, wyniesiesz i Zbo-
gacisz. Jednego tylko okoliczności teraźnieysze potrzebują
obeyrzenia się; gdy iuż ostatnie ułożenia moie maią
przyść do Skutku. To iest: Obarczenia Wolności oraz
Swobód Kościelnych i Cywilnych. Potrzeba oraz abyś
mocne dał poznaki; iż mnie od Łaski, Rady i Kredytu
oddalasz Swego, abym przeto ja był w iednostaynym
u Narodu Kredycie gdybyś go Ty Panie moy Stracił.
A gdyby ia Kredyt Narodowy Stracił, tedy w Tobie Na-
ród Zaufanie mieć będzie.
<u>Despota</u>. Zdanie które z Serca twoiego pochodzi,
równie dla mnie iest Szacowne jako i Życie moie które
z krwi Twoiey wziołem. Mądre Sentymenta i wczesne
ułożenia, wszystkie usilnie dzierżeć powinienem, bo są
Losem Szczęścia moiego i Twierdzą Tronu Moiego.
Atoli Zdanie Ci moie wyrażę względem Maxymy abym
się Zdał oddalić cię od Łaski i Serca moiego; co mo-
wić ludzie na to będą? co Naród cały? a nietylko Na-
ród ale Swiat cały co powie? jak we mnie Naród Zau-
faufanie mieć może i wdzięczności Spodziewać się, gdy
obaczy mnie ku Tobie niewdzięcznego, któryś mię wy-
chował, wyedukował, Sentymentami do Rządu Sposo-
bnemi napełnił, i na Tron Osadził.
<u>Wymyślnicki</u>. O gadanie ludzi niedbay. Jechałem

Urodzony w Wołczynie, wychowany i edukowany przez Xia Kanclerza Litewskiego.

ja

ia przez wieś, psy szczekały, iadę daley psy ie-
szcze szczekaią, przeiechałem; a psy przestali szcze-
kać.

Despota. Inne ludzi; inne psow głosy, psie z
wiatrem niknę, a ludzkie i daleka potomność słyszy.

Wymyślnicki Że to potomność słyszeć będzie,
niewątpię. ale i to też słyszeć będzie; Że ty Kro-
lu i ja Twoy minister naymędrsi byliśmy w Narodzie.
Cały Narod omamić i na się iaką chcieć masłęz wło-
żyć umieliśmy.

Despota. Przystaię na twe zdania, lecz jeno
osnowę proiektu.

Wymyślnicki. Oto: uymij sobie Przemocnego, na-
mow go aby się z nami o promocyą mało ważnych
lekcid urzędow. Większych iednak bez nas Krolu
niedaway, bo my ludzi zdawna i wskroś znamy. Z
Bratem Twoim także umyślnie się poklóć, a szczelnie, (Podkomorzym koronnym.)
bo on głęboko rzeczy nieprzenika i ktorni zmyślony
wdał by nieumiał, potym się łatwo pogodziemy, gdy
pozna Tajemnicę że to dla wielkiego Twoiego zy-
sku. Przemocnego namow, aby Ci gwałtem rez
kommendował Perełkiniczyka za sukcessora Stanisz-
kiewiczowi, a tak się z nim zprzyiaźni Perełkiniczyk. (Prymasem po ten czas był Władysław Łubieński.)

Despota. Mała nadzieja dla Perełkiniczyka w

Expektatywie i

expektatywie po Staruszkiewiczu.

Wymyślnicki. Niemała. Bo niech mu przyrzecze iż dawnym przykładem już praktykowanym u Nas Staruszkiewicz osiędzie w Klasztorze, a Perekiniczyk używać będzie.

Despota. Mądra Rada. Cóż dalej?

Wymyślnicki. Niech Się z Perekiniczykiem Przemocki Przyjaźnie złączy, każe pobudz za granicę do wygnanego z Oyczyzny Odstępskiego, i namówić go; iżeby Się podeymie Laski Związkowey, to przywrócony będzie do Honoru i Substancyi, i co przez Rebunki utracił, że mu to Przemocki wsparty mocą Swoiey Protekcyi każe aby Rzplta wróciła.

Despota. Jakże On ma z za Granicy powrócić do Oyczyzny? gdy Rygor Prawa z niego niezniesiony.

Wymyślnicki. Tym Samym gdy będzie Związkowych głową, już będzie z Rygoru Prawa uwolniony.

Despota. Prawda. Ale przez jakie Sposoby Rozjarzyć tę Konfederacyą?

Wymyślnicki. Oto tak. Niech Przemocki przed Naszemi nieprzyjaciołami Rossyi, że Się z Nami i z tobą Królu poróżnił o to; że nieczynisz tak jak Protekcya Jego każe. Niech Sobie naszych nieprzyjaciół płonnemi obietnicami ujmie. Niech Rywalnickiemu

66

to iest Łaskę W. Koronną — Naypierwsze Ministerium, Sobiebirskiemu Rząd Samowładny Skarbu, Wodzom Rząd Absolutny Woyska, Prywatowskiemu Swoią detronizacyą, przyrzecze; bo Jego czym innym niepociągnie, a oprocz tego Synowi Jego przywileiu wyrobienie. Siostrzyczkę Zaś Jego Panią

Z Potockich Księżna Kasztelanowa Kamińska — Dogadalską niech listami pełnemi pozorow fałszywych cieszy, Ona bowiem naywięcey takiemi Szalbierstwami wyperswaduie Wielu iż Się Szczerze Z Nami Przemocki łączy, atym Ich omamiwszy wciągnie łatwo w Robotę.

Despota. Coż Z tego Za Zysk? Że nie My, ale nicheęni mnie Cały Naród wzbudzą, i przeciwną Robotę sobie będą.

Wymyślnicki. Te Z tąd dla Siebie Krolu pozytki: Że Nienawistną Robotę Narodowi, nie Sam przez Się lecz przez nieprzyiaciół Swoich Sobie będziesz, Że Ich ieżeli nie Na Cel nienawiści to przynaymniey na Cel pośmiewiska wystawisz iż Się tak grubo uwieść dali. Na Resztę nieprzyiaciele Twoi bezbożną Robotę Zrobiwszy, jakże Są tamci maią? Przyiaciele Statecżni nieodważą Się. Inne Zaś niekredytowane Osoby, gdy i Wielkich Substancyi i możnych Urzędow, i Za Granicą Znajomości niemaią, nic niepotrafią. A tak co Się Zrobi, już

Się

Się niedorobi.

Despota. Ale Przemocnego na Cię nienawiść wystawiemy.

Wymyślnicki. Cóż z tego? czego się On bać będzie? pewnie Go kto porwie? On ma Woysko, nasz Narod bezsilny, co łatwie to zrobi i dokaże.

Despota. Dobra Rada, tylko tu Przemocnego trzeba sprowadzić dla prędszey Exekucyi.

Wymyślnicki. Idę postaram się go sprowadzić. ale ostatni raz jestem gdy już się zaczyna dopełniać Użożenie nasze. Otoż i Przemocki idzie, ja odchodzę.

Scena II.

Despota i Przemocki.

Despota. W sam dobry Czas mći Panie Przemocki do mnie przybywasz. wiele mamy Rzecz ułożyć.

Przemocki Słucham. wiesz Krolu żem Ci Statecznie sprzyjający. a nietylko Ja tu w kraju, ale i moy za granicą wyjaszeli.

Panin Faworyt i Minister Państwa Carowy Katarzyny II.

Despota Wielcem wdzięczny. ale widzisz jak się srodze przywiązał do tego mego Narodu Fanatyzm, ta gruba od Rzymian sprowadzona Zabobonność.

Przemocki. I mnie to dziwi; że Wolny Narod boi się Absolutyzmu swych Krolow, a niewidzi w ktorym jęczy od Rzymu.

od Rzymu.

Despota. To widzisz. Ale daley posłuchay; sprowadzi=
łem dla młodzi Polskiey nauczycielów Wielkiego Ducha,
Rozumu i Nauki Księgi i uczniów Roussa i Woltera, aby
młódź niewielkiego Swiatła w ludzi wformować; alić
się cały Naród obrusza, szemrze i gani. Bóg dał żem
i samego Woltera niesprowadził com chciał, i co mi
radzili, i do niego pisała była o to Pani Sądzokrayska.

Jest to Pani Jaufrein Francuzka, która swemi pieniądzmi teraźniejszego kró=la gdy był w Paryżu odku=piła od Bastylii więzienia

Przemocki. Złego gustu ludzie i Slepych Sentymen=
tów.

Despota. Sam świadkiem jesteś, co na Radzie prze=
szłey był za hałas, i zniewaga dla Majestatu mo=
jego, gdy choć z daleka wielkomyślny Projekt
napisany przeczytał.

Przemocki. Ale czasby zakończyć ten Projekt. Już
mi się uprzykrzyło do mego Dworu pisywać w tey
Materyi, i memu Dworowi choć tu napisane prze=
pisywać Instrukcye i odsyłać do mnie sprzykrzyło się.

Despota. Oto już Wymyślnicki ułożył Plantę, któ=
ra nietylko niewzruszona będzie, ale cały oślepi na=
ród, a zaślepienie cały zadziwi Europę.

Przemocki. Bardzom jest ciekawy.

Despota. Oto tak; Ja się z Tobą porożnię i z
Wymyślnickim, a ty ze Mną i z Wymyślnickim, a

w tym

w tym wzruszemy Narod do konfederacyi.

Przemocki. Sni mi się czy na jawie ta konfederacya? powiedz mi jaka to konfederacya?

Despota. Co większa i detronizować mię będziesz.

Przemocki. Co znowu? Ta rzecz nie Ministrowska. Tam się utrzymać, ja detronizować będę?

Despota. Owszem ministrowska robota.

Przemocki. Jak widzę u Was szkoła dla ministrow, ale oświeć mię w tey tajemnicy.

Despota. Widzisz że gdybym przez się lub przez ministrow swoich jako to przez Wymyślnickiego i jego przyiacioł wykonywał dokończenia naszego ułożenia, tedy jak ta rzecz Narodowi jest obmierzła, pewnie byłyby wzruszenia, spiski, konspiracye przeciwko niemu. Ale tak zrobiemy: udaymy że niby Ty uraziłeś się na mnie z przyczyny że ja tego niewykonywam czego Twoy Dwor po mnie żąda, na Wymyślnickiego o to urażać się będziesz; że nie Ty, ale on z familią swoią do urzędow promuie ludzi

Przemocki. Dobre pozory będą, ale coż z tey kłotni wynikenie?

Despota. Daley się z malkontentami pogodzisz i poprzyiaźnisz.

Przemocki

Przemocki. A to na co? Ani ja do nich ani oni do mnie niemieli nabożeństwa, i śmiele mowić mogę że ledwo ich znam, i to tylko niektorych.
Despota. Okoliczności wszystko zrobią. A to na to sprzyjaznisz się z niemi, abyśmy ich wciągneli w robotę a tak gralo żeby się niepostrzegli.
Przemocki. Jakimże sposobem?
Despota. Naprzod się poznasz, i poprzyjaznisz z Vereklinczykiem, on często iezdzi osobliwie na karnawał za granicę, tam się widuie z Odszyptkim, iego naypierwey ujmiy, będzie on dobrym instrumentem, jak go zechcesz tak go zażyjesz, nie skrupulat nie fanatyk, zna on dobrze co ludzkość. Jemu przyrzecz sukcessyą po Staruszkiewiczu, i upewniy go że w długiey niebędzie expektatywie, bo Zauszniczkowski z. wiesz tego człowieka sprawnosc i rozum wypersuaduie Staruszkiewiczowi, iż jako obciążony laty poydzie na spoczynek do klasztoru, a on prerogatyw używać będzie.
Przemocki. A możnasz mu dufać, czy niezdradzi?
Despota. Ja się opierać będę, a ty wymusisz na mnie przywiley, nigdy iednak niebądź mu szczerym, ani się wyday kiedy ze wszystkiemi tajemnicami. Co zrobiwszy, kaz mu jechać za granicę do Odszypskiego,

niech go

niech Ty Twoim namawia Imieniem aby Się pod-
jął Związkowey laski, niech mu wyrzecze Że do
Fortuny i honoru przywrocony będzie, i Że mu Rzplta
wszystkie nadgrodzi Szkody.

Przemocki. Jak Się On ma podiąć tego, gdy niema
(jak Słyszę) ani miał do tego Sposobności.

Despota. Samego łatwo omamić, ale by Się to na
nic niezdało, trzeba Jego dawnych Partyzantow a
moich Malkontentow przybrać do pomocy.

Przemocki. Ktorzy to Są? i jakim Sposobem.

Despota. Tyszkiewiczowi Naypierwsze przyrzecz
Ministerium, Sobiebirskiemu Rząd Samowładny
Skarbu, Wodzom Rząd absolutny Woyska, Pry-
watowskiemu moją detronizacyą, a pierwey dla Sy-
na Jego Konsensa, do Siostry Jego Pani Dogadal-
skiey pisz często listy byle pozorne, a na reszcie
my Tobie Copie pisać będziemy, abyś ją w rozu-
mieniu utwierdził Że Się z Nami rożnisz, i o mo-
jey myślisz detronizacyi.

Przemocki. A Pani Dogadalska co Się ma mieszać
ad Statum? jak my ią wciągniemy, niepotrzebną dla
niey uczyniemy powagę.

Despota. Mylisz Się, ma Ona powagę bez tego
z Kredytu, ludzkości, i Znajomości, i Otwartego dla liznych

Przyiaciol.

przyiaciot Domu swego, takbi gadai, będzie z Rożnemi mowił, i wypersuaduie wielu; że się żenma Ożenisz.
Przemocki. Niechże i tak będzie; będę się umizgał do niey choć już ma bydź podeszła, będę pasywał choć niemam Honoru osobiście znania.
Despota. A Perekińczyk niech będzie Pierwszym Suradkiem wszędzie, będzie On miał i drugiego Zausznicżkowskiego dla siebie, tylko i temu nieurzem oby będą wierzyli, bo Ich zdradził przy moim na Tron wstąpieniu. Lecz ja iszcze mam Obłudnickiego na Zwawockiego i Dobromyślskiego, nasadzę Jego na tych fanatyków.
Przemocki. Dobromyślski będzie naycięższy aby go Omamić, bo to nayuporczywszy Fanatyk.
Despota. Sam się zostanie a przynaymniey w małey liczbie, dość nas dwoch będzie na Niego.
Przemocki. Jak uszli i omamieni coż robić będą?
Despota. Oto Im wypersuaduiesz, aby Związek w całym Narodzie zrobili dla moiey detronizacyi, a tak się wszystko dobrze skojarzy.
Przemocki. Wszak dwa Narody.
Despota. Dwa. w iednym będzie Rzeczpospolita głowną, a w drugim wszystkie.
Przemocki. Jak zrobią Związek, a ten będzie potym mocny

mocny i niełatwy do rozwiązania.

Despota. Nie bęy Się trzeba Ich namowić aby Się na iedno mieysce zieżali, niby dla Ich bezpieczeństwa dasz swoie woy-sko, atak woyskiem opasani niebędą brykać, i co ty każesz to Oni zrobią, a zawsze mow że to wszystko przeciwko mo-iey Osobie. Alboż tak źle? moy wymyśniczki ma dobrą głowę -----

to mieysce, był Radom.

Przemocki. A jak między niemi znaydzie Się i rozum i Siła do Obrony?

Despota. Stoy, Stoy z temi konsequencyami, mieli Oni i woysko i Skarb, a brakowało Im tego oboyga.

Przemocki. Juz tedy wziołem lekcyą, niezłem powiedział że u was Szkoła dla Ministrow.

Despota w dobry czas nadchodzi Zausznieczłowski, nie źle nam Się Snuie osnowa. Idź Mpanie Przemocki czynić tak jakieśmy Się umowili. Ale proszę trzymać Sekret. Przemocki nisko ukłoniwszy Się odchodzi.

Scena III.

Despota i Zausznieczłowski.

Zausznieczłowski. Pan miłościwy pozwoli z Sobą mo-wić? mam niektore rzeczy donieść.

Despota. Wiesz że u mnie Ministrowie tak wierni są ko Sy wolny maią przystęp.

Zausznieczłowski. Trzebaby utrzymać w Narodzie ku

Sobie

Sobie Zaufanie, niewnoſc zaś pomnaża Żwawceli od prze:
szłey Rady który ma swoie poważenie. Widziałeś jako
bez respektu na przytomny Maiestat rwał się do darcia
Proiektu.

Despota. Ty ieżeli możesz swoich konfratrow nawrocić,
ale wątpię żebyś miał do nawrocenia fanatykow Ducha
Apostolskiego. To ci tylko zalecam abyś Obłudnickiego i
Umizgalskiego utrzymywał, żeby się przy tamtych fana:
tykach nienauczyli skrupułu. O to cię ieszcze obligu:
ię abyś u Staryszkiewicza dla Szczeniczyka wyrobił
sukcessyą. Ale cyt, niemow przed nikim że to masz
ze mnie.

Zausznicz kowski. Cięzki to ciężar dla mnie, wszak to
moy Dobrodziey, zmartwię go, a co mam; z iego mam
utrzymania się.

Despota. Myślisz się: gdybym nie ia ci dał, nie miał:
byś tego, a ieżeli to zrobisz większey się rzeczy spo:
dziewaj.

Zausznicz kowski. Panie Miłościwy bądź pewny że
nie tylko Staryszkiewicza, ale i Oyca własnego dla twego
Interessu sakryfikował bym.

Despota. A może i mnie dla swego.

Zausznicz kowski. Ah to sztylet dla serca obowiąza:
nego. Poprzysięgam wierność i wdzięczność dla Maiestatu W. K. Mci.

Despota

Despota. Bo Zart, wiem ja Wierność Twoią, na dowod ktorey zrob to, o co Cię proszę, a wychodź bo ma przybydź Przemocki. Zausznieszkowski odchodzi.

Scena IV.

Despota i Przemocki.

Przemocki. Szczęściem napadłem na Sekelinezyka iadąc ulicą, patrz; a On siedzi w oknie u tey, ś. Zapomniałem jak się zowie: / u tey co to korzenie przedaie. — Emchini mieszczka Luterka dawna Amantka Zodolskiego.

Despota. Jak się zowie tak się zowie. Widzisz że nie Fanatyk, nie skrupulat, będzie dobry do Interessu.

Przemocki. Posłałem Pazia mego żeby się tu o tey dobie znaydował, ustępuię W. K. Mości.

Despota. Dobrze. Mam też wiele do czynienia. A dieu. Krol odchodzi.

Scena V.

Przemocki i Sekelinezyk.

Przemocki. Jak dawno pragnołem w Scisłą wniyść z Wpanem przyiaźń.

Sekelinezyk. Wielce dziękuię. lecz z kąd ta Łaska?

Przemocki. Przyznam się Wću że mi w tey Stolicy — to iest: w Warszawie. obmierzła obłuda, Szczerość właściwa iest krajowi memu, a za tym iest mi wrodzona: — to iest: moskwa

Sekelinezyk. Wszędzie dostanie obłudy.

Przemocki. Patrz Wć, co się w kraiu dziać musi;

gdy

gdy i na Stronie panuie obłuda. Przyrzekł mi Krol to wszystko, co tylko dwor Moy Żądać będzie. Przyrzekł Wszystnicki nikogo do Urzędu niepromowować tylko za moim Zdaniem, teraz Zapominaią o tym. Patrz WPan, co za Szczerość.

Pereklinczyk. Ja o Szczerości nieupewniam, lecz żeby się Zdaniem WPana Sprzeciwiali ———

Przemocki. Nawet Stanieszkiewicz kiedy brał pieniądze od Mego Dworu, był powolny, ale jak dawać przestali i On Zapomniał o wdzięczności.

pod czas konwokacyi wziął od Moskwy 40m Czer: Złotych

Pereklinczyk. Albo brał?

Przemocki. Jak jeszcze brał. Ale ja mu odbiorę, i wprowadzę Szkatułkę Zdobią, przez którą może pojechać aż na Swiat daleki.

Pereklinczyk. Pewnie na Syberyą?

Przemocki. Daley daley, bo do Nieba.

Pereklinczyk. To wysoko.

Przemocki. Wysoko Siedzi, niech wysoko poleci. Oto przyznam się WPanu, że go przymuszę, iż musi Sobie obrać Następcę, a nikogo innego tylko kogo ja zechcę.

Pereklinczyk. A jak też On niezechce.

Przemocki. Będzie musiał, a jeszcze tak, że i Sam musi poyść do Klasztoru (: jak była już praktyka :)

a Sukcessor

a Sukcessor dobrami rządzić będzie, i prerogatywami użyci Się

Szczelinczyk. Może Dwor niezezwoli.

Przemocki. Dwor dla Dworu uczynić musi, mey Dwor będzie go pieknie prosić, to uczyni.

Szczelinczyk. To co innego. Niewątpię że będą dawne na pogotowiu.

Przemocki. Wierz mi WW., że na Złość to Dworowi uczynię.

Szczelinczyk. Wierzę.

Przemocki. A czy spodziewałbyś Się WW. tego w Myśli na to Dostoieństwo mam napiętego.

Szczelinczyk. Czyż myśl ludzką zgadnoć można?

Przemocki. Przecież.

Szczelinczyk. Niewiem wcale. Wiele ludzi na to czeka.

Przemocki. Może taki co Się niespodziewa. Może nieprzyiaciel Dworu, może taki którego ja i przyiaźni i gruntownego Znania szukam dopiero.

Szczelinczyk. Niedomyślam Się wcale.

Przemocki. Może WW. Sam ten jesteś.

Szczelinczyk. Zabawkę Sobie WW. że mnie czynisz. Poznawam niepewność, a tysiączne przeszkody o niej mię upewniaią.

Przemocki. Bądź że WW. pewny, ile znam ludzi w Kraiu

w Kraju, niewidzę Sposobnieyszego nad WPana; przyrzekam że już mieć będziesz Przywileÿ. O nie nie proszę tylko o gruntowną przyiaźń, i ażebyś mi na Zawdzięczenie dopomogł do Detronizacyi Krola, ktorego niewierność dla Dworu mego tym muszę ukarać.

Szczelinczyk. Mamże temu wierzyć?

Przemocki. Iak temu iż Słońce na niebie.

Szczelinczyk. Dzięki nayniższe czynię, a na wdzięczności moiey niezawiedziesz Się WPan.

Przemocki. Idźmyż z Sobą ułożyć Osnowę robot naszych. Ale gdzieby to?

Szczelinczyk. Gdzie wola, można pyść do Ogrodu, lub do mego domu proszę.

Przemocki. Bardzo dobrze, tam bez Subiekcyi rozmowiemy Się. Odchodzą razem obadwa.

Akt II.

Scena 1.

Obłudnicki i Zauszniczkowski.

Zauszniczkowski. Szczęściem Się Schodzę z WPanem na tym mieyscu, na ktore też przyiść maią, Szczelinczyk, Zwawecki, i Dobromyslki.

Obłudnicki. Dochodzę Przyiacielu: Sposobnieyszego nad niemi.

Zauszniczkowski. A nad WPanem Apostołować nietrzeba?

Obłudnicki. Wiesz trzaie moy Sentyment, Ziednego smy Stanu porzucali oba. Ni nam nie trzeba tylko pieniędzy. Quid mihi dabitis, et Ego eum Vobis tradam.

Zauszniczkowski. Aurum et Argentum deest mihi, Sed qui misit me ille dabit Vobis.

Obłudnicki. To Zgoda, byle tak było. Ja mało nie lubię, wiesz że ja Zawsze wysoko Sięgam.

Zauszniczkowski. Czasem i do Stryka.

Obłudnicki. Wmoze in Statistuis Zartownis; a moy Honor po Ziemi Czołgać Się nieumie.

Zauszniczkowski. Czegoż to ten Honor chce?

Obłudnicki. Dobromyslski dla Was ciężki, a przyznaie Się że chociaż ja Się z Nim na Oko przyiaznie, przeciez go nielubię, bo Zawięty Fanatyk. Wyprawicie go na tamten Swiat. Czy potrafisz na Smierć dysponować.

Zauszniczkowski. Swoie mi talenta przyznaiesz, a Stał byłeś Wikarym.

Obłudnicki. To prawda ale dawno, iuż Zapomniałem, i tam niebyło Panow tylko Chłopi i Chłopi co tonęli. Ale daymy temu pokoy, niech go tam i Mostkiewski Kapłan dysponuie byle nieżył.

Zauszniczkowski. Choćby nieżył, to iest tylu innych coby po Nim brali moc Ciebie.

Obłudnicki.

Obłudnicki. Pomiarkuy Się; ktoz bliżey Jego Siedzi jak ja. Latwiey Się mnie pofunoć, niżeli komu mnie prze stworzyć. ale czy nietylko Sam myślisz o tym.

Zausznickowski. Pardzu tym byłby grzech, ale powia daią że i to dość na mnie, tobie tracie niemyśli prze szkadzać, i owszem daię Ci poczciwy Parol że dopoma gać będę, byleś Słowa dotrzymał bydź Stateczanym w przyiaźni dla Przemocnego, a Uniżgalskiego trzy may w dobrych Szponach żeby nieuszedł z Ustępiesi.

Obłudnicki. Nie dam głowy i nieśpisz Mozgu o niego. Za niego Ci przysięgnę że On by dziś rad aby upadł Faratyzm. Żonki mu Się chce żonki, a wiesz ktory Oto tey co u Wymyślnickiego Córki Służy.

to iest: Sama Opowska ktora poszła potym za mąż za Oborskiego kapi tana od artyllerij

Zausznickowski. Przestań mowić, Żwawecki idzie.

Obłudnicki. kiedy On idzie ja odchodzę, bo On rąbie Słowy jak Siekierą. odchodzi.

Scena 11.

Zausznickowski i Żwawecki.

Żwawecki. A coż to? ja przychodzę a Obłudnicki odchodzi. Jak Noc przed Słońcem, tak jego obłuda przed moią prawdą odchodzi

Zausznickowski. I owszem miał Interess pośpieszyć do Siebie niemogł dłuzey czekać na Dobromyślnego.

Żwawecki. Po coż nas tu WX Zwotał.

Zausznickowski.

Zausznicztowski. Oto po to żebyśmy się naradzili w o-
kolicznościach teraźnieyszych.
Zwawelki. Vade Satana Noli me tentare. Non tentabis
Dnum Deum tuum.
Zausznicztowski. Ale co WX z tym pismem? tu potrze-
ba umiarkowania. Żeby był i wilk syt i owca cała.
Zwawelki. Niechcę niechcę, niech mię i w sztuki rozbiią
na nic niepozwolę, i z Waszcią się wdawać niebędę bo
masz sztuki szarmoliszczkie, co ludzi mamisz. Od-
chodząc. Per Jovem Immortalem co za szachray.

Scena III.

Zausznicztowski potym Pereklinczyk.

Zausznicztowski. Co za człowiek, co za człowiek. Nie
mu niemożna wyperswadować, w swoim rozumie za-
topiony. Męczeństwa mu się chce, którego zapewne
doydzie tak sobie postępuiąc.
Pereklinczyk wchodząc. Otoż tu WX sam robisz, i
widzę że się o czymsić zamyślasz.
Zausznicztowski. Czekam na Dobromyślnego, ale
dla mnie dzisieysza chwila fatalna. Przyszedł
tu Zwawelki, chciałem z nim pomówić o teraźniey-
szey okoliczności, a on mię łaiał, zburczał, i odszedł.
Pereklinczyk. Co iego natura, nietrzeba mu się dziwić
ale owszem wybaczyć.

Zausznicztowski.

Zausznickowski. Byłem u Staruszkiewicza, namawiałem go aby się uczynił Sukcessorem, ale choć mnie słuchał zawsze i mym rządził się rozumem, teraz na starość (: pewny znak śmierci :) dziada upór opanował, oczy, słuch, i mowę zamknął na moie propozycye. Ja to widząc że ta droga mi się nieudaie w inną udałem się, i słabego tak zmartwiłem, że podobno do prędkiego uleczenia mu dopomogłem tak iż chorować więcey niebędzie. Choć on iest moy Dobrodziey i Protektor, cóż robić; więcey punkt honoru mego waży.

Perekinczyk: Miałem i ja dla niego lekarstwo aloes, posłałem mu go, pewnie go i to nieuzdrowi, jednak za swoią szczyrość wielcem obligowany, i wiedz że iuż Przywiley mam podpisany.

P. Aloy, człowiek mądry i Gabinetowy, przedtym Prezydent Kurlandski od Królewica Polskiego Karola

Zausznickowski. Winszuię z serca i cieszę się.

Perekinczyk. Ale wiesz że bez Dobromyślskiego nieosiądę Jego Sukcessyi. Który ponieważ nadchodzi, nierozmawiay z nim tyle przy mnie, bo ja się muszę dawnym Jego pokazywać przyiacielem, aby mi w Rzymie dopomógł. A choć byś też co i wymówił, to ći się niby sprzeciwiać będę, i niebaw nas będzie to czas mówić potym o tym co wiesz.

Zausznickowski: Ponieważ idzie Dobromyślski wynidźmy ku niemu.

Wychodzą i Spotykaią go.

Scena IV.

Scena IV.

Dobromyślki, Zausznieczłowski, i Perekinczyk.

Dobromyślki; Wybaczcie WMP; żem niepospieszył prędzey służyć Im, byłem zabawny.

Zausznieczłowski; Dobrzy my WMPa przyiaciele, nietrzeba z nami czynić sobie subiekcyi!

Perekinczyk; A ja domowy.

Zausznieczłowski; Pozwolisz mi WMć, mci Panie Dobromyślki, il przełożył sobie niektóre Cyrkumstancye teraźnieyszych okoliczności dla Oyczyzny Naszey nieszczęśliwych.

Dobromyślki; Słucham.

Zausznieczłowski; Poznawać WMć musisz i z charakteru mego i z urzędu, biorąc miarę ze swego, jak mię martwią te okoliczności, ięczę tylko w skrytości jak gołębica na puszczy.

Dobromyślki; Któż WMPa wytrzymuie? Wszakeś Obywatel wolny i minister przysięgły, zaczym myśl co chcesz a mów co myślisz ku obronie Oyczyzny naszey.

Zausznieczłowski; Potęga Przemocnieyszego zamuie.

Dobromyślki; Prze Bóg! albosz to kray zawoiowany? Mamy Króla, mamy Naród wolny i ieszcze nie w kaydanach, mamy wszystko, mamy skarb większy niżli innych czasów, za cóż się oprzeć tey garstce ludzi nie mamy!

Zausznieczłowski.

284. Zausznicz[k]owski; Oto i Sam Krol niepewny, Zawziął Się Przemocki na Niego, chce Go detronizować, a Szczegulnie Za to Że nieczyni tego czego Dwor Przemockiego Żąda. Od przeszłey Rady, i teraz Chaos między niemi.

Dobromyślski; Dawno oni Się Znaią, pogodzą Się Sami, My Ich godzić niebędziemy.

Zausznicz[k]owski; Ale wierz mi WX, Despota teraz tła Wymyślnickiego płacze; Że dla utrzymania Despoty tę przysiągł wykonać robotę i do Skutku przywiedź, nawet Despocie przed wstąpieniem na Tron kazał Się na nią podpisać.

Dobromyślski; Wymyślnicki lubo człowiek mądry nie jest jednak jednowładnym w Narodzie wolnym. Jeszcze jest dość ludzi w Narodzie ktorzy Się murem Stawią Za Swoie Swobody.

Zausznicz[k]owski; Ale co tu krwi wylaney, co trupa, co miast rozwalin, i nieprzyiacielow będzie?

Dobromyślski; Wszystko poswięcić trzeba dla Wiary i Wolnosci.

Zausznicz[k]owski; Ale Się teraz kray podnosi i wzrasta, a jak upadnie zniszczemy Obywatelow i dobra.

Dobromyślski; Bądź WX pewny; jezeli My nie z Bogiem robić będziemy, to Bog ogniem, powietrzem i innemi plagami karząc, niepozwoli; ani

Się

się podnieść krajowi ani wzrastać, i pewnie go wraz z obywatelami wyniszczy.

Zausznicztowski. To święte myśli. ale dźmy do tego co ten bezbożny myśli Przemocki, lecz proszę o sekret.

Dobromyślski. Niemam z Przemockim ścisłego zachowania.

Zausznicztowski. Oto wymusił na Krolu aby żadnych niepodpisywał Przywilejow bez Jego rekommendacyi.

Dobromyślski. W rzeczy to WPana jest, niesprzeczetować jeżeli są przeciwko Prawu. Żaden krol bez rekommendacyi niedaie Przywilejow, toć o to mniejsza lubo przeciwko Zakonom konwentom.

Zausznicztowski. I z tym się oświadczył że za nieprzyiaciela swiey Osobie uzna tego, kto będzie Jego zamysłom przeciwny.

Dobromyślski. Bydź Jego Sentimentow przyiacielem, jest bydź nieprzyiacielem Oyczyzny, a zatym pozkie tylko dusze niechay się tych postrachow boją. Szczerzey zaś WPanu powiem żesmy nietylko życie za Oyczyznę łożyć powinni, ale i wszystko co nam miła Oyczyzna pozwoliła.

Zausznicztowski. Ah przez Bog! przez to przywiązanie ktore mam do WPana, proszę niewynurzay się z swemi Sentymentami, i tak na WPana czas naywiększy maią.

286. maią czynię tę szczerą przestrogę.

Dobromyślski. Wielce dziękuię: iuż ia iestem na wszelkie nieszczęścia iednego umysłu.

Zausznicztowski. ale fortunę, honor, familię, życie naresczcie trzeba mieć w względach.

Dobromyślski. Fortunę mam z Oyczyzny, dla Oyczyzny ią łożyć powinienem. Honoru mi nieodbiorą odebrawszy urząd, bo bydź poczciwym i dobrym Obywatelem, iest nay większy honor. Z familij moiey gdyby który przeciw miłości ku Oyczyznie lub Wierze wykroczył, sam bym na zniszczenie iego godził. Dzieci niemam ani ich mieć mogę. Życie zaś łożyć za Boga Wiarę i Oyczyznę, będzie iedyną korzyścią. Życie takowe nie warte, wolę chwalebnie umrzeć, niżeli żyć w podłym przez niechwalebne Sentymenta kraju. Wdą proszę skończmy ten dyskurs.

Zausznicztowski. Sentymenta Wdą wspaniałe nay słabszego umysłu okrzepiaią siły, moie zaś proszę przyiąć za dowod nayszczerszey przyiaźni. Adieu. odchodzi.

Dobromyślski. Uniżenie kłaniam.

Scena V.

Dobromyślski i Perekinczyk.

Dobromyślski. Ot to sposob, lecz do odwracania nie do nawracania.

Perekinczyk

Perelkinczyk. Jam nie niemowił, tylkom słuchał.
Dobromyślki: Widziałem.
Perelkinczyk: Ale wziąwszy już dobre nauki, powinien
by bydź już poczciwym.
Dobromyślki: Prędzey niecnota zepsuie, niż cnota na-
prawi.
Perelkinczyk: Powiem też WPanu moie z J. P. Przemożnym
affery.
Dobromyślki: Słucham.
Perelkinczyk: Oto wczoray zdybawszy mnie mówi:
większego figla zrobić Dworowi niemogę, jak przy-
musić go, aby ciebie zrobił Sukcessorem Staroszkiewi-
cza, i przydał; dla tego to czynię: że ty iesteś z
Dobromyślkim naywiększy nieprzyiaciel Dworu.
Dobromyślki: Ta łaska Przemożnego dla ciebie dziwnie
wielka, ale oraz straszy; aby tą wielkością urzę-
du, twoich dobrych dla Oyczyzny nieosłabił Sentymen-
tów.
Perelkinczyk: Wszak mi to nie Dwór lecz Przemożny
dał Przywiley, to nie Dworowi lecz Oyczyznie będę wi-
nien wdzięczność.
Dobromyślki: albo już dał? a Expectatywa prawem
zabroniona co na to?
Perelkinczyk: Dał, ponieważ choć Staroszkiewicz

odżywie

ozdrowienie, tedy ma Osiesć w Klasztorze, a ja Prerogatyw Zażywać będę.

Dobromyslki. Winszuię. Lecz gdy na tym Stanoles Stopniu, bądźże wdzięczny Oyczyznie a nie Przemożnemu. Bądź Że Oycem a nie Oyczymem Oyczyzny. Bądźże tych Sentymentow ktorych człowiek poczciwy na tey dostoynosci bydź powinien.

Perekinczyk. Ale Się bez Twey pomocy nieobędę, wstaw Się Za mną do Rzymu.

Dobromyslki. Wszystko dla ciebie uczynię jak nayszczerszy przyiaciel. ale pewnyż będę Że mi odwdzięczysz, a nietak mnie jak Oyczyznie. ktorey Swobody wspolnie a mocno utrzymywać przyrzekasz.

Perekinczyk. Wiesz Stałość moiego umysłu, wiesz moię nieprzyiaźń dla Dworu, Bądź pewnym Że Wierze, Tobie, i Oyczyznie ~~i Tobie~~, wiernym będę.

Dobromyslki. Zły ś porządek obowiązkow położył, popraw go; Wierze, Oyczyznie i mnie.

Perekinczyk. Skutek Słowa poprawi.

Dobromyslki. Idź wyprawuy do Rzymu, a do mnie przyszley po expedycyą. Perekinczyk odchodzi.

Scena VI.

Dobromyslki, Sobiebierski, Pysznicki i Poczciwski.

Dobromyslki. Witam moich Przyiacioł. Cóż Was do

mnie

mnie razem zgromadziło.

Wysznicki: Ciekawy ci teraz przyjacielu powiem.

Sobiebierski: Cum magno gaudio co większa.

Poczciwski: Tylko czy niema kogo coby podsłuchywał.

Dobromyślski: O to osobliwie w naszey Oyczyznie nie=trudno, podsłuchaczow dosyć.

Wysznicki: Widząc się wczoray z Żoną moią Przemocki, przy=iechał do mnie, zawiązał się przyiaźnią ze mną, oświadczał nieukontentowania swe do Dworu i żale rozpościerał, na koniec nietylko wydał nam deklaracyę ale i poprzysiągł że Krola detronizować będzie, i że mnie Naypierwsze mini=sterium czeka.

Z Domu Brühlówna Córka Ministra pierwsze=go i Faworyta Augusta III.

Sobiebierski: A mnie Samowładny Rząd Skarbu.

Wysznicki: Wodzom Absolutny Rząd Woyska oddać, Pry=watowskiemu Ante omnia konsensa na wszystko dla Syna podpisać, abyśmy tylko związek zrobili, i Podstolskiego Marszałkiem obrali, a w drugim narodzie Wotyńskiego.

Dobromyślski: Dla Boga niespieszcie się zbytnie wyrzą=dzić jakiego. Jedna noc takiey była narobiła z Wami przyiaźni, a z Dworem tak stateczną Przemockiego zer=wała. Coś mi się wierzyć niechce.

Wysznicki: Wierz zapewne, oto i nasz Korchiniczyk przez Laskę Przemockiego zapewne po Stanisławowczu bierze Sulimszczyz.

Dobromyślski;

f.

Dobromyslki. Wiem, ale mnie to dziwi, i o Perelun-
czyku coś mi się na myśli wije.

Wysznicki. A już ci to moy Stały Przyjaciel.

Dobromyslki. Wielés ty miał takich, a iednak gdy na
Cię biła trwoga, apostołowie od Ciebie uciekli.

Sobiebierski. Cóż robić, ta rzecz nie cierpi zwłoki.

Dobromyslki. Bo WPan chcesz się prędzey Skarbem
rządzić. Dobre to rzeczy, dobrze go teraz dwor pomnożył.

Sobiebierski. Zapewne, albom się niewyposcił do niego;
po poscie Wielkim następuie Wielkanoc.

Poczciwski. Tylko WXc ostrożnie iedz, Żebyś Sobie
Żołądka niepopsuł.

Sobiebierski. Daycie pokoy Żartom. Tu Seria tractan-
tur. Przed niewodem Ryb nielowić. Oto prędzey robić, co
trzeba robić.

Wysznicki. Trzeba się umówić aby się Dwor o tey rze-
czy dowiedział Zrobie, bo popsuie i ciężko będzie naprawić.

Dobromyslki. Patrzcież patrzcież; Żeby sie płochey
i na oślep niezrobili roboty. Bo coś serce moie prze-
czuwa, że to Despoty Sztuczna robota, aby Was
iako ptaków pochwytać w Sidła.

Wysznicki. Było to przedtym, ale się teraz niedamy
uwidzić, będzie tam i Prywatowski.

Dobromyslki. Cóż to Są ludzie teraz co i przedtym
a więcey.

a więcey Ich teraz Złych. Zaczym proszę Cię i Zaklinam Mu Panie Poczciwski nieodstępuy Ich. Ty Masz nieprzeczalną Żarliwość. A gdyby można Sprowadzić JP. Szczerzeckiego i JP. Mocnowirskiego. Ci ludzie Są mądrzy, pobożni, przenikniena i poczciwości Nadzwyczaynie przynaymniey do P: Lysznicki i Sobieski na Ich Barku polegaią, bo Prywatowski cały wiek Swoy tak Się o dobro Oyczyzny Starał, Żeby Się Zwątpić Sam czym Obłowił.

Poczciwski, On tam Zapewne będzie chciał burmistrzować i Swoie układać prywaty; Niepozwolić Zo mu, to pewna Zaraz Różnica Sentymentow.

Dobromyslski, Trzeba Go Znosić, ale niedać Się tey burzącey Wodzie rozlewać Za brzegi. Bo moim Zdaniem: Despota krol jest dobry i Mądry i Lepszego mieć niemożem, lecz trzeba Opisać Go prawami aby Według Nich Sprawiedliwie Rządził. Wtrayzmocnić by Nam Sąsiedzi niewścibiali Się do Naszych Jnteressow. a tak i pokoy i Szczęśliwość w Narodzie będzie.

Sobieski Już tam będzie wszystko dobre gdzie my będziemy.

Lysznicki. Przecież mamy pewność, deklaracyą przysięgą prawie, Że tam Nic Złego bydź niemoże.

Bywaj Zdrow

 Byway Zdrow Przyiacielu. Idźmy. *Odchodzą.*

Dobromyślski. Idźcie Szczęśliwie, a Szczęśliwą w Skutku wystawcie Oyczyznę, niż ia w myśli układam przez robotę waszą. *Odchodzi.*

AKT III.

Scena 1.

Teatrum Się odmienia.

Przekupczyk, Wiłnowarski, Wykonalski.

to iuz w Radomiu

Przekupczyk. Niespodziewałem Się abyście WWPP. tak prędko mieli mię dognać, prawda że zboczyłem do J. Pa Prywatowskiego.

Wykonalski. A będzie tu Skoro?

Przekupczyk. Będzie niebawiąc bo iuz jedzie i dosyć z liczną Szlachtą.

Wiłnowarski. Czy nie przyjdzie tu do bitwy, kiedy ma z Sobą Szlachtę i Żołnierzy.

Przekupczyk. Niepokazuiąc po Sobie boiaźni, abyście Ich lepiey ustraszyli.

Wykonalski. Nasza potęga nigdy Się nieulęknie.

Przekupczyk. Zwłaszcza kiedy w rowney Sile. ale daymy temu pokoy. Idzie Są dla mnie Instrukcye?

Wykonalski. Oto Są.

Przekupczyk. Dayże mi ie WP, a Sam idź do Woyska, każ czynić honory Woyskowe przyieżdżaiącym,

i trzymay

i trzymay Woysko w Rygorze. WX Panie Pilnowalski, idź pilnuy Swego Odstępskiego, ja tu Zawezwam na Sobieburskiego i Zadrzuskiego, a dopiero wraz z wszystą do P. Odstępskiego poydziemy, i Robotę Zaczniemy.

Pilnowalski i Wykonalski odchodzą.

Scena II.

Peretinczyk Sam.

Gdy Się Znayduię w rozrywkach, nieczuię w Sercu Zgryzot ani w umyśle niespokoynych myśli; Skoro na bezludności iestem: Staie mi na Oczach Ziemi Wiarę i Wolność Zgubić podiął Się. Zdradzam Przyiaciół, Zdradzam Oyczyznę. Ah czy ia Sobię! jakowy to mam w Sobie i na Sobie Charakter? Co ludzie? co potomność o mnie Sądzić będzie? Wyniesiony będę przez Moc Przemocnego na Naywyższy po Starszkiewiczu Stopień. Atoli przez jakowe to Szczeble wstępować mam na niego! Trzeba mi wspaniałey Rezolucyi: Włotyskać Serce, Uśpić Summienie, Zamknąć oczy bym niepatrzył na ludzi, Zatkać uszy bym Ich mow niesłyszał. Nadgrodzi mi Się dostoynością podłość którą mi przyznawać będą, przyszłą powagą teraznieyszy umysł, Obfitemi Skarby Zgryzota Summienia, bo drozey Wiarę i Wolność przedaię niż Judasz Sprawiedliwego, Wyniosę Familię

Wyniosę Familią moią, więc będę miał obrońców w Senacie. Na Seymach, i Seymikach pomnożę przyjaciół, rożnych Wiar będę miał wielbicielów, choć bez mego kosztu wystawiemy kościoły, będę miał modlitwy i Mausolea. A na reszcie co będzie potym? niewiem.... to wiem że dobrze siedzieć w tym krześle, w ktorym siedzieć będę....

to jest: Luterskie Kalwinskie i Schyzmatyckie.

Ale idzie Sobiebierski rozerwę myśli moie.

Scena III.

Pereklinczyk, i Sobiebierski.

Sobiebierski. Przychodzę in amplexum kochanego mego przyjaciela. ale coś masz twarz smutną?

Pereklinczyk. Dziękuię serdecznie. Ma droga swoie prawa, a niewczas bardzo mi szkodzi. A gdzież drudzy?

Sobiebierski. Już Wysznicki z Poczciwskim przyiechali, zaraz tu do ciebie przyidą.

Pereklinczyk. Dobrze: poydziemy wraz wszyscy do P. Odstępskiego z wizytą.

Sobiebierski. Oto już idą, idźmy ku nim.

Scena IV.

Pereklinczyk, Sobiebierski, Wysznicki, i Poczciwski.

Pereklinczyk. Witam W:Panow, jakże im droga służyła.

Wysznicki. Droga dobrze służyła, byle tu dobrze było, bo mnie złe słuchy zaleciały.

Pereklinczyk. O tym będzie czas do naradzenia się, a teraz poydziemy

poydziemy do JP^a Odstępskiego.

Poczciwski. I owszem terazby trzeba projekta ułożyć, od czego mamy zaczynać.

Wyszniecki. Ale poczekaymy na JP^a Prywatowskiego.

Verckinczyk. Dobrze WP. mowisz, jak Prywatowski przyidzie, to robotę zaczniemy.

Sobiebierski. A masz że WP. od Przemocnego jakie listy do nas lub Instrukcyą?

Verckinczyk. Coż WP^a po listach? alboście niemieli deklaracyi i przyrzeczenia? Instrukcye zaś co macie robić! ma JP. Wylonywalski i Pilnowacki.

Poczciwski. Jakto! dla Nas Instrukcye co mamy robić? alboż my to czynić będziemy, co nam na piśmie przysłano?

Verckinczyk. Ale nie to to iest; bo WP. prędko za słowka podchwytuiesz. Ja mowię: że ja o czym mam z WPanami traktować?

Poczciwski. Wszakże WP. z nami jedno trzymasz, jakże tedy i o co masz z Nami traktować!

Verckinczyk. Wszakże lepiey żeby Przyiaciel Wasz niż ktory Nieprzyiaciel, albo też Faworyt Despoty co z Wami robił.

Poczciwski. Wszak my przeciwko Despoty Rządom i mocy Jego zuchwałemu zaniesć, a moc narodową ułożyć

przyiechalismy

296. Wercheinczyk. Wono to wszystko będzie dobrze. To tylko niedobrze że Prywatowski tę ma chymerę aby przeciwko niemu wyieżdżać, i tryumfalny wiazd jak do Capitolium czynić dla niego, a ja tych grymasow nie lubię.

Boczkowski. Rozumiem że mu się tych pomp odechce, jak zrozumi po co go wprowadzaią, co jaż krotkiego dyskursu a już jasnie poznaię.

Wercheinczyk. WPan to już chwalisz, co się jeszcze nie urodziło.

Boczkowski. Ale jak się prędko to urodzi, to WPan zaraz pochowasz wiarę i wolność.

Wercheinczyk. Ten koncept podobny do konceptu Żurawskiego. Ale daymy temu pokoy, idźmy do Wo Odstępskiego.

Szczerbicki. Nieidź WPan nieidź, już Prywatowski bez WPana wiazd do Capitolium zwycięzki sprawił.

Boczkowski. Niech przed Wiktoryą tryumfu nieodprawuie a WPanie Mpanie Wercheinczyk gań koncepta jak chcesz, jednak bądź wiernym Bogu i Oyczyznie, a przynaymniey pokazuy się tak gorliwym jak Żurawski.

Wercheinczyk. Dziękuię za porownanie. niżyczę ja sobie być w skorze Żurawskiego.

Sobiedrzyski.

Sobiebierski. Dayie tym dyskursom pokoy, już Prywatowski wchodzi.

Scena V.

Ciż Sami i Prywatowski.

Wieliniczyk. JW. Prywatowski przybyciem Swoim nas uszczęśliwia. Cały Narod nasz w przemocy i bez Rządu Zostaiący, a część narodu w Oppressyi Zostaiąca Salvatorem Cię głosi.

Prywatowski. Zstargane Siły in Operibus publicis przyieżdżałem ofiarować i dla WmPanow i dla całey Oyczyzny.

Worzewski. Dałby to Bog aby szczęśliwie.

Wyszniccki do Prywatowskiego. Jak Się mamy?

Prywatowski. Słabo troche, bo gorąca wielkie w drodze były.

Worzewski. A tu będą upały, nie wiem czy tylko ie wytrzymamy. A JchMPanowie Szczerzeki i Mocnowierski czy przybędą.

Prywatowski. Niechcieli z Nami łączyć Się maią Swoie Skrupuły.

Sobiebierski. Ale potym o tym. Jdźmy teraz do JWgo Odstępskiego.

Wyszniccki. Radbym widział Co Oni Sądzą o naszey robocie!

Prywatowski

m.

298. Przywatowski. Ia Sądzę: że nasza Robota, Się to Ści-
dła i na Nas, i naszą Wiarę i Wolność.
Poczawski. Dobrze Rzeczy przenikaią, i dla tego Ich
tu niemasz a dla tego Zapewne. Ale niebawmy Się
temi dyskursami idźmy do JW. Pana Odstępskiego.
Przelinczyk. Ia choć Gospodarz naypierwey wychodzę
i Służę WmPanom.
Przywatowski. Idziemy. odchodzą.

Akt IV.

Scena 1.

Odstępski, Przelinczyk, Przywatowski, Sobiebierski
i Poczawski.

Przelinczyk. Iako WmPan da Mnie Panie Odstępski Za-
kwitał Narod gdyś był od Zawiżytey uśmiony Fortu-
ny, tak teraz Wita Go w Osobach naszych Z Rado-
ścią i nad Sobą naywiększey powierza Mu władzy.
Ia Zaś cieszę Się iż we Wnętrznościach Oyczyzny
mogę Mu Swoią okazywać przyiaźń.
Odstępski. Dzięknię WPanu Że o mnie na każdym mieys-
cu pamiętasz i Że moim jesteś przyiacielem.
Przywatowski. Ia WPana dawny i Stały przyiaciel, przy-
iechałem tu korzystać Z Jego przyiaźni, i wraz Z
Braćią naszemi Z Wielu którzy Się tu Ziechali, od-
dać Mu Łaskę i Naywyższą w Narodzie naszym
Wolnym

wolnym władze.

Odstępski. Dziękuię WPanu a proszę go oraz abyś mię znowu na takie nieszczęśliwości niewystawił, na jakowe przedtym z JPanem Łysznickim wydaliście mię. Niech Wam Bog tego niepamięta. I mnieście zgubili, y Oyczyznie nic dobrego nauczynili.

Swywdłowski: Teraz iest czas poprawienia tego, co było złego, gdy ten naydrozszy wolności kleynot w ręce WPana składamy.

Odstępski. Dobrze by nam było radzić o sobie, żebyśmy tylko sami bez dependencyi robili.

Cerekwniczyk. Żarr sobie robi JPan Odstępski; to nas cieszy że wesoły iest.

Odstępski. WPan może weselszy.

Sobiebierski. Przypadł ten czas kiedy skarb Rzpltey w samowładny rząd mnie powrocony będzie, łożyc go i na utrzymanie i na wsparcie powagi laski WPana, oraz na zastąpienie kosztow jego dla Oyczyzny łożonych.

Odstępski. Dziękuię WPanu ale to nieze swego lecz z Rzpltey skarbu expensować będziesz, i to dać musisz na co ja assygnacye wydam.

Łoczewski. Mnie nic niezostaie tylko powinszować laski powierzoney WPanu, i życzyć aby niż wsparta była wiara i wolność narodowa.

Odstępski

300. Odstępski. Jak będę mogł, tak Się o to Starać będę. ale jeżeli nie, to trudno. Wszak widzicie WWPanowie Że mnie na Przemockiego tyle wiele Zależy, aby mi Honor wzięty, Substancyą i Szkody nadgrodzono, a na reszcie i Życie moie ubezpieczył.

Poczciwski. A niezgadł Że ja!

Scena 14.

Ciż Sami i Pilnowalski.

Pilnowalski. Adoruię wielkie kraju Osoby. Wnoszę uniwomyślnych Sentymentow w Obraniu JWa Odstępskiego Za Marszałka, Oraz Imieniem JWa Przemockiego oddaię WWPa iako Marszałkowi ten papier, abyście go wszyscy podpisali.

ten papier była Konfederacya Latowska w Toruniu i Kalinowska w Słucku uczyniona.

Odstępski. I koniecznie trzeba to go podpisać? to go Zaraz podpiszę.

Poczciwski. Przeboga! niebierz WPan tego papieru, niech wiemy co w nim iest? Cóż Ślepo robić będziemy?

Serceluńczyk. Byłoby to przeciwko polityce nieodebrać i niepodpisać.

Uszniński. JW Przemocki nietak Się Z Nami umowił.

Serceluńczyk. Ale mnie to Zlecił.

Pilnowalski. A mnie rozkazał abym tego dopilnował. Co większa abyście Się WWPanowie wszyscy podpisali nie bawiąc.

Poczciwski

Poczciwski: Ja tego nieuczynię i protestować się będę. 301.
Prywatowski: Zatrzymać się nieco, i przynaymniey przeczytać.
Sobiebierski: A iest że tam punkt: Sobiebierskiemu Absolutny Rząd Skarbu — — — —
Pilnowacki: Jest wszystko co tylko komu potrzeba.
Prywatowski: A wypowiedzenie posłuszeństwa Despocie?
Pereliwczyk: Jeszcze temu nieczas.
Pilnowacki: Ale czas drogi, proszę o Rezolucyą: czy się podpiszecie WPanowie?
Postępski: Ja się podpiszę, ale niech się i insi podpiszą.
Prywatowski: Prosiemy o kawałek czasu.
Pilnowacki: Pyszę go WPanowie macie nim Woysko przymaszeruie, po ktore idę, kłaniam. odchodzi

Scena III.

Ciż Sami procz Pilnowackiego.

Poczciwski: Źle tu bez Dobromyślskiego. Posłałem po niego aby przybył, niech On nas patryotycznym Zapalem duchem i Radą oświeci.
Pereliwczyk: Ale na co tu Dobromyślskiego, i On lepiey nieporadzi jak ja. Podpiszcie się WPanowie, bo jak Woysko przyidzie, to jak barany was powiąże, za granicę wyszle, a Żony Domy i Fortuny wasze będą w Strachu.

Ryszmicki

302. Wyszmicki: Zdradzeni jesteśmy! po Szkodzie Polak mądry.

Poczciwski: Wszak nas więcey niż Przemocnego ludzi.

Prywatowski: Dobra mam na pograniczu Intratne.

Dobubierski: Chwała Bogu że Rząd Samowładny Skarbu w ten przedmiot włożyć niezapomniano.

Poczciwski: Ah Cnoto Antenatow, i Męztwo Oycow naszych gdzie iesteś! Wygnaliśmy Cię aż za Granicę.

Perekinezyk: Patrzcież WWPanowie, wszakżem mowił że woysko przyjdzie, obliże, opasze.. oto i armaty zataczaią, Zycze się podpisywać co pręʒey.

Scena IV.

Ciż Sami, Ulnowacki i Wykonalski.

Ulnowacki: Mci Panie Wykonalski, masz WPan ordynans od JWPa Przemocnego; iż kto tylko podpisać się niezechce, abyś go bez wszelkiego względu brać i wiązać kazał, oraz w niewolę prowadzić. A gdyby się bunt iaki wszczynał, ognia z Armat dawać kazał?

Wykonalski: Mam i iescze iaki ordynans! Skoro podpisuycie się WWPanowie.

Odstępski: Na taką prozbę ktoż niezuczyni! więc kiedy każecie to się podpiszę. podpisuie.

Perekinezyk: Jam radził aby się bez tych Ceremonij podpisać.

podpisać. Jużbym się i Sto razy do tego czasu pod=
pisał, tylko tego WPanom nikt niewyperswaduie chy=
ba JP. Mylewalski. 303

Prywatowski: a Salwę można dołożyć! podpisuie

Pilnowacki: można i Sto, te Salwy bynaymniey nie=
zawadzą.

Łyszniński: Ja podpisuię, ale nie jako Minister. Przy=
naymniey potomność będzie rozumiała że nas dwoch
było Łysznickich. podpisuie

Pereklinczyk. Mało to i WPC Sławy i Oyczyznie
przyniesie ratunku

Sobiebierski: Ja Się z tą klauzulą podpisuię, aby Rząd
samowładny Skarbu był przy mnie Sobiebierskim.

Pereklinczyk winszuię załoszonego dzieła tak chwa=
lebnego dla Oyczyzny. Ale nam trzeba Posła do Dworu
P. Przemożnego wyprawić. Zalecam na tę Funkcyą
JPa Łoczwiskiego, tam on się lepiey sprawi niż tu;
bo tu swemi skrupułami i pedeysaniami nam
dokucza. Day mu WPa MPanie Ostrzyski rozkaz
aby iechał, już iest gotowy Ordynans przyimuiecie
podpisz go WMć.

Łoczwiski: Ja iechać niechcę.

Pilnowacki My WPa pieniędzmi prosić będziemy,
z tym wszystkim lepiey się podjąć. Jakaż to bieda
z upartemi

 Z temi upartemi.

Wykonalski. Ja WXPa powiesić każę.

Odstępski. Na WXdu podpisany rozkaz abyś iechał i Instrukcya iako się tam masz sprawić.

Poczciwski. Kiedy niemoże bydź inaczey, iadę. Wiele ten czyni co musi, ale będę umiał opowiadać wszystkie gwałty ktore tu się dzieią.

Pereleinczyk. Przed tryumfem niewytrzymany WX, Życzę drogi nayspomyślnieyszey, idź WX niedawaiąc by się niezepsuła, a żebyś ią miał weselszą pobierz z sobą Instrumenta muzyczne i papiery.

umiał bowiem na skrzypcach grać arcywybornie

Poczciwski. (Przeczuwało to serce moie, wolę iechać aby oczy moie niepatrzały na tych zdraycow.) Odchodzi z Wykonywalskim.

Scena V.

Ciż sami oprocz wyżey odeszłych.

Pereleinczyk. Ten Poczciwski iako baran wodę mącił, chwała Bogu pozbyliśmy się go.

Pilnowalski. Niebędzie on tam do tegd poiechał tale wiele gadał.

Łyżnicki. Niemam i ja co tu robić, odieżdżam, żegnam WXPanow.

Pilnowalski. Nikt z tąd niewyiedzie. Woysko ma rozkaz nikogo niewypuszczać, aż się cała zakończy robota.

Pereleinczyk

Perekinczyk. Zabaw się WPan, miła nam jest z nim kompania.

Prywatowski. Baw się przyjacielu. w kupie cierpieć znośniey. Zdradzili nas Bracia.

Pysznicki. To kwita, wet za wet, my cały Naród zdradzili, a Oni Nas. To tylko dla Nas szczęście; że Naród Swobody Kościelne i Cywilne traci, a my przecie coś zyskać musiemy.

Prywatowski. Obaczysz że nie zyskasz, i będziesz privatus ex Consule Civis, a ja choć konsensa pootrzymuię dla mego iedynaka.

Pysznicki. Może to bydź, ja temu wszystkiemu wierzę. Powiedz mi żem ja umarł, a łatwo to wmowisz we mnie, kiedy Oni potrafili wmowić we mnie tę robotę.

Sobiebierski. Ja przecież konsent że Rząd Skarbu Samowładny przyznany mi jest.

Pysznicki. Przed niewodem ryb nie łapay. Oni i ciebie odrwią. Ale cóż ja to widzę: Dobromyślski przyiechał, Oto idzie do Nas.

Scena VI.

Ciż Sami i Dobromyślski

Dobromyślski. Niechcę ja nigdy od ratunku Oyczyzny unikać; i gdy WPanow widzę w jeden węzeł wiążących się ku obronie Praw Oyczystych, aby Wiara, Oyczyzna

i dostojeństwa

n.

30b.

i Dostoieństwa nasze nieponiosły uszczerbku, wezwiatem i ja Akcess do Roboty WPanow, to iednak ostrzegłszy: aby ta Robota non praejudicaret dawnym prawom, i nowości jakich niepociągneta za sobą.

Pereklinczyk. Cieszemy Się z przybycia WPana, lepiey jednak byśmy Się cieszyli, gdybyś był wcześniey przyiechał, gdyż iuż Skonczona Robota, a ja odjeżdżam do JPa Przemocnego. Kłaniam. odchodzi

Odstępski. A P. Pilnowalskiego i Wykonywalskiego bierzesz WPan z sobą!

Pilnowalski. Ja Służyć Mu Pereklinczykowi w kompanij będę, wraz z JP. Wykonywalskim. Uniżenie kłaniam. odchodzi.

Scena VII.

Dobromyslki, Prywatowski, Sobiebierski, Pysznicki.

Dobromyslki. Widzisz WPanowie co za niedokończone roboty! jakie figle! jakie zdrady! jakie zasadzki!

Prywatowski. Mora Sanabit, poprawiemy na Seymikach, rozeszlemy Instrukcye, a nad Instrukcye Posłowie niebędą mogli więcey mowić.

Dobromyslki. Niebyłeś WPan na żadnym Seymie z teraz odprawionych, to niewiesz jak posłowie Szanują Instrukcye, mnie Experyencya nauczyła, że to mowią co im każą.

Prywatowski

Prywatowski. Ja dobieram Posłów przyjaciół swoich a nie Dworskich.

Dobromyślski. Dwor, mocny to magnes na umysły, ciągnie je, jak bursztyn słomę.

Wyszniki. Co będzie to będzie, ja jednak będę na Radzie.

Sobiebierski. I ja jey odstąpić niemogę.

Dobromyślski. Wybacz Przyjacielu, co Ci prawdę powiem: ciebie ani wiara, ani wolność, ani Oyczyzna tak nie interessuie, jak Samowładny Rząd Skarbu.

Sobiebierski. Każdy swego niech pilnuie, co do niego należy. Skarb do mnie należy.

Prywatowski. Dobrze mi Szczerzecki i Mocnowierski radzili, abym się ślepo pośród tych niechwytał, żebym w domu siedział jak oni robią, a rady następuiące czekał. Jak widzę głębiey oni rzeczy przenikali niżeli ja... Poznaię żem oszukany... Bodayżeś z tą detronizacyą... Na samych się kunszsach złożyło i to nie na wszystko. Trzeba odjechać. Żegnam.

Dobromyślski. Przynaymniey na Seym prosiemy przyjechać.

Prywatowski. Jeżeli na katar niebędę chorował to przyjadę. odchodzi.

Dobromyślski. Jakie chorobę nieuleczą się ani zmnieyszą paroxyzmy Oyczyzny. Rozchodzą się wszyscy

Aktu V.

300.

AKT V.
Scena 1.

Dobromyślki, Szczerecki, z Obrońskim i Zacalinskim Synami.

to znowu w Warszawie.

Dobromyślki. Witam JW. Szczereckiego przybytego do tey Vadney Stolicy Państwa. WW. naysilnieyszym Filarem Oyczyzny możesz się nazwać, więc Vaticy ja, bo mało ma ta strapiona Oyczyzna kochających Siebie Synow.

Szczerecki. WW. to M. Panie Dobromyślki, ktorego ia tu na pierwszym wstępie mam za powinność nay pierwszym uczcić powitaniem, przez te czynności twoie, jesteś prawdziwym Oycem Oyczyzny, murem nieprzełamanym zasłaniaiącym wiarę i Wolność. Przybyłem umyślnie z poprzysiężonego Obowiązku wstępować w ślady Jego, i iść za Jego Sentymentami nietylko sam ale i z temi Synami moiemi, a oraz z gronem przyiaciół zacnych Posłow, ktorzy unanimi Sensu wspierać Sentymenta WW.^{ca} za honor będziem sobie mieli.

Dobromyślki. Pewny iestem i znam dowodnie wielkiego obrońcy Wiary i Oyczyzny, Oyca niedrodnych Synow. Znam Ich wyborne a godne wolnych Obywatelow Sentymenta, a przeto pewny iestem iż wspolną siłą możem się zastawić natarczywościom, ktore na Narod naciera będą.

Szczerecki

Szczerecki: Trzebaby nam sprowadzić I.P. Sobiebierskiego i Łysznickiego, abyśmy się umowili jak mamy postępować, gdyż innych nie posądzam ale się Ich obawiam.

Dobromyślki: Są jeszcze niektorzy co niezgubili wiary i oyczyzny miłości. ale co Sobiebierskiego to niezdoze sprowadzać.

Szczerecki: Po tych ktorych WPan rozumiesz.

Dobromyślki: I. Prywatowski będzie tu, zaraz posyłam po niego

Szczerecki: na katar zachorował tak mi powiedział jak byłem u niego.

Dobromyślki: niesłychanych widzę Sentymentow jest z WPanem. Odradzałeś mu tę robotę, niewchodziłeś w nię, a przecie na ratunek przyjechałeś, chociaż w istocie chory iesteś, Sakryfikuiesz nietylko Fortunę, ale Zdrowie słabe i Życie. JW. Prywatowski piwa nawarzył, robotę sam zaczął, głową się Jey uczynił, a nam teraz to piwo pić każe, robotę kończyć, i myśli aby co on popsuł naprawić.

Szczerecki: Mowił mi abym w przod tu iechał, a on obiecał mnie pocztą dognać, może i przyiedzie.

Dobromyślki: Niewierz WPan temu, juźby był gdyby miał być. Jego to zwyczay tak radzić.

Szczerecki: A wiesz że WPan dlaczego tu JPana Mocnowierskiego niemasz?

niemasz?

Dobromyślski. Mnie to dziwi. Człek poczciwy, w Narodu w kredycie, miłośnik Wiary i Oyczyzny, a od tądy umilka.

Szczerecki. Nieumilka, nie. ale Woysko X.da Przemocnego w Areszt go wzięto w Jego własnym domu, i za próg wyjścia niedopuszcza, dobra Jego pustoszy i poddaństwo niszczy.

Dobromyślski. Za coż to taka niewola w Wolnym Narodzie?

Szczerecki. Za to że wniósł akcess do Związku, ale w nim Prawa Religij i Wolności Swey wytknął.

Dobromyślski. Coż to niewolno Wolnemu Obywatelowi Wiary, Wolności i Praw Swych, według możności bronić?

Obroński. Nawet nikogo do niego niepuszczaią, korrespondencyi zabraniaią, ledwie mu pozwolili do Ostrogskiego i do Poczciwskiego pisać który poiechał w Poselstwie do Dworu Przemocnego, aby mu z tamtąd wyrobił uwolnienie. Ja przecie byłem u niego ale po kozacku przebrany, i piechotą milę szedłem, abym tak Zacnego dla Obrony Wiary i Oyczyzny Więźnia nawiedził.

Dobromyślski. Niemoże być większa ludzkość jak takiego Więźnia nawiedzić, który iedynie dla miłości Wiary i

Oyczyzny

i Oyczyzny ponosi więzienie. Ale to iest Nadkiey Cnoty, 317

miłości ku Oyczyznie, nieprzełamanego Statku, ludzki, Przyiaciełski, rowność braterską kochaiący, słowem: nay wyborniyszych talentow, rozumu doświadczonego, praw, Rządow domowych i cudzych, bardzo wiadomy. Może pomińmy i będziem o uwolnienie tego nieuznego, nieprzekonanego i nieosądzonego męża. W czas przychodzą JJ. Sobiebierski i Pysznicki.

Scena II.

Ciż Sami, Sobiebierski i Pysznicki.

Dobromyślski. Wiecież WWPanowie że J. Mocnowierski pod bronią Woyska J. Ddą Przemocnego w WWPanym domu w Areszcie Zostaie?

Pysznicki. Wiemy. A więc też WP. Mości Panie Dobromyślski co mi J. Przemocki zaśpiewał? Oto abym Urząd dla Siestrzeńca moiego ustąpił, bo inaczey, to będę od niego odsądzony.

to iest dla Wielopolskiego Syna Starszego Krayczego Wo Koronnego a Margrabie Pinczowskiego.

Sobiebierski. A mnie po tylu obietnicach perswaduie pieknie i powiada: iż to żadną miarą być niemoże, aby Rząd Samowładny Skarbu był mi oddany, lecz mi się Pensyą kontentować każe.

Szczerecki. O! Czasy Czasy! miejsca w okręgu wieku niegodne. Trzeba by wczas o tym pomyśleć przynaymniey dla WWPanow, bo o przywroceniu Władzy Wodzom

nawet

nawet namienić trudno i niepodno.

Pyszniski. Alescie WXP. Złe mieysce do rozmowy naznaczyli, bo tu Despota ma mieć konferencyą z Ministrami, i my dla tego tu przyszli, bo nam było kazano. Oto już idzie.

Szczerecki. Na Wiarę i Oyczyznę mieycie pamięć w Sanowie. Dobromyślski i Szczerecki z Synami odchodzą.

Scena III.

Despota, Wielkomyślski, Wymyslnicki, Zausznictwuski, Sobiebierski, i Pysznicki.

Despota. Zwołałem Ministerium, Czas Rady nadchodzi, trzeba aby wcześnie wygotowane były Projekta i Planta Obrad.

Wielkomyślski. Niech mi się przypomnieć godzi Miłościwy Panie. ———

Despota. Nieprześladzaycie. Widzie jak cały Narod przeciwko mnie do Związku Zabiera się.

Wielkomyślski. Pozwol Miły Panie kilka Słow...

Despota. Mowże.

Wielkomyślski. Zrzadzę się całym Ministerium, Zrzadzę się W.K. mci, Żem do Żadnych teraznieyszych niewchodził Robot, abym Bogu i Oyczyznie z nich nieodpowiedział. Nietylko Projektow i Plant Żadnych układać niebędę, lecz i przytomnym tey konferencyi,

Konferencyi być niemogę. odchodzi.
Despota. Cóż to! Wielkomyślski poszedł!
Zausznickowski. Poszedł Miły Panie.
Despota. Więc gdy Ministerium niepotrzebne, to i
WWPanowie rozejdźcie Się, tylko P. Zausznickow:
ski pozostanie Się. wszyscy odchodzą.

Scena IV.

Despota, Zausznickowski.

Despota. Zawsze ten Wielkomyślski coś myśli. Choć
nieznacznie a Sławę w Narodzie uczyni Mu ten po:
stępek. Różni różnie Sądzić to będą. Utaić
tego niemożna, bo temu byli przytomni niechętni
mnie w Ministerium niektórzy Ministrowie, jako
to Wymyślicki, Sobolbierski i Łysznicki. Więc po:
radź, co by z tym robić.
Zausznickowski. Wymyślnicki niewyda tego po:
stępku ja tak trzymam, ale za Sobolbierskiego i Ły:
sznickiego nierzeczę. Wielkomyślskiego ja tu sprowa:
dzę, a W. K. mość ofiarujesz Mu przywileje na wa:
kujące Dobra.
Despota. Trudna to droga, bo to Filozof i człek
mądry, więcej on Cnotę niż Bogactwa Szanuje.
Zausznickowski. Sprobować niezawadzi.
Despota. A jak Się proba nieuda? to mu więcej
Sławy

Stawy uczyni.

Zaufznieczłowski: A który to wyda? gdy Pan mówi Sam na Sam mowić z nim będzie.

Despota: Idź zawołay go, musi bydź na pokojach.

Scena Vta

Despota Sam.

Przyznać muszę choć niechętnie Wielkomyślnemu Cnotę, że się nakłonić nieche na zdradę swey wiary i Oyczyzny. Zawstydza mię z tychże miar wsławiane męztwo i gorliwość Dobromyślnego, Prawego, Szczerego i innych, choć nie są tak wielokrotnemi przysiąg obowiązkami przynagleni jako Ja. Co potomność o mnie sądzić będzie? jaka we mnie niewdzięczność uzna dla tego ludu, który z ciebey miłości iednostaynemi głosy obrał mię sobie za Pana!! Za mego Panowania będzie Epocha upadku Wiary i Wolności w Narodzie. ale coż robić? Warta Korona aby nayciższe dla niey wykonywać czynności.

Scena VI.

Despota, Wielkomyślki, Zaufznieczłowski.

Despota: Wiem Twoy humor Wielkomyślki, i że jak się nako uprzeć, to nikt cię w tym nieprzezwyciężý. nie mam za złe twemu postępkowi, lubos

przezeń

przezeń dał materyą niepotrzebnych dyskursow.
I żebyś widział jak cię Kocham, lubos mię nieprosił, ofiaruię ci Przywiley na Wakuiące dobra.
nie ci też niedałem przez czas panowania mego
tylko iedno ministerium.

Wielkomyslki. Nayniższe dzięki czynię W.K.Mci
Za ten wzgląd; Że mię uznaiesz bydź godnym uczestnikiem Stopniu Łaski Pańskich. Przyrzekam Zato wdzięczność w wypełnianiu Rozkazow
Jego, gdzie tylko obraza niebędzie Zachodziła cnoty.

Despota. Juz tedy masz Przywiley. Uczyń że
dla mnie rzecz małą. Ponieważ przyrzekłem
Przemocnemu Żadnych bez rekommendacyi Jego
niedawać Wakansow, więc Za ten tobie dany oddaj
mu tylko podziękuy.

Wielkomyslki. Niemała to rzecz bydź Zdaie się
W.K.Mci: albos mnie miłosciwy Panie osądził
bydź godnym tego Wakansu albo nie? Jezlim
godzien: tom go wziąc powinien bez obcego Zalecenia. Jezeli nie? tedy go oddaię. Co większa
iestem Strożem Praw, moy taki postępek Sprzeciwiał by się Maiestatycznemu. a Zatym upewniam Że tego nieuczynię.

Despota

316. Despota. A jakżeś uparty! tak małą Rzecz na wysokie nogi stawiasz. Uczyń to, obliguię cię.
Wielkomyślski. Abym był wolny od wykonania rozkazow Pańskich, w te ręce z ktorych odebrał: tem Przywiley oraz składam i odchodzę. odchodzi.

Scena VII.

Despota i Zausznickowski.

Despota. Widzisz; wszakiem mowił że tak będzie.
Zausznickowski. Wielkomyślski dawnych naśladuie Filozofow, bogactwami gardzi.
Despota. Ale przyść mieli Przemocki i Perelinczyk. obacz czy ich na pokojach niemasz.
Zausznickowski. Są. oto już idą.

Scena VIII.

Despota, Przemocki, Perelinczyk, i Zausznickowski.

Despota. Jako widzę dobre sposoby tego Fanatyzmu z narodu naszego niewyrugują, co raz bardziey się mnoży, napełniony nim Senat, napełniona Poselska Izba, choć to umyślnie kaptowani i wybierani Posłowie, już i do mego wkrada się ministerium. Mowić mogę że Wielkomyślski już nie Filozof, już nie Statysta, lecz Fanatyk, gdy tak intratnych Dobr brać niechciał, ktorem mu ofiarował. Więc proszę WPana mościa Panie Przemocki co tylko mieć możesz, to wywarz na Fanatyzm

Dobromyślskiego.

Dobromyslkiego. WW także WPanie Perekinczyk 317
mow mu, perswaduy i Zalilinay aby się nienarażał
i innych niebuntował, a WaszWPanie Zausznickow:
ski weź na Siebie Żwawelkiego

Zausznickowski. Ja do niego niemam Szczęscia,
boy się go jak ognia, juz mnie nieraz złajał.

Przemocki. Wezmę ja i tego na Siebie

Despota. Szczerelkiego sprowadzę do mnie,
będę mu Sam perswadował, a WPanowie Swych
Posłańców roześlijcie po Izbach Senatorskiey i Po:
selskiey, aby Strach w nich puścili: że ktokolwiek
czemu sprzeciwiać się będzie, będzie bez respektu
wzięty.

Perekinczyk. Straszyć jak Straszyć, ale to ostrzem
bez żadnego zrobić, a wziąwszy Dobromyslkiego, Żwa:
welkiego, Szczerelkiego i Obrońskiego, to Strach na
wszystkich poydzie.

Despota. Ale to niebezpieczna. Naród gdy się o:
burzy, bunt się zrobi, i Moy Majestat może po:
paśc Znieważenie od nieważnego ludu.

Przemocki. Prawda. Więcey to iest Narodowego
ludu niż mego, a każdy ma Szable, pistolety
lub Krocice. Choćby też i broni niemiał to wielka
bitwa Stać się może, a z tąd niebezpieczeństwo dla nas.

Perekinczyk

318.

Podpisy Wda Płocki Prezes Kommissyi Woyskowey.

Perelinezyle. Nietrzeba Się bać tego, Znam ja Spokoyne humory Narodu. W ręku też brata mé go jest kommenda nad Nacyonalnym Woyskiem, wyda Rozkazy przy Parolu aby broń po wszystkich War-tach prócz Zamkowey, nabita niebyła. Woysko Przemodzkiego niech będzie wszędzie na pogotowiu, a skoroby bunt się wszczynał, to go niech Zaraz gromi. W. K. Mość Zaś tak dla bezpieczeństwa Swego pod czas brania Wezwanych Fanatykow, jako też dla dawania potrzebnych Ordynansow, bądź w mieszkaniu Przemodzkiego.

Despota. Dobra i Mądra rada, gdyby Się tylko udała.

Przemodzki. Ale cięzka do Exekucyi. Wiem ja co to bunty umieją. Swiadkom Ich jestem w kraju naszym.

Perelinezyle. Ale nie u nas. Biorę to na Siebie, że Się nie niestanie. W Zastaw ofiaruię Siebie.

Despota. Jeżeli inaczey bydź niemoże to i tak Zrobiemy, ale pierwey jakie tylko bydź mogą użyiać Sposoby: postrachow, prozb, datkow, obietnic, Orderow, i co tylko na myśl Wam przyiedzie, wszystkie użyiać.

Perelinezyle. Ja Zaś rzecz, że niepomoże nic, tylko mocną radę trzeba będzie wykonać.

Przemodzki. Dałeś mi do myślenia. Ja się dwonie

mojo ~

mego na Rzecie obawiam, bo i w Instrukciach moich 319
tego pozwolenia niemam, abym Obywatelow brał w niewolę.

Perelinczyk. Ale to masz, Zebys wszystko to czynił, czego konfederacya nasza po Tobie wyciągać będzie i po Woysku auxyliarnym.

Przemocki. Prawda. Co to to mam.

Perelinczyk. Otoż każ marszałkom napisać Ordynans i onże podpisać na wzięcie tych Osob.

Przemocki. A jak niezechcą? to już trudno do tego przymusić Samych Marszałkow.

Perelinczyk. Niepotrzebna kwestya. Większe rzeczy czynili, a mniejszey niemieliby uczynić. Wiarę i Wolność odważyli Się zgubić, a Ordynansu niemaią Się odważyć podpisać.

Zausznickiewicz. Jako widzę dobry do Rady, ma Szczęśliwe myśli, jużbym i ja lepszych niewymyślił Sposobow. Lepszy Perelinczyk jako Zausznickiewicz choć mey Dobrodzieiy. Winszuię WKMci Żeś Go na tym Stopniu osadził.

Despota. Dobra Zapewne Jego Rada, tak Zrobiemy jako Się inaczey niuda. Rozjedźcie Się w Łanowie na Swoią robotę, a będzie i dla Nas i dla Was dobrze. Rozchodzą Się.

AKT VI.

Akt VI.
Scena I.
Dobromyslki i Perekinczyk.

Perekinczyk. Tobie winienem wdzięczność za łaski mnie świadczone, więc z przywiązania mego ostrzegam Cię: iż zgubisz fortunę, honor, familię i życie, jeżeli gorliwości swey nieustąpisz.

Dobromyslki. Rozumiałem że mi wyrzucać będziesz; iż cnotę zgubię, boby mię jednatylko zguba cnoty zmieszać, zasmucić, i zastraszyć mogła. Wcześnie to już wszystko coś wspomniał dla Wiary i Oyczyzny Satyryzowałem. Ale ty mościa Panie Perekinczyku przypomniy sobie przyrzeczenia swoie, żeś miał Starowski, na tym Stopniu, wspólnie bronić ze mną Oyczystych Swobód. To, co Ci dali już nie odbiorą, a wyżey niepostąpisz. Sameś mi mówił że nie z łaski Despoty lecz Przemocnego tego dostąpiłeś; coż Ci więc czynić wstręt może żebyś niebył obrońcą Oyczyzny.

Perekinczyk. Dlatego samego iż Przemocki mię osadził, to też mię i zrzucić może, więc przyznam się przyrzekłem mu, czynić to wszystko co mi każe.

Dobromyslki. Dawne Sentymenta W.[mo] były mi znaiome, więc zawsze mi zalecały podłość jego i

w wszystkim

w wyzszym stopniu. Rozumiem iż przenikasz to WX, że Służebniey umysł i nayuwyższe trzeci mieysce. Wolałbyś był niższym bydz w honorze a cnotliwym, niż na Nayuwyzszym a Zdrayca Oyczyzny. W Nayuboższey osobie Cnota Znayduie Zalecenie.

Powelinczyk. Niegubię Cnoty gdy Zycie Zatwię na dalsze usługi i Ratunek Oyczyzny, gdy teraz byłyby te nieużyteczne.

Dobromyśli. Non Sunt facienda mala ut eveniant bona. Lepiey niegub WX Oyczyzny teraz, niż ią masz Ratować potym. Jak Ią raz umorzysz, to już niebędziasz miał tyle Siły wskrzeszenia Jey potym. Ta Restrykcya obłudą i Hypokryzyą trąci a nie Cnotą. Niemam o więcey z WX mowić. Idź tedy WX tą którąś Sobie obrał drogą a ja Swią poydę. Niewiem kto z nas u Nieparcyalney potomności na Nauką, a u Oyczyzny na wdzięczność Zasłuży.

Powelinczyk. Proszę niech WX niewrazaia przyiacielskie przestrogi, ja z tym odchodzę. odchodzi

Scena II.

Dobromyślki Sam.

O czasy! wspomnienia w dalszych wiekach niegodne! Izaliż bydź mogło kiedy więcey ludzi podłego umysłu,

duszo

p.

dusz nikczemnych, przedaynych, lękliwych, nieczułych i zysku szukaiących jako teraz? Ginie Wiara, ginie Wolność, i ledwie jest kto, coby nad Ich pomyślił upadkiem! Niech sam ginę; niech z każdey żyły moiey krew toczą, musem się za Wolność i Wiarę postawię.

Scena III.

Dobromyślki, Szczerecki, Obroński i Zazalinski.

Szczerecki. Przyszła iuż ta chwila mPanie Dobromyślki, abyśmy życie nasze na Ofiarę ukochaney łożyli Oyczyzny. Niemamy czym lepszym odwdzięczyć Iey za to; żeśmy z łona Iey życie, dostatki i dostojeństwa ktore mamy wzieli, iako gdy krew naszą na Iey łaski zawdzięczenie szafować będziemy.

Dobromyślki. Z kąd że ta pewność!

Szczerecki. Oto Despota kazał mię do siebie zawołać i oświadczył mi: że ieżeli Sentymentow swoich i wspolney gorliwości ku obronie (iako on mieni) fanatyzmu nieodstąpię, tedy mnie (: upewnił :) z Synem Obrońskim, i Ciebie Waszeć Przemocnego w niewolą weźmie i z Oyczyzny wywiezie.

Dobromyślki. Dobra nadzieia; niech Prawu Narodow, bezpieczeństwu Obywatelskiemu, osobom poswięconym,

Senatorskim

Senatorskim i Poselskim gwałty robią. Klęska ta Nasza wzbudzi pewnieyszą w Narodzie Rezolucyą i Rewolucyą wzbudzi i w Sąsiedzkich Potencyach przedsza dla Oyczyzny pomoc i Protekcyą.

Szczerelski. Domagał Się nawet po mnie Despota abym takowez z Synem moim dał na Siebie Skrypta, jakowe dał Prywatowski i Sobiebierski, jako Iwo: iż tylko gwarantuią pożytki, a żadnym Przemocniey Robotom na przeszkodzie niebędą i owszem we wszystkim całemi Swemi Siłami Onemu dopomogą.

Dobromyslki. O podłe Dusze! Szkoda że te miey sca Szpecą na których Siedzą.

Obronski. Ja Się przynaymniey z tego cieszę, że w Oycowskie i WW Pa wstępowac Ślady mieć honor będę, i wraz z niemi za Oyczyznę wygnanie i niewolą poniosę.

Zarzalinski. Krew iedną mamy, iednegoż Oyca, iednez Sentymenta, ja Was nieodstąpię.

Szczerelski. W ręku Boskich los Szczęscia Naszego z przemocy przewrotników

Scena IV.

ciż Sami i Pysznicki.

Pysznicki. Wiecie WWPanowie że na mnie Przemocki wymusił, iz Urząd moy złożyć musiałem, i dać Skrypt

na Siebie

324. na Siebie: Że ani na żadney Radzie znaydować Się, ani Jego Robotom Sprzeciwiać Się będę.

Dobromyslki. Jakowym Sposobem mogł WPa do tego przymusić?

Wyszniclki. Oto przysiągł mi, że mnie wraz z Wami w Niewolą Woysko Jego weźmie.

Dobromyslki: Wraz z Nami dla Oyczyzny Życie byś łożyć powinien.

Wyszniclki: Ktoż by o Was potym miał Staranie, aby Was z tey gorszey niż Egypskiey wybawić niewoli.

Dobromyslki. Znaydzie Cnota Swoich Obrońcow w naycięższych czasach, znaydzie i wszędy. I jeżeli tedy przemoże bezbożność, to potomność Stateczności nieśmiertelne wystawi Kolossy.

Wyszniclki. Już Się Stało. Skrypt mi niewroci, a urząd po mnie oddany memu Siestrzeńcowi.

Dobromyslki. Chociby Ci i Skrypt oddali, już to nie pomoże, bo bez Urzędu niebędziesz miał mieysca w Radzie, byłbyś tam niemym bałwanem, albo tylko wiatrem nadymającym dudy, aby tak grali jak zechcesz. Ale podobno i tę Ci już zatarasowali drogę. Coż to, zwawelki coś pomieszany śpiesznie tu do nas idzie.

Scena V.

Scena V.

Ciż Sami i Zwawecki.

Zwawecki. A condita Republica niebyło takich gwałtów i Oppressyi

Dobromyslki. Coż to takiego?

Zwawecki. Przysłał do mnie Przemocki prosząc mię do siebie raz pierwszy. Przychodzę: coż on mi mowi? Oto: przestrzegam Waści; abyś na radzie nie niemowił, bo jak się sprzeciwisz w wieczną zaraz pojdziesz niewolę, i daley mowi: zaraz mi day skrypt nato, że się robotom moim sprzeciwiać niebędziesz. Ja w tym odpowiedziałem mu: Gwałt cierpi Wolność, w Skryptu mię rzbay niebędziesz, i przyrzekam Ci Że na nie niepozwolę a niepozwolę. Służalcom swoim rozkazuy, lecz nie Obywatelom Wolnego Narodu. A On mnie w tym punkcie tak trącił, Żem jak długi upadł na posadzkę.

Szczerecki. Niepięknie, niepięknie.

Obronski. Niepraktykowana Wzgarda w Wolnym Narodzie, a jeszcze poswięconey Osoby.

Dobromyslki. Kroki to pierwszy do naszego męczeństwa uczyniony. Jednak WPan przed czasem Zbytniey Zwawości niewypuszczay Sentymentow.

Działinski

326. Zazalinski. Podłość ta z kochaiącego Wiarę i Oyczyznę pochodzi Serca.

Zwawecki. Jakże tych łotrow nietaję? kiedy i sami niepoczciwi, i innych niepoczciwemi robią. Oto już Rzewatowski, Sobiebierski, i Dyszricki Skrypta podawali: Że to czynić będą co Im każą. A Niecnota Zerkinczyk już i o Bogu, i o Oyczyznie zapomniał, nie pamięta jaką ma Wiarę, jaką ma Oyczyznę.

Szczerecki. Ostrożnie, ostrożnie mowmy o ludziach. Bog Ich Serca przenika. może maią jaką inną Osnowę Roboty do Ratunku Oyczyzny, ktorey my przeniknąć teraz niemożemy.

Zwawecki. Patrzcie; oto idzie tu i Judasz, Zapewne aby Nas wydał.

Dobromyślski. Cicho; bo usłyszy.

Scena VIta

Ciż wszyscy i Zausznickowski.

Zausznickowski. Despota Oycowskiego i Pańskiego Serca Swego dając WPanom dowody, przysyła mnie do Nich raz ostatni donosząc; Że tyle tylko jeszcze wymogł u Przemocnego, że dał czas, a w tym ostatniey Jch przezemnie oczekuie Rezoluciy; czyli WPanowie Skrypt podpiszecie?

Zwawecki. Niedoczekanie Twoie, abyśmy tę uczynili

bezbożność,

bezbożność, a przynaymniey za Subiekcyę.

Pisznicki. Iam iuż podpisał.

Zauszniezkowski. Wiem o tym; nie do WPana też to mowa.

Dobromyslski. Upraszam WPana, abyś upewnił Kro la JMci i JPana Przemockiego; iż nietylko niewolą ponosić, ale i Życie łożyć gotow iestem. Pewien bowiem będę: że Smierć nasza Oyców i Przodkow naszych do utrzymania Wiary, Wolności, i Swobod Narodowych.

Szczerecki. Jeśli tey którey mi Bog pozwolił na Obronę Wiary i Wolności, do podpisu niegodzi wego Zciągnienia, miałbym za bezbożność, a przeto proszę upewnić iż wprzod Życie łożyć, duszę wyzionąć, niż pioro wziąć w ręky gotow iestem.

Obronski. Gdy innym Sposobem w Młodym wie ku nieokazałem Miłości Swoiey dla Oyczyzny, więc niech iey Swobody krwią oblewam.

Zazalinski. Ja także Oyca mego przykładem.

Zauszniezkowski. WPanie Zazalinski, choćbyś Sam chciał, JPan Przemocki brać niekazał, aby w tym przynaymniey folgę Oycu WPana uczynił.

Zazalinski. Za coż iaka niesczęśliwy! że wraz z kochanym Oycem i Bratem, i temi

Miłośnikami

328 miłośnikami Wiary i Oyczyzny, ginąć mi wraz i umierać nieporwałaią.

Strzerecki. Zgadzay Się Synu z przedwiecznych wyroków przeznaczeniem.

Kuszniczkowski. Gdym tak nieszczęśliwy że W Panom wyperswadować niemogę, nic mi więc już niezostaie, tylko upewnić Ich, iż tey do nich delicaciy z Samey tylko podiąłem Się przyiaźni. o=

coż już i Woysko idzie, ia odchodzę. odchodzi

Scena VII.ma

Ciż wszyscy i Wykonalski z Woyskiem.

Wykonalski. M Panowie mam Ordynans, którym iest że ci każenie przeczytamy abym W Panów czterech wziął w niewolę.

Dobromyslki. Od kogo ten Ordynans?

Wykonalski. Od X.ęcia Przemodzkiego.

Dobromyslki. Rozumiałem że odezwom Jego, a te nich gwałtów do gwałtów dodaie. Bywayże zdrow Mkanie Lyszniczki. Wespół krew moią i życie, wierze i Oyczyznie ofiaruię.

Lyszniczki. Ah coż Się to dzieie!

Strzerecki do Zażalińskiego. Synu moy gdy Się zostaiesz, miey cnotę moią, i brata twego za wzor w dalszym twoim życiu. Jeżeli umrę, pamiętay

o duszy

o duszy moiey, a wiedz; że to nizczne me życie gotow iestem łożyć za Wiarę i Oyczyznę.

Obrońsk. Byway zdrow kraiu. a gdy ia z więzienia niebędę mogł wyniść to ty śmiało broń Wiary i Oyczyzny.

Zazaliński. Ah Oycze! ah kraiu! niechże wraz z Wami natale pierwszą idę ofiarę.

Wykonalski. Darmo, nienapieray się WP, gdyż brać go niemamy tego rozkazu.

Zwawcki. Ah Łotry, rozboynicy, bierzcie życie, drzyicie pasy, porzcie żyły; wszakże to wasza tyranów powinność.

Wykonalski. Jak się WP mocno napierać będziesz, to może i to nastąpi. Rozmowiemy się w drodze. Idzcie WPanowie niemasz dłuzey czasu. odchodzą.

Scena VIII.

Pysznicki i Zazaliński.

Pysznicki. Coż się to dzieie! gdzie ia iestem! gdzie oni są? ia ledwie od strachu żyię. gdzież się podzieli? czy i nas niekaże pobrać Onemocki?

Zazaliński. Dałby to Bog; abym i ia mogł bydź towarzyszem Oyca mego i tych nieporownanych męzow.

Pysznicki. Jadę zaraz do domu. Niech ich licho wezmie. Wolę w łęgu niż z temi bezdusznikami siedzieć.

Sędzia. Ale da mi Się Bog z tąd wydrwić, to ——

Zażaliński. Ja do Odstępskiego idę: aby wraz z całym Senatem i Stanem Rycerskim, Ludem i Urzędem mo: im i temi Więzniami do Despoty i Przemockiego wstawili Się

AKT VII.

Scena 1.

Pereklinczyk, Odstępski, i Zażaliński.

Zażaliński. Szczęściem moim obydwoch wraz WPa: now zastaię. Donoszę Jm że Dzięcie i Brat moy Sędzia Dobromyślki i Zuwałki już Się wzięci w niewolę:

Pereklinczyk. o ktorey godzinie?

Zażaliński. o pułnocy.

Pereklinczyk. Jak regularnie Rzetelny Przemocki, jak powiedział że o tey godzinie będą wzięci tak i mi: nuty niechybił.

Zażaliński. Proszę WPanow i zaklinam na osierocenie moie, na miłość bliźniego, i na to wszystko co iest nay: Swiętszego, wstawcie Się o uwolnienie za temi Więz: niami.

Pereklinczyk. Coż mi czynić każesz? Wiesz moie dla Przemockiego obowiązki ktore wszystkie przewyższaią względy. Niech mowią inni proś Jch o to. Krol w krotce zaiedzie na Spotkanie, ja Się wymowię.

Zażaliński. Przynaymniey WPanie Odstępski.

Wszak

wszak (: jezli wspomnieć się godzi :) masz krew moją w domu Swoim.

Odstępski. Chwała Bogu, że i mnie P. Przemocki w niewolą wziąć niekazał. Blisko tego już było gdym Ordynansu podpisać niechciał dla Woyska Jego na wzięcie Oyca i Brata WPa, i innych.

Zażaliński. Ale coż za występek Ci przezacni popełnili Więzniowie, abyś Ich brać w niewolą kazał?

Odstępski. Choćbyś mię męczył i zabił, tobym Ci nieumiał powiedzieć; za co, bo niewiem. Dosyć że kazano Ordynans podpisać nietylko mnie ale i Wszętyńskiemu.

Że Radziwiłłem była Zdo Voto Krzywyska Corka Wdy Krakowskiego a Hetmana Polnego Koron. wziętego w niewolą.

Scena II.

Pereklinczyk, Obłudnicki, Umizgalski, Wielkomyślski, Wymyślnicki, Zausznieczkowski, Odstępski i Zażaliński.

Pereklinczyk. Jakże prędko Król na Tronie zasiądzie!

Zausznickowski. Niebawiąc.

Zażaliński. Wielcy Mężowie, ktorzy się tu zgromadzacie dla Obrad publicznych, miyście wzgląd na Więzniów od Woyska Przemockiego w niewolą zabranych. Niech brzęk Ich kaydan, Jęk Synowski, obelga Narodu, Serca i Wnętrzności Wasze poruszy do wstawienia się za niemi u Despoty i Przemockiego o Ich uwolnienie.

Pereklinczyk.

332. Perełkin czyk. Mowiłem perswadowałem, nie słuchali.
Zauszniczkowski. Wielkich ludzi posradaliśmy, ale Ich własny upor zgubił.
Żazaliński. Nie upor ale Stałek w Obronie Wiary i Oyczyzny
Perełkinczyk. Trzeba bydź ostrozniyszym w mowie
Żazaliński. Nic zdroznego niemowię.
Zauszniczkowski. Panie Ołtudnicki a WX za niemi wybierasz się w drogę.
Ołtudnicki. Mnie bardzo Szkodzą podroże, ale WX obiecał jechać dyssponować Pa Dobromyslkiego.
Żazaliński. Ah przez Bog! co ja słyszę? czy nie mego Oyca.
Ołtudnicki. Nie, nie Oyca WXa, Smierć Jego na nic nam się nieprzyda.
Zauszniczkowski. Przecież nieostrozna mowa, taka Swawola w dyskursie in publico, nie do rzeczy.
Umizgalski. Ja bym z tego był kontent, bo X Ołtudnicki po tamtym, a ja po nim nastąpił bym.
Zauszniczkowski. Ale cicho, cicho, ludzie słuchają. Czego się to WXdz chce? Sukcessyi po nim. Albo ja tego Oboyga przez wzgląd na Zasługi moie publiczne trzymać niemogę? WXdz dosyć będzie gdy X Przemocki podyktuie Prawo, aby mu się godziło

godziło dzienie, a jeszcze z tą co Się WX w niey kochasz, wiesz która, Sat Sapienti.

Umizgalski. Nie tak ja, jak P. Perelinczyk byłby z tego kontent. Wszak prawda MPanie Perelinczyk żeś mię upewnił, jakoś Sobie wziął za punkt konczny, tę dla Nas wolność wyrobić.

Perelinczyk Prawda. Albo to złe rzeczy. Daycie no pokoy, będziemy mieli i o tym w domu, o tym potym, a teraz cicho, bo już krol idzie.

Żalinski. Mała widzę nadzieja wybawienia tych przeklętych męzow; gdy ani Powaga Senatu, ani Obelga Narodu, ani Miłość bliźniego, ani słowy płacz Zasmuca tych Radnych Panow, owszem Smieszki i żarty w tak krytycznych czasach stroją.

Wielkomyślki. Zacznę ja moią Scenę jak krol tylko na Tronie zasiędzie.

Scena III.

Ciż Sami i Krol na Tronie.

Despota. Gdy Się Narod bierze do Jednomyślności w dwoch Zacnych męzach, Panach Odstępskim i Wstyńskim, więc i ja Się z Niemi do Pewnego Gatunku łączę.

Wielkomyślki. Proszę o głos MX. Odstępski.

Odstępski.

Odstępski: Głosu mieć nikt niemoże aż Projekt prze-
czytaią.

Wielkomyślski: Nowa Moda. To przynaymniey po Projekcie.

Odstępski: Obaczemy czy czas na Głosy wystarczy.

Ustyński: Niepotrzeba go i czytać, bo Przemocki mą-
drze kazał napisać, a Sekretarz Jego bez żadnego napisał Erroru.

Perelinczyk: ~~Owszem~~ Zapewne. Owszem podpisuy-
cie Go WPanowie, bo się przyłoży Sędzice

Odstępski: Już ją podpisuię. WM Panowie czy zgo-
da? Milczą wszyscy? to zgoda kiedy milczą.

Ustyński: Niepotrzeba wątpić. Qui tacet consentire Videtur, niemasz kontradycenta, nikt niechce mówić.

Wielkomyślski: To teraz można mówić? (a Prze-
mocki w oknie nad nami.)

Odstępski: Można, mów WPan.

Wielkomyślski: W takim Narodzie Miły Panie gdzie Wolność w niewolą idzie i nayprzednieysze Kraju upadaią Ozdoby, poczciwemu Obywatelowi niemożna bydź Ministrem. Idę Radzić! gdy Za Wolne Sentymentów wyrażenie w niewolą a jeszcze z pod bolu W.K.Mci z pośrodka Rady Wyszło Przemockiego, Zacnych i Wiernych Bogu i Oyczyznie

i Oyczyznie Senatorow wzięto. Więc abym się przed
Narodem usprawiedliwił; żem nie radził, i w żadne
Projekta niewchodził, Ministerium moie w ręce W.
K. Mci składam, Redeat ad Dominum quod fuit an=
te suum. A za temi więzniami, i za Panem
Mocnowirskim, który w domu własnym swoie więz:
zienie ponosi, wnoszę prozby aby byli uwolnieni.
Ja zaś privatus ex Consule Civis odchodzę.
powstaie z mieysca, Pieczęć Królowi oddaie, i odchodzi.

Scena IV.

Ciż Sami, prócz Wielkomyślskiego.

Despota. Coż się to znaczy. Rozumiem, Rozu:
miem. Niesztuka w ten czas Sternictwo opuszczać,
gdy okręt w Nawadnosci tonie. Niesztuka też
w ten czas Ministerium składać, gdy Oyczyzna
w niebezpieczeństwie zostaie. Lecz gdy się po
dobało Wielkomyślskiemu złożyć swoie Ministerium
to ty Wierny Zausznickowski Weźż go, a w swoie
zmennictu niech osiada Ministerium.

Zausznickowski. Czyniąc dzięki W. K. Mci za tę
łaskę którą z rąk Jego dobroczynnych odbieram,
ale oraz JW. Panu Wielkomyślskiemu mam obligacyę
za tę wspaniałość Filozofską że Honorami gar
dzi, nad spodziewanie bowiem, przedkom się dostał.
(ab Ingratis

Jan Borch Wda Inflantski wziął, miejsce Pieczęci Koronney, a Wdztwo po nim Krzysztofski Mirski Kanc. Litew. skka Wyszedł.

336. (ab ingratis beneficia tolluntur, kto czego niegodzien tey
i niewdzięczen, lecz ja to wdzięczen będę.)
Obłudnicki. (gdyby tak i Dobromyślski wzgniewał się
i tym żeby był kontent, ale mnie to niemieni, quod
differtur non aufertur, wiedzą tu dobrze czego kto
wart i zasłuży.) tym czasem gdy Zausznickow
ski poszedł całować ręke Królewską, niektorzy z
miejsc swoich powstawszy poszli.

Scena V.

Despota, Perekinczyk, i Zausznickowski.

Perekinczyk. A cóż! Rzecz moja rada? Nie mo-
wiłem iż się nic złego niestanie choć będą
wzięci.

Despota. Prawda jest. Jednak mnie to martwi
iż się to stało pod moim panowaniem. Martwi
mię też mocno rezolucya wspaniała Wielkomyślskiey,
on przez to złożenie ministeryi, chciał teraznie-
yszych dobor okazać wzgardę, a przytym żeby
się jeszcze zostały.

Zausznickowski. Żeby się zostały, to prawda,
ale i nato są sposoby kunsztowni co je wyr-
wą. Wielkomyślski sam się już dosyć ukarał
gdy i ministerium i przywileje na królewszczyzny
poddawał, teraz nic niema, procz małey swoiey fortuny.
(Despota

Despota. Poszepnę jaieszcze Przemocliemu, aby
aby i te kazał Swoim ludziom przeplądrować, to nie
będzie tak wysoko myślił jak będzie miał mało
chleba.

Zausznicz[illegible]. Właśnie w czas idzie i Przemocki.

Scena VI.ta

Ciż Sami i Przemocki.

Przemocki. Winszuię ci królu że twoie Planty pożąda-
ny wzięły skutek

Perekinczyk do Przemockiego. Po moja była rada, bo
i Krol ubawiał się i tyś sam sobą trwożył.

Przemocki. Mnie i teraz mowy przechodzą myśląc: co
mi moy Dwor powie żałą robotą bez wiedzy i prze-
ciw myśli Jego wykonaną

Perekinczyk Wypraw zaraz niebawiąc do Dworu swego
kuryera, naybezpiecznieg wykonalskiego, żeby od ciebie
była naypierwsza wiadomość.

Despota. Dobra myśl, idę i ja pisać a wł[illegible] idź
uczyń rozkazy, żeby się wybierał wykonalski jak
nayprędzey w drogę.

Perekinczyk. Będę i ja pisał.

Przemocki. A o co?

Perekinczyk. O to, aby nam od was pozwolenie
wyszło, byśmy żonki mieli, bo w Rzymie żadną miarą

niezechcą

338.

niezechcą pozwolić.

Przemocki. Juz ci u nas są tego charakteru ludzie co WX, a iednak niemaią Zonek. ale mniejsza o to dla WX[da] przyiazni, Ja sam memu kapelanowi kaze dać Slub WX[du] a jeszcze z Jego koniuszego Zona, wszak będzie dobrze.

Córka Emchini była za Weyrachem koniuszym Prymasowskim.

Perekinezyte. Niech mow WX dwa razy, może się dam nato namowić. albo z niezgrzeczna!

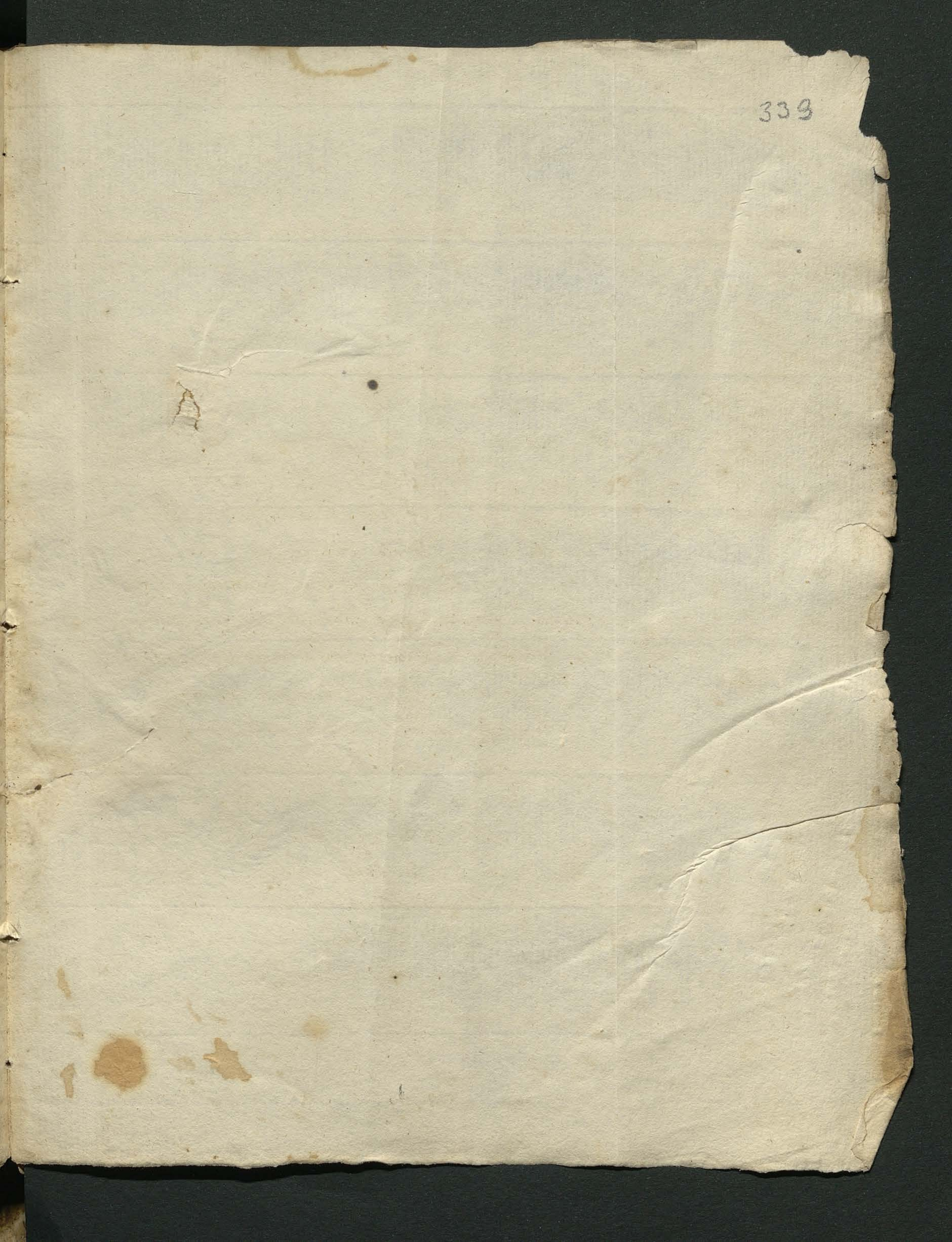
Przemocki. Nu nu dobrze, będzie czas nato, teraz idz pisać, niezatrudniay mię WX, adieu mo frere. odchodzi

Scena Ostatnia
Perekinezyte Sam.

Chwała Bogu robota zakonczona. Czas teraz odpocząć. Będzie mieć ludzie terazniejsi o czym pisać i mowić, a potomność czytać. Gdybym w tę robotę był niewpłynoł, niewiedziałaby Potomność czy Perekinezyte był na swiecie, atak i w Potomności słynąć będę, i siebie, Dom moy, i Przyiaciół uszczęsliwię. Wszystko dobrze się stało, tylko Zonki brak, ale i na to mam rozum.

gdy Nobis Venit Anilla

Koniec.

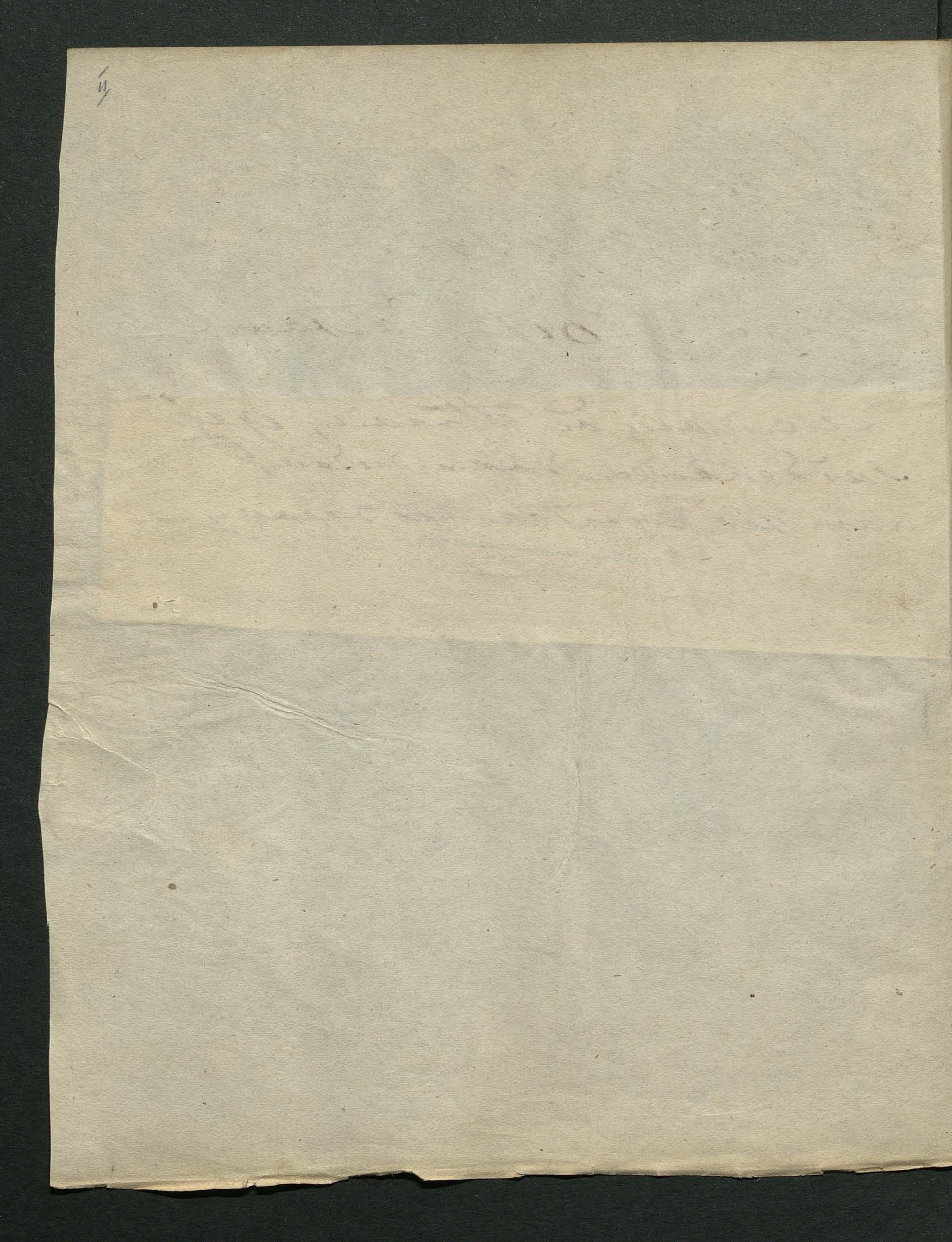
340

Frz.-Kommandg. Nr 281.

I

Manuskrypt Kasztelana
Tadeusza Lipskiego
z roku 1769 – Castramenty –

Z Archiwum Familijnego
w Łaniowie

Konczenie Aktow roznych 1769.

Mowa na Ostatniey Radzie Senatu JmX^a Szeptyckiego Biskupa Plockiego.

Jezeli kiedy to w teraznieyszych Oyczyzny nay nieszczęśliwosciach i Konjunkturach, w tak wielkim Zapale Woyny, w tak niepomyslnym wewnętrznym Zamieszaniu, gdzie Zewszad bella Sonant talis instructa cruentis, ktoremi nas Bog karze. Widziemy iesZcze esse Diis curae Salutem Nostram, kiedy nam Bog w tych nieszczęśliwosciach Osobę W. K. Mci P^a M^o Mił^o Zdrową utrzymuie, ktorą niech taz Opatrznosc P^a Boga i daley ad multos annos przy nienaruszonym Zdrowiu konserwuie, a będzie niezomylnie Salus Regni, Salus Populi. A teraz przystępuię do Punktow z Kancellaryi W. K. Mci wydanych. Ad 1mum Zesmy nielamali Traktatu Karłowickiego, ani w niczym nienaruszyli, i owszem go we wszystkim trzymamy, aby posłać z tym Oswiadczeniem tak do Przesw. Porty, iako i innych Potencyi, nic niejest Sprawiedliwszego, lecz Zdaie mi się bydz praepostere, kiedy dawniey JX. Obreszkow Rezydent Rossyski wyznał złamanie ponienionego Traktatu i podpisem swoim toz samo potwierdził, iako patet z Manifestu Przesw. Porty uczynionego, i dla tego eo nomine iuz Zaczęła Woynę Przesw. Porta z Woyskami Rossyi, i do tych czas continuat. Jednak jezeli W. K. Mci to wysłanie

Zdaie się a

A.

[...]daie Się bydź pomocne, nieodbiegam od Woli W.K.Mci, by[...] ten był Wysłany Perrigena osiadły, i nieudawał Się [...]akie inne traktowania, bo tey mocy ex Senatus Consi[...] niedaie Się in Materiis Status.

Ad 2dum. Rożnych Wiolencyi i rożnych persekucyi Z uszczerbkiem Zdrowia, Zycia, i Substancyi Naszych, kto[...]re czynił Xże Repnin, trudno wyrazić; co każdemu wia[...]domo. Ostatni Seym jakie Gwałty nietylko przez wzięcie na tym Seymie Senatorow i Posła, ale i postanowienie Nowych Praw cum praejudicio Wiary i Wolności, poczynił. Czym Kray cały do ostatniey rozpaczy pobudzony, udał Się do roż[...]nych Konfederacyi, Z tych iedna Barska pod protekcyą Prze[...]świętey Porty, od ktorey Woyna Wypowiedziana Rossyi. Więc Zdałobymi Się te wszystkie gwałtowne czynności donieść Imperatorskiey Jeymci, ktora iako Monarchini Mądra i Roz[...]sądna, maiąc Informacyą, że to nie część kraiu powinnych Osob ludzi (iak niesprawiedliwie uznano i Nazwano Buntownikami czyli Rebellizantami tychże:) ale cały Kray nie był i niejest kontent ze wszystkich wymuszonych czynności, tudzież i Z ostatniego Seymu, przez Xcia Repnina gwałtownie Wymuszonego, Spodziewałbym Się że Sprawiedliwie mieć będzie względy. Dla czego potrzebny Emissarius Z Remonstracyą, a żeby te wszystkie Actus i Seym przez Wiolencyą wymuszony, były ze wszystkim uchylone, a Kray do

dawnych

dawnych Praw był przywrocony. Co gdy subsequetur, dziwić się należy; że i Narod przyidzie do zupełnego uspokoienia.

Ad 3tium. Pewnie Emissarius przy powadze W. K. M. z Interessowaniem się Xcia Wołkonskiego. aby oraz dopraszał się o wydanie Senatorow i Posła niewinnie wziętych o co ia z mieysca Mego W. K. Mci upraszam. Ale Nayiaśn: Panie plus opto quam spero, aby ci byli na te prozby i Remonstrancye wydani; czyli onych niezatrzymaią do Spalta-tu, przez ktoryby ich wydali, iednak tentare licet.

Ad 4tum. Co się tycze wsparcia Garnizonow Fortecy Kamienca Podolskiego i Miasta Lwowa, należałoby prowidować ieżeli będzie można. Bo teraznieysze zniszczenie kraiu nietylko prywatnych Osob, ale i publiczny Skarb bardzo umnieyszyło, atoli gdy może bydź sposob, nie żadańszego aby te Garnizony wesprzeć i uprowidować ieżeli nie pro exigentia, przynaymniey pro posse, co Pańskiemu W. K. Mci oddaię wyrozumieniu.

Na koniec, kończę moie Votum nunquam finiendo z głębokim W. K. Mci uszanowaniem za wszelkie czynności około Dobra pospolitego i podziękowaniem. Żyi Nayiaśn. Miłł. Krolu Naydłuższe lata in abundantia pacis, et affluentia bonorum, żebyśmy ci wszyscy przyznać mogli, co Rzymskiemu Augustowi przyznano: Augusti bonitas et felicitas, Regnum beavit, firmavit et auxit.

Skowra

[M]owa JmX.^a Piedroica Biskupa Inflantskiego.

W teraznieyszym nie po iednokrotnym powszechey Spo[ko]yności Zamieszaniu, cała ufność Zawisła na tym Sprawiedli[wy]m Rozumieniu, Że mamy na Tronie Panuiącego, Jedynie o [u]szczęśliwienie powierzonego Sobie ludu i Kraju, Z naywiększym Swym azardem jak nayusilniey Staraiącego Się. Tey tak czy[t]sły i wielkiey Ofiary, o´ gdyby od wszystkich Znaney, oczywi[s]ty mamy dowod i w Złożeniu nawet nienieyszey Senatu Rady.

Wyrazne Porty Ottomańskiey w Manifeście przyczyny nadwątlenia Karłowickiego Przymierza, Zasadzaią Się bardziey na Wynalazku Rozumu, niż na istotnych i fundamentalnych dowodach. Ostatni nawet mięzliwy gwałtownością wymożony i uzdziałany Traktat, a od Narodu Zaluestyowany, ucalał i wyraz[nie] nie umacniał te przymierze. Co gdy tak iest Nayiaśnieyszy Panie, twać Się należy do pośredniczych Potencyi Angielskiey i Hollenderskiey, medyuiących wzmiankowane Przymierze, prosząc: aby Żywe Remonstracye uczyniły Teyże Porcie, Że nie iest Mysła Narodu Polskiego targać te Związki, a nieustanna oraz troskliwością W.K.Mci Nienaruszenie Zachować One.

Czuie Narod cały gwałt w ostatnich Ustawach, i niema jednego na Łonie Teyże Rzpltey wychowanego Obywatela i krwi duchem tchnącego. Jednomyslnie jedni mowią, inni czuią Że Religia Panuiąca gwałt cierpi, Wolność w Swoych klubach niezachowana, Prawa Z granta wzruszone przez gwałtowne

Kroli

5

krolu i czymości przesz tego Ministra Rossyiskiego. Żywym i naywiększym tego wszystkiego dowodem jest wzięcie gwałtowne z srod Rady Biskupow, Hetmana i Posła.

Wyciąga więc sprawiedliwe politowanie nad krainą naszą cierpiącą Ostre i Ściśłe więzienie, każe ubezpieczenie w spod Obywatelow, przymusza na koniec zapobieżenie ostatniey zguby i ruiny kraiu, wysłać Posła do Nayiasney Imperatorowy, prosząc by z wrodzoney dobroci, właściwey sobie wspaniałości przyzwoitey oraz wielkości duszy swoiey, takowie uwolniła od dźwigania Jarzma tego, w ktore moc Posła złączona z gwałtem nas wprzęgła.

Ale na wszystkie sposoby tych tak wielkich zamachow pilne rzuciwszy oko, jeden tylko jest ktory naybardziey nas cieszy i pomyślny dzienie skutek. Ufność nasza w rozumie, czułości przezorności Swoiey Oycowskiey Nayiasny Panie. Ratowałeś Oyczyznę w zakrze w groźącey ostatnią zgubą bezkrolewia czasie, podźwignołeś na początku panowania Sławę Polską aż do zazdrości i nienawiści. Po tylu tedy tak pamiętnych Oycowskiego Serca dowodach, zapewne Dobra ludu Swego na gwałty cierpiącego, a z rozpaczy do ostatnich ratowania się sposobow rzucaiącego się, niedopuścisz.

Uniwersał JPa Czernego.

Joachim z Witowic Czerny Chorąży Xięztw Zatorskiego i Oświecimskiego.

i Oswięcimskiego, Sztab Major Woyska Koronn. Województwa Krakowskiego Marszałek.

Narody Królestwa Polskiego w Stanach w Generalności Skonfederowane, Zabiegaiąc nietylko Zaszkodzenia Upadkowi Wiary Naszey Panuiącey Rzymskiey Katolickiey, i obwarowanych Swobod Wolnego Narodu, ale aby w podeyścia Nowe a tym Zawilsze niedai Się uwikłać; Uniwersałem Swoim Ogłosiły Publice; jako Sidła Zawistny nieprzyiaciel Zarzuca, jako samy Z powabem kuszenia podkopuie do Ostatniego Zagrożenia Wolnego Ludu.

Co Generalność w Ogólności, to ja winien jestem Prześwit. Województwu Krakowskiemu donieść, Ostrzedz, i przełożyć w Szczególności; Iż po między Obywatelów Snuie Się Wąż Zdrady, chytrości i Omamienia, biorący równą postać Wiary i Wolności. Wyrażać będzie jako czuia i ucieniężenia, gwałty popełnione wyrzucać będzie tym dokładniey, im ich w układaniach był Znajomszy. Zechce Się Zrobić głową i Zachęcać do Siebie, a to wszystko końcem, aby Zbieglszy Się do blasku Jego, Żądło Śmierci wpuścił w Duszę i Wolę Naszą. Czyliż niechytrze był ułożony Projekt Radomskiey Konfederacyi? Skutek okazał następuiącego Ziazdu Warszawskiego. Co prawowierny i Wolny Naród uczuwszy; do pocziney Obrony Obalaiącego Się Kościoła i Praw, porwał Się. Który, lubo

Zaraz

7

Zaraz Rada Warszawska burzycielami Polsku nazwała, teraz tychże Samych powabow Wiary i Wolności chce używać. Żalą Się na Xcia Repnina gwałty teraz, a niedawno broń Swą łączono pod Carem. Sarkaią na przymus tegoż Posła, a w Zadaniu u Niego rady Swe składali. Wyrzucaią popełnione Dzierstwa, a w Tych Skarbie Potencyi Jey biorą pieniądze. Wysyłaią Posła o Ewakuacyą Moskwy, a Czterech posyłano Zapraszaiąc Oney, i biorąc Za Auxyliarne Woysko. Żądaią uwolnienia Więźniow, a podali Regestr ktorzy maią bydź niewolnikami, i po wzięciu kralowa jednych destynowano do kaydan, drugich Kommissya Woyskowa Zawczyta. Będzie to przy Wierze nowo wystawionego Zboru w Warszawie nad Opis Praw i Statutu Olaiskiego. Będzie to przy Wolności Spisków Toruńskiego i Słuckiego. Raz bydź oszukanemi; Naymędrszym Zwykło trafiać Się, bydź Zaś powtornie; Nayważnieyszey podłości i prostocie ciemney Zwykła. Po Z powinności Mojey przełożenie do Wiadomości Wam uspodobraia JOO. y WW. WW. Moiei Panowie podawszy, iuż Się wymowić na potym niezdołacie przed Sprzyiaiącą Nam i posiłkuiącą Potencyą. Zostawicie Dzieiopisom do pisania, Czarność Dusz Waszych, niewolę potomkom Waszym, i przekleństwa tychże Samych na Siebie. Nie dziś to

dopiero

dopiero Walczną Swą krew prawowierni i Wolni Szczą Obywatele. Nie dziś dopiero Województwa, Ziemie, Ziemie i Powiaty Skonfederowane, głos na całą Europę gwałtowny rozsyłają, a dziś dopiero ktoś z Letargu chce Się ocucić! dziś dopiero bydź Katolikiem i Patryotą? Chyba usłyszeć chcecie okropne wspomnienie Krzyża przeciw Krzyżowi. Niech to służy ostrzeżenie w Duszach Waszych gorliwi i Męzni Obywatele. Datt w Białey d. 11. Xbr 1769.

Mowa JmćPa Chodkiewicza Starosty Żmudzkiego na Ostatniey Radzie Senatu.

Nadchodzi więc czas, iż głosy Sprawiedliwości i prawdy daią Się słyszeć i krajowi poznawać, a Prawa dawne Narodu Naszego czyniące Filar Wolności mocy nabywaią za Walecznością współ braci Naszych krew choynie leiących.

Niech mi Się godzi wspomnieć teraz postępki Przeświet. Senatu, Imon Nayiaśnie. Mości który Zdobiące Trono, które rady na gwałtowności Seymu Ostatniego Krajowi niby to wyrzekac, ale raczey powodem większego nieszczęścia, Za Ochoczym po mimo woli i Intencyi Całego Narodu do Traktatu Szkodliwego przez delegatów podpisaniem Się, i tego wszystkiego Wykonywaniem, co według praktykowania gwałtowności przymuszać zwykła u obcych Narodów

bez Woyny

bez woyny wypowiedziany zostaiących.
Zapomniymy od dziś dnia żale bojaźni zelżywości i
ustaw zniszczenie, za powodem przymusu tak przeszłe-
go i szkodliwego, a niemniey zbyteczną powolność Senatu;
oraz i sposoby używane do tracenia klejnotu własney wol-
ności na ostatnim zjeździe Seymem nazwanym, choć pod
orężem.

Może Oyczyzna pociągnąć do sprawienia się za-
co z Conventiculum JJ.WW. Dissydentów przyięto delega-
cyi; i uznano ich za konfederatów legalnych bez zaprze-
czenia się naymnieyszego. lubo prawo dość obszernie
broni, a poprzysiężona wierność Senatu zdawała się aby
przestrogę uczynić swą radą powinna.
Teraz Bóg zastępów umnieyszyć przeciwności po-
zwala za odważnym zapędem cnych Ziomków naszych, ci
bowiem złamali ogniwo niewoli; w którey naród stęka.
Nie szukano sposobów ratunku ale raczey pomnażano zgubę
i czyniono krzywdę JchMPanom konfederatom nieuważając na
tak wielkie zasługi Oyczyste. Czego dowodem Resultatum osta-
tnie gdy oskarżono i osądzono za wzburzycielów pokoiu mnie-
manego nie zaś istotnego. Użyto oręża cudzoziemskiego i nadto
jeszcze narodowego własnego pod Bar. Te to porywcze króli
zniszczyły ufność stanu rycerskiego dla drugich dwoyga przod-
kujących, a nim pogardzaiących. Z tego to źródła wynikła

troskliwość

B.

troskliwości teraźnieysza Zrazy wyszłego Porty Manifestu do Woyny.

Była Znieważa ustawom Starodawnym na Ostatnim Zieździe przez absolutności postępków Zagranicznych Woysk w porwaniu Senatorow i Posła, a przecież byliśmy dobrowolnę Pozwolenia Ofiarą. Gwałtow nayważnieyszych mając Skutki, przecież Znaydować się umysł natężony utrzymywania się w Niewolniczey postaci Wolnemu Narodowi nieznaiomey i Nienależney. Z czego teraz uwalniając się Poreczyom postronnym trzeba uczynić uwiadomienie, że Zwyczayny Sposob w Kraiu naszym Ratunku iest uczyty, to iest Konfederacya.

Twoie Nayiaśnieyszy Krolu Panie Miłł Staranie, Twoie ninieysze przedsięwzięte Srodki, poczynaią Szczęśliwość Narodu, nadzieie pomyślne że Zabierzesz Skutkom okropnych wypadkow częścią iuż Zpełnionych. Twoie wspaniałe Serce doda odwagi, pomnoży Miłości dla ludu, ktory wiernością Tronu pomiędzy innemi Europeyskiemi Zaszczyca się. Cały Narod pod Orężem stawać będzie Za powodem Twoim Miłłwy Panie, ludy własny dobydź Zechcesz dla Obrony Wiary i Wolności, i ten Narod Tron Twoy ocalić obowiązanym będzie. Wszystkie przewagi ktore są o wierności tych nad ktoremi panuiesz N. M. Krolu byłyby podłe, gdyby Zaniedbywali życzliwości i Słuszności do utrzymania Wolności krajowey, zdradzaiąc nayprierwszy Obowiązek Obywatela dobrego.

Znam

Znam że jest prawdziwa Wolność ta, ktora Zostaie w Granicach Prawa i Sprawiedliwości. Wiem że naypierwszy Skutek tego; mowić co Słuszność każe i obowiązek urzędu poprzysiężonego Oyczyznie. Maiąc włożoną powinność pytania; Jeżeli Zadosyć Staie Się Uroczystym Pactom Conventom N: M^o^ Krola, gdzie między innemi Punktami wzmiankowana Ewakuacya Woyskę Zagranicznych a do tąd niewykonana; o ktorą chciey N. Panie ponowić Staranie, gdyż Zostaiąć pod bronią; Żadna Rada Narodowa Skuteczna niebędzie, lecz Za gwałt od wszystkich Nacyi poczyta Się.

Wyznać Zaś należy że przeszłe Resultatum Senatu Consilij Zgrzeszyło contra Statum dobrowolnie, że pomimo Narodowey potrzeby, te Woyska Zagraniczne osądziło pochlebnie Za Zdatne, do tego ieszcze przekładaiąc Dworowi Peterburskiemu potrzebę dalszego Onego Zatrzymania. Więc sąliż mamy wynaleść Sposob odmienienia prozby, jeżeli naten, że część Naymnieysza w Narodzie przykładała Się przeciw Własnemu Interessowi, w Remonstracyach niniejszych wyprawić Maiącemu Się Posłowi w Instrukcyi wyrażaiąc.

Za ustąpieniem Zaś Woysk Zagranicznych, pod hasłem obrony Wiary i Wolności N. K. Panie Miłuy gdy Zebrać Zechcesz Naród na Seym w Węzle konfederacyi niniejszey Zostaiący, ktora Zakład czyni Nayistotnieyszy Narodu Naszego, dasz mieyscie do Rady gruntowney i Legislacyi pożyteczney, tak w

traktowaniu

traktowaniu z Portą Ottomańską nam zawsze przyiazną, iako też wszelkim potrzebom Oyczystych Interessow. Tym czasem życzę wyprawić Posełstwa do Krola Jmci Angielskiego i Rzplitey Hollenderskiey, iako Medyatorow Pokoju Karłowickiego, że nayrnnieyszego postępku niema od nas do Zerwania przyiaźni z Portą, tudzież że chcemy uroczyście wiecznie przyiaźń Zachować wzaiemną. Niemniey użytecznym Sposobem bydź sądzę, aby wysłał Posła do Krola Jmci Francuzkiego w nayLepszym z Portą porozumieniu będącego, to dowodząc: Że w Narodzie Naszym to porzeszenie pochodzi z przytomności obcego Woyska.

Żałosne skutki pod gwałtownością przeszłego Zjazdu Ostatniego, rozumiem że Zmniszczą Nayjaśnieyszy umysł Nayjaśnieyszey Imperatorowy Jeymci, iż każe uwolnić kollegow naszych i Posła, bo ich dłuższe więzienie żadney nieprzyniesie Interessowi Jey korzyści, procz żałosnych odgłosow polskiego Narodu, do czego łaskawe iako Oyca Oyczyzny W. K. Mci Staranie pożyteczne bydź może.

Co się zaś tycze Jmci Pa Czackiego Podczaszego Koronnego uwolnienia, to sądzę nietrudne, poniewaz Arcy Jmść Poseł Wielki Rossyiski pełen zdań wysokich, rozkazać może uwolnić, poznawaiąc iż w cudzym Państwie Obywatela więzić nienależy, chyba z uymą Praw Narodowych.

Garnizon Kamienia Sprawiedliwie mieć powinien opatrzenie z Skarbu Koronnego. Lanckorońskiemu zaś Garnizonowi wyciąga Słuszność przepisać regułę zgodniey postępowania.

Moura

Mowa Xcia Czartoryskiego Wdy Ruskiego —

Im są większe a dziś z Stanu Oyczyzny wydaiące się pełne obrażaiącego nieszczęścia okoliczności, tym żywszego wyciągaią w potrzebie Ratunku i Starania.

Między inemi Manifest Porty Ottomańskiey, który W. K. Mość P. M. Mływy komunikować raczyłeś, szczególnieyszey przyczynia troskliwości. Chociaż uraża o złamanie Traktatu Karłowickiego, uwodzona tylko przeciwko Rzpltey bynaymniey go nienaruszaiącey Sama Nieistotnego udania Prawenyą, grożącym iednak i złąd mogącym wypaść niepomyślnym konsequencyom na Zapobieżenie, zdaniem moim iest oddać woli W. K. Mći wyprawienie Posłów do Potencyi które były medyatorami Karłowickiego Traktatu, i do innych które przez Sąsiedzkie i dalsze względy mogłyby okazać pomocne interessowanie się.

Komuż czuć się niedaią z składaiących ten Naród, w całkie wprawiony fatalności? Ca cierpi w uszczebku Praw Swoich! co znosi w powszechnym umyśle! i usłużkowanych za Xcia Repnina pełnomocnego Posła Rossyskiey gwałtownościach, które niezgadzaiące się z wspaniałością umysłu Wielkiey Monarchini Nayiaśney Imperatorowy Rossyskiey, aby od niey utrzymywane były miały, poczuma Rzeczy uwierzyć niepozwala.

Sądzę więc potrzebne wysłanie do Imperatorowy Jmci Rzemonstracyą

z remonstracyą od początku aż do tąd uciążających nas okoliczności. Nadzieię Sukcessu sprawić może nietylko explikacya JW. Posła, ale i dana Onemu dokładna Instrukcya, Opis wszystkiego w Sobie Zamykaiąca.

Jak Zaś każda iak Zdarzona Sposobność wyciąga nieustannego interessowania Się Za Zabranemi gwałtownie Senatorami i Posłem, tak nato aby uwolnieni byli i JW. Podczaszy Korony i inni w Areszcie Zostaiący, Sama teraznieysza okazya opuszczać niedozwala Zalecenia JW. Posłowi do Peterburga iechać maiącemu o naydokładnieysze czynienie.

Potrzeby Garnizonow Fortec Kamienieckiey i Lwowskiey, w propozycyach remonstrowanych, Przesz Kommissyą Skarbową Spodziewam Się Że Zastąpić potrafi.

Mowa JmPana Iranowskiego Wwdy Rawskiego

W odmencie krajowych umysłow tchro nie do ostatniego upadku; Wiary, Wolności, współobywatelow i Praw, wraz Ich i nasze maiątki grzebiących nieszczęśliwości, gdy W.KMość P.n.mtwy, ludu Sobie powierzonego z oycowskiey nieopuszczasz Staranności, praw wielokrotnych Ściśle dopełniaiąc obowiązku, dziś w tak gwałtownych Oyczyzny Potrzebach ułatwiwszy trudniące do tąd przeszkody Zasięgania prawney Rady, onę lubo w przewlekłonym nieco czasie Woli Swoiey wyrokiem Złożyć raczyłeś. Za co z gruntu myśli i Serca W.K.Mci Zawsze i wiernie poświęconego, głęboko u nayjaśnieyszego Tronu

Złożywszy

złożywszy podziękowanie, na podane propozycye otwieram
zdanie moie.

Ad 1mum Nic więcey niebrakuie Nayiaśn. Panie do
zguby i ze szczętem kraiu wyniszczenia, jako dać ościenn. okazyą
jakiego złego o sobie porozumienia, a przeto ściągnąć zemstę
Potencyi Ottomańskiey i wiecznie z nią zawarte zrywać Soiusze.
Kommunikuiesz nam W. K. Mość Manifesta dnia 21o Czerwca R.u
niniejszego w Obozie Weyzyrowskim datowanego, przez który za-
rzuca Rzpltey tak Porta Ottomańska złamanie Traktatu Karło-
wickiego, a przytym że wiele nas swym Woyskiem za-
myśla prześladować, dosyć jawnie nam daie do zrozumienia.
Lubo w prawdzie Nayiaśn. Panie niewidzę żadnych dowodów
authoryzuiących istność tego Manifestu, lecz gdy w stanie
politycznym czuła ostrożność, a złemu zapobiegaiąca prze-
zorność, jest zawsze użyteczna i chwalebna, więc kiedy do wy-
słania z Expedycyą do Stambułu zdaią się teraz Pasy być
zawarte, tudzież jeżeli W. K. Mość i Prześwietny Senacie, nie-
znasz za rzecz dostatecznie przyzwoitą, wzaiemnie przez
Solenny Manifest pokazać i donieść Swiatu Czystość stronney
zarzutu, to o wysłanie Posła do Dworów, Traktat Karłowicki
nam Gwarantuiących, sądzę za rzecz nieodwłocznie pożądaną
i użyteczną, a to z naydokładnieyszą Instrukcyą niewinności
Rzpltey w złamaniu tegoż Traktatu jaśnie wyłuszczaiącą,
wszakże tey czystey prawdy i rzetelney oczywiste dowody,

kiedy

16. kiedy w R.u 1770.mo gdzie udało się na ten czas Stanom Rzpltey Traktat Grzymałtowski kazać do konstytucyi ingrossować, natychmiast tęż samą konstytucyą, i wszystkiemi poźnieyszemi całość Traktatu karłowickiego słowy krawa obrzeżona: Co Traktatowi karłowickiemu przesądzać niepowinno. A że w wyrażonym Manifescie i ten zarzut domieszczony, jakoby w wiosienney porze R.u niniejszego Woysko Rzpltey wraz z Rossyiskim pod Chocimem znaydować się miało, a ten zarzut że jest bez fundamentu, gdyż z woienney naszey Rady żaden do Woyska niewyszedł ordynans, mieszaiący Woysko kommendzie swoiey powierzone w woynę zagraniczną, więc akta tyże Rady jawnym przed światem i Stanami Rzpltey będą świadectwem. Ale kiedy Nayiaśnie Panie za przewodniczą W. K. Mci dokładnością ustąpiemy w drogę i środki do traktowania z Dworami przyzwoite i im właściwe, to iest: gdzie o złamanie, naruszenie, lub niedotrzymanie Traktatu i rozeznanie onegoż przestępstwa idzie, czyż nie Gwarantów czynnością jest dzieło! komuż z nas Nayiaśnie Panie jest tayno; jak współobywatele nasi przy różnicy Wiary zbyt zuchwale o niedotrzymanie im Traktatu Oliwskiego przed tylo Dworami obwiniać Rzpltą ważyli się, a z tego źródła jakie na Oyczyznę wytrysnęło nieszczęście! co dzień okropne uczy nas doświadczenie. Więc z równey o Traktat karłowicki troskliwości, a daleko z większych do Religią w kraju panuiącą interessuiących

powodow

powodow, kosztow wysłania do wszystkich Dworow Traktat z Zupełnym niewinności i Uciskow krajowych objaśnieniem, Czyniłeś popszysiężonego Sammienia przeświadczenie, z miejsca mego jak nayusilniey dopraszam Się, a inaczey wyprawić Posła do Samych tylko Dworow Dyssydentskich, to iest Angielskiego i Stanow Hollanderskich z preferencyą nad Katolickie Traktat Oliwski nam gwarantujące, nieiest nigdy Zdanie moie. a Mowiąc Nayiaśnie Panie o wysłaniu Posłow, tych dobranie oddaię Woli W. K. Mci. Ale Instrukcye dla Nich w tak Wielkiey Wagi Materyach pisane, wraz cum Resultato Senatus Consilij aby Nam były czytane, i wszystkich Rezydentow Czynności by niebyły tayne, mocą wielokrotnego Prawa dopominam Się.

Ad Zdan: Seym ostatni Ordynaryiny w samym początku wzmagaiących Się krajowych Rozruchow, gdy dla niebezpieczeństwa Zieżdżania do Rady należących Spełznoć musiał, iakże teraz Radzić i Życzyć W. K. Mci lub Zawołania przez Listy Cyrkularne w większey liczbie Senatu, lub przez Uniwersały Złożenia Seymu? Jakaż Nayiaśnie Panie dla Osob Charakteryzowanych Spokoyność przyiazdu? Kto z Nas w Drodze, Nawet i w Własnym Domu bezpieczny? Oto w tak Znaczney liczbie gorliwych Obywatelow, Same dzieie iaśnie Stały Się mieszkaniem, a Zbroyna Ręka iedyną resztę Życia Zastoną. Ledwo niewszystkie Województwa, Ziemie, i Powiaty, widziemy poruszone, a W obalinach Świątnice Pańskie, Miasta, i Wsie.

C.

i Wsie. Jesteśmy przeświadczeni Nayiaśny Panie, iz każdy Cios Ne:
cony na Wiarę, Wolność i Oyczyznę uskros przenika umysł wspania:
ły, każda Krwi kropelka niewinnie przelana, a Mienia Szlach wy:
niszczona z ludu Rządom i przezorłowstości W. K. Mći od Boga po:
zwolonego, pewnie mocno dotyka i Pani niżtylko Serce Oycowskie
W. K. Mći, lecz i każdą Obywatelskiey Duszę Smucić i dręczyć
nieprzestaie. Ale jakże w tey do tąd niejednomyślności bez:
silną ratować Oyczyznę? kiedy nawet i Sposoby Zaradzenia o
Sobie nam Są odięte. Zdaie mi Się Nayiaśny Panie że poki
Za Sprawą urzeczt Rządcy niewłatwiesz W. K. Mość Ciwałuayi
Woyske Rossyiskich, a w czasie nieprzerwy cyżonych do tego prze:
szłod, dla jakiey kolwiek Kraiu i Krwi Obywatelskiey Ochrony
nieżądnasz przynaymniey Zobopolnego przez Zimową porę
między Stronami broni Zawieszenia, poki wolny Obywatel
bez wysłuchania będzie Scigany i prześladowany, poty Zadnego
Seymu, bo i Naymnieyszey Rady usłuczenienia niewidzę
Sposobności.

Ad 5tum. Wszystkie usilności i Starania W. K. Mći
u Dworu Peterburgskiego o uwolnienie z niewoli wielkich w Oy:
czyznie mężow, Cnotliwych Biskupow, Senatorow i Ministra
Welli z Synem, Podczaszego Korony i innych, ktorzy chwalebną
Wiary i Wolności Stali Się ofiarą gdy też usiłowania W. K. Mći
do tąd nie Są usłuchowane, a przez Negocyacyą i wyprawienie
do Jegoz dworu Posła, jeżeli przeglądasz W. K. Mość niezłomną

Nadzieię

nadzieję wyzwolenia wzpomnionych Niewolnikow Z jakim Stanu Rpltey polepszeniem, to o Wysłanie Posła dobrey Wiary i Cnoty, Z urodzenia Stanu Szlacheckiego, Z possessyi podług prawa Znakomitego, upraszać W. K. Mći rozumiem że jednostayne wszystkich nas będzie Zdanie.

Ad 4tam. Na walenie granicy Zastaniającey Fortecy Kamienieckiey, jako Stanom Rpltey niezłomnieznie Zależy i o Garnizon od Nas Rady Woyenney ile Się stawało wzmocniony; bez Żołdu, a Forteca bez proporcyonalney ammunicyi i Żywności długo trwać niemoże :) Rzecz jest nader jasna i widoczna. Ale pozwol W. K. Mość i Prześwietny Senacie donieść Sobie że przez urząd Kassy i Skarbu J. K. Mći taż Forteca w Żywność i ammunicyą na jaki czas jest opatrzona, ale co do Żołdow, Regimentow i Kommend Polskiego Zaciągu tam Z garnizonem Stojących, to dochodzi druga juz Rata jako niektore Regimenta i Chorągwie i Szeląga dotych nieznają Zapłaty, Samym tylko ze Skarbu wypłaconym Żywią Się auszsztamentem. Ale Z Kamienieckim i Lwowskim dzieie Się Garnizonami, toż Samo i Z całym Woyskiem, ktorym władać, utrzymywać bez płacy w Rygzie i posłuszeństwie, podobno niedługo będzie w Mocy Naszey Woyenney Rady. Więc na te nayusilnieysze Rpltey potrzeby, woyska Zapłatę, i utrzymanie Kamienieckiego i Lwowskiego Garnizonow przy niedostatku Skarbu Koronnego (: jeżeli w tymże Samym Stanie jest i Skarb W. X. Lit. :)

Aby

aby proporcyonalna Summa na kredyt publiczny była zaciągnio-
na, do łaski W. K. Mci i całego Narodu, Rady Woienney iest zda-
nie. Zdanie Senatora Godnego przedemną mówiącego JW.
Gozdzkiego Woiewody Podlaskiego, w dalszym czasie obmyślaiące
fundusz na zastąpienie potrzeb woyskowych, iako to Zda-
nie bez mnieyszey Krzywdy publiczney iest użyteczne, tak i ia
o łaskawe względy W. K. Mci z mieysca mego upraszam.

Słowa JMci Xdza Morskiego Kstlna Lwowskigo

Z Zrzódła Nieopoteney Myśli Narodowe Są: Religia poniżona,
powaga Maiestatu W. K. Mci przez wzięcie z pod Boku Jego
pośrod Zgromadzonych Stanow, Biskupow Senatorow i Posła
ukrzywdzona, kardynalne Prawa wzruszone, Legislacya u-
chylona przez Traktat mimo Pozwolenia Stanow zasiadaią-
cych wyciśniony, Ruina Narodu i kraiu w powszechney
gwałtowności szerząca się, kurs Obrad przerwany, Spra-
wiedliwość Zatamowana. Ten krytyczny Stan pewnie do
naydelikatnieyszego gruntu Serce W. K. Mci Ze krwi Naro-
dowey poczęte przeniknął, równie wzbudza troskliwe Oycow-
skie myśli i chęci ratować powierzony Panowaniu W. K. Mci
Naród, wyciąga kompassyi, wyciąga po nas w powszechno-
ści; łączyć myśl i serce do pożądanego uszczęśliwienia Oy-
czyzny, instynktem Boga, Prawa, i Miłości Narodowey.
Składasz W. K. Mość Radę, zasięgasz Zdania Senatu, z mieys-
ca mego z nayglębszym Respektem pracuię niższe do Tronu

W. K. Mci

W. K. Mci podziękowania. Pewien jestem że W. K. Mość własne równo i Oyczyzny Szczęście uszczęśliwienie, że na Wolney Radzie, że na Narodowey polegasz wierności, że tey jedynie Oycowskiego Serca pragniesz korzyści, abyś cały Naród Udział Spokoyny, Szczęśliwy i iednomyślny. Świątobliwe i pełne Miłości dobra publicznego W. K. Mci Intencye wierną Radą wspierać jest poprzysiężona z nas każdego Obligacya.

Na propozycye w Czterech Punktach od Tronu W. K. Mci podane, z Miejsca Mego odpowiadam.

Ad Imum. Zarzuty o przestępstwo Traktatu Karlowickiego w Manifeście publikowanym w Obozie Wezyra, w trzech punktach uważam. Pierwszy: że Woyska Rossyyskie tak dawno w Polszcze bawiące, w liczbę w Ammunicye, i Żywności pomnażające się, są przyczyną uszkodzenia Granicza i poddanych Porty Ottomańskiey. Drugi: że doniesiono jest Porcie o Zawartym przed dwoma laty Traktacie Nowym defensive et offensive przeciwko Traktatowi Karlowickiemu między Rossyą a Polską, o czym JP. Obreskow Rezydent Rossyyski w Porcie Siedzący w Memoryale ręką swą podpisanym upewnił. Trzeci: że w Attaku Chocimia większa połowa ludzi polskich w Szwadronach Rossyyskich znaydowała się. W tych trzech punktach je szczęśliwiąc się: Poselstwa do Zmiankowanych Potencyi Gwarantujących Traktat Karłowicki wysyłając, trzebaby wyrazić

iż Sami

iż Sami przymuszeni jesteśmy znosić w kraiu Naszym Woyska Moskiewskie; trzebaby explikować Instrukcye Posłowi i Rezydentowi u Dworu Peterburgskiego dane, trzebaby wyznać Siły i Sposoby nam niedostarczaiące, dla których wzmacniać cudze Woyska niejesteśmy in Statu. Uważaiąc początek zamieszania Krajowego, który pochodzi z Traktatu Oliwskiego, podług zdania Godnego Senatora JmćPa Wdy Kawskiego należałoby wysłać równe Poselstwo i do Dworu Francuzkiego jako Gwarantuiącego Traktat Oliwski, a żeby się nie zdało czynić dystynkcyi między wymienionemi Dworami. Jasno daie się widzieć że Inwolucye Krajowe biorące początek z Traktatu Oliwskiego tak daleko zaszły że grożą Interpretacyą Traktatu Karłowickiego, A jako ta Krajowa inwolucya początkiem i dalszym kursem swym dotyka całą Rzpltą w trzech Stanach, i zaczęta taliter qualiter w traktowaniu z zgromadzonemi Stanami; teraz więc proponowane Poselstwa, czyim Imieniem expedyowane być mają? Sam sobie tę zadaię kwestyą. Prawda że expedyować Poselstwa Etiam Senatus Consilia Mają prawem daną Moc, ale nie w takowych Materyach jako jest ta, która jest qm Solennissima Materia Status, bo jest Materya Traktatowa. Druga racya: Nie w takowych Materyach jaka ta, która est in facie Rzpltej w zgromadzonych Stanach zaczęta. Przychodzi mi reflexya że w takim

nieszczęśliwym

nieszczęśliwym stanie w jakim jesteśmy trzeba użyć sposobu jaki się da, ~~tu~~ też tę reflexyą znosi mocnieysza: że jeżeli Insurekcya krajowa trudni Sentymenta, i niedozwala łączyć się i znosić Stanom, które składać powinny Rzpltą, więc pokazałoby się niezowanie bez wiadomości Stanu Rzeczy wdawać się in Materias Status. Niełatwo każdemu że Województwa, Ziemie, i Powiaty, Obywatele powinney utyskuiący nad tą Insurekcyą, solemne w znaczny liczbie wspólnie po grodach zamysły uczynili, i są skonfederowane. Przeszłe Rezultatum ukrzywdziło [?] lubo przez Impozycyą i współbraci naszych, ieżeli i na teraźnieyszey Radzie mimo wzgląd Ichmościów czynności Radzie będziemy, mocnieyszy Ich żal ku nam wynikać będzie jaki z przeszłego Rezultatu mieli, że się ważemy Materye do wszystkich Stanów należące roztrząsać i rezolwować. Z tych Termo wenezy nie jestem przekonany u siebie, i radzić propo nowanych Poselstw niemogę, jednak żebyśmy się niez dali nie czynić łączę się z zdaniem godnego Senatora Jmci Wdy Kaliskiego. Manifest Porty nieiest directe nam oddany, właśnie z kopii od przyjaciela nam kommunikowany, dość będzie na tym że równy Manifest w ostrożnych terminach napisany, że nec movemur, nec sumus przeciwko Traktatowi Karłowickiemu,

będzie

24. będzie oddany JWdu Rezydentowi Angielskiemu tu przytomne-
mu, a przez tego Rptey Hollenderskiey kommunikowany,
i temu od kogo iest Manifest lorty przysłany, niech będzie
posłany.

Ad 2dum. Jakoweby można obrać Sposoby do
pożądanego Rptey uspokoienia z całeniem Wiary Wolno-
ści i Praw Narodowych. Przykład mamy w Polu prze-
szłym, że na Seym Ordynaryiny unikaiąc dalszego bez-
prawia i Impozycyi, Urzędstwa i Współbraia Naszi Po-
słow Obrać i wysłać niechcieli. Więc dla łatwieyszego
Zgromadzenia Stanow do uszczęśliwienia Oyczyzny przez
publiczne Obrady, Nayczyrteniyszą Sądzę Walnego
Wszystkich tu przytomnego z całego Kraiu, ktorą abyś
W. K. Mość wspaniałością Oycowskiego Serca Zadnać
raczył, pokornie upraszam.

Ad 3tium. Co czynić: aby Biskupi, Senatorowie,
Poseł, tudzież wszyscy Inni Aresztanci uwolnieni byli! mi-
łość bliźniego i miłość Narodu Sciąga nas do nayglębszego
W. K. Mci podziękowania Za wszystkie Starania, ktoryches
do tych czas użył. Stawam nayprzeciweyszej niesę prośby
abyś W. K. Mość przez litość Oycowskiego Serca jeszcze po-
nowić raczył, tym Sposobem: Skorłaz W. K. Mość opisu
remonstraye wszystkich gwałtowności i uciskow od Zaczętey
tey roboty przez JWa Repnina przeszłego W. Posła w Narodzie

i Kraiu

i Kraju Naszym dopełnionych, łącząc usilne expostulacye o uwolnienie Biskupow, Senatorow, Posła, Podczaszego koron.º i innych Aresztantow wziętych. Excerpt tych Remonstracyi niech będzie ex mente Resultati Ucześciami Koronną i Litewską Authoryzowany i przez Prezydenta u Dworu Nayjaśnieyszey Impe=ratorowy będącego podany. Przytem W. K. Mość list Swoy do Nayjaśnieyszey Imperatorowy, Spodziewałbym się że ten Sposob nie=zawodnie pozyska litość wspaniałego umysłu Nayjaśnieyszey Im=peratorowy.

Ad 4tum Żądanie Garnizonow Kamienieckiego i Lwow=skiego, jeżeli Skarb jest tak dostatni że całemu Woysku zu=pełnie płaci, z pozostałych nad tę expensę dochodow, wzgląd dla Nichże Woli W. K. Mci i Zdaniu Przeświet.º Senatu oddaię.

Mowa Imć. Pana Moszyńskiego Kszttna Lubel:

Wokowany na teraźnieyszą Senatu Radę, należyty Majestatowi Oświadczywszy Respekt, na Punkta propozycyi zdanie moie wyrażam.

Ad 1mum W tey usnosci, że iżeli kommunikowana nam Copia Manifestu Nayjaśnieyszey Porty z autentyczney pocho=dzi wiadomości, Nayprzyzwoitszy Sposob z punktu obwinie=nia o złamanie Traktatu Karłowickiego w tym czasie, niewin=ność Sądzę deklaracyą, a Ministerio Oświadczaiącą; iż Scisłe Traktatu tegoż zachowanie było i iest zawsze naywiększym

Obowiązkiem

26. obowiązkiem. I tym też jak do nas doszło uwiadomienie sposobem, do wiadomości Nayjaśniey przestać Porty.

Ad 2dum Z doświadczenia przeszłych i do tąd trwających nieszczęśliwości, że ostatniego Seymu wcale sobie naród nieżyczył, dał to poznać jawnie, gdy ledwie w kilku tym Wudztwie Posłow obrał, Ucalenia zaś nayistotnieyszych Zaszczytów Naszych Wiary, Wolności, i Praw Narodowych że w całości żąda, jaśnie w Manifestach po wszystkich Wudztwach explikuie się. Rada zaś w tym podług Natury Rządow Naszych niemoże bydź ani pożyteczna ani skuteczna, tylko w Zupełney Wolności, a w tak ważnych materyach w Zgromadzeniu całego Narodu.

Ad 3tium Za wszystkie czynione Starania o uwolnienie Biskupow Senatorow i Posła gwałtownie z pomiędzy nas wziętych, tudzież o wyswobodzenie JW Podczaszego Koronnego i innych Aresztantów z miejsca mego Nayniższe W. K. Mci składam podziękowanie, tym więcey obowiążesz sobie W. K. Mość Serca Narodu, gdy powtórzyć listownie instancye swoie za temi Wiary i Wolności Ofiarami będziesz raczył.

Ad 4tum Dla Garnizonow Kamienieckiego i Lwowskiego prawem jest naznaczone quantum, jeżeliby zaś okoliczności teraznieysze wyciągały potrzeby, tego determinować trudno, niebędąc informowanym o potrzebie ni o możności Skarbu.

Mowa

Mowa Xcia Lubomirskiego Marszałka W.K.

W okropnym Stanie Rpltey gdy do Ratunku Oyczyzny W.
K. Mość wielną powoluiesz Radę, wyznaięc wierną u Tronu W.K.
Mci Rekognicyą Za Oycowską w tym Jego pieczołowitość, na
podane Z Kancellaryi Koronney propozycye, to Z Mieysca i Urzę-
du Mego Wyrazam Zdanie.

Wiele na tym przynależy W.K.Mci i Rpltey by Sąsiedzka
przyiaźń w czystym pokoiu mocą Traktatu Karłowickiego ugrun-
towana Z Nayiaśnę Portą nienaruszona Została, jawne w tym są
dowody nieprzerwanych chęci i Usilnosci Rpltey tak Za Ante-
cessorow jako już i Za panowania W.K.Mci, gdy w R.ku 1764tym,
przy Ratyfikacyi Traktatow Z Porteną Rossyyską, a pod czas
Szczęśliwey Koronacyi W.K.Mci przy wyznaczeniu Kommissyi do
traktowania Z Postem Nayiaśnieyszy Imperatorowy JMci Ruskie u-
trzymowanie tegoż Traktatu Karłowickiego od Rpltey Zaszły i
nastąpiły Obowiązki. A jezeli w przeciwnym Nayiaśnę Porta
Zostaie porozumieniu, Mocno interessować W.K.Mość i Rpltą
potrzimo by iak Nayprędzey i iak Nayusilniey Z tego mniema-
nia wyprowadzona Została. Dla czego Nayiaśnieyszy Krolu, Są-
dziłbym abyś W.K.Mość wysłać raczył Poselstwo do Krola
Angielskiego iako Niemniey i do Nayiaśnę Stanow Hollenderskich,
aby te Potencye, Za medyacyą ktorych Traktat Karłowicki
nastąpił, Za przełożeniem Sobie przez Posła W.K.Mci istotney
prawdy i czynności Rpltey, przyiazne do Nayiaśnę Porty uczynić

Raczyły a

28. raczyły kroli; z oświadczeniem trwałey chęci i nienaruszo-
ney usilności W. K. Mci i Rpltey w utrzymaniu wieczystego
Traktatu Karłowickiego, a przeto wszelkie grożące Narodowi
i Obywatelom być by mogły odwrocone nieszczęśliwości.

Każdemu są i będą żywym zawsze wyobrażeniem
krolestwa tego fatalności, licznym Obywatelow naszych po
grodach uzaleniem okryslone, Sami nawet przyswiadczać
możemy Kraju, Narodu, i Obywatelow ruinę, zniewagę, i zni-
szczenie. W tak wielkich więc kraju dolegliwościach, gdy
złożenie Seymu jest trudne i dalekie, upraszam W. K. Mci
o iak nayspiesznie wyznaczenie i wysłanie poselstwa do Nayiaśn.
Imperatorowy Jeymci Rossyiskiey z iak naydoskonalszym donie-
sieniem wszystkich czynow i umysłow w kraiu naszym wyko-
nanych przez JWa Repnina Posła Wo na ów czas tey Nayiaśn.
Monarchini, ktorego gwałtowne czynności i przymusy iak wiel-
ce dalekie były od wrodzoney wielkości duszy i serca Jey że
tak sprawiedliwą czyni sobie należy otuchę z doskonałym
uwiadomieniem i wszystkiego sobie przełożeniem, że żądane
dla całego krolestwa pozyskamy zaspokoienie z umocnieniem
wiary i wolności nay kardynalnieyszych fundamentow Praw
dow Rpltey naszey. Ewakuacya zas woyska Rossyiskich
z granic Rpltey by iak nayspiesznie uskuteczniona była, ia-
ko niemnieyszy krzywd poczynionych nadgroda, niech będzie
w usilney staraności wyznaczona od W. K. Mci do tego

Poselstwa

Poselstwa osoba z instrukcyą polecona. Wybor Osoby 29.
do tego Poselstwa oddaię Woli W. K. Mci. Z przeswiadcze=
nia zaś okazanych w tylu fakcyach doskonałości i patry=
otyzmu JW. Ogińskiego Miecznika Księstwa Lit. mam so=
bie za powinność do tey delegacyi W. K. Mci polecić. O
podobnez wysłanie Posłow Nayiaśn. Krolu doprasza̧m się i do
innych Potencyi, ktore z mocy Traktatow a mianowicie O-
liwskiego, lub z obowiązku dobrego Sąsiedztwa udać mogą
swe poważne przełożenia do przyspieszenia iak Nayprędz=
szego skutku zaspokoienia. Wybranym zaś od W. K. Mci
na delegacyą z Skarbu Koron. i W. X. Lit. podług potrzeb
z oszczędnością, a w proporcyi podziału podług prawa i zwy=
czaiu supplementować mogą, a JWW. Kanclerze podług
Opisu Prawa, Instrukcyą wygotować będą powinni.

Tak z powinności Obywatelstwa, tak z urzędu Stra=
ży pilności Bezpieczeństwa publicznego pod bokiem W. K. Mci
piastuiącego, iako i z ścisłey krwią konnexyi, żywym i
mocnym iest we mnie uczuciem nieszczęśliwości zabranych
w niewolą Senatorow i Posła, iako niemniey więzienia
godnego Obywatela JW. Podczaszego Koron. i innych, kto=
żyby iak Nayprędzey zyskać mogli uwolnienie, dele=
gowany Poseł od W. K. Mci do Nayiaśn. Imperatorowy
JeyMci niech naymocnieysze w przełożeniach swoich uży=
ni starania.

Hcesądzy

30.

Nie Sądzę Nayiaśny Krolu bym Zdaniem moim w czymkolwiek Prawa ubliżył, lub cokolwiek w czynnościach nad Prawo, Wyzey wierney Radzie W. K. Mci dozwalał, bo wysłanie Posłow nietylko dawnemi Prawami i przykładami przez JW. Kasztelana Smoleńskiego w głosie Swoim przywiedzionemi iest Radzie Senatu przyzwoite, lecz i Swiezym przymierzem W. K. Mci z Rzpltą, iest to iawnie i dokładnie W. K. Mci z wierną Radą dozwolone. Wdawać mi Się w Materias Status bynaymniey niegodzi, lecz ponawiać to, co wielokrotnie przepisuią Prawa; Oświadczać dotrzymanie tego co Prawa Skazuią, użalać Się na to w czym Narod ponosi ukrzywdzenie, Zadać przyiaznego udania Się ku Zaspokoieniu Oyczyzny, Ziednać Wolność w niewoli Zostaiącym, iest to iak powinnością każdego Obywatela, tak nierownie wierney Rady W. K. Mci, Obowiązkiem.

Utrzymanie Fortecy Kamienieckiey i Garnizonu Lwowskiego iest wielce wynagłaiącą potrzebą, ktorey podług dokładnego wyłożenia Kommissyi Woyskowey, a podług Sposobności uszczuplonych Prowentow Rzpltey, umiarkowane wyznaczenie być powinno do iak nayprędszey Satysfakcyi przez Kommissyą Skarbu Koronną, lecz iedynie tylko z dochodow przez Prawo Sobie dozwolonych.

Mowa JO. Xcia Czartoryskiego Kanclerza W. W. Xgo

Jako na

Jako na Złączeniu Duszy z Ciałem zawisło bycie człowieka, tak też podług Praw Oyczyzny naszey, Wolney Rzpltey, Sprawie Krola z Narodem, a Narodu z Krolem uspoienie i złączenie oddzielnym bydź niemogące. W tym Panowania Swego Związku i Obowiązku, gdy w tak wielu krytycznych i już wcale fatalnieyszemi Państwa bydź niemogących okolicznościach, w tak ciężkich już a niebezpiecznych w dal Zatrudnieniach, w tak boleśnie dotkliwych Zgubach, tę urzędowną Senatu Radę W. K. Mści P. M. M. łey Zgromadzić i Zapytać raczyłeś, powinne Nayuprzeymieysze i Nayuniżeńsze czynię za to podziękowania, a z powinności i wierności zaprzysiężoney, od tak znaczney dawności kanclerskich usług moich nigdy i w niczym nieskażoney, takowe moie wyrażam Zdanie na podane od Tronu Propozycye.

Każdemu Narodowemu Państwu jest, w nayporządnieyszey Zostawać Spokoyności zprzyiaźnioney z Mocami postronnemi, a tym więcey Sąsiedzkiemi Potencyami, tak długoletnie i dostatnie trwającey w przeszłym Wieku Woynie Polskiey z Tureckim Państwem, gdy w początkach panowania Polskiego Augusta II obostronne nastąpiło Zaspokoienie Traktatem Karłowickim, tego Traktatu Opisy i Warunki że bynaymniey nigdy i w niczym nienaruszyła Rplta nasza, i owszem do Obserwy Onego w czułych i Zabiegaiących była zawsze ostrożnościach i dozorach, jest z bezprzestannych dowodów jawno. Wszakże Traktat pokoiu z Państwem Rossyiskim zawarty w R. 1686 tym,

gdy dopiero

gdy dopiero R.^u 1710 był Ratyfikowanym w krotce po Zwycię-
żonym pod Pułtawą Krolu Szwedzkim przez Monarchę Rossyi
Piotra W.^o Cara Alexiewicza, Warowała to Sobie wyraznie
i Uroczyscie, że ta Ratyfikacya naruszać i nadwerężać nie
powinna i niebędzie mogła Naszego z Turkami pokoiu Trak-
tatem Karłowickim ubezpieczonego. Także gdy tenże Monar-
cha Piotr I. przedsięwziął woiowanie z Portą, gdy potym
toż uczyniła Imperatorowa Anna, gdy toż czyni Szczęśli-
wie panuiąca Monarchini Katarzyna II. Widząc i Znaiąc
Rossya Naszey Rzpltey z Portą Traktatowe pokoiu obowiąz-
ki, nieożywała Polski do wspolności w tych Woynach ani
tey była pretensyi. Że wiernie że wcale z Strony Pol-
skiey był dotrzymany Traktat Karłowicki, uznawała i
uznała to Porta także w odpisach Swoich od Samego Soł-
tana i Weyzyra Jego na listy W. K. Mci; Elekcyą Jego do
Tronu oznaymuiące poselstwem JP.^a Alexandrowicza. A
gdy w Tureckim Manifescie od Weyzyra w Obozie uczynionym, od
Porty approbowanym znaydują się mniemania myłące się, i
zarzuty prawdziwości żadney wcale w Sobie niemaiące, a żeby
o niebytności pobudek takowych ią uwodzących była Porta
przekonywana, tego na to Sposobu użyć zdaie się i mnie
Naywyżzywniey, Żebyś W. K. Mść za Radą tegoż zgromadzo-
nego Senatu, naznaczyć i wysłać raczył Posła do Krola
JMci Angielskiego, oraz i Rzpltey Federali Belgii, uprasząc

te obiedwie

te Obiedwie Potencye jako Medyatorow Traktatu Karłowickiego żeby one przez mianych Posłów w Stambule przekładać i dowodzić chciały jasne tych Zarzutów nieistotę i dowodne nieprawdy, z upewnieniem o Stałości woli i przedsięwzięcia J. K. Mci i Rzpltey w dotrzymaniu Obowiązków Traktatu Karłowickiego, póki ze Strony Tureckiey będzie nienaruszonym.

Każdemu z Nas, jako też w powszechności krajów naszych Obywatelom były albo widocznie bolesne, albo widomie żałaiące te okropne czynienia i podstępne działania, ktore dla tego próżne, bo pod ten czas bezważne Panuiącey Samowładnie Rzpltey Zachowuiąc tylko nazwanie, w Samey zaś rzeczy były Robotą i Skutkiem gwałtownych wymysłow Xcia Repnina Posła W. Pełnomocnego Rossyi, tak w tym co było i zdawać się mogło do Interessu Monarchini Jego Należącego się, jako też w okolicznościach nam całe domowych i wewnętrznych, nawet i w tych ktore były iedynie tyczącemi się w partykularności Naszych Obywatelów, przykre, ostre, i groźne były tego Xcia nakazywania i koniecznie przynaglenia bez przystoynego nawet względu i poważania Osob w Urzędach Ministrowskich Senatorskich Poselskich, na Seymie Reprezentuiących Rzpltey postać. A kiedy każdemu z nas i w Nas się wiadome Wzdlkim i nieporownanym Zbiorem Nayiaśnieyszey Imperatorowy Jeymći Rossyi Sławiące ią wiekopomne Duszy i Serca dostoynałości i dobrotliwości, w ktorych często te

nayusspanialsze

E.

naywspanialsze oswiadczała Żądania, okazywała chcenia, aby pod Jey panowaniem i w czasie Onego człowiek żaden niebył cierpiącym, ale w umiarkowanym znaydował się zaszczęśliwie niu; jest naturalnym mniemaniem, jest należytym sądzeniem: Że mimo Rady i Woli tak cnotliwie, tak sprawiedliwie, tak heroicznie panującey Monarchini postępował Jey Poseł Xiąże Repnin. Więc żeby Ta i tak wydoskonalona Pani była dowodnie i zupełnie o wszystkim uwiadomiona, żeby mogła poznawać nasiemne początki i zakorzenienie, przyczyny wszelakiego rodzaiu i gatunku dolegliwości w Oyczyznie naszey i w Oney ruin i zgub prawie ostatnich; jest moim zdaniem; jak Naybardziey potrzebne wysłanie od W. K. Mci za Radą Senatu Posła do Imperatorowy Jeymci, którego przez składania dostateczne, proszenia przystoyne, i starania rozsądne podług roztropnie daney Onemu Instrukcyi; by czynności naszey teraznieyszey zarzutów, uspokoienie zbliżać i sprawować mogły. Wybranie zdolney do tego poselstwa osoby naylepiey wymiarkuie dostkonała W. K. Mci Roztropność. Jemuż do Rossyi Posłowi aby zalecone były usilne starania do uwolnienia Biskupów, Senatora i Posła, na Seymie w czasie Seymowania od Żołnierstwa postronnego w detencyą wziętych, z natury Obywatelstwa i urzędów swoich żadney inney władzy i iurysdykcyi tylko własney Narodu podlegaiących. Podobne też starania aby zlecone były Posłowi

o Ekterażye

o Liberacyą, z Aresztu JW. Podczaszego Koron. takze z więzienia innych Obywatelow naszych. Z Mieysca Mego Supplikuię. Osobnie: jednemu do dworu Rossyi, drugiemu do Angliy i Hollandyi, aby w wszystkich między Skarbami Oboyga Narodow prowenieneyach naznaczone były na Expensa Koronny.

Jest tak niezchronnym jako też wielce potrzebnym, żeby Garnizony w Kamieńcu i Lwowie były za Assygnacyą Rady teraznieyszey od Kommissyi Skarbowey Koronny Supplementowane.

Jezeli kiedy i w czym będą potrzebne i do innych Dworow postronnych Poselstwa, Mądrość W. K. Mci i Oycowska Jego Miłość Oyczyzny to uważy, i przez dalsze Senatu Rady determinować będzie mogła.

Rząd Twoy Nayiaśny Krolu, Znajomość i pamięć obowiązkow Panowania, wdzięczność za wybranie się z Narodu do Panowania, z tą przodkuiącą w umyśle i Sercu W. K. Mci niech Zostaią konwiktyą, iż jedynie w pomyślnościach Rpltey Swoie osobiste zakładać i używać możesz Szczęśliwości, jestem tego i Świadkiem i Wyznawcą szczegolnie W. K. Mci Pa. Mei Młmu gorąco życzącym.

Mowa JMP. Gwozdziewicza Posła Lit.

Gdy oprocz codziennego o dobro publiczne Starania Zażywasz Nayiaśny Miłwy Krolu Radę Senatu na Ratunek

Oyczyzny

Oyczyzny w naykrytycznieyszym Jey położeniu, wielbiąc nie-
sprawowaną o uszczęśliwienie Jey troskliwość W. K. mći P[da] m[o]ścito
na podane od Tronu propozycye odpowiadam z winną Maje-
statowi i Oyczyźnie wiernością.

Ad 1mo. Jako jest potrzebne dla Rzpltey Zachowanie
pokoju z Nayiaśnieyszą Portą Ottomańską, jak nienaruszenie utrzy-
mywała go do tąd Rzplta przez Warunki Traktatu Karłowic-
kiego, i jako przeciwne jest w tym Porty Rozumienie, jako
to dostatecznie wywiedziono uprzedzającemi głosami, dla
wyprowadzenia z którego, Sądziłbym być przyzwoite
Poselstwo do tejże Porty. Lecz gdy dla Oświadczonego w
Manifestach Jey do Polski nieukontentowania, mogłoby być
takowe Poselstwo z derogacyą powagi Królewskiey i Rzpltey
od Niey nieprzyjęte, więc zda mi się potrzebne wysłanie
Posła do Anglij i Hollandyi jako do Potencyi w Medya-
cyą Traktatu Karłowickiego wchodzących, z rekwizycyą
aby te potencye przełożyły Porcie Ottomańskiey
iż jako W. K. Mość i Rzplta żadnego Kroku Traktatowi
Karłowickiemu przeciwnego nieuczynili, tak wiecznie go
utrzymywać chcą i będą.

Ad 2do. Doniesione od Acta publica liczne
Żale Obywatelów naszych przeświadczają dostatecznie Ca-
lamitates Oyczyzny, własne zaś u Nas ciwie Konwinkuie
każdego o krzywdach klęskach i hańbach Narodu naszego.

Pokoym

Takowym dolegliwosciom gdy Rplta dla przyczyn w Propo- 37.
zycyach W. K. Mci wyrazonych i wielu inych w Zgromadzo-
nych Stanach Zabiegać niemoże, upraszam i ja W. K. Mci Pa
Mo Mgo abyś niezwłocznie wysłać raczył Posła do Nayia:
sney Imperatorowy Jeymci z doniesieniem wszystkich gwałto-
wnych dzieł i przymusow Ksca Repnina Posła na ów czas
Wo Pcyze Imperatorowy Jeymci w ktorey dobroć i łaskawość
na wspaniałym przyrodzenia Jey gruncie Mądrości i Spra-
wiedliwości Zasadzone niedopuszczą myśleć nawet o tym; że-
by uwiadomiona o postępkach Ksca Repnina niemiała Się
skłonić do uspokojenia Rpltey, Zostawując Ją w Zupełnym
Zachowaniu panuiącey Wiary i Wolności, jako Sprezyn i Za-
wiasow całego Rpltey Rządu. O wyprowadzenie Woyska
Rossyiskich z Polski jest Zdaniem moim Żeby było Za-
lecone wyznaczyć Się maiącemu od J. K. Mci Posłowi Sta-
rania, z przełożeniem krzywd od tegoż Woyska Obywatelom
i Krajowi Naszemu uczynionych. Wybranie Osoby do tego
Poselstwa doskonała przezorność W. K. Mci naylepiey uczy-
nić potrafi, z własney zaś Znajomości Przymiotow, Cnot i
talentow Jmci Pa Miecznika Litewo Smiem W. K. Mci do
tey funkcyi rekommendować. A jako wszystkich Sposobow
do nayprędszego Rpltey uspokojenia ubliżać nienależy, tak
wysłanie z rekwizycyą, o taki Skutek Posłow do inych
Potencyi, czy to Sąsiedzkiey przyiaźnią złączonych, czy to w

Traktat

58.

Prałatat Oliwski wchodzących, jako też wybranie do tey Funkcyi osob Zostawuię przezorney woli i dyspozycyi W. K. Mci.

A że to zdanie moie obrębow Prawa nieprzechodzi, reseruię się w tym do konwinkuiącey Explikacyi w godnym głosie JOW. JMci Marszałka W.º Koronnego Myśl moią uprzedzaiącey.

Destynowanym od W. K. Mci do Poselstwa Osobom Żeby ze Skarbu Koronnego i Lit.º uproporcyonowany z Prawa i do możności teraznieyszey dany był Supplement pieniężny Słuszność i Zwyczay tego wyciągaią.

Ad Stiū. Przerażaiąca nieszczęśliwość Zabranych w niewolą Senatorow i Posłow, jako też więzienie JW. Szadkiego Podczaszego Koronnego movet mnie Żebym upraszał W. K. Mci i Jaśnie W. Minist.º aby zlecone było Posłowi do Dworu Peterburgskiego, nayusilnieysze staranie, o jak nayprędsze Ich uwolnienie, jako też innych więzniow Polskich w detencyi Rossyyskiey Zostaiących.

Ad Stiū. Forteca Kamieniecka i Garnizon Lwowski Żeby w dobrym stanie utrzymane bydź mogły, potrzebnym bydź sądzę Supplement pieniężny z prowentow do Skarbu Koronnego ex mente Prawa wchodzących, a od Kommissyi Woyskowey o potrzebach tameczniych Informacya.

Mowa JMci Pana Jurowskiego Marszałka Kadencyi Lit.º

Kiedy nas tak okropne czasow dotykaią nieszczęścia, i tym

Naymocniey

naymocniey całemu widzę odjętą Spokoyność Krajowi, Że
wszyscy iedno czuiąc niejedne nam się przecież do Zaleczę-
nia Ran Oyczyzny dostateczne wydaią Sposoby. Powstaią
w Narodzie wielorakim Uciśnieni nieszczęściem mężowie,
daią w Ofiarę Życia, wyzuwaią się z wszelkiego gatunku
Maiątków Obywatele, lud cały z Sprawiedliwych złupiony
własności, gorzki ten tylko za codzienny brać musi pokarm.
Wiem ja Miłwy Królu Że to nie są Skutki Staranney o
nas W. K. Mci Szczęśliwości, bo widział Naród jakim Serce
Jego napajało się Żalem. Wiesz W. K. Mość Obraz przy-
szłości w poniewolnych wyryty czynnościach. Ale cóż jedna
w Nas wszystkich Niemoc aby Sąsiedzkie tamować Zabiegi,
które do tey Nas przyprowadziły Rozpaczy, Że się albo w po-
staci uskarżających albo w dobie proszących Stawiać musiemy.
Bolą nas w prawdzie ostatnim iuż nam grożące nieszczęścia
Co Raz mocniey Szerzące się Rozterki, nie dla Samey dobra
jakiego utraty, bo te często Spokoyna przywraca chwila,
ale Że nas od jednomyślnego Sposobu Ratowania Oyczyzny
Równo dobrze myślących oddalaią. Sarka iuż głośno Naród
tak daleko Że aż w cudzych Państwach to lamentliwe
obija się Echo. Czuie prawowierny katolik, Że Wiary;
Czuie Obywatel, Że Prawa; Czuie Syn kochający, Że Oy-
czyzny Życiem bronić powinni. Ale Za cóż te wszystkie
Skargi nie wprzód na łonie tak kochaiącego złożone Oyca?

Którzy by

40. ktoryby rad chętnie z Narodem według Sił powierzonych So-
bie, jako nayprędzey wzbijaiącą się wspolnie burzę, Szukając
i teraz troskliwie przez podane do Rady Punkta, jakoby no-
wo grożące zatrzymać zamachy, na ktore z uszanowaniem
Majestatu, moie otwieram Zdanie.

Ad 1mu: Kiedy wielu przedemną mowiących w Zę-
lu W. K. Mci wysłanie Posła do Sprzymierzonych Potencyi,
a Traktat Karłowicki ważyiących zostawiło. Ja Miły Kro-
lu, że widzę niewchodzący cały Naród w czynności, ktory czy-
sto lub sprawiedliwe ustawy za podeyrzane osądza dzieła,
a sama nieuwiadomość jakim się toczą losem przymierza
grzech ledwie nie w Srogie widzi; niezyczyłbym do tych
W. K. Mci wysyłać Potencyi, ktore się do pomnożenia praw
innym Religiom pomocą stawały. Przez Poselstwo bo-
wiem ponowa przyiaźni, odnowiłaby do Samego W. K. Mci
Narodowe żale, wiedząc że w Jego ręce wysłanie złożone
Poselstwa. Ale biorąc Samey Porty świeże za przykład
czynności, że na uczyniony przez Xcia Gallicyna Manifest
samym się tylko kontentowała Remanifestem, a do żadney
lubo bez niey niejest, Sprzymierzoney niewysyłała Potencyi
Poselstwa, życzyłbym tylko jak naydoskonaley i nayrze-
telniey fałsz zarzutu przestępstwa Traktatu Karłowickiego
pokazawszy, wstyd kłamstwa zarzucającym zostawić. Jak
znaczne Xciu widzi Kredawskiemu poczynione szkody,

Czyż nie są

czyż nie są oczywistym dowodem że przestępstwo Karłowie- 41.
kiego Traktatu mało u Porty Ottomańskiey iest w Obserwie.
To dokładne objaśnienie przytomnym tu oddawszy Ministrom,
równym Sposobem jak Nas od Porty doszła wiadomość sta-
rać Się; aby ta Nasza doszła Porty Rezolucya.

Ad 2dum; Troskliwe W. K. Mci Staranki, żeby
nayprędzey uspokoieniem kraju ogólną każdemu przy-
wrócity szczęśliwość, i żeby tym prędzey mieć mogły skut-
tek dawny w Sąsiady Zwyczay którzyby teraz przepisem
Prawa bydź niemogł. Bo kiedy Jmć Wda Pomorski
już w Swoim namienił głosie, ja do niego moie przychyla-
iąc Zdanie, życzyłbym W. K. Mci Zgodną Stanów Kon-
federacyą. Aby te co powstały pod jednym Zostaiąc Rządem
i już do iednego Zmierzaiąc Celu, jako nayprędzey Skutkiem
dobrych cieszyć Się mogły Zamysłów. Zatamuie Się przez
to coraz to żywiey wzmacniaiące Się nienawiści i już
Naród niebędzie woiował przeciw Narodowi. Odkryią Się
nayskrytsze wszystkich Zamysły, a W. K. Mci wiekopomna po-
mnoży Się Sława; żeś Się nato chętnie z Narodem zprzy-
mierzył, żebyś Wiary i Wolności ratował

Ad 3tium Uwolnienie tak wielkich mężów że nietylko
przez Szacunek Osób każdemu bydź prawem powinno, a dopóki
kiedy Sławę Narodu, ubezpieczenie Osoby każdego w Sobie Za-
myka, jakże o to gorącey nieponawiać prozby, ktora żeby po tylu

już

F.

42. już W. K. Mci wyrażałł Słuszna była i dobre Posła u Dworu Peterburgskiego przyjęcie. Życzyłbym też z Pełnomocnym o to Znieść Się Posłem i dać Jemu poznać jako troskliwy Naród o Swoich przywrocenie Ziomkow.

Ad 4tu. Położenia Fortecy Kamienca jako dla Rzpltey jest Twierdzą gdy wszyscy to Znamy, więc Rzecz prawdziwa Żeby na Utrzymanie Garnizonu Kommissya Skarbowa Sposob Obmysleła płacy jako też i dla Garnizonu Lwowskiego.

Respons Krola Pruskiego (: jako mowią :) do Iednego z Marszałkow Konfederacyi.

Odebrałem list ktory WMS Pan do mnie pisał Imieniem tych Swoich Ziomkow, ktorzy Się mianuią bydz Konfederatami. Jezeli był do tego powodem list Ksdza Benoit mego Ministra do Nich pisany, upewniaiący Ich aby uczynili koniec popełnionym Rabunkom w moich granicach i przeciwko moim poddanym, na to odpowiem WMcPanu, iż to iest Rzecz osobliwa dziwować Się temu; Że kiedy Oni pustoszą wszystkie miysca ktoredy przechodzą, to ia biorę te środki abym moie od Ich napaści zasłonił kraie. Jak Skoro granice moie Respektować będą, mnie Sami niezechcą przymuszać do tego abym o Obronie moich poddanych myslał, natenczas niebędą mieli przyczyny obawiać Się tych Obrotow, do ktorych mnie gwałtem pociągaią tym Sposobem.

Załosna to iest Rzecz dla Krolestwa i Rzpltey Polskiey,

Że tak

że tak znakomita Część Jey Obywatelow, tak źle wyrozumiewa Swoy i Oyczyzny Swojey Interess. Mowisz mi WMC o Religii i o Przywilejach że te należy bronić i utrzymywać, a o tym żadney nigdy niebyło Questyi, a żeby przeciwko pierwszey kiedy powstawano, a drugie aby naruszano.

Oskarżasz WMC Swego Własnego Krola że niedopełnił obowiązkow do ktorych przystąpił. Krola ktorego Narod Polski obrał zgodnym głosem za Swego Pana, i ktory dla tego Samego powinien bydź Swiątobliwie poważanym. Ale jak WMC możesz udać za Sprawiedliwe wniesienie takowe, ktore Samym Skutkiem Omylne bydź Się pokazuie.

Krol Polski zamiast tego aby miał kiedy przestąpić Prawa ktore utrzymywać poprzysiągł, dowieść można że właśnie za Jego panowania zaczęto prawiać około tego, aby wykonywanie Praw iuż zapomnianych znowu było przywrocone, a mianowicie ustanowienie rownosci Praw i Prerogatyw między rożniącemi Się Członkami Narodu Polskiego. Te Prawa i Przywileje rowne dla wszystkich Polakow były, iednakże niesprawiedliwie odebrane Dyssydentom, chociaż Im gwarantowane przez Naypoważnieysze Potencye. Starano Się Onym ie przywrocić, ale to nietylko Krol Sam ktory dla Nich te Prawa podźwignął, owszem wyrok Seymu Konfederacyi pozwolił Im cieszyć Się z praw Swoich. To iest dzieło Narodu Polskiego, ktory czyniąc Sprawiedliwość iedney

Części

44. części członków swoich tak w tey materyi decydował.

Nojąc tego niemogę dla czego część katolików w Polszcze większa stawiać się śmie niebezpieczeństwa dla swoiey Religii? Pytam się w czym ona iest exponowana! Czy nieiest zawsze panuiąca zwłaszcza na fundamencie tyże Konstytucyi? na którą się uskarża. Czyliż niemasz w tey Konstytucyi artykułów, które są daleko przychylnieysze katolikom a niżeli dyssydentom, w ten czas właśnie kiedy dyssydentom pozwala się zostawać katolikami, zabrania się zaś katolikom pod utratą wszelakich Prerogatyw aby swoię wiarę odmieniać mieli. Z tąd iasnie widzieć można: Że Krol Polski za miast naruszenia Praw swego Narodu utrzymywać ie usiłował. On chciał uciśnionym poddanym swoim przywrócić Prawa z których byli obnażeni.

W czym mu dopomogła Imperatorowa Jeymość pobudzona będąc przez podobne względy słuszności i ludzkości, oraz authoryzowana przez Traktaty swoie z Polską na utrzymanie Konstytucyi tyże Rpltey. Ani ta Monarchini, ani Krol Polski, którego ona podparła usiłowania Patryotyczne, nigdy tego niepomyśleli, aby kiedy mieli iść postępnie naprzeciwko Prerogatywom Religii katolickiey co się samym skutkiem okazuie. Owszem Imperatorowa Jeymość i Krol Polski, oraz cała oświecona Europa wzdryga się nad występkami, w które nieuczesna żarliwość wprawiła tych z pomiędzy Polaków, którzy ostatnich czasów miecz i ogień do swey

wprowadzili

wyprowadzili Oyczyzny. Religia Chrześciańska brzydzi się Rozlaniem krwi i nienawidzi gwałtownośći, a Duch tolerancyi iest Jey Żywiołem.

Pierwsi Chrześcianie byli ludzie Nayspokoynieysi na świecie, Ci politowania mieli nad Heretykami, Starali się onych nawracać a nieprześladować, a Katolicy Chrześcianie mieliby zaś takim iak Sami Chrześcianom Zazdrośći wolnego wyznawania Religij, ktorey Artykuły fundamentalne ~~są obiema~~ są obiema wspolne. O coż tedy Polscy Katolicy uskarżaią się? Jeżeli obawiaią się tego aby dyssydenci maiąc Szczupłe Przywileie ktore im ostatnia Konstytucya ubezpieczyła mieli kiedy przeciwko Nim głowę podnieść, albo żeby Wm Panowie ktorzy przez tęż Samę Konstytucyą dostąpiliście tego Prawa i powagi że iesteście Członkami Religij panuiącey, mieliście się kiedy żalić na prześladowanie tych, ktorzy pod Waszym ięczą iarzmem. Zamkniętoż Wam Kościoły? popsutoż Wam Obrazy? Byłże kto z Polakow przymuszony do odmienienia Swoiey Religij? przynaymniey ia o żadnym gwałcie tego Gatunku niewiem. Zaczym Wasze narzekania żadnym Sposobem usprawiedliwione być niemogą. A tak tedy Religia Wasza iest w bezpieczeństwie.

Myślcie teraz o powinnościach Swoich co do Obywatela i Patryoty należy; a zważcie: jeżeli można Waszey Krainy, Polskim Obywatelom, i wolnym iako i Wy,

Zazdrośćie

46. Zazdrości Prawa do Starania Się o Honory, ktore Wy Sami posiadacie Wam i Im rownie Służące. Odrzuciwszy tedy rożność Opinij na Stronę, Zdolność dostąpienia Honorow co ma Za Społeczność Z podwroceniem i obałeniem Wiary Katolickiey? Anglia, Hollandya, nieSą Państwa Katolickie, a Katolicy, Grecy, i Sto inych Sekt maią tam Wolność wyznawania Swoiey Religij.

Niechcey Się WMć dziwować Że ja Sam będąc wielkim przyiacielem tolleranceyi, Racye ktore WMć przywodzisz, Za niedostateczne i Za intolleranceyą poczytam.

Proszę Boga aby dał Zgodę i uspokoienie w Oyczyznie Waszey, a nadewszystko Życzę; abyście Się Sami chcieli postrzedz i nauczyć, jak prawdziwych Przyiaciół ktorzy Was upominaią do pokoiu i Zgody rozeznawać od tych ktorzy Wami kiedzą, a wzniecając Zapał buntow i rozruchow, wciągaią Was w jak naywiększe nieszczęście. Datt w Berlinie d. 10a. 9bris: 1769o.

Uwagi listowne nad Responsem niby Krola Pruskiego.

Im niebezpieczniejsza iest w tych czasach korrespondencya tym większym iest przyiaźni WMć dowodem Zasyłanie mnie wiadomościami do toczących Się okoliczności Sciągaiącemi, do tych należy Copia Responsu Krola Jmci Pruskiego, jednemu Z marszałkow konfederackich d. 10o. 9bris Z Berlina dana.

Lubo o istności tego pisma Zdaie Się upewniać doniesienie,

Że ten list

że ten List minister Pruski Benoit rozesłał, i że umyślnie wydrukować mieli dla tym okazalszego publikowania Sentymentów tego przemożnego Sąsiada względem Interessow Oyczyzny naszey, przecież przyznam się WMKsdu, że ja jeszcze niedowierzam istności tego pisma.

Jeżeli albowiem Krol Pruski osądził za rzecz przyzwoitą publikować Respons Swoy o ktorym mowa, żądałobym się iż |: aby niezostało żadne miejsce ani przyczyna powątpiwania o wyrażonym w tym Responsie zdaniu i wyrokach :| rownie rzecz byłaby przyzwoita rozgłosić i podać publico, ktory to z Marszałkow Konfederackich i o co pisał do tego Monarchy. Już trzeci Rok jako nieszczęśliwa Polska konfederuie się, lecz na większe swoie nieszczęście niecała razem ale po części jedno Ogniwo ~~tt~~ drugie w ciężkie ramiech wciąga, a nieszłyszeliśmy przecie, aby ktory z partykularnych Marszałkow Wdztwa lub Ziem, w szczegulności miał się odważyć na Korrespondencyą z własney Swey Osoby z Wielkiemi Monarchami. Wszyscy się w granicach Rostropności zachowywali i zachowuią ograniczaiąc Swe czynności domowemi obrotami. Zachowuiąc przykładnie Smutney Interessow Oyczyzny Sytuacyi głowom panuiącym udawanie się, odzywanie się do nich bez powagi powszechności kształt całey Narodu wyrażaiącey, żadney wagi ani względu zjednywać niemoże

Sądzębym

Radbym tedy widział kto z Marszałków był tak Smia-
ły, niechże czekać Generalności oddawać się w listy z tak wiel-
kiey wagi Sąsiadem, jakim jest Król Pruski. Ale jeżeli na zbi-
cie wszelkiey istności tego Responsu wątpliwości dosyć jest
zdaniem WMci da upewnienia, że Minister Pruski w Warsza-
wie przyznaie się do niego, który niemógłby nigdy uzna-
wać działem Gabinetu Króla Swego, o którego by exystencyi
wątpić można było.

Więc tylko jeszcze ciekawie wyglądać będę; czyli Sta-
tecznie in publico autentyczności pisma tego rzeczony Mini-
ster popierać będzie, zlękam wszelki w niedowierzaniu u-
por i wątpliwość, a zupełną istność pisma przyznaię. Tym-
czasem dla ulżenia żałosnego bojaźnią przerażonego umysłu
WMci da, proszę ochłonowszy z pierwiastkowey, którą
zwyczaynie rzecz nowa niespodziewana, a tym bardziey
przeciw żądzy naszey wynikaiąca wyrażać zwykła impressyi,
wniść głębiey w uwagę tego pisma; a upew-
niam że nie nieznaydziesz tak fatalnego, coby zupełną
nadzieię wydobycia się z Rossyiskiey oppressyi wywra-
cać mogło.

To pewna że z pierwszego weyrzenia to pismo zda-
ie się nietylko widocznie sprzyiać robotom Moskwy, a-
le też one chwalić, potwierdzać i utrzymywać, lecz zwa-
żaiąc głębiey Interessa, Sposób postępowania Króla Pruskiego

przez

przez cały przeciąg naygorętszych w Polszcze czynności
Rossyyskich, wyrażenia na końcu tego Responsu, nie wię-
cey z nich wyciśnąć i istotnego wnosić niemożna nad to:
Że Król JMść Pruski z przyczyn politycznych niechcąc
zrywać zawartey z Moskwą przyiaźni, a niemogąc bez
narażenia iey sobie odwrócić niezwyciężonych ambicyi
Rossyyskiey zapędow, za punkt honoru zgnębienie i zni-
szczenie Narodu Polskiego zakładaiącey, dopuszcza do
czasu Moskwie rozpoczętey nad Polską srogości, pewny
będąc; że się na zawsze utrzymać niemoże, pewny;
że wieczne zagarnienie Polski pod tyrannią Rossyyskiey
Potęgi, byłoby nieomylnym hasłem zguby i zagnębienia
pobliższych Potencyi, pewny; że rozszerzone przez Pol-
skę aż ku granicom Niemieckim panowanie Moskiew-
skie, byłoby strasznieysze nad sąsiedztwo Porty, a Kró-
lowi Pruskiemu iako naybliższemu Polski sąsiadowi
naystrasznieysze.

Bądź WPan pewien; że niepomaga szczerze
i z gruntu serca robotom u nas Moskiewskim, ma się
tylko permissive do pewnego czasu i punktu, dogadzaiąc
naleganiu Moskwy, nieżałuiąc niekiedy i słow /: lubo
ostrożnością sobie wrodzoną wymierzonych, ktore go mniey
kosztuią :/ dla przysługi Imperatorowey, ktorey ponieważ
cięży woyna na karku z Turkami, i radaby się iey pozbyć,

/: mimo

P.

(: mimo Zwycięztwa od przypadku zrządzone niewątpliwie Zdobyte :) tym końcem chce przez Zimę, póki Turcy za Dunay cofnieni niewrocą się z większą na Wiosnę potęgą (: ktorey; Strata na Woysku osłabić niemogła :) zastraszyć Polaków i pokazać Im; że się ani od Turków Zwyciężonych, Ani od Sąsiadów Polskę otaczających, Żadney pomocy ani Sprzyiania Swym (: na Wybicie się z kaydan Rossyskich :) Zamysłom spodziewać niemaią, a przeto zniewolić do proszenia się u Moskwy o Pokoy, którego lubo Sama u Siebie Żąda, przecież przez nieograniczoną dumę, chce tak rzeczy wykierować, aby przy Niey została chwała i zaszczyt wrocenia Polszcze pokoiu, a to niby przez politowanie nad Jey nieszczęściami i zniszczeniem. Gdyby tego przez Zimę dokazała; łatwieyby wytargowała Pokoy z Turkami, pokazawszy może przez uroczyste od Polski Poselstwo swey doli instrukcye, ktoreby Ona dyktowała, aby pokazać Turkom; że Polska zupełnie zaspokoiona, zapomniała wszystkich naygwałtownieyszych okrucieństw i uciemiężenia przez tyle lat i sposobow od Moskwy nad Sobą wyrządzanych.

A małaż to dla Moskwy korzyść takowe wytargować świadectwo! Choćby nie niezyskała, choćby ulenowane Praw i Gwarancyi kaydany na Polskę; zerwały się były tak uprzatnie bydź zakwitowana z niesłończonych

Szkod

Szkod i obely Polszcze Zadanych.

Gdyby Zas Turcy pogodzeniem się nawet Polski z Moskwą, nieprzestali rozpoczętey Woyny; na ten czas Moskwa zrobiwszy się Panią swemi intrygami Zdania i Wyroku Rzpltey, /: wprowadziwszy ją w niesławne pokoiu Zawarcie z sobą i wszelkich krzywd zmazanie:/ byłaby pewna mocą swych Zabiegow wprowadzić Polskę w otwartą przeciwko Turkom /jako najezdnikom spokoynych i Zgodnych z sobą Sąsiadow/ Woynę, co by było celem wymuszoney przez Xcia Repnina Gwarancyi, i byłoby dopełnieniem Zamierzonym od Moskwy Niewoli Rzpltey. Przymieszeni na ten czas nasi Moskale, czego do tąd niewzieli pod pretextem prześladowania Konfederatow, wzieliby na ten czas pod tytułem Aliantow; przez Rekruty, Kontrybucye, Furaże, Magazyny i podwody. Turcy Zas mszcząc się Za wiarołomność Polakow zerwanych dawnych z sobą Sojuszow, porzuciwszy Zamysły scigania Moskwy w własnym swym kraiu, całą Zajadłość /: ktorey tyle Narodow są okropnemi w dziejach Krolestw przykładami:/ wywarliby na Polskę, ktorey upewniam oziębleby broniła Moskwa, i owszem pod pretextem Zasłaniania granic swoych niezmiernych, chętnieby na to drapieztwa Turkom otworzyła drogę, dosyć maiąc korzyści, siebie ochronić, a Polskę gdy niemożna w swey podległości i poddaństwie Zachować,

przynaymniey

52. przynaymniey pustą na wiele lat zostawić.

Do tegoż to celu ludząc Potencye oświadczeniem że żadney szluby Ziemi niepretenduie z Polski zmierza Moskwa, i po A: liantach swoich należa, aby Polakom wystawiali, niezinteres: sowaney wspaniałości Duszy Imperatorowy Jeymci zamysły, zachęcali Ich do złożenia broni dla prędszego z Moskwą po: godzenia się. Do liczby tych środków i sprężyn Moskiew: skich należy ten wyrzebrany (: jeżeli prawdziwy:) Krola Pru: skiego Respons, który słabe tylko i niepatrzące na dal umy: sły nalklaniać może ku żądaniu Moskwy; Lecz znaiących sposob postępowania tego Monarchy, rozważaiących nawet wyrażenia tego pisma, bynaymniey niezatrwoży perswazyą o szczerym i skutecznym tego Monarchy z Moskwą (na u: trzymanie poprzedzaiących Jey w Polszcze robot) ziednoczeniu i ułożeniu.

Gdyby Krol Pruski szczerze roboty Moskwy w Polszcze od Konfederacyi Radomskiey zaczęte, a na fatalnym Zieździe delegacyinym dokończone utrzymywał, iako zdał się do nich assystować przez swego Ministra, niemogłże rzeczony Mi: nister tego uczynić przez uroczystą deklaracyą zdanie swego Monarchy oświadczaiącą i do tey negocyacyi przystępuiącą? a przecież tego nieuczynił, owszem (: wiadomo wszystkim:) że tenże Minister lubo zapraszany od Xcia Repnina do aktów Delegacyi Kalitatem ochrzczonych, niepodpisał ich, i trzymał się

i wymowił się od podpisania. Bo takowy postępek wybiłby był Polakom jawnie wdzięcznym wspólną z Moskalami czynność Króla Pruskiego wszelką z głowy czynność i ochotę konfederowania się przeciw Moskwie. Niemogłże gorejącego pożaru przytłumić. Niemogłże przez trzecie osoby pierwiastkowym w Barze Konfederatom dać poznać, że się Jemu to niepodoba i do uspokojenia się onych w swych zapędach skutecznie skłonić? Czy mogliżby takową perswazyą i insynuacyą odrzucić ludzie na tenczas bez wszelkiey pomocy, niepewni jeszcze będąc czy Turcy poruszą się, i woiować za ich i swoy interess będą? Tym sposobem Król Pruski dałby był dowód nayważnieyszey swojej przyiaźni, ochraniając ją od strasznej z Portą woyny, psując to wszystko bez rozlania krwi i kosztu powagą swey perswazyi zamysły Barskiego przymierza, które były źródłem, z którego tęczą się teraz wypłynęła woyna. Król JMść Pruski, jako tak jeden z naymędrszych i nayprzezornieyszych, kiedy czego chce szczerze dla siebie i swych przyiaciół, używa środków skutecznych w czasie przyzwoitym.

Jedno takie pismo o jakim mowa, byłoby przed dwoma laty skuteczne do przeszkodzenia Polakom konfederowania się. Dziś chce w nas Moskwa wmówić że się to Królowi Pruskiemu niepodoba, kiedyż to? oto w ten czas gdy Król Pruski zna dobrze; że niejest w mocy samych Polaków dogodzić żądaniom

w piśmie

w pismie wyrażonym. Zna albowiem dobrze; że Polaky z Moskwą bez jawnego Traktatu Karłowickiego zerwania, go: dzić się niemogą. Jakże temu można wierzyć aby Krol Pruski chciał utrzymywać założone w Polszcze Moskwy Si: stema, gdy tego dawniey nieczynił, co łatwo bez wielkiey u: silności mogł uczynić. Dopiero teraz zdaie się wyiawiać te swoie zdania, gdy widzi albo niepodobieństwo albo niezmier: ne trudności.

Ale podźmy ieszcze do wyrazow listu tego wzmiankowanego, a nic nieznaydziemy coby istotny Cel i koniec Konfederacyi Wo: iewodztw Ziem i Powiatow naganiać miało albo mu się sprzeciwiać. Nagania ten list gwałty i rabunki wewnętrzne, i sąsiedztwa Państw Pruskich zasięgaiące. Nagana ta sprawie: dliwa. Ktoż albowiem z naypoczciwszych obywatelow, nay: lepiey życzących i sprzyiaiących Konfederacyi, chwalić może trafiaiące się tu i owdzie od własnych, uciski bezprawia i ucie: miężenia, duchem zemsty, prywatney nienawiści, chciwości lub rozpusty wykonane. Nagania zamysły Konfederatow przeciwko Krolowi swemu; jeżeli takie tego Monarchy o Kon: federatach zdanie! jest to skutek reprezentacyi Moskiew: skich ochydzenie Konfederacyi za cel maiących. Lecz dosyć iest na powszechną całey Europy konwikcyą pokazać co iest w samey rzeczy; że ani Barska pierwiastkowa Kon: federacya, ani inne wszystkie ktore w Generalności do Barskiey

się odwołuią,

Się odwołuią, i z nią tęczą, w żadnym ałucie swoim niewy-
powiadaią posłuszeństwa Tronowi, ani mu wywroceniem gro-
żą, chcą tylko zrzucić z siebie, z Oyczyzny, i z swych Po-
tomków jarzmo Tyranniy Rossyiskiey, utrzymać zdeptaną
wolność, ocalić i ubezpieczyć panuiącą Religią, ten cel, ten
koniec i meta zamysłów, wszystkiemi tranzakcyami założona.

Utrzymanie zupełney w Prawach i Zaszczytach Dys-
sydentów z Katolikami równości, daie się bydź fundamentem
listu o którym mowa, a zatym i zdanie Króla Pruskiego o
robotach Konfederacyi. Lecz kto uważy dobrze; to Monarcha
ten iawnie daie poznać, że tego samego dla Dyssydentów
Polskich chce, czego im nigdy Rzplta nieodmawiała, ani
żadna Konfederacya pośrzedniczaca dysputowała, ani teraź-
nieysza dysputuie. Życzy i radzi Król Imść Pruski
aby na wzór Angliy i Hollandyi Tollerancya w Polszcze
dla Dyssydentów zachowana była, a coż to nowego? wszak
że temu Konfederacya bynaymniey niesprzeciwia się i tego
samego chce jak do tąd bywało, aby Dyssydenci równie jak
w Angliy i Hollandyi Katolicy, niemieli się i niemieli
Prawa do Urzędów Godności i Legislacyi, samey tylko pa-
nuiącey Religiy właśnych. Do których jeżeliby wszelkie
Religie (: jak w Polszcze mieć chcą :) wstęp miały, to
już tolerancya mieysca niema, ale wspólne wszystkich
panowanie, a z tąd zamieszanie.

Gdy znowu

56. Gdy znowu Krol JMść Pruski w Swym Responsie radzi Konfederatom, aby umieli rozeznawać prawdziwych Swey Oyczyzny przyiacioł, od tych ktorzy umyślnie Ogień poddymaią, aby nas w ostatnie wprowadzić nieszczęśliwości; iawnie daie poznawać, że wcale względem Polski inaczey myśli niżeli Moskwa. On albowiem przez długi przeciąg Swego panowania możnego i chwalebnego, nigdy mocy sobie od Boga powierzoney, nieużył na uciśnienie Rpltey. Imperatorowa zaś w krotkim Swym do tąd panowaniu, wszystkich Swych użyła Sposobow i pretextow do zburzenia Polski. Jeżeli albowiem wspaniałością duszy nazwać się powinna Protekcya dana małey garstce cudzego Kraju obywatelom, dla tego, aby mieć pretext cały Narod i w nim milliony dusz uciskać, prześladować i niszczyć? a za coż Krol JMść Pruski żadnemu z Monarchow wspaniałością Duszy nieustępuiący, z żadnym Sąsiadem Swoim, Rownym [illegible] Moskwa czyni z Polską, i nieposzczęść powodem.

Na dobrze Krol Pruski rożnie między obowiązkami Sąsiedzkiey przyiaźni, wzaiemną całość i bezpieczeństwo Krajow warującemi; a opiekowaniem się małey jakiego Narodu cząstki niezatrudnia się, żeby mieć pretext cały Kray zamieszać, upodlić, zniszczyć, i w swe poddaństwo zagarnąć. Jeżeli się to w Polszcze uda Moskwie, i za wspaniałość Sentymentow ludzkości będzie poczytane

to, co dziś

to, co dziś w Polszcze robi, będzie tego i w innych probował Państwach, jak czyni iuż w Turczech; równą tam Grekom jak w Polszcze Dyssydentom wystawiając Swey Protekcyi Chorągiew. Gotowa z czasem i w Państwach Krola Jmci Pruskiego, i w każdym innym, i małey garstce Katolików, byle to równie jak w Polszcze z Iey Się zgadzało polityką i Interessem, nawet przeciwko gdzie panuiącey Protestantskiey Religii, wystawiać Swey Protekcyi perspektywę.

Unia Prowincyi W^o. X^a. Lit^o. Konfederowaney, z Konfederowanemi Prowincyami Koronnemi.

My Rady Duchowne i Swieckie, Marszałkowie, Konsyliarze i cały Stan Rycerski, Związkiem Generalney Konfederacyi złączeni, jawno czyniemy. Iż kiedy Ogolność składa się z części, te im są ściśleysze, im mocniey i do Stateczniey spoione, tym są trwalsze i do rozerwania trudnieysze.

Szczęśliwym przeznaczeniem, ani dosyć wysławioną Przodkow Naszych przezornością, Polski i Litewski Narody, krwawe wzaiemne zprzykrzywszy sobie niespokoyności, niemogły ani wspanialszego, ani pożyteczniejszego im zamierzyć końca, jako te dwa Narody wiecznym nie tylko Przymierza, ale nayściśleyszey Unii zjednoczyć Związkiem, tak dalece; iż w iedno iuż spoieni ciało, iedną Oyczystych Swobod gorliwością tchnący, raz na zawsze

złączeni,

H.

58. Złączeni wspólni i nierozdzielni, ani w szczególności z po-
żytków korzystać, ani z przypadkowych dotkliwości znosić
jeden bez drugiego mogliśmy, iżby szczęśliwie lub nieszczę-
śliwie część iedna dotknięta, w drugiey podobnez wzbu-
dzała uczucie. Rady, Seymy, Ustawy, Woyna, Pokoy,
Przymierza, Wolność i Religia, tak ścisłym sposobem
wspólne były, iż ogółem wzięte Królestwa całego Obywa-
telów, zaszczycaione tylko Polski i Litwy imie; nie
rzecz i istota rożniły. Wspólną krwią wspólnie bronio-
ne swobody i granice, nie iako tylko zprzymierzony są-
siadowi sąsiad, ale iako ieden ogólny, a we wszystkich
częściach swoich tenże sam wszędzie naród nieroz-
dzielny byliśmy.

Długim doświadczeniem przekonani szczęśliwie
rzeczoney Unij wielbiemy skutki, i tę w swoiey dotąd
nierozdzielności trwaiącą, wiecznym Indissolubilitatis
stwierdzamy węzłem, wzaiemną iednomyślność, nay-
ściśleyszą w czynnościach zgodę, nie iuż ieden drugiemu, ale so-
bie samym na wzaiem nayuroczyściey przyrzekaiąc, i ubezpiecza-
iąc.

W okropnych albowiem Oyczyzny naszey uciskach ten szcze-
gólny został sposób, a żebyśmy z praw przepisu, i Obywatel-
skich obowiązków pewną, tak dawno zaszczepioną, tak szczę-
śliwie kwitnącą wzbudziwszy iednomyślność, nietylko mężnie

i ku obronie

i ku Obronie poświęcone ramiona, ale Serca i umysły łączyli, i
dali tey panuiącey ogolney chęci iawne dowody. Sprzymierzo-
ne Wdztwa, Ziemie i Powiaty, wszystkich Prowincyi do nay-
przędszego iednoczenia Się w osobnych Aktach Swoich wołaiące,
i ktory Szczęśliwiey uprzedzali drugich Zachęcaiące, Spisali
Się w Generalnościach Koronna pod Aktem N. na Osobę JW.
Krasińskiego Marszałka, J. Wo Potockiego Regimentarza, Generalnych;
Litewska pod Aktem N. na Osobę J.W. Paca Marszałka, J.Wo
Sapiehy Regimentarza, Generalnych; do Reprezentowania Iednocze-
niey i w Prawach Swych wolney, Sacro foederis nexu gene-
ralnie Sprzymierzoney Spółtey. Zostało więc jako do tey tak
gorliwie Z obydwa Stron Żądaney przystąpić Unij, ktora wszy-
stkie członki Prowincyi, Wdztw, Ziem i Powiatow w iedno nay-
ściśley iednoczące ciało, w Nim Zawartą Prawodawczey Spółtey
powagę przed Sobą Samemi i Obiema Narodami, naywidoczniey-
szym okazałaby Sposobem. A Zatym Zgromadzone do
tey na to mieysce Prowincye, iuż to w Osobach przytomnych
Z Wdztw Ziem i Powiatow niektorych Marszałkow, iuż to
legaliter Zesłanych ad hunc Actum Repraesentative Oblegatow,
przystępuiemy, Do Unij i Ściśle wszystkich części Narodow
Złączenie Się przy Wierze S. R. K., przy Swobodach i wolności
Starodawnemi prawami ubezpieczonych, in Ordine do Windykacyi
którą Naszą wszystkiego tego, cokolwiek Moc niezmyiąca od U-
Surpacya Obcego Rządu i gwałty nam wydarły; Zawieramy,

Spisuiemy,

60.

Stwierdzamy i postanawiamy.

Komuż tayne będą przyczyny, czemu do tego, a z prawa natury wolney każdemu obrony, szczególnego jąć się musieliśmy sposobu? Napełnione już skargami xięgi i wieczney pamięci protokuły, zadziwione sąsiedzkie Królestwa a z nami zatem zadumione, że nim o wypowiedzeniu woyny, pierwey o podbitych i prawie zawojowanych nas słyszą. Jeżeli gdzie delikatniey traktatów zachowania świątobliwość miysce miała, słusznie mimo próżną chwałę z tąd się chlubić możemy, albowiem nietylko pokoiu z Państwem Rossyiskim przymierza, nietylko umowionych w traktatach punktów, z gotową i ochoczą dochowywaliśmy wiarą, ale i na umowione nam wzaiemnie, a z czasem w brew niedotrzymane kondycye cierpliwi zdawaliśmy się, woląc raczey zdać na dyskrecyą, niżeli uchylonej traktatom wiary dochodzić mocą. Grzymułtowskiego i Dziatyńskiego traktaty; niesprawność co do formalności i powagi, niepunktualność co do dopełnienia przyrzeczonych i umowionych kondycyi, zawieraiący; nader jasnym są świadectwem tak, iż dalszych szukać nietrzeba dowodów.

Za Rzpltey skromność sąsiedzkie Państwa Rossyiskiey ośmieliła zamiary, które rzeczonym na dal celom niekładąc granic, niżeliby dalszych dosięgnęła potencyi, nas zdeptać potrzeba było. Obrocono na zyski słabość naszą pierwey za pośrednictwem jeszcze Piotra I.^o do zniszczenia Narodowego woyska podmówiwszy Rzpltę. Szukano pretextów; wolnych i nieopowiedzonych

Woyska

Woyska Rossyyskiego przez kray nasz przechodow, Zaciągnęły się 84.
wszędzie z niemi gwałty, uciski i szkody, a na czynione in Or-
dine bonificationis remonstracye, czczemi słowy i próżną na[w]
płacono nadzieją. Ostatnia Zagraniczna Woyna do pędzenia
Projektow Rossyyskich a przez nie Fatorum Rpblicae, okrutna by-
ła Epoką. Powracający Żołnierz jeszcze za Życia niewy-
sławionego Augusta III° w Polszcze, i z nią złączonych Pro-
wincyach pod różnym pretextem gnieździć się zaczął, rozlo-
kowawszy się w Prusiech Polskich i Kurlandyi, w Prowincyach
tak dawnemi prawami z nami złączonych. Prozit Wilno
Stolicy W^o X^a Lit^o w czasie Reassumpcyi Trybunałow Zwy-
czaynym. Przestąpił kilkakroć granice Zbroyny, a pokazate-
go pretextu znaleść niemogąc powracał nazad. Zagraniczne
Księztwo Żmudzkie i Województwo Mścisławskie są tey prawdy
Świadkami. Zbliżył się na koniec żądany Sąsiadowi na-
szemu moment. Śmierć Nayiaśnie[go] Augusta III. Pamię-
tnonym na Zgubę naszą Proiektom wolne otworzyła pole.
Juz od tąd Dzień każdy nowym okrucieństwem był nazna-
czony. Plenowawione Seymików naszych Ziazdy, Otoczone
w koło grożącym Orężem Seymy, wszelkie weyscia i wyiścia
Samym tylko Moskiewskim Rozkazom otwarte były, Mająt-
ki nasze przywłaszczona przez Nieprzyiaciela Zdobycz,
Obywatel w własnym domu Niewolnik, Senator, Poseł, o
Religią, Swobody, o Religią, Swobody i Prawa Oyczyste gorliwość,

naznaczona

naznaczona Zemście ofiara. Zbuntowane przeciwko własnym Panom poddaństwo, Zaszczycona Contra directum Polski dominium protekcyą Moskiewską Ukraina srożąca się przeciwko Nam Samym ogień wywarła. Wzruszone Kardynalne Ustawy, Zniszczona pośrednicza w Ministrach władza, Nadwerężone Traktaty, Obrażone Gwarancye, podstępne i gwałtem narzucone Possessyi Warunki, Wzruszona i obarczona Zgwałceniem Sąsiedzkiey przyjaźni i Prawa Narodow; Rzpltey niepodległości, Wrzucone przymusem na Nas Traktat dyssydencki i Gwarancya Moskiewska; ktora Traktatowi Nadprutskiemu wyraźnie sprzeciwiaiąca się niemogła bydź innym końcem jak tylko opanowania Polski, a potym Traktatu Karłowickiego złamania. Nie jaśniey wnieśienia tego mamy dowody, gdy w narzuconych i od Moskwy Nam dyktowanych Prawach, Ruska Wiara Oryentalną nazwana, wzajemna liga i złączenie broni z Moskiewską bronią uznana. Rozmaitości i liczba ucisków przenosi ich wyliczenia Sposobność.

A Zatym te są pobudki, te są przyczyny, ktore dalszego Nam od tąd bezpieczeństwa niezostawiwszy Nadziei, w ochoczey Krwi i Życia Naszego Ofierze i wzaiemnego Oręża mocy szukać go każą. I to to iest co nas do Związku i Konfederacyi przymusiwszy pierwey w Szczegulnych Wudztwach, Ziemiach i Powiatach osobnemi in Ordine Konfederacyi Barskiey Aktami spisać się, a poślednie tak Koronną jako i Litewską Generalność zawrzeć, dzisiay dopełniającym wszystkie wspomnionym

Sposobem

Sposobem tedy, nayściślejszą z W. X.m Litewskim Unią doko-
nać naywyższa dozwala Opatrzność. A z tąd wszystkie ogól-
nego Królestwa części w iedną Corporis Rplicae złączone istoty,
iako wolney i prawodawczey Rptey w Nas zamierzamy
powagę, tak z pełnym Sąsiedzkiey przyiaźni i należytey
wszystkim Potencyom Konsyderacyi Oświadczeniem, o tym do-
nosiemy. Wzywamy z nayzupełnieyszą ufnością przeciwko
Nerzonemu Oyczyzny Naszey, a w Nas powszechnego Prawa
Narodów Gwałcicielowi, wszystkich Sąsiadów pomocy, tych
naywięcey, których szczególnie przymierza ściśley z Nami
łączą, których zgwałcenie tak w kondycyach Traktatu
Oliwskiego, jako w kondycyach Traktatu Nadprutskiego, Ob-
wiązki ciężey i Sprawiedliwiey za Nami interessowanych
czynią, i którym przez wyprawione w krótce od Nas Po-
selstwa, Myśl tychże Traktatów, pobudki i przyczyny tłu-
maczyć i przełożyć, niezaniedbamy.

A ponieważ Gwałty Moskiewskie iedynym są pretextem
i wypływaią z oburzenia Rptey o złamanie Traktatu O-
liwskiego, Więc według Artykułu 35.o Tegoż Traktatu wzywamy
wszystkich Potencyi ten Traktat Gwarantuiących, a mianowi-
cie Nayiaśn. Króla Jmci Chrześciańskiego. A lubo tenże gwałt
przez Siebie Spisanym quasi Traktatem, na Nas Rezolucyą u-
formowanych pretensyi narzucił, My przecie niechcąc naruszyć
powagi i Prawa Nayiaśn. Gwaranta, według tego Artykułu

odwołaliśmy się

64. odwołaliśmy się do Jego władzy, i teraz przez ten Akt odwołuiemy się, i gdyśmy w Szczęśliwey Stancji porzeszyliśmy Dobleństwo z W. Xm Litm połączyli, uroczyście przez Ablegata naszego do tegoż Dworu odezwać się niespoźniemy.

Protestuiemy się jako Nayuroczyściey iż Uniwersał Kaia Galiczyna groźbą i Namysłem w Wspolności Woyny z Nayiaśnieyszą Portą Ottomańską wprowadzić nas usiłuiący, niebierzemy inaczey tylko za nowy dowód gwałtow ktoremi obarczeni iesteśmy, bierzemy tylko za Nayiaśnieysze Świadectwa odkrywaiących się co raz iaśniey Ministerium Rossyyskiego Celow, albowiem z Strony naszey, z Strony Generalnie Konfederowaney Rzpltey, inney niemieliśmy niemamy, i mieć niebędziemy Interessu, iako Święte, trwałe, i niezłamane Traktatu Karłowickiego dochowanie. Każdego zaś z Narodu naszego przeciwko trwałości rzeczonego immediate Traktatu jawnie lub potaiemnie powstaiącego i pomoc lub Oręż z Woyskiem Moskiewskim przeciwko Nayiaśnieyszey Porcie łączącego, albo naymnieysze porozumienie maiącego, iako a Corpore Konfederowaney Ogolnie Rzpltey odszczepionego, za wspolnego Nieprzyiaciela Ogłaszamy i deklaruiemy, wspolnie przeciwko takiemu powstawać i czynić przyrzekamy i postanawiamy.

Obrany Generalney Konfederacyi Koronny Generalny Marszałek J. W. Krasiński, kiedy wspaniale na ostatek Oyczyzny poświęciwszy Życie, przy posełkowym Nayiaśnieyszey

Porty

Porty Ottomańskiey Woysku do tąd bawi się, obstantes mali-
gnitate fatorum z nami osobą swoią tęczyć się niemoże, ni
Żeli łaskawsze wyroki wspomnionego przyśpieszą powrot,
J. W.o Paca jako generalnie Konfederowanego W.o X.a Lit.o Gene-
ralnego Marszałka przy Sterze Obrad Naszych Zgodnie i
iednomyślnie osadzamy i obieramy, z tym większą publiczną
uśnosząc, im o rzadkich tego w Oyczyznie Wielkieg.o Męża
przymiotach, względem Religii, praw, i swobod Oyczystych gor-
liwości dostateczniey przeświadczeni iesteśmy, niewątpliwą bę-
dąc napełnieni nadzieią, iż ten sławny nieśmiertelnemi za-
sługami Przodkow Swoich Potomek, tym łatwiey z Ich
zrowna chwałą, im obszerniejsze w krytycznych dzisieyszych
Oyczyzny okolicznościach do tak wspaniałego biegu i zasługi
otwiera się pole.

Względem dalszego w tak wielkim dziele postępowania co
do wewnętrznego porządku ustaw, do osobliwego hoc in ordine
na dniu dzisieyszym pisanego, odwołujemy się Sancitum. Dawne
Prawa respective Szczegulnym Prowincyom właściwe, jako to
Wielkiemu X.u Lit.u, Wdztwu Mazowieckiemu, i Wdztwom
Pruskim warujemy i ubezpieczamy.

Na ostatek że ten generalny Krolestwa Polskiego, W.o X.a
Lit.o i Złączonych Prowincyi Związek, aż do zupełnego Naymil-
szey Oyczyzny Naszey uspokojenia trwały i nierozerwany mieć
chcemy, on przysięgami Naszemi utwierdzamy i zmacniamy.

Każdego

. J.

66\. Każdego przeciwko onemu powstaiącego, lub od niego ogolnie czyli w części odstępuiącego, Za nieprzyiaciela Oyczyzny deklaruiemy i poczytuiemy, oraz przeciwko takowemu wspolnie czynić i powstać wzaiemnie przyrzekamy. Działo się &c.

Uniwersał JmPª Mostowskiego Wwdy Mazowieckiego, Marszałkiem Generalnym Konfederacyi Czyniącego się.

Michał Paweł na Ostromęczu, Mostowie Mostowski, Wwda Mazowiecki &c. Konfederacyi Koronney Generalny Marszałek.

Wszem w obec, i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, a mianowicie J.W. JWW. WW. Marszałkom, Konsyliarzom, Generałom, Regimentarzom, Połkownikom, Rotmistrzom, i wszelkim wszelkiego Authoramentu Szczerzeney Skonfederowaney Stanu Rycerskiego Officerom, Całemu na koniec Skonfederowanemu Woysku, po wyrażeniu każdemu w równości Dostoiącemu należytey uniżoności moiey, i Życzliwych chęci oświadczeniu do wiadomości podaię.

Do nieustaney i co raz bardziey z nieszczęśliwością, i fatalnością Oyczyzny naszey wzrastaiącey i pomnażającey się troskliwości i gorliwości, o dobro publiczne pieczołowitości moiey, podobało się iszcze godnemu i nigdy nieodżałowanemu, a ku utrzymaniu Wiary S. R. K. tudzież Oyczystych Praw i Wolności wszelkie czyniącemu i Kroli Służącemu Mężowi, S.P. J.Wu Jozefowi na Pułaskach Pułaskiemu Staroście Wareckiemu, Skonfederowanych Stanow Rptey Marszałkowi Związkowemu d. 12º Marca 1768º w Barze

w Barze mnie Regimentarzem Gnrlnym Prowincyi Wielko-
polskiey uczynie. Podobnież J. WW. Marszałkowie, Konsyliarze,
i Wszystek Stan Rycerski d. 24o Marca 1769o. Ru tegoż Regi-
mentarstwa Gnrlnego funkcyą, a potym Gnrlneg. Konfederacyi
Koronney Marszałkostwa, niedopiero na mnie włożoną obowiąza-
li, którą z Kommissem wszelkich Naypotrzebnieyszych i nay-
zbawienniejszych w tak krytycznym i opłakanym Oyczyzny razie
z Sprzyiaiącemi i przychylnemi nam Potencyami Negocyacyi, pia-
stować władzę. Tym mileij się i wdzięczniey pod ten ciężar
ochotnie zdaniam i poddaię, im też do tego Opatrzny Bóg
wszechmocny Ratownieyszego nam pozwala Ratunku.

Nie żaden duch Ambicyi, nie żadna prywata, nie ża-
dne Zyski i wywyższenia Zapędy (: bo będąc Wodzą Rycerstwa Ma-
zowieckiego już wyżey jako Senator postąpić niemogę :) rządzą
i panuią we mnie. Ale miłość Boga, Wiary S., i Oyczyzny; o-
bowiązki dobrego Patryoty, i gorliwego jak się przynależy Sena-
tora, naywiększym i jedynym są dla mnie i dla wszystkich
bydź powinny Celem i pobudką. I czyiegożby niewzruszy-
ło Serca i patryotycznego umysłu tak zawzięte Wiary S.,
do tąd chwalebnie w Oyczyźnie Naszey kwitnącey i panującey;
z gruntu ponizenia; Praw Starodawnych ogólnie wszystkich
a nayprincypalniey Kardynalnych i Wolności, w tak nagłym
i niespodziewanym czasie, mocą gwałtowną nieprzyiaciół, znie-
sienie. Osób tyle dla Oyczystego dobra pracuiących, tyle zasług

maiących

mających, tylo prerogatywami zaszczyconych, Sromotne a nieucźiwie z hanbą narodu porwanie i więzienie, drugich pozabiianie, a przeto Stanu Rycerskiego z Wolności, Swobod i Zaszczytow wyzucie. Krępuie niepomału i Sciska Serce Żal z wrodzonego pochodzący przywiązania; że ktorzy przedtym w naynieszczęśliwszych i prawie w zdesperowanych razach, Oyczyznę piersiami swemi zastaniali, ktorzy wiary i Wolności naygorliwszemi i naytroskliwszemi Strożami byli, teraz naywiększe praktykowac nieszczęśliwości i ponosić uciemiężenia i niewolę są przymuszeni. Płonie we mnie i co raz bardziey goreie affekt ten, ktory ku Przezacnemu Stanowi Rycerskiemu (w nim zrodzony:) z piersi wyssałem, i w Senatorskim już będąc dostoieństwie, pomnożyłem. Nie żal mi dla obrony Wiary S., Praw i Wolności, krew aż do ostatniey kropelki wylać, z Przeswietnym Konfederowanym Rycerstwem do Obosiecznego brać Się Oręża, Życie azardować, i razem wdzięczną Bogu i Oyczyznie, z tym i przy tym Stanie Stać Się ofiarą.

Że Są chęci Moie, te Szczere przedsięwzięcia, ktore iako niedopiero bo wraz z zaczętą nieszczęśliwością naszą wykonać zupełne miałem pragnienie, tak że do tąd podięciu laski Generalnego Marszałkowstwa, przedsięwziętych dowodnie okazać nie przyszło mi obowiązkow, wielkie i wielkiey wagi są tego przyczyny. Kiedy zaś z niemałym żalem i umartwieniem

co raz

co raz na większą zapatrywać nam się przychodzi nie-
szczęśliwość, kiedy co raz większe uciemiężenie i zacnych O-
bywatelów zguba i Kraiu ruina następuie, ani w tey nie-
szczęsney iakowa bydź może dla Kraiu i iegoż Obywatelów folga,
i owszem co raz bardziey nieprzyiacielska którey się
złość i pomnaża zawziętość, co raz większy panuie nie-
rząd przykrość i zgubę przynoszący Oyczyznie, brat bra-
tu za miast pożądaney i wrodzoney iednomyślności, zamiast
wspolnego ratunku i wzaiemney pomocy, szkodzi i przeci-
wi się, a ztąd wszelkie bezskuteczne staią się czynności.
Zaczem zapobiegaiąc dalszemu publicznemu nie-
szczęściu Kraiu, od niepohamowanych nieprzyiacioł sro-
gości ruinie, pragnąc w naypomyślnieyszym a nayszczę-
śliwszym mieć Oyczyznę oglądać stanie, do czego bez
wspolney iednomyślności, iedności i władzy przyiść było
trudno, tedy Was J. W. JWW. WW. Marszałkowie, Kon-
syliarze, Regimentarze, Pułkownicy i Oboygu Związków
Skonfederowanego Stanu Rycerskiego Officerowie, całe na
koniu Rycerstwo i Woysko, na dzień 21. Grudnia R.[u] niniey-
szego 1769.° pod Rygorem Artykułów woiennych et
de expeditione bellica, do Sulejowa w Województwie Sieradz-
kim leżącego, na mieysce za zdaniem J. WW. Marszałków
i Konsyliarzow obrane, wzywam. Abyście w iednomyślności
i w zupełney Konfideracyi ku ratunkowi Wiary S., Praw i Swobod

Waszych

Waszych upadłych, do pogromienia nieprzyiaciela, i Narodzenia Się do dalszych Czynnosciach, iako wielkim i Sławnym Wodzom, Walecznym Narodu Polskiego Rycerzom przystoi; niezawodnie przybydź raczyli; Na Miłość Boga i Wiary Jego S. Na Miłość Oyczyzny i Samychże Osob Waszych, Zaprzaszam, Zaklinam, i obowiązuię.

Już Znaię iako Chęci Wasze, iako Wolę Wasze, Jednić i czekować wszelkiemi Starać Się będę Siłami, tu Znaię dopiero iako Wiary S. całości, i Dobra publicznego, a niemoicy Szukam prywaty, Będziecie kollegami, będziecie Świadkami wszelkich czynności moich, ku uszczęśliwieniu pospolitemu Zdążaiących, Chcycie iako nieplonnie pragnodem i gotow iestem wraz z Wami nieść na Szali Życie moie. Wiadomo Wam iako Zasłużonych w Oyczyznie Przodkow Moich, gorliwych Wiary S. Obrońców, trosklimym o Wolność Oyczyste i Praw, Strożem i Niewyrodnym pokazadem Się potomkiem, a wiernym Zawsze Oyczyznie bydem Synem. Wiadomo Wam iż Zostawszy Senatorem, podług przysięgi Obowiązkow bez interessowania, poczciwie, na Żadne niemaiąc względu Narażenia Się, circa tuitionem Fidei et legum, na każdym Seymie i Radach Ostrzawadem; mowione in publico, a potym do druku podane mowy moie, Są tego wielkim dowodem. Ścięże Oraz Zniszczenie Fortuny moiey, do nieprzyiaciol Zasadzki Subordynowane

do Chwytania

do chwytania, na Zycie moie niebezpieczeństwa z ktorych Sama mnie tylko dobroć Boga ochroniła, procesowania po Trybunałach i innych Sądach nawet cum Evocatione do Referendarii, niech Was wszystkich do Zaufania we mnie Skłonią i Zniewolą, a o prawey poczciwości moiey i pomyślszonły Wam wierności wypersuadowanemi uczynią.

Ktory to Uniwersał aby do tym predszey wszystkich przyszedł wiadomości, do akt publicznych podać Zlecitem, i Kancellarye aby go po Parafiach rozesłały, a Ichm[ci] XX. Proboszczowie i Plebani aby po Ambonach publikowali Zalecam i obliguię, i dla tym większey Wagi i Waloru, przy wyciśnieniu pieczęci konfederacikiey Ręką moią własną podpisuię. Działo się pod Koziemi Głowami, d. 28.° 7bris 1769.°

Paweł Mostowski Marszałek konf: Generalney Koron:

Franciszek Machcinski Komisarz Ziemi Dobrzyn:

Andrzey Generalny Sekretarz

Uniwersał Konfederacyi Wielkopolskiey.

My Marszałek i Konsyliarze Konfederacyi Koronnych Województw Poznańskiego Kaliskiego i Ziemi Wschowskiey, Wielkopolskich.

Wszem w Obec i każdemu z osobna komu by o tym wiedzieć należało, osobliwie zaś J.O. J.W.W. W.W. Ichm[ci] P.P. Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom, duchownego i Swieckiego Stanu Koronnych, Skonfederowanych Województw Poznańskiego Kaliskiego i Ziemi Wschowskiey Ziemianom, oraz całemu węzłem jednomyślney konfederacyi

naszey

naszey Wielkopolskiey Spoinemu Rycerstwu Naszym Wielce Mci-
wym Panom i Braci do Wiadomości podaiemy.

Iż maiąc przed oczyma okropne Wiary S. R.K. od Wieków
Zaszczepienia Swego w Wolnym Narodzie Naszym panuiącey, w
Swych dostoynościach Nachylenie, Swobód Oyczystych przewro-
cenie i Praw dawnych Zniesienie. A co naynieznośnieysza otwar-
tym boiem prześladuiących gwałtów przykłady, które że stały się
tak uroczystego przymierza, i połączenia się do iednomyślności
nam wszystkim nayzbawiennieyszą pobudką, a Szczegulnym u-
ciśnioney do dania Ratunku Oyczyznie powodem. Przeto gdyś-
my wszyscy iednym gorliwości duchem nierozdzielnie tchnący
względem utrzymania Wiary S. i względem podzwignienia Oy-
czyzny z Rozwalin dawney Jey Szloty, przez natężenie Zba-
wienney Rady Srodki, tudzież przez moc Skonfederowanego Ry-
cerstwa, ufność Swoią w Boskim Mocarstwie pokładaiącego,
przeciwko otwartym w kraiu i w Narodzie Naszym Nieprzyia-
ciołom wspolney obrony i iednoczynności wkroczyli w obowiązki,
Zawsze wolnym obywatelom właściwe i przyzwoite. Do tego
Nas Związku wewnętrznym powodem, i rowną myślą nieroz-
dzielnie iść wszyscy bez Zawołania poczęliśmy, a tey Sprzymie-
rzoney ofiary iuż po większey niemal części Krzeszni tychże
Przeszły Wodzów Naszych Ziemianie rowno z nami, przez So-
lenney Bogu i Oyczyznie przysięgi wykonanie, stali się uczest-
nikami; a to dla tym znakomitszego w gruncie nieodstępnego

przy-

przy Wierze S. i Wolnosci przeswiadczenia. Maiąc zatym obowiązek z Urzędow naszych zachęcania tych, ktorzy czekaią uspore tak pomyślney dla Siebie pory, i ktorym do tąd do nasladowania tego zbawiennego Patryotyzmu i do zaprzysiężenia Związku konfederacyi Naszey od dnia 2go Sierpnia nie przyszło, obwieszczamy z przyczenia tey Uniwersalney potrzeby, a żeby wszyscy I.OO. J.WW. WW. Stanu duchownego i Swieckiego w Trzesicz Wudtwach naszych Wielkopolskich będący Ziemianie, nieuważaiąc na dawnieysze Przysięgi w Mieyscach prywatnych przed Uchwałą Wudtw Naszych na dniu drugim Miesiąca Sierpnia Roku teraznieyszego 1769o nastąpioną wykonane, dla tym dosko nalszego Swey niedostępnosci i iednostaynosci utwierdzenia, od daty Uniwersału Naszego w przeciągu Niedziel 4, przed Urzędami Grodzkiemi w Kancellaryach własnych Powiatow /: ieżeliby Się na Mieysce tuteysze przed Radę Naszą Konsyliarską stawić niemogli :/ przysięgę wykonali, iako to I.OO. J.WW. Senatorowie na tę Rotę:

Ja N. przysięgam P. Bogu Wszechmogącemu w Troycy S. Jedynemu iż przystępuiąc do Konfederacyi Trzesicz Wudtw Wielkopolskich Poznan.o i Kalisk.o, pod obranym Marszałkiem JWo Ignacym Skarbek Malczewskim Starostą Płowskim Związany, nietylko Przysięgą Senatorską de avertendis nocivis Obowiązany, ale też Nowym do teraznieyszey Konfederacyi Węzłem złączony, circa tuitionem Wiary S.K.R., Praw in plena

libertate

K.

74. libertate knowanych, i Prerogatyw Stanu Rycerskiego, Stawać będę, Rady według Sumienia ku dobru pospolitemu Ściągające się w tey Konfederacyi dawać będę, Sekretu i Rady Konfederac-kiey na Zdradę nikomu niewydam, i We wszystkim do Kon-federacyi Barskiey Stosować Się będę, i do tąd od teraźniey-szego Związku nieodstąpię, poki ta Konfederacya rozwiązana niebędzie. Jak mi P. Boże dopomoż, i Niewinna Syna Jego męka.

A Zaś JchMść PP. Urzędnicy i Ziemianie takową:

Ja N. Przysięgam P. B.u Wszechmogącemu w Troycy S. Je-dynemu, iż przystępuiąc do Konfederacyi Woiew. Wielkopolskich Poznańs.o i Kaliskie.o pod Obranym Marszałkiem JmP. Jgnacym Skarbek Malczewskim Starostą Słowskim Związaney, circa tuitionem Wiary S. K. R. Praw Staropolskich knowanych i Pre-rogatyw Stanu Rycerskiego, Stawać będę, Sekretu Rad Kon-federackich na Zdradę tuyże Konfederacyi nikomu niewydam, owszem też Rady podług Boga i Sumienia w Radach publi-cznych Ziemiańskich dawać będę, Z Nieprzyiacielem Oyczy-zny Żadnego porozumienia Mieć niebędę, i we wszystkim do Konfederacyi Barskiey Stosować będę. Jak mi P. Boże dopomoż, i niewinna Syna Jego męka.

Wypełnili, lub każdy osobnie wypełnił, i Extrakt wykonaney.o Juramentu, tu do Kancellaryi Izby Naszey Konfederackiey, po czasie Wyż przysięgom determinowanym, odesłać.

A ktoby

A ktoby w czasie wyżey opisanym nieprzysiągł lub przysiądz niechciał, takowego pro hoste Patriae, samego się nim jawnie czyniącego, i okazującego przez przeciwny Konfederacyi Naszey umysł, (: który w prawym Obywatelu na tak przerażające przemocy i gwałty w Narodzie Naszym, na Praw i Swobod upadki, niezatym bydz niepowinien :) deklaruiemy, iże mocą Prawa bez odpuszczenia ścigany będzie, powagą Rady Naszey ostrzegamy. Niemniey Grodom i Kancellaryom Powiatowym Województw Naszych Wielkopolskich nakazuiemy, aby każda Kancellarya Powiatowa, biorąc miarę i wielość dobr i w tych existentiam Ziemianow z Taryfy powiatowey obserwowały jak nayściśley, czyli wszyscy Jchmość Ziemianie Powiatowi tez przysięgi w czasie wyż wyrażonym wypełnią. A gdy nieprzysięgną, tedy o takowych wszystkich nieprzysięgłych, lub zwłoki dawnieysze swey wykonaney przysięgi po Uchwale Woiewodzkiey na dniu 2 miesiąca Września w R.u teraznieyszym 1769tym nastąpioney, w Grodzie Powiatowym niekomportuiących, nam Radzie Konsyliarskiey tu w Poznaniu dla spraw Woiewodzkich przytomney, dokładnie a to pod karami na niedbałych i niepasłusznych Officialistow przepisanemi, tudzież pod oddaleniem Regencyi lub Vice=Regencyi, doniosą i uwiadomią.

Ktory to Uniwersał Nasz dla każdey wiadomości w Grodach Powiatowych bydz maiący, Miastom i Miasteczkom Województw Naszych zalecamy, aby on na kierunia za Uniwersałami

z wyrażeniem

16. Z wyrazeniem dnia i godziny o ktorey odebrany będzie odsyłaty so bie, i owe pod czas Sądów i Sargow Woznemu ogłosić rozkaza ły. Sędziu Wielebne Dekanaty obwieszczamy, aby za staraniem onychże teraznieyszy Uniwersał po Parafiach z Ambon był publikowany jako nayprędzey, a to pod Ściągnieniem kary na nieposłusznych dawnieyszemi Prawami ostrzezoney. I ten Uniwersał Rękami własnemi podpisawszy, przyciśnieniem Pieczęci Konfederacyi Naszey Ztwierdzić i do Druku podać Zlecilismy. Działo się w Poznaniu dnia 30° Miesiąca Pazdziernika 1769° Roku

Ignacy Skarbek Malczewski, Marszałek Konfederacyi Woiew. Wielkopol. Sta Płowski.

(L.S.)

Antoni Gorzyński, Chorąży Kaliski, Konsyliarz.
Konstanty Kurcewski Stolnik Wschowski Konsyliarz.
Jan Czarne Stolnik Kaliski Konsyliarz.
Andrzey Przyiemski Podstoli Wschowski Konsyliarz.
Jan Swinarski Woyski Kaliski Konsyliarz.
Woyciech Sadowski, Komornik Gran: Poznan Konsyliarz.
Melchior Koncza Miaskowski, Konsyliarz.
Ignacy Mierosz Kowalski, Konsyliarz i Sekretarz.
Leo Moszczyński Konsyliarz.
Michał Kobierzycki Konsyliarz
Antoni Sieraszewski Konsyliarz.
Łaszczyński Konsyliarz.
Piotr Dnuski, Pisarz Z. Pozn. Konsyliarz i Sekretarz Konfederacyi
Dyaryusz

Dyaryusz Dziejow Konfederacyi z Białey

d. 2da 8bris:

Generalna Konfederacya Swoie Sessye sprawuiąc tu w Białey dzień i noc odprawuie, Mieszkanie zaś Swoie ma w Bielsku Austry-ackim w bliskości o 1000 Krokow z Białey, gdzie od Garnizonu Austryackiego ma Swoie bezpieczeństwo z Ordynansu de Super. Marszałkow iest przytomnych 34, a do tego Konsyliarze i Delegaci od Różnych Konfederacyi partykularnych.

Zkonkludowała Generalitas; aby tyle z Wództw Zasiadało Konsyliarzow, ile Deputatow zwykło bywać na Trybunał ale według Starych Praw, a przytem zaś Marszałkowie maią Swo-ie a Stalla.

Woysko wszystko oddane w Kommendę JmPana Staniaw-skiemu Marszałkowi Lubelskiemu a JPanu Bierzynskiemu nad nim odebrana Kommenda, i Musiał Autentycznie przed aktami Konfederackiemi od Marszałkowstwa Uzurpowanego Związ-kowego Rezyss uczynić i Woysko Swoie od przysięgi uwolnić, Sam zaś Został przy Marszałkowstwie Konfederacyi Sieradz-kiey, lecz i to do Rozprawy z JP. Zaleskim Starostą Byd-goskim także Marszałkiem Sieradzkim; ktorego z tych lepsza pokaże Się Słuszna, ten Się utrzyma.

Gdy Woysko w liczbie 5500 dostało Ordynans łączyć Się z Wielkopolami, dla dania oporu Nieprzyiacielowi Zbliża-iącemu Się, i iuż Actu toż Woysko iest w Marszu.

Gmad

78. JmćP Austryacki Esterhazy, przez umyslną Expedycyą radził Jmćnosci żeby się przeniesła na granicę Węgierską, gdzie maiąc w kommendzie 30 Woyska, lepiey Ją protegować może; i rezygnuiąc się kommendy zastaniać od Jmpetycyi nieprzyiacielskiey, na co oswiadczył się mieć Ordynans. Ponieważ w Bielsku dla bliskiey granicy Sąsiedzkiey tam z mocnym Woyskiem zbliżać się niemoże.

Postano tedy iednego Marszałka dla upewnienia się w tey okoliczności dokładnego, i w krotce z Bielska Rada Jmćnosci tam. Se przeniesie się, gdzie także spodziewaią się przybycia JWW. Krasinskiego Marszałka, i Potockiego Regimentarza, Jmćnych z pomocą Woyska posiłkowych.

JMć Dzierżanowski wyszedszy z Krakowa z Woyskiem konfederackim, za Ordynansem Jmćnosci tez Woysko w kommendzie swoiey będące, oddał JmćPa Szaniawskiemu, sam zaś przy Radzie został.

Senatorowie przy Jmćnosci znayduiący się przysięgli, są: Krasinski Biskup Kamieniecki, Horain Woda Brzeski Litewski, Maczynski Sieradzki, Brzostowski Połocki, Suszynski Czerski, Ankwicz Bielski Kasztelanowie; Wessel Podskarbi W., Wielopolski Mrszałek Nadworny, Koronni. W Izbie Sędze Senatorskiey; ten Punkt Jm dołożony: Jezeli mnie zapytaią zdanie moie opowiem. albowiem in gremio niezasiadaią chyba wezwani, a to dla przykładu innych, osobliwie

tych

tych ktorzy okazyą czynić będą. Gdyż przed Sądem Konfederackim explikować się maią z Zamysłow i czynnosci swoich, jakim kto był Senatorem i Patryotą. 79

Wyszły też Użalenia do Rożnych Dworow, osobliwie do Francuzkiego, jako Gwaranta Traktatu Oliwskiego przeciwko Miastom Pruskim, ktore nietylko że się pierwey z Dyssydentami Konfederowały, lecz i teraz znaczne czynią Zgorszenia, a że według Traktatu choćby w dolegliwosciach nie powinny same porywać się, dopiero gdy Ich nie niedolegam Uzywaią Tedy Interessuiących się Potencyi, aby do poskromienia burzących Miast tych Rezolucyi przyłożyli się. Tym czasem zaś w tych okolicznosciach wyszedł do Nich Uniwersał od Generalnosci.

Jaz Generalnosci Wydała Uniwersał do Szefow Woyska, aby stawili się z Regimentami pro Ultima Decembris anni Præsentis 1769ni, a Partya Ukraińska pro Ultima Febr. Roku Nastempuiącego 1770o. na Mieyscu Wyznaczonym pod kassacyą niestawaiących Regimentow i Szarży na Zawsze, i pod Karą Infamii, oraz pod Wyzuciem za Drzewo ad Sinum Siebie, ktore wyzucie niemoże bydź skassowane chyba na Seymie Wolnym nemine Contradicente, oraz do Zwalaiąc na Ich Mieysce Nowe Rekrutować Regimenta i Chorągwie, ktore potym w Komput Woyska Koronnego policzone będą.

Item

80.

Item wyszło oświadczenie o zdradliwej delegacyi ex Resultato Senatus Consiliorum, JmćX. Krzewskiego, Alexandrowicza, Zarskiego i innych, deklaruiąc wielkie na to autentyczne mieć dowody, oraz przeciw ostatniemu Senatus Consilium, że wyprawiło Posłów na zdradę Oyczyzny. O nieważności których Generalność manifestuie się przed Dworami Cudzoziemskiemi, oraz deklaruie i obwieszcza; Żeby te Poselstwa i Posłowie żadney niemieli mocy, i takowych proklamuie za nieprzyiacioł Oyczyzny.

Posłowie od Konfederacyi wyznaczeni są: do Wiednia Strażnik Potocki, lub w nieprzyięciu się iego Michałowski Stolnik Krakowski, do Francyi Wielhorski Kuchmistrz Litewski, do Porty Leszczyński Strażnik Czeski, do Berlina Skrzewski Prałat. Do Rzymu także iuż są instrukcye wygotowane

JmćX Woiewoda Mazowiecki znayduiący się od przeszłe w Opawie sprzeciwia się Generalności, mieniąc się być Marszałkiem Generalnym od 24 Marszałków obranym, a w samey rzeczy tak nieiest, tylko kilku ma wybranych od podwoynych Konfederacyi a Generalitate oddalonych. Ten tedy swemi Uniwersałami, pismami, i wysłanemi Kurierami wiele broździ, przeciw ma Generalność nadzieię i sposoby w krótce tę pretensyą skonkluduiąc hańby Narodu i Współeczn.

Też Generalna Konfederacyja wydała Sancitum per

Expressum

Expressum dla Pruskiey Prowincyi osobne, aby Prawa 81.
Województw Pruskich tak kardynalne jako i inne ustawy in toto były zachowane bez naruszenia onychże w nayminieyszym punkcie na zawsze, dodaiąc: że ktoby chciał in Rplitate co in praejudicium onychże uczynić, tedy przeciwko takowemu wszyscy powstać mamy. I te Sancitum per Extractum Rplitas wydać rozkazała dla okazania tey Prowincyi czułey i gorliwey o całenie Praw Ich gorliwości i wdzięczności. Pewne Warunki Praw i w Unii Księstwa Litt. z Koroną wspomniony, którey Prowincyi Związkowego Actu Copiam żądały Zagraniczne Gabinety maiące o nim fałszywą złą Informacyą, ac tandem przeczytawszy pochwaliły i uznały za roztropny.

Turnus w Izbie często panuie z przyczyny intryg różnych.

Manifest wszelkich Grawaminow układaią, do czego wszelkie concurrunt Województwa.

Konfederacya Wielkopolska popisała przed Generalnością Rzpltey Woyska swego żądaiąc przeto Panegyryków, jakoż ich pochwalono, jednakże dystyngwować kazano; wiele ludzi z publicznych Podatków, a wiele z Obywatelskich wyspraw.

Magno motu odprawuie się Sessya względem

podatkow

L.

82. podatkow publicznych, ktore Przemnosc chce do kassy Spolney mieć składane, wydatkuia zas osobliwe Milicye maiące chcą też podatki zatrzymać u siebie. Jakie w tey okoliczności wypadnie Sancitum czas poznieyszy uwiadomi; spodziewać się jednak należy że do kassy Spolney komportowane będą.

Zalecono iest Ordynansem pod wielkim rygorem, aby za daniem znać konfederacyi jedna drugą sukurs dawały, oraz osobliwy wydany Ordynans Wielkopolskiey konfederacyi, aby za żądaniem Prowincyi Pruskiey oneyże assystowała w liczbie takiey, jakiey pretendować będzie aż do wzmocnienia się.

Uniwersał Pasa do Miast Pruskich.

My Stany, Rady Duchowne i Swieckie, Marszałkowie, Konsyliarze, i cały Stan Rycerski, Koronne i W. X. Lit. związkiem Spolney Konfederacyi złączeni.

Oznaymiliśmy iuż sub 9. a Currentis Uniwersałem naszym tak wszystkim Rzpltey Stanom i Prowincyom, iako i do nich należącym Miastom, o Skutym Narodu Polskiego i W. X. Lit. Sprzymierzeniu się, a przez ten sposob nayswyższey władzy i Prawodawczey Rzpltey Powagi w Rzeszy Spolności zawartey. Wiemy dobrze iak daleko zawsze od Myśli Rzpltey było, nayMnieysze Prawom Miast swoich a szczegulnieyszym cięższe sposobem Prawom Miast Pruskich, czynić praejudicium. Wiemy iako ięm punktualnie i swiątobliwie w każdym czasie

Jak

Iaz Rzptta wszystkich dochowała przyrzeczeń i Przywilejow. 83.
Z podobnoż oświadczamy Się łatwością odząd i na czas przyszły, niewątpliwi; iż wzajemnym Sposobem też Miasta Wszystkie, Rzptey w Związku i Jedności teraz Znayduiącey Się, wierney dochowaią Wiary i Posłuszenstwa w każdych okazyach gdzie Im Rzecznieysza uczynienia przysługi Oyczyznie Zdarzy Się Sposobność; już to w punktualnym wypłacaniu Poborow i podatkow pro Suo contingenti przychodzących, iuż to w dodawaniu potrzebnych Towarow, broni, ammunicyi i Żywności Za gotowe płacić Się maiące pieniądze, już to w inszych ktore czas otwiera okolicznościach. W tym wiernie i Życzliwie Sprawuiącym Się jako wszelkią z Strony Naszey Ostrzegamy i upewniamy wdzięczność, tak na czyniących in Contrarium, gdzieby lub ogolnie ktore Miasto, lub z Miast Osoby tylko niektore w Szczegulności obwinionemi i przeświadczonemi były, ad Mentem osobliwego Krolewskiey Rzeszkiey Manifestu Serio animadvertere przymuszeni będziemy. Ten Nasz Uniwersał przy Zwyczayney Pieczęci, Imieniem Całey Jedności Rady Rptey J. W.ⁿ Marszałka podpisany, a Żeby tym pewniey wszystkich Miast doszedł Wiadomości, do druku podać rozkazaliśmy. Działo Się w Białey d. 28.ᵒ Obr: 1789.

(L.S.) Michał Jan Pac M. G. K. W.ᵒ X.ᵃ Lit.ᵒ
Ignacy Bohusz Jeney konf. Sekretarz.

Uniwersał

84 Uniwersał Czernego Kommissyi wyznaczaiącey.

Joachim Schwartzemberg z Widowic Czerny, Chorąży Księztw Zatorskiego i Oświęcim^o Gnrał Major Woysk Koronnych Wdztwa Krakowskiego Marszałek.

Stanow w Generalności Skonfederowanych wyroki dopełniaiąc, ktore mieć chcą; wszystkie Wdztwa, Księztwa i Ziemie, i w Nich przemieszkiwaiących Obywatelow w Naywiększym bezpieczeństwie, aby przez ludzi Zuchwałych i Swawolnych niebyli aggrawowani, jeżeli też w Intratach Swoich by Skonfederowana Rzplta weszła w pokrzywdzenia, Miło mi jest tym Uniwersałem Obwieścić Całemu Wdztwu Krakowskie Stosuiąc Się do Uniwersału iuż w Krakowie publikowanego, i zapewnienia: iż o wszelkie Extorsye z gorliwemi Patryotami Żądać będę Sprawiedliwości u iedynie władney Gnrlney Skonfederowaney Rzpltey.

Ten Się zbliżył czas gdzie niewinny odbierze Swoią Satysfakcyą, a Zbrodnie, gwałty i Zdzierstwa Słuszną na Siebie ściągną karę, niemniey i nieposłuszni Ustawom i Uniwersałom, co Się niepoczuwali do wspolnego Ratunku, podpadną Zawstydzeniu Się i Skarzeniu przed Sądem iako odrodni Synowie.

A więc by Się to pokazało na Widok, i aby prożnie cnotliwego Obywatela nieprzywłaszczał Sobie Imienia Oziębły, nieczuły na Duszy iako Katolik, a powierzchowny

iako

jako Wolnosci broniący Szlachcie, teraz niech pokaże 85.
który według Uniwersałow wysił się w Zapłaceniu Nay-
lekszego wynalezionego podatku, to iest nakazanych Dupli-
kat pogłownego a dignitatib9 i od prowisionalnych Summ,
które Starostwa, tenuty, Sołtystwa, Zadosyć uczyniły. Go-
liwość też duchowieństwa czyli była przykładem wniszcze-
czeniu się. Chcę ja dać przed Bogiem i Oyczyzną moią do
szenika z odebraney Prowenienyi rachunek, ale Żądam
niech się każdy Stawi z kwitem co komportował na
ten lud bardziey upraszony Miłością Wiary S, iako pła-
tny z Zwyczaynego podatku. Co żeby tym łatwiey każdy
Obywatel wykonał, do weryfikowania kwitów przez ko-
wraty Zapraszam J. a jako Godni i Sumienni Mężowie
tey dla Oyczyzny i Urzędtwa Swego nieuchyla, przy.)
to iest do Powiatow Zawiślanych: upraszam J. W. Kasztе-
lana Woynickiego, WW. Podsędka Ziemskiego, Łowczego,
Miecznika, i Pisarza Grodzk.o Krakowskich, oraz Brakowskieg.o
Stę Rogowskiego. Do Powiatów Zas Podgorskich: J. W.
Kasztelana Bieckiego, WW. Sędziego Ziemskieg.o, Podczaszeg.o
i Woyskiego Krakowskich, Sędziego Grodzkiego Bieckiego
i Podwojewodzego Sandeckiego. Którzy to J.WW. i WW.
Amore boni publici, lub wszyscy lub ad minimum po trzech,
wyznaczywszy czas i Mieysce wiadą w jaki nayściśley-
sze poznanie kwitow przez jakie kommendy wybierane
były

86.

były pieniądze, by i w tym Prześwietne Wdztwo pokazało ile wyłożyło na ratunek Oyczyzny, ile broni, koni, i komu wydało nayściślejsze wyexaminowanie uczynią, a od podaiących kwity że niezmyślone, juramenta przed Sobą nakażą wykonywać, a potym Sami oddaiąc Generalitati hunc Calculum, juramentem Stwierdzą, jako nieumnieyszyli ani przydali. Równie osobnym ułożeniem pokażą Generalitati: Wiele Najezdniey, lub Moskiewski Żołnierz, z Obywatelów bądź Rabowniczym Sposobem, bądź z nakazania uczynił Szkody.

Prześwietne Zaś Duchowieństwo w Wdztwie Krakowskim Równym Sposobem toż Samo wykona: Do Dekanatów Zawiślanych wyznaczy Kndżsmu Capitulu Kanonika jednego Kathedralnego cum duobus Decanis Foraneis, i do Dekanatów Podgorskich Similiter.

Miasto Stołeczne Kraków poda także Informacyą, o czym, czyniąc Wolą Generalis Confaederationis, wszystkich ostrzegą, iż w Zadosyć nieuczynieniu tego, mocą i Powagą Swą, Stany Skonfederowane Spółrey Rygor Swoy wyciągną. Działo Się na Białey d. 9o Abr: 1769o.

Joachim Czerny, Marszałek

Andrzey Rogala Zawadzki Konsyliarz

Antoni Lenchata Piaseski Konsyliarz

Myśl Obywatela w Teraznieyszych Polski Okolicznościach.

Chwie...

Chieć bydź dobrym Obywatelem, a nieznać obowiązków do tego potrzebnych, jest to bydź niedoskonałym; Znając zaś swoie powinności, a niedyskonywać Ich dobrowolnie, jest to zasługiwać na Naganę; Dopełniać zaś podług okoliczności, jest to Stanu Naszego powinność, która im jest prawdziwsza, tym więcey myśli we mnie mnoży; Że żebym jaśniey wytłumaczył, Stan i czynność Nasza przykład daie przyszłym Czasom z tym ostrzeżeniem, że przykłady często brać należy za przestrogę, a nie za prawidło naśladowania.

Znam to że mówienie każde gdyby w naypotrzebnieyszych okolicznościach, znaydzie swoich Opowiadaczów pochwałę lub Naganę głoszących; Różności myślenia różne Zdania czynią. Niesądzę żeby kto tak ślepą miłością własną był uwiedziony, żeby każde słowa swoie w generalności przyięte widzieć mniemał, toby się domagał Rzeczy niepodobnych. W Monarchicznym Państwie gdzie w iedney Osobie Absolutna Wola milczenie nakazuiąca, innym iest nietylko niezamyka, ale nawet przeciwne sobie Zdania słyszeć przymuszona, jako to we Francyi królowie Parlamentowych Remonstracyi często słuchać zwykli. Co gdy się w monarchicznym Państwie dzieie? coż za dziw że w Wolnym Narodzie, gdzie każdy mowi jak myśli, a

myśli a

88. myśli jak mu się zdaie. Przeto dosćbym się Szczęśliwym Sądził: aby choć część iedna mowienia tego mogła bydź czyteczna. Jednak nie na Swoim tylko Zdaniu Zasadzaiącą się myślą uwiedziony, ale z powinnego Obywatelstwa powodu, tę myśl moią otwieram tym Oyczyzny Synom, ktorzy czułością i Sprawiedliwością rozważaiąc okoliczności bydź chcą w nich pomocnemi. Do tego Zaś chcąc przyiść Stopnia uwagę należy; Że w tych okolicznościach ktore Obywatela rownie z polityckiem łączą, myśl każda ma Zupełny czas przełożenia i Zatrzymania ~~Ro~~ uwagi Swoiey.

Kiedy Narodu Naszego Szczęśliwość dependuie Zupełnie od dopełnienia wyrokow i Ułożeń Equilibryi Interessow Europy, Sądzić więc: Że Interessa Polskie Są połączone tak mocą z innemi Krajami, że mogłyby wyruszyć i bydź okazyą niespokoynośći totalney; ~~Ni~~ jest to Sobie pochlebiać. Rozumieć Zaś Że wcale nieinteressuią tego także niemożna Sądzić; bo widziemy otwarte Starania, ktore jak iuż Są ułożone tego wadzić niemożna, przeto kombinować je trzeba od początku.

A naprzod roztrząsnoć i wnieść: Jeżeli Influencya, Samowładne Rządzenie, i decyzya (: ktorą uzurpowała Sobie i przywłaszczyła Nayiaśnieysza Imperatorowa:) znayduie Się we wszystkich Interessach Polskich? Z tych inne miiam, bobym nadto musiał pisanie moie rozszerzyć. Samą tylko Delegacyą przed oczy wystawiam; ktora jak absolutnie Stanowiona była i

Zakonczona,

i Zakończona; to dosyć każdemu powinno bydź wiadomo i wszystkim Potencyom. Jakżeby mogły spokoynym okiem patrzyć Sąsiedzkie a Polityki ważące Mocarstwa, na wzmocnienie się większe, już i tak Straszney przez Siebie Monarchii? Mogłyżby widzieć Formę Rządu Nową, a ciągnącą do absolutyzmu bardziey, niżeli do utrzymania Wolności obiecaney? Mogłyżby znieść z obojętnością postępowanie wykonywaczów Woli Nayiaśn. Imperatorowy? ale krzywdziłbym tę Monarchinią, posądzaiąc Ją o te postępki w generalności, których wysokości myślenia Jey niedopuszcza, i niemogły bydź tylko wynazkiem niedobrze przemyślanego Projektu.

Chciaymyż wniść głębiey i rozważyć przez część Polityki Potencyi wszystkich w ogólności, a tak rozumiem że znaydziemy nayspierwszą: aby się niedać wzmacniać iedna drugiey Potencyi, a tym bardziey w Sąsiedztwie Jey będącey.

Naturalna Polityka sądzić może że kray nasz przyłączony do iednego Państwa; przez obszerność, ludność i obfitość może łatwo się dodać Narodowi temu który by go zawojował. Zdanie moie więc natyka się; że iednemu kray nasz dostać się niemoże, bez pobudzenia na siebie wszystkich Monarchii.

Obaczmyż ieszcze ieżeli podział bydź może? do tego rozeznaymy na iakie części poyść mógłby! i ktoby do tego podziału wchodził? i z niego pozyskować! Imperatorowa

Moskiewska

L.

90. Moskiewska, Cesarz Rzymski, i Krol Pruski. Ci Są Sąsiedzi Nasi ktorzyby pretendować mogli każdy przyłączenia części Kraju naszego do Swego przez ułożenia ktore Zwyczaynie w takich okolicznosciach Zachodzą. Uważać tu tedy należy: jeżeliby by był tey Mocy ten Podział, ktoryby Sobie mogł obiecywać ktory z Monarchow z części Swoiey nabytey, Żeby mogł nagrodzić niebezpieczeństwo dobrowolne, ktoregoby dozwolił drugiey wzmacniaiącey Się obszernieyszey Potencyi, a może pożyteczniejszą część, niżeli by była ta, ktoraby Się Słabszey dostała. Pozwalam Że Gwarancyą mogłyby Się dzielące Narody ubezpieczyć, ale i ta wieczna bydz niemoże, gdyż niebędące w Stanie Mocy Narody, przyimuią ją z rożnych przyczyn polityki, ale Się z niey w czasie Zmocnieyszy, potym ją odrzucaią jeżeli Szkodliwą dla Siebie widzą. Teraz choć rowney prawie Są Mocy Państwa, jednak w obawianiu Się jeden drugiego zostaią. Tu Zaś Cesarz Turecki, Krol Hiszpański, Krol Francuzki, Xiążęta Imperii i inni wszyscy Monarchowie, czy Spokoynie na taki podział Patrzeć mogliby! widząc pomnażanie Się coraz większe Domu Austryackiego, Carowey Moskiewskiey, i Krola Pruskiego, ktorzy już Są dosyć Mocni Sami z Siebie. Wynika tedy z tąd Że ten podział miyjsca takze mieć by niepowinien. Trzeba jednak końca w tych ułożeniach upatrywać, i wynaleść ten jaki bydź może, do tego Zaś potrzeba oddzielić myśli jakie bydz mogą

Potencyi

Potencyi interessuiących się do Nas, od Żądania Narodu Polskiego.

Pierwsze; iak do tąd poznawać można pozyskiwać niechcą, a choćby która tego chciała, to drugie dalsze a może i bliższe tey niepozwolą. Wdawanie się mocne Imperatorowy Moskiewskiey w Interessa Polskie, było prawdziwą przyczyną innym Potencyom chcieć umnieyszyć Jey mocy, i na to wypowiedziana od Turków Woyna. Żądanie Nas i chęci całego Narodu Polskiego iest: Aby Gwarancyą Znieść, i Prawa na Delegacyi stanowione dyssydentow według opisu dawnych Praw zostawić, formę Rządu ułożyć, etc:

Rozdział za tym iest ieszcze Narodowych Myśli, z których część iedna żąda odmiany Króla; druga go zachować pragnie, trzecia w milczeniu zostaie. Wszystkie iednak w rozumieniu są uprzedzone; że naypierwsza iest Szczęśliwość Narodu nad pomyślności różnego prywatnego ułożenia. Lecz materyia ta mówienia iest nad to delikatna, abym iedno lub drugie zdanie wykładał choćby nieobiaśniając ani wchodząc w poznanie myśli iakiey czyia. Zaczym zostawuię tę decyzyą do pełnienia Rzeczy czasowi, lub ułożeniom Polityki. Sam zaś w tey okoliczności; sposób mówienia Arystotelesa na siebie przyimuię, który konwinkuiąc czytaiącego Wolą, nie zawięzuie decyzyi, na którą kto zechce stronę idzie.

Punkta nayważnieysze całości Narodu są iakom iuż wyżey wyraził; Narzekanie na Prawa ustanowione, na

Dyssydentow

Dyssydentow Umocnionych, na Wiarę upadaiącą, na Wolność odjętą, a to wszystko przez Gwarancyą. Co czyniąc: nie iest to Szukać urazie Nayiaśniey Imperatorowy, ale iest to usiłować Się na Sposob czynienia, i dopełniać powinność Obywatela.

W Żądaniu Zaś odmiany Tronu uważać należy trzy Myśli, to iest: Rozeznanie własności każdego Monarchy Rozumu, doskonałości i przymiotow Jego; czy Są dobre, czyli Się Zdaią Złe, dobre Zaś lub Złe czy Z okoliczności, czy Z Natury, czy Z posądzenia. Powtore odmiana Tronu iako pożytek przyniesie, czy tylko odmianę Interessowania uczyni, i przeniesie moc Interessowania Z iedney do drugiey Strony, czyli odmianę Stateczną uciskaiących Rzeczy. Trzecia pobudka Zastanowić Nam Myśl naybardziey każe: iaki Monarcha nam dla dobra kraiu iest Naypożyteczniejszy: Czyli maiętny przez Kray własny, czyli przez Państwo do ktorego wchodzi a Gospodarny. Te uwagi Swoią decyzyą Znaydą.

Tu Zas ieszcze Nam Się trzeba Zatrzymać nad tą Myślą według Czasu w ktorym iesteśmy i powrocić do rozważenia pożytkow iakie może przynieść Czynność teraznieysza Naszey Żądania podniesienia Rekonfederacyi, a to względem Potencyi Mocą Swoią Nas Naybliższey. Kwestyą bowiem tu właśnie uczynić należy; kto te urządzenia wykonywać będzie? Czyli Potęga chcąca tego Sama Złączona Z kilką Osobami Nacyi Naszey? Czyli cała część Zostaiącego do tąd w Niepolewji Narodu!

Spodziewać

spodziewać Się, bowiem niemożna aby już inni Konfederacyi Ra-
domskiey Zapomnieli. Jakaż nieskończona droga do drugiey by-
łaby! bo każdego z woli przymuszać będzie trzeba. Któryż
bowiem porządny i dobry Obywatel podjąć by Się mógł broń
podnosić przeciwko własnemu Narodowi, i łączyć Się z tą Ło-
tegą na którą cały Naród uskarża Się? Jakaż z drugiey
strony pewność dla tey Łotrzyi, która mocą nagli i przymu-
sza wtedy, kiedy do tyd oświadczała Się przed Narodami
że cały Kray dobrowolnie jedno z nią myśli, tylko część
iedna buntowników oderwana przeciwi Się i całą machi-
nę Spokoyności wzrusza. Teraz już z tey wątpliwo-
ści wszystky Narody; że to nie są buntownicy, gdyż i Po-
selstwa od Nich w krótce przyimować mają. Przytym
też Głowa Oyczyzny i Rada przytomna (: wątpić
nietrzeba:) że szczerze nie chce, wszystko raczey odda-
wać ofiaruie Się prędzey, niżeli na to zezwolić czego
po Nich wyciąga Moskwa.

Dalsza jeszcze uwaga bydź powinna; Czyli
wchodzenie Ministra Krola Pruskiego i oświadczenie na-
glące do ślepego poddania Się woli Imperatorowey, iest
lub może bydź Interessem szczerym Krola JMci Pruskiego?
albo każdy niepoznaie, że ten Monarcha ulega tylko
okolicznościom, i do czasu wyiawienie myśli swoiey zawie-
sza? A nawet podniesienie tey Rekonfederacyi, nie iest

własnie

właśnie Interessem Moskwy, gdyż pociągnieni do niey co raz bardziey przez gwałty i przymusy, znaydą się zawsze jakie Osoby ktore potrafią wydobyć urażenia swoie, i wydać je narodom innym. A zatem niejest Sposob traktowania ani pożyteczny dla Moskwy, ani ułatwiający konieć zamieszania, lub przynoszący pokoy, ktory bydź może skuteczniey od niey żądany.

Czyż to iest jeszcze Sposob ziednania tey Chwały, ktorą za Monarchini Wielkim podać usiłuie!

Srodek tedy naywłaściwszy upatruię w tym potrzebnym uważeniu, w ktorym całość i powaga obydwu Stron znaydzie się: Aby, gdy będzie iuż ogłoszony, i publicznym Aktem podpisem stwierdzony Marszałek Jeneralny Konfederacyi, aby Dwor Peterburgski reprezentowany przez Posła swego Wielkiego tu przy Dworze naszym będącego, wespoł z Ministrem Pruskim, iuż dawniey wraz mowiącym i dzielącym popieraniu, domagali się od Dworu i Rady naszey, aby ta posłała do Stanow prześwietney Konfederacyi Ablegatow w ten sposob jako August II. Sławney pamięci z dobroci wysłał do Konfederacyi Ledochowskiego (lubo mu radzono aby go znosił) pytaiąc się czego żądaią? A raz tu głownie widząc z iedney Strony łatwość dwoch Potencyi i o: Swiadczenie odstąpienia od pretendowanych punktow ktore nieszczęśliwszą są kraiu? Z drugiey też

Strony

Strony; cała część narodu która do tąd milczała, na żądanie otwarcia myśli pożytecznych dla Kraju, czy może z One dzielu i wstrzymywać Się od Zbliżania Się do mocnieyszego dokończenia dzieła przez Złączenie Się powszechne całego Narodu. Mam ufność że miłość Oyczyzny i dobra publiczney, przemoże prywatne niechęci i te umorzy, jeżeli nie na Zawsze to przynaymniey do Czasu. W takim czynieniu: Całość Powagi Monarchów nienaruszoną widzę, a oraz dobroć Ich okaże Się i prawdziwe końca Szukanie. 95

Może mi kto Zarzucić: że jak mają mówić o to koteryi; aby część Spokoynie Zostawionego Narodu traktowała z tą Częścią obywatelów, których za przeciwnych Swemu Zdaniu i utworzeniu Sądzi, i niemiał Ich za prawdziwych Konfederatów. Ale tu też uważyć należy: że broń Sama nieodbierze Im tego prawdziwego tytułu i niewygubi wszystkich Osób tego Zdania. Tym bardziey gdy te mogą Reprezentować Naród Ogolnie, ponieważ już aktualnie Istotę Jego formują w Złączonych Stanach Generalney Oboyga Narodów Konfederacyi.

Kim Zaś ta Nadzieja i Życzenie Skutek Swoy Zbliży; trzeba aby w czynności już wesłe Osoby pamiętały: że ułożyć we wszystkim trzeba moc rządzenia, bezpieczeństwo Wolności ocalić Sprawiedliwe Jey tłumaczenie wyznaczając, i rozeznać które powinny być nienaruszone

Narodowe

Narodowe Prawa. Słowem mowiąc: na Wdolu mieć i upewnić się trzeba; rownie od dobrze myślącego Monarchy i od Obywatela, jako i od oboiętnie myślącego, aby się zapomnieć niemogł. Przez Stopnie potym idąc: rozumiem że forma Rządu ułożona bydź powinna, i ta posłana przez Posłow do Umowienia się z wchodzącemi Potencyjami, aby według Naszego dobra była zkonkludowana; dla tego trzeba aby od Narodu pochodziła, a w traktowaniu aby swoią bezpieczność znalazła i zapobieżenie myślom, ktore Nas chcą widzieć w niezgodzie.

Sposoby zaś ziednoczenia rozdwoionego Narodu, rozumnym Polityckom i Patriotom, do wynalezienia zostawuię.

Breve Oyca S. do JW. JmXa. Durynij Arcy-Biskupa Ancyranskiego Nuncyusza w Polszcze.

KLEMENS PP. XIV.

Wielebny Bracie, Zdrowia i błogosławieństwa Apostolskiego Życzemy. Poniewaz do Wielebnych Braci wszystkich Swiata Chrześciańskiego Biskupow, na poczatku Papiestwa Naszego list okolny posłać umyśliliśmy, przetoż go Tobie Wielebny Bracie polecamy, abyś zwyczaynym Sposobem do wszystkich Całego Krolestwa Biskupow, Jmieniem Naszym pilnie rozesłał. Przeczytawszy go łatwo poznasz, jak usilnie

o to mamy

o to mamy Staranie, aby cześć, poszanowanie i posłuszeń-
stwo Krolom, prawem Boskim nakazane, w Serca i Umy-
sły wszystkich ludzi było głęboko wrażone. Chcemy więc
abyś przy oddaniu Biskupom krolestwa tego Listu Naszego
Okolnego, osobliwszym Sposobem do tego Ich Naszym J-
mieniem Zachęcał, aby i w Sprawie Wiary i w Zamysłach
Naymilszego w Chrystusie Syna Naszego Stanisława Augusta
Krola Polskiego, z nim Się Znosili i dopomagali, ktory
iako z Urzędu Krolewskiego Zna Się bydź obowiązanym
do bronienia Wiary S. Katolickiey, tak na ostatniey Sena-
tu Radzie dał jawne gorliwości Swoiey dowody dla odwro-
cenia tego wszystkiego, cokolwiek na uszczerbek Wiary pod
czas ostatniego Seymu było ustanowiono. Przeto bardzo
chwalebnie Swoie ku Nam obowiązki wypełnisz Wiele-
bny Bracie, jeżeli tychże Biskupow lubo przez Się lubo-
nych, przekładaiąc tak Wiary Katolickiey pożytki, jako Na-
szą ku Samemu Krolowi uprzeymość bardziey Zachęcisz
i Zapalisz. Zalecamy to Wielce Swoiey pilności i
Staraniu, przyrzekając, iż tym Naybardziey Sposobem
możesz Naszą ku Sobie przychylność pomnożyć. Na ktorę-
żey dowod Apostolskie Błogosławieństwo Tobie Wielebny Bracie
z miłością Zasyłamy. Dan w Rzymie przy S. Maryi Większey
Pod pierścieniem Rybaka dnia XXIII. Grudnia MDCCLXIX.
Papieztwa Naszego R.u 1.

Benedictus Stay.

M. Breve

98. Brewe Oyca S. do Krola JMości.
KLEMENS P. P. XIV.

Naymilszy w Chrystusie Synu Nasz Zdrowia i Błogosła-
wieństwa Apostolskiego Życzemy. Lubo Majestat W. K. Mci by-
naymniey wątpić niemoże o Naszey uprzeymości ku wszystkim
naymilszym Naszym w Chrystusie Synom Krolom, ktorzy Wiary
Katolickiey Związkiem są z Nami ziednoczeni, za słuszną
jednak rzecz poczytaliśmy, tey uprzeymości Naszey dowod dać
osobliwszy W. K. Mci, ktory jako z Urzędu Krolewskiego znasz
się bydź obowiązanym do bronienia Wiary S. Katolickiey, tak w
tym jawne gorliwości Swoiey dałeś Nam świadectwo na osta-
tniey Senatu Radzie, na ktorey postanowiłeś oddalić to wszystko,
cokolwiek na przeszłym Seymie z uszczerbkiem Wiary było uchwalono.
Przetoż posyłaiąc Wielebnemu Bratu Aniołowi Arcy-Biskupowi An-
cyrańskiemu, Naszemu u Majestatu Waszego Ordynaryinemu
Nuncyuszowi List okolny, niedawno do wszystkich Swiata Chrze-
ściańskiego Biskupow pisany, przez ktory Ich usilnie zachęcamy,
aby Lud do czci i posłuszeństwa Krolow Swoich z pilnością
zapalali; i zalecaiąc Jemu aby ten list do wszystkich tego Kro-
lestwa Biskupow podług zwyczaju rozesłał. — Zalecamy oraz
że wszelką usilnością aby Ich jako z Urzędu do tego obowiąza-
nych zachęcał do służenia tak W. K. Mci jako i Wiary dobra.
Rozumiemy iż ta chęć Nasza zwłaszcza w tych okolicznościach
będzie miła W. K. Mci. Przez ten albowiem sposob umysły

Żadnego

Łączonego W. K. Mci Narodu, nowym tym Zachęceniem Żywiey poru- szone, Ściśley z W. K. Mcią Związą Się do Zabieżenia do tey pory Owym Skutkom, ktore z Nierządnego Seymu ustaw, z wielkim wszy- stkich dobrych katolikow Żalem, na prawowierną Wiarę Spłynęły. Niewątpiemy bynaymniey iż tę chęć Naszą że wszelką pilnością wyłożona Sam Nauczyciel Nasz, Mamy oraz Nadzieię że i wszyscy tego Krolestwa Filaru, chociaż Sami przez się do tego Skłonni, Za przełożeniem Jednak Wiary katolickiey pożytkow i Naszey ku W. K. Mci Uprzeymości bardziey ieszcze będą Zachęceni. Więcey Mi- nie niezostaie iako Boga Nayważszego prosić aby chęć W. K. Mci; do Jego Chwały i dobra Krolestwa Skłonną Nadziei Sam u- twierdzie. My Zaś iako Zadatek tyże Łaski, i dowod Osobliwszey naszey Miłości, Apostolskie Błogosławieństwo Twoiemu Maje- statowi Uprzeymym Sercem Zasyłamy. Dan w Rzymie przy S. Mariey Większey pod pieczęcią Rybaka dnia XXIII.° Grudnia M.DCC.LX.IX.° Papieztwa Naszego Roku 1.°

Benedykt Stay.

Manifest konfederacyi Generalney przeciw Ostatniey Ra- dzie Senatu i Jego Rezultatum.

My Stany Rady Duchowne i Swieckie, Marszałko- wie, Konsyliarze i Cały Stan Rycerski Koronny i W. X. Lit. Związkiem Generalney Konfederacyi Złączeni.

Przyszły iuż dawno Prowincye Koronne Swoią Generalność? Zawore JW. Jmć Pana Hrabi Krasinskiego Podkomorzego Ziemi Rożańsk:

Zawarty

100. Zawartą, podobnąż względem Swoiey Prowincyi przed tylo miesiącami in rem JW. Jmci Pana Hrabi Pacia Starosty Ziołowskiego, Wielkie X. Litewskie. A dla uczonych wszędzie przez Oręż Polytycznego nieprzyiaciela przykrych przeszkod i trudności że obydwa Narody zaledwie złączyć się mogły na dniu 1mym Listopada, na ktorym to wielkie celem uszczęśliwienia i naglącego ratunku Oyczyzny zawarte dzieło, publicznym na dniu 8tym Listopada wyszłym Uniwersałem wszystkim Rzpltey Polskiey wiernym i dobrze myślącym obywatelom ogłoszone, oznaymione i publikowane.
Niemożemy zatym dowiadywać się tylko z zadumieniem, czuć tylko z niecierpliwością, iż część niejaka Senatu, bez prawnym sposobem wewnętrznego Rzpltey Rządu przywłaszczaiące sobie Authoritatem, między innemi Materyami Legacye do różnych postronnych Dworow naznaczyćważyła się.
Nad to smutnemi iesteśmy przekonani dowodami, aż by daley albo naznaczaiącym, albo naznaczonym powierzyć się można było, gdzie śmiertelne Rzpltey rozwiiaiąc rany, obłudne ac contra publicam fidem dopełnione, tak Jmci Pana Rzewuskiego Pisarza Polnego Koronnego, jako JP. Pana Alexandrowicza, dowiedzione będą postępki. Przeszłe doświadczenia, naypewnieysza przyszłym ostrożnościom są miarą.
I z tych to

I z tych to fundamentow Manifestuiemy się iako nayuroczystszym Sposobem tak przed wszystkiemi Potencyami, iako przed Całym Narodem Naszym de illegalitate Senatus Consilii i Jego Resultati, contra publicam Sprzymierzoney Rzptey Authoritatem Celebrati ac usurpati, rownie iako de Nullitate naznaczonych Posełstw, Oswiadczaiąc się wszystkim Europeyskim Narodom, iż cokolwiek przez Nich, iako legaliter przez Rzptą, w ktorey wszelka władnosc i powaga w Generalney Konfederacyi iest Zawarta, nieprzyiętych, proponowanym albo umowionym będzie, żadney mocy i Ważności mieć i nigdy od Rzptey ratyfikowanym niebędzie.

Osobom zaś takowych Posełstw podeymuiącym się, ieżeliby mimo niniyszy Zakaz in executionem Legacyi Swoich wchodzić ważyli się, poenam irremissibilem Infamiae ac perduellionis Zakładamy, i ipso facto pro hostibus Patriae deklaruiemy. Dzia. ło się w Białey d. 27. 9bris 1769. A.

Michał Krasiński Sta Rozłowski,
Marszałek Generalney K. W. X. Litt.
(L.S.)
Ignacy Bohusz Generalney Konf. Sekretarz

Uniwersał Konfederacyi Generalney do Kommissyi Skarbowych.

My Stany, Rady Duchowne i Swieckie, Marszałkowie Konsyliarze i CałY Stan

 i cały Stan Rycerski Koronny i W. X. Lit. Związkiem Generalney Konfederacyi Złączeni.

J. WW. Ichmściom PP. Prezesowi i Całey Radzie do Interessow Skarbowych należącey, do tąd Imie Kommissyi Skarbowey noszącym po Zaleceniu Chęci Naszey; Ex Concluso Rady Generalney połączonych Narodow, Stanow, i Konfederacyi, jako Naysolenniey i jako Naywyrazniey Zalecamy: a Żeby Jaż Ktiuło Kommissya, od dnia Niniyszego Uniwersału naydaley in Spatio trzech Niedziel w Osobach Swoich Ze wszystkiemi do Siebie Należącemi Officialistami, Protokułami Wydawanych dyspozycyi, ustaw, porządku, wybieranych Podatkow, Importancyi, podobnym Sposobem Wydatkow Rożnych, Raportami, Regestrami, i dalszemi id generis Autentykami, Summami, ktore Znayduią Się w Skarbie Oyczystey, Żadną nie wymawiając Się przeszkodą, tu do Nas Generalności, lub gdzie na ten czas Znaydowaić Się będziemy, Stawała, i od tąd przy Nas Generalności Zostaiąc, dalszey od Nas dyspozycyi czekała, Co intuitu do Wydanego przez Nas dnia 9. Czerwca Uniwersału Odsyłamy Się.

Insuper poniewaz contra legalitatem tak dawno Stałych Generalności Z ostatniego Senatu Consilium Posełstwa do Zagranicznych Dworow Naznaczyć Ważono Się, i przeciwko Nim deklaracyą Naszą Sub dnia 27. Czerwca jak Naysolenniey szym Sposobem wydaliśmy, exinde jeżeliby na te Legacye Summy

jakowe

jakowe ze Skarbow Rzplitey były naznaczone, a żeby takowe niebyły Wypłacone, Sub Refusione de proprio, et Sub poena Contraventionis Arbitraria w niedosyć uczynieniu niniejszemu Zaleceniu praecommittimy. Działo Się w Białey d. 28a 9bris 1767o

Michał Pac Marszałek Konf: Generalney W: X: Lit:

Ignacy Bohusz Generalney Konf: Sekretarz.

Racye, dla ktorych mimo Zgdania JmXa Biskupa Kamienieckiego, niemoże bydź JmP. Krasinski Podkomorzy Rożanski Generalnym Marszałkiem Konf: Koron: Są Wiudy Mazowieckie

1mo. Usus et formalitas dawna jest: Że Marszałka Generalnego, e gremio Marszałkow obierano Zawsze. JW. Krasinski Podkomorzy Rożanski, był obrany na Radomskiey Konfederacyi pod Xiężętami Moskiewskiemi Marszałkiem Ziemi Ciechanowskiey. Ten Akt już upadł; ponieważ teraznieysza Konfederacya podniesiona directe przeciwko absurdom Konfederacyi Radomskiey, i nadowod tego ktoś inny to iest JP. Zielinski Podstoli Zawskrzynski jest Marszałkiem Ziemi Ciechanowskiey. Żadną miarą z racyi Sobie przeciwnych Skleić Się niemoże Konfederacya teraznieysza z Konfederacyą Radomską Zdrowym Umysłem; A gdyby iedney Ziemi Marszałek miał Się utrzymać, to consequenter XXże Radziwiłł i Inni wszyscy Marszałkowie, utrzymać Się powinni.

2do. Konfederacyi Wszystkich jako Narodowych Elekcye, Zawsze Stawały w granicach Państwa nie za

granicą

104. Granicę i Kandydat takze intra limites Regni znaydowac się powinien. JP. Podkomorzy Rozański do tych czas nie znayduie się w granicach, a przecież JW. Biskup in hoc interstitio prokurować i wymyślać wota.

3tio. Wota prokurowane są od JPP. Marszałków podwoynych, potroynych, nawet poczwornych jako Sandomirskiey, których legitimitas podpada pod Niegi, a jakże Vota Ich maią bydź legitima?

4to. Wolności trzec[h] zawisła w Wolnych wszelkich Elekcyach, tym bardziey Królewskiego Mszczadla. Początek Sam Radomskiey Konfederacyi Nagamy, że Xże Radziwiłł pod flintami do Moskwy obrany. WS. Król JeMść Francuzki, jako Gwarant Traktatu Oliwskiego, i Potencya Turecka przez Traktat Karłowicki i Nadprutski, widząc gwałtowny despotyzm Moskwy, ofiarowały się Rptą w Stanie dawney Wolności zostawić. A możnaż się spodziewać żeby te Potencye nagamości Czyniąc Moskwie, Same do podobney gwałtowney roboty miały bydź powodem! Trzecio głoszona wieść że Woysko Tureckie utrzymuie JP. Krasińskiego Mszczalkiem Tronnym, niema fundamentu, bo nayrnnieyszey odmiany niebyłoby, tam pod Mocą flint Moskiewskich, a tu Oręża Tureckiego. To tylko iest JmXa. Biskupa Kamienieckiego Sposób udawania, by wystraszyć i wymusić Vota dla Brata Swego.

5to.

5to. Stan Rycerski poniżony, poczgłkiem Zatamku, pod-
niost Konfederacyą, do czego Naypierwszym Authorem był JP.
Zadawski, Starosta Warcki, Marszałek Związkowy. Cóż się
stało? Oto za Miast Nadgrody i wdzięczności, od tey że Bar-
skiey Konfederacyi Został oddalonym od tego Urzędu, i Sromo-
tnie w Areszcie Umarł. Dotykał mocno Stan Rycerski
ten przypadek. Liczą Skolligowane domy z Nieodszczęsliwem
gwałtowność. Czyliż mogą (: ile jest wiele Marszałkow
JJWW. Zielińskich :) powierzyć podobnie Życia, honory i for-
tuny? Owszem z Narzekaniem Strzedz się deklaruią.

6to. Stan Rycerski uskarza się na Familią
mocną, tym bardziey Strzedz się tych trzeba co są złączeni
ze krwią krolewską. Ich MMPP. Krasinscy są Skolligowa-
ni z Krolewicem JegoMością Karolem. Strzegą iuż
pretendowaną Ich Moc, (: jeszcze niemasz approbowania przez
Rptą przeciez widziemy z szczerey pochodzącą Ambicyi :)
gwałtowność i Namowy na Zadawskich, Xiążętach Lubo-
mirskim i Sułkowskim i innych Osobach Konfederatow i do-
brych Patryotow, jak każą łapać, zabijać, zabierać, do-
bra zaynować, w kaydany kuć, więzić i prowadzić. Zasłu-
żone w Oyczyznie godne i rozumne Osoby, niegodziwemi ka-
lumniami czernić, Szlachtę niektorą za chłopow udawać,
Resztę Szlachty hołotą i głupią nazywać; za co trzeba
będzie swego czasu Stricte odpowiedzieć.

7mo

N.

106. 7mo. JmX Biskup Kamieniecki w Instrukcyi Sekretny JPu Lasockiemu do JmPa Podskarbiego Wo Koronnego Sam wyraża w Punkcie No 3tio: Że jak Konfederacya będzie chciała obrać innego Generalnego Marszałka, tedy JP Podkomorzy musi uczynić jakiś Akt złożenia Urzędu Swego, ponieważ pisał Się na liście do Francyi i na wszystkich Aktach Marszałkiem Generalnym. Więc Sam przyznał illegitimitatem, ponieważ w Barskiey Konfederacyi żadney nie było Elekcyi, i owszem tylko Substytutem był postanowiony.

8vo. J.WW. Marszałkowie w liczbie tey jak Się przed Nieprzyiacielem zgromadzić tajemnie mogli, akt Elekcyi złożyli w Miesiącu Kwietniu 1769o. J.Wo. JmPa Wdę Mazowieckiego, zawsze gorliwego Patryoty, rozumnego i przezornego Senatora o całość Wiary, Praw i Wolności, który nie wchodził w Konfederacyą Radomską, ani na onyże tudzież na Zdradliwey delegowaney Kommissyi, gdzie Jego podpisu nie znaydzie, nie tak jak imię JmXa Biskupa, JmP Podkomorzego Brata Jego podpisany Patent na Konfederacyą, i jeszcze JPu Podkomorzemu 100me Złot. wygodził.) Obrali, i Moc Traktowania z Potencyami przyiaznemi dali, jako i teraz znowu inni J.WW. Marszałkowie Vota Swoie przystali. A że JW. Wda obrany Marszałkiem Generalnym nie zaczyna Jurysdykcyi Swoiey, to czyni dla skutku doskonałego, czeka na pomoc Regularnego Woyska, widząc do tych

czas

czas nieszczęśliwe z konfederatami przykłady, których po części Nieprzyiaciel, po części sami siebie zniszczą.

9no. Nieskuteczna Negocyacya JmćX.^a Biskupa, gdy niewyrobił posiłków Regularnego Woyska, drugi Rok dochodzi jak poczciwi ludzie ginęli i giną. Przytym też przyiaźń z niektóremi Familiami, oraz despotyczne Rządy, przestrzegają wszystkich Obywatelów, że się w opiekę dalszą oddać nie chcą.

10.° JmćX Biskup w Instrukcyi tyże Sekretnej daney JP.^da Lasockiemu wyraża w Punkcie N.° 5.° że już iakowaś stanęła Konwencya czyli Traktat z Jurkiem względem haraczu, o co przedtym bywały Woyny. Jeżeli bez wiedzy Rzpltey stawaią, na złe Jey ugody; czegoż potym gdyby Rząd górny JP.^du Podkomorzemu był dany, spodziewaćby się potrzeba. Unikaiąc swego dalszego nieszczęścia Narody, niedawałyby i dać niemogą naturalnym Rozumem tey władzy, gdyż i owszem skassować i anihilować muszą te privata Authoritate zawarte ćosi Traktaty.

11mo. Nova formalitas; JmćX. Biskup dla brata swego zbierad Vota od killku miesięcy, a teraz Aut 251. Obyw. więc niżeli się dziecię urodziło, ochrzczone.

12mo. Kommenda oddana nad koroną JmP.^du Padowi

108. Panowi, Sequitur Dykstatura nieprakty kowanym nigdy a condita Polska Sposobem, przyzwoiciey by było aby Koronny Marszałek ex primatu Rządził Litwą. Krzywda dosyć cięzka, bo się to znaczy że Subjectow nie ma w Polszcze, i byłoby przezto odmienić Regimen tych dwoch Narodow, ktore Seorsive maią zawsze Jurysdykcye i Prawa a niezłączone. To znać tym Sposobem Litwa chce objąć Rządy nad Polską, i Koroną będzie Litwa a Polska Księstwem, musi to bydź proiekt Moskiewski; aby tym prędzey podbić i Zrobić Prowincyą Swoią, ile przez bliskość granic łatwiey zawojować może Litwę iak z Kurlandyą zrobiła.

13tio. Wiadomo całey Polszcze iż JP. Pan Starosta Ziołowski, promulgował się Marszałkiem Generalnym Prowincyi Litewskiey po Nieswiezkiey akcyi, po ktorey uczynił in forma Recess od tego Marszałkowstwa, przez co Samo iuż tey funkcyi abrenunciavit, a iakże teraz może wracać się do tego Urzędu! ad Amissa non datur regressus. Jednakże Zieichał do Bielska w granicach Szląskich będącego, tam z JchMćPP. ac Si Marszałkami podwoynemi, potroynemi, i poczwornemi Koronnemi (: kilku tylko dobrze obranych excypuiąc:) uczynił złączenie ac Si Konfederacyi Generalney Litewskiey z Koronną, i przybrawszy większą liczbę Marszałkow Litewskich, podług upodobania Swego pluralitate

wszystko

wszystkie konkludował. kommendę sobie wszystkiey przy- 109.
właszczył nad całą Koroną Polską, przeto już całey Polskiey
Dyktatorem czyni się pozor dawszy: Że poki Jmć Kra-
sinski za Granicą do tych czas będący nieprzybędzie
ad Regnum. Łatwo kaźdy tę polityke poznać może,
że gdy Gazety cudzoziemskie piszą o Ucieczce Jmć Pana Pod-
czaszego Litewskiego i Krasinskiego, kto wie czyli powro-
cić więc JW. Pana z krzywdą Narodu Krolestwa Pol-
skiego, a mianowicie JMć Pana Mostowskiego Marszałka Generalnego
moc i władza starby niemogła. A wszakże już w po-
czątkach Opieka litewska wywarła potęgę, kiedy JW. Bie-
rzynskiego, Marszałka Związkowego obranego, w Bielsku
na Sessyach mianych odsądzono, żądając Jemu 2. millio-
now złotych wybranie i nakazując onychże kalkulacyą,
a to podobno za to że teraz JW. Bierzynski będąc
w Wodztwie Brzeskim Litewskim z dywizyą swoią miał
się w kontrowersyi krzyżowo przemowić z Jmć Konar-
mem Wdą Brzeskim Litewskim, i taka podobno oko-
liczność przywiodła do tey zemsty na Konarmym Synu.
Podobnież JW. Pana Łaszcza, Starostę Wiznieskiego, Obywatela
znaczney substancyi, Obligowanego przez JJyWmsć Swoią
Sołtykowną z Xiężem Jmscią Biskupem Krakowskim, in
contumaciam, contra legem et justitiam, dobrze obranego
Marszałka osądzono, a JW. Amor Tarnowskiego Czwartego

Marszałka

110. Marszałka w Pabultowie w Węgrzech obranego, uznali za dobrego.

Na Reszcie: wszak wszystkiego nieszczęścia i złego jest pryncypalną okazyą Konfederacya Radomska, bo początkiem była tego wszystkiego zamieszania. Co zgubiło Rptą jeżeli nie ten Pseudo Seym, a naybardziey nie praktykowanym Sposobem Seym ostatni, a osobliwie wyznaczona z niego Kommissya, na którey delegowani Ci Ichmość Kommissarze stanowili różne ukladania z poniżeniem widocznym Wiary S. K. R., z nadaniem Praw Dyssydentom, z przewroceniem Wolności i Praw Starodawnych, z poddaniem Rptey, (jak gdyby Lowarnyi jakiey) pod despotyczną gwarancyą, a Taiżey Rząd Moskwie, oddaniem Kurlandyi, i uszanowaniem na wolny Narod Kozaków, i tak wiele innych absurdów cez PP. Delegaci z Xiążem Repninem Posłem Rossyiskim ustanowili i Rękami swemi podpisali. Y ci to są gwałciciele Oyczyzny, przeciwko których czynności i wszystkim tym Osobom, tak contra hostes Patriae Konfederacye podniesione, z oświadczeniem dochodzenia na Nich Sprawiedliwości i Sądzenia.

JmP. Pac, Starosta Ziołowski, był Delegatem na tęż Kommissyą, podpisał te wszystkie absurda; jakże więc może: Ręką swoią zgubiwszy Oyczyznę, tąż ręką skataną ją oswobodzać? I owszem pierwey powinien

odpowiedzieć

odpowiedzieć Rzplitey za ten występek, a niebrać się do sfasses rządzenia, ile już raz odstąpiwszy Konfederacyi przez uczyniony recess. Sprawiedliwie tedy Rzplita niemoże dowierzać ludziom tym i ich Patronkom, którzy iuż raz zgubili widocznie Oyczyznę, ani też przez zrowe ich

[gubić?] oddawać się Im w Kommendę i pozwalać Rządów.

Tabella JmW. Marszałków wielorako obieranych.

Czerny, Krakowski. —	Pierwey: Xże Lubomirski Marzin.
Małczewski, Poznański, należący do Sgo Kanclerza Koronn. a Biskupa Poznańsgo	Pierwey: Rydzyński, Stol: Poznany. Powtore: Sokolnicki Podk: Kaliski.
Wilkowski, Oswięcimski. —	Pierwey: Xże Lubomirski Marcin.
Tarnowski, Sandomirski —	Pierwey: Mirecki. Powtore: Parys. Potrzecie: Kochanowski Kasz: Zarnz.
Bierzyński, Sieradzki —	Pierwey: Jarzba. Powtore: Jatecki Sta Bydgoski
Potocki, Sta Kaniowz, Kijski —	Pierwey: Potocki, Podczaszy Litewz.
Olizar, Wołyński —	Pierwey: Potocki, Podcz: Litewz.
Karczewski, Czerski —	Pierwey: Mostowski Podsto: Raw.
Karczewski, Liwski —	Pierwey: Cieszkowski. Powtore: Lasocki.
Dzierzanowski, Sostyński —	Pierwey: Milewski. Powtore: Lasocki.
Przyłuski, Czerniechowski —	Pierwey: Potocki, Podcz: Litewz.

Odpowiedz

112. Odpowiedź na Przestrogę (: vide Tom: 1° Pag: 630. Anni 1769ni:) w Miesiącu Listopadzie.

Przestrzegać innych, z domyślania się tylko uczynności drugich, jest to uczynek ślepoty zuchwałey. Jesteś jak kur piejący który odpocząć po trudach niedaie, innych do roboty budzi sam nic nie czyniąc. Jak i ty kołaczesz do serc Obywatelow, sam go w sobie niemaiąc; gdy żądasz aby Oyczyzna Ogniem Marsowym zapalona do szczętu zniszczała, a ty byś pod płaszczem dobrego Patryoty w Warszawie ocalał, stawszy się właśnie dzwonem, który ludzi do Kościoła zwołuie a sam w nim niebywa.

Piszesz w pierwszym Punkcie: Iż powstawał i upadł odgłos o zamyślaniu i robieniu Konfederacyi w Warszawie, który zostawił w Obywatelach pilność i ostrożność, aby nie wpaść w sidło podobne Radomskiemu. Tu: nierozważny twoy Argument ustaie. Sądzisz: że Naród w Radomiu zwikłany, przyznaię; ale gdy jeszcze nieodpłątany, jakże ma w drugie wpadać sidła? Więc go należy z tego dźwigać przypadku, a nieradzić aby z nim zginoł zuchwale. A zatym jeżli twoie rzemiosło niesie: aby zapalać Domy chętliwych i cnotliwych Obywatelow, każe powinność gasić wszelkiemi ile można sposoby.

W drugim Punkcie mówisz: Gdy ustało gadanie o Konfederacyi

aliści

ałści w przeszłą Niedziele (: d 19^a 9bris) o niey szemrać zaczęto: Że Poniński Kuchmistrz Koronny dawał obiad Posłowi Rossyyskiemu i innych pierwszych Panow prosił procz Familij: Że tegoż Ponińskiego przepowiadaią Marszałkiem Konfederacyi: Że Się na Konfederacyą pisali. Od pierwszego momentu iak natura Człeka mowić nauczyła, zaraz pospulstwu bajać dozwoliła, mądrym zaś ludziom rostropnie o rzeczach sądzić dała. A za tym gdy u Kuchmistrza Koronnego żadnych podpisow niebyło, więc wszędzie nayprzodszym u pospolstwa zostałes bajem. A z bytności JMci Wołkońskiego u Ponińskiego na Obiedzie coż nieprzyzwoitego wnosisz? gdy tenże przyimował do Siebie wspomnionego Posła, iako zeba na Pan Apsley Polskiey, ktorego przynaymniey echo tak mianować każe. a czas skutki obiecuje. Pewnie uczony Lekarz wdzięczny ci niepomoże, gdy szaleństwem jesteś zarażony.

Byli tamże na Obiedzie (: mowisz :) pierwsi Panowie procz Familij. Coż to przez Familią rozumiesz? gdyż w Polszcze co dom Szlachecki to Familia, Panow zaś nieznam procz iednego na Thronie

Był też tamże JMc Graf Rzim Podolski, czyli Się na ten mniemane dzieło podpisał, dociec trudno. dotknołeś i Jego.

Że Ponińskiego proponuią Marszałkiem konfederacyi. Tu ci tak odpowiedzieć iestem przymuszony: Że Żydzi tego uczyli co Narod Ludzki zbawił. Tobie Się zaś przeciwnie stało, iż

Jego

Tego; ktorego Sławę oczernić i potępić umyśliłeś złośliwie, odkryłeś po Swiatu za Nayszczęśliwszego Oyczyznie Syna, a w tym naybardziey krytycznym czasie, gdzie niemal wszystkie dzieci odstąpiwszy troskliwego Oyca na Tronie, własne opu: sciwszy domy, we wszystkie rozbiegły się strony; Jedni za Granicą tułackie prowadzą Życie; Drudzy odważnieysi z Miey: sca na Mieysce pędzeni, krwią własną swoie kreślą ślady; Trze: ci w domach bez nadziei dobrey opuściwszy ręce, oczekują uspo: koienia. Dałby Bog! abyś chociaż Złością Swoią pomogł Oy: czyznie; to iest: abyś wyszczypawszy Sławę tego ktorego mia: niesz Marszałkiem, ruszył go z mieysca, i wzbudził w nim chęć i Ambit do uspokoienia Strapioney Oyczyzny. Dał: by Bog! abyś Narodu większą część iako w Letargu Zostaiącą, do czynności pobudził, nakłonił i Krola zdesperowanego w ra: tunku Swoich poddanych. a takbyś niechcący dobrze uczynił.

W Trzecim punkcie gdy mowisz: <u>Że Potencya Mo: skiewska chce z Polską zgody;</u> to Jey honor czynisz: Że będąc tak potężną iak ią widzisz, od dawności do tąd tryum: fującą, przeto przypisz Jey wspaniałość; Że mogąc z Nami wszystko uczynić co zamyśla przecież czynić tego niechce, gdy dobyty Oręż na niektorych obywatelow wstrzymuie, i dokazy: wać Onemuż wedle możności niedopuszcza. Że coż Ci po: koy Niemiły! choć widzisz Że część Narodu Polskiego (iako Izraelitowie niegdyś po puszczach błąkaiący się) zniszczyła

Miasta

Miasta, Wsi i Włosci, bo Ich cudowna niezywi Mama, a- 115.
le nasze dochody i kraia. A czyż niewiesz iż od Stworze-
nia Swiata zawsze Narod Narodowi był nieprzyiacielem,
a zawsze co Orez zaczoł, to papier skonczył. Niechcesz
a żeby konfederacya następuiąca godziła się o urazy
z Losencyą do zgody należenią, lecz koniecznie z konfe-
deracyą Barską już tylko w kilkunastu osobach w sa-
skim Bisurmanskim areszcie zostaiących zawartą. Któ-
ra doznawszy wielorakich rodzaiow utrapienia, prędzey
by skłoniła głowę do pokoiu, niżeliby w ostatnim zni-
szczeniu niepewney i niesychaney niewiernego Sąsiada docze-
kała protekcyi. A na ostatek wszystkie ci się sposoby
udaturenia niezdaią, a swoich niepodaiesz; wyi Ich
u siebie w głowie nieznaydziesz, tylko pioro w rzeku zło-
śliwym jadem napoione. Niechcesz pokoiu, a widzę
że się woyny boisz gdy się w Warszawie chronisz. Owoż:
Ani ty Zołnierz, ni Radzca żaden,
Właśnie jak z kozła, ni mleka ni wełny.
Wyrzesz: Że Losencya Moskiewska dla tego o konfederacyi
nowey zamysła, aby Narod Polski zbadamuwszy u
rostronnych Losencyi w wzgardę podała. Badź pewny
iż Polakow de Novo nietrzeba malowai. Już żeśmy da-
wno sami siebie w wzgardę podali przez nasze nierza-
dy i niezgody. Bliżsi Sąsiedzi nasi dla miłości naszey
Woyny

Woyny rozpoczynać niemyśli, i Skarbow rozsypywać niebędą. Jedna ci prożna zostaie nadzieia i ta już za Dunaiem. Chcesz aby cię broniła Potencya, ktora siebie niemoże ubronić. Widzisz ją już w Stambule opieraiącą się, na wiosnę obaczysz ią za Morzami. Rozumiesz że Potencye wesprą się za niewiernym przyiacielem Moskwie! błądzisz w swoim Zdaniu, bo wspierać niewiernego i Zuchwałego, niejest całego Chrześciaństwa Interess i Polityka.

A na reszcie gdy ci nadnaturalnym pozwolę Sposobem, Iż Turcy zwyciężą Potencyą Moskiewską; spodziewać że się możesz od tego Narodu łaski i pomocy, ktoren w swoich Skryptach uznawszy tylko kilka czyli kilkadziesiąt osob za dobrych Patryotow, cały prawie Narod osądził za własnych nieprzyiacioł, Moskiewskich adherentow i wypowiedział im Woynę. Otoż twoy Argument, a żeby w żadne niewchodził czynności. Bezbożnemu chyba Sąsiadowi za Protekcyą oddać Kamieniec Podole i Ukrainę, a do dalszych skrytych Siedlisk niewiadome onemuż odkryć Ścieżki, nad Żonami i niewinnemi Panienkami ostatniey Bisurmanowi pozwolić Sromoty i okrucieństwa, Niewolnicze Jego aż do obrzydliwości prawowiernym ludem napełniać Jamy, jako przed lat kilkudziesiąt masz tych i innych Zbrodni praktykę w rożnych Aktach i Skryptach zostawioną, ktorych prawdę wytykaią na oczy Ukraińskie, Podolskie, Wołyńskie, Hadziackie i inne Mogiły przodkow naszych trupami natkane. Miiam inne krytyczne czasy, w ktorym Tyrańskie doświadczenia,

wzdrygaiąca

wzdrygaiąca się Natura bez końca opisywać niezdoła.

Zastanawiam się teraz nad błędem umysłu twego i innych zaślepionych podobnież myślących, aby nie nieczynić. Jakby Wam wolno było ciśie miasta, i całą Oyczyznę zapalić, a nikomu niewolno w ostatniey zgubie szukać ratunku. Gdzie ia iest widzę z drugiemi połgłowkami szczęśliwa rada, aby iuż zniszczoną Oyczyznę między dwiema Tetrzei młotami, to iest. Potencyą Moskiewską do ostatniey przyprowadzić rezolucyi, i iey mieczu przykrych doświadczać skutków, a potym niezna snego tureckiego czekać okrucieństwa. Może zaś dla bezbronney, i bez wszelkiey pomocy zostaiącey Oyczyzny być takie życzenie; a żeby: gdy Moskiewska Potencya pośrod swoich tryumfow, odwroci od nas woiennego marsa, a dozwoli łaskawie kończyć z sobą kłotny piórem, nie orężem, więc należy przyiąć pożądanego pokoiu kondycye. Bo ia iestem pewny: że Polacy bez siły i rządu z opieki sąsiedzkiey Potencyi nigdy niewynidą, ale z iedney przeydą zawsze do drugiey, a tak zawsze trafią z pod deszczu pod rynnę. Gdzie zaś radzę: gdy ci niemiła swobodność w kraju, idźże do Ottomana, przyimiy iego turban gdy ci kapelusz nieznośny.

Trzecie: że obrany Marszałek wzywać będzie konfederacye Wodzów do łączenia się z Warszawską, że niespokoynych burzycielów Oyczyzny za nieprzyiacioł uzna. A

coż to ta

118.

coż to tu złego? wszak tak przynależy. Mowisz: Że pochwali gorliwość konfederacyi Barskiey, a nie Jey czynność. Prze Boy! ktoż niewidzi słuszkow oneyże i podejźliwey bez fundamentow czynności. A gdyby przyszło na resztę o utratę Szkulki kraju wojowni, tylebyśmy krwi nierozlali, tylebyśmy niepo niesli Szkody, ile mamy w ostatniey Ruinie kraju, w złupionych Miastach i Swiątnicach Pańskich, co w okropney Naturze ludzkiey rzeczi. Ale jakże wszystko wymowić! dla tego Miam wszystkie tylu uzalenia, ktorych nietak konca jak pomnożenie w oczach moich widzę, i to wszystko nierządnych niektorych konfederacyi płodem nazwać muszę, bo chyba bez rozumny bierze się do oręża, gdy władzy w rzeku nieczuie.

W Czwartym Punkcie mowisz: Że Moskwa obaczywszy w Narodzie do Krolewskiey Osoby niechęć, weźmie niby za fundament nienawiści Ostatniego Senatus Consilium Smiałe Familiy Krolewskiey i Adherentow mowy. Co za Familiy Krolewskiey! drugi raz przypominam, Że teraźniey szy krol jeszcze bezpotomny, jako krol, niezna Żadney Familiy, ani Brata ani rownego Sobie. Reszta słow Twoich opuszczam gdyż Żadney niemaja wagi.

Co zaś dotykasz Honoru Xcia Repnina przeszłey Posła, w nim tak podła dusza jak swoia Sławy niekazi, a ja piorem moim Jey nie dodam. Wiadomo

Swiatu

Swiatu Że był i iest Pani Swoiey niesłazonym Sługą, Że skarby Monarchow na tycie Jego niebyły dosyc. Słowem: dosc na Jego powiedzieć pochwały; Że czynił w Gabinecie dosrateczną powinność Posła, a teraz nieustraszoney Jmła Sprawuie funkcyą, daiąc Nieprzyiacielowi poznać Męztwa swego okazy.

W Piątym Punkcie piszesz: Że Z tajemney umowy Męstwa Z królem Rosyi konfederacyą, ktorey Azard mniey Jo dolega. Ktoz Ci doniosł myśli Królewskie, kiedy wszystkie Serc skrytości Bogu tylko wiadome. Masz ten Sekret odkryty Z nadętey dumy Obywatelow i ambicyi, ktory mniemaiąc iż wszystkie Monarchow Łaski Jm szczegulnie w udział należą; w czym cokolwiek obliżeni, niestetlem na Nayswiętszą władzę miotać Się Zwykli, a niemaiąc ku Jemu Serca czynić jawnie, napoiwszy trucizną pioro, niewinne Obywatelow Zarazać uszy usiłuią Autora płodu uszczetecznego Ustawszy. Niezakryłes Się iednakże, doszła Ci Sladem niewinności, i Wytyka Twoią Radę w czynych Skryptach postrzeżoną, a jakoby wiarołomnego Patrona na obie Strony Radzącego ukazuie; Że to Twoiey jest Ambicyi Rzecz własna, Samego Krola niekontentuiąc Się łaską i u innych partykularnych Szalbierskiemi usługami własne wyrabiać Interessa, gdy powierzchowną tylko gorliwość okazuiąc napastne Rzucasz paszkwile. Zdaie Ci Się Pies Autora

Autora tego Skryptu ukaże, jakie Się niewstydziesz, że tyle Zyskawszy od Swego Pana Dobrodziejstw, niewdzięcznością przewyższasz Szatana.

Wszak Krasińskiego, Kudawskiego, i Innych Marszałków, Za nieprzyiaciół Tronu odgłos publiczny osądził. Z iakiego bądź powodu dobyli Oręża, na Swego uznali Pana Sławę żaden pióra nieumoczył. I lubo mniemaną Monarchów Zasłaniają Się Protekcyą, przecież Złośliwie pisać nieważą Się. Ty zaś Sławę Wielkich ludzi Szarpiąc Znać powinieneś, że Cię ta w którey dufasz nie Zasłoni Protekcya

W Szostym punkcie na oślep tłomaczysz Gabinetu Peterburskiego Zdania, i w nim dwie familie Walczące, to iest Orłowa i Panina. Zapomniałeś że tam Rząd Monarchiczny, w Rządach i Radach Całego Państwa uprząta trudność i Zawady. Że tam Sama doskonałość na Tronie ukoronowana, Ster tak gromadnych Interessów wsparta kieruie Zdolnością. Więc tam partye Walczące bydź niemogą, tylko Jedna Strona Rozkazująca, druga wykonywaiąca.

Piszesz: Że Xiążę Wołkoński Z Ostrożnością Swoy Urząd Sprawuie. Cóż Ci Szkodzi powolne Jego umiarkowanie? Niepodobała Ci Się tamtego Żywość Czynienia, Cóż Ci wadzi teraźnieyszego łatwość i powolność w Interessach?

Wyrażasz

Wyrażasz że teraz Xże Wołkoński ma dwoch Stróżow Weymara i Bułhakowa. Pierwszy Strzeże pod kommendą Swoią Woyska, i gdyby o tobie Szpiegu Wiedział, dopełniłby Swoiey powinności. Drugi pilnuie Gabinetu Legacyi, jako doskonały i Wyprobowany w Swoim Rzemiośle Konsyliarz i Sekretarz.

Mowisz: że Resultatum Senatus Consily jest wypowiedzeniem Woyny. Więc w niemożności chronić Się od Niey należy, a niewzruszać do Niey Obywatelow jako Ty pismami Twemi czynisz Styl nawet pisania odmieniwszy. Niewidzę Waszej Za co Słabszemu Narodowi Radzisz aby Się mocnieyszemu nie oparł &c.

Od Wiekow tak między Potencyami jako i Partykularnemi, mocnieysza Strona Słabszą Regina. Zawsze Fortuna między Narodami tak Marsowe obracała koło, jako Jey Się podobało. Bywali i Polacy w rożnych Szczęścia i Nieszczęścia alternatach. Jeżeli nieraz pod Jarzmem Tureckim, i Onez Z Siebie Zrzucali. Dawali Onym haracze, i też Orężem kwitowali, bo podobno tyle Krwie w Żyłach teraznieyszych Potomkow niemamy, ile Jey Przodkowie Nasi aż do ostatku natury wytoczyli na Szczegulną Obronę Zuchwatego i nieprzyiaznego Imieniowi Chrześcianskiemu Sąsiada.

Były Wcześnieysze prawdę i te Czasy że Polacy

Mościeście

V.

Moskwie dawali Prawa, coż Za dziw Że Z alternaty Oni teraz Polakom daią. Niechcę Się Szerzyć Z rozmaitym Szczęściem Oyczyzny moiey, ale ciekawych odsyłam do Dziejopisow Polskich Swiadectwa. Zastanawiam Się tylko teraz nad Strapionym Szlachty Stanem, nad Złuskanym nierozważnych Obywatelow Zapędem, ktorzy niechcą pokoju, a woyny wystarczyć niezdołaią.

Jeżeli prawdziwe niesie Echo Że Nayiaśnieysza Imperatorowa Rossyiska przez Swey Duszy wspaniałości Słabemu Narodowi mogąc bydź ciężko, niechce w tym własney Zakładać Sławy; Jeżeli to iest pewna: Że Gwarancyi odstępuie, Jeżeli naymnieyszey Części Kraju od nas nieżąda; Jeżeli Dyssydentow uciążonych nie Z własnego Interessu tylko Z Chrześciańskiey ma w Swoiey pieczy Miłości; Jeżeli na koniec do dawnych Praw wrocić Się dozwala, a przeto Obywatelom w kłocie własnego nurzać Się nierządu niebroni; Coż więcey nad to Zyskać możemy!

A na koniec gdyby mi Z Musu przyszło Twego Słuchać Radzenia byłoby dla mnie nieznośną niewolą, bo iakby tylko Tobie wolne było o wspolney Rzeczy radzić, o nią Się troskać, a nikomu więcey. Tobie Się podoba Z Twemi adherentami Kray niszczyć, wybierać kontrybucye, domy niewinne łupić, i wyłamywać Skarby, mnie Zas

mnie zaś miło w spokoyności, własney zażywać pracy.

Już kończę me pismo; wybaczysz że mijam reszte płonnych twych myśli, ktore niewarte są mojey odpowiedzi.

Manifest przeciwko JmPanu Wessłowi Podskarbiemu W. Koron. od dwoch Szlachty.

Actum in Mława Fa. 5.a ante Festum S. Antonij de Padua Confessoris die Scilicet 8.a Junij proxima Anno Dni 1769.o

Ad Offm praesens Castren Capitaneale Plocen in Mława prlter venientes Gnsi Bartholomeus Potrzeski et Joannes Ostrowiecki porrexerunt Manifestationem per se factam in parata Copia manibus eorum Subscriptam, quam in Acta praesentia ingrossare petierunt, etc. Cujus tenor est qui Sequitur.

My niżey na podpisach wyrażeni, kochaiącey Oyczyzny Synowie, iako Matki naszey Obywatele, uważaiąc iak nieszczęsna i niebaczna niektorych Obywatelow Narodu Polskiego porywczość, czyli uwodzący Kraju Moskiewskiego z czasem wynikłość dla nich obiecany uszczęśliwienia tor, wtrawiwszy Oyczyznę przez podniesienie Konfederacyi Radomskiey w ostatnią nieszczęścia tonią, że się do tąd w krwawych z Obywatelow rozlicznie wylanych nurzać musi powodziach; Sprawiły w Nas Jey Synach tę ostrożność, że nietylko Obywatelow takich strzedz się

jako

124. jako przeswiadczonych Oyczyzny niewdzięcznikow, ale tęż w Konjekturach teraznieyszych i czynnosciach tu Obronie Wiary S. K. R., utrzymaniu Wolnosci i Praw Narodowych przedsięwziętych, obroty Stałować a skutku Onych dochodzić uczyniśmy

I lubo pospolita wieść w tym tu odległym nas Zostaiących kraiu o jakimsis nadspodziewanym tu Oyczyznie przez JWo Wepsla Podskarbięgo W. Koronno okazywanym Patryotyzmie obwieszczać zdaie się, przecież my Znając Jego od Samych pierwszych wstępow na Podskarbstwo W. Koronne na uszczerbek tyże Oyczyzny, zniszczenie Obywatelow wdrożenie się nie istotnym i Szczerym Obywatelstwem, ale Zwyczajem dawnym Jego, a nay więcey teraznieyszego Swiata Ważącey polityki bez Zysku Za Sobą ciągnącey, Sądziemy; i wstrzymuiąc dalszey Jey się Szerzenia Zapędy, w powinnym każdemu dobremu Obywatelowi dla Zapobieżenia podobnym Czynnosciom Zastrzeżeniu się, krotko tęż Jego polityke Oyczyznie i Swiatu całemu na widok podać przedsięwzielismy.

Ktoż albowiem Znaydzie się Z Obywatelow, ktoby w Absolutnych w Jego Ekonomij Rządach częscią Z czynionych kilka razy nagle i nie praktykowanie (jedynie końcem Zysku ex Ratione mianey kointelligencyi Z kupcami:)

z kupcami) przez JmP[da] Podskarbiego W[o] Kor[o] Re-
dukcyi, Części z nałożonych bez doniesienia Rzpltey i
pozwolenia Oney, wymyślnych na Żydow płacenia a
kaffele podatkow, a przeto niesposobnych do uiszczenia
się Kredytorom swoim w wypłaceniu summ i długow
zaciągnionych; Znacznego na fortunie swoiey niedoniosł
uszczerbku? Komu widoczny niebył zbytni i niepra-
ktykowany w Rzeczach luxus? każąc w Stayniach dla
Koni wiesżać Zwierciadła, a Masztalerzom z Anglij spro-
wadzonym na miesiąc po # 18 dawać. Komu niepamiętne One
JmP[da] Podskarbiego (znać że z Węgierskiey familij pocho-
dzącego) po niedoszłym przez śmierć niedziałowaną S.p. Au-
gusta IIIº, Trybunale Piotrkowskim, publicznie przy sto-
le między innemi dyskursami przy godnych Senatorach
i dystyngwowanych Osobach narodu Polskiego haniebne
wyszydzenie? w tym oświadczeniu skazuiąc na siebie:
Iż gdyby się Żyłka Polska we mnie znaydowała, te-
dybym ią kazał wyprać. Komu niewiadome Jego
w dogodzeniu zamysłom i robocie Xcia Repnina przy-
sługi czynione? kiedy przy projektowaniu Konfederacyi
Radomskiey podniesienia, JmP Wielhorski Kuchmistrz
Litewski u Xcia Repnina dla bezpieczeństwa uczynienia
jakiey Rady; spisanie między sobą i Xciem Repninem
umowy i podpisanie Oney z obu stron potrzebne uznał,

a to JmP

126. a to JmP. Podskarbi ubliżeniem powagi Posła Pełnomocnego Oszczędził, i odwiodszy od Zbawiennego przedsięwzięcia Słowy Jego tylko kontentować Się wchodzących w tę czynność nakłonił. Kiedy podpisując Konfederacyą Radomską Marszałkowie i Konsyliarze na dowód przymuszenia każdy przy podpisie Swoim Salwę położył, a JmP. Podskarbi żadney. Kiedy Zamiast przestrzeżenia JXcia Biskupa Krakowskiego o nastąpić maiącym Areszcie, bywszy u Niego tegoż dnia Samego, upewnił go owszem że niema Się czego obawiać, a żeby zwyczayną ostrożność od Niego na Stronę oddaliwszy, łatwiey mogł bydź poimany, i na dowód tego upewnienia wielkie łaski Imperatorowey JeyMci oświadczał, iż mu poczynione przez Moskwę w Biskupstwie Krakowskim Szkody in quadruplo nadgrodzone będą, oprócz tego Summa znaczna na Pensyą naznaczona dla przyiąć od dla ktorychby chciał pensye powyrabiać, na koniec Starostwa, Wakanse, Urzędy, za Jego interessowaniem się rozdawane bydź maią. Kiedy Sam nietylko naypierwszym do podniesienia Konfederacyi Radomskiey (Obywatelow namawiając i Napisanemi listy zachęcając:) był pobudką, ale też Delegatem na Kommissyą do Traktowania z XXiem Repninem Starał się bydź wyznaczony.

Zniewolił w prawdzie temi przysługi Swoich

Xiu Naypiękny

tu Nayiaśniey Imperatorowy dowodami Xcia Repnina, że nietylko myśli ale też wszystkiey czynności Radomskiey, Warszawskiey i projektowania przeciwko Wierze S. i Wolności Zawspolnego przybrał go Sobie pomocnika, a w nadgrodę Statecznego dotrwania w tudze przyiaźni i jednomyślności (: nie wspominaiąc Skarbce Moskiewskiego i Dyssydentskiego :) ze Skarbu Rzpltey Korony wyznaczenie płacenia niesłychaney i niepraktykowaney Summy 300. tysięcy Zł. Pol. corocznie otrzymał.

Po tak jawnych i oczywiście danych tu Nayiaśniey Imperatorowy przychylności Swoiey w pełnieniu Jey rozkazów i dogadzaniu Zamysłom dowodach, rzecz podziwienia godna! ledwie co z piórem zszedł od podpisu Traktatów bezwzględnych Wiarę S. i Wolność ciążących obsunął, nagle i niespodzianie w teraznieyszym Oyczyzny krytycznym Stanie ukrytą polityką dobrego Patryoty i dobrego Konfederata okazywać Zaczyna postać, maiąc w tym własny Interess ale nie miłość ku Oyczyznie.

Poznać można z tąd: Gdy w czasie podniesienia Konfederacyi Krakowskiey i tey się ulokowania w Samym Krakowie Mieście, Zaprosił do Siebie i Zprowadził Konfederacyą Wielunską do Lilcy, Ieyże Zamiast posłania na wsparcie Konfederacyi Krakowskiey i ratowania Kraiu naszych przy Wierze i Wolności życie Swe na Szwank

niosących

128. niosących, użył dla konwoju całotygodniowego wywożenia rzeczy swoich z Wilicy za granicę, dopiero ruszył się kiedy Moskwa już postąpiła pod Kraków. Do Xcia Marcina Lubomirskiego z ustną dyspozycyą posłał, żeby z nim się złączył miejsce naznaczywszy fałszywe, na które dążąc związ rzeczony Xiążę i niezastawszy JPa Podskarbiego na tym miejscu na którym według danego upewnienia powinien był zastać, totalney milicyi swoiey przez siebie uformowaney klęskę i stratę poniosł. Konfederacyi krakowskiey nietylko żadnego posiłku niedał, ale też drugiemu do dania tako przeszkodził jako też wszystkiej jego straty przyczyną został.

Wystawiwszy na widok tako pienkne dzieło, swoiey kompanii do ucieczki nietylko nayspieszym był powodem, ale zaraz mieszkania swego rezydencyą założył w Bielsku razem z JmP. Wielopolskim, nie przez zasługi swoie, ale przez interessowanie się Xcia Repnina (iako za posłusznym swego przedsięwzięcia i rozkazów wykonywaczem, a przychylnym dyssydentskich interessow we wszystkich obradach i sessyach wspieraczem:) utrzymanym przy Ministerium Marszałkostwa Nadwornego Koronnego.

Z tamtąd przeniosł się do Cieszyna skłaniając dobre myśli JmPa Biskupa Kamienieckiego, pomiiając

swoie

swoie czymosci Stalizowaniu podległe. Sam rezydując
nieszpetne odebrał od Jmć^a^ Biskupa upominki w te Słowa:
Mću Panie Podskarbi Koronny iesteś Rplty, Złodziey iesteś, ja
Sam będę powodem do tego Że będziesz powieszony.
Z taki pięknych konwersacyi dowiemy Się nad czym
(: dway Panowie blisko przez półtora Roku widząc Za-
branych Obywatelów i Ruinę kraiu :) czas trawili.

Dowiedziawszy iednak Że Nayiaśnieyszy Dwor Francuz-
ki, Gwarancyą na Sobie maiący Traktatu Oliwskiego, w
nienaruszeniu utrzymania (: w przykrych i ważliwych
teraznieyszych Polski okolicznościach z Zgwałcenia prze-
rzeczonego Traktatu Oliwskiego wynikłych :) pomoc łaska-
wą oświadczył, dopiero Skrzętne Zapędów Swoich obro-
ty czyni, Od Stanów Zkonfederowanych Rpltey nieproszony ani na to destynowany w Negocyacye z postron-
nemi Narodami wchodzi, interessa względem Wiary
(: przez dyssydentow korrespondencye czyniąc :) promowuie
bez Referencyi do Senatorów dobrze Oyczyznie Życzących,
tudzież Marszałków Zkonfederowanych Wdztw i Ziem
Zaufanych Sie wiernych myśli Swoich wykonywaczów Pa-
nów Tomulinskiego, Lasockiego, i Krasickiego, niby iako
Posłów Instrukcyą Im napisawszy proprio motu do po-
stronnych Potencyi powysyłał, i ci co Sprawili,
nietylko Że dobrze Życzącym Obywatelom kommunikowa-

niechce

2.

130. niechce ale nawet do układania dzieła do uszczęśliwienia Oyczyzny dążącego, wzywany od nich; odpowiedział: Że Formam Regiminis Dwory układać będą, a z Dworami On tylko korrespondnie i swoie proiekta posyła.

Niechże każdy z Obywatelow głęboko zważy taką odpowiedź i przedsięwzięcie JmćPana Podskarbiego; ieżeli Dwory widzieć mogą w partykularności potrzeby Rzpltey, a nawet samego JmćPana Podskarbiego w niższe czynione kroki i mianne Zasługi? I czy iedna Osoba prywatna w podeyrzeniu Oyczyznie będąca lub dwie, bez referencyi do Stanow Rzpltey może co dobrego zrobić? i czy powinna tak głęboko się zadawać niesprawiedliwiwszy się z iedney czynności?

Pieniądze od postronnych Narodow pobrał, a te ad libitum suum między swoich Zausznicźkow rozdysponował. Wnieść to sobie każdy bezpiecznie może, że Dwory ieżli pieniądze jakie daią, to celem wsparcia Konfederacyi, ale nie końcem dogodzenia Interessom JmćPana Podskarbiego, ktoremi dokupuie się przyiaźni, żeby mogł w czasie polerge swoią ułomność widoczną, więc o nich Primores Konfederacyi wiedzieć powinni, jako też o wszystkim co się tycze dobra publicznego, a w generalności Konfederacyi. Przeciez przeciwnie się dzieie bo JmćPan Podskarbi będąc proszony tyle razy o odkrycie i kommunikowanie swey roboty z nią się tai czyli przez ambicyą i wyniosłość, czyli przez prywatę żeby sam rządził

Rządził przybrawszy Sobie JmXa Lotkańskiego Suffragana Krakowskiego Obligowanego Szczegulnie przez Obowiązek Summienia do pilnowania Kathedry i Dyecezyi, ile pod niebytność godnego Pasterza. 137.

Z wyż wzmiankowanych Swoich Naywiernieyszych Panow Gomulinskiego, Lasockiego i Piaseckiego Z prywaty w Gabułtowskiey f. ut assecitur Konfederacyi posadzawszy Za Konsyliarzow, przez Nich Sancita wyrabiać, Decreta ferować, Legacye wyznaczać, Jnstrukcye pisać, Marszałkow odsądzać, (niemaiąc na to ważności że rowny rownego nie ma Mocy odsądzenia bez Generalnego Związku uczynienia i wykwizytowania Generalnego Marszałka, tym bardziey gdy iuż Elekcya nastąpiła:) Ordynanse na Oppressyą poczciwych Obywatelow, i Zabieranie ludzi Zgromadzonych do boju, Koni, Mobiliow, bez dyskrecyi nawet na Damę godney familii Z Sołtykow Zaryzowey Marszałkowy Sandomirskiey, dawać Waży Się, Obywatelow dobrze Oyczyznie Życzących Swoią własną polityką kłoci i do niechęci przyprowadza, Zsuwaiąc między nich pieniądze tak od postronnych Potencyi, iako też i Z kwarty Starostwa Krzepickiego brane, tak wie iezli domowey Woyny między niemi niewystawi. Szczyci Się Z tym niezapomina że Za Jego Staraniem przez kooperacyą JP Gomulinskiego od niego do Francyi posyłanego, Woysko Francuzkie Z Patarskim

132. Z Tatarskim wkroczy do Polski, a nieszczyci Się z tym by wyrobił to aby też Woysko w kraju Polskim żadnych exorbitancyi nierobiło, i pytany o to odpowiedział: Że JP. Gomuliński przywiozł tę rezolucyą; Że Woysko Tureckie wkroczy do Polski, doniosłem o tym JMX. Biskupowi Kamienieckiemu, i wyprawiłem go dawszy mu Bekieszę na drogę, a żeby ułożył o Weyściu i Marszu z Tatarami umowę. Siedzi w Seymie prożno, więc on będzie winien odpowiedzieć gdy Tatarowie Szkody robić i kray rujnować będą.

Z tym zaś słyszeć się daie, że jak zamieszanie w Polszcze będzie, On za granicą siedząc że wszech miar Szczęśliwym nazwać Się może. Był JMć Podskarbi Szczęśliwym przedtym u Moskwy, Szczęśliwym u nich i teraz chociaż niby konfederatem będź pokazuie Się, w dobrach jednak naymnieyszey rzeczy nie czynią mu Szkody, Szczęśliwym i u postronnych Potencyi konfederacyą wspieraiących kiedy od nich pieniądze bierze.

Przeświadczeni będąc za tym o jego z dawna okazywanych podstępnie tu Oyczyznie i Obywatelom Ich czynach, wcześnie (nim Się nowe jakie odkryć mogą za Starannością jego dla Korony uszkodzenia) czyniemy ostrożność, manifestuiąc Się przeciwko Onemuż tak o swoye wyrażone przeciw Oyczyźnie i Synom Jey podstępy, jako też o zbytnie propria authoritate bez referencyi do innych Korony Obywatelów

Sekretnie

Sekretnie (: niedawszy przedtym proby dobrego Obywatelstwa) czynione intrygi, w przyrzeczeniu Rozsądzenia Się o to wszystko, co Słuszność i Prawo będzie wyciągało.

A że do probacyi tey Jego polityki niektóre w ręku Jego znayduiące Się dokumenta Są potrzebne, więc dochowanie onych niniejszym Manifestem warujemy, jako to List JmX^a Biskupa Kijowskiego, który z niewoli pisał szukając miłosierdzia i protekcyi, a żeby przez kredyt i przyiaźń Swoią u Moskwy wyrobił mu wygody lepsze w Areszcie Zostaiącemu, tudzież Listow JmX^a Biskupa Kamienieckiego, niemniey Dworow Postronnych, Konfederacyi i wszystkich innych przeszłey konfederacyi Radomskiey z Dworem Moskiewskim i Posłem Repninem wzajemnych korrespondencyi, o których komportacyą pravio Juramento dopraszać Się będziemy w czasie Sposobnym.

I na to wszystko dla tym większey wiary i wagi Rękami własnemi podpisuiemy Się.

Bartłomiey Potrzaski.

Jan Ostrowicki.

Ex Actis Castrensibus Capitaneatibus Plocensibus in Mława Resumptum.

Spektator Oyczysty wynurzający Przyjacielowi myśli Swoie względem okoliczności teraznieyszych.

Wiem iż oprocz WM^ści, ktorego przyiaźń Sobie nad wszystko szacuię, mało kto mnie zna i uwiadomiony iest.

jest o procederze Życia mego. Tak Źli jako i dobrzy Obywatele nieznaią, iż maią że mnie pilnego Obserwatora Spraw Swoich; który Zamysliwszy iedyney hołdować prawdzie, wygrzebywać ią musi z niesłonczoną pracą i trudnością z fałszywych pozorow wspartych przemocą i Zuchwałością, licznym na koniec fałszerzow podłości hołduiących Orszakiem. Z jednych widziemy Zakładane Obrady Oyczyste, drugich rozesłanych po Swiecie dla ugruntowania Umysłow przez pozorne i watłe istoty, a dla Zamierzenia fałszu i nieprawdy. Nierozumiey mię WPan Sądzącym bez doswiadczenia. Bywałem ja Za czasow S.p. Augusta III.° w interessach publicznych, widziałem tego dobrego ale gnusnego Krola Otoczonego i Rządzonego ludźmi dogadzaiącemi momentalnym potrzebom Rzpltey a w Samey Rzeczy chęciom Swoim, niewidzących jutra a dopieroż dalszey przyszłości. Reprezentowałem po Obywatelsku oczywistą w tym Zgubę Jch i Oyczyzny; ale płytkość umysłu, Zbytne Zaufanie, Interess, Straszna nieumieiętność postępowania Sobie w owych okolicznosciach, i gruba niezwiadomość wszystko to przemogła. Na koniec widząc tę tak grubą Rzeczy działania nieumieiętność, i przeważaiącą Złosliwych ludzi przemoc, a Zuchwałością i Zagranicznym oręzem wspartą, Zkonwinkowany Zostałem: iż niemogąc Sam tak nawalnie w Oyczyznę Naszą

cisnącey Się

135.

cisnący się zdrady i bezprawia przezwyciężyć i odwrócić, Zamknąłem się w domku własnego w Warszawie Zaleźny, i przez obowiązek który ma na sobie każdy obywatel być pożytecznym według możności Oyczyźnie swoiey; umyśliłem miłey potomności dać świadectwo prawdziwe dziejów teraźnieyszych istoty.

Widzę się być w jak nayużytecznieyszey do tego celu sytuacyi. Postawiła mię bowiem nayświętsza opatrzność w stanie niepotrzebowania nikogo ani niczego. Żyię Bogu, Oyczyznie i sobie; z tąd w takowey osobie /: byle dary natury cokolwiek dopomagały :/ rodzi się naturalnie umysł owy independencyi, Esprit Philosophe nazwany, nayszlachetnieyszy umysłu ludzkiego stopień; za którego powodem: z nayceleynieyszemi Społey naszey osobami w istocie samey lub na pozór takiemi, a czasem i z tym dla narodu tak złym i nieszczęśliwym królem pod różnemi rozmawiam pretextami. Znajomi mi są ministrowie cudzoziemscy, i nawet on dziki Repnin, którego dokładne poznanie było mi konieczne potrzebne do celu mego. Widziałem go w podnieconych przez własnych obywatelów naszych fakcyach, widziałem go u spokoynych i naturalnych umysłów jego momentach. Zdarzyło mi się z nim obszernie rozmawiać o rzeczach i o osobach, były tego przyczyny iż mnie się ciestrzegł, bo wiedział

bo wiedział o umyśle dyskrecyi moiey, i zupełney do wszel-
kich czynności indyfferencyi. Doświadczyłem z tego wszy-
stkiego: iż zuchwałość Jego granic żadnych nieznaiąca
i Narod Nasz tak upodlaiąca, niebyła z samego zro-
dła Duszy Jego wynikła, ale bardziey była ogniem
rozżarzonym od osob interessowanych do skutkow tych
ktore On podziałał, jako znaiących dobrze nieutempero-
waną Rzezwość Wieku Jego, zuchwałość i wyniosłość nad
wszystko goniącą, a osobliwie fałszywe i prozne rozu-
mienie nieśmiertelney z tąd nabycia Sławy. Po
wszystko prawie w czasach moich tak krzątnie w
umysł Jego przez wysłanych na to wsiewano, iż w mo-
mencie spokoyną (: w ktorey ze mną rozmawiał :) obo-
jętność, widziałem odmienioną w furyą odmieniającą ca-
łą istotę człowieka tego, od ktorey zawsze roztropnie
zchraniałem się. Rozwiozłość wyuzdana była przy-
miotem Duszy Jego, rządziło go to co kochał, poznali
to interessowani; przeto nieopuścili podawać instrumen-
tow takowych władania nimże nawet z prostszemu
Żonie własnej; co w biegu dalszym W. Pau przykładami
wyprowadzę.

Rozumiem być W. Pana zdziwionego nad sposo-
bem życia mego; a osobliwie: iż w tak powszechnym
z nayprzeciwnieyszemi sobie umysłami obcowaniu, nikomu
się nienarażam

Się nienarażam, i tak potrzebney do Sytuacyi i Celu mey nieutracam ufności, a nad to nic nie iest naturalnieyszego. Wchodzę wszędzie z ułożeniem miłym człeku każdemu dobrego urodzenia przyzwoitym, patrzam na wszystko ciekawie, słucham pilnie, a wiadomość ustawiczna pobudek, środkow i Celu okoliczności (od początku wyyścia mego w Interessa publiczne:) zaszłych, i uważne w zaciszu domku mego dostrzeżenie onychże, dały mi obszerne poznanie nietylko okoliczności i wnie wchodzących osob charakteru, ale i Względu ktore ich Swoie lub ludy odłożyć mogą, i uwagi te moie torują mi niespodziewanie drogę do powzięcia przyszłości, a czasem nieomylnego. Ta tedy znaiomość rzeczy ochrania mi potrzebę wszelkich Questyi inkommoduiących ordynaryinie od nieoświeconych wzniesionych; Ale wchodząc z tym w potrzebną konwersacyą: Staram się wchodzić w umysł Jego, i ugodzić że tak rzekę w rządzące Duszą Jego żądze. Spracowiania się i uporu z nikim nieznam, a tym sposobem czytam w duszy każdego wyrytą Historyą, z ktorey; powszechnego ułożenia formować mogę czasu naszego dzieiopistwo, iż ani prawdzie nayminiyszey szkodzie podłaz, ani zdraycom Oyczyzny nayminieyszey nadziei Nabycia Sławy (: choć z taką usilnością w pozor prawdziwego Obywatelstwa uzbroić się usiłuią,

R.

138. usiłuię: i niedopuszczę.

Na koniec abym W. X.[cio] dokończył wyobrażenie sposobu działania mego, a w tym utwierdził ufności Jego ba i cżyiąkolwiek w sądzeniu moim o rzeczach, mam honor mu oświadczyć: iż do czynności powyższych łączę nie ustawane staranie zasięgnienia wszelkich Narodowych i Zagranicznych wiadomości, a Rzetelnych. Z Ministrem Cudzoziemskim rozmawiaiąc; powszechnie dobra Polskiego z Narodu Jego interessem łączę, z ląd ufność sprawiam i czerpam w źródle tym tak potrzebnym. Z Ministrem Narodowym lub Zelnym Obywatelem w rzecz wchodząc: dobra publicznego pomyślność łączę z prywatnym Jego Samego Interessem, bo ten powszechnie umysły w nas rządzi, i tychże ufności doznaię skutków. Staram się uprzedzać każdego grzecznością i przysługą oczywistą ochrony lub łaski, do czego mi związki przyiaźni daią sposoby bydź od wszystkich kochanym. Umnieyszam sobie prawy nieuważaiąc się w rzecz z mniey wiadomemi a tylko pozor importancyi sobie daiącemi i tych znam dobrze. Na koniec: okrywam się postacią żałosną i żalami rozposcieranemi; z nienadgrodzoney cnoty, prac i przywiązania, nad stratą fortuny, honoru i narażenia się &c: w ktorą postać zdrayce powszechnie przyodziewaią się i przedemną.

Niedźwiowai

Niedziwować Się upraszam iż w tak obszerne 139.
wchodzę Opisy. W dwoch albowiem rzeczach Konwinko-
wać WPdu pragnę. W pierwszey; iż niejestem nowy w
Interessach Oyczystych Człowiek, wiem Sposob traktowania
Onych, Znam Okoliczności i ludzi. W drugiey; iż niebę-
dąc w Żadnych czynnościach, nieznam passyi do nich przy-
wiązaney, ale Sądzę o rzeczach tak iak Są w Samey istocie.
Sprawiedliwie Za tym ufności domagam Się nietylko od WPana,
ale od każdego Skryptu tego Czytelnika.

Wiadome Są dobrze WPanu, i każdemu, a mnie podo-
bno naylepiey, Interregnum Ostatniego Czyny, mocą postron-
ną Zaczęte, Zdradą przekupnem i Obłudą dopięte. Czyny
między Seymem Koronacyi a Konfederacyą Radomską gwał-
tami krajowemi napełnione. Czyny na końcu Konfe-
deracyi Radomskiey Obłudą Zaczęte, a mocą gwałtowną
dokończone. Te naywiększy każdemu Obserwującemu Spra-
wiły widok, toć i mnie. Nieżałowałem ani Zdrowia, ani
pracy ani fatygi do poznania rzeczywistości rzeczy, i Sądząc
Zawsze bez passyi i prewencyi w Zaleczney Spokoyności, wi-
działem Zaraz jadowitość deklaracyi *Imperatorowey i listu Panina, a rozu-
miejąc iż toż Samo w każdym powinno bydź rozumienie, osą-
dziłem w pierwszym Impecie wszystkich w to wchodzących Za
Zdraycow. Ale w maxymę cierpliwości Zawsze uzbrojony jako
nayprzyzwoitszey Sytuacyi moiey i przedsięwzięciu, examinuję

powszechność

powszechności, a wchodząc w szczególność tego dzieła Osób, po-
znałem Robotę równą Czasów Sybrycyuszowych polityczną, w któ-
rych pod pozorem Obywatelstwa i Żalu, Rządzący Monarchą Zdra-
dził Naród i Wolność. Osoby zaś w to dzieło wprowadzone
doświadczyłem, iedne; być w niey za powodem Interessa i kre-
scytywy, drugie; jako to młodych w zupełney nierozsądno-
ści /: bo bez żadney experyencyi :/ wszystkich w to dzieło pre-
zumpcyą wieków ich przywaitą i płochością przydzianych;
a pozor rzeczy za istotę biorących. Starszych zaś z do-
świadczenia poznawających jad wszelki, ale groźbami i przy-
musem przywiedzionych, żadną mocą i sprawiedliwością zchro-
nić się od tego, ani pędu tey nawalney nieszczęśliwości wytrzy-
mać, niemogących. Widziałem więc z żalem moim nie
szczęśliwych, lecz po części złudzonych Obywatelów. Wszystko
to co wyrażam: w umysłach w to dzieło wchodzących wy-
czytałem, i według zwyczaiu w cichości i zakątku domu
mego wypisałem.

Aż w tych dniach powróconemu Mi z dóbr
moich, do kąd mnie Interessa własne na krótki czas
wybiedz przynaglity, oddano Resultatum Senatus Con-
silij w dniach Octobrowych Roku Nineyszego zaszłego, w
którym jadowity i bezwstydny do złudzenia Narodu i poto-
mności widzę zamach, tak daleco iż pierwszy raz po
sześćkuletniey cierpliwości, sądzę się być z powinności

Obywatelskich

Obywatelskich przymuszonym do wyprowadzenia W. Pa,ba i każdego, z błędu w tak jadowity pozor przyodzianego. Ale żebym mogł tym dostateczniey tę, którą na siebie kiedyś Narodowi obarczył przysługę; wystawię W. Panu z powodu wiadomości rzetelnych które mam przed oczyma przed się biorę obraz powszechnej a rządzącej teraz okoliczności i osób polityki, obraz względow zagranicznych ku nam, i tych, ktore z tegoż powodu mieć powinniśmy. w czym tak się wyrażam.

Oczerniać i skalować naywiększych swoich Dobrodzieiow jest to rzeczą dosyć praktykowaną w zepsutym świecie, ale szkaradność i oczywistość czynow swoich czyli przez siebie czyli przez podszczucie własne działanych, wkładać na tego; który czyli przez politykę czyli przez omamienie był tylko instrumentem, jest to ostatniego bezwstydu periodem; którego dopięli ci którzy własne czyny w ostatnim Senatus Consilium na Króla Jegomościa zwalili. Oprocz tego iest to znakiem tey jawney o Narodzie a teraz chanbiącey opinij; iż w nim prostota i grubość umysłu tak rozkrzewiona, że pewną czyni nadzieję generalnego przyjęcia pozoru za istność, i nierozeznania prawdy od fałszu. Jest to iedno: jak gdyby jawnie wyrazić lub powiedzieć: że Konfederacya Barska z samych tylko płytkich rozumow złożona żadney wiadomości,

żadnego

Żadnego pokoru niemaiących, uwierzy Nam łatwo. Wielu
z nich niebyło w Warszawie Stolicy czynności naszych, wie-
lu też z nich choć było, to Nieznali Się na treści Rzeczy bo
iey widzieć niemogli. Więc złożemy te wszystkie gwałtowno-
ści # na Krępnina z wszelką Solemnoscią, ile Żeśmy Się
[# ktore Narod wzruszaią]
w pozorze publicznego na to wszystko ubyskiwania Statecz-
znie utrzymywali. Mamy też między Marszałkami ty-
lu assidowanych, ktorzy reszte obłudy dokonaią. Innych
zaś ktorych Obywatelski umysł będzie niezwyciężony, ten-
tować będziemy datkiem i Rezesyteyą, a na koniec mocą
dokonamy. Ta iest treść myśli i czynności Senatus Consilij,
taż Sama upewniam będzie wszystkich następuiących czyn-
ności; Ktorych wyobrażenie maluymy daley Jchże Sło-
wy. Rzekną: Konfederacya Barska w Istocie Swoiey
i mocy bardzo lekka, ale w Sławie u Narodu własnego,
i w potrzebie poszromym Zołnierzom dla Celu poniżenia
Moskwy, cale wielka i nieprzebita. Zaiuszona iest Słu-
sznie na nas przynaymniey ~~przynaymniey~~ Rostropnieysze
głowy, Widzi iedyną tylko Całość i Spokoyność w Zgu- [Oyczyzny]
bie naszey, a w tey wytępienie ducha i Jarzma Moskiew-
skiego. Trzeba Się tedy oddzielić od Moskwy, dać pozor
podobny Radomskiemu porożnienia Się z nią, i naraże-
nia Się tyże dla odzyskania usności Narodu. Złta-
da więc Krol te wszystkie gwałtowności na Krępnina,

gdyż człowiey

gdyż cztery dla niebytności Jego niebędzie. Przuca Krol 143.
tę nienawiść z Siebie na Konsyliarzow Swoich; Podkomo-
rzego Koron° Brata Swego Rodzonego, Kancelliego Jnrła
Artyllery Litewskiey, i na innych tym podobnych patogłow-
cow, ktorych niby od Rad odrzuconych, weźmie Moskwa
w Swoją fakcyą formującą Się niby przeciw Krolowi i
Czartoryskim. Krol zaś rzuca Się niby w ręce Czarto-
ryskich, ktorych fortuna i czynności nieustanne publiczne
uformowały dosyć liczny Orszak Sekretnych fakcyi i u-
miejętnych Zdraycow, przez ktorych wygubiają ufność
wzajemną w Marszałkach Konfederacyi, wytępiają nay-
zbawienniejszą Jedność, i wyniszczają nadzieję dobra po-
wszechnego. To Sekretnym czynią postępkiem.

Publicznym zaś; powstaią jawnie na gwałty Mo-
skiewskie, Repnina, Jnrłow, &c: utwierdzaią to niby
Solemną publicznością Senatus Consilij, pomiędzy tym zape-
wne to wszystko Sekretną umową z Moskwą te postę-
pki regulującą. Łączą do tego mowy Swoie publiczne
i Szarkania w prywatnych posiedzeniach. A tym Skłon-
nieyszą do przyięcia tego wszystkiego za prawdę, Konfederacyą
bydź Sądzą, im bardziey uwiadomieni Są o Sztukach
Rozsiewaczow niezgody, i o Zalęknionym umyśle Konfedera-
tow, z przyczyny porażonych teraz Turkow, przez Jedyny
przypadek od Moskwy, a przeto odjęty dla Konfederatow

prawdziwego

prawdziwego i rzeczywistego wsparcia nadziei, a z tąd jako
mowią bydź Ich tańszemi. Profituiąc z tey Sytuacyi niez-
zgody i zażęknienia, gotowey zawsze przyiąć wszelkie impres-
sye, i maiąc za iedyny Cel tak Krol i Czartoryscy iako
też i Moskwa utrzymanie teraźnieyszego Panowania,
(: bo w tym dla nich zawiera się wszystko :) czynią Kro-
la Patryotyzmu herszt(em), Obraz fałszywy Patryoty-
cznych nadziei w jakieyszey jedności Stanow wystawu-
ią, o bezbożnym Krola umyśle a prawie Dyssy-
dentskim i Schizmatyckim (: tak że mu tylko publi-
czney Professyi tychże Wiar niedostaie :) chcąc umniey-
szyć w Narodzie Opinią, wystawią go w Gazetach
publicznych Narodowi Błagaiącym Boga zastępow
o pomyślności i Spokoyności Narodu, do tego wszystkie-
go łączą mniemane poroźnienie się z Moskwą, a tak
rozumieią tym Sposobem utorowuć sobie drogę do
Ufności Narodu, i przeto czyli Moskwa czyli Narod
wygra; zawsze zupełnego Spodziewaią się ucalenia.
Ale nierozumiem bydź tak grubo Narod zaślepiony
a żeby w tym zwierciadle iaśnie wszystkiego niedoyrz-
żał, i niewznał że trwanie w niezgodzie Krola i
Czartoryskich z Moskwą iest obłudne, iako też niepew-
ność dla Konfederacyi Posiłkow Tureckich iest fałszywa,
a z tąd zażęknienie i przyięcie Krola z Czartoryskiemi

do swego

do Swego łona, byłoby Oyczyzny Zdradą, i iuż też tą razą 145.
niepowetowaną Zgubą Narodu.

Ten jest prawdziwy Obraz polityki powszechney Czasow teraznieyszych. Dodaymy do tego Cel, ktory sobie każda Strona w tym założyła, a zakonczemy zapewne nieskonczonym podziwieniem; jak Statecznie z wykwintną a z wszelką Reflexyą złączoną Impreza, krol, Czartoryscy i cała ta fakcya, nigdy w Rzeczywistosci od Moskwy nieodłączona, do zguby narodu jednostaynie dąży i zmierza.

Cel krola jest; jedyne swe na Tronie utrzymanie się, choćby z potarganiem Nayswiętszych obowiązkow, choćby z zgubą Oyczyzny.

Cel Czartoryskich jest, własnego Jch kredytu i Fortuny utrzymanie. W okoliczności w ktorey teraz rzeczy zostaią; ciż publicznemi krokami raz na Stronie Moskiewskiey, drugi raz na Stronie konfederackiey widzieć się daią. I tak w R.ku przeszłym w Warszawie 1788.º na Senatus Consilium po Obywatelsku mowili, konfederacyą Barską wysławiali, na gwałty przeciwko niey szemrali. Potym zaraz też samą konfederacyą w Barze przez Moskwę i Branickiego obłożoną przez kreatury swoie zdradzali i wyniszczyli. W tym zaś Roku przestraszeni Deklaracyą Jurcika Adherentow

Moskiewskich

V.S.

Moskiewskich niszczyć przyrzekaiąca, jeszcze się bardziey
Sekretnie z Moskwą zprzymierzyli. A chcąc generalnie
wszystkich w Społeczność resentymentu Jurcewego Mosk-
wie wprowadzić; publicznie układaią ninieysze Senatus
Consilium, na którym niby imieniem Polski rzucaią wszy-
stkie gwałtownieysi na Repnina, publiczney w tym Xcia
Wołkonskiego Posła teraznieyszego Moskiewskiego na Audyen-
cyi niby reprezentacyi król niesłucha, tyże publicznie ni-
by Wwdâ Ruskiey zprzeciwia się, Moskwa zaś niby roz-
gniewana publicznie Rudomine Kommissarza Wady Rus-
kiego (: jak mam wiadomość :) w Jarosławiu za trakta-
cie, publicznie tegoż Xcia niby nazywa zmienni-
kiem, a w samey rzeczy; cóż się w dobrach wspomnio-
nych Fakcyantów Stało? i owszem tamtych ochrona, a
co za ruina innych! Na koniec Króla dla siebie
samych zapewne wszelkiemi sposobami utrzymać pragną,
ale jeżeli niebędzie można; to równie zgładzić go (: nie-
pozwalaiąc komu innemu :) są sami gotowi; dla utrzy-
mania się tą przysługą lub w ufności Narodu, lub w
kredycie tego od którego losy uszczęśliwienia Jch prywa-
tnego dependować będą. Ta jest treść umysłu Familii
Czartoryskich.

Cel zaś Moskwy iedyny iest utrzymania Króla, i
choć tego do czego Nas przymuszała odstępować zdaie się,

to iednak

to iednak w tym Samym Krolu Postawionym, każdego 147
czasu Żywą Gwarancyą, Żarliwego Dyssydenta i Dysunita,
Szczerego Sobie hołdownika, i wszystko czynic gotowego,
Znaleśc iest pewna. Ta iednak Moskwa widząc; iż nie
bez Narodu w Kraju Naszym począć niemoże, daje poroz=
nienia z nim i Czartoryskiemi pozor, byleby oni za prze=
wodnictwem tey obłudy weszli w konfederacyą Barską
i Krola w nię wprowadzili. Moskwa zaś swoią mniey
dla nich potrzebną z braku Narodu chce uformować kon=
federacyą, ktora ktoż wątpić może że z hańbą zni=
knie. Biorąc potym Moskwa na siebie postać medya=
cyi; na Seymie Pacyfikacyi (: iuż podobno między niemi ułożo=
nym:) Praw nowych, Gwarancyi i Dyssydentow odstę=
powac będzie, i przystawać na przywrocenie Praw Sta=
rych, byle się Krol ten (: na ktorym wszystko dla nich
zawisło:) mogł utrzymać. Będzie ofiarować Połszcze
Część z Prowincyi Tureckich w immaginacyi własney
zawojowanych, byleby wprowadzić Rzpltą w przymie=
rze Belli offensivi et defensivi przeciwko Nayjaśn. Porcie,
prawdziwey teraz Obronicielce Naszey.

Wze Boy! co za przepaści dla Narodu przygotowa=
na! z powodu iedyney prezumpcyi i tey grubey sup=
pozycyi, iakoby Naród o tym dobrze niewiedział; iż
Moskwa nim przyszła do tego 10 tysięczney tylko nad

Turkami

148. Turkami tryumfu, to mimo przeszło Woyska w ustawicznych niepomyślnych potyczkach, i kilkadziesiąt Millionow na pozyskanie zdrady postradała. Istność tychych Swoich i nie niedoystarczających Awantażow, chce pokryć fałszywym rozsianiem odebranego Benderu, zapędzonego Woyska Cesarskiego za Dunay, i jakoby z powodu tey desperacyi Woysko Tureckie w buncie trwaiące, zrzuceniem z Tronu Sułtana Monarchy Swego tę tragedyą zakończyć postanowiło. Te i tym podobne fałsze, gruntowac tym bardziey w umysłach Polakow rozumieią, im zastąpieniem Woyske przerzynaiącym od granic Tureckich wszelką kommunikacyą, doyść do uszu naszych czystey prawdzie przeszkodzić usiłowali. Ale niżey przez szczere i pewne wiadomości wynyść narodzie odkryiwszy fałsz tego, a przeciwnie do Stałecznego w przedsięwzięciu swoim trwania zachęcenie i pobudkę.

Rzućmy daley okiem na Politykę Austryackiey i Pruskiey Potencyi, Stały te w cichości zupełney aż dotąd, przypatruiąc się z daleka obrotom Woyny Oryentalney i rozruchom Polskim. Chcą między sobą uniknąć Woyny, chcą w rzeczywistości poniżyć możliwą nieodmieniając Swey polityczney Sytuacyi w ktorey ich respective ostatnie traktaty postawiły, ale nade wszystko chcą proffitowac z koniunktur powszechnych Europy osobliwie

z szczegulney

z Szczegulney Narodu Naszego pozycyi, ktorego rozdwo-
jone Strony in tantum wsparcia od tych Potencyi niech
się Spodziewaią, in quantum z Aktualnym Rzeczonych
Potencyi profitem i Interessem Panstwa Jch, intencye
Narodu Naszego zgadzać się będą. Ale niech wzajem
wyperswadowani będą; iż dla Utrzymania Nierządu w
Polszcze /: ktorego Oni Zawsze Sobie Życzą :/ Zostawić tego
Krola na Tronie, jest to Zostawić nigdy nieutłumiony
Rozruchow Ogień, ktory choćby Okolicznosci na czas przy-
tłumiły, Tlejącym go Zawsze Zostawią do wybuchnie-
nia w pożar przy naypierwszey okazyi, Zając mogący
Woyną i Jch Panstwa, a tak Omylić Spraczności Jch
i chęć do pokoju.

Woyna Turka z Moskwą iest Jch naypożądań-
szych chęci Skutek. Niewierzmie /upewniam/ Żaden z
nich z Moskwą ligi na wybawienie Jey z tey Woyny,
chyba Sekretną negocyacyą dodadzą iescze pożaru do tey
materyi. J tak Dwor Pruski oswiadcza się iż w
Aliansie Moskiewskiey Statecznie trwać chce i Zaspokoić
Narod Polski, gdy w tym Samym czasie Fakcya Anty-
moskiewska w Szwecyi przy Francuzkim Staraniu ma-
iąca na czele Krolowę tamteyszą Siostrę Krola Pruskiego
gotuiąca odpor Woienny przeciwko Potencyi Moskiewskiey
jest Celem Starania, Rad i wsparcia Sekretnego dworu
Berlinskiego.

150. Berlinskiego. Oswiadcza Się Dwor Wiedenski bydź
w Zupełney co do Interessow Polskich Z Dworem Ber
linskim Jednomyslności. Teraz Sam Wiedenski Dwor Zu
pełną Turkom co do Woyny Z Moskwą przyrzekł indyf
ferencyą, i Zaciągnienia Z pogranicza Węgierskiego wszel
kich Ammunicyi i Prowiantow pozwolił Turkom, bo
Jch Szczyrsza chęć jest: poniżenie Moskwy, Zgadzaią
ca Się Z Życzeniem Całey Europy. Pozycya Jch a:
ktualna względem nas, jest gotowa do Mieszania Się
w Jnteressa nasze. Czekała aby Się Myśli i Serca
Narodu Zgodziły Z Myślą Jch i Jntencyą, ktora zu:
pewnie mogę: nieczynna, tylko poniżyć Moskwę, poni:
Żając ją Zaraz w Polszcze jako przemagaiącą, i prze:
mieniającą Wolność Narodu w Jstotę dependencyi i
Hołdownictwo Moskwie. Gdy tworzem ta Wszystkiemi
Urzędami Legislacyi przez moc i przymus Woyska Swo:
ich jak gdyby w podbitym Rządzi Się kraiu, czyż
mogą na te Jey Rozszerzenie i powiększenie Spokoy:
nym patrzać okiem. i doznaną nad Zamiar Zuchwałość
Moskiewską przybliżającą Się do granic Jch cierpliwie
oglądać!? Praktyka Dworow Zwyczayna Zawsze My:
śli Szczyrszte ukrywać każe, tak Sama Nam Za
przewodnictwem Ostrożności i Nieoznaczonego Żadnemi
Strachu lub prewencyi pozorami Stałke, profitować przepisuie.

Teraz Zaś

Teraz Zaś Rzućmy okiem na Sek Potencyi Francuzkiey i Tureckiey. Pierwsza; wzbudziła Turka przeciw Moskwie, wzbudza i Szwecyą przeciwko Teyże. Przywiodła Dwor Wiedenski do oświadczenia i Asekurowania Porcie względem Woyny z Moskwą Zupełney Indyfferencyi. Obiaśniła w Całey Europie potrzebę poniżenia Moskwy i wyprowadzenia Polski z dependencyi Teyże. Niezałowała i nieżałuie na to wszelkich posiłkow. Ato wszystko czyni aby niemieć Krola Polskiego dependuiącego od Moskwy, aby umnieyszyć Potencyą moskiewską przez powrocenie Awulsow Polszcze, Szwedom i Turkom, przez Zamknięcie tey Rossyyskiey Potencyi w Granicach dawnych, ktore wielkość umyślu Piotra Wielkiego Jch Monarchy przeszła i rozszerzyła.

Nayiaśnę Zaś Porta dawno już na obroty moskiewskiey Potencyi cżułym patrzała okiem. Lecz ciężkość wyprowadzenia Nacyi z polozyi Zadawnionego do Woyny, tudzież odważenie Się na Woynę w trzynaście Zawsze Turkow j. nad Zwyczay innych Woiujących Potencyi: kosztuiące, przytym wysypanie przez Moskwę Znacznych Millionow na porysłanie Zrady w Dywanie, czyniły uwzięcie tey Potencyi na Moskwę, i wprowadzenie Jey do Woyny przycięzkie. Ale gdy Protekcya Dyssydentom i Dyssunitom Polskim od Moskwy dana, gwałt

Ostatni

Ostatni wywarta w Polszcze, Ocuciły się z Szkodliwego Letargu Potencye, i Szperać głębiey poczęły w skrytych moskiewskiey Polityki Zieczarach, i Znaleźli w niey (: kombinuiąc wszystkie Jey obroty:) Oczywistą i jadowitą Intencyą ustanowienia Imperium politycznego w obszernym Północnych Państw okręgu z iedney strony, a z drugiey wskrzeszenia Imperium Wschodniego przez podbicie tych Państw które obszerność onego dawniey formowały. Pierwszy Zamach łamiący wszelkie przeszkody naturalnie poprzedzić był powinien powtórny, i z tąd wyniknoł zaraz na początku Rządów Imperatorowy teraznieyszey Traktat z Dworem Berlinskim, a w nim punkt względem Polski, to iest przymuszenia Polaków do obrania królem tego, a przez niego trzymania w swych Szponach Nacyi naszey, z którey Sobie Auxyliarne posiłki do wskrzeszenia rzeczonego Imperium Wschodniego Moskwa uformować uprojektowała. Z tąd wyniknoł Seym Szwedzki przed teraznieyszym Ostatni, na którym fakcya Moskiewska nad wspomnioną Nacyą we wszystkich politycznych Obrotach Zupełną górę wzięła, i przez ustanowienie dążących do wspomnionego celu (: podobnież jak u Nas :) Praw, umysł Nacyi tey utwierdzić Sobie na zawsze rozumiała. Dalèy Traktat z Danią i Anglią zawarła.

Potym

Po tym wszystkim niezostawało więcey nic Moskwie, tylko 153.
przygotowawszy nieco większey Siły, ~~tylko~~ dopinać uprojekto-
wanego Wschodnich Państw Zamachu Podbicia. Lecz za pomo-
cą Boga Zastępów (poniżaiącego pysznych, a przepisuiącego granic
naymożnieyszym Państwom) Francya Żywemi Reprezentacyami
wzruszyła Portę, a przez wskrzeszenie walecznosci przeciwko jarz-
mu Moskiewskiemu w Narodzie naszym i udanie się nasze do
Porty, teyże dała pretext zaięcia Woyny przeciw Moskwie.
Wywróciła kredytu Moskiewskiego w Szwecyi fundamenta, zni-
szczyła te nadzieie które w Danij mieć Moskwa rozumiała,
niszczy i te których od Anglij jeszcze spodziewać się może.
Te są przysługi które pobudzać powinny całą Europę a oso-
bliwie naród nasz do czci i uszanowania Francuzkiey Po-
tencyi, która staie się Instrumentem wszechmocnosci wzglę-
dem nas, adoruymy w tym Wolę nayWyższego, a Instynktów
dalszych ukochany Narodzie czekay, słuchay i trzymay się.

Wzruszoney tym sposobem nayiaśnieyszey Porty Cel, zawisł
na poniżeniu zupełnym Moskwy, i ogołoceniu teyże z awul-
sów, z których dla nas jedyny profit. Nigdy Nayiaśnieysza Porta
przymuszona, pokoiu nieczyniła ale zawsze dobrowolnie. Złączo-
ne przeciwko niey w ostatniey woynie Austryacka i Moskiewska
Potencye liczby Woyska i Skarbów Porty nieprzemogły, gdyż
Wybór jey Woyska przeciw Austryakom, a motloch sam prze-
ciw Moskwie woiował. Teraz zaś gdy wybór Woyska i

nayj

T.

i naszy Tureckiey przeciw Moskwie żadną pomocą niewspar-
tey sam na sam woynie, łatwo przewidzieć czego się Moskwie
spodziewać trzeba. Uznana już jest przez z relacyi godnych osób
z pod Chocimia powracających a oczywistych Swiadkow; iż
gdyby nieskłonnośći kommenderujących Woyskiem nayiaśn. Por-
ty przez przekupno do zdrady, dawnoby Woyska Tureckie
w srodku kraju Moskiewskiego oparły się. Ostatnie to owe
Woyska zwycięztwo skutek tylko hazardu i zdrady wysta-
wić nam Moskwa może, przeciw kilkunasto krotnym
ich przez Turkow starciu, przeciw sromotnemu po dwa
razy od nikczemnego Chocimia odstąpieniu. Odstąpił w
prawdzie Turczyn Chocimia, bo w kraju ogłodniałym dla
utrzymania tey iedynie fortecżki kilkadziesiąt tysięcy Woyska
trzymać niemogł, zimować też niechciał w Polskim kra-
ju ~~naturalnie~~ zniszczonym przez Moskiewskie Woyska.

Więc co Moskwa zyskała, z dobrey woli Turka
zyskała. Przypłacaią iednak aktualnie tę zdradę Wey-
zyr Wielki, Hamaża i Hospodar publicznemi w Konstan-
tynopolu smierciami. A tym czasem Jmć Podczaszy
Litewski przywozi z tamtąd od Dywanu Ordynans do Woysk
Tureckich, aby bez względu na czas i odległość ruszały
ku granicom Moskiewskim. Polski Króla nieoznaczaią
chęci pokoiu, ani to iest postawa utęsknionego nayiaśn. Porty
umysłu, zwłaszcza że zaiuszenie Turkow na Moskwę iest

z natury

z natury i tak straszne dla tyże było że w iedney utarz- 155.
ce nietylko Infanterya, Kawalerya i Artylerya nieprzyia-
cielska zginęło, ale w tyże samey niewadze zniszczeni
samych siebie byli. Nie iest to tedy tey nauki natury umysł
do zmnieyszenia i pokoiu. Umnieyszenie kilkunastu ty-
sięcy w 300^{m} Woysku Tureckim, niemoże żadney boiaźliwey
Patryotom Oyczystym sprawić impressyi, ale umnieyszenie
trzeciey części ~~woyska~~ Woyska Moskiewskiego i potrzeba ko-
nieczna wystarczania onego Turkom konfederacyi a może
i Szwedom, słusznie powinna zatwożyć każdego Mo-
skiewskiego adherenta, ile że posiłkowanie sekretne
Moskwy [ale dobrze nam wiadome:] przez dyssydentów,
Fakcyą Dworską i Czartoryskich, wyniszczyć prędzey
posiłkuiących niż dopomódz skutecznie Moskwie może.
Turcy niemaią przeciwko sobie tylko Moskwą a wiadomo iest
iż na przyszłą wiosnę 700^{m} Woyska swe siły pomnożą, i
niech się Moskwa próżnie niecheł[pi]; że z kilkunastu stron
przez bunt Greków uskarżony attakować będzie Portę,
znajoma iey dobrze iest ta impreza, a w każdy prowincyi
zostawiona milicya łatwo uspokoi zamachy greckie, i nie
przeszkodzi to bynaymniey Porcie do wykonania w zniszczeniu
czeniu korony Moskiewskiey naydzielniey szego i nayuchwa-
lebnieyszego dzieła.

Ta iest pozycya Moskwy z Portą. Iezyliż może

cokolwiek

cokolwiek złego Zamysłu maiący, odważać Się bydź powolnym Interessom Moskwy, i niewidzieć w takowym postępku własney Swey Zguby. Niech zaczey Narod w Konfederacyi Skoncentrowany weźmie Sobie Za Cel Jedność, niech Się postrzeże na Skutkach Partyi Czartoryskich Jedność między Niemi niszczących, niech Się nie daie łudzić Obiecywanym Aktualnie przez Moskwę Z Zupełną Narodu Satysfakcyą Kraiu Uspokoieniem, gdyż to; iuż niiest ani w Moskiewskiey, ani w Adherentow Jch mocy, ale niech oczekiwa tey Szczęśliwości Gruntowney od Zwycięztwa Tureckich, nie tak bardzo długa cierpliwość, Rok przyszły może wszystko Zakonczy. Inaczey niemożemy ugruntować fundamentalnie Szczęścia naszego tylko Za przewodnictwem Protektatu Nayiaśney Porty, przeciwnie Zaś postępować Sobie; iest to Zdradzać Obowiązki wdzięczności Porcie powinne i Oyczyzny Dobru. Raz bydź złudzonym i oszukanym; iest Rzecz Z ułomności Natury pochodząca, wstydząca, przecież wyexkuzowana, ale w powtornym razie (:do Swiadczyuszey Zdrady:) na podobnesz Siebie i Oyczyznę podawać niebezpieczeństwo, iest to ostatniego Szaleństwa perjodem

Niech insynuacye Dworow Francuzkiego i Z nim Rozumiejących iedno, postępkow Obywatelskich będą regułą. Jeżeli tych Rada, a Sposob i męstwo Konfederowanych

potrafi

potrafi niszczyć Roty Moskiewskie, niech do takowey przystą-
pią czynności i niech się wstydliwie bo z orężem w ręku
niepoddaią na rzeź moskwy niszczący tym sposobem fortuny
narodowe i życia spokoynych obywatelow. Ale jeżeli uważ-
nym roztrząsnieniem uznasz się narodzie iż własną chęcią
i siłą niepokonasz moskwy, oddal i rozpuść kray niszczą-
cy motłoch, wezwiy do obrony regularnych posiłkow in-
teressuiących się potencyi, tym czasem schroń się w osobach
Marszałkow (: formuiących istność konfederacyi :) na bezpie-
czne mieysca; cierpliwym możesz patrzać okiem na
te wszystkie moskiewskie i Czartoryskich w kraiu czyny,
są nie warte i momentalne, daway tylko za każdym wia-
domości powzięciem znaki nieakceptacyi i czyn actus ni-
szczące to co oni działać będą. Znaydą was wezwa-
ne zagraniczne posiłki a zatym szczęśliwe (: bo część Ich
Interessu formuiące :) Francuzkiey, Tureckiey i z niemi
sprzymierzonych Potencyi w bezmiedzaiączym Ich Traktaty
czasie, ba i w Traktatach samych. W ktorych trzysty
cel a nayistotnieyszy dla narodu Polskiego być powinien.

Naprzod: Zmienic nikczemnego krola, od wiary
apostaty, hołdownika moskwy, instrumentu wyniszczenia
wolności naszey.

Powtore: Zniszczenie Czartoryskich i Ich Fakcyi,
jako przyczynę tego wszystkiego co się z nami dzieie.

Potrzecie:

158. Powrocie: Wytępienie Dyssydentow, ale Stanu tylko Szlacheckiego, jako przyczynę nieustanną nawet i potym Rozruchow i nieszczęscia Krajowego.

Te trzy Punkta zdziadać dla ocalenia powszechnego Kraiu, jest zaiste celem Nayszlachetnieyszym Obywatelstwa. A ieżeli by nieco trudne do utrzymania były; to lepiey dla nich i jaśniey części postradać Kraiu by całości Wiary, Wolności, i Praw Swobodnych tudzież Reszte Kraiu zachować; równym jest Obywatelstwa obowiązkiem.

Ta mi się bydź zdaie pozycya powszechna Kraiowe i Potencyi postronnych względem Nas, oraz Nasza względem tychże. Ma Narod Sobie wystawiony Cel troisty; do ktorego dąży, srodki; ktoremi do niego zmierzać i zawady miał powinien. Szczęśliwym bym się sądził gdybym skutecznie tą momentalną pracą moią stać się mogł Oyczyznie Moiey użytecznym. Kommunikuię ią WmPanu i publico jako w czasie teraz pełnym tych zamachow tu wspomnionych. Odchodząca Poczta niepozwala mi osobnego zdania mego względem Resultatum ostatniego Senatus Consilij teraz WPanu postać, czego przyszła wyłonać nieomieszkam kursoryą, a oddaiąc to co teraz posyłam doświadczeńszemu dalko zdaniu WmPana; (: bo na swoim nigdy uporczywie zasadzać się niezwykłem:) bydź się piszę z należytą Obserwancyą:

Refleszye

Reflexye na Reflexye (: patrz Tom: 1° 1769go Fol: 658.:) nad Skryptami in publicum wyszłemi. 159.

Author Reflexyi nad Skryptami in publicum wyszłemi Zamknął w nich te pryncypalne Punkta. 1.° Krytykę na wytykaiących Osoby obwinione. 2.° Wiadomości Różne. 3.° Opis Woyska Polskiego. 4.° Obraz teraznieyszego Oyczyzny nieszczęścia. Na koniec wyzwanie na poiedynek piór Sprawiedliwością nabitych przez odpowiedź Jego Reflexyom, oraz obietnicę podania Proiektu do uspokoienia Oyczyzny.

Wiem dobrze że wyzywaiący będzie musiał wytrzymać Sto poiedynków piór poczciwych Obywatelów, tak daleče; że mu może niestanie Reflexyi ani na papierze ani na Umyśle. Ja czy pierwszy czy ostatni, jako Żołnierz mam dla niego Szablę. Teraz jako Obywatel wziowszy pioro w rękę wyzwany Stawam na placu, i palę Reflexye na Reflexye. Publicum niech Sądzi ktore Sprawiedliwsze.

Na Pierwszą. Wytykanie Osob przeświadczonych o kryminały Status, nietylko w pismach podobnych do teraznieyszych, ale na Ziazdach publicznych bywały w Oczy praktykowane, gdzie kolwiek był Narod Wolnością Zaszczycony. Czytay Historyą o Greckach i Rzymianach. Prawda że Często tey praktyki Złe Zażywała passya, ale Jednak miana

była

była za hamulec i przeciw tyranii Naywyższych Urzędow, i przeciw Ambicyi wynoszących słowę z korca wolności obywatelskiey, a naybardziey oświeciła prostych Zwiedzionych to datkiem, to boiaźnią; żeby mocniey bronili Swobody całego Narodu, niżeli osobę iednego kryminalisty, umieiącego obłudnie usprawiedliwiać swoie bezprawia. Ale daymy że ten sposob nieskuteczny w teraznieyszym delikatnym wieku, ~~Lubo~~ iednak przeczyć niemożna, że w Państwach nawet Samowładnych odbieraią ministrowie tysiące Pism naganiaiących krzywdę Obywatelow pod Ich Rządem. A w Anglii sławna Sprawa Wilkesa nauczyła Dwoni Ministrow, jak niebezpieczna prześladować w wolnym narodzie iednego małego Szlachcica za pisma choć w nienaylepszey materyi. Opuszczam iednak i tę refleksyą zapewne tęższą do odbicia niż pożyteczną, od naysławnieyszego kaznodziei w Warszawie.

Pytam się więc W. Da Authora; kto pierwszy zacząt wytykać osoby poczciwych ludzi, Życie i fortuny na podniesienie konfederacyi Barskiey poświęcaiących? nazywaiąc Ich głośno buntownikami? Kto tale szpetne artykuły podawał nietylko Gazeciarzom Dyssydentskim za granicę, ale nawet Drukarni Zakonney Warszawskiey? Kto składał Kommissyą Woyskową, i kto na niey prezydował za Kasztelana Lubelskiego? daiąc Ordynans razem z Moskwą prześladować konfederatow,

jako buntowników, hultaiów i Infamisów? kto pił
Zdrowie Gnrła Appraxyna powracaiącego z Krakowa,
mówiąc głośno: Vivat Pomściciel Szczęśliwy. Juś
miły Authorze; nie umykay na bok, odpowiedz: uwzale
Ci osób niedotykam. Milcz niemilcz, twoja sama re-
flexya sprawiedliwiey potępia Authorów potwarzy przeciwko
Konfederatom, niżeli nasze pisma; któremi prostym Obywa-
telom pokazuiemy: kto winien tak wielkiemu rozlaniu
krwi w Polszcze.

Na Drugą: Kochany Statysta (i wybaczcie
mi Obywatele że Was ma za prostaków.) popisał Ga-
zety o tryumfalnych progressach Woyska Moskiewskiego;
rozciągaiąc one ledwie nie do Egyptu i Babilonij, a oraz
tamże Woyska z Greków i Schizmatyków zgromadził. Szko-
da że nie opisał postrachu Carogrodu o wyiściu 25 Okrę-
tów na morze Moskiewskich, a z tąd niezmiernego w tey
Stolicy aż do buntu zamieszania. Trzeba było wspomnieć
Egretkę nagotowaną od Sołtana dla Imperatorowy Szczę-
śliwy, żeby podług listu Serca swego cofnęła naraz
tryumfalne Woyska, potym przydać Gazety Warszawskie
obwołuiące różne imaginacye, a na końcu Kupersztych
Xcia Feldmarszałka Gallicyna, iak przed nim Chorą-
giew Pań. Bareckich schyla swoie Partyzki pod Choci-
mem. Te i inne Gazety pozbierawszy, o iak piękną drugą
Banckukę

 Banaluki Zrobitby, i Znalazłby taką Wiarę na jaką Zarobiły dawniey gazety rozsiewaiące Zwycięztwa Herakliusza nad Turkami. Wzgardzi tedy nie odpowiadać na takie bayki powinienem, i publicum toż samo niechay uczyni.

Na trzecią: kalkulacya Woyska Polskiego wlazła ni po to, ni po owo, gdyż komputowych Żołnierzów naymniey iest między nami; iednych bowiem prywata, drugich tchorzostwo, innych psy, piiatyka drugich, innych na ostatek nikczemność pozamykała w Stodołach, żeby z tamtąd Duńcy wywlokłszy i obiwszy w pyłki, brali od nich Rewersa swoiey grzeczności. Ale P. Author wystawiwszy sobie liczbę Woyska Rossyiskiego, opisuie tych praktyki w woiowaniu i pozyskaniu tyle awantażów nad konfederatami. Przydaymy iescze decydowany od niego upadek Turków, niedbanie o nas Sąsiadów dla owego diabelskiego postrachu Woyska Rossyiskiego w całym Swiecie naywiększey przemożności, i to słuszny z iedney strony. Z drugiey, zapatruiąc się na siedzących naywięcey za piecem Polaków, a tylko małą cząstkę odważnych w konfederacyi związanych, a i tych w niemieście woiennym Żołnierzów, bez magazenow, ammunicyi, artyllery, &c: Więc coś niby dobrze wnosi Author nasz, że zapewne niewystarczemy Rossyi, i może iedna potyczka

Zniesie

znieśie Całą konfederacyą. Ale upewniam Że Żaden w Rze-
mieśle woiennym niezostał Mistrzem w Domu tylko na
Woynie. Motloch grubych Soldatow u Siebie niezwyciężo-
ny nauczył Się woiować; potrafią i Polacy Zostaiąc w tey
Szkole. Teraz przegraią nas i mogą daley przegrywać,
ale Errando discimus Omnes. Nayslawnieyszy teraz
Bohatyr, w pierwszey kampaniy pod . . . . nienay-
lepiey popisał Się z Austryakami, nierozpaczayże i o
polakach. Bog Sam dał czas i porę uczyć Się woio-
wania, iest z kim, iest i komu, będzie nas więcey, mu-
szą poyść i drudzy ieżeli iest w nich krew poczciwa.
Zabawna teraz Rossya; Ma Za Cel woiować
Cesarstwo wschodnie. O! co to lat Zabierze ta Jmpreza!
co Moskalow wygubi choćby Się Turcy bronili Cybuchami
a kawę Strzelali, choćby tak byli nieśmiertelni Moskale
iak w bitwie Bataliach przeszłey kampaniy. Szkoda że
niemam na dowodzie Mappy Państwo Tureckich, to iest
przyszłego łupu dla Woyska niezwyciężonego Moskiew-
skiego, Z pamięci tylko przypomnę ieżeli nie Wodze
to Obywatelom, a oni albo Sami niech Się przeyrzą w
Geografiy albo niech Jch Oświecą wiadomi, co Moskwa czy-
nić musi nim Stanie Z Zwycięzką Szpadą w Stambule
przed Bramą o Siedmiu Wieżach, gdzie Siedział Jch Po-
seł Obreskow. Rzecz niezawodna Że ieszcze Za Dunay
nieprzeszli

nieprzeszli, owszem w krotce usłyszemy że i Jassy opuszczą,
a na łeb pod Chocim muszą umykać. Ale znowu niech
się wrocą i niech przeydą Dunay, niemogą iednak minąć
Wałachij, Serwij, bo przez Węgry zawalona droga, Bulga-
ryi, Romanij, niezostawuią po bokach Albanij, Bosnij,
Kroacyi &c: Są to krolestwa a w nich pełno fortec,
jako to Belgrad, Temeszwar, Adryanopol, ktore attakuiąc
więcey czasu zgubić trzeba niżeli iedną kampanią na
odebranie pustego Chocimia. Trzeba morzem (: niżeli
się ukażą bandery i woyska moskiewskie pod Stambu-
łem :) prosić Wenetanow, Algierczykow żeby nieza-
pili na drodze, Sułtaszcza z okrętami dawno i dobrze
ćwiczonemi, potym je zatopiwszy, zawojować Grecyą,
Dalmacyą, Moreą, Kandyą, (miiam Montenegrystow, bo
iuż ich Dołhoruki zbuntował) daley niezmierną moc
wyysk na Archipelagu. To zrobiwszy 25 okrętow
od morza, lądem niewiem wiele moskalow z niezli-
czonym mnostwem Grekow Schizmatykow, niech oblęga
Stambuł, on attakuie i dobywa, Turkow w pień wycina,
a w Kościele S. Zofij Patryarcha Grecki Te Deum &
niech śpiewa, Cieli Marszałek ktory się za lat 30
urodzi, wykrzyknie: Vivat Imperatorowa całego
Wschodu i Połnocy, zapomniawszy o tym że jeszcze
cała Azya i Affryka została przy Turkach &c:

Ale gy

Ale Ty pewnie powiesz; że ja Partyę z Zamysłow tak wielkiey Monarchini i z Jey doskonałych ministrow. Na to się odpowiadam że błądzisz: bo choć jestem Żołnierz i Nieprzyiaciel Religii Jey, umiem jednak szanować ukoronowane głowy i Szanuię, ale co z siebie i rownych sobie Rowiniarzow, drwię prawdziwie i jawnie wytykam że krzywdę czynię Rozumney Pani, zadaiąc Jey Proiekta chymeryczne. Drwię także z Warszawskiego Gazeciarza, który napisał że Smirnę attakuie Rossyiska Flotta, a Ona do tąd ledwie dolazła do Gibraltaru i to nie cała, bo Motleale nieznajomi tamecznego, co raz zatopią albo rozbiią nędzne okręciki. Drwię i z tego że zmyślił trwogę w Francyi, w Hiszpanii, i w Wenetach, na odgłos tak mizerney Rossyiskiey Flotty. Więcey Okrętow porządnych dobrze nadzorowanych (nie przez niedźwiedników) na Morzu Srodziemnym bywało bez naymnieyszey trwogi Państw wspomnionych, które, jeżli się uzbraiaią, maią tego inne przyczyny, między któremi ta ważna; żeby Turcy mogąc 200 Okrętow wyprowadzić na to morze (: a zwłaszcza Zarżuszy Afrykańskich Rozboynikow:) nieopanowali jakiego brzegu ich własnego. Cożkolwiek jednak się stanie; to pewna: że Woyna teraznieysza Moskwy z Turkami, ani prędko ani łatwo skończy się. Dla nas jest czas teraz myślić samym o

Sobie

Sobie, pomnażać Woysko, bić się Szczerze, bo prędzey pomyślą Sąsiedzi o uspokojeniu naszym jeżeli tę porę pomnożenia Woyska opuściemy, i jeżeli nietrzymając Szabli w ręku o pokoy traktować będziemy, to znowu wrócemy się do niewoli. Ale tu nie to tym mieysce do pisania.

Tu memu przeciwnikowi dosyć przełożyć; niech porzuci nikczemne Reflexye o Polakach, a natychmiast niech pisze Zbawienne do tych, którzy zapomniawszy Miłości Oyczyzny, chcą fundować dla Siebie mieszkanie doczesne, a dla Obywatelów wieczną niewolę. W tymże Interessie zażyway pióra delikatnego a Słów mocnych, pobudziwszy do tego i X^o Kaznodzieie i Biskupów w Warszawie siedzących. Idzie tu o Religią, Wolność i o Intraty duchownych, cież Żeli o pierwsze niedbaią, to ostatnia Materya wyprowadzi na Ambony Infuły i Rokiety, i zapewne z większą żarliwością niżli pod czas 40 godzinnego nabożeństwa mówić będą.

Na Czwartą: Opisywanie teraz nieszczęśliwości, próżne; bo niemasz nayprostszego Chłopa któryby niecierpiał i oraz niepoznawał od kogo i dla kogo cierpi. Na niektóre tylko przypadki odpowiadam: Nieumiesz widzę Historyi gdy powiadasz: Że Polska niewytrzyma Woyny tak długo jak Czechy i Saxonia. Przypominam ci: Że od R^ku 1648 aż do R^ku 1668°, to iest

od Zrzęcia

od Zaczęcia Buntu przez Chmielnickiego, aż do Abdykacyi Jana Kazimierza, owszem od tey nieszczęśliwey Epoki Chłopskiego buntu, aż dopiero R.[u] 1717° mogli nasi Przodkowie powiedzieć: Już po Woynie. Przez lat tedy 69 nieustawała Polska ołtecznym Narodom bydź placem Woyny. Cieszyliśmy się prawda długo Słodkim pokoiem jak głupie dzieci gdy im się uczyć nie każą. Owoż teraz dla naszych Sukcessorów chcę zostawić przestrogę, musiemy się krwią oblewać wetuiąc nieumiejętność woiowania. Prawda że Woyna krew niszczy ale Woiowników rodzi. Była już nieraz Polska pustynią, ale Ziemia została, na ktorey ieżeli nie my, to nasi Potomkowie panować będą. Wyginie wiele Szlachty, ale lepiey że giną nieżeli żeby mieli bydź Chłopami Moskiewskiemi. Ginęli dawniey a nie wyginęli wszyscy. Owszem niech wyginą tchorze, Galanikowie, burdowie, piiacy &c, niewielka szkoda. Jeżeli zaś zginie poczciwy, to Smierć chwalebna. Wszak i Przodkowie Jch albo ginęli albo tryumfowali, albo siedzieli w niewoli. Jeżeli zdraycy Oyczyzny wyginą to słuszna i potrzebna; a dopieroż ieżeli bezbożni, to koniecżna potrzeba aby takich dla Zarazy innych niebyło. Może to bydź że nas wielu Panowie

Marszałkowie

168. Marszałkow Zdradzi. W prawdzie pilnuiemy my ta=
kich, Jest Generalnyść, o kata łatwo na Zdrayce. Po=
strzyfegamy Obywatelow na Miłość Boga i Oyczyzny
Żeby o takich Zdraycach Znać dawali do Generalności;
Ale Authentyczne przysyłaiąc dowody praktyk z nie=
przyiacielem nie na prozne Suspicye, lub na funda=
mencie tylko iakiey nienawiści do Osoby.

Można mowić dalej niby ubolewaiąc nad
Oyczyzną i pytaiąc: Czy wpuściemy Turkow do Pol=
ski? O! coż to będzie za Męka! Na to odpowia=
dam tak: Wielki, Stary Minister Litewski publicznie
powiedział w Warszawie: Madasma na nas Zesłany
Moskalow Sprowadzili, a my i Diabłow byśmy Za=
wołali, na Patronele; Żeby nam Radziwiłł iak
się przechwalał, głow nieucinał. Takowe wyrazenie
całe iest warte ust Ministrowskich i wspolnia pytanie, bo
Turczyn niegorszy od Diabła, a Moskale niedyskretniey=
si od Turkow. Wolno było Sprowadzić Moskalow
dla obrony kilku Osob, a przez nich prześladować tych:
Że Osob nieprzyiacioł, a przeto i Oyczyznę gubić?
A Za coż niewolno Sprowadzić Turkow na tych
ktorzy dawno duszę diabłu Zaprzedali, ktorzy Wiarę
S. w Polszcze Zgubili. Czy Ich tedy wezmą diabli
Z rąk Turkow, czy z Warszawskich Rayskich

kiełbasy.

Kollacyi, niewielka różnica, a dla Oyczyzny nie szkoda. Klęska Oyczyzny juź większa bydź niemoże tylko w tym, że teraz poczciwi sami cierpią, a na ten czas sami Zdraycy i Jch Pomocnicy. Ale o tym osobno nad to piszę, niech tym czasem dosyć będzie.

Co przydał Kochany Krol o myślach Francyi, wiem że niema wiadomości z Gabinetu Wersalskiego. Wszystkie głowy niezwyczayny tego, a tym bardziey taki iak Author Reflexyi. Jmmaginacya ta należy do Gazet Gandetnich, o ktore wszędzie tym bardziey w Warszawie nietrudno.

Szwecya, powtarzam Szwecya; iest ta mocną lekcyą dla Polaków. Fakcya odrodnych Szwedow trzyma ią w niewoli Moskiewskiey, Cytel Wolności na to tylko zostawiony, że psuć Jntencye poczciwych Szwedow na zrzucenie Jarzma Moskiewskiego.

Patrzcie Polacy że Was to czeka, jeżeli ostygniecie w Męztwie, jeżeli dacie się zbałamucić Faktorom Moskiewskim bądź świeckim bądź duchownym, tak Świętego Charakteru niewarci będziecie. Poczciwy Obywatel.

Już rozumiem dosyć dla Authora Reflexyi. Dla Obywatelow trzebaby więcey, ale Professya nasza i Oyczyzna gwałtu wołająca, obowiązuie mocniey, by szablą niż piórem woiować. Z tym wszystkim

[illegible]

W.

Skończywszy jeden pojedynek na papierze, nie uwolnię od drugiego, to jest: czekam obiecanego Projektu dla uspokojenia Oyczyzny. Ale przestrzegam; że jeżeli taki będzie jak Refleksye nad Skryptami, to lepiey milcz, bo jeszcze mocniey będziesz bity.

Replika Odradzająca niewydawać Deklaracyi Królewskiey (: obacz ją Tom: 1. Anni 1789ni fol: 367:) in publicum.

1mo. Żadną miarą niegodzi się powątpiewać, że Bóg daie królow; złych na ukaranie, a dobrych na uszczęśliwienie narodow. Gdyż mądrość Boska w przysłowiach Salomonowych mowi: per me Reges regnant o czym zdają się wątpić pierwsze deklaracyi słowa. Gdy iednak daie królow w gniewie swoim; uszak daie złych, więc jako dał tego w gniewie swoim (: jako on sam twierdzi:) wszakże dał złego.

2do. Próżno się podobno tym zaszczycać. Gdyż ta jednomyślność musiałaby bydź na każdego szlachcica (: a podobno i nieszlachcica:) gdyby był miał za sobą tak mocno postronną instancyą, musiałby bydź nemine Contradicente choćby i Nemine Assentiente. Bo ktoż mogł ufać że się mościewskiey i pruskiey promowującey Potencyi i usitowaniu, oprzeć Polaky zdołaią. Lepiey podobno tym wspominaniem nierozjątrzać im serca.

Ztąd

3tio: krom Onych Solemnych Manifestow, licznych tak 171.
Senatorow jako i Posłow, na Ow pod bronią Moskiewską
i Panow Nadwornych Convocationis Seym (: ktory był
fundamentem wywyższenia Krolewskiego :) Zgromadzonych,
prawda że niesłychać o innych. Lecz jeżeli od takich
Manifestow gwałtem są wymuszone Ręka, a gdy się
niepodobały iedne, tedy (: ocalaiąc Fortuny i Osoby Swo-
ie Obywatele :) musieli w przysłanych Sobie proiektach
podpisywać drugie; Na coż by się przydały przeciw
Elekcyi iakie Manifesta i inne Reklamacye, ktore by
się musiały koniecznie odwołać? lepiey tedy o tym
Zamilczeć.
4to. Po tak gwałtowny Nayiaśnieyszego Pytuku
Wysławiony, niemożna się było spodziewać Narodowi
tylko wielkiey burzy i piorunow. Nigdy tego Narod
niegotow przyznać; aby Mu od tamtego czasu iakie
pomyślnych momentow Zabłysnęły Nadzieie. Im
do większey Moskwa przychodziła potęgi, tym się
Straszniejsza Stawała Sąsiedzkiey Polszcze. Zdro-
wa Polityka, Prawa i Summienie broniły wdawać Ją
w nasze Interessa, owszem kazały umyślać okazyi do
wszelkiego pretextu Rządzenia się u Nas. Zawsze nie-
bezpieczno iest na prawą nawet pomoc i obronę, używać
mocnieyszego, (: Zwłaszcza gdy On niema Sposobu bronienia się
temuż

temuż Nieprzyiacielowi przyczyny:/ gdyż niemało Państw posiedli ciż sami którzy na ich obronę wezwani byli, jako Rzymianie Żydowskie Królestwa, Frankowie Galliadę: I to też prawda że żaden Naród niezostał od Nieprzyjaciół zawojowany bez pomocy własnych swoich Obywatelow. Oni zwykli obcym do swoiey klęski torować drogę, czego zwłaszcza te wielu potrzebuią, uszydząc się gwałtownie i prosto, bez pozorow gdyby można nayudatniyszych sąsiedzki zhołdować Narod. Wezwana od Nas Moskwa prowadzona była przez wyższe a wyższe stopnie do osiągnienia zupełney nad Narodem władzy przez dependencyą Rządcy od siebie ułożonego i utrzymanego mocą, a onę utrzymującego Radą. Pod Iey praesidium i postrachem odprawił się Seym Convocationis nad swoią moc decyduiący, formę Rządow reformuiący, prawa iednomyślności stanowione wiekami i przysięgami ztwierdzone kassuiący, Woysko i Skarb wcześnie pod Krola Sobie obranego garnący, aequilibrium Wolności niszczący, a przeciw naturze swoiey /: która na dwoch tylko trzewach zawisła; na dyspozycyach do Wolnego obrania Krola, oraz wewnętrznego i zewnętrznego pokoiu opatrzeniu:/ Hetmanom władzę odbierał, a na wojowanie Obywatelow obce i zagraniczne posiłki obywezwane

wezwane były uchwalał. Carowę Za Panią cały Rusi
przyznawał. &c &c: które potym tego gwałtownego Seymu
dyspozycye i uchwały, na następuiących Seymach potwier-
dzone Za pomocą Rossyi, którey Poseł nad wszystkich
do tąd od Monarchow Posłow, i nad Samych od Oyca
S^{go} Legatow wyniesiony, i ledwie nie na tronie Królewskim
był posadzony. Co i jaką Siłą i Sposobami własnie
jak ukradkiem albo rozboiem po Nocnych Sessyach
wymagana wiekszością głosow Stanowiło Się; dosyć
jest Narodowi (: niewchodząc w tajemniejsze acz u-
taić niemogące Się praktyki :) do nienawiści tych mo-
mentow, które coś jeszcze gorszego ominowały.

5to. A jezeli wyciągnoł rękę nad ludem niesłusznie
od Moskwy uciemiężonym, jakże wyciągnie na karanie
ludu uciemiężającego, i na tych którzy Go do tego przy-
wiedli i Sami Zniewalali. które to Narodu Swego
Zniewolenie jak wielkie było? dosyć Z tąd dochodzić
można; iż gdy Partyzanci Dworu proponowali, aby
Architektowi tey gwałtowney roboty na wiekopomną
Nadgrodę Statua powagą Seymu uchwalona była,
Żaden Z Senatorow i Posłow dobrze Znaiących Się
na Surowych o Wolności prawach niesmiał tak Sro-
motnemu Sprzeciwiać Się Projektowi, lubo wszystkim
przeciwko takiemu powstać należało, według Konstytucyi
1606.

1668° Vol. 4° fol. 102. Jezeli kto ex ceteris Principi-
bus, lub exsulibus tey Rzpltey, przez legi jakie et illi-
cita media in praejudicium Praw i Wolnosci naszych
Nobis invitis chciał per potentiam na Tron kogo
wprowadzić, tedy przeciwko kazdemu takiemu wszystkie
Studia i Siły nasze obrocimy &c. Toż potwierdza
się konstytucyami 1674° 1685° &c.

6to. Takie ponyslności niepowinny były nad sen
bydź trwalsze, na kształt tego co napisano: Dormierunt
Somnum Suum et nihil invenerunt omnes Viri di-
vitiarum in manibus Suis.

7mo. Życzyłbym od tych Słow naybardziey się wstrzy-
mać, którym Naród naymniey wiary dać gotow, iakie
osobliwie są: o uszanowaniu; uczynić Swobodnym ten
Narod, nad którym do absolutnego panowania tak dziel-
ne czyniły się dyspozycye, a to publicznie postrachem
i mocą postronną, która według rady tureczney tenże
Narod obarczała, jako się nietylko domyślić i widzieć
dawało, ale i Sam Arcy Prymas z tym się dał słyszeć;
że to czynił co mu radzono i kazano. Czyliż obrady
były Swobodne? Czyliż Seymikom i Seymom nieprze-
szkodowała moskwa? czyliż na nich wolno było czy-
nić a nawet i mowić co należało? czyli niebrano
zato w niewolę? &c. Ta Swoboda chyba tylko należy

do Seler

do Sekt akatolickich, Za ktoremi mocno na Seymikach interessować się Xże Podkomorzy koronny i inni Dwo: ru Faworyci z uciemiężeniem Praw i niewolą Wiary panuiącey. 175.

6vo. Owszem narzeka Naród na zamierzone i wykonane swoie zubożenie i zniszczenie. Bo gdy pozwolono było Krolowi otwić otkryslie Srebrne gory i z nich na Monecie szukać pozytku, a że to był profit nieprędki i kosztowny, wynaleziony prędszy przez postanowioną (: po przeszłych Redukcyach na ktoreśmy wiele szkody mieli :) Redukcyą, a potym i pokassowanie dawney wszystkiey monety (: a w niey pamiątki zasłużonych w Oyczyznie Krolow :) groszakom nawet przeszłego Krola nieprzepuszczaiąc, aby z nich za nowy ieden po trzy płacono, a z dwoch małych złotowek trzy podobno bić złotowki etc. a że dawna moneta dla przytartego stępla niedała się fałszować, nabito nowey, ktora pozwoli się jeszcze pociągnąć na wyższy profit, lubo Krol tak wielkiego pozytku mieć nie może jak Oyczyzna szkody. Tym czasem nowe podatki płacić kazano, przez ktore Skarb znacznie powiększony został. Coż potym kiedy expens mniey potrzebnych przyczyniono, a żeby co z wielką więtliwością zbiera się, z większą hoynością rozpraszane było.

A Sprowadzone

176. a Sprowadzone liczne Moskiewskie Woysko, czyż po-
może do Obfitości Kraju, niszcząc go do Ostatniego Ziarna.

9no. Do jakieyże tedy Intencyi Królewskie mogły Zmie-
rzać Szczęśliwości? gdy z tych dyspozycyi wszystkich
tak gwałtownych jako i podstępnych, nic sobie obiecy-
wać niemogliśmy, tylko wiary, Praw, i Obywatelów
niewolą, jeżelibyśmy wszystko cierpliwie ponieśli; albo
ruinę kraju i Krwie Rozlanie, jeżelibyśmy się ważyli
otrząsnąć.

10mo. Odpowiadaią nato ludzie że choć Piłat (i. był
to urzędnik Imperatorski, któremu Chrystus uskarżając
się na Swych złych Obywatelów rzekł: Qui me tibi
tradidit, majus peccatum habet.) umywał Ręce, prze-
cież od Krwi czyste niebyły, kiedy Skutek Rzeczy prze-
ciwney dowodził. Niemoże sobie Naród wyperswa-
dować; aby Śmiałość Dyssydentów do Związania się
przeciw tysiącznie liczniejszym katolikom, utworzenie ka-
tolików do konfederacyi Radomskiey, i Jey Zniewolenie,
i złe tego Zniewolenia Skutki, były bez Influencyi Kró-
lewskiey, z którym Repnina w Nocy naradzającego się
a we dnie Jemu niechętnego niby widziano. Punkta też
szkodliwe wyrabiane na Legislacyjney kommissyi, przy-
tłumianie za Wiarę i Wolność konfederacyi powstaiącey,
prześladowanie oney to przez Swoie Polki i Woysko koronne

pod kommendą

pod kommendą Kaniecskiego, to przez sprowadzone auxyliarne Sobie Woyska Moskiewskie, przez Kommendantow także Kamienieckiego a osobliwie Lwowskiego, i przez innych; Krolewszczyznami, Orderami, Obietnicami, Indygenatami i Nobilitacyami uyętych Sobie Partyzantow, ktorzy mocą Szkalowaniem, Szpiegowaniem, i rożnemi Zdradami dla podchlebienia Się Krolowi Szkodzą Konfederatom, i od Niego Za to odbieraią pochwały, czy nie daie to wszystko Sprawiedliwie powątpiwać o przeciwnych Narodowi Zkonfederowanemu Krolewskich Intencyach?

11mo. Chyba tak Się explikuyą: Przeciwne Wolności narodowey przedsięwzięło Się i wykonało wstąpienie na Tron, iż Się go prostą drogą dostąpić niemogło. Uczynionym in Pactis Conventis przysięgom niedosyć Się i owszem przeciwnie Stało, ale tez od Nich, co do punktow Religii Solennie dyspensowała Legislatyczna Kommissya, to iest Xże Prymas Z 3 Biskupami, Senatorowie Z drugiemi Kommissarzami, Nawet Xże Repnin Z approbuiącemi tę dyspensę Biało Ruskim Episkopem i dwoma Dyssydenckiemi Marszałkami.

12mo. Wszakżeśmy tego Wiele odebrali dowodow w Słowach, w Rzeczy Samey Znać to osobliwie było, kiedy niesłychana ona w Narodzie naszym [illegible] podobne

X.

podobno i w inszych:) Oyczyzny potkała Sromota przez Zgwałcenie Oney na Seym Zgromadzoney, Zabraniem w niewolą od posromnego Posła z Seymu Senatorow i Posła &c:

13tio Być może się to zwać usprzedzeniem, co jest Stateczným dosuiadczeniem Stwierdzone.

14to. Potrzeba Szpłtey czasu Swego mocno Wyrzec, kto i jak wiele czynien tey Winie, a Surowie karać jednych gardlem, drugich dobr konfiskatą, innych od urzędow, od czci odsądzeniem drugich, Dyssydentow, (: jak przedtym Aryanow:) Wygnaniem, &c: Wszak i Seym Convocationis (: choć sam występny:) zabronił Winowaycom Amnestyi.

15to. Juzesmy to wiele razy Słyszeli, ale przecież niedoswiadczyli.

16to. Wszakesmy dosuiadczyli, jak wiele mogła nasza Spokoyna cierpliwość. Oddaymy nawet Szable i Strzelbę, a mieymy tę ufność w kawalerskim Moskwy Sercu, że nas bezbronnych nie Orężem dla batogiem ćwiczyć będzie.

17mo. Lecz trudności i niemałe zachodzą: 1°. kto natym Seymie ma prezydować? ponieważ konfederacya Barska Krola niebardzo uznaie, jako dochodzić można z Informacyi daney od Siebie Porcie,

Ktora mu Skrow mocno Zadyssputowała w Swoim Manifeście. 179.
Aże Repnin, ktory przeszłemu Seymowi prezydował, juz
Się podobno niewroci, ba i wrocić niezechce gniewając się
na Konfederatow Barskich, że mu wydarli nieoszacowa-
ny honor i Sławę, podbicia tak wielkiego krolestwa
bez dobycia Oręża. Aże też Wołkoński, gdyby z
jedney Strony chciał prezydować, Zprzeciwi mu Się
z drugiey Strony Weyzyr Wielki, albo Seraskier Ba-
sza. 2°. Ba kto ten Seym zwoła? tedy Konfe-
deracya nieśpiesząc Się przy Maiestacie podała Go w
kontrowersyą. A jezeli mając większą powagę i bo-
jaźn, niemogł Krol zgromadzić Volen przeszłego Sey-
mu Ordynaryinego, Cóz w tych okolicznościach do-
każe? 3°. Jak moze bydź Seym w zupełney
Wolności? albowiem: albo wprzod Moskwa wy-
nidzie z kraju, albo niewynidzie? Jezeli niewy-
nidzie? tedy z Konfederatami i Ich Aliantami nie-
będzie pokoju. Jezeli wyydzie? z kimże Się Na-
rod Skonfederowany godzić będzie? chyba z Krolem.
ale ta Deklaracya chce to pokazać; że Krol z Na-
rodem jedno trzyma, i niejest mu przeciwny ale
Zgodny. 4°. Jak Pacyfikacya moze bydź zu-
pełna? bez zaproszenia do niey Stron wszystkich
w tę robotę wchodzących. Ktore podobno coś więcey
niż Zgody

niż Zgody naszey pretenduią. Zgodząż Się na to imi, co Sami Polacy ustanowią? A i tych dopiero teraz wzywać do Zgody, gdy Ich przeciwna Strona słabieie, z którą Się Król wiązał? Zkąd Się niewczesna nad Narodem litość, z iaką Się głosi deklaracya. Czemu Im póty pokoju nieofiarowano? poki nieupadła nadzieia Ich przytłumienia i Zagnębienia, Czy przymuszą oni nieprzyiaciół do Nadgrodzenia Szkód Złożeniem własney broni. Lepiey tedy tę rozgłaszaiącą Pany deklaracyą, wymieniać na oczekiwanie cierpliwe losu naznaczonego od Boga miłościwego Narodowi Naszemu.

Remanifest Konfederacyi Generalney Korony Polskiey i W. X. Lit. na Manifest Nayiaśn. Imperatorowy Rossyiskiey i Xcia Gallicyna Woysk Jey w Polszcze Feldmarszałka, z Rzetelną Informacyą o krzywdach Narodu Polskiego do Aktow publicznych podany dnia 14° Augusti 1769°

Z wielkim podziwieniem, a niemnieyszym Żalem naszym czytaliśmy deklaracyą, czyli Manifest Nayiaśn. Imperatorowy Rossyiskiey dnia 18° 9bra Roku przeszłego 1768° wydany, w Gazetach Wiedeńskich d. 21. January R. teraznieyszego 1769° Leydeyskich, Utrechtskich, i innych Cudzoziemskich wydrukowany, i Swiatu

i Swiatu ogłoszony. Trudno zdawało się przyiąć go
za nieumyślny; gdyż poiąć niemożna: iako Ministe-
rium Rossyiskie śmiało Monarchini Swoiey podać do
podpisu rownie od Rzetelności daleko, iako Sąsiedzkie-
mu a Mocarstwa nie nieurazimemu Narodowi Zelżywe
pismo. Długo iesmy się przeto ociągali z usprawiedli-
wieniem Naszym przeciw tym Zarzutom, ile do podey-
ścia przezorności Swiata niezgodnym. Załośne na-
konice Nasze nietylko na Fortunach i Życiu ale i na
Sławie cięzkich krzywd a co raz większych (: osobliwie
przez Zelżywe Narodowi Naszemu Xcia Gallicyna Feld-
Marszałka Woyska Rossyiskich natychże co i ten Ma-
nifest fundamentach obwieszczenie, 14 Marca 1769.
Wydane, w Gazetach Wiedeńskich 14. Junij drukowane:)
krzywd mowię zadanych czucie, wymusiło na Nas
to publiczne oświadczenie, i gorzkie przed całym Swia-
tem użalenie się, z krotką a Rzetelną na celnieysze
Punkta Repliką.

<u>1mo</u>. Teraźnieysze w Polszcze Mocarstwy czynności,
zasadza ten Skrypt Nayiaśnieyszey Imperatorowey (: formę
Manifestu maiący:) <u>na dawnieyszych i świeższych Oy-
czyzny Naszey z Rossyą obowiązkach</u>. Ktorych ani
my przez istotę Rządu Panstwa Naszego przyimować
mogliśmy, ani Ona u Nas wmawiać powinna. Wiadomo

bowiem Swiatu: Iż Narod Polski jest wolny. Wiadomo: Iż istota Wolnosci narodu, Zawisła naybardziey na wolnym Sobie Stanowieniu Praw i niemi Rządzeniu Się, bez wszelkiey Zupełnie dependencyi od postronney Potencyi; Z ktorą jeżeli jakie Zachodzą Sąsiedzkiey przyiazni obowiązki i Z niey pochodzące dzieł wzajemnictwo, tedy to Zgodnie i Wolnie od obudwu Stron umowione i przyimowane bywa. Wiadomo i to Swiatu iż od ugruntowania i utwierdzenia prawami Zupełney Wolnosci Rzpltey, Zwłaszcza od R[u]. 1505[o]. na Walnym Seymie Radomskim nastąpioney, Żadna u nas ustawa mocy Prawa niema tylko ta, ktorą Stany Rzpltey Z Krolem Swoim, jednomyslną Seymujących Zgodą, postanowią. A choć Się co przez Generalną Konfederacyą większą głosow liczbą uchwali, poty prawem niejest, poki przez Wolny Seym, to iest przez Jednomyslnosć Seymujących, porządnie i Zgodnie utwierdzone niebędzie. Możnaż tedy aby kto uwierzył: Żeby Narod Polski o Wolnosć Swoią, gorliwoscią (: jako Wiadomo Swiatu :) Zaszczycony, wolnie Zgodnie i iednomyslnie Obowiązywał Się monarchii Moskiewskiey, do Wolnego i absolutnego Rządzenia Się w Polszcze, i mieszania Się w Sprawy Rzpltey, a czynienia (: niechcącym Jey Woli pełnić :) tych krzywd i gwałtow Wolnemu i niedependującemu Narodowi, ktore Są całemu Swiatu

niezgodne

nietayne, i na ktore nietylko wewnętrznie utyskuie i płacze, ale też przez Manifesta i protestacye, jakożkolwiek groźbą i siłą od Moskwy Zabraniane, publicznie to przez JmćPP. Chreptowicza Pisarza Ziemskiego Grodzieńskiego w Grodnie; Wibickiego w Wągrzech; Obudwu na ostatni poniewolny Roku 1767° Zaczęty Seym Extraordynaryiny Posłow, to przez Marszałkow Wadłu Wszystkich trzech Generalnych Prowincyi: Wielkopolskiey, Małopolskiey i Litewskiey Konfederackich, w Oyczystych Aktach uskarza się.

2do. Zarzuca Nam: Iż przeciw Traktatowi z Moskwą Roku 1686° Cerkiew Grecko Ruska jeżeli niezewszystkim przytłumiona, przynaymniey niewypowiedzianie przez lat 70 od Nas uciśniona była. Mimo puściwszy niepewną ważność tego Traktatu, którego od Rptey potwierdzenie równo z Traktatem Roku 1704° ułożonym, Monarchia Rossyjska dopiero wymogła Roku 1710°, i to pod kondycyą do tąd niezpełnioną, to iest: Że Obligowała się przywrócić Polszcze Kraie którby Piotr Wielki w Inflantach od Szwedow mocą oręża Swego odzyskał. Wspomniony Traktat ostrzegł: aby Ani zjednoczona z Kościołem Katolickim Rzymskim Ruś pod rząd Moskiewski dostaiąca się, do odstąpienia Unij z Kościołem

Rzymskim

184. Rzymskim przez Moskwę niewolona niebyła, ani wza=
jemnie Ruś od Kościoła Rzymskiego oddzielona a przy
Polszcze pozostała, od Religij w Polszcze panuiący u=
ciśniona, i do Jey przyjęcia przymuszana niebyła. Ja=
kim Sposobem, czyli przez Ukśle i przymus nasi Unici
w Państwie Moskiewskim od Kościoła Naszego Są odłą=
czeni, o to Się ciekawie niepytamy. Jak też u Nas
Dysunici Zatłumieni, lub przez lat 70 uciśnieni byli,
o tym ani Manifest w Szczegulności nie niewymienia,
ani My domyślać Się, ani tego przyznać możemy. Wiemy
tylko i twierdzić Sprawiedliwiy z upewnieniem możemy,
iż Unia po tym czasie od Wielu przyjęta iest, a przyjęta
dobrowolnie, gdyż którzy ludzie Jey przyjąć niechcieli,
po dziś dzień nieprzyjęli i w dysunij Zostaią. Mia=
nowicie Biskup Mohylowski, Manaster w Słucku,
i niektore Różne Manastery, i to Kozactwo które
temi czasy na 100^m buntowniczym, wierze katoli=
ckiey nieprzyiaznym, a dzikim okrucieństwem, nie=
winnych katolików nietylko podleyszey ale i Szlache=
ckiey kondycyi, nawet kapłanów Bożych wycięło i wyrżne=
ło, a co nayszpetsza i z Matek wyprute dzieci niesłycha=
nym tyraństwem wymordowało. Że zaś wiele z
Rusi Schizmatyków, dobrowolnie i pobożnie Unią
z Kościołem katolickim przyjęło. któż Im to zgani!
Jest że

Jeszcze bowiem taki Kray albo był na Swiecie, w ktorym by Się niegodziło panuiącey przyiąć Religii! między temi Zaś ktorzy Jey nieprzyieli, nikogo z Stanu i Kondycyi Szlacheckiey niema, a ktorych niby od Honorow urzędow i Wolności Obywatelskich oddalonych, ten Manifest Obwinia Rpltą, a przez to daie niepłonne porozumienie, Że chce (: iako iuż Zaczeło Ministerium Rossyyskie:) promowować i prowadzić u Nas do Indygenatow i Nobilitacyi z Moskwy Nieunitow, ktorzyby Za Przywilejem wymuszonego na Seymie gwałtownym i bezprawnym Prawa, honory, urzędy i Osiadłości Nasze posiadali, a tak wstęp większy do panowania u Nas absolutnego Monarchii Rossyyskiey, i odmiany Religii uczynili.

3tio. Mowi daley wspomniony Manifest: Ponieważ w Polszcze Tey Nieunii, tak iako Luteranie i Kalwinistowie pod Imieniem Dyssydentow Zawieraią Się, Spolnie z Protenssancyiemi Potencyami Imperatorowa Jeymść Za niemi Obstaie, z Obowiązku ktory ma Przyiaciel Obstawać Za przyiacielem. Jako Dyssydenci w Religii (: przez ktore Imie Prawa Nasze rozumieią Luteranow tylko i Kalwinistow) do Traktatu dopiero wspomnionego 1686° nie nienależą, tak i Moskwa (: ktora niemniey iak Myte

te Dyssydenckie Konfessye odrzuca i wyklina, do Traktatu Oliwskiego [;] w ktorym jest wtory Punkt o Dyssydentach i to samych Ewangelikach w Miastach tylko Pruskich mieszkaiących, nie zaś o innych w Polszcze i Litwie znayduiących się i nie o Szlachcie, ani należała tedy ani należy, przeto nie iest niema prawo ani pozor Monarchyi Rossyiskiey na fundamencie tego Traktatu wstawiać się i upominać o krzywdy, jeżeliby iakie Dyssydenci to iest Luterani albo Kalwiniści od nas w brew temu Traktatowi ponosili. Do tych to rzeczy i jedynie należy z ktoremi był Traktat, i do tych ktory byli onego Medyatorami i Gwarantami. A jeżeli ta prawda powinna mieć miejsce: Że Przyjaciel za Przyjaciela odstawać ma; gdy więc mocą Traktatu Warszawskiego Ao 1716o między Konfederowaną przeciwko Woyskom Saskim Rpltą a temiż Sasami (pod ktorych płaszczem mieścić się chcieli i podszywali wzpomnieni Dyssydenci) pod wielką i poważną Medyacyą Piotra Wielkiego Cara Moskiewskiego, zawartego przez Xcia Dołhorukiego Pełnomocnego do tey Negocyacyi Posła, ciż Dyssydenci ściśley i mocniey czwartym tego Traktatu punktem ukrzyżeni i opisani zostali, i dawniejsze wszystkie ich opisuiące ustawy i prawa umocnione i utwierdzone; tedy czyliż

łedy czyli Moskwa Za Niemi przeciw Nam opponować Się ma: Jenzaś punkt Następuiący Z punktu ięst przeciwny teraznieyszego Rossyiskiego Ministerium (: Luta Straża Posła i Woyska Moskiewskich Z Jego Ordynansu Zniewalaiących :) usiłowaniu i przymuszaniu, który ięst w tych Słowach: Ponieważ w Krolestwie Polskim Prawowiernym i Prowincyach do niego należących, Naywiększa ku Wierze S. K. R. zawsze iaśnieć zwykła Żarliwość, iako Nayprzednieysze Prawa o tym postanowione, a Mianowicie w Konfederacyach Generalnych Warszawskich Annor 1632di, 48vi, 68vi, i 74ti, wyświadczaią, tak dalece iż Dyssydentom w Wierze Chrześciańskiey, oprócz dawnych Zborow, nowych Stawiać niegodzi Się, ale mieszkaiącym po Miastach i Miasteczkach i innych Mieyscach koronnych i W. X. Lit. prywatnie tylko po Swoich Gospodach albo domach nabożeństwa Swego używać i to bez kazania i Spiewania nieięst pozwolono, przeto Reassumuiąc wszystkie dawnieysze Prawa i Excepcyą Respective Mazowiecką, Powagą Nienieyszego Traktatu postanowiono: Aby ieżeli Są iakie Zbory do tąd, potym i przeciwko uchwale Praw pomienionych w Miastach, Miasteczkach, wsiach i w Samych dobrach Swieżo wystawione, bez Żadney od nikogo przeszkody Zburzone i obalone były; i tym

który

ktorzy rozmaite Zdania koło wiary trzymaią, żadnych Schadzek Zgromadzenia publicznego lub prywatnego miewać &c: Toć aby tego Traktatu, i Medyatora (: ktoremu Moc Swoią i wspaniałość Naywięcey winna Rossya :) tak wielkiego powaga w niwecz nie poszła, interessować Honor Rossyi Słuszniey i Szczegulniey powinno było i iest; aby się Zastawiała Za Rzplitą przeciwko Dyssydentom, nie Za niemi przeciwko Rzpltey.

4to. Narzeka i Skarży się też wspomnione pismo: Że tak są uciśnieni w Polszcze Dyssydenci i Dyzunici, iż im ledwo godzi się iednym (z drugiemi Krolestwa Obywatelami) tchnąć powietrzem. I nie dziw Że ta Zbyt wysilona, Ale i całe opacznie informuiących Nayiaśnieyszą Imperatorową Expressya, wycisnęła na Jey delikatnym i Skłonnym do Litości Sercu mocne interessowanie się niby Za tak ciężko ukrzywdzonemi. Lecz czyliż tędy przychodnia Z razu a potym panuiąca Religia, Z katolicką choć pierwey Panią i dziedziczką potym wyrugowaną lub poniżoną, tak się łaskawie obchodzi iak katolicka w Polszcze Z obcemi do Niey przychodniemi? Surowemi w Polszcze (: pod utratą dobr, czci, Szlachectwa, Wygnania ba i Życia :) prawami, od 400 i więcey lat, Zakazano wszelkich obcych i przychodnich (: Kościołowi Rzymskiemu

przeciwnych

przewinnych i nieposłusznych:) przyimować Religii, atoli 189.
gdy znagła około dwoch iuż wiekow, wielu Obywa-
telow, przeciwnych S. Oyczystey Wierze chwyciło się
nauki, miłościerna Matka Oyczyzna zawiesiwszy
czekuiąc Rigoru praw pomienionych, a bezpieczeń-
stwo Osob Ich fortun i Szlachectwa zostawiwszy,
otrzymała Ich tez bardzo dyskretnie, tak daleko,
iż Oni nabywaią dobr nawet dziedzictwem gdyby
nayznacznieyszych, panuią w nich nie zmnieyszą
iak Szlachta Katolicy wolnością i Swobodą, z
ktoremi Oni cieszą się nietylko Sąsiedztwem i kon-
dycyi rownością ale i pokrewieństwem, wydaiąc i
za nayzgodnieyszych sorki swoie i Ich wzaiem przy-
muiąc, biorą urzędy Woyskowe nawet wyższe,
owszem czasem (: lubo nie z chęci atoli z dyssymu-
laciy Rplitey:) koronne i W. X. Lit. takze Sta-
rostwa i Ordery &c: zgoła cieszą się wszystkiemi
Szlachectwa w nich tolerowanego prerogatywami,
wyiąwszy tylko to, co iest własnego panuiącey Religii,
to iest: Stanowienia na Seymach i Seymikach praw,
i o Ich rozumieniu w Sądach decydowania władzę.
Atez i do tego maią otwartą a od niezliczonych
swoich utartą drogę, przez wrocenie się nazad
do Kościoła Katolickiego, czego Im i Sumienie niezabrania.
Nayniższy

190. Nayiaśnieyszy Piotr Alexewicz, niemniey przezornością ja-
ko dziełami Wielki, nie jeden raz z Nami w Polszcze
jako przyjaciel dobry i pośrednik przemieszkawszy, obfi-
cie przypatrzył się jak sobie z Dyssydentami postępu-
iemy, a nietylko żadney od Nas dla nich krzywdy nie-
uznał, ale też onych chwalłość swoią (: jako się mówiło :)
medyacyą okrysłed. I gdy w krótce w przytomności Wiel-
kiego Posła Jego (: tegoż samego przez którego dzieło
Pośrednictwa wspomnionego wykonał :) ostatni Poseł
Ziemski na Seym Dyssydent, z Izby Poselskiey za zgo-
dą Króla i Rzpltey rugowany został, bynaymniey
to za przeciwieństwo Traktatowi i Słuszności, ani Ale-
ksey Dołhoruki, ani Piotr Wielki nie poczytał. Do-
brze się także przypatrzył; jak Polacy z Dysunitami
Ruskiemi obchodzą się, przecież nie znalazł coby zga-
nił. Ani też oni za bytności licznych Woysk Piotra
Wielkiego w Polszcze, rzucili się do podobnych jak te-
raz buntów i okrucieństw (: dla których iednym z
drugiemi Obywatelami tchnąć powietrzem niegodni :)
Znać że żadney od nich potuchy na ten czas niemieli,
który teraz liczne Woyska Ich przeciw Nam pomnażaią,
i szpiegowaniem, wydawaniem Nas etc. i innemi
złośliwemi sposobami Im służą, a nam szkodzą.
O prawdzie tey całey ktokolwiek krótkiey na zarzut
(: który iest

(: ktory iest Fundamentem tego Manifestu:) o dyssydentach i dyssunitach explikacyi; Smiele odwołujemy się do wszystkich ludzi Rzeczy naszych wiadomych; Niech Swiadectwo dadzą prawdzie a Cały Swiat niech sądzi; Jezeli nam Słusznie (: ten podstępnie Nayiaśn. Imperatorowy, podsunięty Manifest:) przyczytuie nayzelżiwsze, i poczciwym Naynieznośnieysze Wiarołomstwo i lekkie ważenie wszystkich Obowiązkow? Niech Sądzi; kto komu Wiarołomny? Niech na koniec decyduie; iezeli Ci wszyscy ktorzy się za uciśnioną i tak ohydzoną Oyczyznę, fortuną Zdrowiem i Zyciem Zastawiaią; nazywać by się mieli przeciw Niey buntownikami?

5to. Głosi daley: Iż ocalona została Polska przez Woysko Rossyiskie od domowey Woyny, ktorą za sobą pociągała konfederacya Dyssydenska. Poniewaz Dyssydentow tak iest mała liczba w Polskim kraju, że ledwie ich 300 Szlachty dorachować by się można; Czyliż Rzecz do Wierzenia podobna, aby Oni bez potuchy i podmowienia, że nie rzekę bez przynaglenia i przymuszenia cudzego (: Niech Swiat roztropnie Rzeczy przenikaiący deliberuie i decyduie, czyiego?) przeciw Katolikom, ktorych Szlachty na 300 liczyć się bez wątpienia może, podnieść śmieli konfederacyą czyli Spiskę.

192. czyli Spiski buntowniczy! A jeżeli wiele Złego dwoch
na iednego, a jakoż jeden na tysiąc porwać się odważy!
Jedno z przydziestu Czterech Województw Naszych, bo iedna
z tych Województw Ziemia albo Powiat, dosyć byłyby do
Zgaszenia tey Iskierki; Coż nam tedy po Woysku Ros-
syjskim! Ani fortuny Ich są tak znaczne! które podobnoby
jeden z konfederatow (: choć Ich drobną Szlachtą ten
Manifest nazywa:) Potocki Podczaszy Litewski, Regi-
mentarz konfederacyi Zapłacić tedwoby niezdołał, a iest
podobnych Jemu więcey naszą konfederacyą składaią-
cych i Sercem approbuiących. Siedzieliż dyssydenci
do tąd choć Ich daleko więcey było i siedzieliby zawsze
spokoynie, gdyby Ich za pretext do uciemiężenia
w rzeczy samey Oyczyzny Naszey, niezażyła jakaś
przewrotna fakcya. To pewna: iż niedaleko przed
tym wydana Nayiaśnieyszey Imperatorowey Rossyjskiey dekla-
racya za niemi żwawie ujmująca się, jako i List
Ministra Jey Panina, Woyska też Moskiewskie iedne
od pięciu i więcey lat w Oyczyźnie Naszey stoiące,
drugie do weyścia przygotowane, i właśnie jak na
to oczekujące, dodać Im mogły serca do tak dzi-
wnie zuchwałey śmiałości.

8vo. Dziękować każe Rossyi: Za przyjście
Woysk Rossyjskich, Za dzieła ostatniey konfederacyi

Za przyięte

Za przyięto wdzięcznie, od Niey wysłane Poselstwo, i za prawa nowe Seymowe. Niebyło prawie Żadney konfederacyi (:mowi wyżey ten Manifest:) ktoraby mniey lub więcey niepogrążyła Polski w przepaśc nierządow i zamieszania. Lecz przyznać potrzeba że Żadna gorszych niesprawiła Skutkow nad te za ktore Nam dziękowac każą. Fakcya Dawna przyiazna (dla wiadomych Sobie celow) dyssydentow i dysunitow we wszystkim zrownac w Polszcze z Katolikami, (:ktoz kolwiek tey Fakcyi był głową, to pewna iż pełnomocny Poseł teraz Sam razem i kommendant Woysk wszystkich Rze Stepnia, był Jey i do tąd jest Promotorem) nieszczęśliwie dała w ten Interess powagę Nayiaśn Imperatorowy Jeymci. Po kilku a daremnych dopięcia Swych Intencyi u gorliwych za Oyczyznę Polskey wiarę katolickę usiłowała ię pod Stempnie przywieść do porownania obcych i konornych Religij z Wiarą panuiącą tak co do obrządkow Ich używania, jako co do urzędow i władzy osobom panuiącey Religij własnych. Pod imeni pozorami do Swego zmierzała celu. Ztąd Zda Litwę do konfederacyi, przyrzeczeniem dopomożenia przywrocić, niesłusznie z dobr honorow i Oyczyzny wyzutego przez przeszłą konfederacyą Xcia Radziwiła. Korona Zaś

Z.

194 Zaś: Ocaleniem Praw Oyczystych jednomyślnie ustanowionych, wiekami, Traktatami, i przysięgami Ztwierdzonych, a przez przedłużoną od bezkrólewia Konfederacyą, i w niey; per procuratam pluralitatem głosow tumultuarie wymożone Ustawy, formy Rządow przeinaczające, wolność do Urzędu należaniające, nadwerężonych; obiecując do tey Roboty woyska Rossyiskiego pomoc. Niebezpieczno bydź wielu się zdało, gardzić tą tak mocney Potencyi Offerencyą. Lecz gdy przyszło do Rzeczy, i Marszałkowie Wudtło które przyjęły konfederacyą, Ziechali się do Radomia, kazano tak gorliwemu za wiarą panującą Narodowi, pisać się na Jey Uszczerbek. Niechcieliśmy żadną miarą tak Szkodney podpisować Roboty, wiele jednak przymuszonych podpisało, niemniey przecież tylko z tą klauzulą i prekaustodycyą: Salvis Juribus S^{tæ} R^{æ} Ecclesiæ et Religionis dominantis to iest psując ten Chirograff, pisaniem się na Ocalenie i Obronę panującey Religij. Arcybiskup Lwowski, krakowski i kamieniecki biskupi, gdy do tey przystąpić musieli konfederacyi, swoy zaraz i nasz umysł wyraźnie przełożyli: Iż Ocalając przez ten Związek nadwerężone prawa Oyczyste, tak co do Rządow politycznych iako też Religij panującey należące, samą tylko w Skargach i Pretensyach dyssydentow

i dyssunitow

i dysunitow (: ieżeli by były prawdziwe i słuszne :) Spra=
wiedliwość Jey i dopomożenie do niey obiecuiąc.

Wyprawiliśmy do Nayiaśn. Imperatorowy Po=
słow, ktorzy by Ją wiernie i prawdziwie o tym, co
się tu dzieie informowali. Ale Jm tam nietylko z
naszą ale i Majestatu Jey krzywdą zabieżono i Sur=
wie zagrożono, aby nieinaczey tylko według wrę=
czoney od Posła Rossyiskiego mowili Instrukcyi. Tym
czasem Seym pod bronią Woyska Moskiewskiego od=
prawował się, na ktorym wolno mowić nikomu nie
godziło się. I za to Xcia Biskupa Krakowskiego,
Biskupa Kijowskiego Wdę Krakowskiego (Senatorow)
z Synem Jego a Posłem Wdztwa Podolskiego, niesły=
chanym postępkiem z Seymu w niewolą kazał za=
brać Poseł Rossyiski, jako zaraz o tym w swoiey
drukowaney deklaracyi dał znać Konfederacyi i ogło=
sił, zmyślonym tę nieludzką gwałtowność pokrywa=
jąc pretextem: Jakoby w swych czynnościach za=
pomnieli powinnego Nayiaśn. Imperatorowy względu
czerniąc Jey czyste intencye. Co i gdyby szcze=
rą prawdą było, nienależało mu więcey czynić, jako
uskarżyć się na nich przed zgromadzoną na ten czas
Rplta żądając przyzwoitey satysfakcyi, a nieprzy=
stępując do tego w cudzym i niedependuiącym krolestwie

despotyzmu a

despotyzmu, na ktory ani Krol własny według praw kardynalnych względem każdego Szlachcica prawem w przod nieprzekonanego, odważyć się może. Na tymże tak zgwałconym Seymie, Kommissya przeciw chęci Rzpltey do Stanowienia Praw od tegoż obcego Posła wymożona i wygrożona iest; Do czego nim przyszło, delegowano do niego z Senatu i Stanu Rycerskiego, aby Proiekt tey nam Fatalney Kommissyi odmienić dozwolił, lecz nie Delegaci w istotnych Rzeczach nie sprawili, owszem też od niego zgromadzoney Rzpltey na piśmie odnieśli Rezolucyą: Jeżeli temu proiektowi Zadosyć niestanie się, nikogo z Seymuiących z Warszawy niewypuszczę. Chociaż zaś wszystko moskiewskie po wszystkich Wdztw i Ziem Seymikach rozesłane, obranie na ten Seym Posłow assystowało, i onych według swoiey woli podawało, zgodnie obranych niektorych excludowało, a innych przez gwałt i niewolenie Szlachty wtrącało, iednakże gdy tę proiektowaną Kommissyą in Ordine do Approbacyi Seymowey, Sekretarz czytał, i według zwyczaiu pytał się po trzy razy: czyli zgoda na ten proiekt? z Senatorow i Ziemskich Posłow z ktorych wszystkich na 300 osob liczyć się mogło: J ledwie osmiu znalazło się, ktorzyby odpowiedzieli: Zgoda; inni zaś wszyscy, po

wszystkie

wszystkie pytania Rzeczy milczeniem (: jako w tych okolicznościach, Spokojniey bydź nie niemogło:) Zezwolenia Swego umknęli. Bez Zezwolenia tedy Rzplitey naznaczono Kommissyą na Sierowy Akaz Rzplitey Repnina, która pod Jegoż Rządem i mocą przywiedziona była do Spisania i niby uchwalenia tego, co się osobliwie z wiary Oyczystey Prerogatywami i całością zgodzić niemoże, lubo ją Manifest bez uszczerbku zostawioną i ubezpieczoną głosi: 197.

1º. Zrzucona ona w samey Rzeczy z godności wiary Panujący, przez porównanie z nią przychodni i kłamnych Religij, a to, tak co do Ich liberum Exercitium in Extensum pozwolonego, jako i co do równości Prerogatyw i Urzędow, Osobom Religij panującey własnych, lubo Jey ten próżny tytuł Panującey jako na żart pisać zawsze każą.

2º. Przysięgi Bogu Wszechmogącemu od Króla i Ministrow Solennie poczynione (: Prawami i Traktatem wspomnionym Medyacyą Piotra Wº przepisane zawartym:) temu porównaniu Religij słusznie przeciwne ważono się kassować, jako i ustawy Sº Katolickiego Kościoła, mianowicie o Małżeństwie (: inwalidowanym bez assystencyi własnego plebana, którego mieysce przeciw Jego Woli pozwalają zastąpić nawet ministrowi nie Katolikowi:) i inne.

i inne tyczące się potępionych od niego heretyków i Schyzmatyków.

3º. Heretykami nazwać tych których wierzemy i wie=dzyć powinniśmy heretykami, a Schyzmatyków których wyznaiemy bydź odszczepieńcami, pod surowemi kara=mi zakazano, owszem im przeciw prawdzie wiary podchlebiać nakazuią, gdyż pod Prawami i Statuta=mi Jagiellońskiemi [wyraźnie przeciwko wszelkiey sekty i odszczepieństwa od Kościoła Rzymskiego he=retykom i Schyzmatykom ferowanemi:] nie zawartych tym nowym prawem deklarowano, znosząc iawnie z nich tę Kościoła potępiaiącego Jch plamę i Notę, a po=zwoliwszy im drukarni i drukowania ksiąg, Jch Reli=gię kontrowersye zawieraiących, książki im herety=ckich drukować zakazano. Któż tedy niewidzi że tym samym chcą aby Jch katolicy niemieli za heretyków, i książki Jch za kacerskie, a przeto aby się zaparli swoiey Professyi wiary w którey wyznaią: Herezye wszelkie od Kościoła potępione, odrzucone i przeklęte, ja równie potępiam, odrzucam i przeklinam. Czy może się tedy zgodzić imie Religii panuiącey z tą iey niewolą? że się iey pod karą tego niegdzi wyznać co wierzy?

4º. Nakazuią aby biskup mścisławski, orszański, mohylewski

Mohylowski, pod tytułem Biskupa Białoruskiego te Ka- 199.
thedrę dzierżący, że wszystkiemi Cerkwiami i Monaste-
rami, zgoła z całemi Dyecezyami zawsze i wiecznie
był Religii Greckiey Nieunickiey, cum praejudicio Wiary
Panuiącey, do którey by mu się przeto i Jego Dyecezyom
nawrócić niegodziło, i tey Wierze panuiącey, Jego, i dye-
cezyi wspomnionych przyiąć do swego Społeczeństwa.
Jako też aby bliżey nad 200 łokci od Zborow Dyssydent-
skich i Cerkiew dysunickich, niegodziło się Kościołów
Katolickich stawiać, i tymże Kościołom zabroniono
Processyi kiedy chcą, ieśli Ich Niekatolicy o swoich na
ten czas naznaczonych Processyach upomnią. Długi
by mógł jeszcze wyść Regestr tych punktów na któ-
rych albo nieznaiący się, albo wstrętną Religią (: była
się Chrześciańską zwała :) zarówno ważący, mniey
względu mieć mogą. Pewni jednak jesteśmy iż Ko-
łaty przez wiadomość Praw i obyczajów swoich, a
osobliwie przez powinną Wierze Oyczystey Katholickiey
miłość uchwalić Ich dobrowolnie żadną miarą nie-
mogli. Przepomnieć niemożna jakich owocow spodzie-
wać się każe Judicium z Swieckich Katolików i
Akatolików Mixtum, ku uciemiężeniu a daley wyni-
szczeniu katolickiey Oyczystey Wiary ustanowione, na
którym w Rzeczach do Religii należących i z niey

wynikaiących

wynikaiących Sądzeni będą i karani katoliy, a to bez wszel-
kiey appellacyi. A żeby w takowym Sądzie na niczym
do niesprawiedliwości nieschodziło, część nayprowarznieysza i
nayprzednieysza Biskupowi Schyzmatyckiemu Wieczy-
ście dana i assekurowana. Mogłaż tedy śmiele pi-
sać i swoiey Nayiaśnieyszey Imperatorowey, bez jey podessłać
podać kancellaryja Rossyyska: Iż Wiara katolicka
w Oyczyznie Naszey przez te nowe (: a wymuszone:) pra-
wa przy swoiey całości ubezpieczona bez uszczerbku
została.

Do kommissyi ustawy gdy limitowanym (: także nie
wolnym :) Seymem utwierdzać miano, aby się na nim
nieprzytomni Polacy zaraz przez podniesioną konfedera-
cyą nieopponowali, rozgłoszono: iż woysko Rossyyskie
z Polski w krotce wymaszeruie. Ale temu nikt wiary
dać niechciał; aby to nowych ustaw dzieło, z tak wielką
usilnością gwałtem i oppressyą narodu naszego od Moskwy
założone i do dopełnienia prowadzone od niey znagła
opuszczone było, daiąc czas i mieysce Polakom do zrzu-
cenia z siebie i pokruszenia kaydan niewoli. Zaczym
do kończenia tego Seymu, nawet z Limity reassumowa-
nia nieczekaiąc dobrzy Polacy a prawdziwi kościoła
katolickiego i prawowierney Oyczyzny Synowie, na Po-
dolu w Barze szczęśliwie podnieśli tu Obronie wiary,
i Wolności

i Wolnosci Konfederacyą, Reklamuiące te wszystkie wymu=
szone w Warszawie czynnosci. Ktora to Konfederacya
dała przykład i powod innym w całym Krolestwie Wo:
iewodztwom, Że lubo od rozsadzonego po całey Oyczyznie
Woyska Rossyiskiego oppressyi, wiele przeszło od niewy:
mownych i nieznosnych doznawały, przecież ile można
było gromadziły się i podobne Konfederacye czyniły. Po
raz Rossyiskie Woysko iako zaraz po Limicie zgwałconego
Seymu, aby przez Manifesta i inne pisma authentyczne-
mi Dokumentami stwierdzywała się od nich ukrzywdzona
prawda, wszędy Kancellaryom i Drukarniom pod karą
na kryminalistow należącą przykazało, i wszelkich od ko:
gożkolwiek Skryptow do Akt przyimować publikować
i drukować zabroniło, tak też na skonfederowaną Szlach:
tę Żeby skutku i pomnożenia Ich Związki nie miały,
Swoie Oręża i wszystkie siły obrociło. I lubo prze=
wyższaiące tegoż Woyska Moskiewskiego siły, ile wspie=
rane, częścią zwiedzionemi, częścią ustraszonemi, częścią
zapamiętałemi na własney Oyczyzny zgubę ziemi sy=
nami, są nam ciężkie i przykre; nie są iednak tak
tryumfuiące, Żeby i Ręki naszey na Obronę Wiary S.
i Wolnosci, uzbroioney, doswiadczać i czuć nie miały.
A lubo na upokorzenie nasze i doswiadczenie naszey
ku Sobie Wiernosci i Stateczności dopuscił Bog, temu

nieprzyiacielskiemu

202. nieprzyiacielskiemu Woysku Wiarę i Wolność naszą gwałcącemu, podniesione w niektórych mieyscach niby przytłumione i zniewolić konfederacye, niedopuszczą iednak zupełnie zniesć, wyrugować i wykorzenić, trzymaią się i pomnażaią z pomocą łaski Boskiey, krew iednych ochotnie i gorliwie przy Wierze i Oyczyźnie w rożnych z gwałtownym nieprzyiacielem utarczkach przelana, iest płodnym nasieniem wielu innych którzy do ostatniey kropli zprzysięgaią się i są gotowi czynić z Życia swego Bogu ofiarę. A możesz się tak zbawienna i heroiczna Rezolucya wiernych miłey Oyczyzny Synów nazwać buntem przeciw Rzpltey? która niejest rzeczą rożną od Skonfederowanych Rzpltey Wiodła. Jezeli zaś nie wszyscy rownie Obywatele biorą się do broni: to niedziw; bo nie wszyscy rownie mogą, a zwłaszcza Senatorowie Oycowie Oyczyzny, muszą się tym czasem roztropnie menażować, czekaiąc pory dla siebie sposobnieyszey i czasu pewnieyszego, w którymby lub radzie i dobra pospolitego obronie wspolnie z nami, myśli i złączyli się teraz zaś od Nieprzyiacioł maiących Ich na pilnym oku i strzegących prawie pod Arestem, wiele do dobrey swoiey woli wykonywania doznaią przeszkod. Innych wiele bardzo znayduie się dystyngwowanych osob to w aktualnym Areszcie i więzieniu [:] iako oświeciaie [?] Lacki Podczaszy koronny,

Korony, gorliwością za Wiarę i Oyczyznę nieprzyiaciołom 203
Straszny, jeszcze przed wzięciem w Niewolę Senatorów
pod czas Seymu, w domu własnym przez Wojsko pod
Aresztem trzymany, potym do tego ich wywieziony,
to zapomnianych Zupełnie, i do kształtu na Sztanie,
bojaźń i trwogę w drugich Sprawią, że się jawnie
z poczciwemi Swemi przy Wierze i Wolności Sentymen=
tami ogłosić nieśmią. Sami jednak jesteśmy i
Świat cały upewniony, że tak mała przeciwney Stro=
nie sprzyjających znayduie się garstka, i tak chy=
trze pozorami chłodę Swoią i Zdradę pokrywaiąca,
że iey poznać trudno, aż tę Zdradę Swoią wykona. Ale
i temu Świat niema się dziwować; którysz bowiem
jest kray i który Monarcha, żeby niemiał niewiernych
i przewrotnych zdraycow Oyczyzny i własnego Pana!
lubo takich wszędzie niemoże się wiele dochować, jed=
nak to iest nieszczęście kondycyi Ludzkiey, że Źli i
niezgodni w mnieyszey nierownie liczbie, więcey szko=
dzić mogą, niż dobrzy i nayliczniejsi dopomódz,
i długo trzeba dobrym naprawiać, co Źli w przedce
zepsuią. Niesłuszne tedy Rossyiskie Ministerium
(: krom małey garstki niewdzięcznych Oyczyźnie za
zawieszenie Kornych dawnych przeciw Heretykom praw,
Dyssydentow:) którzy dobrowolnie Woysk Rossyiskich
do Polski

do Polski zapraszać, i dopraszać się Gwarancyi, chyba tylko owych Sześciu czy Siedmiu Senatorow z małą swo:ich Adherentow liczbą, ktorzy pod czas Interregnum od:dać śmieli Pretensorowi Rossyiskiemu w Opiekę Oyczyznę swoią, tego Im niezleciaiącą ani o tym naradzaiącą się, nawet tylko z Postawioney powieści, a od drugich Senatorow i innych Obywatelow z niechęcią wielką sły:szaney (: owszem Solennym Manifestem przeciw Nim i sprowadzeniu do Warszawy Woyska Moskiewskiemu od wielkiey liczby celnieyszych Senatorow i wielu Posłow na Seym Convocationis 1764ti, zganioney :) wiedząca; co kolwiek zaś dokumentow pokazać i głosić może, te będą albo podstępnie subtelnie wyrobione, albo siłą wy:muszone, przeciwko ktorym jako i przeciwko Instrukcyi Posłom do Imperatorowy Jeymci ordynowaney, i z niey wynikaiącym wszystkim czynnościom, Owoniż jako prze:ciw innym Narodu naszego krzywdom i bezprawiom jako nayuroczyściey protestuiemy się.

7mo. Mieliśmy (: naleźnie wyraża ten Ma:nifest :) Sprawiedliwe zaufanie iż Sąsiedzkie Po:tencye a mianowicie Porta Ottomańska niemiała przypatrować z tego zamieszania, czas i doświadczenie pokazało naszą myśl niezprawdzoną. Gdy buntownicy Cesarza uwiedli nadzieią, i ohietnicą poddania mu

więznemi czasy zatego Podola i Ukrainy, dał Jm u-
ciekającym w Swoim kraju przytulenia, wolności wy-
padania niespodziania i attakowania Woysk Naszych.
Porta Ottomańska przestaiąc na Swoiey Wielkości, i
Państw Sobie podległych obszerności, niczego i iesz-
cze Przyiacielskiego niepragnie, iako tego i tym
samym i tym Samym wiele dała dowodów z
którymi nawet wieczystego niema przymierza. Coż
o Nas mówić, którym Się od lat 70 wzaiemne-
mi więznemi Obligowała Paktami, i Sąsiedzkiey nie-
naruszenie Swiadczyć Zwykła przyiaźni. Nie
tayne Jey były nieraz nasze Zamieszania, niepo-
rządki i Słabość, iednak te Jey poczciwości nie
tylko do żadnego profitowania niesłużyły nigdy, ale
też obojętnym patrzyć niemogła okiem, na niewin-
nego Narodu Naszego od mocnych podeyścia, bezpra-
wia i Rządzenia Się w nim, iakby w kraju zhoł-
dowanym i podbitym, Zwłaszcza że takie Sąsiedz-
kiego Królestwa nieszczęście i Zamierzony upadek nie-
mógł Jey przezorności niedotykać. Nietylko
Tedy Nasze widząc, ale i Swoie czując krzywdy,
i niebezpieczeństwa, niepotrzebowała od Konfedera-
tów Barskich obiecywania Sobie pewnego kraju,
któraby to obietnica niechęci Porty [illegible] o które Jey

[illegible]

206 wspaniałość pożądza Moskwa, ale nieznośne Pola-
ków od niey samey znaczyła uciſki, któreby Ich do
tego przywiodły, iżby część Swego Kraju jako członek
od Ciała oderwali, byleby Oyczyznę choć tak skale-
czoną od uciemiężenia Moskiewskiego i zguby oswo-
bodzić. Ale i tego niegodziwego i nierzetel-
nego Zarzutu Ministerium Moskiewskie nigdy nad
autentycznym a prawdziwym dokumentem nie dowie-
dzie.

Jako zaś teraz Porcie wielce wdzięcznemi je-
steśmy za Sąsiedzkie przyjaźni i mocną obronę,
tak zabieramy wielką w Miłosierdziu Boskim ufność,
iż jako tę Łotrneyą obrazę niemniey na zawstydze-
nie jako na pokornienie znaiących się do zmier-
nia Chrześciańskiego, a nieprawych wszystkich
nieprzyiaciół Naszych, a obrał Ją ku ucale-
niu wolności Naszey, oraz i tym Samym Wia-
ry Swoiey Świętey, tak do dokonania tego Nay-
sprawiedliwszego dzieła assystować Nam pomocą
swoią, jako i wspierającey Nas teyże Nayiaśn[iey] Por-
cie nieprzestanie.

Ten Manifest, albo nie jest dokończony, albo też
wcale uczyniony nie był, bo niemasz, ani mieysca, kędy,
ani daty, kiedy, ani podpisu, przez kogo, ani aktów, w których
jest uczyniony.

jest uczyniony. Co wszystko jest potrzebne do Autentyczny onego prawdy.

Jest to Order [drawing of four W's in a cross] konfederacyi, to jest Czterÿ W w krzyz kawalerski złozone, tłumaczące się Wiara, Wolność, przydać można: Woynę Wygrane.

a. 1769. ze

Excerpt z Listu z Bełskiego dż. 31. Maij.

Moskwa po znaczney bo na 30tu straciè po Chocimiem, cofnąć się przymuszo-
na, Magazyny na Podole w Barze, a na Wołyniu w Ołyce zakłada.
Podczaszy Koronny z Połonnego do Ołyki przywieziony. Chłopstwo na U-
krainie z Moskalami Łączy się, y Na Podolu z głodu Ludzie puchną y U-
mieraią. Na Wołyniu Biskup Łucki Rit. Graeci uniti pięciu Popow za podu-
rzenie Chłopow do buntu degradowawszy, do Sądu swieckiego oddał. Z Brze-
ściela przedtym kilku a teraz 5 Buntownikow, tyle z Dobr z Ordynackich
Zamoyskich, w Haydamach Zamościu koło Fortecy robią; Podczaszy Litew.
wydał Uniwersał, aby Obywatele od Tureckiey y Moskiewskiey gra-
nicy o Mil 20 dla bezpieczenstwa swego oddalili się, iakoż wielu sch-
w naszey Wurdzkura przybywa. J.P. Na Zezielinski, Puławski, przyciąg-
nął dż. 26. Maij pod Lwow z podjazdem znacznym, a zabrawszy 5 Ludzi
garnizonowych na pikiecie stojących, udał się naprzod do Szeptyckiego
Biskupa Lwowskiego Rit. Graeco Uniti, ktoremu koni kilkanaście y poboż-
nych Żołnierzy Nadwornych 40 zabrał, potym z Trębaczem 14. Konfedera-
tow kommenderował pod kommendą Suhaka Towarzysza a w Konfedera-
cyi Chorążego, ktory przy podwodach Panien Benedyktynek Ludzi 20 z Sekiera-
mi wziowszy Bramę Krakowską prętko wycięli, y Trębacz przed samym hay-
ptwachem otrąbił się. Korytowski Kommendant larum bić kazał, y Ognia
dawać, przeto Konfederaci za Bramę rejterowali się y Suhak już za Bramą
w plecy postrzelony został. Konfederatow kilku w Kopułę Kościoła Pan-
ny Maryi na Przedmieściu niedaleko Bramy Krakowskiey wlazło y z tą-
tąd iednego Chorążego y 4. Gemeynow na Wałach zabili. A podczas tey
tyczki kilkanaście Dworkow na Przedmieściu Halickim Konfederaci z-
bili y do Grodu wymaszerowali z tym wyrażeniem, że gdy teraz ia-
ko przyiaciół puścić do Miasta nie chciano tedy w krotce attakuiących
y nieprzyiaciół doswiadczą.

Excerp z Listu z Wołynia dż. 1. Junij.

Moskale podwody wybieraią dla sprowadzenia Magazynow do N-
dyboża, y Ci powiadaią, że znowu przeciwko Turczynowi za grani-
cę poydą, a w pierwszey Potyczce gdyby niebyli przestrzeżeni pewnieby
y noga żadnego nieuszła od Mohylowa y innych mieysc pogranicz-
nych, niezmierna Moc obywatelow z sprzętami Domowemi y bydłem

Przechodzą tędy na Polisie y inne mieysca. JWP. Potocki Podczaszy Litt.
Uniwersałami swemi obwieścił, aby się o Mil 20 od Granicy Tureckiey u-
mykali; gdyż wielkie Woyska Tureckie w nię maią. Chłopstwo na
Ukrainie kupami się gromadzi, podobno też y dlatego żeby się Mo-
skwie opierało, aby ich z sobą niebrała tak jak pierwiey pod Chocim
kilkakroć Tysięcy na pierwszy ogień exponowawszy. Woyska Moskiew-
skie na Podolu od Międzyboża, aż pod Stwo Chmielnickie rozło-
żyło się, pod kilku Generałami, Jocię Feld-Marszałkiem, Xciem Ga-
liczynem, Ołtużem Sołtykowem, y Xciem Prozorowskim, a Xże
Dołhoruki z postrzału umarł, którego Ciało do Moskwy zawieziono.
Z Hatała w woiewództwie Podolskim d. 27. Maii donoszą, iż tam
Pop Ruski, słuchaiąc spowiedzi Wielkonocney Parafianow, na 80
Chłopow zbuntował takowym sposobem, poniważ dać niechciał
dać żadnemu Absolucyi poki mu nieprzysięgą na zabijanie La-
chow, a gdy iuż tak wiele przysposobił Rugawych Owiec ten niegodzi-
wy Paster, w Niedzielę Wielkanocną miał spiewaną Mszą, w ktoréy
gdy przyszło do pożywania kommunij, zaraz go Diabeł opętał y
przy Ołtarzu morduiąc o ziemię rzucił, y poty mordował, aż nie-
szczęśliwego wyzionął Ducha. To widząc Pospolstwo uznało Cud
kary Bożey nad nim, a porzuciwszy błędno iego namowę, wszystko
się stało Juryzdykcyi Dworskiey doniosło, oraz postrzegło y samo się
uspokoiło. Podobnież w Milatynie pod Dubnem Pop uczynił, że
pod czas Spowiedzi do buntu Chłopstwo przymuszał, niechcąc dać roz-
grzeszenia poki mu każdy nie przysiągł, że y drugich do buntu
namawiać będzie, y sam Lachow zabijać. O czym uwiadomiony Xże
Sanguszkow Marszałek Wiel. Littgo, namowił Dworzan swoich dobrze
ruskie umieiących żeby się przebrali w czarne Sierakie y poszli do niego na
Spowiedź, z tych żadnemu niechciał dać Absolucyi poki by nieprzy-
siągł na gubienie Lachow, a że ci exkuzowali się Boiaźnią kary Dwor-
skiey, więc bez Absolucyi oddalem, a za powrotem oznaymili wszyst-
Xięże

Mieście, tak zaraz tego Popa z chwytano y Jurysdykcyi Biskupiey do Wło-
dzimierza odesłano.

Od granicy Węgierskiey donoszą iż Cesarzowa Jmość Krolowa węgierska Uczyniła Konfederatom deklaracyą, iż maią mieysce wyznaczone do wolnego wyścia ratuiącym się w Jey Kray. Zaleciła zaś Kommendzie Woyski swoich na granicach postawionych, iż gdyby Moskwa w zapędzie za Konfederatami, w Jey granicę wpadać miała, tedy ma być znoszona.

Od Granicy Moskiewskiey niektore Listy piszą, że Imperatorowa Rossyyska, przez pewnego z Moskwy wyszłego Kawalera posłała Krolowi Francuzkiemu Carteblanche z Żądaniem medyacyi Jego do ugody z Polską y z Portą, Podobneż pismo Krolowi Angielskiemu przesłała, ktory oświadczył Parlamentowi swemu, iż kiedy Jego usilne starania zapobiegaiące woiennym Zamachom Porty z Moskwą bez skuteczne zostały, tyle przynaymniey Dało mu się pozyskać, że podobna nieszczęśliwość niezawięgnie do Jnnych Europeyskich granic, oczym y od Jnnych Potencyi iest upewniony.

Od Granicy Tureckiey z pod Chocimia niewie pogłoska konfirmacyi potrzebuiąca, iż Jenerał Moskiewski Sołtykow pod Chocimiem przez Turkow miałby być w niewolę wzięty y JP. Podczaszemu Litt. oddany.

Z Tamtąd także w krotce spodziewać się każą lub nowey tureckiey Potyczki z Moskwą, lub gdy tey ostatniey unikać będą tedy przeciwy do Polski Woyska Tureckiego przeprawy. A tym czasem od Konfederacyi z Woyskiem Tureckiem znayduiącey się nadesłane są Uniwersały.

Uniwersał JJPP. Krasinskiego Marszałka, y Potockiego Regim^ra^ Generalnego.

Michał Hieronim Krasinski Podkom. Ziemi Rozań. Joachym Karol Potocki Regimentarz.

Wszem w Obec y każdemu zosobna dowiadomości y pilney podawamy Animadwersyi, iż gdy za łaską wszechmocney Prowidencyi, ktorey wyroki z kołataną przez srogość Insultow Oyczyznę naszę rożnemi Skutkami koływać zamierzyły, tak dalece że po zwięszey Woyska gwałtownych ucisków, przychylney Naiiaśnieyszey Porty Ottomańskiey do trzymaiącey Paktow y ostatniey przyiaźni; Rossyiskiey dotąd

Pra

Przyosty ubezpieczenia, że nietylko licznym Woyskiem na Grani-
cu Obywatelskie nasze czynności wspierać bliżey doświadczeni iesteśmy,
aletez niezwyciężonych tychże Woysk Krolow y Zarniarow dzielne
ne początki widziemy tak dalece że pogromiony napierwszym wstę-
pie społny Nieprzyiaciel cofać zhanbiony poczyna. Naco my z po-
ciechą zapatruiąc się, donieść to wiernym wspoł Obywatelom =
Naszym niezaniedbywamy, y przynaymniey tak pomyślnemi słu-
kami ieżli cnota całe wygasła (: do uściczenia powszechnych =
y jednomyślnych Związkow, ku pomocy takowym Postępkom
Zagrzewamy. Aże w zdarzeniu tych woiennych operacyi y wspol-
nych z Nayższą Portą zabiegach do poskromienia zuchwałości y
machynacyi na Miłą Oyczyznę Naszą Nieprzyiaciół tak obcych ia-
ko y Domowych, pozwoliła y tego błogosławiąca opatrzność, że kil-
kakrotne poprzeymowaliśmy z Warszawy expedycye, pełne natę-
żenia zdrady y podstępow dla nas gorliwych sprzymierzeńcow. wy-
świadczaiące dowody takie (: ktorych oryginały naczas swoy docho-
wamy :) w podobnych iuż dawniey y sama Przeswietna Porta w nay-
niegodziwszych podeyściach doświadczyła. Że przeto znaiome nam
się z wytłoczenia tych Pism y expedycyi, powszystkich Wdztwach
Ziemiach y Pttach Subiekta, nawet y Zagraniczną chytrze ukrywa-
iące się, a co nayszromotnieyszego zdradliwym sprzysiężeniem się, umiesz-
czenie w Związkach Konfederackich otrzymuiące donieśiemy: że pomienio-
ne Subiekta Bogu Wiary, Obywatelstwa Oyczyznie, Ludzkości wspoł-
Braciom, y podściwości Xiarskiey zapomniawszy; Ważą się: Już to Chłop-
stwo Kraiowe wszędzie, na Przykład w Okrucieństwie wielkami niepra-
tykowaney Ukrayńskiey Rebellii podżegać, y Buntować; aby Stan
Szlachecki przywierze S. y Wolności Narodowych sprzymierzaiący się
do szczętu wygładzić. Już to Rekrutami y wszelkiego rodzaiu Sło-
żnemi Posiłkami Woyska y gwałcącego zmacniać tak, ażeby co jeszcze
Nieprzyiaciel w Okrucieństwach nie dokonał, wtaszy poddany wszystkim
ubiorze mogł nad Obywatelem prawowiernym dopełnić. Już to Uła-
dylkow y Duchowieństwo Rtuo Gręg, jadem zaślepiony nieśknić na
pstwiorze

Napełnione y do tey roboty Assekurowane mieć tak Daleca, żeby aż
obrządkowych Sakramentow Działaniach Dokuczącego Rzucania się
na Katolikow Polskiego obrządku inspirowane po Parafiach Pospolst
wo było. Już na ostatek we wszystkich Domach Dobrze w mniey-
szych nieszczęśliwościach Oyczyznie życzących, maią Subordyno
wane nietylko Swieckie, ale powinnowate nawet y Duchowne
Osoby Do Zdradzania, szpiegowania y wszelkich czynności Krolo
notowania y do noszenia, atak jednych ujęciem przez wyliczo
ną Mammoną, drugich przyrzeczonemi nadgrodami czyli Promo-
cyami zacmiwszy obowiązuią, ażeby w Obierstą Judaszowską przy
bieraiąc się posturę pod własną wiarę S. Oyczyznę y Swobodę Ja
ko też pod niektoremi Dobroczyncami własnymi chytre stawiali
sidła y zdrady. Takich y tym podobnie Uknowanych, nayniè-
godziwszych Plant, Dostały nam się w Ręce kilkakrotne specimina
y na Piśmie Dowody, Jasniey takowe niegodziwości wytykaiące.
A ponieważ te y tym podobne uknowania nayzbawczemnieyszey dla
Oyczyzny Postępki y zabiegi, niszczyć y nadwerężać mogą. Uznali
my ~~za~~ rzecz Sumnienia nasze y przezorność nayściśley obowiązuią
cą, tym publicznym obwieszczeniem wszystkich w powszechności ostrz
ażeby w tak srodze natężonych okolicznościach, Jak nayprzyzwoj
szą raczyli mieć ostrożność y baczność przerywiąc się od zarazą
liwego ~~przerwiąc się~~ tak w szczegulności jako w powszechności Jadu y
wszelkiej onemu zapobiegać dzielnością. Azaś gdy Pan Bog w-
szechmocnością swoią zupełnego pozwoli z Zawad uprzątnienia,
y do Generalnego miłey Oyczyzny przyprowadzi ratunku; Zacho
wuiemy Sobie dowieść y przekonać każdego z takich wyrodkow
Nasztych: iż obrzydłe Bogu, Społeczności Obywatelskiey y włas-
ney Oyczyznie Szkodliwe czynili postępy, A przeto przyzwoita
Oraz dla przykładu potomności w powszechnym Zgromadzeniu
ukarania onych, zaradzić; Tym czasem zaś to obwieszczenie
aby każdego podściwie myślącego Uwiadomic y ostrzedz mog
to po Grodach y Parafiach publikowac jle możności zalecili
my. Datt w Obozie między Bydorem y Katczenami d. 10 Maij

Aw ~

Skałczanami d. 10. Maij 1769 anno

Michał Krasinski Marszałek Konfederacyi
Joachym Potocki Regimentarz Generalny Konfederacyi

Uniwersał JW. Krasinskiego Marszałka Generalney Konfederacyi

Michał Hieronim Hrabia na Krasnym Krasinski etc. Krasinski Podkomorzy ziemi Rozanskiey etc. etc., Rotmistrz Pancerny Woyska Koronnego Marszałek Konfederacyi Koronney Generalney, z Przytomną radą Jchmciów PP. Konsyliarzow.

Wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć będzie należało Jchmościom PP. Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom, Officialistom, y Całemu Rycerstwu Korony Polskiey y W.X.L. Mmościom Panom y Braci przy Oświadczeniu Winnego Uszanowania, Niniejszym Uniwersałem do wiadomości podaiemy iż Nayiaśnieysza Porta Ottomańska zapatrzywszy się na gwałtowne postępki Potęgi Moskiewskiey, ktorey tym gwałtownieysze y okropnieysze dawniey y teraz świeżo zuchwałych czynnościach nastąpiły skutki, taż Nayiaśnieysza Porta z wielorakich przyczyn sprawiedliwemi wznoszona pobudkami, y przez zachowanie z nami wieczney przyiazni y zprzymierzenia Uroczystego Traktatami utwierdzonego, nanieprzyiaznego sobie y Polakom Moskala, wziąć się do Oręża umyśliła, y tym końcem zgromadziwszy wielkie Woysko swoie iedną Część tegoż Woyska w Posiłkach nam Polakom do ścigania Nieprzyiaciela w kraiu naszym Dysponowała, inne zaś liczne Woyska dla wypowiedzianey od siebie Moskwie Woyny przeciwko teyże Potencyi Rossyiskiey nateżyć y wysłać postanowiła; ostrzegamy zatym w Uniwersalności Wspoł Braci naszych, aby do strony Moskiewskiey nie wiązali się, y Woysko Nieprzyiacielskie żadnoczym żołnierzem lub Poddaństwem niepomnażali, albowiem ta przeciwność z przymierzoney z nami Porty ottomańskiey do okazyi y pobudki do wprowadzenia liczniejszych woysk swoich do Polskiey y ścigaiąc w każdym miescu Moskala, między tymi razem łączących się Polakow poczytawszy za swoich nieprzyiacioł prześladować rownie dokazanie się. Żeby tedy tey klęski na Kray y obywatelow nie sprowadzać, do iednomyslnego z nami Znoszenia się dla obronie Praw y Swobod Polskich z miłości zapraszamy.

Przezacni obywatele Korony Polskiey y W.X.L. — Wam to przełożyć dzieło rzeczy dziaiącey Opatrzności Boskiey umyśliliśmy: że nam podaie sposoby doratowania miłey Oyczyzny, wolność zagrzebaną y Prawo oswobodzić, a nadewszytko Wiarę S. P. K. R. podźwignąć, y z Jarzma Moskiewskiey niewoli wyłamać się, Czyliż dotąd ciężcze niepoznaliście y niedoswiadczyliście nieprzyiazney Potęgi Moskiewskiey Przyk

Przybyszch Dla siebie sketlow y natężonych zamachow? oto opanowała całą Polskę,
wynipszyła Kray z Żywności, Upadłe Intraty, odebrała sposoby prowadzenia Ekonomij;
jednych wygubiła Obywatelow, drugich poważnych trzyma więzieniach; w ktorych
jęczą nasi Senatorowie pod czas nieszczęśliwego Seymu gwałtownie przez moskwę
zabrani w Warszawie y dotych czas trzymani (: Ale ktoz zgadnie czyli życia wszel-
kiem nie zgładzeni :) Innych ze wszystkich Dobr y maiętności ogołociwszy, a
Kray cały uciemiężaiąc exorbitancyami, do ostatniego przyprowadziło ubostwa a
nakoniec własnych Poddanych na Panow swoich y narozlanie krwi niewinney
do rebellij Buntow pobudziła y przymusiła. To więc sprawiedliwe pobudki spo-
dziewamy się, y omylnie trzymamy że wzruszą dobroć każdego ku Swoiey Oyczyz-
nie Obywatela y znami iednomyślnie trzymaiąc w Przewiez Wdztwo Honor y Wią-
należą całe naydoskonalsze sposoby do Utrzymania Praw y Swobod Polskich, a
Nieprzyiaciela Moskala w Kraju własnym cierpieć nie będą; dlaczego tymczasem
szym Uniwersałem zachęcamy, Miłością Boga y Oyczyzny obowiązuiąc
ktory ażeby w Akta Grodz y Ziem. był ingrossowany, y po Parafiach z Am-
bon publikowany mieć usilnie chcemy własną go przy przycisnieniu Pie-
częci Naszey Rzpltey Skonfederowaney podpisawszy. Datum w Rapor-
nie d. 14 Maij 1769 A°.

Michał Krasinski. Marszałek Gnly Konfederacyi
Rola Kocharski Konsyl. y Sekrt. Konfed.

Z Hamburga d. 10 May

Pewna Potęcyca Niemiecka puściła wzastaw Hollandyi niektore Prowin-
cye w Westfalij leżące

Z Parmy, wygnano wszystkich Zakonnikow, ktorzy nie są ex ditio-
ne Parmensi, Toż samo uczynił y Neapol. Dobra Klasztorne ad Fiscum Re-
gium odebrano, a Pensyą dla każdego pozostałego Zakonnika Nacyonalistę Obre-
cano.
W Pawi całą Fundacyą od Kartuzom ad Officium Regium wzięto, naznaczy-
wszy z niey Pensyi na każdego Ojca Szelągow 100. tojest fl. 75. a na każ-
dego Laika po Szelągow 120. tojest fl. 60.

W Londynie jako Listy Angielskie upewniaią dotąd żadney niemasz
Decyzyi jakiby Anglia względem Europy zamieszania chwycić się mogła
Partyi, osobliwie że dla wewnętrznego zamieszania, ktore y sprawa Pana
Wilkes ponieląd pomnaża, w żadnych większey wagi Materyach, sta-
ły w Decyzyi Dwor na parlamencie dotych czas wymoc nie potrafił; tym
czasem wszystkie nie ostaią tak Morskiey iako y Lądowe Rysztun-
ki.

Anieltorzy

A niektory wyiazd Krola Imci do Hannowerw w tym Roku dla potrzebnych
w tey Dziedziczney Prowincyi swoiey in casum defensionis dyspozycyi za rzecz nie
omylną ogłaszaią.
Z Hiszpanii odbieramy wiadomość iż tam nadzwyczay wielkie czynią tak
Lądowe, jako y Morskie Rynsztunki; gdzie już 20 Wielkich Okrętow Woien
nych wystawiono do ląd Igrotum.

Z Warszawy d. 15a Junij.

Kupcy Warszawscy dowiedziawszy się o wyieździe Xięcia Repnina z Polski, Udali
się do Kommissyi Skarbowey, aby Im obmyślić raczyła sposoby do odebrania Pie
niędzy swoich u tegoż Xięcia. Kommissya oświadczyła to Xiu Wołkonskiemu
Nowemu Posłowi Moskiewskiemu, ktory wszelką łatwość do przyięcia tych Summ
y uspokojenia tych Długow Xcia Repnina przeszłego Posła, okazał, byle tylko
Tenże przatoił na dobrach swoich maiących w Moskwie, Xiu Wołkonskie
mu. Imc P. Jakitz Sta Gniezdzyckie Gnrał Chef Regimentu Infanteryi, zapoz
wany od Instygatora Kommissyi Woyskowey, iakoby oncę poświadczeniu Ordyna
som oneyże w przeszły Tydzień sądowy, od zarzutow uwolniony y za niewinnego
Uznany teyże Kommissyi Dekretem. W przeszłą Sobotę wyszedł List z Kan
cellaryi W. Kor. do Kommissyi Skarbowey, że JP. Putawska wdowa tak
na Starostwo Wareckie, jako y Inne Krolewszczyzny ma Jure Commu
nicativa y już z nich podług Prawa do Skarbu Rzpltey zapłaciła Qua
druple.
Wyiazd ztąd Xcia Repnina przeszłego Posła Moskiewskiego przedłużo
ny do dalszego czasu, dla nieprzybycia Konwoiu, z ktorym Maior Drewicz
maiący pomału, obawiaiąc się w ręce Konfederatow.
JP. Przezdzieckie Podkanc. Litt. y Inni Creditores Radzivilliani uczynili
Manifest w metryce mnieyszey Koronney przeciwko Xięciu Radziwiłłowi y
przeciwko Konstytucyi, ale tylko tey ktorą Kommissya iest wyznaczona
między tymże Xciem Radziwiłłem y Kredytorami jego, tudzież contra
Judices teyże Kommissyi, ac si gravaminosus. Wysłane ztąd dnia 9 Junij
300 Moskwy na szukanie y łapanie JP. Bachowskiego, Regimentu Horseh Gosty
[?] ktory na traktach Warszawskich na przechodzącą czuhaiąc Moskwę zawsze onę
że uważał napady naniego Podtarczynem. Skoro bowiem JP. Bachowski
Uyrzał Dywizyą Moskiewską tak zaraz 50 tylko konnych Ochotnika wys
łał; a 150 na 3 części podzieliwszy pobliskich Chrostach ukrył, a goniące
Woysko Moskiewskie za wysłanym Ochotnikiem w sam srzodek w
prowadziwszy

A° 1769 ++W 5

Prowadziwszy, zewszech Stron razem nan uderzyt, y tak wyciąt że tylko 50 Marszałow ucieczką salwowało się, idąc przez Konfederatow pędem aż ku Woli pod Warszawę zkąd także y Bilieży Ułanow Krolewskich po umykaty.

Z Piaseczna d. 12.° Currenti. Stoiąca tam Chorągiew Ułanow, dla Konwoiu JP. Szyplowskiego Oboźn. Koron. Polsk, nie mogąc się, doczekać Supplementu Pieniężnego, poszła do Konfederacyi Rawskiey, co y na innych mieyscach dzieie się.

Ze Lwowa d. 8. Junij. Sztafeta donosi że JP. Putawski Sta. ~~Zielo~~ Czulińskj w 1000 Konn. Konfederatow powtornie Lwow Attakowat, lecz za odebraniem od Bilietow swoich wiadomości że Woysko Moskiewskie dwoma Kolumnami na niego ciągnie tym sposobem odstąpił od Lwowa y pod Janow przymarszerował ale y tam taż Moskwa z jedney strony pod kommendą Pułkownika Weysmana od Kommendy Gallicyna Feld Marszałka od Podola, z drugiey strony pod Maiorem Drewiczem od Krakowa, wspomnionego JP. Putawskiego otaczała; co się stanie, czas w krotce pokaże; Item ode Lwowa kilka sztafet przybytych uwiadomiają. Imo Konfederaci w Samborszczyźnie Ekonomij Krolewskiey, tudzież w Jarosławszczyźnie, y innych Dobrach Xięcia W.Woiewody Ruskiego Kontrybucye wybrali, podobnież z Dobr innych Panow, Dworowi sprzyiaiących w Podgorzu wzięli. 2do. Że JP. Putawski Sta. Zielozin. powtornie Lwow Attakowat y iuż był na Watach kilkunastu Garnizonowych Lwowskich Ubit, ale dla idącey dwoma Traktami na siebie Moskwy, przez z watow Reyterować się musiał pod Janow y został otoczonym od wspomnioney wyżey Moskwy przeszło put czwarta Tysiąca wynoszącey. ale za nadeyściem Brata swego rodzonego Sty. Augustow. Sukkursem obydwa bez nayrnnieyszey zaczypki udali się do Lublina. 3. Regimenta ieden Skorzewskiego a drugi raczyńskiego Gnratow tudzież 17 Chorągwi Polskich Obozem pod Lublinem stoiące, w raz z Regimentarzem swoym JP. Szaniawskim od Dywizyi JP. Bierzyńskiego zabrane.

Z Berlina d. 3. Junij Generalne officium Prowiantowe odebrano surowy Ordynans, aby w mieście tuteyszym Magdeburgu, Lineburgu, Dryzenburgu y Szczecinie znaczne załozyło Magazyny. Krol zaś Jmć podczas bytności swoiey w Dryzenbu dla odprawienia Musztry, przytomną tam

Szlachtę

Szlachtę Polską częstował y Mile z nią rozmawiał.

Z Wiednia 16ta May. Nadeszła tu od Granic Tureckich wiadomość iż Woy-
sko Moskiewskie Nazad przez Dniestr Kilbanawie Mil w głębią Ukrayny dla zbliże-
nia się ku swojm Magazynom, cofnąć się musiało, tedy tam pomknienia się, ku
sobie Woyska Tureckiego oczekiwać zdaie się, tusząc oraz że ze strony Azowa y Morza [...]
nego pewnie co między tema dwoma Woyskami przypadnie. Donoszą y to że Woy-
sko Tureckie Kommendy Baszy Chocimskiego tegoż Kommendanta swego [...]
kały, z przyczyny że Woysku Tureckiemu pod Chocimem stojącemu podczas [...]
ku z Woyskiem Moskiewskim niedał sukkursu.

Zaszczą pewną głoszą że 60000 Woyska Austr. pod komendą Grafa Barona Do-
Laudon pod granicą Turecką nayduiące się, ato na pomoc Woysku Tureckiemu.

Z Szwecy d. 22da May Seym tameczny, lubo w początkach wiele miał przeszkod
do Dalszego Trakto, jednak zapobieżono temu, gdy wszystkich Senatorow [...]
tyi Moskiewskiey, nawet y Baka Posła w Peterburgu tego ciego oddalono [...]
Rady, Dalsze więc obrady tegoż Seymu, dosyć spokoyne idą.

List pewny z Peterburga Donosi że w Paryżu od soniem tubeem promul-
gowano. Traktat aliansu między Cezarzem Jmcią, Francuzkim, Hiszpańs[...]
y Pruskim Krolami zawarty. Tenże List upewnia że Imperatorowa Moskiew[...]
przepisała Prawo wszystkim Zakonom w Jey Panstwie, aby wcale niedepen-
dowali od Stolicy Apostolskiey, ale z między siebie obierali Władców. Atubo[...]
Panstwo w Wielu punktach takie iest łagodne y wiele wolności nadaiące [...]
ledwie żon Księżom mieć niepozwolito jednakże Zakony od niego umkające
wynosić się, z Panst Moskiewskich muszą.

Exerpt Kazania Jmci Xiędza

Kapłana Kongregatiónis Mißiónis na S. Stanisława Biskupa [...]
Patrona Krola Jmści.

Thema Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis, et oves ejus audient [...]
Sequuntur illum Joan. 10.

Exordi. Jobowiązki Dobrego Pasterza, y dobrych owiec przymioty, w Dziewięcym [...]
Stanisławie wyrażone widziem. Był prawdziwym Pasterzem gdy go u[...]
żamy, jle przełożonego nad Ludem, gdy Jm obmyśla to y to etbe gdy [...]
konać smierć podeymnie zamiah. Był on y powolną Klusowi owcą [...]
tako Dobry Chrześcianin, gdy znow głos Jego, pełnił wolę y rozkazy Jego
y to dlaniego, a dla nas przykład.

Zostawuię pochwały, Wielkiego męczenstwa Jego na wszytkie swojm
uczęsciu przyszłości

Przykrości, bo memoria ejus non delebitur Eclesiast. 39. Mijam Jego stateczną
Bogu Poddaność, lecz tylko wnoszę stąd osobliwszą zacność Ludzi od Boga do=
rządzenia wybranych, gdy mężnie trwają na wszystkie trudności w staraniu=
się o powierzonych sobie, oraz powinności poddanych trwania statecznie to
poprzysiężoney raz ku swym Panom wierności: Ja myśli na dwa takowe
propositio et partitio podziały, w naycięższych trudnościach być mężnym na uszczęśliwienie
powierzonych sobie; Jest to szczegulna Ludzi do rządzenia od Boga wybranych
Chwała. Bonus Pastor etc. to pierwsza część Kazania.
W każdych okolicznościach być statecznym w powzięty raz ku Panom swym mi=
łości; jest to istotne rozumnego y prawdziwego Chrześcianina zalecenie, do
cem ejusdem to druga część kazania A.M.D.G.

Pars Ima Wszelka władza rządzenia niejest tylko od Boga, non est potesta=
nisi a Deo etc. Rządząca Osoba jest pierwsza z żyjących co do uczciwości
Coż to jest być przełożonym nad Ludem? jesto być wydanym u jednych
na zazdrość u drugich napodejrzenie, u innych na obmowy, u innych na niena=
wiść, u wielu na samo życia niebespieczeństwo. Regnum et odium
simul posuit Deus Seneci in 4. Eplai.
Rządzić Ludźmi jest to gotowym być do rozsądzenia wszystkich, a tak aby
wszystkim dogodzić; żyć drugim nie sobie, ale być czuwali nad drugich etc.
gdy tedy ci przymują taki ciężar nasiebie y obracają wszelką swą usilność na
uszczęśliwienie Poddanych, zaiste y u Ludzi y u Boga mają pochwałę. Ł
Kiedy się naywyraźniey odkryły czyste Moyżesza w rządzeniu Intencye? Je=
żeli nie wten czas kiedy na uwolnienie Ludu od Kary Sam siebie poda=
wał Bogu na Karę Aut dimitte Eis, aut dele me de libro tuo Exod 32.
Kiedy się naylepiey odkryła Dawida Miłość ku Ludowi swemu? Jeże=
li niewten czas, gdy gniew Boski Jch Umarzający na sobie obrócić pragnął. Isti quid fecerunt? Vertatur Obsecro Manus tua Contra me 2. Reg.
Ten Koniec Intencyi w rządzeniu Krolow Ludźmi, nie inną odbiera Pochwa=
łę gdy nie dla swego dobra panuje ale etc. Idącę Im moc Bog do
rządzenia upewnia Jch zaraz opomocy. Cor Regis in manu Dni Proverb.
Gdy bespieczeństwo innych, rządom Monarchy porucza; całe bespieczeńst=
wo Jch Osob, Sam na siebie bierze; Magnificans Salutes Regis. Psal. 17.
On gdy pocieszenie drugich, Krolow staraniu poleca; sam obmyśla w
Jch trudnościach pociechę; Rex Laetabitur in Deo etc. Psalm. 62.
To mnostwo, ciszcze nakoniec swiadczy; o niewinnym nakoniec Sum=
nieniu; ktore to ozadną niewiernośći niejest przeswiadczone. Tym
bardziey

Bardziey we wszystkich przykrosciach stodka iest gorycz dla Rządzącego, tym bardziey pewny iest Nadgrody swey Niewimowią, tym bardziey daje Nay lepsze swey świątobliwości oświadczenie, kiedy swe Myślou w przeciwności widzi być przychodzące chodźby do samego położenia Życia dla Dobra Poddanych. Bonus Pastor etc.
Rozum y Wiara są to Dwie Reguły Chrześcian. Rozum sie ma za Wiarą a Wiara niepozwala wyłamać rozumowi etc. Wierności y Mi łości ku swym Panom zaciągniona, iest to rzecz na ktorey się fun Duje podczciwość każdego y Zbawienia, a odstąpienia od Miłości ktora fundaje na Wierze y rozumie, radzi się z tego rozumienia o rządzących etc.
Przypatrzmy się temu. Wszelkie sądzenie bez Dowodu iest nagamne, a tym bardziey gdzie niemoże mieć żadnego Fundamentu, ani z Docho dzenia myśli ukrytych, Monarchow, ktore się nam zdają czasem być szkodliwe, ani z powierzchownego Zachowania się w niektorych rzeczach etc.
Myśli Monarchow, zaraz po niedościgłości Sądow Bożych, są naywiększe dziś. Gloria Dei est celare verbum, et Cor Regum Inscrutabile Prov. 25. wyższych Niebios Taiemnice, nayglębsze ziemskich głęboko sci przepaści y Serc Krolewskich Zamysły są w rownym niedościgłości porzą dku. Celum Sursum, terra deorsum et Cor Regum Inscrutabile etc.
Przeto sądzić niemożemy, bo niedocieramy myśli cudzych, ale je Dzęci, nietylko się bardzo mylemy ale y grzeszemy. In cogitatio ne tua ne Detrahas Regi Eccle: 20
A wreście patrzmy na Chrysa gdy uczniu na Morzu w niebez pieczeństwie, On bespiecznie zasypia Et facta est procella et Ipse erat dormiens Mar: 4. wychodzi na mieysce puste nie myśląc o rzeczach, jak Ich posilić y daie się zapominać, aż do troskliwego ich pytania się, Unde ememus Panes ut hi manducent. Joan: 6. Przychodzi do Capharneum gdzie cło trzeba płacić, mija bez zapłaty celnika, aż do upominania się Jego Magister vester non solvit Matth Sądźmyż teraz o zamysłach Chrysa, a jak straszne się omylamy to pewnie obaczymy że nieraz u Uczniow, nie oto odzywa się Quid tibi mihi est cis nec dum fidem habetis Mar. 4.
To pewnie nieopatrzny y nie miłosierny że zapomina opatrywa niu tylu ludzi, nie oto się wszyscy upewniaią o Jego postanowie niu Boga Cum videsent Signum dicebant, hic est vere Propheta Io.6.
Jope

To Pewnie Przestępca że Cła niepłaci.
Nie: bo to odwleczenie Zapłaty Zapłaciło się wielką nawiązką Episodem. otoż
tak ćo Mabyć fundament ścisłych Zamysłów rządzących nami. do
tego jako Opatrzność wszechmocna cierpi y przepuszcza takie rzeczy, które
się złe w szczególności zdają, a tym czasem do powszechnego pomagają
Dobra; Tak y Królów pobłażanie złym rzeczom wychodzi często na
Uszczęśliwienie, a zatym y Dobry bywa skutek z Utajenia końca
złego na pozór sprawy: Sacramentum Regis abscondere bonum
est Tobiae 12. Patrzmy na Moyżesza jak on szczęśliwie na Dwo-
rze Faraona przestawał gdy Naród Jego, był wolnictwym uciemię-
żeniu u tegoż Króla. To go osądzim za gardzącego swoim narodem,
nie: owszem bo kiedy go to zeniemogło doratowania swoich przytożyć
się przykłą. ledwo co się raz pomknął na zabicia jednego Egip-
cyana aż go Farao szukał na Śmierć. Farao quaerebat occidere
Moisem. Exodi 2.. y u swoich nieznalazł obrony, aż do Ziemi
Madyan uszedł, Czekał tam pory na uwolnienie z nędzy swo-
jego Ludu. Patrzmy na Dawida wten czas z swym Wojskiem
Służącego Filistyńskiemu Królowi, kiedy naród Jego na-
stąpił z tamtym grubym narodem zachodził Woynę; To pew-
nie Go osądzim za powstającego przeciw Narodowi swemu?
Nie: bo kiedy musiał być Osobą z niedościgłych wyroków Bos-
kich z Obcym Narodem, wten czas Duchem był z bijącemi
się Izraelitami, Płakał z przegranej, scidit vestimenta
& omnes Fleverunt Israel. 2. Regi 1.
Patrzmy na króla Jehu wten czas wszystkich Proroków Baa-
ala zgromadzającego dla czynienia Bałwochwalskich
Offiar, kiedy wyrazny był rozkaz Boski, aby Jeo wszyst-
kich wygubili. to pewnie go osądzim za odstępcę Boga y Wiary Nie: bo
Jehu tych Bałwochwalców wygubił, Delevit Jehu Baal Israel. 4. Reg. 10.
Teraz więc z powierzchownych Spraw wnosić można w tak delikatny rzeczy
jaka iest wierność ku Panom, kiedy się często mylimy.
Rzekłmy kto gdyby się w rządzących znalazła obyczajów rozpustnych swa-
wola. można by omich źle sądzić? Nie: bo wykroczenie ich wtaorze szkod-
liwe dla nich, ale władza Ich nieprzestaje być pożyteczną dla Narodu. a
potym Wierność y Miłość Prawdziwa nie zabroniłaby napostrzeżonych
wtym

W tym Panow, w tak przezytych Doktorych [nad linią: -ały] należy etc. jako Jan na Hero da Non licet, non licet, y dalej potenter potenter tormenta patientur Sap. 6 Ánałkomici lubo każe czasem Bog zamiast ęp stwa Krola, Narod, jednak od powzięłey raz kumienne miłości y przywiązania niepowinni nosny Usławać. Abardziey każdy niech siebie sądzi, y słucha samuela Proroka. Quod si in malitia perseraveritis, et vos et Rex vester pariter peribitis. 2. Reg. 12. Zakonczył powinszowaniem potym życzeniem Deus Judicium tuum Regi da Psalm. 72. y daley Domine Salvum fac Regie et exaudi nos Psalm. 19. Wyraził stodłui panowanie w poszątkach, że miłym Panem kochanym Krolem był nazwanym od Ludu. Wyliczał Jego Prace y usilności o Dobro Publiczne w tych nieszczęśliwych czasiech, z ktorych usprawiedliwienie się do Sędziego odwołał Boga. Mowił jeszcze o męstwie Jego w tych dolegliwościach y przykrościach że co słyszy to y widzi co czyta to y cierpi; ale Bog humiliabit calumniatorem, et omnes Magnificabunt eum

Uniwersał JW. Podczaszego Litgo.

Joachym Karol Złotego Potoku na Morachwie y Bolechowie Potocki Nabocknach Pratulinie, Rosciapicy y Jurowie Hrabia Podczaszy W. X. Litgo. Trębowelski etc. Starosta. Rotchmistrz znaku Pancerney Generał Lejtnant, Szef Regimentu Dragonij Marszałek Konfederacyi Woddztw Bracławskiego Wołyn., Kijowskiego y Czerniechowskiego Woyska Koron. Generalny Regimentarz y Kawaler Orderu Orła białego.

Wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym będzie należało, a osobliwie JOO. JWW. WW. Jmściom P.P. Rotchmistrzom Pułkownikom Porucznikom Chorązy y Kompani Autoramentu Polskiego. Jakoteż Generałom Półkownikom Kapitanom Oberszleytnantom, Majorom, Porucznikom, Chorążym y wszytkim JP. Generalnym wyższey y niższey Rangi Officierom Autoramentu Cudzoziemskiego. Przy oświadczeniu uprzeymych chęci moich Dowiadomości podaję

Objaśniona dobrze będąc nayjaśnieysza Porta Ottomańska nietylko o ciemięzliwościach Narodu naszego od Moskwy poczynionych Przeciw Prawu Narodow, jako y Zaszłym między tymi Potęgami Traktatem, przez zbawienie Woyska Moskiewskiego w Polszcze, z przeciwiąc

8

Z przeciwiaiących się, ale bez ołłożeniach Jey Potęgi na uszczerbek Granic y Kraiów w Panowaniu Nayjaśnieyszych Porty podległych; z mieszaiących Doznawszy też iuz nieprzyiacielskich Moskwy przeciw sobie postępków tak przez dawnieysze balty napadnienie, jako y swieze od tak. Mohylowskich y Sorockich spalenie y zrabowanie tudzież fortecy Chocimskiey Attakowanie; Wołoszczyzny Fomentowie Determinowana jest podług wypowiedziany Woyny. Przeciw nie Przyiacielskim postępkom powstaci Ajako Traktatami wiecznego z nami Pokoju złączona, otrzymuie stateczney ku nam przyiazni, obowiązków y chęci Je mocnieyszymi utwierdzi Dowodami; wszelką Narodowi naszemu przeciw rządzącemu się gwałtownie w Kraju naszym woysku moskiewskiemu przynalita pomoc, szczegulnie na obronę Praw y Wolnosci naszych, a wybicie się z rządow moskiewskich, Z zupełnym zachowania we wszytkim traktatu Krolewskiego u bespieczeniem. Ten iasny Dowod z przymiezonej Nayaśnieyszej Porty dla rzeczy-Pltey przyiazni, z podziwać się każe, że mile od JOO. JWW. WW Mściwych PP. y Braci będzie przyjęty Jte zyczliwych dla Oyczyzny, Jch Sentymentach wewnie sprawuje ufnosć; że nikt, kogo Miłość Boga y Oyczyzny rządzi, do Moskwy wiązać się, y stronę przeciwną radą ani pomocą Nadwornego Zołnierza lub poddanstwa wspierać niebędzie, ale owszem do wspolnego Oyczyzny ratunku do Konfederowanego Woyska przyłączy się. Jako więc upewniona iest Prześwięta Konfederacya że ta Przyiacielska Nayszey Porty dla Rpltey pomoc szczegulnie ku jey Zołnierza obronie, ani na zadem kraiu Rzpltey uszczerbek, tak aby wkroczenie Woyska Tureckiego od Zle zyczących Oyczyznie, Prześwietnemu Rycerstwu obyga zaciągać, źle tłumaczone niebyło, przez to stosuiąc się do Uniwersałów Prośbiny Konfederacyi JOO. JWW. WW. Mściwych PP. obyga Autoramentow Officierow Zobowiązku Urzędowego ostrzegam y z władzy mi powierzoney obowiązuję aby

Nik

się

Nikt jakożkolwiek Rango w Woysku komputowym lub Konfederacyi zaszczycony, zachowuiąc Traktatow Kartowickich obowiązki y powinną własney Oyczyznie wierność do nieprzyiacielskich niełączył się zamysłow ale raczey za weyściem Prześwietney Konfederacyi w granice oyczyste do spiesznego łączenia się każdy był gotowym. Ktory to uniwersał aby do Akt Grodzkich Ziemskich był ingrossowany y po Parafialnych ogłoszony Kościołach y Cerkwiach zalecam, co Ręką własną podpisuię y Pieczęcią stwierdzam Datum w Kopanie d. 28. Maij 17

Joachym K. Potocki Podczy W. X. Litt. Marszałek Wdztw y Kątow Jeneralny

Manifest Kuratorow y Possesorow Substancyi Radziwiłłowskiey w Aktach Metryki mnieyszey Kor. oblatowany

Stanisław August z Bożey łaski Krol Polski, Wielki Litt. Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmuydzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski y Czerniechowski;

Oznaymuiemy niniejszym Listem Naszym wszem w obec y każdemu z osobna komu to wiedzieć należy. Iż przyszedszy do Nas y Akt niniejszych Metryki Kancellaryi naszey mnieyszey koronney, Urodzony Jozef Białopiotrowicz Strażn. Pol. Lit. in parata copia do zapisania w też akta podał następuiące słowa y użalenie się y oświadczenie rękami WW. y Urodzonych Senatorow y Ministrow, tudzież Urzędnikow W. X. Litt. y innych Osob podpisane y Pieczęciami stwierdzone, ktorego także jest słow brzmienie.

Między przykładami niesprawiedliwości Uciemiężenia gdzie y kiedyż kolwiek uczynionymi, zaden przewyższyc niemoże tego ktory konfederacya Generalna W. X. Litt. zapowiedem y Sodzięcia Karola Radziwiłła ad presens wdy Wileńskiego w Roku Tysiącznym Siedemsetnym Szeszdziesiątym Siodmym Mca Junii Drugiego Dnia. N

Karo

Na Kuratorach y Kredytorach Jegoż Xięcia, oraz Wielu innych Godnych tejże Prowincyi Obywatelow, Formuiąc ieszcze własną postać, w samych u-stanowienia Swojego Związkach skwapliwie wykonała. Tym to początkowym Sobie ustanowieniem Dekreta y Sancita Konfederacyi Litewskiey Anni 1764ti na fundamencie ustawy Seymowey ferowane, y przez ustawy trzech Stanow. Rzpltey na dwoch posledniejszych Seymach Approbowane, mocą tylko iedney Prowincyi y nie zupełnych Stanow, Usurpata w tym tylko punkcie Legislatione, a w innych do Seymu referuiąc się zkassowała y w Niwecz obrociła. Tym JOXcia Imści Wdyc Wileń do Dobr przez Kuratorow possydowanych mimo Sonancyą Statutu WXa Littgo a do Dobr w Possessyach Kredytorow y Pretensorow będących, bez oddania należących Im Summ przywrociła, y one do dzierżenia oddała. Tymi wczasie trzech Miesięcy przed Sądem Swoim, z własney Woli a nie zpozwolenia, Seymowego w Sprawach Cywilnych ustanowionym mimo sądzące się pod ow czas y Zachowane przez siebie Narodowe Jurysdykcye, pod Utratą nawet wszytkich Summ y pretensyi, Kredytorom y Pretensorom stawać nakazała. Ako wszytko smutnym przykładem niewczesnie wziętey Władzy w Akcie magistraturę swoią formuiącym, razem z obraniem Marszałka, sposobem edyktu nie referuiąc się do Zupełnych Stanow Rzpltey Ustanowiła y opisała. Znosiliśmy w publ obmartwieniu te dolegliwości, Jako też z Sancytow y Dekretow tejże Konfederacyi, a po nich Zupełnego ustanowienia przez Delegacyą ostatniego Seymu między wspomnionym Xciem Jmścią, pod ow czas Marszałkiem Generalney Konfederacyi Koron. y Hieronimem Wdzicem Wilenskim, Radziwiłłami; a Kuratorami y Kredytorami y Pretensorami, Ultimae Instantiae Sądow pochodzące, bo Nam umnieyszały czucie powszechna Boiazń y szczegulny postrach, wynikaiący z tenoru Konsfl tuiący ten Sąd naznaczaiącey. Uśmierzaliśmy te dolkliwości gdy ma tym nadziei pomysłem sprawiedliwszego y przyiemnieyszego onych Wykonania. Podlegaliśmy obarczeni widocznym w zroku publicz nemu musem, bez ~~[illegible]~~ prawnym a wbiegu exekucyi swoiey ten Kalendarzny przerwanym y dopełnionym tegoż Sądu wyrokiem. Lecz gdy teExekucya dotakiego niesprawiedliwości jest przyprowadzona Stopnia, że Zgasiwszy i ten acz mały pomysł nadziei. Oczywistą w następuiącym 1 limity Ki. 1. Jułs Błu mnieyszego a doznanym ~~[illegible]~~ iuz z Ukrzywd / ze Kszczywdą

#ll

Sądzie niewinnych Substancyi Naszych pokazuie Utratę. Bylibyśmy do
ka Martwi, żebyśmy wgłębokiem milczeniu patrzyli tylko bezczynnie na
konywaną robotę przygotowanego dla Nas y tylu godnych a niewin
nych Podwiernych W. X. Litt.go wspoł obywatelow Naszych Ucisku. Zda
byśmy się w postaci winnych przymować uczyniony na Substancye Na
na honor, y uczciwość Zamach, a razem uznawalibyśmy przyzwoitość te
ktorą zagrożeni iesteśmy Zguby. Do Uniknienia ktorey iedna tylko
rzywdzonym, a przystęp do Sprawiedliwości Zamknięty maiący
Zostać droga; Uskarżyć się przed Bogiem, skrytości Umysłow y
Ludzkich widzącym, przed J. K. Mścią P. N. M. y całą Oyczyzną
nie ogolnie wszystkich iako też każdego szczegulnie Jey Syna
iącą dotkliwości, Atakowym użaleniem się wstrzymać wymierzony
pocisk, y pokazać iż ten pada na niewinnych. J. O. Xże Jmć Rad
witt. Wda. Wilenski, zaczowszy ownowe roboty, ktoreby mogł uwoln
się od płacenia Długow Kredytorom y zadość uczynienia Pretens
rom, a rozciągnąć niesłuszne zyski na Kuratorach y wielu innych,
naten koniec sprawiwszy sposobem wyż wyrażonym w Samym Akc
Konfederacyi Gnelny W. X. Litt.go Anni 1767mi. Skassowanie y w niwecz
obrocenie Dekretow y Sancitow Konfederacyi 1764ti. A ex inde przywr
cenie sobie Dobr w Possesyah Kredytorow na ow czas będących, nietylko
takowe Dobra za tym Aktem y sancitami wspomnioney Konfederacy
Anni 1767mi bez oddania należących Jm pieniędzy, bez poprzedzaiące
nawet ut Juris est obwieszczenia odebrał y tam rozne Possessorow własnoś
zabrał. Aleteż aggrawowawszy wprzod Kuratorow, Kredytorow y Pretenso
innych wielu Dekretami kontumacyinymi w Sądach Jey wypadły
Uzył potym mocy Łaski wraz Konfederackiey y Seymowey w
ku 1764 ... i ostrym w ręku swoich będącey, na wprowadzenie do Kon
stytucyi przez Delegacyą ostatniego Seymu, takiego Sądowey Kom
missyi projektu, iakimby będąc Sam Stroną y legislatorem mogł tra
fić do założonych od siebie celow. Takowy sąd na zgubę y Zniszcze
nie sprawiedliwości dla Siebie ułożywszy y ostrzegszy; Żeby nikomu w
rym przez tey Kommissyi Sędzie rozpraw ac się niegodziło, opisał; Aby
Dekreta tegoż sądu rownie z Stawaiącemi y zaocznie sądzonymi, były w
ne y niewzruszone mimo powszechne y nayuroczystsze Prawa, kto

Ecia

ktore etiam de Crimine laesae mttis & perduellionis obwinionego, zaocznie sądzić niedopuszczaią. Contradictoria nawet delegacyiney Konstytucyi Dekreta Konfederacyi Ani 1764ti dlatego kassuiący, że in contumaciam a nie oczywistie ferowane były. Dominus mimo sprawiedliwy przykład Seymu Koronacyinego, niechcącego mieć Dekretow Konfederacyi ani 1764ti za nie wzruszony, i Xiążętom Jchmciom Radziwiłłom w przyzwoitych Rzpltey Juryzdykcyach salva w o zły przewod Prawa actionem zostawuiącego, Approbował, in Contra bez żadney salwy Dekreta y Sancita Konfederacyi Ani 1764ti w pierwszey existencyi swoiey fundamentu niemaiące y onę ad ultimam executionem przez urzędy przywodzić moc sobie zostawiwszy, swoy zyskownych ucisk na Kontumacyalnych Dekretach przeszłych y przyszłych ufundował, ktore tak przez Xcia Jmści wdę Wilenskiego, iako też przez rożne inne Osoby w sądach Konfederackich Ani 1764tim na rożnych niewinnych obywatelach WXLitgo, a między niemi na Urzędnikach Ziemskich y Grodzkich evocatione otrzymane, nietylko osobistą kondemnowanym, ale też powszechną niektorym Wodkom y Sttom w niewądzieniu Robiow y Roczek przez niedopuszczone y zatrudnienie loci standi warowanie, sprawiły krzywdę. Nadto exempcyą Dobr za dawnymi Prawami przez rożnych zastawnikow possydowanych, w teyże Delegacyiney Konstytucyi sobie warował, bez oddania onym tych Summ, ktore ciż zastawnicy do należących im za Prawami na Dobra w Possessyi swoiey będące, w ogulney liczbie około piąciu Kroć Sta Tysięcy Złtch Polskich wynoszące Kuratorom oddali, a Kuratorowie na spłacenie długow Radziwiłłowskich y nawet na exempcyą niektorych Dobr przez Xcia Jmści wdę wilenskiego vigore Aktu, Sancitow Konfederacyi Ani 1764tim od Kuratorow odebranych y teraz possydowanych obrocili. A to in virtute Praw WXLitgo y Dekretow Konfederacyi 1764ti. Względem Administracyi Kuratorskiey, etiam przez Konstytucyą Delegacyiną in valore zachowanych, ktore to Dekreta gdy nadddatkowe Summy od zastawnikow brane na wypłacenie długow XX Jchmciow Radziwiłłow in fundamento Prawa Polskiego Curatorom pozwoliły, należało uznać onych (zostawnikom, sub fide publica Praw y Dekretow upewnionym) przy exempcyach Dobr exolucyą, a dopiero po kalkulacyi zjnkwizycyi ab utrinque wypadłych, y rzeczywistey rozprawy wyliquidowaney mogłyby być zachowany. Ote

ne Summy Xiążętom Ichmciom Radziwiłłom do Kuratorow zgreß sufficientia ad responsionem mniących pignora, ażeby nie na Interessa Tychże Xiąt Jchmciów obrocone były pokazały się. Postępując zatym daley w wygodnym dla siebie Sądowey Kommissyi opisaniu, a Kuratorow Kredytorow y Pretensorow w społności Interessow z Sobą niemaiących tłumacząc zaiedną stronę, tyle tylko dla wszytkich stron naznaczyć dopuścił Kommissarzow, ile dla iedney swoiey miał naznaczonych, zaś propartę z znaznaczonych Kuratorow Kredytorow y Pretensorow niewięcey iak dwoch dla wszytkich ad parem numerum Kommissarzow swoiey strony do sądzenia przydać pozwolił, chociaż Interessa Kuratorow Kredytorow y Pretensorow są całe między sobą rozrożnione, a niektore etiam sobie przeciwne, a zatem osobliwych sędziow dla każdey strony potrzebuiące, zkąd wynika, że albo Kuratorowie, albo Kredytorowie y Pretensorowie musieliby na dyskrecyi cudzego obrania sędziow z zgubą swoią polegać, niemaiąc dla siebie distinctim naznaczonych Kommissarzow. Nadostatek obrał Prezydenta od siebie tylko zależnego, żadnego innego z całego narodu niechcąc mieć w tym Urzędzie, żeby cały sąd był naczyniem w ręku iego do wykonania zamysłow wygodnie sporządzonym. Do tego sądu przed doyściem ieszcze do grodow Delegacyiney Konstytucyi, y przed publikacyą oney w Roku 1768mym Mca Maja 28 d. pociągnieni Kuratorowie, Kredytorowie y wiele innych, osobne iako tylko do tego upatrzone być mogły Pretensye, a nawet ex vi officij Marszałkostwa Konfederacyi Generalney W. X. Littgo An. 1764ti. JW. JP. Brzostowski Podskarbi W. X. Littgo y niektorych Wdztw y Pow Konfederacyi Marszałkowie, poymowali naprzod natężeniu umysłu y serca w Prezyduiącym, z mowy przy zagaieniu tych sądow w obecności stron mianey, y doświadczyli na wstępie, do rozprawy, iż ta Kommissya przez Czterech tylko, Kommissarzow, a dziatego Prezydenta do sądzenia Authoryzowana nie postać sądu sprawiedliwego dla wszystkich stron rowne, dzielnego, dowody y odwody ważącego nosi, ale samym ~~tylko~~

tylko

Tylko do Interessow J.O. Xcia Jmci Wdy Wilen: w przemagaiącey na stronę
tegoż Xcia Jmci liczbie Sędziow tchnące przywiązaniem to działać zaczę-
ła, co wchodziło w osnowę ułożoney y ulinowaney wszytkich zapozwa-
nych zguby. W tym duchu obrawszy parata pluralitate Pisarza zwyż
wyrażonymi Stronami in lite będącego, z pomiędzy naznaczonych pro
parte Xcia Jmci Wdy Wilen. Kommissarzow, et per inde całą Kancella-
ryę jemuż Xiążę zprzyiaiącą ułożywszy, Possessorow Zastawnych Hrabst-
wa Kieydanowskiego, zadawnymi Prawami Xżąt Jmciow Radziwiłłow, z Dobr-
etiam pod dożywociem będących, mimo użyczoną iuż w Sądach Konfedera-
cyi Ao 1767mo tymże Possessorom sine hoc lucro Dylacyą kopii spraw, et
exinde etiam przeciwko Konstytucyi Delegacyiney, pro continuatione tylko sądu
poczętego przez wyrażoną immediate Konfederacyą sądu Kommissyą nazna-
czaiącey, do Kalkulowania się Dekretami swoiemi impliciter pociągnęła
szczególnych wszystkich possessorow dalszych, Dobr Radziwiłłowskich, kto-
rych między Kuratorowie w dzierżeniu nawet swoim niemaią, żad-
nych niewybierano z nich Intrat, Kalkulować się, y odpowiadać tymże
Kuratorom explicite iniunxit, chociaż Im etiam wspomniona pokilkakrot-
nie Konstytucyia Delegacyina, do odpowiedzi tylko z administracyi własney
obliguie. Kredytorom zaś przez Akt y Sancita Konfederacyi Ao 1767. z=
Dobr Depossydowanym nieprzywroćiwszy, vigore Praw Zastawnych Im=
służących y wedlug powszechnych Konstytucyi W. X. Littgo tychże=
Dobr Possessyi, Donych; także przeciwko powszechnym Konstytucyom si-
militer nakazała Kalkulować się, a niektorych Zastawnikow etiam bez
pozwow y Aktoratow pod Intwizycye Kalkulacye y Weryfikacye, uprze-
dzaiąc wyrokiem zapozwanie poddała, insuper do wszystkich wyż wspom-
nionych Dobr mimo warunki Praw zastawnych Konstytucyami nam
Dawnemi Ubespieczonych Rewizorom J.O. Xcia Jmci Wdy wileńskiego dla
wczesnego wyrachowania y formowania pretensyi; ziezdzać przed Intwizycy-
ami przykładem do tych czas niesłychanym, legislative pozwoliła. Urzę-
dnikow na Kondescensyą, mimo wyraźne Prawo ktore potrzech z każdey
strony mieć chce zapisanych, po iednym tylko dla każdey z szczegol-
nych Dobr J.O. Xcia Jmci Wdy Wilen: possyduiących, Drugich
Grodzkich Wdztwa Wilen. trzech in lite będących z Kuratorami uprosze

Kom

Kommissyi, Czwartych zpomiędzy Kommissarzow pro parte tegoż Xcia Jmci naznaczonych, a wszystkich prawie zoznemi powodami do Interessow JO. Xcia Jmści przywiązanych, nieprzymuiąc żadnego z kilkadziesiąt, od Kuratorow Kredytorow, y Prekzorow podawanych, mimo naywaźniysze Prawa modo w Trybunałach non usitato, a exinde etiam contra tenorem Konstitucyi delegacyiney naznaczyła. Ktorym to Urzędnikom od siebie wyznaczonym; Inkwizycyi kalkulacye y weryfikacye, choćiażby in Contumaciam stron takoż nad przepisy dawnych Praw, iakoteż wspomnianey immediate Konstitucyi, ktory tylko supra neglientes Officiales wskazywać aniewyprowadzać in Contumaciam Processus Actus pozwalaiący expediować zaleciwszy, że zatakowemi nawet Kontumacyalnemi Aktami oczywiście rozsądzać ma, arbitralne w Dekretach swoich niemaiące i nato etiam z tey że Konstytucyi pozwolenia pokładła warunki. A takowym od Praw y sprawiedliwości odstępem, iako dalsze też Kommissya na Kuratorow Kredytorow y inne dalsze pozwane strony procz iuż wyrażonych gatunkow rozsypała Uciemiężenia, gdy te wszytkie iako też ex Actis Konfederacyi Anni 176 7mi wynikaiący dla wielkiey obszerności zwłaszcza w niewiadomości dotąd gdzieby te Akta, a w nich instrumenta nieszczęściu naszego znaydowały się, wyliczyć się, teraz nie mogą dokładniey w czasie swym Stanom Rzpltey doniesione będą. Po takowey Dekretow niesprawiedliwości doświadczyliśmy nakoniec, iaka gwałtowna nastąpiła Exekucya, gdy JO. Xże Jmość Wda Wilen. maiąc żądanych od siebie, Urzędnikow, z Kuratorami, w niektorych tylko Dobrach, nawet przez nich niepossydowanych, Inqwizycye, Kalkulacye, y weryfikacye etiam in Contumaciam expedyowawszy, pretensye bez dowodne, a mianowicie z Hrabstwa Białskiego przez Kuratorow niepossydowanego, lecz w zastawnych Possessyach rożnych Kredytorow Ankrecs będącego, a teraz vigore Aktu y Sancituw Konfederacyi Anni 176 7mi w Dzierżeniu Xcia Jmści Wdy Wilen. zostaiącego, do 16 Millionow y kilkadziesiąt Tysięcy wyprowadzone, Walor tychże Dobr kilkakrotnie przenoszące w

Uprowa

Wlfnowi przysądzenia sobie onych przez sąd wspomniony Kommissyi, dotychże Kuratorow uformował, po odebraney wprzod zupełnie Ruchomości w tymże Grabstwie znayduiącey się pod Regestrem przez urzędnikow Delinktem Konfederacyi Gnlney Anno 1764tᵒ wyznaczonych sporządzoney, ktorą etiam w Nieświeżu y Słudzku przy objęciu rzych Dobr occupavit. W Dobrach zaś Nieświezkich maiąc tam zgromadzoną Millicyą swoią Nadworną y zebrane z niektorych Wdztw y Pttow WXa Littgo Konfederacye, Oraz wwielu innych mieyscach, zaniedbał naznaczyć na Kondescensye terminow, ktorym termicem recedendo tak od Kommissyi y Dekretow wniey formowanych, iako też od służącey sobie na nią Konstytucyi pozaszłych z Woyskiem Rossyiskim utarczkach, y poprzeywanie tych Aktow, znowu ad beneficium wtych y innych pinkitad odstąpionych y niewykonanych Praw, wrociwszy się, y zprawdziwszy Urzędnikow zawsze do zjechania dla siebie łatwych, Inkwizycyi, Kalkulacyi y Weryfikacye, wybieraiąc z Konstytucyi Delegacyinych Prawa sobie upodobane, z Kuratorami y zniektorymi Kredytorami wrożnych Mieyscach wyprowadzać począł, a zniektorym zwłaszcza ktorym znacznieysze winien summy przez niezjechanie Urzędnikow, Kondescensyi niewyprowadziwszy, summy Ich wtakową pogrązil przepaść, zktorey niemogą ani Urzędnikow ad vota sua niektorych na kondescensye zprowadzić, a w innych sądach dotąd procedować ani do rozpraw w Kommissyi z bespieczenstwem sprawiedliwości przystąpić, wydzwignąć Ich niezdołaią, zwłaszcza gdy Promissa iaśnie dowodzą że postępki tey Kommissyi niestosowały się, ani dodawnych Praw WoXa Littgo, ani etiam obowiązkow Konstytucyi onęż naznaczaiącey, ktora chociaż wUciązliwym Jey iako się wyżey doniosło opisaniu, iednak secundum Justitiam et aequitatem, modo quo w Trybunale sądzić nakazała. Co wszystko odrazilo y odraza Kommissarzow pro parte Kuratorow y Kredytorow naznaczonych dozjechania na następuiącą d. 1. Junij Kommissyi reassumpcyą. Jedni bowiem przemagaiącą w przesztoroczny od sądach niesprawiedliwością, Drudzy publicznym onłey odgłosem

y przeraza

y przerażaiącą każdego Jey Exolucyą, przemilnienie, zieehac nakontynuacyą oney niechcą, wszyscy zaś uznawaią że w nayczystszych Intencyach niemogliby bydz sprawiedliwemi, podlegaiąc opisaniu Konstytucyi tę Kommissyą naznaczaiącey, y zaszłym iuż inacessorio tey Kommissyi Dekretom. Aco naygorsza że musieliby albo widoczne krzywoprzysięstwo popełnić, albo obowiązków Konstytucyi delegacyiney niedopełnić, gdy ta Konstytucya Rothą w Prawie Anni 1726ti Deputatom Trybunalskim przepisaną Przysięgę Prezydentowi y Kommissarzom wykonać nakazawszy, sprawy wszelkie non obstante Contumacya aut recessu, w staniu czyli wniestaniu Stron principaliter rozsądzać tymże Kommissarzom iniunxit, oraz inne Statutowi W. X. Litt. y Konstytucyom Trybunalskim przeciwne włożyła na nich obowiązki, a Rotha wyż wyrażona według Statutu W. X. Littgo Konstytucyi Trybunalskich y odpori Stron sądzić obowiązuie, do ktorey stosuiąc się Zasiadaiący w przeszłorocznych Sądach z Strony Kuratorskiey y Kredytorskiey Kommissarze, gdy utrzymywaney przez większą liczbę Sądowych Kollegow Statutowi W. X. Littgo Konstytucyom Trybunalskim y swojemu summienie Kontradykcyi przezwyciężyć niemogli, niechcą ponawiać niebespiecznego dla siebie doswiadczenia; inni zaś ostrzezeni takowym doswiadczeniem podobnego unikaią niebespieczenstwa, a tak Kuratorom Kredytorom y Pretensorom za niezieehaniem z ich strony Kommissarzow pozostałaby iedyna droga poddać się sądowi z Kommissarzow od przeciwney Strony wybranych złożonemu, gdy w Konstytucyi delegacyiney, ciam iedney strony Kommissarzom, JO. Xże Jmci Wdy Wilen. moc sądzenia zachował. Aco ieszcze większą sprawuie niebespieczenstwo, że in lite z Curatorami y Kredytorami, tak w Konfederackich Anni 1776ti iako tez Ultimae Instanciae Sądach będących między Kommissarzami swoiey strony pomieścił. Czegoż by więcey w takim sądzie proceduiące z JOO. Xiążętami Radziwiłłami y zapozwanego od nich strony spodziewać się mogły, a żeby ostatniey wszystkich do niego pociągnionych straty, od ktorey iedynie ochronili własności nasze, a krzywdy dla nas ukonowane

mierzono

1769. 13

Zamierzone publiczney wiadomości żyiącego y potomnego Wieku podali; niewinność naszą y uciążliwość, na nas mnieyszym uskarżeniem się obazuiąc, że w Sądach tey Kommissyi słuszną przemilczeniem boiaźnią daley stawać y rozprawować się niemożemy. Oświadczamy się, oraz że własności swoich przyzwoitemi sposobami dochodzić, a od wszelkich gwałtow do naturalney każdemu Obrony brać się przymuszeni będziemy. Wyiawmy przytym czystość intencyi naszey że nie na żadną sprawiedliwości zwłokę lub Interessu JOO. Xiążąt Ichmciow Radziwiłłow zaszkodzenie to czyniemy, owszem gotowi iesteśmy wszędzie przyzwoitym, a żadną partyalnością nieobciążonym; tak Kuratorowie z Administracyi Dobr tychże JOO Xiążąt Imciow uczynić Rachunki, iako też Kredytorowie y Pretensorowie o należące Nam rozprawiać się summy, y wszystkich do wspomnioney Kommissyi iakimkolwiek pretextem pociągnionych w pretensyach naszych, lub do nas uroszczonych pozwoleniem z praw Narodowych usprawiedliwić się dowodami. Ktore oświadczenie się nasze Pierwiendo żeby niewiadomość o tym za exkluzyą Kommissyi służyła ad Acta Publica in Parata Copia podaiąc one przytomni tu do wspolnego z nieprzytomnymi wspołdeklarantami naszey y Ich krzywdy windykowania Rękami własnymi podpisuiemy. Datt. w Warszawie Roku 1769. Miesiąca Maja 23. Dnia.

Ignacy z Kozielska Ogiński, Kasztelan Witebski.
Jozef Dowoyna Sołłohub. Wojewoda Witebski.
Jerzy Hr. Fleming Wda. Pomorski.
Michał Xże Czartoryski Kanclerz WWXa Littgo.
Michał Ogiński Hetman WWXa Littgo.
Antoni Przezdziecki PodKanclerzy WXa Littgo.
Joachym Chreptowicz Podstoli WXa Littgo.
Gerwazy Ludwik Oskierka Referendarz WXa Littgo.

Ignacy

Ignacy Strawinski Sta[o] Słonimski,
Ignacy Hryniewicz Łęgiecki Bursztyczny y Pułkownik JKMci y Rzpltey w Woysku oboyga Narodow.

Potakowych tychże Aktorow popisach, Pieczęci Ośm na Jedwabiu w Rząd takiem Czerwonym iest położonych, a dwie pod spodem. ktore to uzalenie się, y oswiadczenie, tak iako się powyżey rzetelnie podane, my do tychże Akt Metryki przyiąć, w One wpisać, y z nich wiernie wypisane stronie potrzebuiącey Autentycznie wydać, Oryginał podawaiącemu nazad powrocić dozwoliliśmy, z ktorego sobie oddanego, Kancellaryą Naszą praesentibus kwituie y własną podpisałsię Ręką.
Jerzy Białopiotrowicz Strażnik Pol Litewskiego
Na co dla lepszey wiary Pieczęć Koronna iest przycisniona. Działo się w Warszawie w Piątek nazaiutr po Swięcie Bożego Ciała to iest Dnia 26. M[c]a Maja R. P[u] P[o] 1769.[o] Panowania naszego 5. Ro

Jan Borzech
Podkanclerzy Koronny

(L. S.)

Za sprawą y Przełożeniem JW. JP. Jana na warlitanach y Orelach Hrabi Borcha Podkanclerzego Koronnego Lucynskiego Ste Sty.
Jan Słominski, Metrykant Kor[o]
J[o] Kr[y] Mści Sekretarz.

Manifest Potockiego Sty Kaniowskiego przeciwko Korytowskiemu Kommendantowi y Kuchciemu Stroście Lwowskich w Buskuth.

Actum in Castro Busan: F[a] 3[a] p[t] Octavas Festa S[ctm]i Corporis X[ti] D[n]i Videlicet D[i]e 6[a] M[e]sis Julij Anno D[n]i 1769.[o]
Ad Offi[m] et Acta p[raese]ntia Castrensia Buscen: Veniens p[rae]sentor M[a]g[nifi]cus Ignatius Potocki Cstens Caniov: Mrochl: Confederationis Pltn[t]a Buscen. Sui Suo Aliorumq. Illmo[rum] Meorum Mrochlior Confederator. Nobis pare Manifestationem d[i]e ad Acta Offi[a] porrexerunt. Cuiz

Juz iest wiadomo całemu Niebu czynności y porządek szarpiących wnę-
trzności własney Matki Oyczyzny /: Zal się Boże :/ Imieniem Synow,
Niechże będzie y Swiatu nietayna zapamiętałość y Bezbożności Jch. Aby
zaś Zdradliwemi Koloryzacyami nie zaćmiewali przed powszechnością strasz-
liwego dzieła swoiego, Przeto my Złączeni, Przeświet. Woiewodztwa Krakow
y Ziem Złączonych y sprzymierzonych Marszałkowie Generalni y Subal-
terni, Regimentarze y Woyskowi Konfederaccy protestuiąc się przed ca-
łym Niebem y Swiatem, przed Nayiaśnieyszemi y naypotężnieysze-
mi Monarchami y Jch zprzymierzonemi, Ninieysze pod Sprawiedli-
we Zdanie poddaiemy niebez dotkliwego uczucia Żalu przeciwko JW
Horytowskiemu Kommendantowi Fortecy Miasta Metropolitan
skiego Lwowa y JPu Huckiemu Xcie Lwowskiemu, Uzalenie się
y wyrażenie przeciwko nim, przed Xięgami Grodz. Buskiemi, Ma
nifestuiąc się oto: Jż my do Serc całego Narodu Łącząc wyssaną
z Krwi Przodkow gorliwość o Wiarę S. Rzymską Katolicką od Wie
kow w Narodzie szczęśliwie panuiącą, o Wolność y Prawa Kraiowe
gwałtownie uchylone, zprzymierzywszy się z Ziednoczonymi Myś-
lą y Duchem wspoł Bracią y Obywatelami rzeczonych Woiewodztw-
tw y Powiatow w Dziewiąciu Laskach Małopolskiey Prowincyi, y Czę
ści Wielkopolskiey wjedno spoionych Ogniwo, Jednych Zagrzewaiąc
oziębłe Serca do prędkiego Oyczyzny ratunku, Drugich od Nieprzyia
cielskiey ręki y okrucieństwa w Domowych Zagrzebionych Zaciszach po-
ciągając y do iedności prowadząc, uczyniliśmy Kroki Nasze w tey
Ludzkości y powolności, aby wszystka czynność pokazała się cało-
mu światu, skromna, prosta, y Szczyra, i naiedna tylko obronę
Wiary S. y strapioney Oyczyzny wymierzona. Tym Celem zbli-
żywszy się pod Lwow Kapitalne Metropolij Ruskiey Miasto, Za
poprzedzonym w Mieście Wiszni /: obrządkiem y zjazdom Woiewodztwa
Ruskiego służącymi :/ aktem Elekcyi do Laski JW Jmć Pa Potockiego
Starostę

Starostę Kaniowskiego, y poprzysiężeniem tego w Kościele obywatelom wierności y sprawowanie własności tego Dostoieństwa, chcąc Miastu wraz z znayduiącemi się w nim Ziemianami dopomoc do ziednoczenia się z powinney z Konfederowanemi w Generale swoim Woiewodztwu temuż, Wierności Oraz ponimieć się y rozmówić o potrzebnych w tey mierze ułożeniach, niebyliśmy tak skwapliwi do żwawych środkow Nakłonienia Kommendanta Fortecy, JW. Pana Korytowskiego, aby do tak zbawiennych czynności nam iako y poważnym Marszałkom a osobliwie tegoż Woiewództwa wolnego pozwolił do Miasta weyścia y odebranie obowiązkow wierności tak od Ziemian znayduiących się w Fortecy iako też miasta Całego y Garnizony z Piechoty y Dragonij Rzpltey złożonego ale uprosiwszy z pośrzodka siebie godnego Ziemianina y Obywatela JW. Dzierzybickiego Starostę Wedelskiego, z dwiema Trębaczami y Adjutantami posłaliśmy z Punktami Kapitulacyi do JW. Kommendanta: offiaruiąc Mu względy dla Miasta y dla niego Ludzkości konserwuiąc onego przy Charakterze y Kommendzie; JW. Kommendant zaś zapomniawszy pierwszego postępku swego w podobnych praktykowanego okolicznościach przeciwko JmęPanu Putawskiemu Staroście Zezulinskiemu, Regimentarzowi Partyi Woyskowey Konfederackich popełnionego, Że podobnymże sposobem będąc od wspomnionego JW. Starosty, przez Trębacza y godnego Officyera zapraszany o kapitulowanie y wolne weyście, zamiast wysłuchania y rozmówienia się, za wystanym Officerem ognia dać kazał, w którym Trębacz na Placu został a pod Officerem Koń zabity; do tych zabrał się gwałtownych środkow, że ani widzieć się z JPanem Kommendantem chciał, ani go do Miasta dla rozmówienia się puścić pozwolił. Owszem zapamiętałe odwróciwszy Serce y oczy Swoie od tych obowiązkow ktore winien Oyczyźnie iako y Obywa

z Obywatelstwa, z Charakteru z Żołdu y Konserwacyi Swoiey, ktore wy-
nier z wyssaney Krwi Przodkow swoich Nayświętszey Religij, na-
ostatek wzgardziwszy usilnemi Ziemianow w Fortecy znayduiąc-
cych się, tudziesz Miasta y Klasztorow prozbami y remonstra-
cyami, a zniosszy się z Samym JPanem Starostą Lwowskim a do mocnie-
go y gorszącego narody w ochrydzie w postronnych podaiącego za-
brawszy się Uporu z pędził Garnizon, y Miasto przymusił gwał-
townie, do dawania żwawego odporu Woysku Konfederackiemu
z Samey tylko jazdy złożonemu, tak dalece że od godziny 7. z
wieczora dnia pierwszego Currentis gdy się zaczął attak, aż do go-
dziny trzey z rana trwać musiał y znaczna strata Ludzi z obydwu
woch Stron a osobliwie Konfederackich iuż z Wału po trzy ra-
zy zpędzonych, doszey nareszcie przyszedł nie uważney rezolu-
cyi, że już wracaiących się od Bramy Krakowskiey Konfedera-
tow, ścigaiąc rzęsistym z Armat y ręczney Strzelby ogniem, za-
palic puszkarzowi kazał Dworek naprzeciwko wałow przy kości-
le Jezuitow będący, a tym sposobem wiele przez ten pożar Świą-
nic Pańskich, Klasztorow, y Dworkow oraz Pałacow w perzynę pu-
ścił, do Nieprzyiaciela aby sukkursował znać dawał y ściągnąć-
go usiłował, iakoż pod czas attaku z Patrolem Moskiewskim
utarczka zaszła Konfederatow z odpędzeniem onego. JX Kapela-
naszego dla mszy S. naprzedmieście idącego, zabranego y do Mias-
ta wprowadzonego, na odwach do Kordygardy pod Areszt wziąć
kazał, tegoż przez dwa dni ignominiose trzymał, w tym zaś
Areszcie tyle przykrości z zgorszeniem prawowiernego Ludu do-
nieść dozwolił wysokiemu Charakterowi Kapłańskiemu, że nie
tylko Jchmść Subordynowani nato, ale też y Sam JP. Korytows-
ki, wizytuiąc Więzionego Xiędza, tak despotycznie łaianiem y
urąganiem prześladował iakby iakiego złoczyncę. Nakoniec
Sam JP. Sta Lwowski bluzniącemi Nayświętszą Religią usta-
mi łaia

Łajał y naygrawał, y gdyby poważne interpossowania się godnych
Ziemian w Fortecy znayduiących się niezaszły, Dłuższym Wię-
zieniem nieprzyzwoitym Charakterowi temu byłby trapiony ten
że śmię Xięża Kapelan, Ziemianow y Obywatelow usiłuiących
łączyć się do Konfederacyi, więzić y prześladować ośmiela się.
Ręka drętwieie do wyrażenia y okryślenia tak haniebney przeciw
ko narodowi Czynności Panow Korytowskiego y Sty Lwowsk. Jesz-
czą Obywatele Miasta wołaią Zemsty z Nieba na Przedmieściach,
Mieszkańcy Zubożeni Ogniem, upadaią przed Tron nayWyższego
przyczyny z poświęconych mu Świątnić, Niech się zapatruią wszy-
stkie narody parcyalne y nieparcyalne; Czyliż niesprawied-
liwie Żali się należy? y przyrownać do własnego Jaszczurkom przy-
miotu tey fatalney uporczywości y uczynionych krokow nadte-
mi wspoł Bracią y ziomkami, ktorzy do ostatniey wyniszczaiąc się
krwie kropli y Maiątkow na obronę Nayświętszey Religii y Praw
Narodowych, na zemstę niewinnionteli y tylo wyciętych przez nie-
przyiaciela obywatelow; Dlaczego ażeby wszelka ludzkość y postę-
ki skromne konfederacyi niebyły opacznym przed narodem y Oy-
czyzną zatłumione wytłuszczeniem, tey nad Lwowem nieszczęśli-
wości z pożaru wynikłey, powtornie y tak naysolenniey przeciwko
tymże Jmciom PP. Korytowskiemu y Staroście Lwowskiemu, iako zdra-
cym Oyczyzny Obywatelom Manifestuiemy się y protestuiemy.

Ignacy Potocki, Sto Kaniowski, Marszałek Grodu Ruskiego Zie-
mi Lwowsk. y Powtu Żydaczewgo; Swym y JWW. Marszałkow
Zprzymierzonych, Wwodztwo Ruskiego y Ziem Imieniem.

L. S.

Wawrzyniec Potocki Chorozy Znaku Pancernego i Regimentarz
R. Wolski J.W. y Kommendant.
Kazmierz Albin Lenarłowicz Rotchmistrz.
Jozef Pierchała Przedziecki K.G.R. K.W.S.
Świętosław z Głogowy Kopalowski R.D.K.S.
Franciszek Jastrzębiec Borowski R.P.K.

Excerp Lista

Excerpt Listu z Podola, między Portą a Konfederacyą wyliczaiący Umówione Punkta.

1mo. Iż ma bydź wieczny Allians między Polską a Portą tam defensive quam offensive zawarty w tych okolicznościach że ile razy Porta będzie miała woynę z Potęcyą z Polską graniczącą, Polacy maią Jey dodawać 100^{m} Woyska; na ktore żołd perpetuis temporibus Porta dawać przyrzekła; Jeżeliby zaś e Contra Polakom przyszło wojować z Potęcyą graniczącą z Portą, tedy Porta 200^{m} Woyska swego wpomoc ma dawać y na swoim żołdzie utrzymywać, wyiąwszy Prowiant y furaże, za ktore tylko połowę według umowioney taxy ma płacić. A jeżeliby Potęcya niegraniczyła z Portą, tedy Porta na 200^{m} Woyska żołd Polszcze powinna dawać poty, poki Woyna trwać będzie.

2do. Granice z Portą in Eo Statu wiecznie maią zostawać, in quo sunt według Sonancyi Traktatu Karłowickiego. Polska zaś w lewa y Ustępuie Turkom wszelkiey pretensyi do Siczy y Kijowa, Waruie zaś sobie reditionem Smoleńska, Staroduba Czernihowa y Inflant. Porta zaś niektorych Prowincyi na Wołoszczyźnie nad Dniestrem ku Czarnemu Morzu dla handlu pozwala Jure Feudi, bez ubliżenia supremi Dominij.

3tio. Polska iescze na zawdzięczenie Turkom za ofiarowaną sobie pomoc, ustępuie w Jassyr wszystkich Chłopow Hayzmaków, osobliwie z tych miejsc z kąd bunty powstały na Podolu y Ukraynie, oraz wszystkich Dyssydentow Szlacheckiego Stanu z ich żonami y Dziećmi. Oraz mieyskiego tych, ktorzy się pisali do Konfederacyi Dyssydentskiey, albo się pokazali iż w iakąkolwiek Intrygę y Fakcyą zdradliwą przeciw oyczyźnie wchodzili. Wyiąwszy Prima Capita Confoederationis, ktore zapewnie się nie z tych kary dotąd Konfederacyi Dyssydentskiey tanquam formaliter rebelles, maią bydź Secundum Arbitrium Rzeczypospolitey sądzeni y karani, iako nayprzykładniey. Kiedy to przyidzie do skutku, wznowi się

godny Pamięci

1a

Pamięci Zygmunta Augusta postępek z Glinskim y Jego adhe-
rentami, ktorych wszystkich iako przywiązanych do Moskwy
na zdradę Oyczyzny, Krol ten oddał tyże Moskwie w Poddań-
stwo, od Klejnotu y Prerogatyw Szlachectwa, Oraz od powrotu do
Oyczyzny na zawsze odsądziwszy.

4to Porcie także obiecano iest iż Tatarowie osiedli w Kraiu Pol-
skim ieżeliby chcieli przenieść się do Kraju Porty, niebędzie
naymnieysza czyniona trudność. A ktorzy w Polszcze zostaną,
ią mieć wolność swoiey Sekty. wzaiemnie Porta obiecuie: Jeżeli-
by z Kraiow Porty ludzie chcieli osiadać na Podolu y Ukrainie
Porta im tego niema bronić, etiam w machometańskiey Sekcie
Zostaiącym do Lat 15tu.

5to Gwarantuie Polszcze wolność ugruntowaną na przywilejach
Jagiellońskich y Religią dawno panuiącą. Nowa elekcya aby by-
ła w zupełney y żadney boiaźni niepodległey Wolności, nieexkludu-
iąc niy y teraznieyszego Regnanta, ieżeliby wolne głosy powtornie
na niego zgodziły się. Gwarantować także obiecuie wszytkie Prawa
ktore na Seymie wolnym staną dożące do ustanowienia Porząd-
ku, Podatkow, y pewney liczby Woyska, ktore dla wnętrznego
y zewnętrznego bezpieczeństwa Kraiu swego potrzebne Polacy uzna-

Deklaracya Cesarzowey Krolowey Jmści Węgierskiey

Nayiaśnieysza Cesarzowa Jmść Krolowa Węgierska, z wielkim nie-
ukontentowaniem wyrozumiała. Iż gdy Konfederaci Polscy pod
bytność swoią do Miasta y pod Zamek Lubowli, nietylko tam do
y w innych (: przez niegdyś godney pamięci Cesarza y Krola Węgier-
skiego z warunkiem każdego czasu wykupienia.) Zastawnych Spiskich
Miast Kontrybucye nałożyli, y nietylko wystawione Warty Lubow-
skie, ale Urzędnikow y Obywatelow tameczych do łączenia się z Kon-
federacyą namawiać ważyli się. Gdy zaś ten Jest niespodziany y
absolutny postępkow ktory czyniemy Prawu Cesarzowey Krolowey
Jmści w Obowiązności Zastawnych Spiskich miast, przynależą-
cy Nayw

1769. 17

Naywyższey Władzy y Jurysdykcyi, tudziesz Dobra Krolewstwa Polskiego iest przeciwny; Przeto dla Utrzymania Krolom Węgierskim Praw należących; tego wyciąga potrzeba; co też y Koronie Polskiey wiele na tym należy, aby takowym excessom zapobiezeć. Więc z tych przyczyn Cesarzowa Jmść nayłaskawiey nakazała aby przez wzgląd na ten Comitat spiski, y wszystkich w nim znayduiących się osiadłości, Temuż bezpieczenstwo przy granicy prowidować, iako y Jnnym Comitatam pogranicznym, woiennym naiazdom y niebespieczenstwa podległym. Dla czego iako w Jnnych pogranicznych Comitatach, iak y w Spiskim na Granicach Znaki Cesarskiego Orła wystawić y woyskową Liniią dla Odwrocenia Najazdow, a utrzymania Pokoju nayłaskawiey wyciągnąć kazała. Jako zaś Cesarzowa Jmć od naymnieyszey Jntencyi iest daleka, aby przez teraznieysze woienne okoliczności, w sąsiedzkie potrzebna przezorność, y dla obrony Dziedzictwa Krolewstwa Węgierskiego Granic wymkaiące opatrzności, a oraz przez Zastaw Cesarza y Krola Zygmunta wzięta na się obrona; Oraz sistema scisłey Obojętności, ktorą uroczyście dotrzymać zamyśla; iako też Prawa Korony Polskiey do wspomnioney Hypoteki y zniey tyże Koronie należące pozytki, miały ponosić szkodę, Tak Cesarzowa Krolowa Jmść w tey zostaie nadziey, iż na znaki naywyższey Jey władzy y dla obrony wszystkich Obywatelow Spiskich, y dla samey Rzpltey pozytku, wystawionym Carskim Orłom y Woyskowey Liniji od wszystkich tak Konfederatow iako y Jnnych należyty uszanowany będzie respekt, a przeto od wybierania Kontrybucyi wstrzymywać się będą. Jnaczey bowiem y przeciwnie wiedząc czyniących, aby Cesarzowa Krolowa Jmść przymuszona nie była Woysku swemu wydać ordynans, by gwałt gwałtem był poskromiony, a przeciwko tym ktoryby w rzeczony spiski Comitat zbroynie y Nieprzyiacielską Jmprezą wnijść ważyli się, deklaruie mnieyko dysarmowaniem onych, ale podług okoliczności, y surowie ukarać niezaniecha.

Z Warszawy d. 22.ª Junij.

Przyszłą Niedzielę JP. Maior Drewicz z Kommendą swoią tu przybył z Wołynia, z kąd maszeruiąc miał potyczkę pod Krystyanpolem z Konfedera

z Konfederatami z rowną z obydwoch stron stratą. Ktory wewtorek Ko...
woiuiąc wyieżdzaiącego ztąd Xiążęcia Repnina przeszłego Posła Mo...
skiewskiego, zzymże Xiążęciem Repninem y z Swoią znaczną Dywi...
ruszył był z Pragi, lecz powziowszy wiadomość iż Konfederaci okolicz-
nie po lasach znayduią się, wrocił nazad do Warszawy, zkąd do...
ro Dzisiay wziąwszy dwie armaty w założoną z rzeczonym Xiążęciem
Repninem ruszył podroż; Czyli zaś tenże przeszły Poseł do Peter-
burga, czy do Woyska przeciw Turkom jedzie? iest teraz tayno.
Tenże Major Drewicz z pomiędzy Kommendantow Konfederackich
których tylko dotąd dobremi y Woyskowemi uznaie być Kommen-
dantami, to iest dwoch JJ. PP.^w Pułtawskich; Augustowskiego y Zie...
lińskiego Starostow Bierzyńskiego y Ulejskiego.
Odprzeszły wtorek ludzi dworskich JmćP.^a Szeptowskiego Oboźnego Pol...
Koronnego z wszystkiemi Ich rzeczami y Papierami z Dworku XX.
Franciszkanow na nowym Mieście, w Nocy gdy spali, zabrała...
Areszt oskarzonych Możliwa, to o Kollitalienicyą z Konfederatami, ...
wybieranie się do Nichże, ale gdy Im to dostatecznie dowieść...
no być nie mogło, Oraz zadaniem się o to Ministeryi dziś z...
Areszti zostali Uwolnieni.
Wcześniej wtorek gdy do Konfederacyi Gostynskiey, Podjazd w Babi...
cach pokazał się y pod Wolą straże Ułanow Krolewskich zabrał ...
to Straże y Warty w Mieście tuteyszym powiększone zostały, a JJ. ...
mieli Łowczy Koronny z Pułkami Ułanow y JJ. Grabowski Halwin ...
z Regimentem Leyb Gwardyi gdzie iest Szeffem wyszli przeciwko ...
Konfederatom, a zaniemi kilka set Możliwy, tam ponieśli wiele Ułan...
ce y stracie to Ułanow to Kozakow, y Konfederatow, Możliwa powro...
ta na Pragę, a Konfederaci copnelisię, w tył o mil cztery do Socha...
wa przeciwko ktorym na całą Noc rzeczony JJ. Branicki poszedł...
Łogori, y tam pomienionych Konfederatow na dedniem Attakowa...
a kilkunastu wyłitowszy powrocił, Oco JmćP. Lipski Kasztellan ...
czyski dopraszałsię JmX.^a Kanclerza W.^o Kor.^e aby remonstrował Jm...
niem Jego Krolowi JmćPści. Ktore Prawo dało mu Moc Aby Woy...
ka

Rzpltey zażywał przeciw y na zgubę obywatelow? y że Oyczyzna Cztery Regimenta pozwoliła Krolowi Jmći dla Assystencyi Jego, teraz nie na Oppressyę Swoych Synow, kiedy Jm płaci Żołd Rzplita; to płaci dla Siebie, a nie przeciwko Sobie.

JP. Malczewski w Okolicy Gniezna znayduiąc się, a JP. Ułycki ponad Wisłe pod Toruniem, z Statkow Idących z Gdańska prochy y Ołowie Zabiera.

Z Piotrkowa. 15 Curr. Konfederacya Łęczycka w Sessyi znayduiąc się, iedni za Marszałka JP. Szczawińskiego trzymaią, drudzy JPa Całeckiego żądaią, wyrzucaiąc pierwszemu iakoby pod Konfederacyą uczynione zdrady, przeto tych Rotchmistrze z Dywizyami swemi ziachawszy się w dzień Sgo Antoniego w Łagiewnikach, nie chcąc się ieden drugiemu poddać y ieden z drugim łączyć złoczyli z Sobą bitwę, z Obydwoch Stron kilku zginęło, y wiele plezyrowanych zostało, gdzie JP. Kossobudzki Rmistrz z pod Dywizyi JP. Całeckiego godny y Serca pełnego Kawaler zginął.

Trwoga Repninowska z pierwszego podsunienia się Konfederatow pod Warszawę.

Wiecież o jakiey powiem wam nowinie.
Oto o wielkim Władaczu Repninie.
Ten Polskę trząsł, ten Krolem kierował.
A gdy bezpiecznie Prawa Gwarantował.
Mawiał częstokroć bez mozgu Polaki.
Juz Ich niewazył za fajkę Tabaki.
Po Senatorow Żołnierskie Stragi.
Zsyłał, a prosto pod Posłow Telegi.
Brał, więził, groził, Jebipna Mać wołał.
Zgubę wieczystą Oyczyznie gotował.
Coż zatym daley, słuchaycie ciekawie.
Znac daią, że się sunią ku Warszawie.

Konfeder

Konfederaci, aż ow wielkie Xiąże.
Z wielkiego strachu ogon pod się wiąże.
Macię do Broni, widzi że niewiela.
Zołnierzy przy nim więc bez prochu strzela.
Bieży do stayni y na Konia siada,
W pół iuż umarły do Krola przypada
Ratuy Krolu Pryiatela Twoho.
Szczo Ty Mi Zkazał, ja wsio zdziełał toho,
A teper Mene łachy iak Sobaku.
Wozmut, obiut Kanczukami Sraku,
Krol to zważywszy wypyta na Czaty,
Wiedzieć daleko są Konfederaty,
Gdy Ich opodal bydź rapport wspomina,
Dopiero Dusza powraca w Repnina,
Dobrześ tak Ruski, niebyło Polakow,
Traktować mnieby, Twych Durnych Kozakow,
Umiałeś sobie nad Szlachtą przewodzić,
Teraz cię pono za łeb będą wodzić.
Nieulękną się Dostoią w Ataku,
A gdy Cię złapią powieszą na haku,
Z ktoremi zawsze, Bog y Wiara wszędzie,
Za twą Zuchwałość, Was woiować będzie;
Z Lublina, JP. Bierzyński przechodząc tamtendy wybrał od
Miasta y Przedmieszczanow Złł Kontrybucyi, powyściu ktore-
go, dnia Piątego przybywszy JP. Zarewicz w 1800 Moskwy za-
raburm, od X.X. Jezoitow wziął 800 ft. Dominikanie dać w-
zbraniali się, ale gdy Przeor wzięty do Armaty został przy kiedy
kiedy Dominikanie zapożyczyć się musieli y dać Kontrybucyi ...
Podenczas z pozwolenia Kommendy tejże Moskiewskiey wszelkie-
go rodzaiu przykrości wyrządzała Moskwa w Mieście. wspomnia-
ny JP. Bu

Burzynski we 2m Ludzi Swoiey Dywizyi wraz z zabranym Woyskiem w Kommendzie JP. Czamarowskiego będącym udał się w Sandomirskie. JP. Pułaski Sta Zyżulinski poszedł do Litwy zabrawszy Butle Batalia, dla animowania tameczznych Obywatelow do czynienia Konfederacyi.

Z Krasnego Stawu d. 12 Cur. JP. Potocki Sta Kaniewski od Zydow w Krystynopolu zdradzony zatuszeniem tam będącyi a Utaionej y zasadzony po Domach Moskwy, gdy bespiecznie w 150 Koni przybywszy y do Kościoła wszedszy, raptownie od Moskwy otoczony, znaczneyszą część Ludzi straciwszy, ledwie z resztą y z Zyciem uieczką salwewał się, którego JP. Pułaski Sta Augustowski sukkursuiąc, a pod Dobalem [illegible] [illegible] Moskwę, we troynasob rewanżował.

Excerp Listu z Belzkiego d. 14. Junij.

Do doniesienia o attaku Lwowa dawnieyszego, to tylko przytaczam, że iuż Pułaski y z nim 14 Konfederatow będąc na Wałach, Adiutanta y innych Zołnierzy o pardon prosić przynaglił, ale Kenytowski Kommendant powziowszy wiadomość o Konfederatach iuż na Wałach, wziowszy z Obwachu Ludzi 60, sam osobiście wspięty na goły Pałasz, w drugiey mocą pistolet, z tym szedł umysłem aby lub od Jch, lub od swoiey zginął ręki; ale udało mu się że Konfederatow zwalow zpędził. JP. Burzynski w Belzie 3. szpiegow złapał, Zyda y Kozaka tamże po examinie, powieszono, u trzeci P. Ludwichowski Podkomorzyny Krzemienieckiego Brat, od Dominikana iakiegos od smierci wyproszony; Tenże Imć P. Burzynski w Zemborzycach pod Lublinem zabrał Oboz Polski, w Lublinie zaś wziął Kontrybucyi od Kalwinow fl 1000. od Lutrow fl 500. y od Zydow fl 1000. JP. Pułaski zaś poszedł ku Rubiszowu za ktorem Moskwa nie [illegible] [illegible] pokusiwszy się posała.

Z Bor[illegible]

z Bardyczewa d. 4 Czerw. Woysko Moskiewskie tam Obozem stoiące wysyła Kommendy swoie, y zokolic Parobkow młodych wybiera w mundury swoie przestraia exercytuie, a wtym Swoy Oboz pomnaża.

Od granic Tureckich donoszą że Woysko Tureckie Kommendy Weyzyra wielkiego tak Morzem czarnym pod Oczakow, jako też lądem Piesze y Konne pod Bender przyszło. Dyspozycye od Soltana Wielkiego wyszły, aby z Woyska Jego 250^m^ maszerowało do Moskwy, A z Marszałkiem Konfederacyi Barskiey Lit. sinskim pod Kommendą Potockiego Podczaszego Litt^go^ do Polski tak dla uprzywilowania tyjże Konfederacyi Generalnego obozu, jako y raz dla pociągnienia upornych do łączenia się. A jako wyszło Obwieszczenie JmcP^a^ Podczaszego Litt^go^ aby Obywatele Polscy od Mil 20. od granic oddalili się dla uniknienia Niebespieczenstwa które przy wchodzie Jch do Polski być może, gdyż Woysko Moskiewskie przy granicy stoiące zechce zabraniać wyiścia, takteż Pospolstwo Nasze z Tatarami od Kiiowa na Wołyń co żywo wynosi się.

Uniwersał JmcP^a^ Putaskiego Starosty Augustowskiego

Franciszek Xawery, na Pułasiu, Kostrach, Grabowce, Pułaski Starosta Augustowski, w Konfederacyi Konnney Ziemi Przemyskiey Marszałek.

Wszem w Obec y każdemu z osobna komu otym wiedziec należy, osobliwie JJW. JWielm. WW. Jmciom Panow Dygnitarzom, Urzędnikom, Officialistom y całemu Rycerstwu Wdztw. Ziem y Powiatow Prowincyi Wielkiey Lit^o^ przy oswiadczeniu prawdziwych chęci y usług moich do wiadomości podaię. Jż za nayswiętszym wszechmocnego Boga rządzeniem, my Obywatele Rpplitey zkonfederowaney, zbliżyliśmy się, w Kray ten z Portą Woyska Konfederackiego chęcią przez dopełnienie zaprzysiężonych Bogu y Oyczyznie Obowiązkow, Przeswiet

20

Przeświętey Prowincyi W. X. Litt. gorliwym o Wiarę y swobodę Oyczystą Obywatelom, Krwią y Życiem dopomodz do wspolnego przeciwko Rozpostartym w Kraiu Naszym Nieprzyiaciołom, iednoczenia Sprzymierzenia y Konfederowania. Dawaliście JOO. JWW. WW. Przeświętey W. X. Litt. Obywatele w czasie naytrudnieyszym y nayniebespiecznieyszym męzne dowody, iż iest dla was rzeczą naymilszą dla Boga Krew rozlać, y dla uszczęśliwienia Narodu łożyć maiątki y Życie, lecz zuchwały nieprzyiaciel, wielością Zołnierza Kray napełniwszy, pożądanego tey zbawienney czynności niepozwolił ukutkowania, A w małey liczbie zgromadzonych Skonfederowanych Obywatelow, Mocą y Potęgą rozproszył, przymusiwszy niektorych iż dotąd w Zagranicznych kutaią się Panstwach. A z utęsknieniem tey pożądaney oczekuią pory ktora miła podać sposobność powrotu w Kray Oyczysty z powstaniem przeciwko wszystkim uciskaiącym Wolny Narod gwałtownosciom. Już się nad nami zlitowała przedwieczna Opatrzność po sprawiedliwym za wcielo... nasze przewinienia ukaraniu, w tey nas zostawiwszy sposobności że dziś bespiecznie (dotąd w Wymuszonym trwaiąc milczeniu.) w tym iednomyślności spoiem, możemy bez boiazni iawnie całemu swiatu pokazać: że wolny Narod Krwią Przodkow nabyte szacować umie swobody niewzdrygaiąc się, przelaniu krwi dla naszey przytomności Wiarę S. y swobody Oyczyste ugruntować y ubespieczyć, na zawsze w tym ocaleniu; w iakim Przodkowie nam zostawili, zapraszamy więc Was JOO. JWW. WW. Przeświętey Prowincyi W. X. Litt. obywatele, Na Miłość Boga y Uciśnienie miłey Oyczyzny zaklinamy przybywaycie iako nayprędzey do tego Dzieła, do ktorego Bog sumnienie y obywatelstwo powołuie. W ktorym potęga Woyska Nieprzyiacielskiego, mimo wastey usiłowania wmoc w ten zbawienny dotąd niedopuściła związek powstawaycie w raz z nami przeciwko nieprzyiaciołom Boskim y Oyczystym, Wszak dawniey obiecywana dziś pomoc sąsiedzkich Potencyi skutecznie doznana oddaliwszy podłą boiazni dostatecznie Was zachęcić powinna. Krew wspoł

Braci

Braci Naszych dla powszechnego Pożytku przelana, spodziewamy się że iuż obywatelskie Zagrzała Serce, ile że Zbliżył się ten czas, w ktorym przeciwnosc publicznemu czynieniu Naynie bezpieczniyszej, a obojętnosc Naymniewinnieysza Zaboroniona; Wy JOO. JWW. WW. godni wiekopomney Sławy mężowie, na odgłos Konfederacyi Barskiey brališcie się odważnie pierwsi do tey obrony a okrutną nieprzyiacioł mocą z własney wyzuci przymuszeni dotąd w Cudzych Panstwach y Zakątnych Mieysach szukać własnego Życia ubespieczenia, powracay bezpiecznie do własney Oyczyzny, do swoich Włosćiw y Dobrow spieszcie się oglądać wspol Ziomkow y Obywatelow, ktorzy Was Uteschnieniem wyglądaią, skwapcie się konczyć to dzieło ktore go zaczęciem wsparliście Oyczyznę, a Narodowi y sobie przyczynilišcie Sławy. Ciebie y waleczne Rycerstwo Woyskowe w Summiennosci y odwodze waszey zaufani, wzywamy y zapraszamy Was, azebyście zmocnili to Dzieło, ktore koncem Uszczęsliwienia publicznego nastąpiło. Wszak wy piersiami y Orężem w nayprzykrzeyszym razie zastaniać Oyczyznę zwyklišcie dacie z teraz iawne Swiatu dowody że Życie u was stawne za naszych Polakow męstwo nieodwłaczaiącie skwapliwym krokiem wypłacać się coscie winni Bogu z Katolictwa, Oyczyznie z Obywatelstwa; Wy zaś JOO. JWW. WW. MMPanowie y Bracia, ktorym Bog z opatrznego starania pozwolił tey sposobnosci że nadworne trzymacie Milicye, przekładaiącie Interes, przekładaiącie Interes publiczny nad prywatny, a dla pomnożenia sił Woyska Konfederackiego, przybywaiącie do Nas iako nayprędzey tę milicyę do woyska Konfederackiego przyłączaiącie iako nayspiesznicy. Azeby zaś od tego powszechnego w Oyczyznie

ni

Czynienia chciał bydź dalekim niełączyć się, nie Konfederować, y tym Braterskieym wzgardził Zachęceniem, takiego podług prze- pisow Aktow Konfederacyi y obowiązkow przysięgi, za Nieprzyia- ciela Oyczyzny poczytamy; bo to iest naszą zaprzysiężoną powin- nością; z temi zaś ktorzy są wspołecznikami Naszemi co w ten Zbawienny Związek y Konfederacyą Weszli lub w szczyrego w- niścia maią nieomylną ochotę, postępuiemy iako Nayłagod- niey, niech dobra Ich y Maiątki niedoznaią Żołnierskiego Upry- krzenia, starayrny się potrzebney iednomyślności z poczem- Wzglem, ażeby w Sercach y Myslach Naszych Żywa kwitła pamięć, że w sprawie Boskiey y Oyczyzny, Miłość Boga powin- na bydź Celem y przewodnikiem a publicznych czynow Cel. do powszechnego Oyczyzny zmierzać powinien uszczęśliwienia; Pracuymy wszyscy iako Naywierniey około Wiary S. wolności y Praw Narodowych Ubespieczenia. W tym zaś dziele będą- cy Kochaymy się iak iedney matki Synowie, Cieszmy się bez zazdrości z powszechnego y szczegulnego Wszystkich z przymie- rzonych powodzenia niech szczęśliwość będzie iedną pomyślności wszystkich do czynienia czego przykładaymy się szczyrze według Naszey Wolności y Możności: My zaś, ktorym Obywatele iako- gokolwiek pozwolili pierwszeństwa, starayrny się dokładnie ażeby postępowanie Nasze y tych; ktorych Bog rządem na- szym Uczynił podległemi, niewyciskało płaczu y narzekania Ubogich Ludzi, bo ta okropną Nam y całey Oyczyznie ziednać mo- gą Skutki, postępuymy tak z nimi; iakbyśmy życzyli żeby po- stępowano z nami, gdyby Bog chciał Nas mieć w Ich Stanie. Zapomniymy o sobie, a czynienia Nasze y życie poświęciwszy pub- licznemu pożytkowi tak rozrządzaymy, ażeby były tylko tey tak wielkiey sprawy Boga y całey Oyczyzny łączące się. Gdy

wie

Gdy nastąpi, prawi tey nieomylney prawdy bydz Możemy, iż Bog niewinności Summienia Naszego pobłogosławi y sprawi że będziemy godni życiać powszechnie dla Całey Oyczyzny uszczęśliwienie. Działo się w Obozie pod Brześciem Littm̃ Dnia Miesiąca Roku P. 1769.

Franciszek Xawery Pułaski Stº Augustowski Marszałek Konfed. Ziem przemyśl.

(L. S.)

Przestroga Polityczna y Statystyczna do Obywatelów przy Wierze y Wolności Czymiących, Walczącemu o wolność y Religię prawowierną Narodowi nie dosyć iest na waleczności Jarzmo niewoli zrzucić usiłujący, rowni koniecznie potrzebna iest y rostropność Ukryte Nieprzyiaciela Zdrady, obłudy, y podeyścia odkrywaiąca. Zwłaszcza gdy Potęga nieprzyiazna, że daleka Złożeń Swojey potęgi y Ambicyi o zgubę iakiego Narodu Zprzysiężona, nietylko otwartey mocy, ale y Skrytych, a tym niebespieczniejszych sposobów kształtnie używa Sposobów; do zachowania przywłaszczonego nad Nim Panowania y utrzymania go w tey podległości y upodleniu: w którym go czasów nieszczęśliwość, to nieprzezorność radzących; to y naybardziey wyniosłość lub Zemsta, własne nad publiczne pożytki przekładających, obywatelów przez stopnie pogrążyła.

Jeśli w tym okropnym przypadku, zacny lecz nieszczęśliwy Narodzie Polski. Grubiańskiey y Tyrańskiey Potęgi Rossyiskiey postępowania z tobą sposob obudził Cię, nakoniec, z poznaczney Części letargu, y przywiodł do ostatniey rezolucyi podniesienia broni, ku ratunku uwikłaney iuż zupełnie w niewolnicze Pęta Oyczyzny podźwignieniu rzeczy naydroższych, Wiary y Wolności, zupełnie zdeptanych y poniżonych. Pokazuie Bóg moc naramienia Swojego, gdy przeciwko tak strasznej Potędze, garstkę Duszą walecznych, Nowych w Polszcze Brutusów, Decyuszów, iuż dni, iuż roki utrzymuie.

Skrytym wyrokow swoich rozporządzeniem wzbudził wielką wschodu Potęgę

gru
Potęgę, na zemszczenie się nad putnocną za złamane y zgwałcone Nay-
większe Narodow Prawa y za przywłaszczoną nad wolnym Narodem
Tyrranią. Bądźcie dobrey myśli; ma o Was Pan zastępow pewną
Opiekę, tylko ucisłami na przyszły Czas chce Was uczynić ostrożne-
mi, Rządnemi i walecznymi. Dopuścił na Was wydania Wiary y
Wolności, aby Was nauczył o Obie być gorliwszemi.
Dosyć że na tym? dosyć że abyście w Liczbie y w ćwiczeniu się
Woiennym, pomnażali? Przebog! otworzcie oczy a doyrzycie iasnie
Że wam zostaią do zwyciężenia naynie bespiecznieysze Nieprzyiacioł
waszych Sztuki.
Wyieżdża z Warszawy y z Polski X.[że] Repnin a wyieżdża: Krwią ty-
sięcow Swemi rozkazami pobitych y pomordowanych wspoł Braci wa-
szych Okryty Tyran, Prawa Narodow Gwałciciel, wiary y Wolności,
Kleynotow Waszych wydzierca, Imienia Polskiego wzgardziciel y
od początku Polski nayzroszszy, nayzłośliwszy Nayhardzieyszy JEy-
Nieprzyiaciel y prześladowca od podobnych tylko sobie Załowany.
Wyieżdża, nie cieszcie się zbytnie, y owszem gdy ręce bronią uzbro-
ione trzymacie, Uzbrayaycież Oraz y Umysł roztropnością, przeyrze-
niem, y ostrożnością.
Ten ktory dzikiego Tygryssa Zastępuie Mieysce iest chytry Lis.
Nowy Poseł, prawda że Człowiek Słodki, wielkiem doswiadcze-
niem, temperamentem, reflexyą łagodną, lecz pamiętaycie: że y
ten Russinem iest wrodzoną ku Polakom niechęć y wzgardę no-
szącym Ministrem y Posłem iest Monarchini w zapędach swey am-
bicyi niepohamowaney, ktora Za punkt honoru y Sławy sobie Zało-
żyła, swego dokazać y Swą w Polszcze robotą utrzymać, to iest
Utrzymać Was na Zawsze w Swey niewoli y Poddanstwie.
Nie kochał was tamtym iawnie, ten skrycie nienawidzi. Jawnie
się tamten srożył, ten śmieiąc się srogie na Mordowanie Was y
wytępienie, ukazy podpisywać będzie. Tamten zuchwałością ko-
wał Was w Kaydany, ten głaszcząc, Uzmawiaiąc, Perswaduiąc
prowadzić was będzie w tęż same pęta; Tamten Broń w Garść wz-

Zał.

Wasze wrażał, ten słodzić będzie truciznę abyście tym chętniey
połknęli. Zdałem ci to do czynienia mieć będziecie nieprzyiacie
lem, który zna Was z dawna: Jeście Narodem zbytko= wiernym
pozorami przyiaźni y przychylności podeyść się daiącym; Zna=
On nas y was mowię: że więcey po was wskurać można grzecz
nością, Namową, przymileniem y Uięciem, niżeli Jukiem, na
ciskiem y grubijanstwem. Czyście wszyscy iednostaynie, ie złośc
Jarzma Rossyiskiego pod Rządem Repninowskim ten stara
się będzie wydrzeć wam jednomyślność, podzielić zdania wa
sze o przyiaźni Rossyiskiey. Gdy więc dokaże poróżnić zda
nie y czucie Narodu, z różności zdania poydzie różność Inte
ressow, y czynności, a z tych: Nayszkodliwsza w swych nieszczę
śliwych skutkach Braci przeciw Braci Zapętrzenie. Tam ten gło
śnem okłowaną machinę, gwałtem utrzymywał, y według swego
Stylu y zwyczaiu, ani Jota nie ustępował, w tym tylko od Pola
ków godzien pochwały y wdzięczności, że Jch swemi Okru
cieństwy obudził, z Omamienia o protekcyi y opiece Rossyiskiey wy
prowadził, y dał poznać srogość Moskiewskiego Jarzma; Ten po
wolnieyszym się pokazywać będzie, y znaiąc skłonność Narodu
chętnie może zezwolić na to, co namiętności powierzchowney
dogodzić może, aby istotnie dla swey Potęgi, wytargował ko
rzyści władania Zawsze Losami waszemi.
Otwierz, iakim, iuż trzeci Jmieniem tę swoią Politykę y
obłudę? oto niesłychanym dotąd. Modyfikacya. Już to Słow
kiem po Warszawie, iuż y po odległych rozlega się prowincy
ach zaniesione przez Ludzi wrażey instrumenta Jnteressom
Moskiewskim służebnicze. Już Czarni którzy niedawno
Hasłem zdradliwym: Uchylenia Despotyzmu Poprawy Rządow
Zniesienie przemożności, uspokoienia wewnętrznych rozterków
pod wystawioną Chorągiew Protekcyi Rossyiskiey Kilkadziesiąt
Tysięcy Narodu zgromadzili, aby tylesz resztą Narodu y całą po
tomnością uczynili Niewolnikow. Cóż mówię Sam Apostołow

Modyfikacy

Modyfikacyą opowiadaią. jako iedyny zbawienia Srzodek y ostat-
nią deskę, na ktoreyby tonącą Oyczyznę do portu Szczęśliwości.
y uspokoienia wynieśli.
Przebog! niedaycie się łudzić temi matactwy. macie świeże Sku-
tki tak wystawioney Protekcyi; Niewolą Morderstwa, Okrucieństwa,
Srożey iak nad Niewolnikami iuż pobitemi wyrządzone, Tęż
same z Modyfikacyi Praw Seymu Traktatowego, y Gwaran-
cyi, Czekaią Was y całą potomność. Niewierzcie temu nigdy
aby Moskwa po tylu wyrządzonych y wyrządzanych aktualnie gwał-
townościach, miała co dla Was z powodow ludzkości y przyiaźni
wyświadczyć Dobrego. Jezeli iakowe umiarkowanie oświad-
czać będzie, uczyni to niechętnie przymuszona, Czuiąc na Karku
mur ratuiący Nas potęgi. Lecz byleście przez zgodę znią pozwo-
lili choć iedną Nogą zostać w Interessach Rzpplitey, wroci się ona
za Lat kilka, lub kilkanaście y wskrzesi Dzisieysze pretensye, upat-
rzywszy porę, kiedy się ieszcze albo lepiey znami, albo Potencye Nam
przyiazne czym innym zaprzątnione, wesprzeć nas przeciwko-
Jey mocy, albo niezechcą, albo niebędą mogły. Teraz czas, te-
raz pora, kiedy cała Europa iawnie pokazuie, że nieograniczoną
Moskwy ambicyą, upokorzoną widzieć pragnie. Teraz mowię
czas y pora; zerwać z Moskwą wszystkie pełne niesławy dla
Polski obowiązki, wyrzec się Jey opieki y przyiaźni wswych
skutkach zdradliwey; wygładzić doszczętu Jey te roboty, poglą-
dać iako naprawdziwszych Oyczyzny Nieprzyiacioł na Jey dotąd z-
dawna przyiacioł, Nakoniec wystawić mocnieyszy iak między Cry-
nami a Tatarami Mur na wieki Nas od Moskwy oddzielaią-
cy, to iest pamięć poprzedzaiących Jey nad Polską okrucieństw,
złączoną z nieubłaganą y nie zwyciężoną zdradzieckiey przyiaźni
Moskiewskiey w Wnukow y Prawnukow nienawiścią;
Zakreśliście na tak chwalebny Koniec pełnym heroizmu począt-
kami w Waszych Zprzymierzeniach idzcież statecznie drogą chwa-
ły dotąd pożądanego Celu, ani się daycie sprowadzać z niey Obłu-
dnością polityki. Na toż to bowiem krew byście lali? Nato

Fortuny

Fortuny, Życie domy, Dostatki y wszystkie poświęcali? Żebyście tak drogim Kosztem kupili sobie Modyfikacyą Moskiewskiey? Nato byście się bili; nato ginęli? Nato przyiaznych Potencyach o pomoc y ratunek wołali? Nato Jch wsparcia doznawali? Żebyście dostąpili? Modyfikowaney Niewoli? Modyfikowanego Moskwie poddaństwa, y Modyfikowaney nad Sobą Tyranij dostąpili? Coż by nato rzekła Europa? Co przyiazne Mocarstwa? Co nastąpiąca Potomność? pewnie nic co innego, tylko co Tyberyusz o Rzymianach ostatnich czasow konaiącey Wolności, O Gentem ad servitutem natam! o Narodzie! do Ruzebnictwa, do Haydukow y niewoli stworzony, ktory Sam pod Jarzmo Karku skłaniasz Zostawmyż Cię upodobanym twym Losom.

Żeby Więc koszta, Zabiegi, y wylewy Krwie waszey, nataki okropny nieprzyszły Koniec, protestuycie się iak nayuroczyściey przeciwko tak bezecney y niegodnym Dusz do Wolności urodzonych Jnsynuacyom. Patrzcie iak na Głowy Niewolnicze przedayne wyrodki, Krwie Polskiey, ktoreby w Was wmiaty wmawiać fatalną na zawsze Modyfikacyą, ktoraby Was okropnieyszym nad poprzedzaiące wystawiła pośmiewiskiem uwszystkich Narodow, y Uczyniła niegodnymi ani Jch pomocy, ani nawet politowania, a godnymi wszelkiey wzgardy y odrzucenia Liczby cnotliwie myślących Obywatelow. Urodziliście się do Wolności, macie Prawo do Wolności. Zginiecie za Wiarę, giniecie Zato Oyczyzny Niemasz więc srodka, tylko, albo Żyć, albo Umrzeć, z bronią w ręku, y zupełnie być bez Modyfikacyi wolnemi y Prawowiernemi; Kto z Modyfikacyą wolny lub Prawowierny ten nigdy prawdziwie iest wolnym ani Prawowiernym.

Z Erlangen. donoszą, że Krol Jmć Pruski, ściąga 40^{m} Woyska swego pod Krolewiec.

Od Dunaiu piszą iż Woysko Tureckie, ktore z Konstantynopola wymaszerowało

24

Wymaszerowało, przeszło 200no Ludzi wynosi y że według wszelkiey Okoliczności do uspokoienia zaczętego z Moskwą nieprzyiaćielstwa, pozorney niemasz nadziei. Mniemaią że Intencya Woyska Jurockiego iest, przez tartaryą Krymską do Kraju Rossyiskiego wkroczenia. Przydaią y to że Interess Egiptu, ktorego Obywatele przy teraznieyszym niespokoynym czaśie, y spod Władzy Portywybiiaiąć się usiłuią, niemały obrady Dywanu pomnoże.

Z Wiednia d. 6. Junij, według Rzymskich Listow, tak nagłe obranie Głowy Kościoła S. tudzież u Pospolstwa tamecznego znalazło wiarę, w Dostach zaś tak Domu Bourbonskiego iako y innych osobliwsze sprawiło ukontentowanie, ktore skutkiem chwalebnego interessowania się Kardynała de Bernis, Francuzkiego być iednostaynie uznaią.

Z Angielskich Listow Constat że Dwor tameczny wielkie przykłada starania, aby zawikłane aż aktualną Woyną Potencye, to iest Rossyą y Portę iako naysłuszniey pogodzi dozwalaią iuż, aby Francya w Interessie Polskim, Medyatorką była.

Z Warszawy d. 29. Junij Kommissya Woyskowa Koron. odebrawszy Sztafetę z Kamieńca od Gnała Witte Kommendanta Forteczy tameczney, z doniesieniem: że Xżę Gallyczyn Feld-Marszałek Moskiewski przyszedł z obligacyą, aby gdy od Woyska Tureckiego przynaglony będzie do reyterowania się, mogł być wpuszczony do Fortecy, w tey mierze Kommissya złożyła Sessyą, dawszy nagarę Kommendantowi, że iuż był wpuścił Xcia Gnała Prozorowskiego z kilku Officierami do Fortecy, zaleciła onemu mocno aby był ostrożnym nie wpuszczaiąc od tąd ani Moskwy, ani Turkow.

Die 20 Curr. przez Sztafetę nadesłał tu ordynans JO. Brzostowski Marszałek Konfederacyi Sochaczewskiey y Sieradzkiey do wszystkich

Wszystkich Gnrłow-Szeffow aby pracij 20a Julij z Regimentami
swemi stawali do Obozu pod Łowicz; w tey mierze zaszła K-
missyi Woyskowey Rada, na ktorey stanęła Conclusum że wten
czas Regimenta poidą na rozkaz Konfederacyi, gdy Gnrlny Mi[...]
Konfederacyi stanowszy Swoie wyda ordynansę.
Moskwa z Torunia, Poznania, y innych mieysc z Wielkiey Polsk[i]
przymaszerowała pod Warszawę, o mil 9. rozlokowawszy się p[od]
Kommendą Gnrła Appraxima, Xiążąt Gallczyna y Wołkonskie[go]
Putkownika, ktora ztąd przeciwko Konfederacyom roznym rozsył[a]-
na będzie. Po wyyściu Moskwy z Poznania (: ktora przed wyy[ściem]
swoim ztamtąd Kontrybucyą wybrała :) Obywatele tameczni D[y]-
syzdenci wynieśli się do Szląska.
Z Kutna scanter doniesiono: że pod tymże Miastem JP. Ma-
torski Marszałek Konfederacyi Gostynskiey odprawił Potyczkę
z Moskwą z Kommendy Xcia Putkownika Wołkonskiego, w ktor[ey]
cała Jazda Moskiewska zniesiona; y Piechota mocno nadgubio-
na, została, dwie Armat postradawszy. Tey Kommendzie na Su-
kurs szedł z Połocka Gnrł. Czartoryski, ale Konfederaci odebrawszy
wzaiemnie Sukkurs od JP. Szpakowskiego Marszałka Konfederacyi
Sochaczewskiey, Sukkursuiącego Gnrła Kommendę znacznie poraził[i]
tak dalece że w tych obu potyczkach Moskwa przeszło 400 ludzi stra-
ciła y niemało Bagażu, a Konfederaci nay więcey 50. utracili ludzi.

Manifest, JP. Kraiewskiego Marszałka Konfederacyi
Ziemi Wizkiey.

Actum in Curia Regia Rozanenß Feria 2da pridie Festi S. Antonij
de Padua Confessoris Ao Dni 1769o Idest die 12a Mensis Junij.
Przed Urzędem y Aktami ninieyszymi Grodzkiemi Starościń-
skiemi Rozanskiemi, stanowszy osobliwie JP. Kazimierz na Wyso-
cie Kraiewski Pułkownik Kawaleryi orderu Krzyża S. od Ka-
wiey Konfederacyi Prowincyi Małopolskiey, do Prowincyi Wiel-
kopolskiey Poseł, Xstwa Mazowieckiego Skonfederowanego Ziemi Wi-
zkiey Marszałek, na przeciwko Xiążęciu Repninowi Posłowi Ros-
syiskiemu tudzież Woysku pod iego Kommendą Zostaiącemu

Tak że

Także przeciwko wszystkim osobom, czyli Kraju Polskiego iakieykolwiek
Godności Obywatelom niżey specyfikowanym, z wspomnionym Xiężem Rep-
ninem, albo z Woyskiem Rossyskim w czym kolwiek na upadek Wiary
S. K. R. z dawna pamięcy y na zdradę Oyczyzny, tam dyrekte quam indi-
recte iedność trzymaiącym, Solemniter manifestuie się y protestuię, Oto:
iż wspomniony Xiąże Repnin y Woysko Rossyiskie pod Jego Kommendą
zostaiące, niejako wolnemu Narodowi od wieków początkowych żadnego
Absolutyzmu nigdy nieznaiącemu, napodobieństwo iakiego Kraju zupełnego
zawoiowania, od zaczęcia teraznieyszego panowania (: wymowić y opi-
sać trudno:) rozkazuiące, a przez niezwyczayne sequestrowanie Senatorow
Wodza y Posła, Dygnitarzow y rożnych zacnych Patryotow Polskich
rożney także godności gorliwych Mężow dla utrzymania w dawnych
obrzędach y stocie Wiary S. K. R. (: bez ktorey nikt zbawieniem Du-
szy uszczęśliwionym być niemoże:) Oraz Praw Kardynalnych Za-
wymyśleniem nowych z gruntu przewroconych, z Konfederowanych
rożnym Tyrańskiem sposobami przez Zaboystwo w Kraju żadney de-
pendencyi ani gwarancyi nieznaiącym, mieć niemogącym ani
chcącym, y poczyniono gwałty, agrawuiące, ruiba y iawnie naiprzestępsze
zagdy wolny narod przez zapobieżenie dalszym juz się znieść niemogą-
cym nieszczęśliwościom przyzwoitych przez z Konfederowaniem się po wszyst-
kich Ziemiach y Stach w Oyczyznie własney chwycił się sposobow, te-
dy zaraz nieodwłocznie po drogach, rożnych mieyscach y domach włas-
nych, naieżdżać, grassować, rabować, osoby bez względu na zaszczyt
Tyrańsko wiązać, bić, więzić y zabiać; Aliis iedne przez wydzierania
tranzakcyi, drugie przez zabieranie z Kancellaryi Uchwał Stanow z Kon-
federowanych (: mianowicie Xtwo Mazowieckie Ziemi Wiskiey, Łomżyń-
skiey, Nurskiey :) y innych: gwałcic Woysko Moskiewskie Kommendą
ważyli się.
Zaś wyżey namienieni Obywatele, bez względu na Boga, Pana nad
Pany, Krola wszczegulności nad Krole, Stworce y Zbawiciela Swia-
ta, ktory Zycie Fortunę, Honor, Koronę y Zbawienie dać y odebrać mo-
że, bez względu oraz na Oyczyznę, ktora z Miłością w Wszystkich
wiernie od wszystkich Narodow postronnych zazdrosnym na

Swy

Swym tonie w Nadziey pozyskania wdzięczności, Każdego z nas
pielęgnowała; Zobowiązanym Xiem Repninem y Wysłaniem Ros-
syiskim w zdradliwe dla Oyczyzny Rady, Praw Nowych wymy-
ślenie, Podatków nieypraktykowanych Stanowienie, Poczciwych
lantow Szpiegowanie, onych wydawanie, Jurysdykcyi Nowych O
y wszelkich podczas Konfederacyi Ninieyszey attentowania, Spo-
sobow na Zgubę Kraju y własnego Narodu dodawania, Wd
wać się, łączyć się, y znosić usiłowali, y rożne Crimina status
pełniali.

Mianowicie Xże Jmć Prymas przysięgą y Prawem obowiązany,
ny, ażeby, postrzegszy w czymkolwiek Paktów Conwentów nadw-
rężenie, przepisanych sobie Prawem chwytał się sposobów; w tym
winności swojey dotąd niedopełnił, y nie niezachował.

Xiążę Czartoryski Kanclerz WXL. y Wwda Ruski, niedosyć że
ną czynnością swoją; w czasie poźnieyszym dowieść mającą się
iakiey nigdy niesłychaną od Narodu Polskiego ile wolnego
cą Gwarancyą wystarali się, aprzeto niną całey Oyczyzny stali się
ale nawet bez względu na własne Urodzenie, słysząc y Widząc
bez przestanne wspoł Braci swoich, gorliwych za Wiarę S. K.
y Oyczyznę Patryotów niewinne Tyrańsko Krwi rozlanie, zatamo-
wać tak nieypraktykowaną srogość niestarali się, y owszem sa
Instrumentem.

Xże Jmć Podkomorzy Kor. niedosyć że zwyżey obwinionemi
wszytkie wchodził czynności zapomniawszy przyrzeczenia Kro-
Jmci wte Słowa Narodowi na Seymie oświadczone, Nonpo-
nitebit Vos me fecisse Regem przeciwko temuż Narodowi Wia-
S. y Oyczyznę, y sprawiedliwie przez zKonfederowanie się y pr
nieprzyiacioł wymuszone hazardy, od ostatniego Upadku broniącemu
Ordynans na Wylanie Krwi wspoł Braci Naszych, JP. Brani-
ckiemu Łowczemu Kor. podpisać ważył się

JOO. JWW. Biskupi y Jnni Senatorowie et in ministerium w

dzęcy

we

Wchodzący, Prawami z dawna y Juramentem dobrze dla Oyczyzny radzić Upadku Wiary S. K. R. y teyże Oyczyzny bronić obowiązani; niedosyć że w pośrzod rad Publicznych, wielkich Senatorow y Posła Zelantow, w niepraktykowany arészt wziąć y Ablegowac Woysku Rossyiskiemu Dopuścili, ale nawet dla prywatnego Zysku doczesnego, sposobow do Dalszey ruiny Oyczyzny dodawać nieprzestaią.

Jchmość P.P. Branecki Łowczy Wielki Kor. y Szczepkowski Oboźny Polny Kor. niepoznawszy w tym swoiey powinnosci; że przynaymniey rownie z Konfederowanymi, Stanami Bogu y Oyczyźnie winni gorliwosci y ratunku, Przyrzeczenie w społ Braci swoich zbawienną myślą rządzących się; odebrać a odebranemu z pohanbieniem, Kościołow Polsk, Boskich Stanu niewinnego y ruyną Kraiu z pilną exekucyą zadosyć czynić ważyli się.

JO. Xiąże Jmć Wda Wilenski Radziwiłł Marszałek pseudo Konfederacyi przeszłey Koronney z innemi w czynności z nim wchodzącemi JWW. Marszałkami ac w Konstytucyą ostatniego Seymu, na zgubę Oyczyzny y Wiary S. podpisać ważył się.

Jchmość P.P. Kommissarze; iako to: Ostrowski Biskup Kujawski, Xże Jabłonowski Wda Poznański, Twardowski Wwoda Kaliski, Podoski Wwoda Płocki, Lipski Kasztelan Łęczycki, Młodziejowski Kanclerz Kor. Potocki Wwoda Kijowski, Czacki Wwoda Bełski, Gozdzki Wwoda Podlaski, Jabłonowski Kasztelan Wiślicki Giedroycz Biskup Inflantski, Oginski Hetman W. Littᵒ Sołłohub Wwodya Witebski Burzynski Kasztelan Smolen. Brzostowski Kasztelan Połocki Czartoryski Kanclerz W. Littᵒ Borch Podkanclerzy Koronny, Wessel Podskarbi W. Kor. Sanguszko Marszałek Nadworny Wo X. Littego Brzostowski Staᵒ Bystrzycki Marszałek Konfederacyi Jenerałney Litty. Gurowski Pisarz W. Kor. Wessel Sta Golubski, Kasper Lubomirski Wdzic Krakowski, Szydłowski Ostateczny Kasztelan Mazowiecki, Szydłowski Stolnik Prasnyski, Malczewski Pułkownik Regimentu Bułhawy W. K. Dominski Kuchmistrz Koronny. Poniatowski Podkomorzy Koron. Kraciewski Instygator Koron. Sobolewski Łowczy Warszawski

Radziwiłł

wee

Radziminski Podkomorzy Sochaczewski, Czapski Podkomorzy Ch
minski, Piwnicki Miecznik Ziem Pruskiey, Branecki Łowczy
Koronny, Gadomski Podkomorzy Sochaczewski, Wielopolski Marszał
tek teraz Nadworny Kor. Wielopolski Chorąży Koronny, Małachowski
Referendarz Koronny, Wodzicki Sta Stabnicki, Ożarowski Genrł. W.
Koronny, Skorupka Podczaszy Drohicki, Potocki Sta Lwowski Bul
ski Genrł. Adjutant J. K. M. Błażewski Podstoli Żydaczewski, Po
ki Poseł Halicki, Sosnowski Pisarz Polny Litt. Styplowski Ob
ny Polny Koronny, Karwowski Podstoli Bielski, Wilczewski Pod
komorzy Wielski, Czapski Podkomorzy Łucki, Poninski Wwdy
Poznanski; Także wszyscy Kommissarze W. X. Littgo do Uł
dania Nowo wymyślonych wolny Narod nieznośnie obciąż
aiących Praw wyznaczeni, przyiąwszy też Kommissyą Trakta
tową, Dzieła tey Kommissyi Traktatowey Wiarę S. K. R. y Pr
wa Kardynalne zgruntu przewracaiące podpisać śmieli y waż
li się. Tudzież wszyscy quicunq praemissorum ac tituli JW. Pos
wie że Sub tempus Confederationis moderne funkcye Poselskie
przyiąć y onym zadosyć czynić ważyli się, Oraz Jmć PP. quoru
lib nominum Deputaci, Sędziowie pod Sędkowie, Pisarze y Re
genci, zapomniawszy Obowiązki swoie dawnemi Prawami waro
wane, pod czas teraźnieyszey Konfederacyi, dotąd, z obserwowaniu
Actis Praw nowych. Rozne Jurysdykcye, a nawet niepraktykowa
ne, iako to Judicij Mixti składać y sądzić ważą się, Także Ci
Ktorzy oczewiście przed całym Swiatem, a nigdy nienadgrodzoną
przez wyżey wspomnione gwałty y liczne Krwi wspoł Braterskiey
rozlanie, widząc stratę dotąd wzruchwałey ginące zapamiętałe
ści, podobney Jnnym tak z Nacznie wspomniącym się, na Uratowa
nie W. S. K. R. y Oyczyzny nie biorą przed się zbawienney Re
zolucyi. Niech się Sam każdy tako osądzi czeli może wiernym
Katolikiem, albo wdzięcznym Oyczyzny Synem y Prawdziwym

Nadwa

Nazwać się Patryotą. A przeto tak naprzeciwko Xżia Repni-
ni y Woysku Rossyyskiemu, o postępowanie sobie w Wolnym Naro-
dzie, absolutne, iako też przeciw Niewdzięcznym Bogu y Oyczyz-
nie Obywatelom, o Ich Zapamiętałości, powtornie w Niniejszych =
Aktach Manifestuię się y protestuię.

Z Lublina die 26. Junij. Mamy nowiny od Żydow, ktorzy Ak-
tualnie byli w Obozie na ten czas Xżia Prozorowskiego, na Podolu
w 10. zawierającym kiedy w Przeszły Tydzień Turcy nań napadszy
iednych pobili, drugich zabrali w Niewolą, całe Woysko rozproszy-
li y bagaże zabrali, tak dalece że Xże Prozorowski w małey licz-
bie salwował się, y ciż Żydzi Wozy y Konie Utracili salwuiąc tyl-
ko Życie swoje.

List partykularny z Kamieńca Podolskiego pod Datą 17.a Junij do-
nosi że znowu temi czasy wielkie Woysko Tureckie przymaszero-
wało pod Chocim, iakoż dnia onegdayszego słychać było y tu w Kamień-
cu Strzelanie na przywitanie tegoż Woyska, Przeszłey Niedzieli by-
ła tu Utarczka Dońcow Kozakow nad Dniestrem z Turkami
w ktorey Kozacy nie mogąc wytrzymać natarczywości Tureckiey
przymuszeni do Ucieczki.

Ze Zwańca d. 18. Junij donoszą Iż Turcy wysyłaią często pod-
jazdy na Naszą stronę, ktorzy przez Dniestr przeprawiwszy się z
tym gdzie co mogą urwać nazad powracaią. Wzaiemnie Doń-
cy na Wołoszczyznę ieżdżąc czynią.

Z Felsztyna pewny List uwiadamiaią że Woysko Tureckie
w Kommendzie JP. Podczaszego Litt.go weszło w Kray Polski prze-
Omiatyn.

Z Brześcia Litt.go potwierdzaią, że JP. Pułaski Sta Zezulin-
ski zabrawszy Pułkownika Białka z całym Pułkiem Jego, tu-
dzież w Kamieńcu Litt.im Regiment Dragonij w Terespolu y
w Wołczynie Ludzi nadwornych poszedł dłey w Litwę. Piszą
także że JP. Białek Pułkownik otrzymał Assekuracyą od JP. Pu-

łask

Pułaskiego, iako prawdziwie iest skonfederowany, przytym Żeby czwierć Roku anticipative na Połk Jego dał zapłatę, Item aby Partyą swoią Sam Kommenderował za Ordynansem JW. Pułkownika, Oraz aby Połk Jego był Kompletowany do Tysiąca Lu[...] Naco wszystko JW. Pułaski, miał podpisać.

Z Wiednia piszą: że Cesarzowa Jmść Krolowa Węgierska, p[...]sała do Kardynała Alexandra Albaniego Protektora Niemiec[...] Aby Imieniem Dworu Swego niepuszczał iakiey odmiany z[...]ny sposobu Życia y rządow Jezuitow Niemieckich; gdyż tak[...] mieć chce iakie są y były

Dnia tego kiedy przyszła wiadomość do Xiążęcia Parmeńsk[ie]go w Obraniu Oyca S. Tenże niewiedzieć z iakiey przyczyny czy nie ukontentowania, kazał wypowiedzieć mieszkańcę z Całe[...]go Państwa swego XX. Franciszkanom Conventuales zwanym

Z Rzymu ostatnią Pocztą donoszą: Iż gdy Posłowie Burbo[n]scy byli na Audyencyi uteraźnieyszego Papieża, z naleganiem [z]niesienia Zakonow osobliwie Jezuitow, przez coby Dworow Ich Żą[da]nia uskuteczniane były; Odebrali od Oyca S. tę odpowiedź. Iż na do Zakonu wstąpiłem, abym Duszę zbawił; Więc teraz na Pa[...]pieżstwie niechcę Jey potępić. Item ztamtąd Piszą: że z[e] Neapolim przychodzą tam rozni Zakonnicy z Obydwoch Sy[cy]liyskich Krolewstw wygnani: przez co teraz dopiero widzą: że Je[]zuitow prześladowanie nie z inney przyczyny, było, tylko z Usiłowania prześladowania całego Kościoła Rzymskiego.

Z Lisbony Uwiadomiaią, że Rzeka Tagus tak wezbrała, na 200. stop Włoskich Kraiu tamtecznego zabrała, a gdy [w] Koryto swoie powrociła się, niezmierne mnostwo na Ziem[i] zostawiła Wężow.

Prosopopeja Lechij nad swoią zgubą lamentuiącey.

Niebardziey Jeremiasz Jeruzalem Miasta,
Jak ia Smutna Lechya płakała Niewiasta,

Naybar

Naybardziey Dziatek Rachel klam dziś, płaczę, wyię,
Ktora wiem jże giną niewiem czy Ożyię.
Moy Kleynot, me pieszczoty, flary, ozdoby,
Smutne zielskiem okropnym odziały Żałoby,
Bog zbluzniony, pod Nogi wylana Krew Swięta,
Chleb Anielski rzucan przed Szczenięta,
Wiary swiatło przyćmione, zburzone Swiątynie,
Krwią niewinną głąb wody y Morz wszelki płynie,
Schyzmatyk, Luter, Kalwin, sieią Czarta błędy,
Na Katolika czym Katolik, zapędy,
Biskupi, Kaptan, Senat, Wodz, Kaydany brzęka,
Grody, Miasta, Kościoły, Pałace wsie Wioski,
Gruzą, Węglem, Pustynią stały się Lud drostki,
Z Smiercią srogą porosli, Domy Pola Lasy,
Bunt taję, Zgubę miotą. O nie Ludzkie Czasy!
Na Dziedzica Poddany Zuchwale się targa,
Jęk, Lament, y Łzy wszędy, wszędy Płacz y Skarga,
Brat na Brata, Syn na mnie Oyczyznę się miota,
Wiara ginie, ginę Ja, ginie wolność Złota,
Niestetyż mnie Lechy, mnie ginącey Biada,
Zacoż mię moy chłoszczą, dość mam od Sąsiada,
Lecz mi to nieznośnieysza; Ja Stworcę y Pana,
Z Moyżeszem błagam, Ani Cielca ni Bałwana,
Z Abwillonem oczcą wielbią, Ja z Wyborem Męża,
Stoję przy Bogu; Ci dobywszy Oręża,
Do Baala się cisną; Ja z pokorną prozbą,
Idę do Nich jak Judytek, Ci z hardą grozbą,
Jak Holofern srożą się, Złość nieugłaskana,
Chce Ich gubić, a moja jako Poliharna,

Miłość

Miłości jeh. Liście karmi: ja im Matka Szczyra.
Mną gardzą a cisną się wstecz do Lucypera,
Tak w owych Postach, czy Ostach te Jaszczurcze Plemię,
Z Warszawą Zrodził, Halicz, i inne te Ziemie,
Lecz co zyskał Izrael, że czcił złote Cielce
Co grek że baałwan umizał się wielce,
Co zaprosił Horzyotał ow Holofern hardy,
Tę nadgrodę odbiorą jeh takie hazardy,
Z Izraelem zginął Holofern, Lud nieuyrzał Ziemi, zaczym
pewny zarobek y Ci wezmą z nimi.

Z Warszawy d. 6 Julij. Dnia 1. y 2. presentis przyszło tu 18. Wozow od Hetmana Moskalow rannych, których 100 narachowano, a twierdzą że naymniey jeh na placu tyle dwoje zostawiono.

Rze Wołkoński Poseł Rossyyski rozmawiając z pewnym Senatorem w Okolicznościach teraznieyszych: powiedział też y to. że Woyna Dworowi Jego od Porty wydana, iest niespodziewanie wypowiedziana, dla czego Dwor Petersbu[rski] niebędąc w gotowości tego lata, Defensive tylko mieć się będzie y podawać ręce Prociutka do Pokoju. Lecz na przyszłe lato zmocni się tak się sama Moskwa, jako też przez Sułtana deklarowany pewny, czyniący Turczynowi dywersio od niedalekiego Jreczyna Salomona w 500 wojska, który namieysce Heraklijusza nastąpił.

Rzeczas, Wołkoński, Putkowski, Moskiewski, okopał się ma z Dywizyą swoją niedaleko Błonia. W. Pt. Apraxym z Dywizyą swoją przeprawił się na Pragę

1769. 29

Na Pragę y ku Litwie udać się ma na Sukurs Drewiczowi, ktory iuż się miał widzieć z Konfederatami Partyi JP.ᵃ Puławs<del></del>kiego. Otarli się prawie o siebie, lecz bez naymnieyszey przeciwnosci. Z tąd wielką tym Kawalerom Woyskowi polityey przyznaią chociaż przeciwnym sobie doskonałość, że niechcą rodzaiu Ludzkiego wygubiać, a ni się też zbyt nienawidzieć.

Moskwa ze wszech Okolic pod Warszawę ściąga, y pełno iey wszędzie na Pradze znayduie się. A gdy dnia wczorayszego, chcieli Moskale z niektorych Domow, Ułanow przedniey straży, tam kondystencyą maiących rugować, a Ci rugować się nie dopuścili, więc przyszło do krwawey bitwy w ktorey z obydwoch stron pokilkunastu zostało Bleyzerowanych, przytym ieden Ułan, a 12. Moskalow między ktorymi Major na placu legli, y byłoby do Generalnego przyszło tumultu na Pradze, gdyby przybyli Officierowie z Warszawy, Moskiewscy swoich, a Polscy swoich niewstrzymali. Ta Akcya powiadaią ma się w Sądzie Kommissyi agitować, przecież upewniaią że to niepamięcią zakonczy się.

Moskwa tu sciągniona ma wkrotce spieszyć do Litwy na znoszenie I.I. P.ᵒ Pułaskich. ale też y tym we 2ᵐ przeszło Konfederatow idzie na Sukkurs JP. Bierzynskie, y iuż w Ziemi Chełmskiey znayduie się. Ciekawie wszyscy tych potyczek oczekuią.

Onegdayszą Pocztą powtorne tu ordynanse nadeszły od I.P. Bierzynskiego do Ichmcow Pułkow Szeffow Regimentow Koronnych, aby z rzeczonymi Regimentami stawali pro di: 20ᵃ Junii do Obozu pod Łowiczem.

Krol. Imść wdziennymi cum ministerio zabawia się Konferencyami względem pociągnienia Narodu na swoią Stronę, lub przeciągnienia do Siebie iak naywięcey Konfederackich Partyi; Jakoż głoszą że w tych maią bydź niektorzy Marszałkowie Rospiscy, jednak przed Konfederatami taiący się.

Proiekt do deklaracyi, wyiść maiący, Imieniem Krolewskiem

Minist

Nimitenio ad tutinam od J. K. Mci dn. 1a Julij podany.

Jeżeli zdarza się, że Bóg nadaje Narodom w gniewie swoim Kró-
lownie y to się zdarza że znaczy Go piętnem gniewu swego, na
Ukaranie tych, którym Go dozwala.

Od Nas mało dotkliwiey nie doznał tey Prawdy, w tym którym La-
przeciągu, iak nas do rządów powołał Naród zjednoczonym two-
dzić możemy Umysłem, bo ani głos żaden przeciwny dał się
szeć, ani żadna czynność uroczysta rozdwojenia nie zostawiła ś-
du, tym cięzey Nas ugina teraznieyszych czasów nieszczęśliw-
im weselsze karmić godziło się nadzieje z poprzedzaiących, któ-
błysnęły tylko Krajowi Temu momentów.

Zdało się Bogu zastępów, qui dat et aufert, pomieszać Nabo-
żnieyszy przezorności ułożenia, Wyciągnął nad Ludem Ko-
rzącą swą Rękę, zbiegły się okoliczności iedna od drugiey Zawi-
sza, y ucisk przytomnego nieszczęścia rozpędził Sen przyiemn-
przyszłych pomyślności, ani nam w Narodzie, ani Narodowi p-
Nas być szczęśliwym, dotąd nieraczył Bóg pozwolić.

Z równości na Tron przeniesieni wszystkiemu Usiłowaniu
całemu staraniu Naszemu to Za cel założyliśmy, Żeby Kray rzą-
Naszym powierzony, był swobodny, Obfity y Szczęśliwy.

Nietayne Nam są opaczne tłumaczenia Naszych postępków, lec-
przybrość pokrzywdzenia Naszego własnego, w powszechnych m-
rząd dotkliwościach, niepewniey spokoyniejszymi Czynić Nas n-
mogło, iak przeświadczenie wewnętrzne czystości Intencyi Naszy-
Tey sprawiedliwość rozezna ten Sędzia, któremu są wiadome
nayskrytsze serc Ludzkich zakąty, Przeto przed Jego sądem sta-
ny w tey mierze bez strachu. Lecz nie sobie ale Narodowi Życząc
Słuszne Osobistych żalow lekko doznawszy przyczyny, Serca Nasz-
Oycowskie publicznemi tylko trwożyć się może dolegliwościam.

Więc do Ciebie wołam cny Narodzie z Krwi Zaszczytem zaw-
dzięczony z siebie, y swiadectwa swych Przodków; Wstrzymay twe

przedy, pomia

Pomiarkuy zwawość Zrazone Króli, ucisz Krzyki Woienne, po=
myśl czy niemożna łagodnieysze do ran Oyczyzny przyłożyć lekarst=
wa.
A jeżeli te uprzedzania ktore mię pod winną w Oczach Waszych=
wystawuią postacią niedopuszczą y temu głosu mego do Serc wa
szych, Niech was Więc porusza okropna postać Kraju, ktorego iesteś
cie Obywatelami Krolewstwa tego zniszczone, zewsząd szybkim krokiem
ogarnęła nędza, Miasta zruynowane, handel wstrzymany y Pola bez
Uprawy.
Z tak smutnego widoku trwożąc się, Sercu waszemu litość y Ro[illegible]
chycić się sposobow życzemy: z iak naygorętszym Upragnieniem, iako
Krol, w rzezwości Serca, iako Obywatel. A pracy y starania Nasze
go około tego Dzieła Zbawiennego naymilszą będzie Nadgrodą po
wrot publicznego uspokoienia y waszey Ufności.
Rozumiem że nie uznacie żebyśmy szli zapowodem własnego Interes
su, gdy chętnie z wszystkiego uczynić ofiarę iesteśmy gotowi dla ra
tunku Oyczyzny, umysł czynności przedsięwziętey, przedłużyć szczę=
gulnie potrafi te Klęski ktore ponosiemy.
Gdy się do spokoynieyszych Narod przychyli Srzodkow, spodziewać się
należy, że będzie ten przykład naśladowany, y broń zobu Stron bę=
dzie złożona.
W ten czas otworzyć by się mogło Pole do traktowania y Negocya
cyi, prowadzącey do iednego sposobu, mogącego koniec zamiesza=
niu uczynić, to iest: ktymu Pacyfikacyi w zupełney odprawuiącego
się wolności, na ktorym gruntownie y dokładnie, mogłoby ucalenie=
Wiary, Wolności y Independencyi być ubespieczone; To iest więk=
sza korzyść, doczesnego uciszenia się, do ktorego pras wszelkie Was
zagrzewam względy.
Z Wielkiey Polski piszą: iakoby tam Dyssydentskie z Mieszczan
y Chłopow powstały Bunty, y że pod Schową mieli Na Konfederatow
uderzyć, co practicari ma y w Innych mieyscach.
Forteca Częstochowska przez Konfederacyą JP. Grzebińskiego odebra
na, ale po odebraney od Garnizonu przysiędze, y postanowieniu
Kommendanta; rezona Konfederacya w swoie strony poszła.

Ia

Za Nadeyściem pod Puławy JW.[go] Imci Bierzynskiego z swoią Dywizyą Moskwa też, Moskwa dwoma Dywizyami z tąd tam poszła, do tąd także y P. Braneckiego Łowczy Koron.[ny] z dwuma Pułkami Ułanow z 200. Ludzimi z trzeciego Pułku, oraz zcałym Regimentem Loyb Gwardyi Litewskiey pospieszył. Lecz JW. Bierzyński poszedł w Wwdztwo Lubelskie, potym ma iść w Ziemię Chełmską y Wwdztwo Bełzkie dla uskrzeszenia, y tam Konfederacyi, Zktorem Uniwersał ma iść w Sandomirskie, dokąd y wszystkie Konfederacye ściągać mają, a tam dopiero Sąd Konfederacki ować inobedientes et adversarios pozywać y sądzić.

Excerpt Listu ze Lwowa dń. 18.[a] Junij.

Turkow pod Seraskierem Baszą w Chocimiu stoy 50. Tatarow y Ci poczęści przeprawuią się na tę stronę, straż Xcia Prozorowsk. zpędzili mocno, Dunców, Husarow, y Karabinierow więcey iak 2. ginęło, salwowała się reszta ucieczką, y sam Xże prozorowski rejterował się do Nizborka. Tatarowie zaś aż do Czernokozieniec Dobr Biskupich wpadli y tam Moskwę Zięgali. Chłopi nasi nieuchodzą nieszczęścia zprzyczyny że gdzie obaczą Tatarow, znać dają Moskwie, ktora sama ucieka, y im żadney zawdzięczaiąc niedaie pomocy. Doświadczył tego Luzek Wieś prawie pod samym Zamkiem Kamienca będąca Xcia JmćPa Podolskiego. Ktorey gdy JmćXże Prozorowski wymaszerował, a Tatarowie przysłali iednego Tataryna dla dowiedzenia się o Obrotach Moskiewskich, a ten siadszy z Konia wszedł do Chałupy, tedy Chłop porwawszy Konia Temuż Tatarowi, dał znać otym do Moskwy. Tatar to widząc porwał Czapkę Chłopską y do swoich dał znać o Chłopskiey zdradzie, ktorzy w Momencie w liczbie kilkuset, do teyże Wsi wpadłszy, a Chłopa onego nieznalaszy, kilku innych zabili, Ekonoma y kilku Chłopow w Niewolą wzięli, a Moskwa y na 500 krokow od tych niebędąca, żadney Chłopom sobie przyiaznym pomocy niedała. Poi czawszy Kałtuki zapewnie w Dankowcach pod Chocimem, Weyzyrewski za Niedziel 2. tu na Granicy naszey nad Dniestrem z Woyskiem

z Woyskiem wielkim ma stanąć. Moskwa przeprawić się niechce na tamtą stronę, ale w Naszym Kraju życzy sobie mieć Woynę z Turczynem. Słyszemy tu że JP. Łowczy Koron. pięknie się popisuje w Warszawie, obaczemy na długo to Męstwo służyć będzie tym co y Wiary nielubią y Oyczyzny nienawidzą.

Excerpt Listu z Kamieńca Podolskiego d. 24ᵃ Junij. –
W koło Kamieńca wszyscy ludzie w wielkiey bojaźni zostaią, bo Tatarowie często wypadaiąc, Ludzi iednych wycinaią, drugich z bydłem zabieraią, co się iuż praktykowało przeszłego tygodnia na Wsi Janczyrach, a w przeszły Czwartek na Wsi Łużku wiele Ludzi posiekali, drugich pobrali; My tu ieszcze żyiemy, ale niewiemy jako długo żyć będziemy, bo Nas Moskale odstąpili narobiwszy licha, ktorzy koniecznie chcą tego, aby Turcy do Polski weszli. Wielkiey tu zażywamy ostrożności, bo po 3 części Garnizonu na Wartę y Pikiety co dziennie wychodzi.

Z Tetysowa głębokiey Ukrainy donoszą: iż Wezyr Wielki z liczney Woyskiem wkroczyć ma w Państwo Moskiewskie, a Moskwa na Ukrainie będąca y na Podolu ku Kijowu pomykać się dla obrony Kraiu Swego. Oznaymuią y to że Woysko Tureckie wszelki regulamen zachowuje, y żadney Mieszkańcom krzywdy nieczyni; Moskiewskie zaś miało odebrać ordynans, nie zaczepiać Tureckiego, ale tylko mieć się defensive, z przyczyny że nie dla wczesney Informacyi o wydaney przez Portę Woynie. Dwor Peterburgski, niejest w gotowości do dania odporu, lecz na przyszłe Lato dopełni to wszystko, spodziewaiąc się od Greczyna dalo mona niezawodnego Sukkursu.

Z Litwy zaszła wiadomość iż tam JP. Pułaski Stą Augustowski Brat Jego Marszałek Konfederacyi Przemyskiey w Okolicach Brzescia Litt. wydał Uniwersał do wszystkich Obywatelow tegoż Wdztwa zalecaiąc onym aby się łączyli y konfederowali: Przeszłemy JP. Pułaski miał odprawić w tych czasach Potyczkę z Majorem

Moskiewskim

Moskiewskim Drewiczem, w ktorey potyczce znacznie się popisał JP. Bielak Pułkownik. Ten miał Ludzi Konfederackich 500, a swoich 300. y tak mężnie uderzył na kommendę Drewicza że mu około 200 zniosł Piechoty, a Jazdę niemal całą. Wysłal przeto Drewiczowi na Sukkurs Kommęda Gnrła Apraxina z Pragi.

Z Brześcia Littgo donoszą że tenże JP. Puławski Kondycyom od JP. Bielaka podanym zadosyć uczynił wyliczywszy onemu za na połk Jego na poł Roku 12 m̄ A y do 1000 Ludzi Pułk Jegoz powi kszył. Item z Brześcia Littgo dowodnie spodziewać się każą w tym Miesiącu Konfederacyi.

Z Minska de d. 21.a Elapsi donoszą: Że Miasto Szkłow na Pograniczu Moskiewskim Xcia Wdy Ruskiego dziedziczne przy nieostrożności Żydowski iedney zapalone, zewszystkim zgorzało, to iest Domow 3 m̄ y Ratusz murowany 240 m̄ Złotych kosztuiący. Przez ten Pożar wspomniony Xżę rachuie sobie szkody na Milion Złotych.

Z Szwecyi piszą: Iż tam wielu Senatorow przeciwnych powszechnemu Dobru Kraju tamecznego pokassowano y odwszelkich oddano Obrad. Taż Nacya znaczny Korpus Woyska wysyła do Flandy, a Imie mocno po całym Kraju Krolestwa rekrutuie, Z-pitenaię nie odmienną wydania Woyny Moskwie. Dania iest Jey pomocą, y iuż 4. Okręty Woienne nadesłała Morzem. Pisano także z Krolewca, że Krol. Jmść Pruski deklarował dać Woyska 40 m̄ Krolowi Szwedzkiemu, jako Szwagrowi swemu, ktory, iżeli tak wsparty będzie pewnie z pod Gwarancyi Moskiewskiey Wybije się.

Z Rzymu de d. 10a Junij: O cięszkich y różnych a prawie nawszystkie Zakony prześladowaniach te są następuiące wiadomości.

Z Xięstwa Parmy, oprocz wygnanych XX. Franciszkanow w dzień odebraney wiadomości, o Obraniu na Papiestwo, Kardynała Ganganellego tegoż Zakonu iuż wszystkim innym Zakonnikom komorne wypowiedziano.

Z Neapolum wszystkich także Zakonnikow ktorzy niebyli

Z Krolewstwa

cie

z Krolewstwa Neapolitanskiego wygnano X.X. Missionarzow, a że tylko 3. Nationalistow znalazło się, więc y tym kazano do swoich krajnych wrocić się, mowiąc że według Bull Papiezkich 3. niecomponunt Zakonu.

Z Weneckiego Stanu Kartuzow wygnano. Zakonowi S. Franciszka przymować do Nowicyatu zakazano i numerum tylko 400. na cały stan pozwolono. Jezuici z ktorych w całym Panstwie Weneckim nad 100 niebędzie, czas do namyslenia się do Augusta pozwolenie mają; albo podług Dekretu Senatu Weneckiego oderwać się od Generała y Rzymu, y capitulariter obierać starszych y rządzić się, albo też wyiść z Panstwa Weneckiego.

We Francyi wszystkim Zakonom S. Franciszka nakazano aby iedną regułę z wszystkich Instytutow swoich złożyli, pod iedną Regułą żyli, y ieden habit nosili. Takze innych Zakonow starszym toż samo oznaymiono, aby sobie ieden habit y Regułę obrali, ktorey unanimiter zażywać mają.

Kardynał de Bernis Francuz zostaie się w Rzymie iako Ministrer Dworu Warszawskiego y Protektor Korony Francuzkiey.

Epithalamium JmP. Pw. Niwiotowskiemu Kasztelanowi Nowogrodzkiemu

1° Bodayby nigdy rozkoszy prawdziwy,
W Życiu nieużył, kto na piękność chciwy,
Z tąd się rozumie być uszczęśliwiony,
Że gładkiey dostał, y poważney Żony,
2° Taki podobien do owego Ptastwa,
Ktory do klatki łada zwabi Pastwa,
Że w srogiey potym niewoli zamknięte,
Tysiącem smutkow płacić marną nętę.
3° Niechcę ia takiey słodyczy kosztować,
Ktorą potokiem też muszę wetować,
Na drogie Perły y Złotom iest głuchy,
Jezli z tąd własne dzwigać mam łancuchy,

4° Intłumia

wie

4.° Zmienna postać traci farby złoty,
Frasunki nagle zniszczą skarb bogaty,
Cnota moy posag, złą kiedy się złączę,
Wiem że Dni moich szczęśliwie dokończę,
5.° Kto pienięzną bez Cnot wziął Oblubienicę,
Dla cudzych Wróblów, ten posiał Pszenicę,
Wszczepił latorośl winną, alić Ona
Komu innemu smaczne rodzi grona,
6.° Uszły te Czasy na złamaną Szyię,
Co nam rodziły śliczne Lukrecye,
Za Penelopy wzór Żonek iedyny,
Teraz się sprosne rodzą Messaliny,
7.° Czy się myśl moja w swych zapędach myla?
Czy się starzeiąc Swiat co raz wysila,
Że ledwo widzieć by ktore z płci białey,
Z starożytnemi Damami zrownały,
8.° Nienarażały owe to Mężatki,
Małżonkow swoich na srogie wydatki,
By dla wędrowney z obcych Krajow mody,
Drugi zaprzedał Oyczyste zagrody,
9.° Głow nazdobiły Indyskie Kamyki,
Ni z drogich kruszcow wyszyane Rubryki
Nie stały w piętra nadęte Czupryny,
Ani Brabanskie szyciem, pacięszyny,
10.° Niebyła między Ludźmi nawidoku,
Nagość zniczna poczciwego Zroku,
Nie zamiatały Długiemi Ogony,
Z kupnych Kiwią Umiecia, tam Ziemi robiony,
11.° Niebyło słychać ożadney Niewieście,
Aby Samo pas latała po Mieście,
Tuliąc Kotami niepotrzebne bruki,
I mrożąc biedne w pozną Noc Hayduki,
12.° Dopieroz, aby J. O Swiecie przewrotny!)
W dzieniu Myslim wsiadszy na koń lotny,

Stercowac

1769.

Herrować miała u Bolu z Tasaliem.
Po między Gachow rozpustnym Orszaliem,
13.° Mąż był Jey swiadkiem niewinnego Życia,
Czy się bawiła w Izbie koło szycia;
Czy Dom sprawiała pilna Gospodyni,
Czy się z Ołtarzem bawiła w Świątyni;
14.° Ale Bog za te prostactwo mniemane,
Spuszczał na Dom Jey skarby nieprzebrane,
Wszystko się w Ręku mnożyło Czeladki;
Liczne y pewne rodziły się dziatki;
15.° Wiara, z Miłością pilnie strzegła Łoża,
Żyzność stokrotną oddawała z Zboża,
Pełność mnożyła Obory Spiżarnie,
Nic się nazbytki nie rozeszło marnie.
16. Ktokolwiek na Jey postępki poglądał,
W takim żyć związku, y Umierać żądał,
Bo coż bydz może w tym życiu mizernym,
Słodszego iak żyć z przyiacielem wiernym;
17.° W załacch pociecha, ochłoda w przypadku,
Ratunek w pracy folga w niedostatku,
Nadzieia w Chwili złey nie zwyciężona,
Zdrowie w słabości, iest poczciwa Żona,
18.° Gdzie owa skromność, gdzie ow wstyd surowy,
Ktory zalecał dawne Białogłowy,
Gdzie Szlubow pęta wiecznym kute młotem,
Żadnym Kupida nie pożyte grotem,
19.° Srogie zawiści, zaiadłe niezgody,
Ostygłe Serca skwapliwe Rozwody,
Niewierne Łoża, potomstwo podrzudki,
Te to są teraz naszych Związkow skutki,
20.° Nie ieden stęka, płonnymi uwiedziony,
Lica pozorem, lub blaskiem mammony,

Jnedy

I radby Nazad szyplie cofnąć Kroki,
Gdyby nie Boskie bromity wyroki,
21. Szczęśliwy iesteś zacny Kasztelanie,
Że ci na Serca Twoiego Żądanie,
Takiego Stworca zdarzył przyiaciela,
Z ktorym do zgonu użyiesz Wesela,
22. Kunnowię tego że Hetmańska Cora,
Siostra Pierwszego w Litwie Senatora,
Weszła y w Dom Twoy wniosła z nakomity
Crwey roxolanskich Xiążąt Kniż zaszczyty,
23. O Niemowię że z nią iako z Tagiem Rzeką,
Bogate Nurty czystym Złotem cieką,
I w same co rok Twych przybytkow progi,
Z obszernych Włości hołd przynoszą drogi,
24. Dar ci to wprawdzie iest na świecie rzadki,
Zacność z Fortuną, Ale tym przypadki,
Ktore szafuią nie swoim się szczyci,
Kto ieno Złotem a Herbami szczyci,
25. To nayczelnieyszym iest uszczęśliwieniem,
Żeś taką poiął Żonę z Imieniem,
Cnotliwe Oczy Serce, że z nich ktore,
Trudna rzecz iest poznać, bierze gorę
26. Godzieneś za twą szczelność zaiste,
Abyś z nią w Związku w kroczył wiekuiste,
Lecz y to wyznać ieszcze mi potrzeba,
Że y ty Darem iesteś dla niey z nieba,
27. W obu was widzę rowne piękne sprawy,
Rowny spokoyny umysł y łaskawy,
Pobożność dawną powagę bez dumy,
Wielki rozsądek y bystre rozumy;
28. Obu was w swoie rownie miłość żywa,
Nierozerwane spoiła Ogniwa,
Zkąd słusznym Prawem Duch mi wieszczy tuszy.
Że Jeh Złota Chwila nigdy nieponiszy.

29 Idnieczy

29. Kiedy wielu rownie na swą dolą
Płacze w wieczystą wprzęgłszy się niewolą.
Wy w Ptakach szodliwych krom żadney przygody,
Cieszycie się z miłey bądźcie swobody. 116.

Z Warszawy d. 13. Julij.

Od Tygodnia wyszły z oboliu tuteyszych Kommendy Moskiewskie w Brześciu Litt. przeciw JP. Putaskiemu, za Brześciem Littew. znayduiącemu się, ktoremu na Sukkurs, JP. Bierzynski Marszałek Konfederacyi Sieradzkiey z całą swoią Dywizyą gdy posłał. Więc spodziewać się tam każą znaczney potyczki z Moskwą do kilku Tysięcy wynoszącą. Młodszy zaś JP. Putaski Staś Zielażinski z Grodna wymaszerował do Kowna y daley iak mowią na Zmudź, dla podniesienia w tamtych kraiach Xięstwa Zmudzkiego Konfederacyi. Tenże JP. Putaski w Ekonomij J.K.M. Grodzienskiey od Dyspozytorow Ekonomicznych wybrać miał 100 Złotych Polli na swoią Dywizyą, y zabrać miał Pułk Tatarow Pułkownika Baranowskiego.

Die 7. Grtis: w Nocy Kozakowi za Pragą na Sągurku na podsłuchu stoiącemu, głowę ucięto, y położono na krzakach gdy go chciano na zaiutrz lożować znaleziono.

Powtorne do Grtow Szeffow od JP. Bierzynskiego przysłane Ordynanse, aby z Regimentami swemi w Ludzi podług kompletu y w moderunek wszelki woienny opatrzonymi, na dzień ostatni tego miesiąca stawili pod Łowicz gdze Grtny Oboz ma być założony.

Zaś Kommissya Woyskowa wysłała JP. Szpłowskiego Oboznego Poln. Koron. do reszty Partyi Ukrainskiey, aby z nią tu przebierał się; Lecz iako mowią ta Partyia Woyska z lokacyi Ukraynskiey będzie ma zabrana od Woyska Konfederackiego.

List JP. Bierzynskiego Marszałka Konfederacyi Sieradzkiey, do JP. Podolskiego Urzędu Płockiego iako Prezesa Kommisyi Woyskowey d. 3.

Woyskowey dⁿⁱ 3ª Junij z obozu pod Lublinem.

Jasnie Wielmożny Mści Dobrodzieyu.

Jużem miał Honor donieść J.O. Jmć Pᵤ Krakowskiemu Hetmanowi Wᵒ Koronnemu. Iż Woysko Koronne uczyniwszy Związek z powodow godnych Ducha Rycerskiego ratowania uciśnioney Oyczyzny przez ufność w mey Osobie, mnie Marszałkiem Związkowym mieć chciało y wybrało. Osądziłem za przyzwoitość, rownie donieść radzie y Kommissyi Woyskowey, władzę Hetmanską Wodzami działącey, jakoż czynię to mnieyszym Listem, y mam Honor Żyłości się JWWmćᴾᵤ Dobrodzieiowi iako Prezydentowi na Cztole tey Kommissyi Woyskowey Zasiadaiącemu Upraszaiąc ażebyś z pierwszeństwa Urzędu Swego Przezacnym Swym Kollegom nietylko o tym donieść raczył, ale też iako dosknale znaiomy Praw Oyczystych, przyzwoitych prerogatyw urzędowi Marszałkowstwa Związkowego podział wymierzaiących, zachęcał Ich wraz z Sobą do łączenia się zemną y stawienia się osobiście z Aktami y Kancellaryą Kommissyi Woyskowey w powod Woyska pod Kommendą moią zostaiącego. Nieskończona liczba przyczyn y obowiązkow, ktoremi Bogu y Oyczyznie z Obywatelstwa y Urzędow Naszych winni, będzie Im nieomylnie tyloż pobudkami do uczynienia tak potrzebnego y oraz sprawiedliwego Kroku. Starania zięcrey strony wyście żarnosć przy Zasiadaiących tey Radzie, o przychylności też y Żądzy bycia prawodliwie użytecznymi swey zawsze lubo dziś Nieszczęśliwey Oyczyznie, bynaymniey niewątpię z drugiey strony czuię niezmierną Wagę Obowiązkow, od mego teraz Urzędu nierozdzielnych. Czegoż Sobie Sprawiedliwey życzyć mogę Jako oglądać JWWmmćᴾᵤ now w Woysku zprzymierzonym przytomnych, ktorzy sie Z sami dotąd Jego władali. Potem iestem ufność że JWWmćᴾᵤ na tym Listownym zaproszeniu, Ktoremu moi Ordynansi

Przy

35

Przywiązuie, przy staraniu przez przykładną Prawom Oyczystym powolnościom. Dzień 20 zaczętego Miesiąca stawienia się pod Łęcznę Szefom Regimentarzom Koronnym naznaczyłem, przez nateż ten sam czas JWWMćPanow z Kollegami Kommissyi Woyskowey zapraszam, y oczekiwaniu powitania pożądanego, mam honor bydź z wysokim poważeniem y Należytym uszanowaniem

Z Obozu pod Lublinem
dń 3a July 1769.

JWWMMćPana Dobrodzieja
Nayniższy Podnożek.
Jan Bierzyński, Marszałek Woyska
Koronnego Związkowy

Reflexia JmćPa Kasztelana Łenczyckiego, nad rzeczonym JPa Bierzyńskiego Listem.

Rzeczony list aby miał bydź prawdziwym, sprawuje podeyrzenie z następuiących przyczyn. 1º Konfederacye powstaią na Prawa nowe odbieraiące władzę Hetmanom, y tey władzy Kommissyi nie przyznaią. Jakżeby mogł JP. Bierzyński, Prezesa teyże Kommissyi, samą Kommissyą Listem y Ordynansem swoim Uznawać. 2º Kommissya Woyskowa nie iest Woyskiem, a Konfederacyi nie Kommissya ale Woysko potrzebne; Kassy też Woyskowey Kommissya Woyskowa nietrzyma. Z Sądow zaś swoich, przyidzie Czas kiedy odda rachunek, y Explikacyą tak iako y inne Jurisdykcye. 3º Żeby zaś Kommissya Rządow Woyska nietrzymała, tedy Konfederacya ma moc zakazać Woyskowym wszelkiego Posłuszeństwa dla Kommissyi bez używania oneyże, 4º Podpis podnożek niezgadza się y Zwierzchnością Urzędu Marszałka y Z władzą rozkazuiącego.

Projekt do Deklaracyi Krolewskiey Ministerio zaś Zurinam podanego (a Sub Nº 361 położonego:) iuż według liczbę exemplarzow w Drukarni Pijarskiey wydrukowali były, y miano po Grodach rozesłać do Oblaty, Ale iuż takowe Exemplarze niewyszły, y Aby nie wyszły są do Gabinetu Krolewskiego zabrane.

Na Dniu

Na Dniu onegdayszym nadbiegł tu Kuryer od Xięcia Repnina do Xięcia Wołkonskiego, przez ktorego donosi iż iuż minoł niebespieczeństwo od Konfederatow, ale iednak kilka Wozow utracił za Lwowem.
Pozawczoray kilka Wozow Ułanow porąbanych tu sprowadzono, powiadaią Ich bydź z pod Kommendy JP. Branickiego, od Konfederatow pod Stężycą Attakowanego gdzie miał y Sam rannym zostać, ale nie jest pewna.
JP. Tressenberg nabywszy Częsci Dobr w Ziemi Warszawskiey JP. Karczewskiego Woyskiego Ciechanowskiego, a zrekrutowawszy w Warszawie Sto kilkadziesiąt Koni Konfederatow, wyiechał ztąd y w Grodzie Zakroczymskim praevia manifestatione Akt Konfederacyi Ziemi Warszawskiey podał per oblatam, ogłaszając się tyże Ziemi bydź Marszałkiem, za co dni 11. Currentis za rozkazem JP. Weymana Pułkownika Moskiewskiego, Wieś pomienionego JP. Karczewskiego zrabowana, y on Sam tu w Warszawie w Areszt wzięty, tak zaprzedanie pomienioney Possessyi, iako też za dwoch Synow swoych w Konfederacyi JP. Tressemberka znayduiących się.
Wielkopolskie y Pruskie Poczty iuż dwie niedziele nieprzychodzą, a Toruń Miasto zamknięte, ktore Konfederacye Dobrzyńska y Kujawska obległy.
Woiewodztwo Lubelskie itenum skonfederowało się za pomocą JmćP. Bierzyńskiego. Rzeczonego Woiewodztwa Konfederacyi Marszałkiem został JP. Szaniawski przeszły Regimentarz.
Z tegoż Woiewodztwa JP. Bierzyński, idąc do Litwy na Sukkurs JWP. Pułaskim w przeszły Czwartek we 2 Ludzi przyciągnoł pod Białą, gdzie po konferencyi mianey z Xięciem Radziwiłłem Woiewodą Wilenskim przyłączył do swojey Dywizyi, wyborną tegoż Xięcia Jmći, a dobrowolnie daną miliciją, po ktorey ustąpieniey, sam Xże Jmć wyiechał zagranicę, a JP. Bierzyński w

Lwowie

w Swoję udał się strony zaktorym JW. Branicki Łowczy Korᵒ we 2 tysiącach ludźi postępuie, iako by tyl onemu biorąc; z przodu bowiem Moskwa od Litwy, z iednego boku Pułkownik Gallieżyn, a z drugiego Maior Drewicz otaczać rzeczoną Konfederacyą maią, y po opytaniu się tey że, ieżeli nie iest przy Krolu; oraz chcą znosić.
Z Halickiego donoszą: że JW. Mrozowicki Sta. Stęgwilski w 24 Turkow miał położyć się obozem między Swiatynem y Kotomyą, Officer Malcewski, a raczey Pułkownik Malinynk, ktory Mu bronił przeyscia we 13. ma być zniesiony.
Z Sianoka 8. M. Julij donoszą: że kommenda JW. Putawskiego Stgo Zieluzinskiego w Sobotce Żyda spiega złapała, y kazała go powieśić pod szkołą Żydowską, z surowym przykazem, aby póty wisiał poki sam nie odpadnie
Taż Konfederacya tamże w Sobotce Kommissarza JW. Dereszkiewicza nazwiskiem, chciała kazać powieśić, ale za prozbą Dam roznych y X.X. Jezuitow Grodzyskich darowany życiem przy mocnym napomnieniu, aby drugi raz kosy prosto niekazał nabiiać dziedzic oraz Pospolstwu niedawał przeciwko Konfederatom, a im też Im weyscia bronił.
Excerpt. Listu z Urynowa de dato 6. Junij.
O potyczce Krystynapolskiey rozumiem że iest wiadomo WMĆ Pu w ktorey w samym Mieście zginęło Konfederatow 41. na przed mieściu od Lwowa 82, z Kościoła zabrano w niewolą 42. Pleyzerowanych w tymże mieśćie dotąd znayduie się 20. Dnia 20 Junij Konfederaci w Kommendzie potrzeba Stgo Harnowskiego będący, tę klęskę poniesli, ktorzy w 500. przeniosszy się przez Bug, y niepostawiwszy podsłucha, na zdradliwey Żydowskiey relacyi: iako by nigdzie blisko niebyło Moskwy.) Umundowani iedni w Kościele na Mszy S. a drudzy w gospodach byli, gdy tym czasem to z lasu od Lwowa, to z domow ukryci wypadli raptem Moskale ktorem z Konfederatow uciekł przez Bug.) za ktorym drugie 500
Kon

Koni było, ale spiesznie rejterowali się, y ten ocalał. Moskalow
tylko 50 procz Blessyrowanych na Placu zginęło, y jeden Offi-
cer od Husarow, za ktorym ubolewali mocno Moskale. Rospro-
szona tedy ta Dywizya, y sam Xiążę Konnowski ktory ledwie nało-
mił przez Błoto uciekł, złączyli się z JP. Burzynskim, ktory
kilka Dni po tey Klęsce 400 Dunców ubił pod Sokolem. O Księ-
Marancie zadney niemamy pewnosci gdzieby się znaydował.

Excerpt Listu z Kamieńca d. 7ma Julij.

My tu teraz na Wałach leżemy, Woyska dwa wielkie ku sobie
się zbliżają. Weyzyr miał przybyć do Chocimia, a z tey strony
iest kilka Tysięcy Turkow y Tatarow. D. 19o Junij kilka wiosek
Wiosek zrabowali y Ludzi nabrali, lecz wielu dobrowolnie powy-
puszczali. D. 21a Patrol Moskiewski z kilku Set Ludzi złożony
Wyszedł, na tych Tatary wpadli, W niewolę 60. wzięli a 12. za-
szy reszte rozpłoszyli. Xiążę Prozorowski Generał stał na Skarbo-
wey Dolinie, ale nakilka godzin przed tą natarczywością Tatar-
ską, stamtąd się był ruszył. W Sychlach Moskale napadli
Tatarow 16, ale z tych, dwoch tylko żywcem wzięli y to rannych
a 14. zginęło bo się brać niedawali poki im Siły stawało. D. 2
Xiążę Gallyczyn Feld Marszałek, Kwaterę swoią przeniosł z całą Dy-
wizyą pod Krasnostawie. Xiążę Prozorowski Generał z Awan-
gardą stanął obozem Dłużkiem, rozestawszy Straże swoie aż
ku Dniestrowi. D. 30a Turcy z Tatarami tłumem znacznym
wypadłszy ucierali się z częścią Woyska Moskiewskiego, aż do sa-
mey Kwatery Xcia Prozorowskiego, tam dopiero wsparci zostaw-
szy swoich na Placu Turkow 300, a przez putowe w niewoli, b
bitych tez na 400 Moskalow wrocili się do Dniestru, za ktore-
mi znaczne liczby Dunców y Husarow w pogon poszły. Po-
łączy z Woyskiem Kommendy Xcia Prozorowskiego, przyspiesz
Generał Sztofeln z Kommendą swoią ku Dniestrowi y Xiążę

Xia Re

1769. 37

Na Skarbowych Panoszczach, Wystawszy z rezerwy Kilka Regimentow Huzarow y Karabinierow dla gonienia Turkow aż za Granicy.

Nadeszłe tu do Warszawy Rapporty od JP. Witte Kommendanta Kamienieckiego uwiadamiaią, że podjazdy Tureckie wkraczaią w Kray Polski po wsiach nad Dniestrskich grassuią, ludzi Młodych oboyga płci zabieraią, a starych wycinaią y Dobytki stadami Zaganiaią. Oraz weyścia do Kamienca czyli oddania Konfederacyi Garnizonu Kamienieckiego domagaią się. Podobnież Woysko Moskiewskie w bliskości Kamienca stoiące Jenerał nalega o pozwolenia Weyścia do Fortecy, lub przynaymniey zponowania w niey swoich bagażow. Ale JP. Witte Kommendant, ani tey, a ni owey strony na nic niezezwala; owszem zgotowuiąc do dania odporu szturmuiącym oswiadcza się.

Excerpt Listu z Podola de 3. 2do July.

Moskwa wszystka ruszyła z Daratyn y lokowała się na Skarbowych Dolinach pod Kamiencem. Z Międzyboża zaś cały Magazyn przenosi do Satanowa, gdzie cały Zamek iuż zasypany a iescze dwa nowe Magazyny buduią. JP. Borysławski Podkomorzy Halicki, Pułkownik w Konfederacyi Barskiey, czy tylko maiacy, czyli też w cale zakłada Oboz za Kamiencem na Cwiklowcach y Ostrowczanach dla 2000 Tatarow y Turkow widzieć niemożna, Od ktorego Woyska d. 22 Czerwca od przedniey straży wpadli do Kalit gdzie Kilku Ludzi zabili y Kilku dziesiąt wzięli w niewolą. d. 23. w Janczycach karczmę spalili y Ludzi niektorych pobrali drugich pobili. Na Folwarki Franciszkanskie y Karmelitanskie wpadli, Ludzi y bydła zabrali, oraz Laika Franciszkana Złaczy

Skaleczyli, za to że się bronił z Parobkami. Wpadli potym
Wsi Dłużka, tamże Ludzi 10. zabili a 50. w niewolą zabrali z
sprzętom Ich. Poszła była Kommenda z Kamieńca, ale mu-
siała się powrócić. W Czarnokoziemicach Turcy więcey iak 100
Ludzi wyrżneli, toż samo w Dobrach Biskupa Kamieniec-
kiego dzieie się, y po innych mieyscach blisko Dniestru le-
żących. Jeżeli Moskwa zechce Kamieńca, tedy Turcy bro-
nić go maią, a jeżeli Turcy, tedy go Moskwa bronić ma
ordynans.
Item z Podola mamy wiadomość poźnieyszą, że Generalna Kwa-
tera Xiążęcia Gallicyna Feld Marszałka była w Lanckoronie, a
Xiążęcia Prozorowskiego w Bitnicu, a Turcy na Skarbowey
linie blisko Kamieńca potężnie przepłoszyli Moskwę. Cię-
cy iak słychać nad tymi tylko wsiami pastwią się, z których
Chłopi wypadaią w Ich Granice.
Ostatnia Poczta tak z Kamieńca Podolskiego iako y ze Lwo-
wa donosi, że Woysko Rossyiskie d. 3 Lipca zaczęło się przepra-
wiać przez Dniestr przeciwko Turkom.

Excerpt Listu z Winnicy d. 1a Junij.

O nieszczęśliwościach tego Kraju donoszę, Turcy y Tatarowie
bardzo gęsto zaczęli wpadać na tę stronę, wielkie tey oko-
licy czyniąc desolacye, kiedy w Tygodniu przeszłym kilka
Wsi nad Granicą sytuowanych koło Szarogroda, wypaliwszy
Ludzi wieku podeszłego pozabijali, Młodych zaś y Kobiety
na swoią stronę zapędzili. W tym Tygodniu uciekaią-
cych z rożnych mieysc Ludzi w Lesie Sarazyme o 2. mi-
le od Szarogrodu obłokowanych obskoczywszy, ledwie nie
wszystkich w pień wycięli; Wsie zaś obronne, Werbkę, Lu-
y Bałankę, gdzie nayWięcey Kozaków rewiduie, Tataro-
wie dobywaią, o czym wszystkim uciekaiący Ludzie z Żo-
nami y Dzie-

Dziwni, czyni relacya. Juz prawie cała dobrze pusta, serce przeniika wiedząc ludzi od wszystkiego swego dobra ucieka iących, Bog wie, co się daley znami stanie. Woysko Po pyszlie wszystkie ku granicy Tureckiey poszło czim znowu udało się, Boże broń natych miast odnowienia się w tym kraju hultaystwa y uchoway Boże iak mię WWMD informuie z inkursyią.

Od Granicy Węgierskiey przez oczywistego swiadka mamy wiadomość, że za Mołem po 200 Chłopow węgierskich zagania ią y tu ku Polszcze lasy wycinaią drogi bardzo szerokie robią y iuż na Mil 5. wycięli lasu.

Akt Konfederacyi WWdztwa Brzeskiego Litgo Primis Juli cum omnibus solemnitatibus odprawił się, Rozpisane bowiem listy były do wszystkich Urzędow tego Wdztwa, ktorzy na dzień naznaczony ziechawszy się, domagali się, zaraz na iakim fundamencie maią się Konfederować zaczym posłano do JP. Pułaskiego Ksy Augus, aby raczył do Ichmciow zgromadzonych przybyć, ktory w puł tora sta Koni przyiachawszy, pokazawszy Ordynans od JWW. Krasinskiego y Potockiego Barskiey Konfederacyi Marszałkow, y przemowę do Konfederacyi zachęcaiące uczyniwszy oddalił się do Woyska swego. Tym tedy powodem Obywatele WWdztwa zachęceni, zachęceni, zasiedli in ordine do Aktu Konfederacyi czynienia pod prezydencyą JWo Horayma Wdy y mateuszewicza Kasztellana Brzeskich Litg Wszyscy prawie Ichmość Urzędnicy. Obrali Marszałkiem Konfederacyi Wdztwa swoiego JP. Buchowieckiego Skarbnika tegoż Wodztwa, Regimentarzem JP. Paszkowskiego, Rotmistrzem. Przytym podatki uchwalony zdymow: od Szlachty po zł. 6. od Duchownych po zł 12. ktory sie spatio 2 Niedziel importować kazano.

Akt Kon-

Akt Konfederacyi Wwództwa Brzeskiego Litew.

My Senatorowie, Dygnitarze, Urzędnicy Ziemscy, Grodzcy
Rycerstwo, Szlachta, y wszyscy Obywatele Wwództwa Brze
ściańskiego, oczywiście widząc iako iuż publiczne Manife
sta y Akta do Konfederacyi Barskiey przy onych puncta p
rzyiące się dosyć wypisały nieszczęścia y dolegliwości n
asze, które Nas zewsząd ściskaią tak dalece że y samo ich
powtarzanie powiększa boleść, przemaga Cierpliwość, y mię
dzy ratunkiem a Smiercią niedaie Srzodka. Kiedy w ho
norze swoim poniżona panuiąca W. S. R. K. y zczasem
do Upadku nachylona, Znieważone Duchowieństwo, z
gwałcone Klasztory, Złupione y popalone Kościoły, Gdy
wolnemu Narodowi odięty grunt wolności na Seymach
y Seymikach tamowaniem Liberi Veto y nowemi Prawami p
tykowany, gdy wzięta moc w Wolnym Narodzie, Prawodawst
wa y ~~Wolnym~~ forma rządów Skażone, Zgwałcone, Życia, y For
tun, bezpieczeństwo Prawem Narodów, y Prawem Natury wa
rowane, przy gwałtowne podczas Ziazdu ostatniego Warszaw
skiego, Zmieyscza Rady 3 Senatorów, Duchownych Dwóch
y Jednego Swieckiego y Posła za gorliwe o Wiarę y Wolność
zdania Zabrania, y za granicę w Niewolą Zaprowadzenie, prze
popełnione tak liczne Zaboystwa niewinnych obywatelów
Zabrane maiątki, Zruynowane Dobra, Słowem cały Kray Na
Życiu, Honorze, y Fortunach mieczem y ogniem, od Woysk
Rossyyskich pokrzywdzony; Kiedy te w dzień straszliwsze w
dowiska tak wysoko urosły, Kiedy Woyska Rossyyskiey Potar
cyi, Przyiaźń swoią dla Nas oświadczaiącey dobyty miecz
na Karki nasze y odkryty Swiatu Intencye, które powszech
ną miłością Ludzkiego Rodzaiu pokrywaią, przy pierwszym

Napad

śladach nieszczęśliwych skutkow, Wiary Miłości y Oyczyzny zagrzała gorliwego męża Prowincyi Litt[ewski]ey JP. Staroste Chrep towicza Pisarza Ziem[skieg]o P[owia]tu Grodzienskiego, ktory własną Oyczy ny ucisnieniem y gwałtami zewsząd napełnioną widząc aż zagra nicą mieysca szukać musiał, gdzieby się ogwałty poczynio ne bespiecznie żalił. Taż sama wiarą S. R. K. y Wolnoś ci Miłości tknieta, y w Koronie 200. JW W. Senatorow Dy gnitarzow, Urzędnikow y licznie zgromadzony Stan Rycerski ktory popieraiąc zaniesiony przez JP. Chreptowicza Manifest Zaczeli w Barze Konfederacyą z chętną a nay szacownieyszą Krwi y Życia na okup Wiary y Wolności Offiarą. Ten do bry przykład licznych naśladowcow znalazszy, dał poznac Całemu światu, iż ziazdy wszystkie Warszawskie a zatym Nayiaśnieyszego Augusta IIIo nigdy niebyły Seymami lecz gwałtami, Traktaty wszystkie do wieczności ściągaiące się Prawa, przez moc tylko Woyska Rossyiskiego narzu cone były, ani przez wolne liberi veto głosy Narodow Prowincyi Polskiey y W. X. L. stanowione y uchwalone. Aze przeciwko takowym gwałtownościom Manifestow Woiewodztw y P[owia]tow Prawem pozwolonych, w Aktach Grodz kich, Ziemskich, Trybunalskich, y wszelkich Aktach czynic niegodziło się (: dla zakazania surowego pod strachem wzięcia zrujnowania Dobr tymi Aktami rządzących Osob:) Za Usta wy Seymowe nie są uznawany za Prawe, przez Manifes tow, przez Posłow y Delegatow uczynionych, przez Konfederacyi swoich Aktow, kontemptami, to wszystko deklaruiących, Swiad kiem są y długo będą w Koronnych Ruskich Wdztwa usy pane dotąd tak liczne mogiły, pokrywaiące okrutnie zabi tych wspoł Braci naszych w ktorych uściech śmierć te Lys

tawiła Osob

mowe

słowa: Iż nakazowe Traktaty między niezazwalali, ani w-
chodzić w nie mogli bez wezwania Potencyi Oliwski Traktat
gwarantuiące. Nieuczynności naszey dotąd Przyczyny były
rozłożone po całey Prowincyi Naszey y nad Karkiem stojące
Rossyiskie Woyska, które nietylko ratunku, ale też y głośnego
westchnienia nad cięzkim upadkiem naszym zabraniały y
zabraniaią. Gdy zaś teraz przy ostatniey rozpaczy przywo-
dzi Nas publiko podany Manifest Xcia Gallicyna Trota Ko-
menderuiącego Woyskiem Rossyiskim przeciw Nayaśn. Porcie
w Kijowie datowany w przyczynę Woyny o Ocalenie Kraju
Naszego, swobod y Wolności Władzie, a ztąd do wspolney
pomocy używa y przeto do złamania wieczystego Zawar-
tego Traktatu z Nayjaśnieyszą Portą Ottomańską pobudza w
Woynę niesprawiedliwą cały Narod wprowadzić y oczywiś-
w Kraju naszym theatrum belli założyć usiłuie pod pretex-
tem na nieprzyiaciela Wiary Chrześciańskiey. Przeto ile spo-
sobem mieć będziemy, tym wszystkim gwałtownym czynn-
ciom, Gwarancyalnym Traktatom y jakimkolwiek Tytułom
Prawami y Konstytucyami nazwanym, przed Bogiem Swiad-
kiem oppressyi Naszey y wszystkiemi Potencyami Europeyski-
mi, iako naysolenniey Manifestuiemy się; jakowemy mię-
dobrey Woli Naszey do pisania ich nieprzykładali tak za Cu-
y nieważne uznaiemy. Oświadczamy oraz iż Jchmciow Dys-
nitow y Dyssydentow bądź w ospot Braci naszych, bądź iak-
kolwiek Kondycyi Ludzi w powszechności przepisow Praw Jnn-
szych zawsze dotrzymywaliśmy y onych nienaruszali. Oświad-
czamy powtornie przed Bogiem tymże y wszystkiemi Naroda-
mi, żeśmy zawsze dla Nayjaśnieyszey Imperatorowey przy zwoity
zachowali respekt, Traktatow wniczym nie naruszali, y po-

Tąd

Czas przeszłey w Europie Woyny, przechody Woysk Rossyskich przez
Krolestwo Nasze, lubo nieopowiedziane ani pozwolone Cierpliwie
znosili y co Narodom oraz władzy Sąsiedzkiey równie Prawo-
nie dozwala ocalaiąc przyiaźni teyże Potencyi, dozwalali y
dopuszczali. Tak więc ow własney niewinności przeświadczeniu ty-
lu dolegliwościami na urażeniu y powadze Wiary oraz Hono-
rze Narodowym, na Wolności y Prawodawstwie na Życiu
y tak Kościelney Duchowney, iako y Świeckiey Fortunie ucis-
nieni. Z bezpieczeństwa publicznego w Własnym Kraju y
prywatnego w Własnych Domach wyzuci. Gdy Lud sprowa-
dzać, Kray formować, Rząd utrzymywać, co do Życia Zacho-
może, iuż wszystko utraciwszy, a do utrzymania Życia w
Nas iescze pozostałych y wspoł Braci Naszych, gdy samo
tylko zostawione Nam Życie y honor Śmierci. Przeto te-
go zostawionego Nam Srzodku poki w Naszey iest Possessyi
Używaiąc, w czystych niewinnych, y od wszelkiey prywaty,
odległych Intencyach, Naszych; Węzłem miłości Wiary y
Oyczyzny, oraz Krwi Braterskiey spaiamy się y łączemy
a raczey do zbawiennego Aktu Konfederacyi Barskiey przy-
łączamy się, Y przy teyże Wierze powszechney Rzymskiey
Katolickiey w obrębie Praw Narodowych y Dostoieństwa Rzpltey
Konfederuiemy się y zprzysięgamy; Chętnie niosąc na obronę
tego wszystkiego resztę Życia y Fortun Naszych.

Z Litwy od dni 11a Julij donoszą że JW. Pułascy z JP. Biela-
kiem w Brzostowicach około Grodna 400 Moskwy znieśli,
Kommendy Półkownika Hussakowa, a JP. Tyzenhauz Pod-
skarb. Nadwor. Litt., umknął przed Konfederacyą do Prus
Powiat Wołkowyski skonfederowac się miał pod Marszał-
kowstwem JP. Sapiehy Krayczego W. X. L.

od Smol

Od Smolenska piszą że Kordon Woyska Rossyskiego jest rozciągniony od Kijowa do Smolenska, od ktorego Dywizyą złożona 212 ludzi maszeruje do Lkowy w Województwie Minskie.
Około końca tego Miesiąca, Krol Jmść Pruski odprawi Kampament w Szląsku pod Nissą, naktorym Cesarz Jmść Rzymski in cognito ma się znaydować, dla ktorego przyięcia wspaniałe czynią przygotowanie. A wzaiemnie też Krol. Pruski ma się znaydować na Kampamencie, ktory Cesarz Jmść odprawiać ma. Takie wizyty niezwyczayne, rożne uterazniejszych Polityków sprawuią podziwienie, abardziey opinije y Konsejwencye, dożąc Albo do długiego czyli niewiecznego między tymi Monarchami pokoju, Albo też do zapalenia Jeneralney w Eropie Woyny, Czas nauczy y odkryie.
Z Warszawy d. 20.a Julij.
Krol Jmść jut [illegible] przez delegowanych od Trybunału Głown. W. X. Li z szapenku dali swoy Order S. Stanisława przesłał JW. Zienkowiczowi Marszałkowi rzeczonego Trybunału.
Projekt powtorny do deklaracyi Krolewskiey zpierwszego Korrygowany.
Kiedy Nam moc okoliczności nad Prawa silnieyszych mowić w Zgromadzeniu Stanow do Narodu Berłu Naszym powierzonego dotąd nie dozwala; rozumiemy być obowiązkiem powołania Naszego, abardziey iesz czuiemy w tym pobudki oycowskiey o Naród Troskliwości, azebyśmy dali słyszeć głos nasz przez niniejszy Uniwersał.
Wszem wobec y Każdemu zosobna komu otym wiedzieć należy. Przemilcze

Przemknieniem pierwszemy do gruntu Serca uważaiąc iak są rozwo-
mione, już to po roku 1766tym wewnętrznym rząd Państwa
Składaiące sprężyny. Zatamowane mocą Cudza powiększych
częściach Kraiu bieg sprawiedliwości. Zmieszany w Admini-
stracyi Dochodow y wydatkow publicznych porządek. Roztarg-
niona acz Szczupłego Kraiowego Woyska Zwierzchność y
cały skład wogulności Narod formuiący na części rozsy-
pany, a nad to wszystko rozlewaiąca się Krew obywatelów
napawa goryczą ustawiczną troskliwe myśli nasze, równie
iako y każdego stale ufamy iż tey oyczyzny Synow. Izaliż mo-
na Suchą patrzyć Źrzenicą na Kray kwitnący y obszerny częś-
cią spustoszony, częścią spustoszeniem, Zagrożony, na zniszczone
Nayobfitsze Królestwa Kraie, na handle Zatamowane, na
Miasta w Popioł obrócone, na Wsie z mieszkańców, Polaz
rolników wyzute y bez sprawy leżące, na oderwanie od Us-
Obywatelskich ostatniego Chleba, y na całe Prowincye Zyz-
nością y Ludnością dotąd nayobfitsze, a teraz tylko nędzy
y Samą pustym postać okropną, okazuje.

Od tego czasu w ktorym głos Ludu do panowania Nas po-
wołał, Szczególnym prac Starań y troskliwości naszych
była Celem, ażeby Kray ten do zupełnieyszego coraz przycho-
dząc uszczęśliwienia mogł być zawsze obfity, swobodny y
spokoyny,

Tym Nas cięzey ugina teraźnieyszych czasow nieszczęśli-
wość im weselszą godziło się karmić dobra powszechne-
go Nadzieją z początkowych za panowania Naszego
Narodowych czynności. Zbiegły się okoliczności ie-
na od drugiey zawilsza, a na ostatek ucisk przytomne-
go Nieszczęścia. Umknoł obraz przyiemny przyszłych po-
myślnoś

Pomyslności. Ani Nam w Narodzie, ani [mile] owszem dla N
iest gorszego Narodowi przez Nas byćz szczęśliwym do tą
Bog nieraczył pozwolić. Jednak tenże nayskrytsze Ser
Ludzkich widzący Zakąty, dać Nam za Szczegulną
takowym Zmartwieniu pociechę, w wetrznem swiadczenie
Niewinności y czystości Intencyi Naszych; ktore iako
ko czas uchyli Zastonę przeszłosci, dadzą się w pewno
y iasności dowodow poznać teraznieyszemu y Następ
iącemu Wiekowi.

Nietayne Nam są przeciwne Tłumaczenia postępkow
naszych z powierzchownych tylko pozorow poymowany
ktore w tym odpuszczaiąc nieswiadomość staniemy prz
Bogiem Sędzią bez boiazni, a przykrość własney krzy
dy w powszechności topiąc dotkliwościach, znamy to
nie; Że Narodowi nie sobie Dziś żyć powinniśmy. Zna
my iż winniśmy: w czasiech zawitych, ciężkich, y niebez
piecznych, nie na to pierwiey natężać moc rostropno
y Starania, coby dla Nas osobiste przynosiło bezpieczeństw
lecz na to coby całość y uszczęśliwienie powierzonego Rząd
Naszym Ludu sprawować y przyspieszyć mogło.
Upewniamy Cię Narod z krwi z krwi zaszczytow, z kieb
y Swiadectwa czynow Przodkow swoich, Zawsze Dzie
nyi Iż nieprzestaniemy wszystkich od Boga Udziel
nych Nam sposobow na to obracać, wszystkich starań
Naszych do tego końca zarować azebyśmy wiarę S. K
oraz independencyą y swobody Narodowe, a przytem
szczęśliwość Matkę obfitości utrzymać mogli, y nieprzesta
niemy poki Naywyższa opatrzność zdolności y [illegible]
ku Życia dostarczać nam nieprzestanie.

Mamy de

Mamy w Bogu ufność iż pobłogosławi wtym Dziełu Naszemu y pozwoli na koniec usunowszy ciemny y grożny Obłok mitą z żądanego Pokoju cieszyć się pogodą w ktorey Narod, o naszych dla Dobra Jego czynnościach, My o narodowey dla Nas czynności, a dla swobody swych gorliwości, wzaiemnym skutkow pomyślnych Swiadectwem przeświadczeni zostaniemy.

Ani iesteśmy w tak odległey Nadziei żebyśmy Jeh Doyrzeć nie mogli; Iż Pan Zastępow ten pożądany zbliży moment, a wy Zacni narodu Obywatele, Mając w nim ufność, mieycie oraz nie przełamaną Wiarę, w prawdziwe dobro Wasze nierozdzielnie z Natury Rządow z Naszym wspolney troskliwości, y ostarania Naszego. O ktorym Was jako Nayuroczyściey upewniaiąc y wszelkich od dawcy Darow pomyślności życzemy. Dan w Warszawie.

Za prozbą P. Wasilewskiego Aptekarza y Obywatela tuteyszego wysłano kilkudziesiąt Ułanow na łapanie Syna Jego, ktory (: iak głosił się :) do Konfederacyi poiechał, gdy pomienionym Ułani pod Zakroczymem na Konfederatow pod Kommendą JP. Grepsemberka napadli y onego Napastować Zaczeli, tedy ten 18. trupem położył, a kilkunastu plejzerowanych y Resztę na odwrot do Warszawy Umknęli. Więc rzeczonemu P. Wasilewskiemu za każdego Zabitego Ułana Kazano płacić po złł. 2 lecz Krol Jmć darował tę karę, ale przykazał aby zato plejzerowanych swoim medykamentami bez nadgrody leczył.

Gdy wszystkie niemal Wdztwa Ziemie y Powty w Koronie zkonfederowane iednakże w Wdztwie Mazowiec-

kim osobliwie

-ew

Osobliwie blisko Warszawy znayduiące się, częścią zbojażnio, częścio Ataku[?] grożącego Woyska Moskiewskiego dotąd utrzymywały się, ale teraz pod sycone gorliwych przykładem przystały do podobney rezolucyi, iako to Ziemie Wyszegrodzka y Zakroczymska.

Z Rawy iest wiadomość że tam Konfederacya nawiedziwszy [?] w kilkudziesiąt Konni Dwory Szlacheckie, Wasilewskiego y Bezestego, Mieszczan Warszawskich z których pierwszego Syn wyżey rzeczonego Aptekarza złapała y na roztrzelanie Dekretować miała.

Konfederacye Wielkopolskie w Prusy y Kuiawy udały się dla obudzenia do Konfederacyi inszych, a dla wzmocnienia drugich y Kontrybucyi wybrania.

Konfederacya około Torunia znayduiące się Artylerystow kilkunastu y 60. Ludzi od Gwardyi z Prochami y Kartaczami Statkiem wyładowanym do Warszawy powracaiących zabrały, a od Miasta Torunia Kontrybucyi 100 Tysięcy Złł. Pol. dopominaią się.

Z Białego Stoku Curr. d. 17.ª przez Sztafetę donoszą o szczęśliwey Potyczce między JJ.WW. Burzyńskim Sieradzkiey, Szaniawskim Lubelskiey y Bichowcem Brzeskiey Lit. Marszałkami 2.tys Ludzi z sobą maiącemi, a Woyskiem Moskiewskim Pułkownika Xcia Gallicyna Komendy, maiącego pod sobą 2.tys Ludzi gdzie Moskiewska Kawalerya prawie zupełnie zniesiona, a piechota znacznie urwana iest, przez summa moskwy pari miało 800 a Konfederatow z ranionemi rachuią blisko pułtorasta.

Z Kamieńca Podolskiego de d. 8ª Julij piszą że podiazdy Woyska Rossyiskiego przeprawiać się zaczęły, po Dniestr

Dniestr, gdzie często z Turkami miewaią utarczki. Dⁿⁱ 1.ª prowadzono tamtędy raz 30. drugi raz 20 wozow pleyzerowanych Moskalów Moskiewskich.

Z pod Chocimia donoszą do Mikołaiowa. Ci pleyzyrowani powiadali, że całe Woysko Moskiewskie przeprawiło się w Krotce pod Chocim zostawiwszy po tey Stronie tylko 8.ᵐ

Z Kamieńca Podolskiego poźnieysza wiadomość donosi de dⁿⁱ 13.ª Curenᵗⁱˢ o zaczętey Batalij między obiema Woyskami, w ktorey początek ma isc pomyślnie Moskiewskiemu Woysku, z niecierpliwością oczekiwany będzie Koniec.

Z Białey z twierdzaią że Jmć Xże Radziwiłł Wwda Wileński oddawszy Milicyą Swoią JP. Bierzynskiemu, przez tegoż Kommendę konwoiowany do Prus. Upewniaią oraz że tenże Xże Jmć uczyniwszy Manifest J. de invaliditate czynności na ostatnim Seymie, pod JEgo laską gwałtownie wymuszonych, tudzież przeciwko oppressyom swoim od początku bez Krolewia ponięsionym, iak był prześladowany, za granicę wypędzony, zruynowany, y iakiemi sposobami do Polski zprowadzony a przez Moskwę Prawie w Areszcie trzymany y gwałtownie to czynić przymuszony co Moskwa chciała, y kazała iż onże JP. Bierzynskiemu miał oddać.

Z Grodna de dⁿⁱ 28.ª Currenᵗⁱˢ z twierdzaią przez Sztafetę że tam kilka Osob recenter zkonfederowało się Oraz że Pułkownik Huszakow, w Batalij z JP. Putaskiemi w Brzostowicach straciwszy swoich 400 Ludzi z resztą Kapitulował, dawszy Rewers, y onże podpisawszy wyznaiąc w nim, Konfederacye nieniysze za prawe y sprawiedliwe. Lecz zate od wyższey Kommendy nagamony

Nagamony y z Pułkownikostwa złożony; Poty Akcyi Cz Jch Ś
W.W. Puławscy w krotce drugą odprawili potyczkę, pod Słon
nem Zmocnym porażeniem Dywizyi Majora Drewicza.
List Jmci X. Podczaszego Litt. do Obywatelow Woiewodztw Po
granicznych. Porcie Ottomanskiey.

Z Ordynansu Przeswietney Konfederacyi Gniezn Koron wymaga
jącym z Woyskiem Nayiasnieyszey Porty Ottomanskiey w Grani
Polską y nieodwłoczną czynię odezwę: chcąc mieć wiadomo
JWWM Panom, abyście nie odwłocznie czy sami w dobrach sw
ich, czyli przez subordynowane Osoby, prezentowali się przed Woy
skiem, Nayiaśnieyszey Porty Ottomanskiey, a to dla własnego ocalenia Ży
cia, Fortun, y Poddanstwa, bo Z przeciwnemi Fermanami Nay
iaśnieyszey Porcie Ottomanskiey, każą iako z nieprzyiaciołami p
kpować ogniem y Mieczem. Ani trzeba rozumieć że to są
prozne postrachy, owszem nieplonne ale prawdziwe ostrzeżeni
można bowiem miarkować co się iuż stało wtych Dniach w
pograniczu około Chocimia, y gdybym naglym marszem był n
przybył, iużby dalej ta Klęska rozszerzyła się była! Proszę tedy
y obowiązuię na Miłość Boga, ażeby podług żądania moiego y
życzliwych przestrog, stało się naypilnieysze uciszenie. Żadną
bowiem miarą ognia wszczętego przygasić niebędę mogł, jeśli
samochcąc pragnąć go będzie, zachowała y Uparta w zdaniach swoich
za. Furaże y Prowianty aby były w pogotowiu, a żądaniem znad
zaraz przystawione. Ludzie zaś żeby zewsiow nie uciekali, bo tym
samym będą miani za Nieprzyiacioł. Iurow. Baszowie przyrzekli, że
włos z głowy niespadnie, nikomu, byleby w Domach swoich siedzie
li, JWWP Possessorowie, czy Gubernatorowie, stawiwszy się przed niemi, y
mo inscripto ubespieczenie. Kto zaś wjednomyślności znani będzie
Upraszam Oraz aby List ten iako naypredzey innym okolicznym Jchm

Był ...

Był iak nayprędzey innym Kommunikowany, et consulta do wiadomości podany, gdyż iuż w Niedalekiem został marszu, Woysko liczne przeprawiać się będzie nieodwłocznie.

w Obozie d. 22.a Junij 1769.
Joachym Potocki Podczaszy W. X. Litt.
Regimentarz Gnlny Konfederacyi Koronney

Na rzeczony List rozne są pro et contra zdania, y wiele trzyma nie być go prawdziwym J. P.a Podczaszego Littgo. z przyczyny; iż zamiast Listu, powinien to był, co w nim wyraził, Uniwersałem ogłosić, iako Kommendant Woysko prowadzący. Item pisze z Obozu, a nie specyfikuie na ktorym mieyscu stoi.

Z Warszawy d. 27.a Julij.
Codziennie tu exercerunki wszystkich Regimentow z ogniem y wszelką woienną apparencyą odprawuią się, na ktorych J. K. Mość przytomny bywa.

Mocno tu iedni sarkaią, drudzy się dziwuią, że Poseł Bibliopola y Kupiec tuteyszy, waży się drukować Xiążkę, pod tytułem Bellizaryusza, zachęcaiąc y biorąc na Prenumeratę Xiążkę tę: o ktorey w Roku 1767.mym Gazety Warszawskie drukowane N.o 62. pod Artykułem z Francyi z Paryża d. 20.a Lipca, głosiły w te słowa: =Ciekawie wyglądamy co Sorbona postanowi względem Xięgi =Bellizaryusza napisaney przez P.a Marmontel. Już wydano =Pismo okazuiące 37. błędow, ktore się znayduią w pomienionym =Bellizaryuszu= A śledem drukowane wiadomości Warszawskie Roku 1768.o N.o 18. pod Artykułem z Francyi z Paryża d. 8.a Lutego wyrażaią= Xięga Bellizayre nazwana, przez Arcy-Biskupa tuteyszego, iest potępione y potępienie to zwykłym przez List Pasterski, sposobem ogłoszone.= W ktorym liście nie tylko rozdział 15. pomienioney Xięgi, ale cała Xięga Bellisaire iest potępiona.

Z gminia taka de recenty iest wiadomość: że to Miasto w

Wielkiey

Wielkiey iest ostrożności. W bliskości tego stanęły obozem Konfederacye Dobrzyńska y Płocka pod JW. Mazowieckim Marszałkiem. Też Konfederacye wysłały delegatów do Miasta Torunia z nakazaniem Kontrybucyi 6000 N. Obywatele Toruńscy przyjęli chętnie oświadczenie y deklarowali we trzech dniach przystawić Summę, a naradziwszy się między sobą wysłali w prezencie dla Woyska Konfederackiego kilkanaście Beczek piwa y Ceześt gorzałki, tudzież Mięsa y Chleba, przytym pod trunkiem upraszali Konfederacyi przez List, aby per medium mogła być zmnieyszona Nakazana Kontrybucya, którey połowy, połowę nazajutrz przystawić deklarowali. Rzeczone Piwo y Gorzałka nie tylko przez się tęgie, ale też z Opium zaprawne było, oczym lubo nie supponował JW. Marszałek, jednak czwartey tylko części Konfederatów, czwartą część trunku na poczesne udzielili, 3 części na inne dni do podziału zostawując, sam zaś z Innemi Kommendantami y jedney kropli nie kosztując; Toruńczanie tym czasem (: po[ ]ważnie nie tylko postuchy y Piekiety Konfederackie, ale y całą Konfederacyą upoioną być sądząc :) zebrawszy na 3. ludzi varii generis, zdatnieyszych w Moskiewskie przybrawszy Mundury, o godzinie 10. w Nocy hurmem wyszli z Miasta y Obozu Konfederatom wyszli. Gdy rzeczone Woysko Toruńskie nadeszło na Piekiety Konfederackie, te daiąc Echo od strzelaniny y Uchodziły ku Swoim, aż do Piekieta z 50 Koni y Piechoty stojącego, pod Kommendą Kapitana Husarzewskiego, ten Officier dawszy znać Marszałkowi co się dzieje, y żądając Sukkursu sam tym Czasem swoimi Ludźmi mężnie wsparł hołotę Toruńską, wtedy mniemaną Toruńską Moskwę, jedną [illegible] li drugą rozproszyli, a trzecią aż do Miasta pędzili, które

raz zamknąć się W

1769. 45

Od tey Akcyi bylo Trupow z strony Tomiczanow 170. Konfedera-
tyltko 6, a z Buchoty Konfederackiey 10. Konfederaci tez do swe-
go cofnowszy Obozu, z trudnoscią Martwe owe oczuali duchy=
rzeczonym uspione Piwem, Zaczym Beczki porozbiiawszy
Piwo y gorzałkę roztoczyli, a będąc wmyśli Attaku Tumiaki
do Innych Konfederacyi opomoc postali.

Z Warskiey Ziemi pisza: iz w Miasteczku Czyzewie (: odnowa
szyiąc po potyczce pod Białym Stokiem od kommendy JP.
Bierzynskiego o cos urazony:) jedni mowią iz Kierzynski
inni mnimią iz Brzezewski w kilka dziesiąt koni wstasowal
się y ochotowal, lecz od Maszerującego tamtędy z pod tegoż Białe-
tego Stoku Gallieczyna ogarniony, Ludzie wszyscy od Koza-
kow zostali wykłuci, a Sam kilka razy takze sprisą przebi-
ty, ze dwoma innemi do Warszawy w Niewolą wzięty w kom-
panij 50. Podwod Moskalow rannych prost na kazdey, z pod
Białego Stoku wiezionych.

Z Krakowa dd. 15.a julij. Konfederaci tam wokolicach
stoiący na 3. Partye podzieleni: 1.a w Hałsnowskiey gorze, 2.a w
Komorowicach, 3.a w Wilkowicach, tych Marszałkiem JP. Wilkon-
ski. (:) Staroście Krakowskiemu 100 Koni wzięli y wszystkie
pieniądze z Komory Zywieckiey. Husary od Konfederacyi czę-
sto bywaią pod Krakowem, czatuiąc na Moskwę, lecz ta
nie wychodzi Za Miasto na wielkiey się ma ostroznosci, Ar-
matę naywiększą z pod Ratusza zaprowadziła Na Zamek.

Wiadomosci od granicy Tureckiey mamy o przeprawie Mosk-
wy za Dniestr, y to iescze donoszą, ze 3. kondycye podał Gal-
liczyn Turkom nim się przeprawił. 1.o aby się z nim wpolu
bili zawsze, nie po Fortecach ani po Lasach. 2.o Aby Niewol-
nikow gdyz

Gdy zabiorą Moskiewskich, według trybu Woyskowego tra
wali a nie zabijali. 3.a Żeby bijąc się dni dwa trzeci dzien
pauzowali, obiecując te Kondycye dotrzymać wzaiemnie. Tur
cy tylko pierwszą z nich przyięli, drugich dwuch nie chcieli
y tak Gallliczyn z Woyskiem przeprawił się za Dniestr
subsequenter do mieysc mieszkania.

Z Kamienca de d: 16.a Julij o utarczkach Moskiewskich
z Turkami na tamtey Stronie zaszłych, ktore iuż od 5. dni trwa
ią, y o Ich powodzeniu to tylko mamy iż dnia 13. Junij
we Czwartek od rana, słychać u Nas było gęsto z Armat
łanie aż do dnia Dzisieyszego do godziny 10. przed połud.
Przez dwa dni szczęściło się Moskwie że przymusiła Tur
kow do cofania się, ale 3. dnia znacznie Turcy awanta
zowali, 60. 7 mogił na Trupach moskiewskich pod dankow
ami usypano. W Piątek rano ruszył Oboz wioserwie bli
Fortecy Naszey nad Wsią dłużkiem stoiącym, ku Choci
mowi, aby go z tey strony Attakował, pierwsze zaś Woy
z tamtey Strony szturmowało. Dziś od Północy dało się
słyszeć gęste y głośnieysze strzelanie z Armat, trwające
aż do 10. Domyślamy się więc że zamek Chocimski attakuią
Ten zaś Utarczki; Obie Strony wiele Ludzi Tracą.

Z Litwy piszą, że JP. Burzynski z Kommendą swoią do
to Grodna znayduie się, ktory Powiat z Konfederowawszy,
swoim Marszałkiem postanowił JP. Chreptowicza. A p
Sztafetę z Grodna tenże JP. Burzynski, trzecie postał
dynanse do Grodzko Szefow do Warszawy, aby Regim
tu pod Łowicz stawili.

Z Litwy Item recenter odbieramy wiadomość nie
noz, że JP. Kulakowski z Bialakiem 200 Oddziałem
kowy

Moskwy pod Kommendą JP. Putkowikowa wachmeystera pod Kaminem trupem położyli y Sztandar na 800 rub= low kosztowny zyskali. Ciż Ichmść pod Nowogrodkiem w Wyszy na 400 Moskwy znieśli y Plac z kilką Armatami Spiżowymi Otrzymali.

Z Warszawy d. 3a Augusty.

Z Przyczyny Nadeszłych tu wprzyszłym tygodniu od JP. Bierzyńskiego ordynansow do Ichmciow Partow Częs= tow, częste bywaią Sessye, a na tych naradzenia się.

W przeszłym Tygodniu powrocił tu Poseł angielski, dawniey z tąd od Dworu swego wołowany, ktory stanowszy na granicy Polskiey z wszelką ludzkością od Konfederatow wielkopolskich był przyięty y przez tychże Konwoiowany do Piotrkowa. Wychwalić się tu tenże Poseł grzecznością Ludzkością, regularnością, ostroznością y porządkiem wszystkich tych Konfederatow przez ktore przeieżdżał, nie może dosyć.

O Pięć mil od Warszawy do Gory Miasteczka przyszedszy 50 Konny podiazd od JP. Bierzynskiego Partazako Konfederacyi Sochaczewskiey, będące tam kilkadziesiąt sztuk broni y Trochę amunicyi oraz 4 Chorągwie do Pułku Ułanow Krolewskich należące, nadto 50 Tychże Koni zabrał y do Obozu pod Sochaczew zaprowadził, z tąd rzeczona Konfederacya ma iść ku Tumniowu.

Od Tumnia rozne przeieżdżaiący powiadaią, że to Miasto przeciwko Konfederatom znaczną dywizyą Woyska zrekrutowało, ktorym Tumnianom na pomoc Moskwa [illegible]

Ce

5te

dwiema partyami, jedna w kommendzie Wołkonskiego
na Lubbusk, druga w Czartoryskiego na Praszmys pomaszero
wała.

Z Pultuska d. 26. Julij donoszą, że Konfederaci Kommen
dy JW. Lasockiego spodkawszy kilkadziesiąt Kozaków z Offi
cerem pieniądze dla Woyska w Praszmyszu stojącego wiozą
cych, Kozaków kilkunastu ubili, reszte rozproszyli, Kassę za
li y Officera w Areszt wzięli.

Z Białego Stoku Relacya o Potyczce JW. Bierzynskiego
z Moskwą, od tego który naocznie tamże swoiemi patrzał
Oczami.

W Piątek, to iest d. 17. Julij nadciągnął JW. Bierzynski z
tym obozem pod Biały Stok o godzinie 4. po Południu, y
stanął pod Miastem od Kościoła S. Małgorzaty do Kościoła S. Ro
Nazajutrz o godzinie w pół do 5tey z rana sam JW. Bierzy
ski z kilka Adjutantami swemi konno swoje objeżdżał
kiety. Jadąc po pod las zawierzyncem ciągnący się wypadło
z niego dońców kilkunasto z krzykiem zwyczaynym k
rym dali musi się poznać y czas umknięcia się do Obozu,
Adjutanci zaś odstrzeliwali go. Stanęli tedy wszyscy w
Obozie usyłowani do Batalij. Wypadały podjazdy od
Konfederatów na Harcówkę, ale Moskwa w lesie utaiona nie
pokazywała się, ale w lesie między drzewami z Armatami
lokowana przed sobą ustawiła wozy, konni zaś, Dragoni
y Kozacy, zaczęli ze skrzydeł wypadać także z lasu y dopiero
o godzinie 7. z rana zaczęli z Armat bić wspólnie do siebie.
Był tedy ogień nieustanny y Utarczki podiazdowe ustawiczne
do godziny w pół do 12tey, o którym czasie zaczęli ustawać
Armaty Moskiewskie. Zaczym JW. Bierzynski sądząc
Moskwa dla tego ucichła iż iuż opuściła się niemoże, po
tał [illegible]

Trębacza y dwoch Officerow do X^cia Gallicyna Pułkownika a Kommendanta Moskiewskiego z perswazyą: aby się poddał, bo się nie utrzyma, maiąc tak znaczną stratę Ludzi swoich opotiwie Konnych o ktorych iuz miał omale; dla tego wstrzymaie się J.W. Marszałek z Swym ogniem Armatnym. Odpowiedział J.W. Gallicyn, znam ia dyskrecyą WmciPanow: lecz żebym miał ze wszystkiemi tu zginąć Ludźmi to się nie poddam, jle zewsząd sukkursu spodziewam.

Zaczym od pierwszey popołudniu znowu zaczeli żwawo attakować Nasi tak z Armat iako y ręczney strzelby. Pomięja tych utarczkach wysłał z Obozu X^żę Gallicyn 200 Dońcow iakby Nowy Sukurs był; a tedy gdy Ich kozacy wpadli, zmieszali nieco Naszych, ale gdy Ich Nasi wielu Trupem położyli, więc reszta Ich musiała w las do Swego Kommendanta wrocić się, y tak trwał nieustanny ogień aż do godziny 4tey. W tym od Artyleryi adiutant przybieg z iedney gorki, daiąc znać że lubo prochu iest ieszcze dosyć, ale Kartaczow omale, a gdy się nam przydzie rejterować, albo Sukkurs Moskwie nadeydzie, tedy nie będziemy mieli czym się porządnie bronić, ile że strzelanie nasze na Piechotę Moskiewską do Lasu są prożne, gdy ukryta za drzewami y Wozami będzie. A gdy y z drugiey gorki od Armat, toż samo donieśiono, Więc JmćP. Bierzyński kommenderował do rejterady do Lasu za sobą będącego ku Wsi Dobrzyny. W tey tedy rejteradzie odebrała Moskwa dwie Armatki małe, Naszym ktore wzięli w Białym Stoku, y iedną wielką Żelazną z Białey Radziwiłłowską. Zginęło w tey potyczce aktualnie Naszych 50. na Placu, a rannych 48. Umarłych J.W. Hetman na zawiutr w Kościele S. Małgorzaty pochować, a rannych do Pałacu na swoie staranie wziąć kazał, nie rachuiąc tych rannych co ktory wszedł to w pysk, to w łeb, lub wnę-

z tym

Tz tym mog iachac; Wiele zaś nowiecy zginęło, niewiadomo.
Gdy Moskale nazaiutrz swoich trupow pochowali wszystkich, an
itonych y w Stan wrzucali, nikogo pod ten czas z Miasta
niewypuszczaiąc, to iednak pewna y widoczna, że 7. Mogił
nad swemi trupami usypano, Koni zaś Ich zabitych na samym
Placu zostawili 320, Naszych Zaś Trupy po obdzierane na p
zostawiwszy, ktore po oddaleniu Moskwy liczono y chowan
między Zabitemi liczą się Gorski, Chorąży Husarow Radziwił
łowskich y Wolski Namiestnik Chorągwi Husarskiey Het
mana W. Kor. W tey Potyczce naybardziey się dystyn
gwowały Chorągwie Pancerne Regiment Skorzewskiego, Ha
pary y Janczary Radziwiłłowskie, inna zaś zbieranina dru
żyna, iako to Żołnierze Nadworni zabierani, tudzież nowe
Zaciągi po uciekali; tak rachuią około 1000 Ludzi uciekło
Osobliwie Lewe Skrzydło, na ktore z Bażantarni Moskale z
Zaparkami Strzelali y Mocno raziła. Jednakowoż poszli
Marszałkowie w 2. ludzi y w tey rejteradzie w lasku Dobr
ny Zabrali Znayduiącą się tam niespodziane Kassę Galli
czynowską y ekwipaże niektore, ztamtąd poszli na Ja
now do Pułaskich łączyć się. Niemożna dosyć się wych
walić dzielności y odwagi Marszałkow w tey Akcyi Znay
duiących się, Bierzyńskiego Szamockiego, y Bohowic
kiego, a naybardziey Bierzynskiego, ktory ustawicznie przed Woy
skiem biegał, animował do bitwy, około ktorego naywięcey pa
ło ludzi y rannych zostało. Tenże JmćP. Bierzynski miał
napisać list do JW.^a Hetmana w przykrych trochę terminach
posadzaiąc JP. Hetmanową, iakoby za Jey wiadomością Mos
kwa w lasku y Zwierzyncu ukryta była; Sam zaś ani
Szamocki niebyli u Hetmana, tylko Buchowiecki dopomi
naiąc się o ludzi. Rzążewski miały w kilka Dziesiąt Ko-
ni Jak

Tak ocenował się pod czas potyczki od JP. Brzezinskiego, tak posiadł w Nurska ziemie, gdzie w miasteczku Czyzewie od Wasz Miłości[?] Galliczyna napadniony pod wieczor, ze wszytkim zniesiony y wzięty, sam tylko takze schłoty z Daszkiewiczem z podwodami samych Moskalow do Warszawy poprowadzony.

Z Krakowa d. 28. Julij. W tym mieście Floryanska y Grodzka, Bramy są otwarte y mocne warty w nich stoią Moskiewskie; Inne zaś wszystkie Bramy y Furty maią bydź zamurowane. Miastu Kommenda Moskiewska nakazała, aby swoy garnizon pod Ratuszem na obwachu miała zawsze w gotowości rekrutowano w nowey barwie 150 Ludzi mało co rozniących się od Moskalow. Sami bowiem Moskale mowią ze się maią zawrzeć w zamku. Dnia zaonegdayszego 2. Postow Konfederackich do Krakowa z Trębaczem przyieżdżało, tych w bramie warta przyrzymawszy do Kommendy znać dała, od ktorey zapnoszem[?] y wysłuchani nazad bespiecznie wrocemi[?] odiachali. Z czym przybyli do swoiey Kommendy nie wiadomo.

Z Lublina d. 30. Julij. Poczty Ruskie nas niedoszły przeszłych[?] iednak z Podola y Pokucia przyieżdżaiących ustnanemy relacyą: Ze pod Chocimem po wielu zaszłych Potyczkach, między Moskwą a Turkami, gdy niecο tą zwyciężać zdawała się, y attak do Zamku Chocimskiego przypuściła, pod ten czas nadciągnął Weyzyr Wielki z Artyleryą y Jazdą y 13 Moskwy zniosszy, onęz do rejterowania się w granice Polskie przymusił. Ciż sami powiadaią ze w Wuyewodztwach Wołyńskim y Bełzkim Moskwa nakazała wielką liczbę podwod, aby kazdy po 2. ludzi y po 4 Woły. Te mosiwę[?] gdziekolwiek Kommenda JP. Przyłuskiego Sty. Hadziackiego Napadnie, znosi.

Z Jarosławia d. 25. Julij piszą: ze Xże Marcin Lubomirski z Dywizyą swą przeszło 2 rachujacą się stanoł w Ekonomij Samborskiey, gdzie okoliczne Kontrybucye y Prowianty wybiera.

Moskwa

Mostwa po rożnych mieyscach zdrayduią się, iako to, w Sanoku, w Przemyślu y Mościskach, lecz w niewielkiey liczbie.
Die 19a Julij konfederaci napadli na Moskalow w Lisku z ktor[ych] w samym mieyscu 25. trupem położyli y iednego Officera w niewolą wzięli.
W Krzemiencu, Moskale zabrali Rektora Jezuickiego Gwardyana Franciszkańskiego ktorych zaprowadzili do [...]tomego y tam w Więzienie wsadzili Złoczyncom przy[...]ite, przyczyna Aresztu dotąd niewiadoma.
Z Litwy, JJ.PP. Pułascy po uczynionym Armi stytium z Puł[...]kownikiem Uszakow mieli immedyate przed potyczką Brzeskiego pod Białymstokiem potyczkę, pod Słonimem, z Puł[...]kownikiem Wachmeystrem ktorego zmieśli, osobliwie Biela[...] w tyt zaszedszy aż na błota zapędził. A gdy Pułascy odst[...]pili za nadeyściem Sukkursu Moskiewskiego, rzeczony Puł[...]nik ze Szczętem miasto Słonim zruynowawszy osobliwie Kościo[...]ły Klasztory y Pałac, nawet z Dachowki obdarł, w Domach [...] Budynkach, Podłogi, Piece, y okna przez złość y zaiadłość popsu[...]
Udali się potym ciż Pułascy ku Wilnowi gdzie pod Wsią My[...] odprawili z Drewiczem potyczkę, zabrali mu Armat 3. y 3 Sztand[...] (przy iednym sztandarze moskalowi Tatar rękę uciął y ze Sztan[...]darem przymostił) y Ludzi kilkaset zbili.
Excerpt Listu ze Żmuydzi die 18a Julij.
Umnie na Żmudzi nowa y niepraktykowana otworzyła się Fabryka E[...]nomija Szawelska zbuntowała się, Jednych Gubernatorow pochwytała [...]dzy ledwie z Życiem po umykali, Same zaś Fundum okrucieństwa [...]łożyli w Mieście Janiszkach, w przod iako goście zaczeli, a nazaiutrz [...]riasno Gospodarzom było, bo Urzędnicy mieyscy, y Mieszczanie Celnu[...]si ledwo żywo umknęli, Ja przecie zcałym Domem moim tey n[...]szczęśliwości niedoznałem y Uszliśmy Szczęśliwie. Ta Praktyka w Ekonomij, nieszczęśliwą ciągnie konsequencyą, bo Drugie Starostwo y n[...]

ktorych

1769. Niektorych Posessorow dziedziczne dobra, na ten postępek zapalnią się, teraz to chwalą; tymczasem żeby potym tego powabu nie zakosztowały. Bądź też powiem że bydło nie tylko, ale cała Ekonomija zburzona. Szczęśliwy JP. Tyzenhauz Podskarbi Nadworny Litt. że dawniey umknął za granicę, bo go osobliwiey po wszystkich kątach szukaią. Już y zagraniczne Sąsiedzkich, Obywatelow kupy wielkie, w gotowości czekaią y wiążą się.

Excerpt Listu z Kowieńskiego d. 22. July.

U nas tu dotąd z łaski Bożey wszelka spokoyność bo żadnych ieszcze gości nie mamy. O JW. P. Pułaskich w Litwie znayduiących się to słyszałem, iż między Zelwą y Dereczynem potykali się z Moskwą, kto- rey nakilka set ubili. Żeby zaś od Kurlandyi miał Sukurs nadeyść Moskwie, nic o tym nie słychać, bo niedawno powróciwszy tu powiedział mi z Rygi o tym upewnił, że tam od Parobkow, Dziewek, y wszelkich Służących Kapitulacyi, także od Substancyi wszystkich Kupcow & omnis generis ludzi, dziesiąty grosz wybieraią, pragnąc za to kupić Koni? Żołnierzowey Jmci y one na Sukkurs do Litwy przysłać. Z Białey zaś nam od Newla nic nie słychać, bo iesliby Szułt Gnral Nu- mers, z kilka Pułkami, iuż by był dotąd w Grodnie nawet y w Warszawie. Od owego czasu iak o tym baią. Dnia 15. Bieżącego Kozacy Wileńscy, na iechawszy w Wilkomirzu JWo Szwykowskiego Marszałka Konfederacyi tameczney, onego zabrali, ale Sąsiedzka Szlachta zebrawszy się o mil 5. dognała y kilku Kozakow ubiwszy onego odbiła, ale y naszych kilku raniono. Spodziewać się więc że znacznieysza tam poydzie Kommenda, a przeto y Wilkomirscy Obywatele wiązać się muszą.

Excerpt Listu z Grodna d. 26. July. JWo Bierzyńskiego Dywizya nadeszła tu od Białego Stoku d. 18. rano y kazała sobie wypłacić od Miasta 11000. y od Kahału tyleż przy tey okazyi y Ja Szkodowałem Więcey 3. Złote: bo mi Koni Dobrych 7. ze wszystkim porządkiem y dwoma Postylionami wzięto. Druga Dywizya JWo. Pułaskiego nadeszła od Niemna d. 20 y tymże traktem za JWo. Bierzyńskim poszła, ku Zieloney Puszczy. Moskwa zaś nadciągneła d. 24. y wczora wieczór wyszła traktem wileńskim y kowieńskim chcąc Pasy przerznąć rze- czonym Dywizyom.

Excerpt

Excerpt Listu z Brześcia Litew: d. 26. Julij.

Że w Akcie Konfederacyi Brzeskiey iest dołożono: Iż ziazdy w-
szkie Warszawskie a Jako S.P. Nayiaśn. Augusta III. między
były Seymami lecz gwałtami. Przeto JP. Branicki Łowczy
Koron. bawiąc w Brześciu z Pułkami Krolewskiemi y Rmntem
Grabowskiego Gwardyi Konney Littj do 100 ludzi wynoszącemi Ziąg
roznych urzędnikow Wdztwa Brzeskiego Littj radząc iakby t
Punkt odmienić, dozwalaiąc pisać coby się podobało przeciw M
kwie y Dyssydentow byle nie tycząc Krola. Tandem dnia wcze
rayszego niektorzy zbliska Ziągnemi, pozwolili na delegacy
do JP. Buchowieckiego Marszałka Konfederacyi Brzeskiey przy kto
rym Akt y Protokuł Konfederacyi tyże znayduie się y uprosiw
szy JP. Ludwika Suzina Sędziego Grodzkiego, y Bernarda Buch
owieckiego Pisarza Następuiący onymże na dwie ręce napisawszy p
pisali Instrument. = My Dygnitarze y Urzędnicy ziemscy y G
=cy Wdztwa Brzeskiego Littj niżey na podpisach naszych wyraże
=maiąc nie ktore wuwagach okoliczności do przełożenia y remon
=strowania JP. Buchowieckiemu Pisarzowi y Skarb. y Marszałkowi
Konfederacyi Naszey, Jchmciom PP. Konsyliarzom, y niektorym Jm
=obywatelom przytymże JPna Marszałku przytomnym uprosiliśmy J
=Ludwika Suzina Sędziego Grodzkiego, y Bernarda Buchowieckiego
=Pisarza, aby dotego JP. Marszałka Konfederacyi naszey tam gdzie o
=bą swoią znayduie się, doiechali, y one remonstracyami swemi
y odraz opowiedzianemi uskuteczanili upraszamy, a pro maiori
=de, tę naszą obligacyą, rękami naszemi podpisuiemy; Dan w Br
=ściu Littj d. 25. Julij 1769o. L.

Ten Instrument Jchmsc Delegantko podpisali, ale go JPa Branicku
mu w żadnym exemplarzu niedali gdyż chciał go mieć po p
=isaniu Urzędnikow dla siebie na trzeciey ręce, dla pokazania Krolo
podpisany, ale gdy Urzędnicy podpisać wzbraniali się, tedy Żąda

Podpisu

Podpisu od Delegatow, ale y z tego się wymowili. Gdy y Offe=rencye na drogę od JW. Branickiego przyiąć niechcieli, tedy też on obiecanego Passportu na drogę Jm nie dał y gniewliwy odiechał z tąd z Woyskiem swoim iak mowią ku Warszawie Jchmość też Delegaci do JW. Marszałka WWdztwa swego nie poiachali.

Z Rzymu d. 8. July. Kurjerowie od Monarchow powrocili, Oyca S. za głowę Kościoła S. uznali. Pretensyę iednak od nich o Avenion, Pamę y Placencyą ponowione, tudzież oznieśienie wielu Praw Kościelnych y Przywileiow domagaią się podobnym Stylem y Wrzecya napisała. O Jezuitach za dotąd ieszcze icho. w tych wszystkich okolicznościach Oyciec S. więcey naradza się z SS. Piotrem y Pawłem niż z Kardynałami

W Portugalij Minister Karavallo wszystkich pozbierał Dymisow Jezuickich tak przez Zakon wypuszczonych, iako y tych ktorzy prześladowaniem przestraszeni zakon porzucili y wszystkich po klasztorach mnichowskich rozsadził, a wiele z nich iuż od lat kilku iest żonatych. Ciekawy koniec tey chymeryczney Maxymy.

Z Warszawy. d. 10o Augusti.

Z Przyczyny małych dochodow J.K.M. dla zamieszania teraźnieyszego w Kraiu, przeto znaczne u Dworu Jego nastąpiło zmnieyszenie ludzi co do Osob partykularnych, ktorym przy odprawie na cały Miesiąc dano łaskę, aby się mogli suplementować nim służby dostaną.

Poniewaz ułani nadworni za Pragą obozem stoiący wioskę Targowek nadnieynowali z Chatup y Stodoł poszycia pozdzierali: Tudzież w Zastawiu w Dobrach Xcia Wwdy Ruskiego tam przyległych Ekonoma zbili, przeto z takowych przyczyn dano im ordynans przenieść Oboz z Pragi pod Wolą. Z ktorym wtem

a y Jnnemi

ecco

Innemi Regimentami JW. Branecki[owie] Łęczyckowej ma maszer-
wać pod Łowicz.
JW. Zamoyski Ex Kanclerz WKoron: wynosiwszy się z tąd do Kut
dobr swoich w Łęczyckie, wraz z Jmci swoią wyiechał ale zam
w Kutnie we Gdansku stanął, przez co mocno na siebie uraził n
tylko Krola Jmci ale y Xiąt Czartoryskich tak z przyczyny że Jeb odp
pił, iako bardziey iż tych myśli woich onemże niepowierzył, a
własczcza maiąc za żonę z Domu Xiężniczkę Czartoryską Lo
czanką Kor. a po ordynacie Zaymoskim Synowcu swoim pozosta
łą wdowę.
Od kilku dni uwijaią się tu po rękach Kopp. a raczey List JP. d
li Kocharskiego Skitrza y Konsyliarza Konfederacyi Barskiey,
Jchmściow Skonfederowanych z Obozu Tureckiego już na tey Stro
nie Dniestru d. 29ᵃ Juny pisany.
Niewysławiona Boga y Oyczyzny miłość kiedy tak znala
zła w Sercach y umysłach WWMPanow wzbudziła żarliwość
do tych chwalebnych wzbudziła rezolucyi, że nie tylko dobra y
Maiętności na okropny łup Potędze Nieprzyiacielskiey rzuci
cie, ale też dla obrony Prawowierney Wiary S. K. R. y dla wo
ności Oyczyzny ratunku, życie nawet własne, nie ustraszony
mestwem odważnie y ochotnie łożyćie y poświęcaćie. Wa
tedy godne Wiary y wolności Offiary, nieoszacowane plemie o
sławnych dawnych Polakow, honor śmierci dla utrzymania
Wiary y Wolności nad życie zawsze przenoszących, Wam m
wię Oyczyzna nieśmiertelną wdzięczność zawsze mieć powin
na. Wam obowiązana jako iako prawdziwie zasłużonym
Synom, pierwszych godności y dostoieństwa, pierwsze wyła
dze oddawać. Wam sprawiedliwie w spamiątce Statuy y Tra
nowe Obelyszki wystawiać przynależy. Was prawdziwie godn
mi Oyczyz

Oyczyzny Obywatelami, prawdziwemi Wiary y Wolnośći obrońcami, Rycerski Stanie, sama Słuszność y Sprawiedliwość każe nazywać którzy dla Ubespieczenia Dobra pospolitego woczywiste rzucaćie się nie bespieczeństwa y dla uszczęśliwienia Oyczyzny przy z śmiertelnego wyzuwaćie się życia, przy wokrutną y prawdziwie tyrańską idźieće Niewolą. Coby to był za wstyd, Sromota y hańba, dla Narodu Polskiego, co za ostatnia podłość, w za nieczułość w żadnym Kraiu y Wieku dotych czas nie praktykowana, gdyby przy takie gwałtownym Naydroższych Wiary y Wolnośći Kleynotow wydzieraniu, Naród milczał; pozie dłby upewniam y Sprawiedliwie na ostatnią zgubę, podmiewiołką gdyby Narodowi Izraelskiemu przyzwoitą, gdyby w tak niezbożney y sromotney zaspał nie czułośći. A niby się mogł usprawiedliwić y Uyśić Bogu y Swiatu osobliwie czasom potomnym: Że większa była siła nieprzyiaćioł niż Obrona Narodowa. Bo proszę: gdźie zachodźi Wiary y Wolnośći wrodzony ratunek, ktoryż nieprzyiaćiel bydź powinien straszym? ktoraż siła zatrzyma rękę do dobycia Oręża y do dopomnienia się otak ciężką zadaną krzywdę? ktoraż potęga przeszkodźi? gdźie komu owzięcie prywatnego Punktu honoru, żadna mu duchowna y Swiecka, zakazaney Prawami Boskiem y Ludzkiem czynienia przez poiedynek zemsty, zatrzymać nie potrafi. Aliedy idźie o Dobro Narodu publiczne o Wiary y Wolnośći Obronę, tedy ukrywszy rożnemi pretextami, szczyrą boiazń ciemi, dnieży istotną podłość swoią, przy przeswadczią sobie w tak liczny y obszernym Kraju, nie zwycięzoną bydź nie przyiaćiela siłą: Rzuciwszy w niepamięć ten ścisły dla każdego obowiązek; Że iako bez braku zażywamy Wiary y Wolnośći, tak wszyscy Jey bez braku bronić powinniśmy. Ale

Ale przez takowi odrodkowie, a nie Oyce Synowie prawdziwi Oyczy-
zny? Bogdayżeby was nigdy Oyczyzna nieznała, y na tak wy-
sokich Fortuny, y godności Stopniach nigdy nieosadziła! Żało-
y boleć zawsze powinna że w tym krytycznym czasie na wielu
Bogatych y dostoynych, ale w dobrym Charakterze y gruncie
poczciwym ostatnich mizerakow y Nędzarzow, prywatnym in-
teressom y dobrem własnym cale zaślepionych przyszła nie-
szczęśliwa. Do was tedy Stanie Rycerski zKonfederowany g-
ni y wielcy Mężowie Wiary y Wolności Obrońcy y przy Szla-
nej Krwi dla dobra Oyczyzny prawdziwi Synowie y Ni-
ustraszeni Obywatele z poprzedzaiącą wspaniałych Waszych
dzieł rekognicyą y życzliwych moich chęci wyrażeniem z wo-
y Dyspozycyi JW. Krasinskiego Podkomorzego Rożańskiego Mar-
Gnlnego, y JW. Potockiego Littego Rtrstra Gnlnego, nadgłaszam się
y tę następuiącą prozbę moię z przyłączoną przestrogą zanoszę,
Ci Ichmość Kommissarze ktorzy na ostatnim Seymie Delegowani
będąc do Konstytucyi, Prawa na zgubę naszą podpisali, iako
Ipso facto do Criminibus Status obwinieni do zacnych rad y
Związkow teraznieyszych nie należeli, ponieważ tych wszystkich
iako per duelles & hostes Patriae, zKonfederowane Stany zgro-
madzone sądzić zamyślaią, dla dania przykładu iakową
surowością Obydwie powinni karani ktorzy na nyne Wolnoś-
ci y Wiary niegodziwe podpisuią wyroki y Prawo stano-
wią. Ani przymuszeni się, ieżeli przy tym były mocno grożące
żadnego z Imsciow Delegatow usprawiedliwić, y od kary uwolnić
nie mogą, ponieważ na fundamencie Praw Boskich y Praw
Ludzkich cywilnych w okolicznościach takowych będą iako-
go kolwiek rodzaiu przymuszenia od sprawiedliwey
nie uwalniaiące animadwersyi y Kary. Nie uwalnia

z Praw

Z Praw Boskich, dowodzi się; przeto Bo czyliż niewszystkie wswoich Za=
kazach do tego Celu zmierzaią aby przyiakichkolwiek przymuszeniach
żadnego niewinnego niepotępiać y niezabijać; żadnych niesprawie=
dliwych Dekretow niestanowić lub też takowe Prawa, y Inne po=
pełniać Krzywdy y Kryminały. Ponieważ Człowiek pierwiey rezol=
wowany bydź powinien nie wolą ponieść, życie stracić, niżeli
Stworcy Pana swego łamać Przykazania, łamiąc Jego obrażać.
Prawda że nie każde przymuszenie obwiniać może, ktore nie=
iest z krzywdą lub szkodą trzeciego. Lecz kiedy oczywista Krzywda=
trzeciego wypada, na ten czas gwałci się Prawo Boskie y zostaie=
Stworcy obraza. Naprzykład dla objaśnienia tylko namienia=
iąc: Gdyby kto przymuszał Syna (: grożąc mu lub niewolą
lub Smiercią, albo innym prześladowaniem :) aby Matkę lub
Oyca zabił, zabiwszy? czy byłby Syn wolny na Sumnieniu
by nayminiey, owszem podlegałby Sprawiedliwey winie y karze
Wszake y Sędzia Piłat z Dzieiey wielką boiaźnią Cesarza, u=
nikaiąc ciężkiego prześladowania przymuszony podpi=
sał Dekret na Chrystusa y został zaboycą. Zabiteś y Ty
Mci Panie Delegacie oyczyzne Matkę, zabiteś kiedy na
zgubę Wiary y wolności podpisałeś się y podpisawszy da=
teś przyczynę do zabicia tylu swoich Braci y Krwi rozla=
nia, ktorzy chcąc z siebie zrzucić to uciążliwe iarzmo y zma=
zać niegodziwe Prawa do broni y Związkow rzucić się mu=
sieli.
Iż zaś z Praw Cywilnych rządu politycznego od sprawiedli=
wey nie uwolnia kary przymuszenie tak dowodzę: nie w=
spominam tu teraz, że gdyby cztery nie wszyscy Jchmość
Delegaci przynaymniey większa Jch część do podpisu Kon=
stytucyi była nie ściągnięta, pewnie bez prześladowania, uło

żone

Ułożone Proiekta upadaćby musiały. Milczę y o tym Prawnym
postępku że Sługa lub Poddany od Pana swego przymuszo-
ny groźbą do pełnienia kryminału, w każdym Sądzie powin-
na Osobie własney odbiera karę. Ani Deputata lub innego Sędzi-
go boiaźń stracenia Dobr po Funkcyi zakończoney, od sprawie-
dliwey kreski niewymowi tak jak gdyby kto przymuszony Boga
się zaparł, prawdy Katolickiey wyrzekał się, wiary odstępował, dla
przyczyny przymuszenia, od zbrodni y karania Wolnym bydź
nie może. Ten tylko Dowod na politycznym sprawiedli-
Prawie funduiący się dla przekonania przywodzę. Że miło-
Oyczyzny y Praw oyczystych, iest ta Cnota tak potrzebna
pltey, iak Dusza do ożywiania ciała, ktora każdemu Obywatelowi
tę naturalną wraża powinność aby Obywatel koniecznie Zdo-
wał się na wszelką zdatność służenia Oyczyźnie y na iey obronę
Maiątki Zdrowie y samo poświęcał Życie. Ten iest nie zbyty y n-
uchronny dla każdego Obywatela obowiązek. Jeżeli tedy każdego
Obywatela ta iest powinność z wielu sprawiedliwości z mocy wy-
kaiąca Dobra y Życie łożyć dla obrony Oyczyzny y gdyby kto tey
wypełnił powinności grzeszyłby przeciwko miłości Oyczyzny y Spra-
dliwości powszechney. Tym bardziey ten Obywatel choć przymu-
szony karane dopełnia Dzieła y godne osobliwey kary, ktory nie tyl-
nie broni y Życia nie hazarduie, ale ieszcze za zgubę oyczyzny fe-
ne podpisuie wyroki. Ani przymuszaiącym y gwałtownym
Jnteressom Rzpltey czyli ratione status exkuzować się tu przy-
leży, bo każdy rozumny Obywatel y Dobry wiedzieć dobrze po-
winien: Że iako gwałtowna potrzeba tak głowny Państwa Jnte-
res ma własne swoie Prawa, ktorym wszystkie inne ustępuią
nigdy iednak mu niewolno umknąć się od sprawiedliwości

Cnoty tak

Chwytać się

Chwytać się srodkow niesprawiedliwych, ponieważ żadne Państwo nawet absolutne, żadna Rzplita ani ratowana ani wcałości bydź może chyba przez Sprawiedliwość. Stąd utrzymuią: Sine summa Justitia Rpblicam regi non posse. Cic. Lib. de Justit. Cap. 12. Zkąd się daley wnosić może, że ieżeli w nagłych y gwałtownych potrzebach dla dobra Pospolitego srodkow niesprawiedliwych chwytać się niegodzi, tym bardziey na zgubę tego dobra powszechnego, a ieszcze na zniszczenie Wiary y wolności przy naywiększych przymuszeniach niegodzi się Praw niesprawiedliwych stanowić lub ie podpisywać; Więc y znaczni statystyczni konkludować przynależy że Jchmść Delegaci iako perduelles sądzeni y kryminalnie sądzeni y karani bydź powinni. Wszakże według Konstytucyi 1588 Vol. IIo Crimen perduellionis rozumieć się ma, gdyby kto takowy popełnił postępek ktoryby własnie był contra Rpblicam; A czyż może bydź szkaradnieyszy y zuchwalszy postępek; iak na zgubę y wykorzenienie Wiary y Wolności niegodziwe podpisywać Ustawy.

A cóż tu przynaymniey w powszechności mowić o Jmciach XX Biskupach wypada z ręki pioro, myśl zadomiała pojąć się niemoże; że Biskupi te niegodziwe y fatalne Wierze y Wolności Prawa podpisali. Ci ktorzy z Obowiązku Obywatelstwa y przysięgi Senatorskiey: Quis quid Nocui videre Avertam, z Charakteru wysokiego tak Biskupiego, z Urzędu przysięgą obowiązanego, powinni pierwsi nie tylko żarliwym y niezwyciężonym staraniem Wiary Rzymskiey K. bronić ale y życie łożyć, ponieważ Ich Urząd Biskupi tego wyciąga to czynić im każe. wszak Bog Sam w swoiey Ewangelij to przyznaie, że Bonus Pastor dat animam suam pro Ovi-

Ovibus

grze

Suis do tego przychylaiąc się Boskiego wyroku, Woyciech Święty
Krolestwa Prymas, pierwszy Prus Apostoł, Duszę Swoią poło-
Za Owieczki Swoie: S. Stanisław Biskup Krakowski grzechom
Krolewskim y Zgorszeniom aż do Krwi się sprzeciwił, daleko by
bardziey to czynił przeciwko to czynił Heretykom, gdyby na
czasy napadł. S. Jozafat Arcy-Biskup Połocki, przeciwko Z-
ci Schyzmatyckiey własną się założył głową. Ow Stawry-
likowski Arcybiskup Lwowski, prozbą y grozbą do podpisu Kon-
federacyi favore Dyssydentow po Smierci Zygmunta Augusta
przymuszony po długim wzbranieniu się, Mucet zrzuciwszy,
piersi obnażaiąc y Szyię odkrywaiąc z taką się oświadczył rezo-
lucyą, że prędzey Arcybiskupstwa y Samego gotow był postradać
Życia, aniżeli na Artykuł Dyssydentski przeciw Bogu y wie-
y Prawom Oyczystym spisany podpisać się.

Mieliśmy świeże Przykłady w Wielkich Oyczyzny Mężach wiel-
kich obrońcach Biskupach, Senatorach, Hetmanie y Posło-
Mężach żadnym Ryzykiem niewystawionych ktorzy woleli w
Olmutra puyść niewolą, aniżeli na zgubę Wiary y Wolności Po-
wolić. A Jchmość Delegaci Biskupi dla Obrony Wiary w-
nacie przytale wielkich Jntratach osadzeni, jakim Prawem
y Sumnieniem odważyli się rękę ciągać do podpisow u-
Wiary y Wolności gubiących. Wszak Prawa y Przykłady
ma Kościelne Rzymskie na ktore Jchmość X.X. Biskupi p-
sięgali wyraźnie zakazują, aby żadnym Sposobem nie godzi-
to się sprzyiać Heretykom, albowiem ktorzy sprzyiaią grzeszą
podpadaią w Klątwę wieczną Pańską. Lecz podpisować T-
wa sprzyiaiące Heretykom iest z przyiać Heretykom. To się

piuią
cie

Podpisuiąc Prawa takowe grzeszyli y podpadli Kościelney Klątwie
a celebruiąc w tey Klątwie, staią się irregulares [illegible]

Ani naywiększe przymuszenia iżeli Jchmciów Swieckich
dopiero z XX. Biskupow od ciężkiey Winy y Kary Sprawiedli=
wey exkuzowac nie mogą, dla przyczyn y racyi wyżey na=
mienionych. Niech słuchaią jako sam Bog Stworca y Sę=
dzia Naywyższy ogromnie pomowie. Ezechielis 29° w tech sło=
wa. Haec dicit Dominus Deus. Vae Pastoribus Israel, qui pasce=
bant semetipsos, Nonne greges a Pastoribus pascuntur? Dis=
persae sunt oves meae, et factae sunt in devorationem besti=
arum Agri et dispersae sunt, erraverunt greges mei et non e=
rat qui requireret. Propterea Pastores audite Verbum Domini,
Vivo Ego dicit Dominus, Ecce ego ipse super Pastores requi=
ram gregem meum de manu eorum et cessare faciam Eos
ut Ultra non pascant gregem.

Na fundamencie tego Dekretu Boskiego chwalebnie uczy=
nią, kiedy Jchmciów XX. Biskupow Delegowanych pro Vacandi
podawszy skonfederowane stany, uczynią rekurs przychylaiący się
będą do Mocnego Manifestu przeszłego Klemensa Papieża
XIII° też Prawa wprzod przez podpisanie potępiaiącego, y da=
prasząc się będą o przykładną y Sprawiedliwą Karę ne Pas=
tores similia Audeant.

Na ostatek wzywam wszystkie Jurysdykcye Duchowne
y Swieckie, ktore iżeli przez powinne Sprawiedliwości Admi=
nistrowanie prywatne występki y Kryminały czyli laesae Maies=
tatis, czyli przeciw Osobom na funkcyi Sądowey zostaiącym
Sądzą y Karzą Sprawiedliwie. A Crimina contra Rempublicam
Crimina Wiarę y Wolność zabiiaiące zostaną bez Kary?
Mamy niedawny przykład o Seymie Szwedzkim, Senatorow
od Krzesła oddalaiącym. Zgoła Słowy Cycerona y Sallustyusza

na List[illegible]

List ten konczę: Quid enim Regna (vera) Syne Justitia, quam publica latrocinia. Dum malis Civibus ignoscimus, bonos perdimus nunquam tolleranda sunt Crimina contra Rempublicam. To wszystko w staropolskiey rzetelnosci wyraziwszy, z prosbą wyżey zaleconą mam honor upraszać azebyscie WW. PP. chwalebnie działa swoie na Obronę Wiary S. Praw y Wolnosci zaczęta z naywiększą gorliwoscią kontynuować raczyli y jestem dla każdego z Należytym dla Każdego uszanowaniem. WWMMWMć Panow etc.

Odpowiedz Narodowa na Universał J.K. Mości a raczey na Proiekt do Universału a mianowicie poprawny.

We wszystkich wolnych Narodach, moc okolicznosci nad Prawo silnieyszych z jednego zrzodła wypływać niemoże, tylko z niecierpiącey Prawa, y niechcącey od niego dependować samowładnosci, którą Rządy tychże Narodow kusić się zwykli, Ich to Ambicyi iest rzecz własna, zwłaszcza gdy raptownym obrotow swoich powodzeniem są z niskosci, na naywyższy stopień godnosci wyniesieni, niechcieć być pod żadnym Prawem, owszem chcieć wszelkie by też nayka[r]dynalnieysze Prawa, mocą swoią przewyższać, przewyższone wzruszać, wzruszone niskać, ucisnione łamać y niszczyć; Bo samowładztwo hamulca tego, który iest dla rządcow Narodowe Prawa z Natury swoiey cierpieć niemoże.

Jalia y z takiego zrzodła, wypadaiąca teraz moc okolicznosci nad Prawo silnieyszych, niedozwala y day Boże aby niedozwoliła nigdy W.K. Mości mowic do Narodu tego, który niechciał y przez wszystkie Życia y fortun swoich Azardy niechce być nigdy powierzony absolutnosci y samowładnym Rządcom.

Ani rozumiey W.K. Mość być obowiązkiem powołania swego, azebys w takowe okolicznosci zabłąkawszy się dał słyszeć głos swego wyroku, powierzchownie y w słowach, tylko niby pobudką Oycows[kiey]

wielce
Oycowskiey troskliwości tchnący w rzeczy zaś samey /: co się przez =
pięcioletni Panowania bieg, całemu Narodowi poznać y uczuć da
To :/ na zdradzieckwach Okrucieństwie y Tyranij pozornym Dobre
go Oyczyznie życzenia płaszczykiem pokryty, zasadzony.
Podobnie to są W.K.Mści słowa, /: Ale tylko słowa :/ że przeniknio
ny W.K.Mość jesteś do gruntu Serca, uważaiąc iak są rozwolnio
ne wszystkie Rząd wewnętrzny Państwa składające sprężyny. Lecz
My samę istotę rzeczy, nie słowa uważamy gdy pełnym rzewliwyg
tez okiem Dochodziemy.
Kto na tę sprężynę nastąpił y onę wzruszył? Kto y jakiemi droga
mi Moskwę na przymuszenie bezbronnego Narodu do gwałcenia
swoich praw zprowadził? Kto czynienie Pseudo Konfederacyi Dys
sydentom nakazał y ubespieczył? Kto z pośrzodka rady Naygor
liwszych o dobro Publiczne y całość Praw Narodowych mężowie
zastawiaiące się mocą Xcia Posła Repnina :/ w niewolą bracka
zał? Kto bieg sprawiedliwości przez subtelne wszystkich Juryzdyk
cyi pod Absolutny swoy rząd zagarnienie zatamował? Kto w
Administracyi dochodowy wydatków publicznych: Już to przez Sta
rey monety z uciężeniem Narodu skasowanie, a nowey ku swe
mu tylko zyskowi wprowadzeniem; Już przez uciążliwych a
wolnemu Narodowi nieprzyzwoitych uchwalenie; Już przez
pozwolone Moskwie wyprawy X. Branickiego /: przed tym pod=
Barem, niedawno pod Sochaczewem, teraz pod Brześciem
Littem: wsparty :/ Miast rabowanie y palenie, Świąt
nic Boskich złupienie majątków obywatelskich zagarnienie
Już przez supełne wszystkich Dochodów publicznych pod=
swoy Rząd y Szafunek podciągnienie; Kto mowię -
przez te wszystkie y tysiączne inne sposoby Naród cały
wyssał wyciężył y wyniszczył? Kto Kraiowego choć sz

czupłego

Szczupłego Woyska zwierzchności[ow] przez uchylenie Władzy Het
mańskiey, a Uchwalenie tey y takiey, ktorą y iaką chciwość sam
władztwa wymyślić mogła Kommissyi; Rozstargnioną teraz ucy
nił? Kto cały Zkład wogolności Narod formuiący, na części rozer
wał, a rozerwany, gdy się do iedności y ratunku bierze za bun
towniczy Uznał?
Nadto wszystko: Kto pragnienie krwi Szlacheckiey w Zbunt
owanym Chłopstwie gorącym niby do wybicia się z poddańs
twa zachęceniem, Zapalił? Kto Rossyiskie Kommendy y ścisło wsz
to pełniące com tu wspomniał:/ już nadaniem Kleynotu Szla
checkiego, już Orderami swoiemi, już Datkami Kontentował?
Kto naostatek będąc na naywyższą dostoyność wyniesionym
podłości nayostatnieyszego człeka, od Woli y rozkazu Xięcia Re
pnina Dependuiącego, dla tego na Siebie przyiął, abyś się z Depen
dencyi od Praw wolnego Narodu wyłamał?
Gdy mowię na to wszystko nie na czcze Słowa W.K.M. pu
szczamy; jaśnie widziemy, że Ty to Nayiaśnieyszy Królu Ty/ nie
wiem czy Mi się godzi wyraźnie wymowić to Słowo:/ Miło
ściwy Panie troskliwych Twoich myślach ku takieyszemu
na karki Nasze niewolniczego Jarzma włożenie zmierza
iących; Ty wewnętrznym twoim przeświadczeniu; Ty w
sobie Samym, Autchora tych wszystkich Narodowych nieszczę
śliwości, taisz y Zamykasz.
Srzodki to wszystkie y Instrumenta od W.K. Mści użyte do tego
ażebyś Sobie absolutne Panowanie tym czasem tym czasem na
Rossyiskiey Potęgi wsparte, między zaś od Narodowego Prawa nie De
penduiące ugruntował. Dałeś W.K.M. sam poważne swoie, u całego
Narodu Wiary godne, ale oraz okrutne dla niego świadectwo; kiedyś
na Konstytucyi nowey od Siebie y Swoich adherentow ułożoney Pacta Con
wenta burzącey, na Narod wolny przez wszelkie gwałtowności sposoby

Narzuco

56

Narzucony zwyczaiem Samowładnych rządow, gdzie swey własney zostawił podpis.

Od tego czasu w ktorym głos Ludu częścią, dobrą nadzieją, częścią rozsyłką mocą przymuszonego, z rowności do panowania W.K.M. pozwalał: szczegulnym Prac Starań y troskliwości W.K.M. było celem, azeby Kray ten wswobodach y Wolności swojey utrzymujący się, przez azard Duszy y Summienia, przez naruszenie Religij, przez zgwałcenie wszystkich swoich obowiązkow, zgoła przez wszystkie nayniegodziwsze kroki przyprowadzić dotego, aby był pod Panowaniem W.K.Mci w niewolnicze pęta uwikłany.

To gdy wowoczach całego Swiata tak iest, łatwo wierzyć, że tym ciężey ugina W.K.M. teraznieyszych czasow nieszczęśliwość, im wesolszą swoich zamysłow karmiłeś się nadzieją.

Zbiegły się teraz okoliczności, jedna od drugiey zawilsza; Anaostatek postrzeżeni się Narodu umknęło Obraz pożądaney przyszłey Samowładności. Ani W.K.M. bydź w Narodzie Samowładnym, Ani Narodowi /: to iest większą pewnie teraz W.K.M. goryczą :/ bydź nato nieczułym, Bog miłosierny niedopuścił. Odkrył On nayskrytsze W.K.M. Zalegty, wzbudził do ratowania się moc y pomocy narodu, uchylił Zasłonę kryjącą teroboty, Juz wpewności y iawności dowodow dacią się widzieć, całemu Krajowi, sąsiedzkim Potęgom, teraznieyszym y przyszłym Wiekom.

Nie iest to przeciwne tłumaczenie postępkow W.K.M. iakoby z pozwierzchownych tylko pozorow poznawanych, lecz istotna prawda zgnuśnia zamysłow W.K.M. powierzchownych Słow łagodności y szczerymi obietnicami pokrytych przez naymocnieysze y nayoczywistsze Dowody wydobyta.

A zatym niechciey się W.K.M. azardować nato, jedne tylko Duszę maiąc, abyś się był bojaźni chciał stawić na Strasznym Sądzie Sędziego Boga, przed ktorym /: temu przynaymniey wierzyć potrzeba :/ Potęga Rossyiska nie zasłoni. Owszem boy się W.K.M. co Sprawiedliwie wUniwersale Swoim wyznaiesz, że zrasz to do Siebie; Cesz Narodowi nie sobie żyć powinieneś. Agdy przeciwnymi

Przeciwnemi czynnościami od tego obowiązku uchylasz się, zarabiasz tym samym u nayw[y]ższego świata rządcy a Sędziego Boga na ten wyrok, ktory znaiącym a mieczyniącym bydź powinien naystrasznieyszy.

Upewnia W. K. M. dla Narodu wyrażenie iż nieprzestaniesz udzielonych sobie od Boga sposobow y wszystkich starań obracać nato; abyś Wiarę S. K. R. y Independencyą, a tym samym Matkę ojczyzny spokoyność mogł utrzymać; Niejest y bydź nie może niezawodnie. Zrzekłeś się W. K. M. uroczyście, zaraz przy początkach panowania swego tych wszystkich sposobow, ktore Bog mogł udzielić y udzielał, a przeciwnych Bogu z poduszczenia Naszej Imperatorowey Matki Naszych nieszczęśliwości chwyciłeś się z przysiężeniem się zmiany na poniżenie W. S. K. R. na podwyższenie Dyssydentow, na zniesienie Praw y Swobod Narodowych, niejest to udzielony od Boga sposob, na skuteczne tejże Wiary. S. y tychże swobod utrzymywanie. Starania też wszystkie y usilności wktorych W. K. M. pod moc Naszej Imperatorowey Jmci poddałeś się, z staraniem o independencyą, żadną miarą nie zgodzi się.

Używay tedy W. K. M. kiedy chcesz swoich sposobow dla zadania sobie na nich swego uszczęśliwienia, ieżeli to bez pomocy Boskiey stateczne y Prawdziwe bydź może. Pan zaś Bog w przyrzeczeniach swoich nieodmienny, przed ktorego oczemi tego Mocarstwa, nieubliży Narodowi swoich sposobow y skutku tey Nadziei, ktorą w nim samym pokładając z[e] nieszczęścia swego już się dźwiga.

Memoryał niby od Xcia Jmci Podolskiego Prymasa Korony Polskiey y W. Xstwa Littgo Imieniem jego z Grafowi Panninowi Ministrowi Rossyiskiemu w Peterburgu przez JP. Krasinskiego in Januario podany z Francuzkiego na Polski

1769. 57

Z Francuzkiego przetłumaczony a teraz rozrzucony.

Xże Prymas nie będąc w żadney z tych Partyi, które teraz sprawuią zamieszanie y są okazyą ostatniey ruiny Polski, rozumie bydź obowiązkiem Swoim, a żeby zyskiwać złaskawego pozwolenia Nayiaśnieyszey Imperatorowey Rossyi, sobie na piśmie danego, mogł odkryć zdanie swoje nad sposobami nayprzyzwoitszemi y nayskutecznieyszemi oddalenia tylu nieszczęśliwości. Ośmielony także Listem WMPana y radą Xiążęcia Posła, który zlecił mu donieść WMPanu, co dawno znayduie rownie Użytecznym Oyczyźnie swoiey; y trwałym Interessom Dworu Tego, co w dzisieyszym Memoryale ma Honor wyrazić.

Jako iest pryncypalnym Celem Nayiaśnieyszey Imperatorowey Jmci, utrzymywać w całości Traktat favore Dyssydentow y Prawa Kardynalne razem z gwarancyą obudwu tych Punktow, tak też powinno bydź pierwszym tego Dworu usiłowaniem, przeswiadczyć cały Narod Polski, że ten Traktat y Prawa Kardynalne z Gwarancyą swoią nietylko nie są szkodliwe innym Prawom swobodom y niepodległości tego wolnego Narodu, ale owszem tym więcey one Ubespieczaią mocnieyszymi y trwalszemi czynią.

Zdaie się y w zamieszaniu teraznieyszym iuż tak daleko zaprządzonym, trudna iest rzecz, a prawie niepodobna od zyskać w narodzie Polskim tę Ufność, ktorą przedtym polegał na przyiazni Nayiaśnieyszey Imperat. Jmci iako dobrey Sąsiadki swoiey z Sobą złączoney.

Pierwszą do tego zawadą iest Krol teraznieyszy przeciwko ktoremu bardziey, niż przeciw innym punktom cały narod powstał. Nikt Narodowi tey nie oderwie perswazyi że Krol miał chęć, uczynić się naprzod mocnieyszym, a potym samowładnym, a podobno z czasem y Strasznym tey samey Potędze, ktora go osadziła na Tronie. Czego dał dowod na Seymie 1766. kiedy dla przypodobania się tylko Narodowi, y nie chciał przyiąć propozycyi na umiarkowanszych od Dworu

Jey

71

Jey oraz od Dworu Berlinskiego oswiadczonych przez tego Xcia Jmci Prymasa, na ow czas Referendarza Kor. Tnietylko że Je odrzucił, ale nawet nadęty fałszywym heroizmem, publ nie przyrzekł przy Wierze y Wolności krwi y życia swego. Ofiar Narod oszukany powodzeniem ostatniego Seymu, cale przeciw nym deklaracyom immediate przed Konfederacyą Grodną ucz mionym, poznać to dobrze y nikomu innemu nieprzypisuie czyny tego, tylko Krolowi: że on nie tylko szukał zawsze s bu dla własnego swego zysku do zerwania przyiazni trwa iącey między Rossyą y Narodem Polskim, iako między Dwor Sąsiadami, ale ieszcze ieszcze żeby go uczynił obmierzłym tey Potencyi.

Da się widzieć swego czasu, że nawet w dzisieyszych Konfeder cyach, Krol Polski y Familia iego, mieli in directe swą Influency było to łatwo Krolowi raz sobie przywłaszczywszy Skarb Woyska y sprawiedliwość. Nad te rzeczy żaden z monarchow Nayobsolu nieyszych niema nic więcey w Kraju Swym. Dla tych y w ku jnnych niezliczonych przyczyn, Dwor Rossyski niepotrafi m dy odzyskać tey Influencyi, ktorą miał w Polszcze poki Ten Kro na Tronie będzie.

Xże Prymass będąc wierny tyle Dobrodzieystwo Nayiaśn Imperat rowey Jmci y pociągniony łaskawym Jey rozkazem do otwarcia bez ogrodki myśli swoich sądziłbym się niegodnym zaufania k ktorym tak wielka Monarchyni raczyła go uczcić, gdyby nie od kryt co czuie być zbawiennym Oyczyznie swoiey y Interesso Dworu Rossyiskiego.

Dwa tylko znayduie sposoby do uskutkowania wyżey rzeczony Nayiaśn Imperatorowy intencyi, a te sposoby zawisły na tym: Krola odmienić a Dawne Prawa przywrocić iedno zaś bez drugiego s się niemoże.

Uwagi Cyffrowane dadzą te iaśniey poznać.

Uwagi nad

58

Uwagi nad Stanem Interessow Rossyiskich w Polszcze.

Powiązanie okoliczności do tego Rossyą przywiodło stopnia, że przy Potędze Jey przeważaiącey w Europie, zamieszanie w Polszcze przydać Jey musi zatrudnienie. Widzi się Rossya pewną bliskiey Woyny Kosztowney, ktorey iakikolwiek będzie skutek, niemoże sobie z niego obiecywać gruntownego ustanowienia prawdziwych swoich Interessow w Polszcze, ktore od tego zawisły, aby miały Krolem Polskim, Krola od Narodu kochanego, Przyiaciela Rossyi wiernego, ktoryby ograniczaiąc Ambicyą swoią figurowania między Krolami, niemyślał nigdy stać się niebespiecznym tey Potęcyi przez odmianę formy w Rządach Rzpltey. A gdy Krol będzie szanowany, gdy bać się Go y kochać będą, tym samym Rossya mogłaby prowadzić Narod podług swey myśli, tylko delikatnie przez taiemne z Krolem umowy. Teraz wszystkie te korzyści upadły dla Rossyi tak daleko że żadney niema nadziei od zyskania onych za panowania dzisieyszego Krola.

Bydź w prawdzie może iest nawet podobieństwo, można mieć y pewność, że woyska nayśnieysze Imperatorowey Jmci zwycięzkie przeciw Turkom dadzą prawa Polskie, ale od tego momentu Narod czuie się podległym, Obie Potęgi tym bardziey się postrachaią y nie spokoyność powszechna przypisze Nayśw. Imperatorowey Jmci zamysłom, ktorych nigdy niemiała.

Pomyślne czynow Jey powodzenie, powiększy Liczbę zazdrosnych. l, a zmnieyszy podobno przyiacioł. Jest nawet do podobieństwa że dla przyczyn politycznych przywiedziona będzie zezwolić na znaczne ulżenie zrobionego w Polszcze Dzieła, tak względem Gwarancyi, iako y Traktatu Dyssydenckiego.

Ale rzecze kto: Rossya na Tronie utrzymywać będzie Stanisława Augusta, tak to iest, będzie Go utrzymywać, ale czyniąc gwałt. Narodowi z Ujmą Kredytu swego y Podlinij swey powagi przedtym w Polszcze mianey do Konowania swoich Proiektow.

Jeżeli zas rzeczy Prywatne będą do dawnego Stopnie, Jakiż

więc

Więc pożytek z teraźnieyszego Krola wnie odniesie y mieć będzie Rossya skoro tylko Krol opatrzy bezpieczenstwo swoie osobiste przez Inn Potencye, y niemaiąc się czego obawiać z Strony Rossyi wszystka Jego dla niey powolność albo będzie barzo słabą, albo wielce ustanie. A w przypadku Nieszczęścia niemiałaby nieprzyiaciela niebespiecznieyszego iak w tym kraiu ktorego tak wspaniale wywyższyła.

Seym Roku 1766. dosyć przeswiadczonym iest dotego przykładem.

Rzućmy z drugiey strony Oczy na postępek Domu Saskiego. Względem Nayiaśnieyszey Imperatorowy Zamiedbarny, że nie zelży od opuszczony, daleki od wszelkiego resentymentu, w przod nawet umartwienia swego uprzedzał żądze dawney przyiacielki y Aliantki swoiey zawsze otwarcie, zawsze szczyrze, idąc za przykładem Antecessorow swoich ktorzy przez lat 70. panowania swego w Polszcze żadnego kroku nieuczynili przeciwnego Interessom Dworu Rossyiskiego nietak iakosmy widzieli w Roku 176 było gdzie dotego tylko mierzano, ażeby wypłaciwszy niewdzięcznosci Nayiaśn: Imperatorowy y sztucznie postawić się na stopniu y nad być straszny Katarzynie Drugiey.

Dwor Saski łatwo by się dał powodować do wszystkiego co by tylko być mogło przyzwoitego Interessom Nayiaśn: Imperatorowy; naprzykład: przez traktat Sekretny można by obwarować że 15 do 30 Woyska będzie zawsze w Służbie Nayiaśn: Imperatorowy w Niemczech, przez co przybyłby aliant poważny z sił swoich, z kredytu z związkow krwi z wszystkiemi Dworami Europeyskiemi y z Influencyi ktorą ma w kraiu tym, gdzie gotow zawsze utrzymywać Sławy Nayiaśn: Imperatorowy. Przywiodła by Dwor Saski dotego y polityka yż wiedząc że ani Dwor Wiedenski, ani Francuzki dla swych politycznych Interessow tyle tyle mu zysków nieprzyniosą nigdy ile Dwor Rosyiski mogłby mu sprawić.

Jaona

59

Jasno iest z drugiey strony iż gdyby N. Imper. postanowiła osadzić na Tronie Polskim Elektora Saskiego, Umilknełaby przez to Woyny z Turkiem, odjętaby pretext wszystkim Polaczyom czymiema więcey Intryg, ktore poczęści czymione przez zazdrość mocy Jey, y są gotowe czymić.

A lubo niemozna upewnić ze Elektor Saski mogłby być dopiąć mnostwem Pieniędzy y Przyiacioł przyięcia Gwarancyi Traktatu dla Dyssydentow y Praw Kardynalnych, przeciez widoczna jest, że nierownie więcey uczyniłby Narod dla Elektora Saskiego niżeli teraz. Ze Gwarancya lubo umiarkowana, miałaby swoy skutek, przez sekretne warunki dla rossyi umowione z Elektorem Saskim, ktory uzywszy swoich Przyiacioł po między Katolikami, reprezentacyi y Worka, mogłby w krzymie, y tu y tam, przywieść doskutku Traktat Dyssydenckie.

Elektor Saski zagrzany wdzięcznością ku N. Imper. poruszyłby sprężyn dla dotrzymania Dzieła Jey, ktorego Krol teraznieyszy nieśmie się, nawet y dotknąć.

Minister N. Elektora Saskiego u Dworu tuteyszego y Rzeczy. Polskiey rezyduiący JP. d. Essen na publiczny odgłos, o rzeczonym Skrypcie pod tytułem memoryału, po Polszcze roziaśnym samego xsięcia Prymasa o waznośći y ścisłę tego Skryptu, y czyliby wiadomy onego był, pytał. o zato gdy takową odebrał odpowiedź od xsięcia Prymasa. że ten cały skrypt ma za fałszywy, zmyślony, y to juz xsiądz Prymas y JX. Nuncyuszowi apostolskiemu tuteyszemu oświadczył. Przeto tą odpowiedzią rzeczony minister Rezydent Saski upewniony ubespieczony y ukontentowany zostawszy, skrypt ten bardziey wzgardzonym, niż iakiey uwagi godnym sądził y deklarował.

Od Toruńia donoszą ze dotąd zamknięty został, Konfederacii ku niemu, a Moskwa ku Konfederatom ziązgnia, ktorym Inne Konfederacye na pomoc idą.

Z Pułtuska

Z Pułtuska d. 4ª Augusti donoszą że tam przybywszy Pułkownik Galliczyn z Dywizyą Woyska Rossyiskiego stanął w samym Mieście a założywszy praesidium y wartami toż miasto obstawiwszy, surową uczynił Indagacyą z Magistratem y Gubernatorem po ktorey w samym mieście Ipso kazał Szubienicę wystawić, y Nakaz Gubernatora y Prezydentem decydował powiesić, maiąc onych za podeyrzanych iż gdy przed kilka Tygodniami Pułtoraszta Moskali przeiezdzało z pomiędzy nimi, o Konfederatach w bliskości będących nie przestrzegli, ktorzy y rzeczoną Moskwę wycięli y Kassę zabrali. Przecież za usilnym staraniem się JX. Biskupa Płockiego pardon dla tychże z Warszawy nadesłany od śmierci uwolnił.

Z Sokołowa Podlaskiego piszą: Że Imć P.P. Bierzyński y Pułaski z Konfederacyami swoiemi ciągną pod Lublin, a z tamtąd z innemi Nacżelnikami udać się maią ku Łosiczowi, ktory JP. Bielaka zostawił w Litwie przy JP. Sapieżie Pisarzu Polnym Litt.

Ze Lwowa d. 30ª Elapsi Xże Marcin Lubomirski Lwow iuż był attakował, lecz za nadeyściem Moskwy utracił Bagaże y, odstąpić od Lwowa musiał, Za przybyciem iednak sukkursu Konfederackiego, na też Moskwę napadszy pod Rozdołem, nie co onych ubił, y do rejterady przymusił y Bagaże swoie odebrał; A z okazyi Attaku Lwowa, JP. Pan Korytowski Kommendant Fortecy z nowu kilka Dworkow na Przedmieściu Krakowskim spalić kazał.

Z Felsztyna d. 29ª Julij donoszą: że w Stanisławowie Moskwa Fortyfikuie się y w małych kwotach po Wołyniu, Bełzkim, y Przemyskiey Ziemi, wybiera Furaże, ale Konfederaci onych gdzie napadną rozpraszaią.

Excerpt Listu z Kamieńca d. 29. Ipsius.

Generał Rossyiski Sołtykow maiący zgruchotaną Nogę iedni mowią przez szwanke z Konia, drudzy że od Kuli Armatney, z dwoma Felczerami od kilku Żołnierzy na tuzku Kataraz okrytym, przyniesiony do Kamieńca y tam przyięty maiący z sobą dwuch Popow z ktorych ieden gdy mu coś zawinił, kazał onemu na tych miast wyliczyć 120 Batogow a

potym

68

A potym rzekszy przebaczy Oyczyznie (całe) musiałem sprawiedliwość uczynić, wprzód Go pocałował, potym y Ci Go całowali wprzód co Go bili, a on nieborak musiał Ich ieszcze za to przeżegnać. Dń 22. Moskwa nie tylko granatami z Forteczy Chocimskiey porażona, ale też od wypadłych Hillow z Forteczy Turkow nie małą poniosła klęskę, gdzie Ich z Szańcow wypędzono, 9 Armat zabrano y 4. Puszkarzow. Także pod Oczakowem Turcy Kommendy Weyzyra Partyą Rossyską pięć tysięcy Romanzowa do 6ciu zniesli, prawie tyleż y swoich utraciwszy. Od 25. Ejusdem słychać było mocne Strzelanie od Chocimia przez następujące 2. dni nie ucichło. Z wotymia od Brodow Moskwa z Armatami na Sulekiers ciągneła pod Chocim. Wczora znowu było strzelanie y Attak Chocimia, ale Podziemierowie Francuzcy minami podkopawszy się na 3ciu wysadzili moskwy ktora tym przerażona od sunęła się od Chocimia. W nocy przyszła wiadomość iakoby Putkow Igelstrum y Giffin Rossyiscy zginąć mieli. Dziś o 5tey Godzinie z rana znowu zaczął się Attak Chocimia y trwał aż do 9ciey Wieczorney, Co się stało niewiadomo. Dziś przyszła koley nad ... Wieczorney; Co się stało niewiadomo. Dziś przyszła koley naczelnika Kep nina Kommenderowac, ale gdy Namiot Jego na lewym skrzydle zabity Kulą Armatnią na wylot przeszyta z Chocimia, przewieść go kazał na Prawe skrzydło. Item Dziś 2ch Turkow od Obozu Weyzyrowskiego na Dotarczkey przyszło, chcąc widzieć co się dzieie z Chocimem y zaraz nazad wrocili się.

Z Pobereza piszą: Że bardzo wiele moskalow rannych do Obozow przywożą y że tych trupami całe pola około Chocimia okryte, z ktorych taki iest fetor że prawie równa się powietrzu przez co wielu umiera. Twierdzą iż przez czas Attaku Chocimia na 15 tysięcy Moskwy y tyleż. Turczyna zginęło. Dodaią y to że znacznie Moskwa uchodzi to iest dezertuie z pod Chocimia.

Z Połonnego Sztafeta donosi: że Moskwa, w Nocy Chorego y w Łotach będącego JP. Szwaykowskiego Podstolica Bracławskiego Porwała

porwała y do Połonnego przyprowadziła, przez co sama popołogowa dzca y przestraszona y wzięciem męża strapiona w krotce umarła. Tamże Cz Mosciate y JJP. Pausze Podkomorzeko Kijowskiego takze z Domu wziętego przyprowadzili.

Ze Zmudzi d. 13. Maji. Pospolstwo w Ekonomii Szawelskiey do 4 zbuntowane nad dyspozytorami swemi okrutne wykonywa Tyranie, dotąd JP. Karwoski Sta August destynowany dla uczynienia moderacyi w zaszłych Dyspozycyach JP. Podskarbiego Nadwornego Litt-go.

Z Orszanskiego de d. 2a Czerw. Prałat Numers z nowu rekrutowym Woyskiem maszeruiące był na obiedzie u iednego Ziemianina, gdzie przez Kurjera z kijowa odebrał ordynans in dilate spieszenia do Polski.

Z Berlina de d. 22 Junij. Krol Pruski rozne uczynił dyspozycye ściągaiące się do godnego przyiącia Cesarza Jmci w kraju swoim, ktorego Monarchy przybycie do Neiss nieomylnie ma nastąpić medio Aug. Ciekawe będzie to widzenie się nie spodziewane dwoch z sobą monarchow, dosyć mocno sobie przeciwnych długą a krwawą woynę niedawno wiodących, a ciekawsze iesz z tego widzenia się konsekwencye.

Z Parmy donoszą: Iż zakon tego ok. X. Jezuitow zakonnika swieżo wypędzono.

U Wenecyi dekret Senatu d. 1 Junii wypadły, a ktory 1. kr. Kolumnieyszego ma być wykonany iest takowy: Zakon S. Franciszkow trzeciey części osob iest redukowany, z zakazem więcey do Nowicyatu przymować nad wyznaczoną liczbę, tak że z 40. z Konwentow 53 Bernardynskich zostało 18. z Konwentow 62. Kapucynskich zostało 22. Inne też Zakony osobliwie Jezuitow iezeli niegorszy to pewnie rowny los czeka.

W Rzymie do tąd to iest od 16a Julij teraznieyszy Papież nietak iak dawniej żadney Kongregacyi nie złożył.

Z Warszawy

1769.

61

Z Warszawy d. 17a 9bris

Z Rady Gabinetu Dworskiego y Ministeryi ma być Kuryerem wysłać Posła do Porty z remonstracyą na obieczye Manifestu Wezyra Wielkiego Imieniem Porty wydanego, a Polakom nie łączącym się z Konfederacyą woynę wypowiadającego. Upewniając że Polska Traktatu Karłowickiego nie zerwała a ni Jnnego temu przeciwnego z Moskwą nie zawarła.

Iże Wołkonski Poseł wielki moskiewski, dopominać się ma In Scripto Deklaracyi Upewniającey z kim trzymamy, czyli z Moskwą utrzymując nowe Prawa; Czyli z Konfederacyą y Turkami.

JP. Deboli Sekretarz JW. Cesarskiego Rezydenta w Moskwie tu za Kuriera z Petersburga przybywszy miał przywieść Punkta od Imperatorowey Jmci, 1mo Iż odstępuie Gwarancyi w Polszcze, 2do Dyssydentow rządom Rzpltey oddaie, 3tio Prawa dawne y Swobody Polakom przywraca; Lecz w tey mierze Deklaracya in Scripto ieszcze nie wyszła, lubo o niey mocno mowią.

JPan Drewicz Major Moskiewski w Litwie do Kilku set zmieszony przybył tu wczoray.

JPan Sosnowski Pisarz polny WoXa Litgo przez JW. Puławs-kich wzięty dawszy znaczną Kontrybucyą wypuszczony został.

Konfederacye Wielkopolska, Płocka, y Dobrzyńska, udały się pod Tuszyn, iednak o skutecznie Ich nic nowego ztamtąd nie zaszło.

W Prusach w Sztumie stanęła Konfederacya, na tey Akcye podpisali się, Baier Biskup Chełminski, Czapski Chełminsky y Malborski Wwodowie, ci 6cio Piechoty, a 2 Jazdy maią z rekrutowanyc.

W tey Konfederacyi znayduie się Punkt obojętny de tenore tali Otwieraiąc y Zachowuiąc wszelką sprawiedliwość dla Ludzi dystyngwowanych wszelkich Religii.

JW. Puławscy, z ktorych młodszy obrany Marszałkiem Ziemi Łomżynskiey y Wizynski w 6cio Zbroynego Żołnierza z 25. Armatami, zabrawszy d. 11. Pionkis z Tatkow Xcia Kanclerza WWo X. Litgo w woytkowiczach obeschłych zabrawszy wszelkie Lugumiry, wędzoki, y Słoniny

Słomiry y przestawszy dwa dni pod Ostrożanami na Siemiatycze y Drohiczyn udali się ku Litwie, gdzie Konfederacye przez Moskwę iż bydz rozproszone y Marszałkowie Zagranicę Uchylemi.

Z Sandomierza d. 10. Current: Xże Marcin Lubomirski z Parysem wystawszy Kommendę swoią w Ekonomiją Samborską do wybierania Kontrybucyi y Furażow, przybyli do Łańcuta, gdzie wybrawszy Kontrybucyą udali się do Jarosławia y Sieniawszczyzny z tąd 9 tysięcy wziowszy Kontrybucyi, do rozwodowa przybyli, a zastawszy Promy na Mil 2. odemknione przez Konfederatow Sandomirskich Kommendy Imć P.P. Hadziewicza y Przytuskiego Rotchmistrzow, wysłał do nich Trębacza upraszaiąc o przewoz, iakoż przewiozszy się Xże do JP. Przytuskiego z nim obiadował, poltorym po uczynioney Umowie do Dzikowa z Swym Woyskiem udał.

Z Kamieńca d. 6. przez Pocztę, a d. 14. przez Sztafetę nadeszła tu wiadomość iedna drugą potwierdzaiąca; że pod Orzałowem Tatarowie Kommendy Hana Krym Gereyą, wielką mieli bitwę z Moskwą Kommendy Generała Romansow, gdzie Avangarda Turecka kilkunastu Tysięcy złożona, gdy na podobnąż Avangardę Moskiewską uderzyła, na 7 tysięcy Moskwy trupem położyła utraciwszy y swoich przeszło 3. Tatatarowie bowiem Azardownie exponuią się, Avangardę Moskiewską na sam Oboz napędzili tak, że Jey Obozowa Moskwa żadną miarą wsprzeć niemogła, boby wybić Jch musiała. Woyska mnogie Kommendy Weyzyra Wo w Oczakowie y Benderze obozami stoią, z tych 60. Seraskierem Baszy ultimis dabsi przybyło pod Chocim, ktorzy na Dywizye podlemi, kilka potyczek żwawych z Moskwą odprawili z nazwanym oney porażeniem, do odstąpienia Chocimia Woysko Moskiewskie przymusili kommunikacyą do wyścia z Zamku y wyścia domięo uczynili. Dlaczego między Woyskami sobie przeciwnymi dotąd utarczki nieustaią. Xże Galiczyn wszystkim swoim Officerom zalecił, aby naypilniey

sze Oko

62

Oko mieli na Podczaszego Littgo, abygdy będzie uchodził mogł bydź złapany. Oboz Xcia Gallicyna pod Brahą stoy, z ktorego wszystkie prawie Wozy z Prowiantami y Bagażami na Stronę Polską przeprawione, y Kommendy przy Nich po killkaset rachowane. Z dyspozycyi tegoż Xcia Gallicyna na Killka Tysięcy mocny Kommenderowany ma yść przeciw Konfederatom, przeciw ktorym non constat, to iest na Barszczow, Husiatyn, Satanow, Zbrzizie, Skałę ettc. Iest y to pewna że Ktoryś z Kommendantow Polskich /: mowią że Grocholski :/ z Kommendą swoią chciał wyiść z pod Kommendy JW. Podczaszego Littgo, ale mu to Weyzyr Wielki zganił mowiąc, u Was Polakow to Złe iż Każdy chce bydź Kommendantem a żaden Żołnierzem. Oboz Weyzyra W. nietyllko iest liczny, ale tez y Arcy bogaty.

z JW. Podczaszym Litt. znayduią się w Chocimiu Xiąża Czartoryscy Podkomorzycowie Bracławscy Chrzanowski Pomocnik etc. Z Krasinskim Marszałkiem w Obozie Polskim są: Borzysławski Podkomorzy Halicki, Mrozowski Stężewilski, Rudzinski Stolnik Poznęttt. W Obozie zaś Weyzyra zostaią Kozuchowski y Proszowski.

Z Pobereża de die 29. Julij donoszą że pod Oczakowem Turcy Kommendy Weyzyra po stoczoney bitwie z Moskwą Kommendy Grafa Romanzow y otrzymaney nad Nim Zwycięstwie częścią w Nową Serbią, częścią pod Bender rozciągnęły się. Woyska Moskiewskie w Koło Chocimia stoią w Intencyi że dla niewystarczenia Turkom Żywności y Wody bez utraty Ludzi poddać się będzie musiał Chocim, ieżeli Weyzyr na Odsiecz przybędzie, tedy Kampania Woienna w Tureckim Kraiu odprawować się będzie

Z Wysokiego Pobereżia donoszą za rzecz pewną: że Killkadziesiąt Tysięcy Woyska Tureckiego w Granice Polskie weszło. Upewniaią także że w Mało Rosyi około Kisowa

Kiiowa iakowei wielkie wszczeły się bunty, a JW. Pan Obozny Polny Koronny w Białey Cerkwi znayduiące się maiąc oko na Haydamaków.

Z Wiednia Cesarzowa Imość Krolowa Węgierska prosiła de X Granellego Iezuity przedtym Kaznodzieie Wszego Wiedeńskiego, a teraz Bibliotekarza Xcia Modeńskiego, azeby według gustu swego Iezuitę wybrał na Wielkie Kazanie Postne do Wiednia.

Z Rzymu d. 22. Julij. Przeszły Oyciec S. Klemens XIII naznaczył pensyą dla Iezuitów z Portugalij wygnanych, ktorą y teraznieyszy Oyciec S. favore tychże Approbował.

Excerpt Listu z Kamieńca d. 9ª Ag.

Dnia wczorayszego nadspodziewanie Woysko Tureckie ktore przed Tygodniem przyszło na odsiecz Choćimowi, po kilkakrotnych potyczkach z Woyskiem Rossyiskim, tandem Chocim opuściło y kommunikacyą wszelką ma z Choćimem. Nie liczą tam więcey Turkow nad 70. tysięcy Kommendy rozne Woyska Moskiewskiego maią Ordynans azeby się do Obozu wielkiego zbierały. y to też mowią że gdyby Dniestr niebył tak wielki Mogliby Turcy na stronie Polskiey iuż pokazywać się. Generał Remenkau ktory pod Braha przeciw Choćimowi stał w Bateryach z Armatami poszedł pod Okopy dopilnowania Mostow swoich Zostawiwszy Kozaków w Kaszkowie y przy Bateryach nad Brahą. Dokładaią y to że Kawalerya Moskiewska w roznych gatunkach przez częste potyczki y prace iest znacznie zmnieyszona. Generał Romanow ktory miał ku Benderowi zmierzać, o nim żadney nie ma wiadomości, teraz posłano po niego aby tu śpieszył. JW. Podczaszy Litt. z Seraskierem Baszą do Obozu

Obozu weyzyra wyiechali z Chocimia. Dezertorow Moskiewskich
bardzo wiele namnożyło się y ci nayWięcey rabuią.

Remanifest Seraskiera Baszy Benderskiego według Ka
lendarza Naszego d. 20a Maji w Obozie pod Kauszanami wyda
ny.

Achmet Sełim Agas Basza Benderski, Silistryski,
y całey Bessarabij Seraskier Kommendant wysoce Ogrom
ny mnogiego y nie zwyciężonego Woyska zacnych Muzułmanow
nayśnieyszey Porty Ottomanskiey, na pomoc dobrym sąsiadom y Przyiacio
łom Konfederatom Polskim, na przeciw na przeciw gwałcicielom Wia
ry, Prawdy, y Wolności Polskiey wiekowie niepodległy danego, Kto
rego nayszczęśliwszy koniec niech będzie od Boga ubłogosławio
ny, od Prorokow uwieczony.

Jak prędko domieszono mi od wiernych Ferdzimanow, naszych
iż mieli Manifest niby w Katerze Kiiowskiey iuszcze d. 14a Mar
ca datowany od Xcia Gallicyna Grała w Państwach wolnych Rze
pltey Polskiey Woyska Moskiewskiego, od początku roku Kommen
danta wydany, w Warszawie drukowany, po Polszcze lata y do
piero się na widok pokazał, y że takowy manifest pełen fał
szow dostał się w ręce wysoce zacnych y Poczciwych Panow Kon
federatow Barskich przy nas dla ucisków swoich dotąd bawiących
się, a ci przyłożyli styl y sens iako zdradliwego Pisma y uszczy
pliwey potwarzy naszym wiernym Ferdzimanom. Co też nam po
gotowne przetłumaczyli z opisaniem Ich prawdy y rzetelności
tak się ma rzecz istotna: Więc na każdy Punkt nie przyia
cielskiego wyrażenia, poczuliśmy się bydź w powinności do Re
manifestu, kazawszy go swoim pismem Ottomańskim napisać
a potym po Polsku przełożyć, żeby Szlachetnym obywatelom Pol
skim mogł bydź wiadomy, rownie y Moskalom do zrozu
mienia, ktorzy się na Chlebie Polskim mogą bydź wiado
mi ten iezyk. Atale Punkt na Punkt według zaciągnienia
od rodowi

cie

Rodowitych Szlachetnych Polakow rzetelney Informacyi odpisu-
ory
iemy.

Niech dziwno nikomu niebędzie że Narod Rossyiski w Hetmanstwie wyćwiczony, gdy nayuroczystszego Przymierza z mieniem niedotrzymał pogotowiu też znaiśnę Portą Ottomanską złomał Go, a na Rzplitą Polską wywarł fałsze, żeby wolności Jey przytłumić y pod swoie iednowładztwo podgarnąć. Ocóż y Woyna od nas musiała bydź wypowiedziana, ktorey przyczyny całemu Swiatu nie tayne. Naypnę bowiem Porta nie bawi się szalbierstwy, gdyż Nam Religia machometanska bardzo fałszow zakazuie, Narod zaś tych Dziaurow Moskalow niedosyć że zawarte z Niemi Traktaty Prutski, Belgradzki Gromotnie łomie, osobliwie co się tycze Wolności Polskiey, ale też y z drugiemi Potęcyami zaszłe do wolności Elekcyi Krolow Polskich niemieszania się y nie wdawania się w Prawa y Rząd tego Narodu, oczywiście ważył się przestępować.

Zaczym dobyty Oręż Musulmanski na tak bezwstydnych Wiary przestępcow. Niech wszechmogący Bog swoią sprawiedliwością zaostrzy.

Interregnum ostatnie było spokoyne w tey Rzpltey od natarczywości Cudzoziemskich bo w krotce pomarł ten potomek ktoregoby Narod przez szacunek obrać sobie życzył. A choćby byli mieli w ownętrznie iakie Polacy zamieszanie, niegodzito Moskalom mieszać się do tego y Elekcyi wolney woyskiem przymuszać y gwałcić, a dopieroż gdy Ich nikt nie wzywał, naco ż wprowadzona Woyska Moskiewskiego? Konwokacyą y Seymiki z adherentami swemi pogwałcili y pod bronią Seymować kazali, nie po sąsiedzku się to stało. Bogu, ropną zaś część Narodu ktora wzywała Moskiewskiey pomocy aby się na Tron wsadzić, nauczemy potym zkąd im to Prawo przyszło. &c

w drugim &c

W drugim Punkcie zastania się Moskwa takoby Narod Polski żądał takich posiłkow a nie powiada zktorego to iest Seymu. My też wiemy iż ten Narod nie prywatnye w kilku osob czynić niemoze. Powtore mowi że bez nadziey zysku weszła moskwa do Polski, to=łatsz gruby; A nacoż iuż lat kilka iak ten kray ciż Sąsiedzi niszcząc iuż się w tym kraiu iak brytany popasali y Trzosami boki obładowali, o czym pisał do Nas Motra Berdyczowski.

Piasta Krola dopomogła moskwa obierać; Otoż y to Kłamstwo, bo sami Polacy y Nasi Gondzimanie twierdzą: że Piast nie był Szlachcic, ale mieszczanin z Kruswicy, ten zaś co teraz obrany miał się zawsze za Szlachcica. Daley mowią: że zgoda iednomyślna w Konwokacyi y Elekcyi była, a to opak się działo; bo większa połowa Posłow y Senatorow przeciw niewidzianym dotąd gwałtom Manifestowała się, a znaygodnieyszych większa Część za Granicę pouchodziła. Wszakże Nam to sami Węgrowie dobrzy Sąsiedzi Nasi oznaymili.

Co do Punktu świeżey Gwarancyi na ostatnim wzmiankowanym Seymie ustanowiony nad explikacyą tey turbować się nietrzeba, bo otakową rzecz Ordynka Turecka dopytać się; Czyli to godziwie było wkładać gwałtem na wolny Narod przymus gwarancyi, dla tego drudzy Potętaci pytaią się; Jakim się to stało Prawem? bo nikt z zacnych Polakow oto nie prosił tylko Armata, Flinta, y Bagnet w Radomiu, na Seymikach y w Warszawie to uczynili. A iezeli kto z Polakow oto prosił, musiał bydz wyrodek, y nie znał co to iest Wolność, y za lada błyskotkę oddawał się w poddaństwo Moskalom dla ktorych to tak rostropnych Ludzi oszukania, Damy wszelkie posiłki Konfederatom Barskim.

Na ludzkość zaś Carycy Jmści taki chwalebną szkoda y gębę psuć na odpowiedź, bo same skutki dowodzą. Piękna to ludzkość brać wolny Narod zaleb, ponaszemu Muskich, a po Polsku Biskupow, Hetmanow, y Posłow z pod boku Krola, w czasie Seymu y wzmiankowanego Traktatu, w niewolą odsyłać? Hana Syny Syłety na

Seymie

gów
Na Seymiki Armaty zataczać y One gwałcić, Szlachtę odzierać
bić, y tyle Tysięcy Dusz pomordować, a co naysromotnieysza własnych
poddanych buntowować na przeciw Panom, a ci Poddani na sto
Tysięcy Ludzi y Szlachty okrutnie w kraiu ukraynskim zgładzili
za buntowników po całym świecie Konfederacyą obwołali; Nad
tele tęż Ruś podmową swoią zbuntowaną na rzeź wydawać, y
pam na pierwszy ogień wystawiać. Hana Syny Sykety, u Nas
Dziaury, dzicy w Puszczach Syryiskich co machometa nieznaią
iescze nic temu podobnego nieuczynili, y taką nie postępuią
drogą.

Wprzecię w cudzy Interes z Lutrami y Kalwinami sama będąc
Greckiego wyznania. Zastępować niby Innych Potętatow zdania, ktorzy
choć w takowy, Traktat wchodzili, przecież go niepodpisali ani go Aprobo-
wać chcą. Niezwyczayna to iest dawność y postępek zuchwały.

Mowi daley ten Manifest o owocach Mądrości zakonczonego
wspomnianego Traktatu, ktory niewiedzieć z kim bez Woyny y pre-
tensyi, niewiedzieć poco y na co nastąpił. Piękny pretext wkro-
czenia w wolny Narod, aby go w despotyzm poswoiemu zaprzągł
y Konstytucyą przeinaczywszy, Krola pierwszy Stan Rycerski zro-
bić iednowładcą a moskiewskim iakoby Boiarem. O zapewne
Sława takowey roboty będzie brzmiała w pozne Wieki zabo-
wstydne nazwanie Obywatelow Polskich, gorliwych Patryotow,
znaiących szacunek drogiey Wolności, buntownikami, ktorych In-
ni Potętaci za Dobrych uznaią Konfederatow, że się ujeli y wo-
zruszyli na gwałt takiey Impozycyi y następnie zuchwałe na
Ich Karki niepodległe. Niewarto nato z Strony naszey odpowia-
dać więcey tylko tyle, że gdyby sami Moskale znali się wię-
cey myśli mogą, coto iest Wolność y Swoboda, będąc zdawna
mizernymi Carow swoich niewolnikami, Umieliby w Polakach
czuć ten umysł zacny.

Lubo z Sił obnażeni przez Piotra Alexiewicza Poprzednika Mo-
skiewskiego do Traktatu Warszawskiego, przecież czule porwali się
do broni

tu

do broni natych, co Im na Wiarę y Wolność nastepuią.

My chodz Dziaurow przez Swiętości Alkoranu naszego nienawidziemy, przeciesz u Nas się nietrafiło, żebyśmy nie zawoiowanemu Narodowi gwałtem Wiarę odbierali. Ah wstyd naszemu Orężowi że się dobył na takich Sromotników.

Smieią mowić: że Konfederacya na Krola zbuntowała chodźby tak było, to słusznie; bo Pacta Conventa z Rzpptą nie Sądo trzymanie. Ale ten bardziey iest buntownikiem ktory na Tron będąc obcym wtrąceniem bez żadnych zasług śmie na własną porywać się Oyczyznę.

Ze Panstwa Moskiewskiego Obywatelow do buntu namawiali. Bardziey do poznania krzywdy swey przez widoczną preferencyą nad nich, Dyssydentow. Toć iżeli rozum maią Moskale, mieć tego za złe niepowinni, ale raczey do ucalenia się poczuwać się Im należy y tak Nieszczęśliwych Sąsiadow politkować. A przeciwnie poznać się na tym, na iaką Miąsta y Kraju zniszczenie, pamięcy kobity Miłostka, expomie Rusinow wszystkich y iak wiele iuż Tysięcy Płow Moskiewskich kosztuie y ieszcze kosztować będzie.

Woyskiem Auxyliarnym w Polszcze iakim tytułem moskwa Nazwać się może gdy Rzppta żadney zniklim nie miała Woyny. Cel to wyniosłości moskalow aby Rzpltą zamieszawszy do dependencyi swoiey przymusić, lub Krola swey kreacyi Despotem nad nią wystawić. Taki Cel Woysku nazwisko auxyliarności daie. Ale nayśnię Porta Ottomanska dotrzymuiąc przyiaźni Rzpltey da niezawodne Posiłki do wygnania z Polski takich naiazdnikow pod postacią Przyiacioł kray Polski niszczących.

Smie daley wyrzucać ten Manifest że Konfederaci Barscy nie czuiąc się na własnych Siłach udali się do Nas o posiłki. To przed całym Swiatem iest Im nayważy na Chwałę zarabiaiące, bo Oni nie maiąc żadnych Sił, a przecie się porwali Na Oyczyz

Tych ktory Jm wiarę y Wolność wydzieraią, a ieżeli do tego Potęgi Naszey zażyli wsparcia, ktora iest zawsze ucieczką krzywdzonych, to się udali do dobrey Sąsiadki, y Zprzymierzoney Przyiaciołki swoiey.

Lecz niesłuszno że Moskale garną ten tak słuszny postępek, ktorym się przez zastęp nie udało dokonać niesprawiedliwości z Rzplitą. Bo y Wilk gdy mu kto zgardła wydziera Owcę, ten czas nayzaiadlszy bywa. Zarzucaią potym zkamliwie, żeśmy tym końcem ich wezwani, abyśmy w Polskim Kraiu Woynę z nimi toczyli. Lecz skutek fałsz w tym dowodzi, albowiem przyrzekłszy my w Kraiu Moskiewskim szukać sprawiedliwey za szkody nasze Polskiey dotąd ochraniamy y ochraniać będziemy podług możności.

Wyrzucaią daley iadowitym dobrych Patryotow ozermienim iakoby pod pretextem Wiary, nad burzycielow oney w Niespokoyniewierzących, na pognębienie oney zażyli. Lecz mylą się, bo my Wiary, ale gwałtownikow mścicielami byli y teraz za pomocą Boga Sprawiedliwego będziemy.

Moc Fanatyzmu w Naszym Języku y Religii nazwana gdy ią nam wytłumaczono, to ta na tych spadać powinna ktorzy nie maiąc Prawa y Słuszności do rzeczy, ślepo się nad stawią w opinii dokazania żarliwością, a teraz tacy są w Polszcze Dysydenci y Schizmatycy, ktorzy okrucieństwem samym usiłują czynić dowody Wiary swoiey, fundamenta tey rozpościeraiąc w Polszcze, a bynaymniey Prawa nie maiąc. Tak to iest podściwym słowem upewniono od P. P. Polakow. My też Jm iako nieskalowanym w słowie wierzemy.

Wyprowadza na ostatek Manifest Gallicynowski kły Wołkonowe nad Narodem Polskim, ktoremi Go dobić y dognębić usilował gdy mowi: że Carowa użaliwszy się Polakow, kazała się w Kraiu Polskim rozpostrzenić, a tak poddaństwo iedna

gwa

66

gwałtem na sekrety zabierać, drugim w Potrzebach na pierwszy Ogień przedzię zastawiać się, Innych z maiątku wyzuwać; Hana Sjmy Sykty z kąd to Im Prawo?

Pokażemy My Uczynkiem lepiey niżeli Słowy, iak Prawa Narodow Zachowuiemy, iak Sąsiadow dobrych bronić możemy, y iak ha[n]iedzbnikow poskromić potrafiemy, a oraz nauczymy Moskalow y Ich podszczuwaczow, kto tu w Polszcze buntownik? nauczemy tych zuchwalcow co Imie Boskie y moc Jego tak pomniewieraią y ktorzy z Opatrzności Boskiey śmieią żartować.

Atedy ciągnąć iednostayną bezwstydność smie ten Generał, czyli ten kto zamiast niego pisał, wzywać Kochaiącą oyczyznę Polakow, aby się do Niego przyłączyli, ażeby z chęcią y pomocą łączyli. Przeciwnie Ja wzaiemnie mowię y napominam większym Prawem, bo Prawem Przyiacielskiego Obrońcy, aby wszyscy dobrzy Polacy łączyli się z Podsiowanymi Konfederatami y nierozdzielnie byli. Pozwalaiąc iednak: kto więcey w Jarzmie Moskiewskim niż w Wolności Polskiey zakochał się, żeby z nimi trzymał. Niedbaiąc zprzymierzeni z nami Obywatele Polacy otakich wyrodkow znaydziemy Ich potym w Tłumie nieprzyiacielskim y oczyściemy Polski Narod z Kału tego.

Niech nikt temu Kłamstwu że z Barskiey Nayiaśniey Porcie zprzymierzoney za świadczoną pomoc, mieli deklarować iakiego Kraiu odstąpienia, bo tego ani ona żąda; maiąc za punkt w spamiętaniu darmo Sąsiedzkie uśmierzać Państwo od Nieprzyiaciela y bronić; ani w Konwencyi zaszłey między nimi a Nayiaśnieyszą Portą zawsze domoście wysoce możnego w Arcianskie Biadyszy Krola Francuzkiego, bynaymnieysze, to nieznayduie. Owszem surowie opisano iest: albowiem dosyć nam Korzyści będzie, gdy Polskę w Granicach swoich ocalemy, a maskala naiezdnika ukrocimy. Prożna y to przestroga że kto woyskom Ottomanskim pomoc będzie, takowy wspolnym Nieprzyiacielem Moskwy stanie się; Bo my żadney pomocy niepotrzebuiemy. Nawet My tak cudzemi Ludzmi podszczuwaciem niechcemy, jak

Moska

Jak Moskale czynili.

Pozwalamy nawet Obywatelom Polskim aby byli przewodnikami Woysk Moskiewskich do wprowadzenia Ich w Nasz Kray powtornego, mianowicie na Wołoszczyznę; A przeto z Polski się Ich pozbywać, gdyż wiedzą iak na pierwszym razie y wstępie (?) ... przywitani zostali; y iak Sołtan Girey, pięknie ga... ... w Ukraynie.

Ich nakoniec fałsze, kłamstwo, y bezwstydne udania, ... me w Sobie mierzenie, a Wiara prawowierna poswięcona Wa... kiemu Prorokowi Machometowi niech zwycięża y panuie n... Ziemi: Ktory S. Prawodawca nayogromnieyszego na Swia... Ludu, niech naywięcey zato będzie uwielbiony że Kobietom ... kazał panować y żaden Musulman nim(?) ... czynić pos... ... , gdyż męstwo, sprawiedliwość, y niewinność na... więcey przez nie zwykła ponosić zniewagi.

Halla Kilumet Halla.

Działo się w Obozie pod Kauszanami z pozwoleniem przetłumaczenia y druku Polskiego dla wiadomości dnia 20° Maja 1769tego Roku.

Z Warszawy d. 24.a Aug.

Xżę Wołkonski Poseł Rossyyski domagać się ma od Senatu y Ministeryum deklaracyi In scripto z kim trzymaią? czy z Moskwą utrzymuiąc Nowe Prawa; czy z Konfederatami ... z Turkami?

Z okoliczności wydanego Manifestu przez Weyzyra ... Imieniem Porty, były składane gabinetowe rady, na ktorych m... no konkludować, wysłać Posła do Anglii iako Gwarantki ... Traktatu Karłowickiego, aby ta remonstrowała Porcie: że Polska a... Traktatu Karłowickiego nie złamała, ani Innego temu przeciwnego ... Moskwą nie zawierała.

J.P. Deboli przybył tu w przeszłym Tygodniu Kurierem z ... terburga y głoszą: że miał przywieść Punkta od Imperatorowey Imści.

67

JMci Rossyyskiey. 1o. Że od Gwarancyi odstąpmie, 2. Traktat Dyssyden-
ski innych Potencyi Europeyskich decyzyi oddać, 3o. Prawa stare y
swobody stare Polakom przywrócić deklaruie. Lecz te wszystkie
deklaracye ieszcze in scripto niewyszły.

JP. Drewicz Maior Rossyyskiego Woyska przybywszy z swą Dy-
wizyą niecałą na Pragę, a wziowszy pod swą Dywizyą Kommende
JMci Xcia Gallliczyna Pułkownika, udał się w Lubelskie.

Z Torunia przybywaiący donoszą: że iuż aktualnie w Prusiech
stanęła Konfederacya pod Laską JW. Zboińskiego Srty Kowalskie-
go in toto do Barskiey referuiącasię, w ktorey oraz wszelkiey Kon-
dycyi y Religii ludziom bespieczenstwo y sprawiedliwość oswiadcza
Oraz innych Konfederacyi sąsiedzkich w Prowincyi Pruskiey znayd-
uiących się uprasza, aby z tyże Prowincyi ustąpić raczyły, przeto
iuż do swoich wwodztw maszeruią.

Z Podlasia donoszą: że JP. Burzynski z Okazyi zotraczki w Se-
miatyczach, z wielkim żalem dywizyi Jego umarł, polktorym Kom-
mendę tyże Dywizyi obiął niedawno JP. Piotrowski.

Z Sanockiego do dj 24a. Donoszą że JmP. Radziwinski Kom-
tarz Konfederacyi Sanockiey w kilka Set Ludzi zamknąwszy był
przed Moskalami goniącymi w Zamku Brzozowskim, iakoż dru-
giego dnia nadciągnowszy we 2 tysiące Moskwa przez 3. dni one-
goż attakowała y podobno byłby był dobyty z właszcza przyna-
deszłym swieżym Sukkursie 600 Moskwy gdyby Xże Marcin
Lubomirski z Swoią Dywizyą do 3 [illegible] wynoszącą nie przyspieszył
ktory z tyłu y w Flankę uderzywszy na Moskwę 400 oney na
placu trupem położywszy, do spieszney ucieczki przymusił.

Też wiadomości z Sanockiego donoszą: że przy granicy Wę-
gierskiey po gorach y Lasach gromadami snuią się Wilcy, a
na Trakty wybiegaią Ludzi kaleczą y zaiadaią nawet y
Moskalow nie boią się, kiedy 3. od furażow idących nie-
pozostałych, lubo broniących się y strzelaiących, Wilcy
w liczbie 8. tychże Moskalow zaiedli. Upewniaią

także

Takze, że w Lasach za Turką Cyganie wegierscy napadszy kilkunastu Moskalow przy podwodach z Prowiantami idących, Ubili prowiant zaś do swego legowiska zabrawszy, podwodnikow y z bydłem, wolno do Ich Domow puścili.

Excerpt Listu ze Lwowa d. 16.ᵃ Aug.

Za przybytym Sukkursem Choćimowi, nie tylko że Gen.ł Prozorowski Rze cy w Okopach Minicha we 12 [tys.] awangardy zniesiony, zreterowa się do Generalnego Obozu tylko we 3 [tys.] ludzi utraciwszy resztę z Turka mi w Utarczkę, ale y Xże Repnin zniesiony; sam tylko prawie salwował się ucieczką. Feld Marszałek też Gallicyn nie obiecując sobie wygraney do reterowania się przymuszony, odstąpił zupełnie oblężenia Choćimia, y ulokował się pod Bukowiną, lecz y tam od Turkow prześladowany, co się z nim stanie czekamy Wiadomo ści. Turcy pokazali się iuż w Mohylowie chcąc zabronić Moskwie zywności z Polski, Romanzowa Feldmarszałka iuż dawniey po bili Turcy, y reterował się, aż do Fortecy Elizabetskie. Moskwa bra gaże swoie przeprawiła na tę stronę, y sama się przeprawiać za czyna, z prowadząc zapewne Turkow na sobie do Polski. Uni wersał wyszedł JP. Podczaszego Litgo d. 8.ᵃ Aug. z pod Choćimia datowany, z ostrzezeniem: żeby dla posiłkowego Woyska Furaże by ły. My spodziewamy się w krotce Końca złą Moskwą coby była za Granicą, iak iuż o tym z roznych wiadomości mamy, Ktorych dla tego niewyrażam, że Konfideracyą oczekuję, abyście nie bagli ale Prawdę opisał.

Excerp Listu z Kamieńca d. 13 Aug. z Ukrayny ma my pewną wiadomość że w Smolanszczyznie Moskwa wy cięta kilka wsi, z przyczyny wychodzących, z tamtąd wycho dzących nieustannie buntownikow, Ktorzy wiele moskalow wybili y w Lasach się ukrywali; Tatarowie 4. wsi za miasteczkiem w Jassyr zabrali; z Pobereża Ludzie ucieka ią; a w tych rozruchach rozmaite Swawolnych Kupy lu dzi, Domy

Domy naieżdżaią y rabuią; Od Chocimia to pewna; że moskwa tyle czasu trawiąc około opasaney Fortecy robotę swoią 70.^{tysięcy} Turkow rayteradą zakonczyła, straciwszy niemało w podiazdowych Potyczkach. Turcy teraz maią wszelką kommunikacyą z Chocimem, obleżeni wyszli z Zamku, a Jnne swieże Woysko Tureckie na nowo się armuie w Fortecy, y wszystko przysposabia. Moskwa zapewne determina u nas y około nas zimować proto Turaże mocno nakazała. Czego dotąd niewypasli, a co się teraz Urodziło, to doreszty spasą y zabiorą. Powietu Mieyscach nie tylko wykosili y wypalili Zboża, ale nawet Dwory y Chałupy porozbierali; Chłopstwo ktore ucieka w Lasy, Moskwa Karesuie, a daią każdemu po 20^{tu} tysięcy rublow na Głowę, owych z Dziećmi zabiera y do swego kraiu odsyła. Moskwy na naszą stronę nie rayterowało się więcey nad 30,^{tysięcy} bo Jnna Zupełnie siła ieszcze drugie 30^{tu} od Turkow pod Chocimem zniesiona.

Z Litwy de d. 19.^a Curr. Konfederacya nowa prezenty w Pinsku stanęła, ktorey Marszałkiem J.P. Orzeszko, tamże stoiący Regiment J.P. Grabowskiego zabrał. Zaś J.W.P. Putawscy po odprawioney Potyczce z moskwą Komendy Drewicza, pod Suminatyczami y po ubiciu onemuż 400 Ludzi pociągnęli do Międzyrzecza, a zastawszy w Sosnicy J.P. Sosnowskiego Pisarza Polnego Litewę onegoż zabrali, lecz gdy tenże J.P. Pisarz na potrzebę Konfederacyi dał Koni Kilkadziesiąt y amunicyi co tylko mogł mieć, Oraz # 500. został uwolnionym.

Reflexye na Proiekt Konfederacyi Cywilney; Oyczyźnie, Prawom, Swobodom wreszcie y Wolnosci Rplitey Polskiey Szkodliwey.

Ten był od czasow naydawnieyszych y iest zawsze między z niechęconymi Narodami postępowania Sposob,

że

Do gdzie Moc otwarta niejest dostateczna na pokonanie
Więc sztuką podeyść, omamić y oszukać sąsiada; nieogr
niczona iakowey Potęgi ambicya ma sobie zaleca
mądrey y przezorney w kierowaniu swoich Interessow p
lityki. —

Zadna potęga nad Moskwę tych bardziey nie u
wa Maxym, iako tez zadna nadnię nie pokazała obsze
nieyszych w tym czasie rozszerzenia swego powszechnego pano
nia na wschod y zachod zamysłow. Ktorą poniewaz z
trzech stron naturalne ścieśniaią granice: z tąd Mo
rze Lodowate, z tąd nieprzebyte prawie od Chin Ta
tarskie Pola y Pustynie, z tąd Morze Kaspiskie
Więc sama tylko Polska zdała się Jey bydz y
sprawiedliwie; naylatwieyszą Drogą, po ktorey by
załozonego sobie przemozności nad wszystkiemi
rodami innemi doszła Celu. —

Piotr Wielki na Wielkie Polski nieszczęście niezmie
ney Wielkości Rossyskiey fundator, zaczoł tę swoiey Am
bicyi do panowania w Europie z zazdrością wszystkich
przez Polskę torować drogę, następcy Jego zaczęte dzieło
pierali, dziś Tron Jego osiadaiąca chęci Go przewyższ
dokonała. Wyzuł On naprzod waleczny Narod Polsk
swym w R.^u 1717^m pośrzednictwem z licznego Woyska, a
natworzywszy sobie wszelkiego gatunku kreatur, Rzpltą
fakcye podzielił, Rady wszystkie skaził, do Anarch
iyi z lekka przyuczył, Obieranie a prawdę mowiąc
wanie Krolow Polakom sobie przywłaszczył, dom
we Woyny roźterki Emulacye i wspieraiąc słabszą
Strone

1769

ere
Stronę przeciwko mocnieyszy lub przeciwnie, a Obie razem osłabia:
iąc wprowadził, żeby miał pretext licznemi Woyskami Kray na:
pełniać, z pożytkow wyzuwać y łupić; tych tylko Seymow dopusz
czał, ktore się interessom y Polityce Rossyiskiey zdawały, a to tym
końcem żeby Polacy za wszystkie poprzedzaiące zdzierstwa, gwałty
rabunki y zniszczenie, dziękowali iescze Moskwie, pod Jey:
się protekcyą z podłością garnęli, y zlekka do ostatniey przysz:
li słabości a z tąd w zupełne Jey poddaństwo.

Przyszła szybkim krokiem bo w puł wieku ta nieszczęśliwa:
Epoka y co przodkowie nasi Męstwem y Walecznością kilku Wie:
kow postawili to my wyrodni Potomkowie z pomocą moskiews:
ką dla przypodobania się Jey obalili. ~

Cóż Albowiem z Narodem z Woyska y z rządu zgłupionym w:
gnuśności z niewieściatym, na dobro swey Oyczyzny, prywatą, niezna:
iomością prawdziwych Rzpltey interessow niewiadomością sąsiedz:
kich Narodow rządności polityki zaślepionym, stać się mogło y:
powinno było? jeżeli nie to, na co dziś z podziwieniem patrzemy
y nie tylko łzami, ale potokiem krwi wielu Tysięcy sromotnie:
z niesłychanym okrucieństwem pomordowanych oblewamy.

Zeszły się dwie całym niebem przeciwne Koniunktury, z strony:
naszey: Ostatnia Sił słabość powszechna umysłow niezgoda y w:
Domowe zamieszanie ustawiczne.

Z strony Moskwy: nieograniczona Duma, w liczności woysk
w Niezmierności Państwa w Konsyderacyi u Narodow zaufa
na. Cóż się mogło z tak przeciwnych, a bardzo blisko siebie poło:
żonych nasion Urodzić? jeżeli nie to Monstrum ktorym sta:
liśmy się w podłey niewoli Imieniem Wolności Sumnienia y
Wierzenia ostrzeżoney Tyranij, a płaszczykiem gwarancyi y
Opieki okryty.

Połknęliśmy w Przodkach naszych Rodzicach obłudney
przyiaźni przyprawney, tę od Moskwy fatalney Truciznę

Że ~~Obłud~~ ie

Że nam nie policzonym Woysku że nam dosyć na Po-
stach rosyyskich, że Interessem Moskwy iest, bronić Nas
Sąsiedzkiey przemożności, Prawa y Wolności naszą Ni-
naruszoną zachować.
Póty ta Trućizna fermentowała póki w Nas nieszczę-
snych w Kulach. tey Nagromadzie 1767 Seymem Trak-
towym nazwany niesprawiła Konwulsyi. Ktora Nas O-
parni Wiary y Wolności dawney, a żywemi Moskwy od Mo-
niewolnikami wystawiła. Póty nas Moskwa od mocy innych
sąsiadow bronić, datować, Utrzymywać, głaskać y podchlebia-
zdała się, póki nie upatrzyła pory, pretextami rożnymi s: o
ze nie Łatwieyszego mocnemu do Zniewolenia Słabego Zup-
nie Nas Sobie za swoich przywłaszczyć.
Żebyśmy w niczym Sobie nie podchlebiali, przyznaymy
od całey Europy widzianą, od Nas tylko nieuznawaną p
dę; Że od tego momentu, ktorego Piotr Wielki wyzuł Rzp
Sił y Woyska swoią polityką przestaliśmy bydź iuż pr
dziwie Wolnymi, a rzetelnymi staliśmy się Moskwy poddanymi.
Coż albowiem większym może bydź poddaństwa znakiem
Dowodem, Jako; żeśmy od Moskwy wskazywanych, y na-
canych gwałtem brali Krolow, żeśmy Woyska Moskalow po
Kilka y Kilkanaście Chlebem Naszym żywili, y Substancyami
bogacili; Gdy Moskale Buławami, Biskupstwami, Dostoieńst-
Starostwami y Urzędami według swego upodobania szafow
Lecz tyranija Repnina y niecierpiąca iuż naśmiała na-
wet Wolności Polskiey; Moskwy Ambicya to nam
Cześć bez rzeczy iuż dawno y Imie wolnego narod
wydarta.
Zaczętym przez Piotra sposobem, Następcy Jego aż
dziś dnia trzymaią Nas w zupełney swoiey podległości: t
iest nierządem y zaniedbaniem Wewnętrznego Rzemiosła. Czy
zwolita

pozwoliła, albowiem kiedy Moskwa Nam Aukcyi Woyska=
albo dobrego w Skarbie y w publiczney Ekonomii porządku
skutki nieszczęśliwe y doświadczenie niewoli przekonywaią Nas
O tey Prawdzie. A przecię obłuda Moskwy y własne Nasze Oy
czyzny Dobra zaniedbanie tak nas zaślepiły były, żeśmy w
ten czas naybardziey za opiekę Moskwie dziękowali, o dalszą
się dopraszali, w niey całą Zbawienia Rzpltey pokładaiąc=
nadzieię, gdy Nas do ostatniego przed Niebem y Swiatem
upodlenia przyprowadziła, porządek wywróciła y wszystkie
ratunki Srodki odebrała.

Co za wstyd y hańba. a żadney wymowki niegodna dla=
Narodu; niegdyś o Prawa Wolności y Wiary niezmiernie do
zazdrości y podziwienia Sąsiadom gorliwszego.

Lat 70 bili się Holędry, tyleż albo więcey Szwaycarowie; że
by z poddanych stali się Wolnemi; My Lat kilkadziesiąt praco
waliśmy żebyśmy się w stanie y kondycyi Niewolniczey posta
wili. Jednego Zgromienia Gemeńczyka uderzenie, Lud wszystek do=
zemsty pobudziło, do Wybicia się z niewoli, do wyprzątnięcia od
siebie uzurpanego Prawa y panowania we mgnieniu Oka za
chęciło. My po wziętych z Łona Rzpltey y z pod Boku Kró
la Naypierwszych Osobach, widzieliśmy nazaiutrz Tron, Se=
nat, y poselskie mieysca zasadzone z tą umysłu spokoynością
iak gdyby w tym postępku Rzplta Okazały pożytków y=
Chwały zaszczyt odniosła. Słyszeliśmy nawet (: Ach okrop=
na tak bezecnego Bluźnierstwa y podłości pamięć :) o nie
ktorych: Moskwie za te Skutki Dobrodzieystw w pośrod=
zgromadzonych Stanow ieszcze dziękować usiłuiących.

Bogu niech będą nieskończone dzięki, że się znaleźli
ktorzy Heroyczną rezolucyą zmazali tak obrzydłą, Boga
y Ludziom z Narodu Swego plamię. Zawołali nagwałt

do

do współbraci Szlachty, swoim przykładem do Ofiarowania fortun, Krwi, y Życia, dla Kochaney Oyczyzny zachęcili. Ale gdy to niebyło dosyć (: gdy się iuż nieprzyiaciel po wszystkich Krolestwa rozpościerał częściach :) z całą Naszą odwagą gdyby nawet powszechną. Sobie samym zostawieni, nigdy byśmy niebyli potrafili zerwać Kaydan na nas włożonych. Lecz Bogu niech będą nieskończone dzięki, że zmiana, nieprzyiacioł Naszych wyniosłość wszystkim potencyom uderzyła w Oczy y Kalkulacya Interessow Europy stanowi Mocy moskiewskiey za koniecznie potrzebną wskazała. Azatym przez nię odbitą Konsequencyą wzbudziła, publicznego Europy bespieczeństwa, Mścicielow przywłaszczoney nad Polską Tyranii.

Poki Moskwa gardziła Turkami y za rzecz niepodobną sądziła, aby ten Narod długim pokoiem uspiony miał się na ratunek Nasz y na oddalenie zgotowanego sobie polityką Rossyiskie Niebespieczeństwo obudzić; Pokąd ta, wyperswadowana że żadna Potencya niebędzie śmiała sprzeciwiać się, Iey w polszcze panowaniu; poty widziałeś z iakim okrucieństwem panował, tu, wiernych wykonywacz rozkazow Repnin. iak Miasta palił swemi Ukazami. iak Domy y fortuny odważnych Obywatelow tupił iak zprzymierzeńcow przez niewolnicze Senatusconsultatum buntownikami deklarował. Jak Konfederowanym się niedopuszczał iak się zprzymierzaiących iako gwałcicielow publiczney spokoyności y Winowaycow obrażonego Maiestatu ścigał, więził, y zabiiał, iak hardzie że ani [illegible] zwymuszonych na gromadzie Trakatowy Praw niedostępny oświadczał się.

Teraz gdy widzi Dwor Rossyiski że się zewsząd

Ma

71

Na poskromienie mocy Jego Zbiera burze; Oto wraca się do łagodnieyszych traktowania sposobow y przy stopniu chce zagładzić poprzedzaiących gwałtowności ślady. Tym końcem bierze od Nas srogiego Lwa a daie nam chytrego Węża Posła który zaczyna żałować Woyska Polskiey, w sprawiedliwości Monarchyni Swoiey, pełne Sprawiedliwości, Sentymenta, że wiele gwałtowności zabunków y łupiestwa, przed Jey wiadomością ukryto, że Ona z tąd żadney nie odniosła Korzyści. Wmawia się w niektorych zdaleka nadzieię nadgrody szkod y Krzywd, poczynionych. Tym czasem przy swoie interessa y Instrumenta usiłuie wmowić, aby Polska przez modyfikacyą Praw ostatnich y Gwarancyi, koniec rozterkow z Moskwą uczyniła.

Do tego końca wynayduie, y iuż przez chytre głowy opowiada środek dla swoich Interessow pewnie ze skutecznym ale dla Rzpltey rownie fatalny:

Konfederacyą Cywilną.

Juz się przełożyło w poprzedzaiącey przestrodze, co iest modyfikacya? jakie Jey na dal skutki? y co zakoniec. Teraz należy obiaśnić istotę Konfederacyi Cywilney ktora się mosłowie iako środek do zyskania Modyfikacyi podobna.

Konfederacya Cywilna; iest Zprzymierzenie się Wwodztw, Ziem y Powiatow, aby pod iednym Marszałkiem nie woiować Bronią przeciw nikomu, ale tylko Piorem Naywaznieysze Rzpltey Interessa decydować, gwałtowne Potrzeby wprzyszły czas opatrywać Wypadłe z Kluby Prawa do swych dawnych wrocić Karbow. Idla tego do takowych Konfederacyi, nie trzeba ani Broni, ani wypraw, ani Woyska, ani Marszałkow Związkowych, ale tylko

Konsylia

Konsyliarzow; ktorzyby większością głosow złączemi z Senatem Duchownym y Swieckim decydowali, stanowili y rezolwowali tączące się materye.

Takież to Konfederacye naybardziey Moskwie podobaią się nauczoney doswiadczeniem, że przez nie wszystkiego na nas dokaże.

Nigdy przedtym Rzplta Konfederacyi cywilney nieznała, każda z nich była zbroyna, każda orężem pierwiey Interessa swoiey Oyczyzny decydowała, toż dopiero w proporcyi losow tamtych w Cywilną się zamieniwszy, przy powszechney wewnątrz y z sąsiadami pacyfikacyi koniec zamieszaniu y Interessom wymierzała.

Niemoże się żadną miarą takowy Konfederowania się sposob w Polszcze podobać Moskwie. Czy możesz się Jey albowiem podobać: Aby Polacy w ieden przymierza y iednosci węzeł złączemi bronią włożone na siebie niewolnicze pęta rozcinać mieli; Aby bronią y odwagę łączyli z tymi Potencyami, ktore zaś wspolną potrzebę uznały; y nas do porządney a sąsiedzkiey mocy niepodległey wrocić wolnosci, y siebie od niebespieczenstw Potęgi y Ambicyi Rossyiskiey oswobodzić.

Moskwie koniecznie potrzeba u Nas Konfederacyi Cywilney, to iest własnie takiey iaką Repnin w Roku 1767mym po wszystkich naprzod Wwodztwach a potym w Radomiu skleył, z tamtąd do Warszawy przeniosł y wow fatalny Seym Traktatowy zrodło dzisieyszych ucisków Naszych y ciężkiego upadlenia Rzpltey zamienił.

Taka to Konfederacya Radomska prawdziwie była Cywilną, ponieważ 20ma Polakow y Litwy z przymierzonych, dlatego że byli cywilnie zprzymierzeni, dla tego, to iest bez broni y bez wypraw woiennych, Repnin małą garstką Moskalow woyska

Woyska swego ale zbroyną, tam zaprowadził całą Rzpltą gdzie chciał to iest w istotne swey Monarchii Poddanstwa.

Wszak wiecie co było pretextem Deklaracyi Rossyyskich y Obietnic Repninowskich zachęcaiących Naród do teyże Konfederacyi Oswobodzenie despotyzmu, poprawa rządu, uprzątnienie domowych roztyrków. Wiecie że kiedy Moskwa y Repnin wmowili ostatecznie w Naród potrzebę takowey Konfederacyi, razem mu wyperswadowali: że Nietrzeba aby te Konfederacye były zbroyne z Strony Narodu kiedy Moskwa swe posiłki nie tylko obiecywała, ale skutkiem dotrzymała. Ztąd poszło że ziazdy y Seymiki Szlachty Cywilne to iest bezbronne, to czynić musiały y to przymować, co Im rozprószone po całym Kraiu Husarow y Kozaków Moskiewskich, choć w niewielkiey liczbie, ale dosyć że zbroyna Assystencyia dyktowała.

Te partykularne Województw y Powiatów Cywilne Konfederacye urodziły owe okropne Monstrum równie Cywilney Konfederacyi Generalney. Na ktorey poniewaz z gołymi tylko ręcami stawili się Szefowie y Radzicele WWodzkich Konfederacyi otoczeni zbroyną Moskwy Assystencyą zawsze niby przyiacielską, mimo ostatnią swoią rozpacz, mimo wszelkie opieranie się y zupełną summienia ozdradliwych moskwy zamachach konwikcyą że wstydem y hanbą przyłożyli ostatnią pieczęć na robotę Moskwy, wywrócenie z gruntu Rzpltey za Cel maiący.

Cóż mowić o Seymie Traktatowym? Wszak trybem Cywilney Konfederacyi zaczęty, Kontynuowany y Konczony z Strony radzących Ale poniewaz był pod bronią Moskiewską: Więc ztąd nastąpiło zuchwałe załeb wzięcie pierwszych w Oyczyznie Osób na tonie Krola y Rzpltey. Ztąd gwałcenie Prawa Narodów: Ztąd zdeptanie powagi Rzpltey, wywrócenie Wiary y Wolności y Ostatnie upodlenie.

Ktoż bowiem tę klęskę mogł odwrocić, kto zamach wstrzymać? Kiedy

Kiedy z iedney Strony Cywilne y z Piorami tylko w Ręku, a
podłoną Umysłu powolnością, iak do gromady stawali Pola
z drugiey strony z bagnetami Moskale. Gdyby były te wszystkie
Konfederacye stawały pod bronią Narodową, gdyby byli z przy
mierzeńcy Seymuiący w iedney ręce Szablę, w drugiey Pioro trzy
mali; trudnieyby było Moskwie porwać Senatorow y Posła
posrodka tylu Polakow zbroynych iuż zbora Cywilnie zgromadzo
ney Rpltey. Nietakbybyło łatwo, y Owszem niepodobna doka
zać Repninowi czego dokazał. Cała Jego robota stanęła na
fundamencie od Piotra Cara założonym, że Polacy służyć
dą Moskwie wziowszy im Woysko y Ducha odwagi w Na
umorzywszy wi:
Z każdym naysławnieyszym toby się stało Narodem co zna
gdyby na perswazyą Zazdrosnego a pełnego Ambicyi Sąsiada, c
wocenne, ktorymi Państwa staią y pomnażaią się / zniszczył, zupeł
nie się na dyskrecyą onego spuścił, rząd w opiekę onego oddał
jak my się lubo z hańbą przed całym Swiatem nieodpuszczoną
szcze nie wszyscy do przykładu Przodkow Naszych, to iest do k
federowania się, razem y do broni, aż widziemy nieskończoną
między Cywilnemi z rady moskiewskiey, a zbroynymi Kraiu stan
polskiego Konfederacyami rożnicę. Iż lubo te, wyrokami niewolniczy
Moskwie Senatu, za kupy buntownicze osądzone od tych ktorzy ie
spierać, bronić, y pomnażać byli powinni prześladowane, od Moskw
ścigane, rozpraszane z obrażaiącym ludzkość okrucieństwem, prze
iuż drugi rok utrzymuią się przy Boskiey pomocy y pomocy p
iaznych Polszcze Potencyi, a Bog Nadzieia że niemogą pracz
kończyć się, tylko przywroceniem pożądanego swey Oyczyzna
Uszczęśliwienia. Tak niewinność Polski niesłusznie ucism
na, Srogości Tyranii y Pychy Moskiewskiey, miarka dopeł
na, oraz ułożona Waga Interessow y bespieczeństwa całey E
ropy, wskazuią.
I możecież nawet pomyśleć o Cywilney Konfederacyi to
położy

1769.

To iest położyć broń. Abyście te ręce które z pociechą Oyczyzny z admiracyą samychże nieprzyiacioł mężnie broniąc Rzpltą znowu w pęta oddali Moskiewskie, żeby znowu lada Kan, lada Jłgestrom, Albo lada inny podobny Moskwiciel dyktował całey Rzpltey fatalne wyroki. Dosyć tego iuż dosyć, niech zginą na Wieki y z swoiemi Athorami Cywilne, a niech żyią do zupełnego zaczętego dzieła zakonczenia. Zbroyne waleczne y z swemi Wodzami Konfederacye.

Z Warszawy d. 31a Aug.

Nadeszły Sztafety, iedna d. 23a druga d. 27a labentis od Podola; Pierwsza donosi że d. 18a tak Piechoty iako y Jazdy Tureckiey 50.m z Armatami przez Dniestr od Sniatynia przeprawiło się. Piechota z Armatami na Połonach, a Jazda w pław. Potey przeprawie podiazd Turecki w 5m attakował Gnła Prozorowskiego Oboz. Ale dwa tysiące Moskwy w Lasku z Armatami utaiony, wypadszy z tyłu Turkow ratio poczeli, że aż cofnąć się do swoich musieli. Xże Gallicyn ulokował swoy Oboz w Knechyminie a Xże Prozorowski w Zwaricu w Okopach y w Chodorowcach, Ale w tych mieli zapewnie Turcy z Tatarami w padszy, Moskalow 5 Szwadronow stoiących znieść y 10 Armat zabrać, a nazaiutrz pod Chocimem wyrznowszy Duncow Stada od nich pozabierać. Po tych Utarczkach Xżę Gallicyn reyterowat się pod Kamieniec y tam oboz założył, a gdy był rekwirowany od JW. Witta Kommendanta Fortecy Kamienieckiey, aby pod Fortecą nie obozował, w tedy Xże Gallicyn według Moskiewskiego Stylu odpowiedział; że nie tylko pod Kamiencem, ale y wszędzie wolno mu się lokować, zaczym Kommendant Fortecy zamknąć kazał. Druga Sztafeta donosi: że Stanisławow mieli Turcy odebrać, Magazyn y armaty Moskiewskie zabrać, a Moskwa tam pro presidio w 2 będąca, iedna wycięta, inna w Niewolą wzięta, inna zaś uciekła.

Salwo

salwowat się. Iże 15.^{cie} Turkow ma iść do Potomnego, tylez pode Lw[...]

Z Lublina piszą że swieża Moskwa od Podola przybyta, pod B[...]mimem na X.cia Marcina Lubomirskiego napadszy 45 Konfederat[...] y armaty zabrała, ale złączywszy się X.że z inemi Konfederat[...] 3 dnia swey Krzywdy rewanżował y na 200. Moskwy zniószy[...] gaże y Armaty pozabierał. Ztamtąd też donoszą, że JP. Małach[...]skiego Str. Wąwolnickiego Moskale w drodze napadszy, Samy[...] Dworzanina zabili, Iego Żonę y Reformata mocno poszturkali, [...]rot 2. y Bryle 2. z niemi zabrawszy do Kolbuszowy przyprowadzili.

Z Zamościa constat. że ogłoszony dawniey umarłym JP. B[...]zyński, chwała Bogu żyie y JJ.PP. Puławskiemi w Obozie pod [...]mościem zdrow znayduie się.

Excerpt Listu ze Lwowa d. 23.º Aug.

Teraznieysza Wiadomość z Podola przyniosła, że Moskwa przepra[...]ła się z przeszłey Soboty w Nocy na Niedzielę. Oszukała Turkow [...]że Ia nie zupełną klęską nakarmili, iak sobie Turcy życzyli, bo po[...]łowy przeprawuiących się, nad switaniem Turcy Moskalow, Wielką [...]ą na Nich natarli, Pontony przerwali, Kilkanaście Tysięcy zn[...]li y potopili, kilka Tysięcy Piechoty z lewego Skrzydła zagarneli y [...]mat wzięli 14. Samych Husarow y Karabinierow ktorych w pław nap[...]dzili 5.^{m} utoneło. Pod Brahą Turcy mosty stawiaią, dla przeprawie[...]nia się, oprocz tego niedaleko minkowiec przeprawuią się. oboz [...] Moskiewski ulokowany pod Kamieńcem y Oryninem. Turcy w K[...]kanaście Tysięcy przeprawiemi, Moskwę w Orynine potrzepali y [...] gaże zabrali. Stoią obozą y Statarami pod Miastkowką, stoią [...] Czerniowcach zmierzaiąc ku Swiatyniowi y Stanisławowi. Są ora[...] w Dunaiowach y Wielką Altyleryą sprowadzaią, Moskwa coraz [...] od Granicy Umyka się bliżey Nas. Konfederaci po Rzeszowem racz[...] w zamku Rzeszowskim Obleżeni, przez Xiążęcia Marcina Lubo[...]sowami, w raz z nimi, mocno pobili Moskwę, y do Ucieczki przymu[...]

Z Kamię[...]
[...]

5to

Z Kamienca d. 19a Aug. potwierdzaią: że przed cofnieniem się Woy-
sk Rossyskich z pod Chocimia na 15tym tychże legło od Sukkursowych
Podjazdow Tureckich y 26. Armat postradali z reyteradą za Buko-
winę z kąd Nocą swe bagaże przeprawili do Polski y samego Woy-
ska większa część przeprawiła się, co na switaniu postrzegłszy Turc-
cy hurmem uderzyli na resztę Moskiewskiego Woyska y na 6
to Zagarneli to pobili, to potopili Moskwy. Pułkownik ieden we 3.
Moskwy wchodząc, wpadł na Błota, y tam od Turkow obleżony
że albo poddać się, albo od głodu umierać, lub też przebiiać się przez
Woysko Tureckie będzie musiał.

Universał Konfederacyi Barskiey
d. 8a Augusti.

Michał Hieronim etc. Krasinski, Podkomorzy etc. Marszałek etc.
Joachym Potocki Podczaszy Litewski Regimentarz etc.

JOO. Jww. ww. Jchmciom Panom etc. przy wyrażeniu powin-
nego oswiadczenia, przychylaiąc się w tey mierze do dawnieyszych
Uniwersałow y przestrog Naszych, Niniejszym obwieszczeniem do
wiadomości iako nayprędszey podaiemy: Iż Nayias. Porta Ottom.
na Fundamencie Traktatow Karłowickiego nad Prutskiego y daw-
nieyszych, między tąż Portą y Koroną naszą zawartych, daie
iawne dowody Przyiacielstwa O powinnościach swoich przeciw
Moskalom nie przyiaciołom Wiary S. K. R. Oyczyzny
Praw y swobod Naszych, y iako gwałcicielom tychże Praw
Narodowych. Za co niech będzie Imie Boskie pochwalo-
ne Nawieki. Ktore dowody y przychylności są iuż wiadome
y głośne całemu Swiatu, Kiedy liczne Woyska Swoie taż
Nayias. Porta Ottom. tak morzem iako y lądem tymże
Moskalom nie przyiaciołom naszym, rownie y swoim sprowa
dziła. Iuż

Iuż

zwa

Iuz onych uzyta z Fortunnym załaską P^a Boga zastępow Szczę
ściem przeciw Nieprzyiacielowi temuz, czego iasne widziemy
wody w teraznieyszych szczęśliwie odprawionych Bataliach, ta
w granicach tychże nieprzyiacioł naszych, iako tez y w grani
Krolestwa Polskiego, między Zwaniem y Chocimem. Z pomi
nionych wyzey wyrazonych ostrzegamy niniejszym obu
szczeremiem Naszym Obywatelow, Ziemkow y wspoł Braci
szych, tudziesz wszystkie Wwodztwa Ziemie y Powiaty ta
Korony Polskiey iako y Wielkiego Xstwa Littgo; iz iuz M
kale y teraz decrenti będą znacznie porazeni od Woy
Porty Ottomań, szukaiąc zchronienia do ostatku Oyczyzn
oraz większego dopełnienia exorbitancyi y zniszczenia tey
Oyczyzny Naszey weszli w Kray Krolewstwa Polskiego. Za
czym na Miłosc Boga y Oyczyzny przestrzegamy y Oblig
ciemy, a zeby iiz Moskale od wszystkich wspołbraci prze
śladowani y znoszeni byli. Naktory Koniec y Nayięs
Porta szczerą przyiazn swoią okazuiąc, dysponuie do Pol
ski liczne Woyska swoie. Tych zaś Moskalow ktoby
kolwiek w Koronie Polskiey y W. X. L. wazył się radą, pie
niędzmi, ludzmi, Ammunicyą, Prowiantami y iakimko
wiek sposobem, wspierac, ratowac, y onymże dopoma
gac, tedy kazdy takowy za Nieprzyiaciela Oyczyzny
swobod y Praw od Nayiasnieyszey Porty Ottom. poczyta
ny y prześladowany będzie. Domaga się tez Nayiasniey
sza Porta Ottomanska, aby miec mogła w Oyczyznie
naszey wolne skupienie Prowiantow, za ktore bez nay
mnieyszey Krzywdy obficie kazdemu płacic będzie. O
w krotkim czasie uwiadomiemy, iako przeswietne Wo
Ziemie y Powiaty, tuo in praemissis postąpic maią; N
ny to Uniwersał a zeby w Aktach Ziemskich, Gro
kich y Mie

75

Mieyskich było ingrossowano zalecamy, y dla tym gruntow-nieyszey Wagi Pieczęcią Rzpltey stwierdzamy y Rękami własnymi podpisuiemy się. Datt. w Obozie pod Chocimem d. 8 Augusti Ao. Rtyo 1769o.

Michał Krasinski Mtr.

Joachim Potocki. Mtr.

(L. S.)

Excerp. Listu z Drezna d. 7 Aug.

Gdybym osobiście mowił dziś z WMcPanem, wiele powiedziałbym mu pięknych rzeczy, a to osobliwie. że iak Bog sprawiedliwy na Niebie, tak Carowa chce pogodzić się z Rzpltą y posłała Turkowi znaczną kwotę pieniędzy na ten koniec z tym dołożeniem że niechce w niczym być przeciwna, co deklarować będzie Rzplita, oprocz niektorych punktow ktore per omnia utrzymować Ona zechce. Lecz partes principaliter agentes, maią wielkie obwarowanie od Krola Francuzkiego, aby o Naszey Rzpltey tak robili, żeby Stanisława Augusta detronizować. Czyli to będzie Actoratibus combinatis, czyli to mocą y pomocą Woysk dążąca ad unum Eandemque finem, to nihil proderit Krolowi, choćby On Cycerona, Sokratesa y wszystkich naymędrszych Ludzi miał głowę, gdyż Jego Actus et Actus a Supreme numine puniuntur. Mostowski Wwoda Mazowiecki fertur pro certo że Generalnym chce być Marszałkiem, a Xtwa Litewgo. Potocki Podczaszy Wkiego. Między Krolewiczem Albrychtem a Elektorem Naszym wielka iest o Koronę kłotnia, lecz pewniey będzie Elektor. Słyszeliśmy tu o upokorzeniu Krola, Konfederatom y przyrzeczeniu przywrocenia Praw y postanowienia Polskiego: Ale opowiedziano mi więcey nad to: si tua causa est mala, sic

Ergo

Ergo primus te accusans. Temu ktory to proponował od Kro-
la u Porty odpowiedziano: Scientibus Jura, loqui ne-
cet, nec licet. Więc musiał zaraz wyiechać.

Excerpt Listu z Drezna d. 14. Aug.

Tak twierdzą za prawdę że Carowa Moskiewska znaczną bardzo Turkowi posłała Summę z remonstracyą, że co ma potym nasze Państwa ruynować, w cudzym Interessie. Azatym mieli Konfederaci dostać od Porty Skryptu z tym oświadczeniem: Sułtan deklaruie się z przewidzianych konsequencyi do zawarcia z Moskwą Pokoiu nakłonić się, z tym iednak dołożeniem: Aby Krol dzisieyszy Polski niebył więcey Krolem tylko Sas. Pomimo to certum że Krol Francuzki od Ottomanskiey upewniony iest Porty, że Ona Sasa na Tronie Polskim utrzyma. Xięstwo też Kurlandzkie ma być Krolewiczowi Karolowi przywrocone. Familie zaś Potockich y Krasinskich naypierwszemi w Oyczyźnie Honorami zaszczycić maią. Krol Polski ustawicznie posyła aby można iakim sposobem te rzeczy przerobić, ale w tym nie iest skłonnie żeby dokazał tego, bo Krol Francuzki per omnia wziął to sobie za Punkt Honoru, do ktorego intencyi nakłoniony także Krol Pruski, ale z kondycyą iesli mu będzie dana część od Prus Polskich. To zaś pewna że Cezarz Albrychta Krolewica Xcia Kaszyńskiego szwagra swego chce wsadzić na Tron. Wodzina Mazowiecka z Starostą ... Jaktonie imieniem Męża Swego u Dworu. Dwor tuteyszy dał się z tym sły-szeć: Iż z wielkim poważeniem odbiera od Rzpltey Polskiey oświadczenia, ale iednak w nic się niebędzie wdawał, poki nie nastąpi koniec z dzisieyszym Regnantem, daiąc racyą: że y Skarby y Woyska nie są w stanie sustentowania Rzpltey. Po tey rezolucyi nadiechał Wwda Mazowiecki Sam, ale co sprawił domyśleć się potym. Krze-

cie

76

Xże Radziwił nocował tu u nas wczoray dziś zaś wyiechał do Pragi, Elektorowa Saska w Dowa życzy aby Syn Jey a nie Albrycht był Krolem, a więc między temi dwoma iest kwestia. Co się stanie; przyszła Poczta może donieść co ciekawego.

Z Warszawy d. 7.a 9bris.

Z przyczyny nadchodzących tu od niektorych Dworow Kurierow y Sztaffet od Woyska Rossyiskiego, Ichm. Ministrowie tuteysi często miewaią ziazdy y naradzania się. Iest też y ten odgłos że w krotkim czasie Pokoy ma nastąpić, o co Dwor tuteyszy mocnego dokłada starania.

JP. Drewicz blisko $\overline{m}$ 2 ludzi maiący w kommendzie, wyszedł był ku Lublinowi przeciwko Konfederatom, ale pomiarkowawszy Ich większe siły, bo Partya od Partyi o Milę naydaley stoy; z ktorych sześć po Tysiącu Ludzi rachuią wrocił się nazad tu na Pragę.

W Przeszłym Tygodniu nadbiegła Sztaffeta do JP.a Benoe Rezydenta Pruskiego, przy ktorey y List Krola Jmści Pruskiego, do Krola naszego był przyłączony. Co by rzeczona Sztaffeta przyniosła niemasz dotąd pewności.

Słyszno tu mowią o przygotowaniach Ministrow Rossyiskiego, Szwedzkiego y Pruskiego do wyiazdu. Twierdzą także y Moskwa ma wyyść w krotce z Polski.

Za rzecz nieomylną twierdzą, że Xże Podkomorzy Koronny z Jmścią Panem Braniekim Łowczym Koronnym y Moszyńskim Starostą Nowomieyskim, z Regimentem był Gwardyi Koronney, tudziesz z trzema Pułkami Ułanow d. 15.o Currentis wyiechać do Krakowa są determinowani.

Czytamy tu respons Klemensa Papieża XIV.go na List winszuiący Jmści Xiędza Durini Arcy-Biskupa Ancyrskiego Nuncyusza w Polszcze.

Venerabili

Venerabili Fratri Angelo Archy Episcopo Ancyrano Ordinario
Apostolicae Sedis in Polonia Nuntio.

Clemens P. P. XIV.

Venerabilis Frater Salutem et Appostolicam Benedictionem
Gaudium quod de Pontificia dignitate nobis divinitus delata
suscepisti, luculentis est a te significationibus declaratum, Cum e
isthic publice preces ad DEUm Solemnibus ceremoniis pro [illegible]
bis indixeris ac peregeris, et tuis etiam Literis observantiae, st[illegible]
dij, fideiq in nos plenissimis abunde, quam id ipsum in[illegible]
exuberet patefeceris. Gratissimum est utrumq hoc Officium [illegible]
Te praesertim profectum, cuius perspectissima Nobis jam [illegible]
eximia in hanc Apostolicam Sedem Merita potissimum a[illegible]
istam quam praeclare geris perdifficile hoc tempore Lega[illegible]
nem Aucta et cumulata. Eorundem igitur plurimam No[illegible]
habituros esse rationem, neq gaudium, id de Nobis tecum [illegible]
ne futurum persuasum Tibi vehementer esse cupimus. Po[illegible]
go modo ut coepisti atq in isto fungendo munere da ope[illegible]
ut semper magis, Nos, ac Aplicam hanc Sedem Fide, Zelo,
Prudentia ac industria Tua, demereanis. Nostrum porro er[illegible]
pars Pontificiae benevolentiae in te Fructus exprimere. Interim
in singularis Nostrae voluntatis pignus Apostolicam Benedi[illegible]
tionem Tibi Venerabilis Frater peramanter impertimur. Datu[illegible]
Romae Apud S. Mariam Maiorem Sub annulo piscatoris [illegible]
Die XVa Julij M.D.C.C.LXIX, pontificatus nostri Anno prim[illegible]

Benedictus Stay.

W dzien Czerskiey wezymony iest Marszalkiem J.P. Łasoc[illegible]
ktory zabrał pod swą kommendę J. Pa Lubowieckiego hu[illegible]
z Ludźmi. w Brzesztym [illegible]

1769

W Przeszłym Tygodniu pod Zakroczymem Konfederaci Kommendy JW.o Radzubowskiego w potyczce z Moskwą 200 Jey zniesli, Bagaże y Ammonicyą zdobyli reszta Moskwy reyterowała się tu na Pragę y dwuch Konfederatow z Sobą przyprowadziła.
Podobnież niedaleko Łowicza stało się, gdzie 20 Moskalow przy furażach idących Konfederaci Kommendy JW.o Bachowskiego wycieli y Furaże zabrali.
W Łęczycy ultimis Augusti znaydowali się razem Jmc Panowie Cielecki Łęczycki, Dębocki Kuiawski, Przezdziecki Rawski, Marszałkowie, do ktorych przybył także JW.o Malczewski Wielkopolski Marszałek.
Od Zamościa to pewna mamy że Jmc P.P. Puławscy przybywszy pod Zamość, pisali do JW.o Zamoyskiego Stgo Lubelskiego, aby ten qua Ordynat, Ludzi w raz z wszelką Ammunicyą pod Ich Kommendę oddał. Zaczym wspomniony JW.o Ordynat zostawiwszy tylko 50 Ludzi pro praesidio wszystkich z Ordynacyi Ludzi z Ammunicyą oddał.
Z Kamienca de d. 25.o Augusti uwiadomiaią że po reyterowaniu się Moskwy w nasz Kray wpadło było Ochotnika kilka Tysięcy Turkow y wielką Klęskę uczyniwszy w Obozie Moskiewskim nazad Ochotnik wrocił się w Granica swoie w Tey Potyczce zginęło Turkow około 2000, Moskwie przyszło sukkursu Dom, ale to Chłopstwo brane, nie regularny Żołnierz w Sandałach y odarte. Słychać że znowu intendunt Moskale Attakowac Chocim, na ktorych przywitanie oczekuią Turcy. Żeby Turcy mieli poyść pod Stanisławow upewnic niemożna; To zaś pewna że w Obozie Moskiewskim Mocne Choroby zagęściły się, y wiele Ich umiera, podwod więcey iak 2m wyprawili, z Chorymi y Bleyzyrowanymi do Polłonnego, na każdey podwodzie po 3. y 4. Moskalow, fetor od nich nieznośny y zaraźliwy tak że Ludzie rzucaią Wozy y Konie, a Sami saluiąc się uciekaią nie mogąc fetoru wytrzymac. Dezertorowie Codzień widzieć się daią, w dzień pokazywaiąc się a Nocą umykaią. Wszyscy

Starzec

Wezyr stary wołowany do Stambułu, Nowy iuz iest wWo-
sku y pod Chocimem stanął. Piechoty Tureckiey 40mo nad S-
nym Dniestrem stanęła. Aze Gallicyn z całym Oboze-
ruszył niedopuszczaiąc przeprawy w Polskę Turkom.

Z Litwy piszą że JP. Orzeszko Marszałek Konfedera-
Pińskiey z JP. Paszkowskim, wyrznili się Polisiem y z JP.
Pułaskiemi złączyć się mieli. Procz tych y mi[?]torych Jm
prawie cała Litwa w spokoyności zostaie y Trybunał tam-
my sądzi się.

Z Petersburga de d. 1. Augusti Donoszą że Senatorowie do
w Niewolą zabrani zostaią w Fortecy Kałagu, ale wWiększ
wolności, niz pierwiey. kiedy wraz zsobą stoią y iadaią.
JP. Czarnecki z JP. Potockim Woiewodzicem Wołynskim d-
rąd w Kiiowie w niewoli siedzą.

Z Florencyi: Aze Toskanski po 3kroć XX. Jezuitow upewni-
że zakon Ich nigdy niebędzie skassowany, a ni Francya oto-
cy nalegać będzie.

W Turynie na Swięto S. Ignacego. Krol sardynski z
swoią Familią y zewszystkiemi Panami do Kościoła XX. Jezu-
tow na Nabozeństwo przyiechał. Rzecz tą taką pompą odpraw-
się iak nigdy przedtym.

Z Rzymu d. 12. Aug. Do Cesarza Jmsci w Wenecyi będą-
3 kurierow in spatio kilku godzin przybiegło, ktorych zaraz wyie-
do Wiednia, gdzie 3. dnia stanął. Przyczyna tey pospiechy n-
wiadoma.

Ministrowie Francuzki, Portugalski, y Neapolitanski mieli
Dyencyą u Oyca S. ktorey Kardynał Bernis Minister F-
cuzki; Zktym się dał słyszeć: że mima Jn Comissye aby po-
rał Memoryału o skassowanie Zakonow, przez przeszłego Mi-
stra podanego.

Ktore

78

Dystyngwowani Ludzie w Rzymie bardzo głośno mowią: że wygnań-
cy z Hiszpanij w krotce tam przywroceni będą.
Wszystkie Wiadomości o znacznych w tych czasach między więk-
szemi Materyami upewniaią odmianach, z kąd uznali pomyśl-
ne dla uciążliwych ominuią skutki. Dodaią y to że Intere-
sa Polski, po wszystkich gabinetach w Wielkiey iest robocie, Osobli-
wie Dworow Polszcze przyiaznych y Sąsiedzkich.

Z Warszawy d. 14ᵃ Currentis:

Już tu wszelka gotowość była do wymaszerowania Regimen-
tu Leyb Gwardyi Koronney y Pułkow Krolewskich Ułanow, niby
do Krakowa, ale na mieysce Leyb Gwardyi Koronney, Regiment
Leyb Gwardyi Litewskiey z rzeczonymi poydzie Pułkami, już
nie do Krakowa, ale do Litwy w Kommendzie JW. Braciszka
Hetmana Polnego Koronnego.

JP. Lasocki d. 6. Curr. przybywszy do Czerska mil 5. od War-
szawy w liczbie 100 Konfederatow, miasto Czersk opasawszy Zapi-
sał Akt Konfederacyi y Protokuł z Kancellaryi zabrawszy, wyie-
chał z tamtąd pod Łowicz, za ktorym Moskwa z Czerniako-
wa poszła.

JP. Kadłubowski Marszałek Zakroczymski, Konny prawie
wszędzie pozabierał na wsie, a dnia za onegdayszego w Szczypio-
wie mil 2. pod Warszawą leżącey 30 Koni Ułanow Krolewskich
4. ludzi przy nich będących tudzież Broni Sztuk kilkadziesiąt zabi-
rał. Konfederacye; Sochaczewska, Gostynska, Sieradzka, Łę-
czycka y Rawska, Vigore żądania Konfederacyi Pruskiey u-
stąpiły z Wwodztw Pruskich y przyciągnowszy pod Łowicz w
Polu obozem rozlokowały się, gdzie między tymże a Bolimo-
wem d. 5ᵗᵃ Currentis miał potyczkę z podiazdem moskiewskim
w ktorey 110 Zołnierzow padło na Placu, a tyle dwoie rannych Do-
liczą, Konfederatow tylko 15. zabitych, a rannych 30. Moskwa
Plac zostawiwszy

zostawiwszy, spiesznie rejterowała się alias uciekała.
Z Lublina piszą: że JPP. Puławscy y Bierzyńscy rozdzielili się na Dywizye, starszy w Wdztwo Ruskie udał się Młodszy z JP. Orzeszkiem Marszałkiem Konfederacyi Pińskiey w Wdztwo Brzeskie Litewskie poszedł dla zabrania [illegible] ku Bielska, a Imdan Bierzyński pomaszerował w Sandomierskie. Ci JPP. Puławscy na rzuciwszy na miasto Lublin [illegible] 1000 Beczek Soli Królewskiey Wieliczkiey y wzieli od tego Miasta fl 1000, oczym dowiedziawszy JP. Maior Drewicz tam przybywszy, kazał sobie drugie fl 1000 zatęż Sol wypłacić. Lecz gdy rzeczone Miasto uczyniło rekurs do Dworu, więc JP. Xże Wołkoński Poseł Moskiewski posłał Ukaz do JP. Drewicza aby tey krzywdy Miastu nieczynił. Musiało iednak to Miasto podług Taxy do Skarbu Królewskiego za każdą Beczkę dopłacić.
Z Łęczny powracaiący kupcy z jarmarku powiadaią: że JPP. Puławscy Ludzi maią y przy tym y zbroynych, w Wielkim rygorze, czułości y posłuszeństwie. Krzywdy nikomu nieczynią, owszem podług ugody sprawiedliwą wszystko płacą.
Konfederacya Wdztwa Pomorskiego znacznie się wzmacnia, Amunicye z Gdańska sprowadza, ludzi werbuie, a Na Miasto Oliwę 24 tm bonce Monetce kontrybucyi nakazała.
Z Wielkiey Polski piszą: że wszyscy nowi urzędnicy Wdztwa Gnieznień: od Urzędow; a Sapiehowie w Litwie od tytułu Xiążęcego mieli rezygnować.
Z Krakowa wszystka Moskwa wymaszerowała, y z nią Osob Dyssydenskich a obywatelow Miasta na 200 to karetami to Wozami wyiechało z swoiemi dostatkami. Na to Mieysce Kommenda Konfederacka JPc Fse

bire

Trzebińskiego weszła, gdzie y Woyska Austryackiego spo-
dziewać się każą.

Excerpt Listu z Kamieńca dⁿⁱ 28ᵃ Augᵗⁱ

Chłopstwo Klucza Rychłowskiego podpisało się Moskwie
że w Ich Kray poydą: Moskwa stoy Obozem pod Kamień-
cem y lubo wyprawiła znaczną część woyska swego dla bro-
nienia Turkom przeprawy przez dniestr, Turcy iednak róż-
nemi Stronami przechodzą w Nasz Kray, których z Tatara-
mi rachuią że 40ᵐ iuż natey Stronie.

Excerpt Listu z Kamieńca dⁿⁱ 29ᵃ Augᵗⁱ

Oswiadcza się Moskwa iż zabawi Na Podolu, y ten Kray tak
zniszczy aby się w nim ani dla Polakow, ani dla Turkow
nie zostało nic. Zimową Konsystencyą w Wwdztwach ~
Ruskim, Wołyńskim, y Bełzkim, sobie zakładaią. w prze-
szły Piątek wypadło Kilkanaście Tysięcy Turkow y w kilku
Mieyscach ucierali się z Moskwą. w Sobotę od godziny
6tey z rana, aż do godziny 5tey po południu nieustannie
z Armat strzelano, powiadaią że Turcy pod zamkiem Cho-
cimskim chcieli rzucić Pontony, y już nad brzegiem wiel-
kie były dotego przygotowania; co Moskwa postrzegszy wszy-
stkę potęgę obróciła ku tamtemu mieyscu y Sam Feld-Mar-
szałek tam poszedł. Z Bateryi wysypanych pod Raszko-
wem bronili Moskale przeprawy Turkom, a Turcy z Zam-
ku Chocimskiego do tych Bateryi Strzelali. Bokami wy-
padała Jazda Turecka y ucierała się z Moskwą, ale Awan-
taż pomyślnieyszy był dla Turkow.

Excerpt Listu z Kamieńca dⁿⁱ 2ᵃ 7bris:

Pewna wiadomość: że Turcy pod Chocimem most postawiwszy
do przeprawy przystąpili; gdzie moskwa wielkim tłumem na-

padszy

Napadszy, chciała Im ten most odebrać, zaczym bitwa zaczęła
we Czwartek, trwała przez czwartek, Piątek y Sobotę aż do niedzieli
Po ten czas padło Oficerow na placu wyższey rangi Mos-
kiewskich 40. Pułkownikow 6. a Woyska przeszło 15^{m} że z rozk.
Moskwa pod Kamieniec reyterowała się. Dnia dzisieyszego przy-
bywszy tu Ormianin stanisławowski czynił relacyą, że Woyska
Tureckiego iest dosyć w Zaleszczykach y w Chotymie, a w Stani-
sławowie Moskwy 2^{m} zamknęło się. Orda zaś Turecka znay-
duie się w Miastkowie, Sawraniu, y Raszkowie. Haydamakow
Ukraynskich rozstawiono pod Brodami, już tam dzięki n..
czy wyrabiaią, domagaią się żeby Im to pozwolono zrobić z
Brodami co zrobili z Humaniem.

Z Grodna d. 9a Aug. donoszą: że Jmć P. Pac Sta. Ziołowski
iako y Inni marszałkowie Konfederacyi Litewskiey nadesłać
mieli Ordynans do Trybunału Głownego Litewskiego aby zanie-
chał Sądow Sądzić swoich.

Z Warszawy d. 21a 9bris: na dniu onegdayszym Ichmość:
Ministrowie narodowi byli na Konferencyi w Gabinecie tak względem
Sztaffety z wiednia nadeszłey, iakoteż względem domaga-
nia się Xcia Wołkonskiego Posła Moskiewskiego resolucyi
in scripto finalney od Krola J. a Ministerio, z kim trzymaią:
czy z Imperatorową Jmcią: czy z Konfederatami.

Woysko Moskiewskie na Pradze stoiące z przyczy-
ny napadaiących na nie Konfederatow, (: ktorzy nocy o-
negdayszey z pastwiska Koni Moskiewskich 60, a tych
pilnuiących 30. Kozakow, y iednego under Officiera zabrali:)
trzy Oboży założyło sobie, ieden w tyle Miasta, drugi za go-
łędziniem, a trzeci w bliskim Borku.

Pułki Ułanow Krolewskich, trzy, oraz Regiment Leyb-
Gwardyi Litewskiey wraz z JP. Branickim Łowczym Ko-
ronnym
chce

80

Jego

kto przez ... którymmym jako Komendantem Wymaszerowali do Litwy.

JW. Morawski z Dywizyą swoią na 400. Moskwy z mostem pod Toruniem pod Kommendą Półkownika Czartoryskiego y Sztandar ieden wziął, a rzeczony Półkownik z resztą Moskwy y pleyzyrowanymi przybył tu na Pragę.

Konfederacye Pruskie znacznie się pomnażaią, a między Chełmnem y Swieciem na kępie pod Ostromęckiem pokazało się Woysko Moskiewskie z Holędrów zmieszane y attakować poczęło Konfederatów Kommendy JW. Gotardowskiego, lecz straciwszy kilkadziesiąt Ludzi y kilka set Sztuk Armat, rzeczeni mieszańcy w rozsypkę y w ucieczkę poszli, a Konfederaci zostawiwszy mocne Straże nad Wisłą, do Bydgoszczy pociągneli.

Z Sandomierza d. 14a. Jbr. JW. Burzyński we wsi Wrzawa pod Sandomirzem usyłowany do boju cały dzień czekał na P. Drewicza, ale ten niechcąc się potykać boiem poszedł ku Łowiczowi, a ztamtąd ominąć inne Dywizye Konfederatów przebywszy Wisłę pod Zbytkami przybył do Obozu na Pragę dla wzmocnienia Dywizyi swoiey, z którą gdzie się uda non constat.

List pewney Damy do JW. Trossemberka Marszałka Konfederacyi Warszawskiey o wydanie zabranych koni.

Wdzięczna iestem Kommendzie WMćPana, że mi dała poznania sposobność Jego lubo nie osobiście. Dopraszam się powtórnie wydania własnych koni moich, które lubo są od Konfederatów nabyte, ale twierdzić

moge u

mogą że od miłego z Turkmenim[?] na połrzywdzenie nie
wziętę. JP. Zaborowski Rothmistr iest nasz Ziemianin
Jego postępki chwalebne, są nam dobrze wiadome, y
Kommenda Jego w zupełnym trzymana Rygorze, bez
żadney do tych czas zostaie Noty. Kon gniady od n
go nabyty, klacz z Dywizyi Jego od JP. Gotowskiego; by
się sami WMciP. czyli Kommendzie iego expli kowali z
Zarzutu Kradzieży. A do tego przypominam wygasła
pamięci tak straszną Przysięgę WMciPanow, bo pod z
kładem ran Kussowych[?] wypełnioną, aby ta zataie
cnessa[?] na Duszy wäs nie zraniła; Jezeli zaś Sum
mieniu wstrętu czynić niebędzie y tak straszna Ar
ga Przysięgi, na ktorey wspomnienie y sami by prze
padli Potępiey, przynaymniey Honor niech będzie
wodem do oddania własności moiey, bo przymuszo
na będę bez odgrodki Kradzież formalną oskarży
Manifestem. Niewroście Sobie WPanowie, że to an
nestya policyie, bo będziesz WMciPan winien odpowieda
za nie utrzymanie Kommendy, im bowiem kto n
wyższe pnie się Urzędy, tym ściśleyszy da prze
Bogiem y Swiatem rachunek. Nieskarz się W
mPan tak podło na niepostuszenstwo Kommendy, b
chociaż nierozumne Stworzenia, a przecie są postusz
ne swemu Pasterzowi. Nie sądz WMPan że w Ryg
rze trzymana zmnieyszy się Dywizya, bo nie lu
nosi, ale Moc Boska czym przy sprawiedliwości
wyięstwo
ul

zwycięstwo, y ta występnych karze. Lepiey iedną zgubić Owcę
niżli całą trzodę tracić, y sprawiedliwą karę P. Boga ściągać
zacidnego na wszystkich. Upewniam Ja że y ten tak odważ
ny na moie Konie Złodziey, niebędzie śmiał y na Oko pokazać
się Nieprzyiacielowi, bo Serce przerażone Krzywdą Bliźniego
cofać go w tecz będzie. Życzyłabym mu iednak uczyniw-
szy rekoncyliacyą, rownie z drugiemi, a żałować się y ginąć
po Kawalersku, niżeli w czasie pozbodzieyska wisieć; Ja bo-
wiem krzywdy moiey niezaniedbam ieżli mi powrocona
niebędzie. Niech się nietrzyma przysłowia: że daleko Kraść
uda się; bo Ja mści y tam znaydę ile wiem kto iest, a co
większa miałabym skrupuł to przepuszczać, bo iedno iest
grzeszyć, co y pozwalać grzeszyć. Częstnie bym potrzebne
mu a proszącemu ustąpiła; Ale z przymusu nigdy, chyba razem
z Życiem. Zostawam.

Z Brzescia Litewskiego de d. 10. Czerwcą piszą: Że JP. Pu
ławski Sta Zieziulinski w 1200. Koni z nayduiącymi się z JPan
Orzeszkiem, od 6. Mosk. Moskwy obskoczywszy pod Włodową, stra-
ciwszy swoich blisko 400. y z wziętemi w Niewolą y odstąpio
nym będąc od Regimentu pieszego Buławy W. Lit. Ubiwszy
iednak na 800. Moskwy ledwie z Życiem w kilkadziesiąt Ko-
ni salwował się, straciwszy wszystkie Bagaże swoie, gdy y
Imi Jchmość Konfederaci w tey Akcyi będący obronną ręką w
rozne rozpierzchnelisię strony, y aż w Lubelskim z tymże JP.
Puławskim łączyli się.

Excerpt Listu z Kamienca d. 9a 7bri:

Z Soboty przeszłey na Niedzielę Woysko Moskiewskie ze trzech
Stron

Stron razem uderzyło na Turków. Ż na tę stronę przeprawionych y na Bagnety wziowszy więcey pułtora Tysiąca wybtoli Inny Turków uciekaiących przez Dniestr wiele potopiło się Mos[...] wa Swoich tyle Drugie utraciła a samych plezyrowanych 150. Podwod liczą. Most Turecki pod Brachą utrzym[...] sie y nie moga mu Moskale szkodzic, to zas konfirma[...] że JW. Kochanskiego nie Sekretarza, konfederacyi, ale Brata Je[...] Młodszego pod Horodenko Moskwa złapała y do Połonnego z kilkadziesiąt Niewolnikami Tureckiemi zaprowadziła. [...] JW. Podczaszy Litewski z Konsulem Francuzkim w Janko[...] cach znayduie się.

Excerpt Listu z Podola d 10. 7bris.

Pewna iest że Turcy przez codziennych potyczek, iuż Obóz Swoy na tey stronie położyli, pod Sokulem y Rudą; Obóz Moskiewski ruszyli y do cofnienia się o mil 2. przymusili. Podo[...] mięc o Mil 6. znayduie się także Woysko Tureckie. Pod M[...] tylowem 40ᵐ Turków ma się przeprawiać. Od Bolucia Ar[...] dzi Basza ma się przeprawiać y z Krasińskiem ciągnie.

Z Wiednia piszą że wyszedł Edykt surowy do wszyst[...] kich Państw Dziedzicznych Austryackich zakazuiący Dru[...] kować y pisać, czyli pisania y Drukowania przeczytać, pro[...] ciwko Jezuitom pod ciężką Karą.

Alexander Ferdinand Sacri Romani Imper[...] Xże Tur et taxis Naywyższy per Imperium Poczt Dyrekto[...] ten następuiący do wszystkich Officialistow Poczt wydał [...] Ordynans.

Vienna per scriptum ad Nos est: quod varij qui pagellas publicas per Germaniam Vulgant, Maioris lucri captandi Stud[...]

Nullatenus

Nullatenus horreant multa illis inferre contra honorem et famam PP. Societatis Jesu nullo prorsus fundamento nixa, et ex pagellis protestantium praesertim Hollandiae de scripta, eaq. quasi non sine Scandalo Catholicorum Obtradere. Quoniam autem penitus et ex pluribus indiciis nobis constat de animo prorsus aequissimo Aulae Imperialis erga societatem JESU, Neq. Nos Ipsi indifferenti Oculo intueri possumus quod id Genus falsitatis ac Calumniae Contra ordinem, a Summis Pontificibus Concilijs et Concilio Generali approbatum, typo Publico mandetur, et per pagellas Postae Imperialis spargatur. Idcirco Tibi mandamus Ut praecipua cura invigiles, ne post hac Articuli eiusmodi ignominiosi et alijs scandalosis Talis describantur et per dictas Postae Imperialis Pagellas divulgentur. Datum die 20ma July 1769o. Ex arce Tingenhoffensi.

Alexander

Z Rzymu die 19a Aug.

XX. Missionarze Zakonu S. J. ktorzy byli z Ameryki Hiszpanskiey przypłyneli do Hiszpanij y zaraz zamknięci byli po roznych Klasztorach in Portu S. Sa Mariae 4. Mile od Miasta Cadix, teraz Ci wolno chodzą y bywaią gdzie im się podoba za Edyktem Krolewskim z własney woli Krola wydanym, y co przedtym było winą Jezuicką Suknią nosic, to im teraz ią Nosic pozwolono y w Kraiu będąc Posłowie y Ministrowie Burbonscy a ni wspominaią więcey o owych dawnych memoryałach do Znoszenia Zakonu Jezuitow, y na kompaniach publicznych otym mowic niedopuszczaią.

Z Rzymu die 22a Aug. z Francyi donoszą do Rzymu iż z Francuzkich Drukarni teraz nie Xiązki, ale istna Zaraza y Powietrze wychodzi: Juz niektorzy zaczeli swoie zycie drukować, w ktorych wszystkie sprosnosci, iaki nayszpetnieysze galanterye opisuią, y z tego się Chełpią. Kazdy tych Libertinow kupuie y po Swiecie rozsyła. Libertyni rzeczonych Authorow za

Ludzi

Ludzi wielkich y Illuminatow maią iż się Natury swoiey
nie wstydzą, rostropni zaś Francuzi za Szalonych, y
głupich maią. –

Z Warszawy d. 28.a 9bris

Krol Jmć wydał Propozycye do przytomnego Senatu,
aby na Radę pro d. 30.a Currtis złożoną raczył się zgroma-
dzić y zaradzić skutecznie w teraźnieyszych oyczyzny zamie-
szaniach.

Propozycye na Radę Senatu pro d. 30.a Mensis 9bris
Anni Currentis 1769mi złożoną z woli J. K. Mści P. N. M.
Radzie Senatu ad deliberandum podane.

1mo

Ponieważ Manifest Porty Ottomańskiey dnia 21.o Junij
R.u teraźnieyszego w Obozie Weyzyrowskim ogłoszony y
Tłomaczom Dworow Cudzoziemskich tamże, a Minis-
trom tychże Dworow w Stambule podany, wyraża: Jż
Rzplta złamała Traktat Karłowicki, y inne złamanie te-
go Traktatu w przyłączoney Kopij tegoż Manifestu wyrażo-
nym zarzuty. J. K. Mość troskliwym będąc o zachowaniu
przyiaźni y Spokoynośći z Portą Ottomańską; żąda Sena-
tu Rady iakby z takowego mniemania Porta Ottomańska
wyprowadzona bydź mogła? y wiedzieć nietylko o prawdzi-
wych Intencyach Rzplitey do zachowania tego Traktatu,
ale też że go Aktualnie y we wszystkim dotrzymywała y
dotrzymuie

2do

Gdy Seym ordynaryiny z Opisu Prawa w R.u przyszłym
przypadaią-

Przypadaiący, niemogł bez zgromadzonych Stanow radzić o widocznych Rzpltey w tych czasach fatalnościach, ktore, coraz bardziey szerząc się w biegu swoim nie ustaią. J.K. Mości pragnie wiedzieć Senatu zdanie: Jakieby przedsięwzięte bydź mogły do pożądanego Rzpltey uspokoienia z Ucaleniem Wiary y wolności Narodowych.

3tio.

Że wielkie J.K. Mci u Dworu Petersburskiego czynione starania, ażeby Biskupi Senatorowie, y Poseł w czasie zgromadzonych Stanow Rzpltey gwałtownie przez Woysko Rossyiskie wzięci uwolnieni byli, dotąd pożądanego nie sprawiły Skutku; J.K. Mość zasięga Rady przytomnego Senatu, coby więcey czynić; ażeby też uwolnienie nastąpić mogło; Jako też żeby Urodzony Czacki Podczaszy Koronny y Inni z Aresztu wypuszczeni zostali.

4to.

Garnizon Fortecy Kamienieckiey znayduie się w niedostatku płacy, a na Utrzymaniu tey Fortecy wiele Rzeczy zależy, y z garnizonem Lwowskim także potrzebnym toż samo dzieie się, chce więc J.K. Mość wiedzieć zdanie Senatu, iakieby quantum dla tych dwuch garnizonow z Skarbu Koronnego naznaczyć.

Przy rzeczonych Propozycyach był przyłączony tenoris sequentis:

Manifest Przeswiętney Porty Ottomanskiey Publikowany

Publikowany w Obozie Wielkiego Weyzyra w Chantepe
dnia 21° Czerwca 1769° Roku.

Wiadomo iest wszystkim że Warunki Pokoiu Zawartego y Przyiaźni pod datą Hegiry 1152°./. od Narodzenia Chrystusa Roku 1739°./ między wysoką Portą y Dworem Rossyskim były swiętobliwie z strony pierwszey Zachowane. Atoli wysoka Porta zachowuiąc przystoyność Godności swoiey y Stosuiąc się po przyiacielsku do obmowy uroczystych Kapitulacyi iedy niekiedy temuz Dworowi dawała do Zrozumienia: Że wstrzymanie się od podobnych uczynkow przeciwnych przymierzom przyiaźni byłoby środkiem spokoyności poddanych obuwoch Stron y pobudką do pomnożenia przyiaźni. Rezydent zaś Rossyski usiłował uspić wysoką Portę przeciwnemi Memoryałami, ale wysoka Porta lubo nieza niedbywaiąc, mieć się na Ostrożności zdawała się niby niebydź czułą o sobie dla pokazania innym Dworom stateczność nam przyiaznym, y nawet Rossyi samey iak była w zachowaniu kondycyi przyiaźni y w dobrym z nią porozumieniu, Uważaiąc oraz że taż sama Rossya w padnie z czasem w sidła Intryg y Oszustow Zostawione przez Siebie, tym sposobem wszystka Porta wysoka, nie przerywaiąc żadnym z przeciwieniem się ośnowy przyiaźni, wszystkie starania łożyła do nalezytego założonych warunkow wypełnienia. Jednak że znaiome są wszystkim nie przyzwoite sprawy ktore Rossya

Cere

84

Rossya przedsięwzieta przeciwnie Kondycyom przy-
iazni; procz tego Rossya po zeyściu Augusta III Kro-
la Polskiego wprowadziła Woyska swoie w to Królew-
stwo pod pozorem Gwarancyi. Weyście tych Woysk do
Polski sprawiło wielorakie szkody Pograniczu y Poddanym
wysokiey Porty y miesza Dobry stanow Jey porządek, a jako
iest z doswiadczenia pobudką do Nieprzyiazni, tak z tey przy-
czyny zabroniono było dawnymi Traktatami. Rossya pod pre-
textem przywrocenia dobrego porządku w Rzpltey Polskiey, po-
większaiąc codziennie Woyska swoie, ammunicye wotme
y zywności, a z chytrością odmieniaiąc y przerabiaiąc Prawa
wolności Polskiey, przez Ucisk Rzpltey mocą Woysk swoich, po-
stanowiła Krolem Polskim Syna Poniatowskiego wzmacniaiąc
oraz adherentow swoich poczyniła rozmaite szkody z poniżeniem
Rzpltey y na Jey osłabienie co raz większych szukaiąc sposobow
zniszczyła Prawa wolności Polskiey, wycisneła z Kraiu tchną-
cych gorliwością ku Rzpltey, Sequestrowała Jch Dobra, ruynowa-
ła dawne Familie, zabiiała tych wszystkich Słabych Poddanych
Polskich ktorzy się opierali, tak dalece że po rozproszeniu gor-
liwych Obywatelow Polskich, Ci ktorzy pozostali się, iak niewol-
nicy przymuszeni tyrannią Rossyyską, do poddaniasię oney. Na
koniec dla usłutkowania swoich złośliwych zamysłow skrytych,
Taż Rossya wystawszy Woyska z Artylerią, na granice wysokiey
Porty zruynowała Bałtę y Wieś Kraskowa zwana, gdzie kilka ty-
sięcy zginęło Ottomanow; a Itak to Rossya rowno bez wstydu iak
oczywiście zerwała przymierze przyiazni, dla czego według Święto-
bliwego wyroku (: iak iest wiadomo wszystkim Dworom Nam
sprzyiaiącym :) umyślono Cesarską wyprawę Woienną przeciwko
Rossyi oznaymiwszy w przod przez Manifesta złamanie Traktatu

Tym

Tym końcem Porta dała pozwolenie Zmarłemu Gherey Hanowi Krymskiemu wkroczyć w kraie Rosyskie, on zaś przybywszy do Dworu upraszał o pozwolenie wpadnąć nie tylko do Rosyi, ale y do Polski; lecz iako z Strony Rzpltey Polskiey nic się niestało przeciwnego konwencyom Pokoiu zawartego w Karłowiczu między wysoką Portą a Rzpltą, ktora ponieważ iest pod Protekcyą wysokiey Porty, tak zalecono było wspomnionemu Hanowi Krymskiemu nie postać ani nogą żadnym sposobem w kraiu Polskim; przytym wydano rozkazy do Gubernatorow y Kommendantow pogranicznych a żeby się mocno strzegli popełnić iakowy zbytek w Polszcze, rozumieiąc że Rzplta Polska przez wdzięczność za Protekcyą D... ty zachowa Traktat Karłowicki y chronić się będzie zerwania Pokoiu. Moskale Nieprzyiaciele Porty, formuiąc swoie Szwadrony w środku Polski y opatruiąc ie w żywność, uskutkowali n... koniec straty, ktore wynikaią dla pogranicza wysokiey Porty z długiego przebywania Woysk Ich w Polszcze, a te rzuciwszy się z... nienacka, na Fortecę Chocimską y onę oblęgszy Woyska Tureckie przy pomocy Boga Mściciela zostały zwycięzkie y Tryumfuiąc Moskale zaś zbici y wygubieni; ale iak się dowiedziano od Gubernatorow, przy granicach, y z wyznania Niewolnikow, tudzież od niektorych Konfederatow, że te Szwadrony ktore oblęgły były Chocim t... trzeciey tylko części Woyska Rosyiskiego złożone były y że naywiększa Część była z Polakow, z ktorych iedni dobrowolnie, drudzy przymuszeni poszli za Moskalami, dochodzono więc iak to było m... To żeby naywiększą część Woysk tych byli Polacy y łączyli się z Moskalami, dowiedziano się tedy od Potockiego y Krasińskiego i M... żow znakomitych w Rzpltey y uciekaiących się do wysokiey Porty i że dwa lata temu iako przeciwko Traktatom Karłowickim, Moskale odnowili dawne Traktaty swoie z Polakami w ten

Sposob

1769 85

Sposob: Że ile razy zaszłaby Woyna między Wysoką Portą a Rossyą, Polacy razem z Moskalami maią woiować przeciwko Wysokiey Porcie, y wzaiemnie gdyby przytrafiła się Woyna między Wysoką Portą y Polską, Moskale także wraz z Polakami poidą przeciwney. A to mocą opisow dawnych sobie wzaiemnie. Oczym pytany iescze Obreszkow Rezydent Rossyiski, ktory według dawnego zwyczaiu znayduie się pod Strażą w Obozie Carskim, zeznał Prawdę w Memoryale ręką swoim podpisanym. Więc Rzplta Polska czyniąc częścią z własney chęci, częścią z przymusu naruszenie Pokoiu, oczywista rzecz iest, że tym samym złamała Traktat Karłowicki, dla tego wysoka Porta /: ktora z strony swoiey czyniła zawsze dosyć umowom y warunkom przyiaźni, iako y zachowaniu dobrey armonii, zasłaniaiąc od wszelkiego szkodzącego y krzywdy Polakom znayduiących się na Pograniczu y używaiąc wszelkiey ostrożności, ażeby oboyga Państwa obywatele niecierpieli żadney obelgi lubo od dawnego czasu uważa złe postępki Rossyiskie, Polacy zaś z drugiey Strony niewyznawaiąc tey znaczney dobroczynności, ale udawaiąc się także w rowne chytrości y tym sposobem deklaruiąc nieprzyiaźń swoią :/ dla tego mowię wysoka Porta przymuszoną iest woiować takich Nieprzyiacioł y onych wykorzeniać wszędzie gdzieby się tylko znaydowali, y wtym wysoka Porta ma swoie przyczyny, bo Polacy stawszy się podobnymi Moskalom w zerwaniu Pokoiu, przyzwoita iest podług świątobliwych wyrokow woiować także przeciwko niey Prawnie, y w rowny sposob należy obchodzić się z temi Polakami ktorzy złączeni z Moskalami przychodzą attakować Woysko Ottomańskie, iako z Moskalami a iako Krasinski y Potocki Marszałkowie Wielcy Rzpltey. uprazali ażeby Woyska Tureckie weszły do Polski, aby z niey wypędzić

przedzie

wypędzić y wykorzenić Moskalow y Ich Adherentow, y Pot-
ki Sam przybywszy do Obozu Cesarskiego podał nawet pe-
ne pismo od Krasinskiego pod Pieczęcią. Tak gdy każ-
rozumny Człowiek zna, że nam trzeba zemścić się z naszy
nieprzyiacioł y bić razem z moskalami tych Polakow
ktorzy z niemi trzymaią wprowadzaiąc Woyska Ottomańs
do Polski, przeto oznaymuie się innym Duchownym
dworom nam sprzyiaiącym: że się posyła do Polski Gr-
naywyższy z wielkim Woyskiem y Altyleryą, ktoremu zle-
no iest zabijać Moskalow, y tych Polakow ktorzy z niemi
złączeni woiuią, zachować zaś bez szkody tych ktorz
proszą o protekcyą y są Przyiaciołmi.

W Cekauzie tuteyszym 5. Chorągwi y 5. par Kotłow od
Pułku Ułanow Pszedniey straży d. 24.ª Labentis Zło-
no, od tych Chorągwi ktore z Branickim poszły.

Pod Tonnem we wsi nie iakiego JW. Pawłowskiego,
JWP. Mazowiecki y Morawski przeszło 300. Moskwy z
nieśli z ktorey 80 tylko z pleyzyrowanymi uszło, lecz
na Moskwa zaraz nadeszła y złączywszy się z uchodz
cymi znowu obrociła się na tychże Konfederatow, ktorz
na mieyscu położyli niezastawszy, złość swoią na Zpa
niu Dwora, a pierwiey zrabowaniu Onego tegoż JW. Paw
łowskiego zakończyła.

Z Stawatycz nadeszła Konfirmacya że d. 19.ª Laborej
że zaradzeniem 4. Dywizyi Woyska Moskiewskiego zaszła
potyczka z Konfederacyjami JWP. Pułaskiego, Syn Zeinitn
kiego y Orzeszka Marszałka Pinskiego, ktore otoczone by
dąc od M

Moskwy y nimaiąc mieysca do reytrady procz błot przepa=
ścistych z wawą pod Orzeszkowem złoczyli bitwę w ktorey=
u traciwszy swoich 100. Ludzi, a ubiwszy Moskwy na 300
z okładem pod kommendą Brygadyera Szuwarow będą=
cey, otworzyli sobie pole do przeprawy przez Bug pod Włoda=
wą, lecz tam znowu otoczeni, tak przez dawną iako y świe=
żą Moskwę na Sukkurs przybytą pod Kommendą Putkowni=
ka Rönne zaczeli na nowo bitwę, w tey JP. Putawski utraciw
szy na 300. Ludzi y Bagaże, lubo y tu na 400 z okładem pad
to moskwy, niemogł przewyższaiącey wydołać siły, przeto z
życiem y Kilkuset Ludzi salwowat się, a przybywszy do Dobr
Xcia Sanguszka do Lubartowa y tam Ⅱ 2000, a na 200 Ludzy
Ammunicyi wziowszy udał się za JP. Brzezyńskim w Są=
domirskie, dokąd takze JP. Szamawski Marszałek Konfedera=
cyi Lubelskiey udał się a Moskwa ze 30. niewolnikami /: między
ktoremi maią się znaydować JP.^{ow} Orzeszko :/ przybyła na Pragę
ktora w tych dniach do kilku Tysięcy zmocniwszy się kilka=
Traktami poszła na Konfederacyą wielkopolską, wsaiemnie ta
na obserwowanie pomienioney Moskwy, mszyły się zamiąt Kon
federacye Mazowieckie.

Z Krakowa de d. 21.^a labentis: donoszą że tam kilku Marszał
kow znayduie się z 6^{ciu} woyska Konfederackiego, ktorzy więcey iesz
cze rekrutuią.

Z Kamienca nadesły Sztafety de d. 24.^a & 25.^a labentis
donoszą: że Moskwa na 10.^{tys} Turkow na tey stronie ubiwszy bagnet
tami, przeprawiła się pod Chocim, a nie zastawszy w nim Turkow,
ktorzy się pierwiey wyniesli, tamże osadziła 2 Karabinierow, ta nie
pomyslności

Niepomyślności Turkow przypisuie się zerwaniu Pontom przez raptow-
ne na Dniestrze Wezbranie Wody, tudziesz Buntowi Woyska
Tureckiego dla tego przeciwko Wezyrowi, że On tak małą Ilość
Woyska Ottomańskiego dysponował do Polski prawie na zgubę, osta-
nie iednak Listy swiadczą: że strata Ludzi z obustron była strata rów-
na. Z Węgier odbieramy wiadomości: że Cesarskie Woyska maszeru-
ią ku Wołoskim y Serby granicom, iedne za Dunaiem, drugie na
tey stronie Dunaiu maią obozem stanąć.

Z Hamburga d. 23.a 7bris: ostatnią Pocztą nadeszłe wiadomo-
ści donoszą, że Francya, Hiszpania y Mogoł wkrótce wydać maią woy-
nę Anglii. Rossya zaś wszelkiemi sposobami wyrabia u Krola Du-
skiego aby Flocie Moskiewskiey wolne pozwolił przyście do An-
glij; czemu inne zapobiegaią potencye. Dlaczego iuż Okręty woien-
ne Francuzkie y Hiszpanskie w znaczney Ilości zaczęły się po-
kazywać na Srodziemnym morzu y na Oceanie. Dwor także
Angielski pilne czyni dyspozycye woienne, Forteca umacniać,
Ludzi werbować y inne przygotowania czynić nakazał. Na-
tek tego Armowania się czas krotki może odkryie.

Z Warszawy d. 5.a 8bris:

Z Woli JKMści d. 30. 7bris zaczęte Senatus Consilium sc:
motis Arbitris continuatur. ktorego iakie Conclusum iescze
ignotum; Mowią iednak głośno iż z niego maią bydź wysła-
ni Posłami do Hollandyi y Anglij JP. Oginski Miecz-
nik W. X. Litt.go do Peterburka JP. Burzynski Kasztelan
Smolenski, do Francyi JmP. Granowski Wwoda Rawski, lub
też na iego mieysce ma bydź użyty JP. Mokranowski Sta. Tlumo-
ki, teraz aktualnie w Paryżu znayduiący się, do Krola Prus-
kiego JmPan Gadomski Podkomorzy Sochaczewski; na tey radzie

Lubo przyto

87

Lubo przytomni w Warszawie, jednak nieznaydowali się Xże Jmść Prymas, JX Turskiey Biskup Chełmski, Jmć P.P. Lipski, Łęczycki; Szydłowski Mazowiecki, y Rzonski, Kasztelanowie, y Oginski Hetman W. Litt. Xże Jmość Prymas gdy był od Króla rekwirowany o przybycie na radę Senatu, odpowiedział: Konferencye zposłonnemi Ministrami a ministrami Narodowymi, odprawować się bez przytomności Prymasa niepowinny, ani Memoryały bez wiadomości Jego Rzeczonym Ministrom Cudzoziemskim podawane y odpowiedzi namé przed Prymasem niebywałe taione, dopiero bardziey Królowie Polscy Konferencyi narodowych zwłaszcza maiąc intencyą, składać Radę Senatu bez Prymasa nieczynili; a gdy teraz wszystko opak dzieie się y podobało się bez mnieyszey rady złożyć mnieyszą Senatu Radę. Więc ta y ta bezenie odprawić się może. Zaś Ichmść P.P. Hetman W. Litt, y Kasztelan Mazowiecki wyiechali umyślnie z Warszawy; Inni Jchmość, oraz Jmć P. Kasztelan wilenski Oginski, słabością zdrowia od teyże Rady wymowili się: Zeby zaś JP. Kasztelan Łęczycki posądzony złośliwie niebył o nieprzytomność na Radzie, Więc pisał do X. Kanclerza Koronnego.

List Jmć Pana Lipskiego Kasztelana Łęczyckiego, do Jmć X. Młodzieiowskiego Biskupa Poznanskiego Kanclerza W. Koronnego Ej 2. Obris:

Zeby choroby moiey iuz tygodniowey kto złośliwy, nie okrzcił umyślną, przeto mam honor oświadczyć się Jw. wmć Panu iako godnemu ministrowi, iż takiey, iaką znoszę, nie życzę doznawać y nieprzyiacielowi moiemu. Naywiększy Dowodzem był gotow wierne dla Oyczyzny dać zdanie moie;

tu Je przy

Tu ie przyłączam: ktore gdy ustny w Senacie opowiedzieć nie mogę; pragnę Więc Aby przynaymniey na Papierze było wiadomo tak Krolowi Jmści iako y Senatowi, by każdy wiedział, że ani słabość sił moich, ani boiazń, ani Uprzedzenie iakie, odrazić mię mogą od poczciwey a życzliwey dla Oyczyzny moiey rady. Uniżamnnie przytym z winnym respecktem. etc.

Mowa Jmć Pa Tadeusza z Lipego na Lipsku Lipskiego Kasztelana Łęczyckiego, Kawalera orderu Orła białego na Radę Senatu etc. 2a 8bris w Warszawie.

Nayiaśnieyszy Krolu Panie Miłościwy

Gdy Nas na obradę około Dobra powszechnego wzywasz, sposobność Nam do wypełnienia słodkiey powinności podaiesz. Jakoż z chęcią wszelką z mey strony zabieram się do tego; nic w życiu pożądańszego nad to nie maiąc, iak żebym wedle miary uprzeymey ku Oyczyznie moiey Życzliwości do ocalenia Jey dopomagał.

Wszakże nim do naradzenia się względem podanych od W. K. M. Pytań przystąpię, Niech mi się godzi wprzod moie przyłączyć pytanie: czyli mnieysza Rada pożyteczna, a nieraczey szkodliwa, dla nas y dla W. K. M. będzie!

Radzić mamy: Jakby się Rzplta przed wysoką Portą Ottomańską o zgwałcanie Traktatu Karłowickiego obwiniona, z tak zawistnego oskarżenia oczyścić mogła? Lecz czyli Nam wolno w tę rzecz bez dołożenia się Stanu Rycerskiego wchodzić? Dość iuż ten rozjątrzony y w nieopłakanym Zakłoceniu rozdwoiony, a w większey części powierzchownie, wewnętrznie zaś prawie wszystek swiętym zprzymierzony zostaie? Nie da-

way

nie

Niedawaymyż mu przyczyny do tym większego odrażenia y obrażenia przez wglądanie w to, co bez dołożenia się iego rozstrząsać nam się według wszelkich Praw niegodzi.

Żądać pewnie tego Należy, aby ta Sąsiedzka Potęga: jak naypomyślniysze o naszey w zachowaniu Soiuszow wierności, rozumienie miała. Tego iednak przez usprawiedliwienie się od teraźnieyszey Rady uczynione nietylko niedostąpiemy, ale owszem opodeyrzenie nieszczelnego z nią obchodzenia się przyidziemy.

W drugim tez zapytaniu senat lubo przysięgą obowiązany Wiernie y Szczyrze zaradzić chodźby mogł niepotrafi. Uspokoienie bowiem powszechne od Zgromadzenia Narodu y od wspolney z nim Rady zawisło. A gdy są przeszkody w Kraiu, zwołanie onegoż do Rady zabraniaiące, Więc te wprzod uprzątnąć przynależy. A w ten czas y Senat gromadniey Niż teraz Zebrany, bez boiaźni: Woli czyli odmiany większości swych głosow, czyli Osob swoich umnieyszenia, to co Myśli wyiawi, y Stan Rycerski to co do ugruntowania szczęśliwości y spokoyności powszechney niedostaie postanowi.

Ani w trzecim pytaniu radzić Nam przystoy. Całego bowiem Narodu naszego nie tylko Senatu, razem z Prawem powszechnych Narodow: Swobody w Osobach Senatorskich y Posła gwałtownie z Łonu Oyczyzny zabranych są zgwałcone. Całemu Więc narodowi o krzywdę swą umowić się należy.

Co do ostatniego: maią przeswietne Kommisye nader wiele sposobow, aby potrzebom tak szczupłey garstki Ludzi

zapobiegle

Zabiegły wa

Jtci są uwagi: ktore gdy nad podaniem do rostrzą-
nia Pytaniami czynię; pozwolisz mi W.K. Mość abym
mnieyszą Radę, nietylko za niepożyteczną, ale za całe n-
bespieczną y szkodliwą uznał.

Z Dwuch okoliczności: Jedney; otrzymanego Zwycięstwa p
Woysko Rosyyskie nad Turkami y odebrania Fortecy Cho-
ckiey; Drugiey, obchodząc dzień Urodzenia Wielkiego Xcia
Pawła Piotrowicza Sukcessora Tronu Rossyyskiego. Z dyspozy-
cyi Xcia Wołkońskiego Posła pełnomocnego tegoż Narodu p
rozbitym Namiotem w Polu za Warszawą ku Woli spra-
ne było Nabożeństwo Greckim obrządkiem y te Deum,
przy Assystencyi wszystkich Officierow Moskiewskich y
Woyska złożonego z 2m: (Z Armat iednak ani ręczney b
by Ognia niedawano:) w niedzielę przeszłą to iest
8bris po ktorym, zaproszonych Senatorow y Ministrow Na-
rodowych, tudzież postronnych Potencyi Ministrow na O
traktował, a po odbytych Kielichach Pity Zdrowie 1º. Krola
Jmci 2º. Imperatorowy Jmości 3º. Xcia wielkiego. 4. Sena
y Ministrow Polskich, 5. Ministrow Cudzoziemskich,
Samegoż Posła Rossyyskiego. 7. Woyska Zwycięskiego Im-
peratorskiego. 8º. y ostatnie było. Vive la realitée la sin-
citée sans Chymeré, to iest Wiwat rzetelność, szczy
bez chymery, y to Zdrowie adresował do Xcia Czartory-
skiego Wdy Ruskiego podle siebie siedzącego, y mocn
dopopominał się, o wyrazne tego Zdrowia wymawiam

Jaka

Iaką to zdrowie miało taiemnicę, czas odkryie. Od rzeczonego ie-
nak traktamentu wymuwili się, Iże Prymas, y Kasztelan Łę-
czycki.

JP. Drewicz Maior Moskiewski wyszedł w przeszłym tygo-
dniu ku Wielkiey Polszcze, ale urwany podrodze od Konfede-
ratow powrocił do Warszawy, Dywizya zaś Jego w Łom-
nach rozlokowała się.

Z Kamieńca de d. 25. 7bris piszą: że Woysko Ro-
syskie killka Tysięcy Turkow zniozszy na tey stronie Dniestru
ktorzy sukkursu mieć niemogli dla zerwanego przez powódź
Pontonu, nazaiutrz we 27 przeprawiło się pod Chocim, pod kto-
rym podstąpiwszy y Uszykowawszy się iak do Attaku, z 50.
Armat razem ognia wydało do Zamku co po trzykroć powto-
rzywszy, a odporu żadnego nieodebrawszy (: Weyzyr bowiem Wiel-
ki wszystko z Zamku Chocimskiego zabrawszy procz killku Ar-
mat Zelaznych, rzeczony opuścił Zamek y z całym Woyskiem
za Prut udał się na zimową lokacyą:) Kommenderowane 3 Bat-
tal, weszły do otwartego y Pustego Zamku, ktorego Kommenda
oddana Pułkownikowi Weysmanowi. Iże Gnrał Prozorowski,
w 10. Woyska poszedł za Weyzyrem ku prutowi, dla miar-
kowania dalszych obrotow iego, A Iże Gnrał Repnin z Gnrałem
Elmptem poszli we 12. ku Jassom. Mowią że między Woy-
skami y Rossyi Kompania w tym Roku iuż niebędą. Zimo-
wey Pory na przygotowanie się dalszey Woyny użyią: Krasiń-
scy y Potoccy Marszałkowie ciągną przez Wołoszczyznę y
Węgry ku Krakowu.

Z Krolewca. d. 27a 7bris piszą: że dway Kurierowie Wie-
denski y Berlinski (: ktorzy iak słychać w Interesie Polskim wysła-
ni byli; Ze

Byli do Peterburga i już nazad z rezolucyą powrócili się tędy, a[…]
na Interessowaniu się Cesarzy Wiedeńskiego y Berlińskiego Dworu
Uwolnienie Senatorow Polskich, iednak nie zdaią się skutkować,
miważ Dwor Peterburgski żąda, aby Rzplta o to Prosiła.

Z Paryża listy partykularne donoszą: że Oyciec S. Krolowi […]
cuskiemu względem Awenionu odpisał; że Ani chce ani m[…]
ustąpić Awenionu, bo iest patrimonium S. Petri. Żołnierza nie[…]
ktorymbym mogł to Hrabstwo windykować, ale oddaię te spra[…]
na Sumnienie WK. Mci. O zniesieniu zakonu Jezuitow ani
gę myśli, poki oczywiste Kryminały dowiedzione temu Zak[…]
wi niebędą. Agdy to nastąpi, to iednak inaczey tey spra[…]
sądzić niebędę tylko na powszechnym Concylium, ponie[…]
też tenże zakon przez wyraźne wyroki powszechnego Concyl[…]
Trydentskiego iest zmocniony y pochwalony. Krol Francuzki
dobrawszy tę rezolucyą od Oyca S. zlecił postowi Swemu […]
dynałowi de Bernis, żeby więcey nieczynił instancyi o ska[…]
wanie Jezuitow. Pisał y Dwor Wiedeński do Dworu Wers[…]
skiego, że skassowanie Jezuitow akceptować niemoże. Ru[…]
szy z Parlamentu Paryskiego gdy otym dowiedział się w[…]
padszy w wielką chorobę rzekł. y więc że Zakon Jezuitow niebę[…]
skassowany? apotym z zadumienia ocucony powiedział. Jtyle[…]
Milionow wydanych na zniesienie tego Zakonu, poydzie n[…]
darmmo!

Z Warszawy d. 12a 8bris

Rada Senatu aż do dni 6. 8bris kontynuowana była, ktorego […]
y Resultatum czytane było w tych słowach:

Rada Senatu przez J. K. Mość P. N. M. na dzień 30. Mie[…]
Września w Rku 1769mo w Warszawie złożonai, dnia zaś 6. […]
siąca Paźdz[…]

Pazdziernika Roku tego publikowanego w Obecnośći Wieleb: w Bo-
gu Xzy: Antoniego Ostrowskiego Kuiawskiego, Hieronima Szeptyckie-
go, Stefana Giedroicia Inflanskiego Biskupow. Wielmożnych
Ignacego Twardowskiego Kaliskiego, Jana Chodkiewicza Sty^o^ Im-
skiego, Andrzeia Moszczenskiego Inowrocławskiego, Augusta Xcia
Czartoriskiego Ruskiego, Jozefa Podoskiego Płockiego, Jozefa So-
łohuba Potockiego, Stanisława Rawskiego, Stanisława Lubom-
skiego Bracławskiego Woiewodow y Jerzego Fleminga Pomor-
skiego. Antoniego Morskiego Lwowskiego, Tadeusza Burzy-
skiego Smoleńskiego, Leona Moszenskiego Lubelskiego, Urodzo-
nych; Szymona Dzierzbickiego, Brzezinskiego; Kazimierza Kara-
sia Wizkiego, Jozefa Łopiła Sierpskiego, Kazimierza Wykowskiego Wy-
szogrodzkiego, Kasztelanow. Wielm. Stanisława Lubomirskiego
Marszał. W. Koro. Wielebnie w Bogu Andrzeia Stanisława Kostki-
Młodzieiowskiego Biskupa Poznańskiego, Kancle. W. Koronn. Wiel-
możnych Michała Xcia Czartoryskiego Kancle. W. Littgo, Jana
Borcha Koronn. Antoniego Przezdzieckiego, Litt. Podkancle-
rzych, Władysława Gorowskiego Marsz. Nadwor. Koronn.

Conclusum Rady Senatu ad Imum.

JK. Mość P. W. M. od początkow teraznieyszych nieszczę-
śliwośći Kraiowych, ktore osobę Jego y wszystkich w ogulnośći
ći Obywatelow y Państwa Rzpltey niesmiernie uciskaią;
ćięzkim iest przerażony żalem, ale niemniey bolie nad powzię-
tą z manifestu Porty Ottomańskiey de d. 21.ª Junij anni Curr.
w Obozie Weyzyrowskim publikowanego, a w Stambule Co-

piatus

Cożwiątim Ministrom Cudzoziemskim podanego wiadomości; że Porta iest w rozumieniu, iakoby z strony Rzpltey Traktat Karłowicki wieczystego pokoiu był naruszony, co iako w żadnym Króla JM. y Rzpltey dowiedzionym bydź niemoże, tak dla wyprowadzenia Porty z takowego rozumienia y dla upewnienia o czystych Rzpltey Intencyach że Traktat Karłowicki wieczystego Pokoiu ścisło zachowane mieć chciała y chce, za przy woitą rzecz J.K. Mości uznaie, Posła do Króla Jmści Angielskiego y Stanow Jnnych Federati Belgii, iako medyatorow Traktatu Karłowickiego wysłanie, ktoryby przełożył tymże Dworom że Rzplta Polska zawsze z Portą Ottomańską ten Wieczysty Traktat nienaruszenie zachowywała, y na tego dowod nietylko Seymowe w Rku 1710. przy ratyfikacyi Traktatow z Panstwem Rossyiskim zaszłych, y zapanowania J.K.M. na Seymie Coronationis, a nawet w ostatnim wyrażonym delegacyinym dziele poczynione warunki, ale też Poselstwo Urodzonego Alexandrowicza z oswiadczeniem Utrzymania wiecznego pokoiu przy de nuncyacyi obranego Króla do Porty Ottomanskiey, expediowane y od niey przyiaźnie akceptowane, iako swiadczą responsa od Sułtana y Weżyra do J.K.M. y Rzpltey przez wspomnionego Urodzonego Posła w Rku 1766. na końcu miesiąca Lipca pisane. A zatym żeby tenże Poseł starał się u rzeczonych Potęcyi, o wyprowadzenie Porty Ottomanskiey z przeciwnego rozumienia, o J.K. Mości y Narodzie Polskim oraz informował iako w żadnym Punkcie Traktat Karłowicki z strony Rzpltey nie iest naruszony, y że

że taż Rzplta dotrzymuie Go trwale; Amzeto pragnie żeby po-
mione Obywatelom Polskim w Pograniczu szkody Nagrodzo-
nie, y grożące dalszą Ruyną Kraiu przeciwko Obywatelom
kroli wstrzymane były. Wybranie zgodney do tey Funk-
Osoby J. K. M. sobie zostawuie; a expedycyą dla urodzoney
Posła Kancellaryi, Kommissyom zaś Skarbowym oboyga Na-
rodow żeby temuż Posłowi Summę 3 N to iest Koronna 2
części a Litewska trzecią wyliczyły Zaleca.

Ad Dum.

Gdy z iedney strony wspomniona deklaracya Porty Ottomańskiey
szkod swoich y nieukontentowania do Narodu Polskiego zasadza
przyczyny, nabawieniu się Woysk Rossyyskich w Polszcze, z
drugiey zaś strony troskliwi o Wiarę y Wolność swoią Obywa-
tele Rzpltey w pismach y czynach pokazywać nieprzestaną że
do Uchwał Seymu Extraordynaryinego w R. 1767. dnia 5. 8bris
Zaczętego, a w R. 1768. dnia 5. Marca zakończonego, y w samym
nawet biegu Jego Manifestami o przymusie zaskarżonego, przy-
stąpić niechcą, niemaiąc Ich za legalne; Już tey swoiey statey-
zolucyi dali dowody przez uchylenie się nobilitatis po wielu
mieyscach od ziazdu na Seymiki przed Seymowe Uniwer-
sałami J. K. M. do obrania Posłow na Seym Ordynaryiny
w R. 1768. przypadaiący naznaczone y przez wstrzy-
manie od przybycia Posłow na Seym na niektorych tyl-
ko Seymikach Obranych. Będąc J. K. M. przeświadczo-
nym, że tak co Seym przez delegacyą przymuszony stała

Repnin

Repnina Posła Rossyyskiego ustanowił,^mo^ iako tez co Sobie na 10d ustanowił za Krzywdę, to ułatwic niemoze bez uroczystego Imperatorowey Jmci przełozenia; Więc potrzebnego bydz widzi wysłanie do teyze Imperatorowey Posła, ktoryby przy oswiadczeniu y upewnieniu o szczyrych chęciach J. K. Mci y Rzpltey do utrzymania y ugruntowania iak naytrwalszey przyiazni z Imperatorową Jmcią zaufanie w sprawiedliwosci, w pamiatosci Duszy y Zdobiącey Tron Jey doskonatosci, tudziesz mniemanie powszechne, ze uczynionych Rzpltey przez Posła Pełnomocnego na ooo gwałtownosci chciec niemogła, Oznaymił wszelkie sposoby postępowania tegoz Posła Pełnomocnego z Rzpltą, iako tez sposoby Seymowania A° 1767 z krzywdą powszechną et privatorum zaszłego teraznieyszy stan Rzpltey oraz co do niego było przyczyn. Ostatnie przyczyny y inne uzalenia się dokładnie przełozył. Oświat przyczyny y inne uzalenia się dokładnie przełozył. O ... uchylenie gwałtownych Dział tegoz Xcia Posła dla ucalenia Wiary y Wolnosci o wyprowadzeniu z Kraiu Rzpltey Woysk Rossyskich z nadgrodą szkod przez te Woysko poczynionych, iako tez zeby Zalgcy się obywatele, przez tez Woyska przeprowadzani niebyli starał się, temuz Postowi Jego K. Mosci Rzpltey w Instrukcyi wyrazono będzie. Wyznaczenie tego Posła sobie J. K. M. takze zostawuię, expedycyi dla niego wygotowanie Kancellaryi, a Nadrogę Summy 3^m^ A, wyliczenie w dwuch częsciach Litewskiey, a w iedney Koronney Kommissyom Skarbowym zaleca. Nimniey upatruie J. K. M. potrzeby podobnych Poselstw y do Innych dworow, azeby z Obowiązkow Traktatu Oliwskiego do uspokoienia Rzpltey

Rzptey przykładać się chciały. do których to Dworow Opo... branie na Posłów J. K. M. w Kyłu swoich zostawuie.

92

Ad 3tium

Niewola trzech Senatorow y Posła z Stolicy Krolewskiey wczasie stanow zgromadzonych gwałtownie zabranych y zagranicę wywiezionych, iako tez urodzonego Czackiego Podczaszego Kor. w Kraiu dotąd więzienie, zkąd co y cała Robota Seymu Extraordynaryinego wynikaią zrzodła; Więc gdy wszystkie J. K. M. y Ministeryi starania u Dworu Rossyiskiego o Ich uwolnienie skuteczne niebyły; Zleca J. K. M. Kancelaryi, aby w Instrukcyi Urodzonego Czackiego y Posłowi do tegoż Dworu dołozonym było, zeby przez niniejsze uroczyste Interessowanie się wolności rzeczonym Senatorom y Posłowi, iako tez Urodzonemu Czackiemu Podczaszemu Kor. y Innym iak nayprędzey u Dworu Rossyiskiego wyiednać starał się.

Ad 4tum

Wiele natym J. K. M. y Rzpltey należy, żeby Fortece Kamieniecka y Lwow w dobrym stanie utrzymane były, a przezto w Ich Dyspozycyi zostawały. Więc wynika z tąd potrzeba żeby Garnizony tameczne były płatne. A tak J. Kr. Mość obmyślenie Im z Skarbu Koronnego suplementu za sprawiedliwe uznaie y ażeby Kommissya Skarbowa Koronna z dochodow Rzpltey, na Garnizony Kamieniecki, y Lwowski summę Zł. Pol. ... Monetą lub Złotem do rozmiarkowania przez Kommissyę Woyskową Koronną za kwitem tejże wypłaciła zale...

ca. Podpisa...

Podpisanie tego Conclusum niektorzy Senatorowie wyższey
tomności wyrazem, trudnili; ale potym dali się namowić

Z Rzeczonym rezultatum wysłany iest Kurierem do Petersburga JP. Deboli, ktory od niejakiegoś czasu z tamtąd tu Kurierem przybywszy do tąd bawił.

Z Piaseczna pod Warszawą d. 8. Xbris: Konfederacya Rawska mi dniami około 200. Ułanow z Pułku JP. Byszewskiego zabła.

Dla znacznie zmnieyszonych Importancyi Skarbu Koronnego Regimentu Leyb Gwardyi Koronney po 10. Ludzi od każdey Chorwi abszytowano, ktorych JP. Chodkiewicz Starosta Żmudzki sobie zawerbował.

W przeszłym Tygodniu mil 4. od Warszawy nad Narwią w Zegrzu w Dobrach JP. Krasinskiego Oboznego W. Kor: Woys Rossyyskie Dwor y Folwark przechodem swoim znacznie zrunowało.

Z Tarnowa JP. Brzezynski nadesłał tu ordynanse do Woyska Koronnego datowane d. 17a Xbris aby na koło Generalne pro d. 15a było gotowe przybyć na to mieysce, gdzie mu się okoliczności pozwolą znaydować. Tenże będąc assekurowany od Marszałka w Krakowskim znayduiących się, iako uznany od nich za Marszałka Związkowego do przybycia z zagranicy JmśćPP. Krasinsgo y Potockiego, przybył z Dywizyą swoią pod Muszynkę ktorą zdawszy Kommendę JP. Puławskiemu młodszemu, sam z JP. Starostą Augustowskim oddalił się na Akt weselny JPana Mniszcha Sty Sanockiego z JPną Opolinską Wwodzianką Wołynską ktory Maryasz ultimo Xbris: w Zborowy w Węgrzech przy liczznym Kompanie Dystyngwowanego Państwa odprawił się, a Szlub Dawał JX. Krasinski Biskup Kamieniecki.

Z Krakowa

iboy..

Z Krakowa donoszą: że Marszałkowie tam znayduiący się, maią Gen[ne]rálnego Marszałka obrać, y porządek Woyskowy postanowić. Konfederacya zaś Krakowska w Piekłowey Skale w Dobrach JW[ielmożnego] P[ana] Wielopolskiego Koniuszego Kor[onnego] znaczną Liczbę ammunicyi zabrała.

Excerpt[t] Listu z Lwowa d[ni]a 4[a] 8br[is]

Dawnieyszą wiadomość potwierdzam ninieyszym Listem o wzięciu Choćmia przez Moskwę w tym tylko odmienną, że Moskwa żadney a żadney tam niezastała ammunicyi, tylko Kompedechtych 80. Armat wielkich żelaznych y dwie rozerwane. Ryżu y Tiutiunu Saletrę y Siarkę, zaprawnego Kamieni Kilkanaście, ktore z probowawszy Moskale wyrzucili. Oni się zaś chwalą że Armaty y inną ammonicyą zastali. Nowa zaś wiadomość przybyła że wyprawieni w pogoń za Turkami Xiężna Prozorowski y Repnin gdy się zbliżyli pod Jassy, od Turkow z Nowym Baszą y Sukursem ciągnących się potrzepani; W tym tylko niedoskonała Wiadomość iż iedni piszą że przednia Straż pobita, drudzy zaś donoszą że zupełnie obadwa zniesieni y ledwie sami uyść mogli dla dania Swiadectwa że są Turcy jeszcze y żyią: co się daley stanie doniosę. Romanzow już staniął y Kommendę obiął, a Galiczyn wyiechał w Piątek przeszły z Obozu do Moskwy, Podczaszy Litt[ewski] zdrow y że niebył w tey Potyczce prosze wierzyć, gdzie się znayduie niewierny Order znaleziony iest X[ię]cia Repnina, ale to tylko Gwiazda, ktorą źle przyszytą uciekaiąc zgubił, iuż się to pokazało z Indagacyi. Czekamy wiadomości od Warszawy, czy Moskwa na Krakowskich Konfederatow Poszła, czy nie, Tatarowie, y

Turcy

Turcy weszli z nowu w Granice Polskie w liczbie znaczney Obozem stanęli między miasteczkiem y Tomaszpolem, Tomaszpol spalili, iak długo zabawią niemasz wiadomości. Woysko Moskiewskie ma ruszyć ku Białey Cerkwi y Połonnemu, a Protorowski ma się zostać przy Chocimiu.

Z Kamieńca d. 1. 9bris piszą że Gnł Protorowski wodz Woyska Moskiewskiego na Wołoszczyznie znayduiący się, Pułkownik Weysman we 3. w Chocimiu. Tego zaś Rzymin z Gnłem albinchterem powrocili na tę stronę, do Gnrl Obozu. Wspomnieni dway Gnłowie w liczney assystency innych Officerow byli w Kamieńcu z Wizytą u JW. Witte Kommendanta Fortecy tameczney, oglądali przytym niektore rzeczy, y tegoż samego dnia do Obozu powrocili; Między niemi znaydował się niejaki Aga Turczyn z Arabii, ktory wolno sobie jadąc swym Koniem dzielnym wszystkich celował. Tegoż dnia JW. Paliczyn Feld-Marszałek oddawszy Kommendę Gnrłowi Romanzow w Stokonnym Konwoju udał się z pod Żwańca do Czerniowic Miasteczka z tamtąd do Petersburga. Z dyspozycji iuż nowego Gnrła cały oboz Moskiewski oddalił się z pod Żwańca do pomienionych Dobr Biskupa Kamienieckiego w ktorych okolicach Jego rozlokował się, a pozostały magazyn z Siana y Owsa złożony zapaliwszy przez 3 dni tlił się. Woysko rzeczone na 3. Partyi podzielone będzie y na Zimową lokacyą po Woództwach, Podolskim, Wołyńskim, y Ruskim

zeydzie się. Do Tur

Do Tureckiego Obozu pod Swoim 100. Turkow przy Furach z prowiantami szło które gdy Woyska Tureckiego nie zastały, Moskiewskiemu dostały się w zdobyczy.

Z Zytomierza de d. 30. 7bris piszą że Miastkowską kupa swawolna z Wołochow, Grekow y Zydow złożona, napadszy zrabowała osobliwie Kościoł y Cerkiew Katolikow Starych wyrznowszy, Młodych w Niewolę zabrała; oczym Tatarowie dowiedziawszy się na tychże Hultaiow napadli, wielu wycieli, a resztę z Niewolnikiem wziętym zabrali.

W Węgrzech zamknięty był Port, z rozkazu Cesarza otwarty z Konfederatom wolny wiazd y wyiazd pozwolony. Przykazano przytym aby wszelkie wiktuały y inne necessaria niedrożey nad cenę swoim Obywatelom zwykłą przedawano. w Budzie zaś na pograniczu Węgierskim maią się znaydować JW. P. Krasiński y Potocki.

Z Wilna de d. 1. 8bris donoszą że JP. Horaym Podkomorzy Wileński zrobiwszy w tymże Woiewodztwie Konfederacyą, niespodzianie przez Moskwę obskoczony został zabity.

Z Rzymu. Jubileusz dwu Niedzielny zaczoł się tu d. 16. 7bris nazaiutrz Oyciec S. odprawił processyą z Kościoła XX. Kartuzow do Kościoła Sanctae Mariae Majoris. Bulla Jubileuszu rozciąga się na sam stan Papieski, a dotych tylko Państw extendowana będzie, z ktorych Biskupi prosić będą o rzeczony Jubileusz. Spodziewać się iednak każą, że wszystkie Katolickie Państwa w nieproszeniu zgorszenia dawać niebędą.

Z Warszaw

Z Warszawy d. 19a 8bris

Za zjechaniem się Senatorow będących przedtym na Radzie Sen-
tu, do Izby Senatorskiey d. 13o Cbris były semotis arbitris czytane
Instrukcye dla wyznaczonych do Anglij y Peterburga Posło[w]
a d. 16a oyciec zasiadł Krol Jmść z Senatem na Sądy Kurland-
skie, ktore do przyszłey bliższey Kadencyi zalimitowane.

Reflexye czyli zdanie na Propozycye Senatowi do rady ostatniey podane.

Znam to z Prawa że Senatus Consilia wdawać się in mat[e]-
rias Status niepowinny; Jeżeli zaś zatamować bieg nieszczęśli-
wościom Kraiowym, uspokoić przez Delegacye do postronnych rozru[chy]
wewnętrzne, czynić deklaracye publiczne na deklaracye Potencyi Zag-
ranicznych iest Materia Status powszechney Rady wyciągaiąca;
Rozumiem że do tego naciągać Prawa niepotrzeba, ale sama n[a]-
tura dzieła oświeca rozsądek.

Widziemy wszyscy niemal upadek Państwa y Ziemi uskarżaiące się
uroczyście na przemoc mocności Zagraniczną, na osłabioną przez Nią
w pierwszeństwie swoim Wiarę S. K. R. uchyloną wolność tak p[ub]-
liczną Kraiową, iako y w przywileiach Osob, na gwałtowne zabran[ie]
y więzienie z pierwszych w dostoieństwie Ludzi, na zniewagę ku
wzgardzie y pohańbienie całego Narodu, na nie przestaiące wym[a]-
miaŭow y pohanbienie całego Narodu, na nie przestaiące wym[u]-
szenie Kraju y Mieszkańcow. Patrzemy na podniesione ku przyp[ro]-
dzoney Obronie Obywatelow ręce, tyle Krwi uplynieniem osłabion[e]
przyznaiemy Im sprawiedliwość gorliwości, chwalemy taiemnie
Męstwo; A jakże bez tych radzić o ich bolu! jak wyliczać pr[zed]
Narodami krzywdy? iak się ugadzać o Nie, bez nich będziemy?

Gdyby

95

Gdyby zaś Uwagę tę na rzeczoną powszechność do stanow wszystkich Narodow należącą; gdyby boiazni szkodliwego Narodu nadal przykładu w przestępstwie Prawa Kraiowego; uchylili miatem wolności, tedy w podanych do Rady propozycyach następujące podałbym Reflexye.

Ad 1mum

Do wymowienia się Rzpltey przed Potencyami Zagranicznemi Zarzutu włożonego na Nią Zarzutu od Porty Ottomanskiey przez deklaracyą dnia 21. Junij w R. teraznieyszym ogłoszoną, Dwie zwięzłych do roztrząśnienia zachodzą Uwagi. Pierwsza. Czyli obwinienie o złamany Traktat Karłowicki ściąga się y iest zarzucone cały Rzpltey in corpore, et Potentia Legislationis braciey. A na ten czas miłości spokoyności publiczna Wiara, Konsyderacyą się wyciągaią, a żeby się wsiedzkiey Przyiazni y Dobrey kointelligencyi tym urażoney Potencyi usprawiedliwić przez Medyatorow. Druga. Co za Medyatorow w potrzebie teraznieyszych okoliczności do działa tego szukać y używać mamy.

Co do pierwszego. Jeżeli wierzyć należy że Kopia wspomnioney deklaracyi przysłana, zgadza się z Oryginałem, tedy czytając tym bez parcyalności dość iasny iest Sens okazuie się teni. Że Porta uymuie się za Rzpltą naprzeciw przemożności Potencyi Rossyiskiey, że się uskarża na Polakow ktorzy łączą się z Woyskiem Moskiewskiem, Że za swiadectwem samegoż Obreszkowa Rezydenta u Porty Moskiewskiego Polska poczęści z przymusu iest pociągniona do naruszenia Traktatu Karłowickiego, Że Polacy y

Krainskie

J. Ukraińskiej: kto Marszałkami zwać Nazywać dopraszali się oczyści wojska Ottomańskiego ktoreby w Kraiu Naszym sięgało rownie Moskwy y Jch adherentow, że nakoniec oswiadcza swoią przychylność Polakom, ktorzy trwale przyiaźń tey że Porcie dochowuią etc.

Jtakowego tedy wykładu niemożemy w nosić zarzutu na Narod uczynionego, tylko na tych ktorzy są pomocą Nieprzyiacielowi Porty ciemu z przyiaźnią y Jego posilkuią. Owszem Deklaracya ta przekłada nam nienaruszoną przyiaźń dla Rzpltey y że Jey Prawa y Wolności uchylone wzięła Porta za przyczynę celnieyszą podniesioney Woyny przeciw Moskwie. A zatym pogrożone prześladowanie Polakow, z słow tey że Deklaracyi z ciąga się do Osob a nie do Rzpltey. Że zaś wspomnione iest także potwierdzenie Traktatow z Rossyą, ktore sądzi Porta bydź niezgodnym bydź z Traktatem Karłowickim, na to należy dać odpowiedź y sprawiedliwe przez podobnąż deklaracyą tłumaczenie, a że ta przy własnego Legata podobnoby niedostała się na Dywan, przeto szukać należy Medyatora, ktorego pośrzednictwem mogła by bydź skutecznie Rzplta z tego obwinienia Porty Ottomańskiey, oczyszczona.

Co do drugiego: Zdrowa polityka, nagłość jnteressow y potrzeba wyciąga, a żeby do zaspokoienia się z Potęgą wyrażoną wybierać Medyatora, ktoryby tak u tey był Akkredytowany, iako też dla justyfikuiącey się był przychylnym przez iakowe związki, każdy wie że między Potęgami Chrześciańskiemi nie

masz że

Niemasz ktoraby miała więcey Przywilejow poważenia u Porty y dawniey z przyiazniona z nią była iak iest Francya. Ze okolicznosci teraznieyszych, pretexye Dyssydentow [illegible] były zrzodłem, tez w powszechney Kraiu nieszczęsliwosci są przyczyną urazy Turkow. Tych zaś Dyssydentow Prawa ostrzega Traktat Oliwski, a tego Francya iest Gwarantem. Z obu tedy Stron Potęga Francuzka trzymaiąc stopnie powagi y Interessow, szukana od nas usilnie bydz powinna, do uspokoienia Rzpltey z Portą.

Pomijaiąc w tym razie Medyatorow Traktatu Karłowickiego, urazać Ich niemożemy; gdyż każdy wie że iako Medyacya kończy się z Aktem pokoiu zawartego, tak nie ciągną żadney polityczney obligacyi na Strony zgodzone, udawać się w przypadku naruszonego przymierza do tego w szczegulnosci, ktory był tegoż przymierza Medyatorem, co się tylko względem Gwarantow zachowywać zwykło ktorzy się obieraią ewiktorami Wiary Traktatowey a do tego chwytaiąc się dawnych Medyatorow Traktatu Karłowickiego, obawiacby się potrzeba, a żeby z tąd trudnieysza zgoda nieuczyniła się z Portą niemniey Własnemu Narodowi niepodały się Nowe przyczyny boiazni y podeyrzenia. Jest albowiem to mniemanie o polityce Dworu Petersburgskiego, że zostawuiąc u siebie ukryte Systema powiększenia mocy swojey y Influencyi między Innymi Narodami, odmieniaiąc do czasu in aequilibrio Mocarstw europeyskich miejsce swoje, teraz zdaie się połnocnym przydawać Wagi, y pod Tytułem pochlebnym protekcyi Dyssydentow, z twier

dzać, osobne

Osobie uprosi między temi Narodami, oraz iednac potrzebę swoiey pomocy. Atz wojenney tey Ligi sadzone bydź mogą od Turk Potęcye Morskie, przeto Medyacya Ich podeyrzana zawsze nai wanie będzie, y pomnoży trudności z przedłużeniem Naszego pomieszania. Przydaymy do tego że Flotta Moskiewska Des nowana na Morze Srodziemne przeszła zum bez opore y ma Sobie upewnioną wolność przeyścia Cieśniny, a to niemo nastąpić bez umowy; Więc czyż możemy sądzić o polityce Ottomańskiey tak uśpioney że z tych Krolow niebędzie w nos da parcyalności ktorą Potęcye Morskie maią dla Jey nieprzy ciela abandziey ubożoną pomoci. Szukamie tedy tych Dworow(liżby ułatwiło zgodę? czyliżby owszem nie pomnożyło podeyrzen o nas? obawiać się przy tym należy, ażeby Dwor Francuzki razem w zgardę Medyacyi Swoiey, tak Jnteressowi Nasze przyzwoitey, nie przydał sposobow do cięzkiego zatrudnienia Ktoz to wie iezeli z sposobow ktorey swoiey suspicyi mieć będzie; że Materye wzięte do zamieszania Naszego są alem; ażeby Traktat Oliwski poszedł w niepamięć y In fluentia tego Dworu z Potęcyami Pełnomocnemi, tymże tatem sporządzona zatarta była, przenosząc Warunki tamt do Nowego Traktatu y Nowey Gwarancyi.

Jeżeliby zaś wraz Francyą z potęcyami Morskiemi u wać do Medyacyi chcielismy; uczą Nas do stateczni Dzie y przyklady Narodow, iako Medyatorowie zwykli podsuwa własne zyski y Jnteressa do Medyacyi. W Wielości Medya

row, Wielość

w Wielości Medyatorow, wielości Interessow pomnaża się, ktore częstokroć będąc sobie przeciwne pierwiey muszą bydź między Medyatorami ułatwione, niżeli przystąpią do Stron iednania. Częstokroć y awantaż Zgody dla Strony. Mierzy potrzebą Medyatora, z tąd przedłużenie Niepokoiu, a częstokroć wypływa w sameyże ugodzie strata Strony otwarta Woyna Niedosięgła.

Z Strony zaś własnego Narodu Naszego wnosić Sobie możemy pewne y nieuspokoione podeyrzenie: że medyacya Dworow Angielskiego y Holenderskiego od Sameyże proiektowana Moskwy. Że te przyiazne Rosyi Potencye nieodmienią tylko Imie dependencyi Rzpltey ieżeli ta w chodzi w porządek ułożoney ligi. Będąc zaś wspomnione Potencye Medyatorami w przeszyach Dyssydentow Naszych, niemogą tylko Im sprzyiać tak z rowności Wiary, iakoteż z rożnych politycznych przyczyn takowemu ułożeniu przypadłych. a przeto powiększenie dla Nich Wolności /: nad Traktat Oliwski y Kraiowe Prawa:/ ktore gorliwość y Męstwo Obywatelow czyniły wątpliwe. Konsyderacya dla takowych Medyatorow y łagodność Ich w traktowaniu, Ziedna; przez Pokoy przenosząc w Popiołach do wnętrzności Oyczyzny ten ogień, ktory zewnątrz ugaszą. etc.

Ad 2dum.

Rada Kraiowa z Prawa y Naturalnego przeswiadczenia wyciągaiąc Wolności Zdania, żadną Miarą składana potycznie w przod Woysk Zagranicznych bydź nie może, ktorych groźna Potęga zostawiła całe przykłady w Obywatelach używaiących narodowey w tym wolności na Seymach y Seymikach. Przeto

Uznaią

Uznaię bydź potrzebną Legacyą do Dworu Peterburgskiego tymż(?) ...gulnie umysłem, a żeby reklamowię przeciw posiłkom Woysk Rossyy...skich w Polu przeszłym na Radzie Senatu naprzeciw obywa...tom Kraiowym pomiewolnie wezwanym y [...] z pogorszeniem Naro...dow które Cny. Ziemianow szacować umieią, niemniey z wzglę...dę Ludzkości, z Zaiątrzeniem obywatela przeciw Obywatelow z Wyniszczeniem Mieszkancow, z Zepsuciem Wiary y Ufności ...dzy Stanami Rzpltey za zytym; domawiaiąc się Imperatorowy o Wyprowadzenie tychże Woysk z Kraiu Naszego z repra...tacyą Użalenia Narodowego o Zabranie z Rady Publiczney ...ciw bespieczenstwu Prawem Narodow y Naturalney Słuszno... ostrzezonemu [...] Senatorow y Posła, niemniey Podczaszego Kor... Innych Obywatelow Naszych, z wyznaczeniem Kommissyi, do ...grodzenia Szkod poczynionych od tegoż Woyska w Koroni... W. X. Litt. których Satysfakcya zawsze bydź powinna dowo... oswiadczoney nam przyiaźni y przychylności Nayaśnieysz... Imperatorowy Jmći.

Ad 3tium

Jeżeli która z podanych Propozycyi uznana bydź powinna pro materia Status to ta względem Zabranych więźniow po... kim J.K.M. w czasie Rady Seymowey y te z Wadaiących Dzisz godnych innych Obywatelow. Gwałt tymże uczyn... tyka Narod cały y zostawuie przykład szkodliwy do pod... Wolności Potęgom Zagranicznym. A z tąd do Narodu całe... przynależy szacować ważność krzywdy swoiey, Upomina...

o proporcyo...

Proporcyonalną Nadgrodę y zabiegać Radami podobnym gwałtowny napotym. Przydaię tylko do tego uwagę, że Szukaiąc Zdaniem moim szczegulney Medyacyi Dworu Wersalskiego w względem usprawiedliwienia Rzpltey przed Portą z Strony Zachowania Traktatu Karłowickiego Szukać rowmie Oney że Przyiacielskiego Pośrzednictwa Należy, do Uspokoienia powszechnego w Kraiu, niemniey y do reprezentacyi skuteczney Dworowi Peterburgskiemu Użalenia Rzpltey, z wyiednaniem pożądaney satysfakcyi, tak co do prywatnych Uraz, iako y w powszechności co do Iey Independencyi. etc.

Ad 4tum

Potrzeby Fortec Kamieńca y Lwowa miarkowane bydź powinny z Dochodami teraźnieyszymi Skarbu Kraiowego, y według tych aby opatrzone były. Radziłbym tylko ażeby zalecono było Kommendantom Fortec wspomnionych by przestrzegali iak nayściśley exactam neutralitatem w teraźnieyszych Okolicznościach y zstrzegli się dać by naymnieyszy pozor y pretext Potencyom Woiuiącym, tudzież y własnym Obywatelom Kraiowym iakiey parcyalności y Koitelligencyi z Stroną ktorąkolwiek, a to pod rygorami Woyskowymi et poenam perduellionis. etc.

Stany Szymuiące w Szwecyi rewolkowały J.P. Düben Ministra Swego u Dworu Naszego Zostaiącego, ktory w przeszłą Niedzielę pożegnawszy Krola Imści w krotce z tąd wyiedzie.

Słyszę tu iakoby Xże Repnin z Podola od Woyska ma przybyć na Zimę, dla ktorego Rezydencya w Pałacu Saskim

na Ujazdowie

Wojewody Podlaskiego iest zamowiona.

Woyska Moskiewskiego z Warszawy y Jey Okolic do marszu destynowane Są na Konfederacyą Krakowską dwie Kommendy. Jedna z 2^{ch} pod Kommendą Maiora Drewicza poy-dzie z tąd prostym traktem, druga z 4^{ch} pod Kommendą Pułkow-ka galliczyna na Opatow, trzecia z 6^{ciu} od podola pod Kommend[ą] Xcia Jenerała Repnina na Ziemię Przemyską y Sanocką gorami, [...]ne zaś Dywizye Moskiewskie przerzynac maią Konfederacyi [...] kopolskiey Prowincyi, dla przeszkodzenia łączenia się z Krakows[...] kiemi, czyli raczey około Krakowa będącemi.

JP. Drewicz po odprawionych kilku Potyczkach niepomyślnie [...]ko Tonnia z Konfederatami, tu był powrocił, a przybrawszy od[...]nych Kommend na pułtora tysiąca Ludzi poszedł w Wwództwo Rawsk[ie] y Ziemię Sochaczewską, ale blisko Wolborza, straciwszy na [...] 200. Moskwy przymuszony został tu powrocić, a zatem Codzien[nie] przez 3. dni po killkanaście Wozow plyzerowanych przywie[zio]no.

Nadesłany tu iest temi dniami Arcy przedni Serwis Porce[la]nowy w szacunku 10.^{m} # w podarunku od Elektora Jmści Saskie[]go, Xciu Prymasowi, ktory pilnością swoią w Kwiatach, Krysz[ta]ćie y Sztuce, codziennie do widzenia Siebie, Państwo przytom[]ne y Innych Ludzi pociąga.

JP. Zielinski Marszałek Konfederacyi Ziemi Nurskiey, [...]kazał teyże Ziemi aby 160 Ztych Polskich Kontrybucyi dla swoiey Ziemi złożyła.

Z Traktu Krakowskiego iednostayne Wiadomości twierdz[ą] że Konfederacye w Krakowie będące y liczne y w dobrym

Porzą[dku]

porządku, przy wielkiey ostrożnosci, rygor Woyskowy zupełnie zachowuią z bespieczeństwem dla wszelkiey Kondycyi y Stanu Ludzi. Samych Marszałkow 22 znayduie się a w Bielskim Ięczy y Magazyny Zimowe i Oszmia.

Według wiadomosci nadeszłych z Kamienca de dÿ 8ᵃ Czerw. Woysko Moskiewskie do tych czas Obozem stoi w Czerniewicach, lecz w krotce na Lokacye Zimowe do innych Wodzstwo ma być dysponowane. To też donoszą że dÿ 30ᵒ Ubr. Turcy pod Prutem 4 Mostkowy wyiąć mieli.

Z Zytomierza 8ᵒ Czerw. JP. Szepłowski Obozny Polny Kor. Buntownikow y Haydamakow z Ukrainy przez Woysko Jego Kommendy przyprowadzonych dÿ 6ᵒ Czerw. 10. a dÿ 7ᵒ 20 ścięto. Tegoż dÿ 30ᵒ swieżych przyprowadzono.

Z Owrucza piszą że Kapituła Wilenska Ludzi będących w Kamienszczyznie JP. Pawszy Podkomor. Owruckiego, Utrzymuiącego Intere Mozarowskich, przez 3 dni y 3. Nocy Ludźmi swemi Attakowała, ale 10. Swych Ludzi straciwszy, odstąpiła.

Respons Ministrow Rzeczypltey Polskiey na Manifest Turecki.

Narod Polski jak sobie zawsze szacował, y nigdy nieprzestanie szacować Traktatu Karłowickiego wiecznego Pokoju z Nayiaś. Portą; że y podeyrzenia żadnego, iakby go w czym Polacy zgwałcić mieli, cierpieć y dyssymulować niechce. Nic bowiem temu Wolnemu Krolestwu być pożądanszego niemoże, iako ieżeli z wszystkiemi potencyami sąsiedzkiemi, pogotowiu z tak wielkim y respektowanym w Swiecie dystyngwowanego Tronu y Panstwo Ottomanskich Monarchą nie naruszony zachować pokoy, przyiaźń y dobrą harmonią

Z tyąt

Tegoż Zrzódła albo stateczney y nieprzerwaney z Przeswiętą Portą k
intelligencyi wypłynęły niezmierne na Polskę pożytki, że y wśród
Kraiu naszego y w pogranicznych osobliwie z Turecką Potęgą
Prowincyach, przez te Kilkadziesiąt Lat trwaiąca miła y ci
cha Spokoyność, do Zaludnienia, do Żywności, do Szczęśliwego Pa
Naszych powodzenia, iedynie Nam dopomagała. Za co Naywyż
Bogu wszechmocnemu wiecznego Pokoju sprawcy nieskończo
ne oddawać nieprzestaiemy Dzięki; a potym wyznaiemy przed
Swiatem osobliwie przed Sąsiedzkiemi Potęgami; że Naywyż
szym Państw Monarchom ufnie dawać niechcemy, żeby z
Naszey strony tak Nam istotnie potrzebny Pokoy miał by
nadwerężony.

Aże w Ostatnim Manifeście publikowanym w Woysku
Tureckim Dnia 21. Czerwca 1769. Nayiaśn. Porta uskarza się
na Nas iakobyśmy dawne Traktaty z Nayiaśn. Imperatorową C
tey Rossyi ponawiaiąc, obowiązali się Łączyć Siły y Woysko Na
przeciw Tureckiey Potencyi, ile razy z nią Rossya mieć będzie w
nę. Dla potrzebney więc prawdziwey y rzetelney Informacyi i
mieniem Nayiaśn. Pana Naszego y całego Narodu, teyże Przeswięt
Porcie szczyrze y nieobłudnie oświadczamy: że przypomnieniu
dawnych Naszych z Rossyą Traktatów nie iest y innym pun
ktem w Niczym przeciwne Traktatowi Karłowickiemu.

Prawda że Traktaty dawnieysze, iako: Jana III. z Car
Moskiewskim były niegdy zawarte przeciw Ottomańskiemu
Państwu. Lecz ani na ten czas niewzięty były skutku
nego w punkcie Łączenia Woysk Moskiewskich z Nasze

mi; przeciwko

Przeciwko Turkom, bo y ten Traktat od Jana IIIgo y Rzpltey niebył na ów czas ratyfikowany. Teraz zaś gdy Jego wzmianka uczyniona iest Rku 1764. y potym w Roku 1768. Więc aby iawnie, Oczywiście, niewątpliwie, dowodnie pięknie, y rzetelnie pokazać, że przypomnienie tego y Jnnych Traktatów z Rossyą niewznawiaią bynaymniey żadney Ligi z Polską Możliwy przeciw Tureckiey Potencyi, Ale tylko ponawiaią insze Jnteressa między Rzpltą y Państwem Rossyiskim w tym y Jnnych traktatach wyrażnie.

Na iawne dowiedzenie tey prawdy dosyć iest Jnformować y upraźnić Nayaśnieyszą Jmperatorową że tak Roku zeszłe 1764. po Jnszych Jnteressach Naszych z Rossyą wyłożonych, też zaraz dołożone są te Słowa: Nienaruszaiąc w Niczym Traktatu Karłowickiego iako wieczysty utwierdzaiącego Pokoy. Jako też y potym znowu R. 1768. te Słowa solennie są powtorzone Art. 6to Traktatu Obie traktuiące strony przyznaią y utwierdzaią uroczystym Artykułem, że wszystkie obowiązki tego Traktatu y wszystko co kolwiek tylko w nim iest postanowiono niepowinno czynić naymnieyszego uszczerbku innych Traktatow y Jch obowiązkow z Jnnemi Potencyami, a mianowicie względem Traktatowi Pokoiu Karłowickiemu między Nią y Portą Ottomańską zawarkimi. Jest widoczna y niewątpliwa Rzecz iest, że takie Klauzuły, Warunki, y Kondycye, tak iasno y Mocne dwarazy pod konwencyami Naszemi z Rossyą powtorzone probuią: że żadney a żadney Ligi przez żaden Traktat.

Swieży.

zrew
Swieży ktoryby by w czym przeciwny Traktatowi Karło
wickiemu. niemamy z Rossyą, a ni żadnego Obowiązku w
szania się z Nią do żadney przeciw Przeswiętey Porcie Woyny
następney czy obronney. Boć nad to iawnie to każdemu rozu
nie y rozsądnie myślącemu to iest: że gdybyśmy w ty
swieżych przypomnieniach dawnych Soiuszow z Moskwą
Albo w iakichkolwiek innych nowych między Nami Artyku
łow. mieli Im się obowiązać dla Złączenia z Niemi
szego Woyska przeciw Tureckiey Potędze, toć samibyśmy
bie cale nierozumnie, a oczywiście Kontradykowali, przydan
ę Klauzuli: Nienaruszaiąc w Niczym Traktatu Karłowickie
Toć naturalnie oświadcza y wydaie że wspominaiąc dawne
Rossyą Traktaty niepodaią żadney ligi z Nią przeciw Nay
Porcie, y owszem iawnie pilnie y czysto ważnie sobie,
w niwczym Traktatu Karłowickiego, naruszać niechce.

Wolno Nayjaśniejszey Porcie kazać sobie tłumaczyć w R. 176
y w 1768. za panowania Nayjaśn: Stanisława Augusta z Ros
konwencye, bo te wszystkie nie są y niemogą bydź niewiadomy
taiemne gdyż są drukowane, y dla Kraiu y pro publik
a ni na przeciw żadne żadne prosze, ktore gdyby niebył
do Druku podane albo niepublikowane obcemu, Naro
wi, niemiałyby żadney cale Naymnieyszey Wagi. Toż
mo Więc wszystkich z Rossyą konwencyi tłomaczenie,
ny nad Słońce pokaże, że ni podobnego w nich n
masz. Cob

101

Coby Polskę obowiązywało ^tego do Woyny przeciw Ottomańskiey Porcyi, a w klar y bez żadnego powątpienia tot tłumaczenie dowiedzie, że Rzplita Nayuroczystszym sposobem pilnie y rozważnie zachowała w całości Traktat Karłowicki. ~

Kiedy więc oświeca się tak iaśnie y bynaymniey Nieobłudnie ta Prawda, toć fundament urazy Prześwięt: Porty przeciw Polakom, ktorą ze złey Informacyi wyraziła w Manifeście swoim przez się upada, a Rzplita w pewney y nieomylney zostaie y gruntuie się Nadziey że przez wszelką sprawiedliwość Naywyższy Oryentalnego Państwa Monarcha, innym przeciwnym wydanemu Firmenowi Firmanem, zakaże Woyskom swoim wtargnąć w Granice Niewinney Rzpltey, albo ieżeli dotąd wtargnęły odwołać ie raczy, gdyż kiedy Polska tak świątobliwie utrzymuie Traktat bez żadney przez Nią zerwania przyczyny, rownie nie powinien bydź naruszony, rownie Swiątobliwie zachowany. ~

Co się zaś tycze Ludzi podobno Polskich znayduiących się w Woyskach Moskiewskich: wiadoma iest Nayświęt: Porcie okoliczność czasu bunty krwawe Ukraynskie Chłopow przeciw własnym Panom Polskim: ale przed Bogiem wszystko widzącym, ba y przed Swiatem iawne y pewne, że żadnym Ludziom ani Woyskowym, ani Obywatelom Polskich Kraiow, Rzplita Polska na żadnym Seymie, ktory sam legitime takiez rozkazy wydać może, ani żadnym sposobem nadała Ordynansu żadnego, aby się z Woyskami

Moskiewsk

Moskiewskiemi łączyli, aby Chocim Polacy Attakowali, lub n
mieyszym Krolewm iaką nieprzyiazń przeciw Siłom y
iom Ottomańskim pokazali. Więc cała Rzplta y cała
cya, ktorey sytuacya iest Wiadoma przeswietney Porcie,
niewaz sama w swoim manifescie to kładzie; że Mosk
y Rekruty y Żywność wybiera z Polski; Całe temu nieb
Łaby wina, ieżeli się na Attakowaniu w Chocimiu y W
Rossyskich znayduie iakazkolwiek Ludzi część Narodow
Polskich. Wszakze mi nie iest Nowego że się w Woys
kach naydują rożnych Kraiow y Narodow Ludzie Rekrutowa
ne w pobliższych Kraiach, a iednak nigdy tey Nacyey Pols
z ktorych sie bez pozwolenia prawey zwierzchności były w
ciągnione Rekruty, dla tey racyi były deklarowane za
przyiacielskie. Widziemy to w Woyskach Cesarzych Im
la Jmści Pruskiego że w Nich wielka moc y liczba zna
duie się Rekrutowanych Polakow, a dla tego Potęga z
rą Woynę toczył Krol Pruski. Niepoczytuie Nacyi Polsk
za Nieprzyiazną sobie. w Francuzkich Woyskach iako w
le Niemcow, Szwaycarow, Anglikow, w Angielskich Fran
cuzow bez żadnych Konsekwencyi. Otakichże Sentymen
tach Nayiasney Porty niewątpi Narod Polski; że iego żadney
nieprzypisze Nieprzyiazni za tych Ludzi ktorzy się podobno
mogą bez Rzpltey ordynansow w Woyskach Rossy
skich znaydować.

Swiadczemy

Oświadczenie to niewinności Naszey Rzpltey y iak nayzakonnieyszego przez Nię Zachowania traktatu Karłowickiego Dla Informacyi Przeświętney Porty y Wszystkich Dworow Europeyskich, że wszech Miar Dla ocalenia Kraiu Naszego potrzeba, a pokoy Nasz wieczny z Ottomańskim Państwem przez Karłowicki Traktat ustanowiony y świątobliwie przyrzeczony utrzymuiąc, z powinności Naszey Senatorskiey ex Ministeryo podpisuiemy y do wiadomości publiczney podaiemy. Datt. w Warszawie.

Ten respons nie publikowany, lecz namieysca Jego Senatu Rada złożona iako wyżey.

Głos Konfederata Polskiego do Konfederatow Litewskich.

Na odgłos publiczny nieszczęścia y hańby, głos Narodu Polskiego mowi do was Sacra unione Zgęczni Obywatele W. X. Lgo. iedney że Matki Oyczyzny Synowie niezuli na Seymy y Bolesci. Wy ktorzy osobliwie przodkowac w tym Narodzie chcieliście, y pokazać się, niby Obrońcami tych dwoch nayszacownieyszych Kleynotow Wiary, y Wolności, y ktorzy znaiące tych zaszczytow szacunek tak długi czas w społnie znami libando omnekże Dulcedinem, patrzcie dziś na Wasze dzieła y czynności, a patrzcie nie parcyalnym okiem, y sądźcie Sami siebie; Wy mowię ktorzy y Sami przez się Narodu cem, y od Obyw

Obywatelow Waszych wybrani za Przewodnikow byliście.

Oto wam Bog iawnie po dwa kroć dawał sposoby, które przez Obywatela iednego dobrze y czyste Intencye maiącego, oraz przez możność Onegoż przysposobieni w Siły y Woyska bytom się, czegoż Wam niedostawało! Oto Ducha Męstwa y Rady, kiedy y jak z tym sobie postąpić, w czym niepoznawszy się podobno z sobą inaczey postąpiliście, bo podłością Duszy Waszey, podaliście w podłość Męzny Wasz Narod, zagrodziwszy drogę do tego Młodszey Braci Naszey pokazuiącey się z większością Umysłu, z gorliwością o Wiarę y Wolność z Miłością Oyczyzny Obywatelską, tak dalece, że tych, Naydroższych Zaszczytow Autentycznym wyparliście się z wersem, strachem y oziębłością przymuszeni.

Drugi raz zsyła wam Bog iak Moyżesza Izraelitom zaufanym w Cieka Ulanego, Mężow wielkich kochaiących Boga, Wiarę Jego, y Oyczyznę y Jey Wolność, ktory z niewypowiedzianym Azardem mężnym Krokami z[illegible] romem Nieprzyiacioł zaczeli, tak chwalebne dzieło. Cożeście zrobili? Czyli Duch w Cieku? oto wynaydnie y śłęczy zaufanych sobie pod pozorem Dobrych obywatelow do tego dzieła, z sykła iak Gutniow do Słabych przodek naszych w czasie zaroblu Rodkiey y pożyteczney roboty, to iest iednego Senatora starego, drugiego nowego Xiążęcia Senator jako Całemu Narodowi znany przez wszystkie Dz

Zyia

~~nie~~

Życia Swego za panowania Augusta IIIᵒ nie bez żalu Nā
wspomnionego Krola będąc servile Czartow Subiectum, =
nic więcey nieczynił, tylko psuł uporczywie Seymy Pub=
liczney y pożyteczney Narodowi roboty, a takowe uczesze kto=
rych w ten czas bene sentientes y z Monarchą chcieli, juz
tedy y do tey roboty osobliwszego nie trzeba szukać y wybie=
rać do Jey zepsucia Subiectum. wChodzi on w tak zba=
wienne Dzieło, pilnuie y postępuie co raz daley, a gdy=
widzi iż Rossyiskie Woyska Nastąpią, a bezpiecznie nat
rzeć nie mogą, oddala tak wielkich Mężow y przewodnikow
od Siebie Pułaskich mowiąc: Juz uczyniemy w tym sta
nie, że Sami sobie damy radę dosyć iuz abym Ja=
stary Senator miał bydź pod Kommendą Młodych Cy
tuie Prawo. że w Koronie Litewskie Woyska, a WLitwie
Koronne znaydować się niepowinny milsze sobie ma
iąc Prawa na przeciw radow Rossyiskie w Kraiu swoim
Woyska.

Dokazuie więc złości y Fakcya czego chce, obiera=
nowego Kommendanta wspomnionego Xcia Esterdem Ja
rince Cetka, ktory zasłyszawszy coś kilka dniami o Kon
federacyi uciekł do Białego Stoku, a tam napompowany
Duchem Warszawskim widocznie nafakcya powrocił zno=
wu do Konfederacyi. y gdy został iuz Kommendan
tem, Sam ieszcze niebędąc doyrzałym w Dosko

nałości y to

Rozum, zdaie Młodszemu Bratu swojemu Komen-
dę, który ani był obowiązanym, a ni jednym za zd-
nego do tey czynności uznanym.

Ato nie można było zbyć się łatwo od siebie aktu-
nie obranego Regimentarza JP. Paszkowskiego obstawaiącego mę-
nie przy sprawiedliwości y przeciw nieprzyiacielowi już już na
karku będącemu między przeprawą y granicą Szlązką. Więc z-
dradliwy Kommendant nichcąc straty Woyska Rossyiskiego, a-
łatwiey tę kupkę zgromadzonych mężow za Wiarę y Wolność o-
nie exponowanych zgubić y co prędzey kwapiąc się szybko nasy-
cić, oddzieła nayleszego od Konfederacyi Żołnierza Pułki sław-
dwoch Kawalerow Bielaka y Koryckiego, a w tym Punkcie rze-
ni Nowi Kommendanci z Senatorem starym uciekaią za granicę
do Prus. Attakuie zaraz Nieprzyiaciel na przeprawie tę garst-
Ludzi wydanych prawie na rzeź, a na ofiarę całopalenia p-
Kommendą sławnego Regimentarza Paszkowskiego idących, bi-
się bronią, y krew leią y zostaie na placu ranny z wielo inn-
ni Kawalerami, niemogąc się salwować rodzony Brat Regim-
tarza, a ow zaś będący nowy tże y Kommendant nad Ułanami
kursu dać niechce.

Uważcie więc poczciwi Obywatele iakich macie Ludzi
macie Ich nayprzerwszych do Fakcyi y domowych Sedycyi. Ang-
ostatnieyszych do dzieła dobrego. Uważ Clara Nobilitas, z nayia-
Ich y pamiętaycie o nich. Niech świat ginie a sprawiedliwo-
ść stanie. Nie ustawaycie Wy w dziełach waszych a tak-

Bog

Bog sprawiedliwości Kochaiący. Bog Zastępow, Dominus Exercituum fortis et potens in praelio błogosławić Was niepizestanie.

Manifest J.P. Trzembeкka Marszałka Konfederacyi Ziemi Warszawskiey.

Dotego Stopnia wyguіowal ucisk y nieszczęsliwości Narodu Polskiego, że przechodzi sposob nayobszerniey szego wyrażenia. Akta Konfederacyi Barskiey y tyle skonfederowanych Woiewodztw, Ziem y Powiatow, oraz kilku gorliwych mężow Zaszte, choc nierazem, dosyć iednak dokładnie wypisały uciążliwości Kraiowe, y całemu odkryli Swiatu; że Potęga Rossyiska od Smierci wiekopomney pamięci Nayiaś: Augusta III. prowadząc Nas drogą obłudney przyiazni y podstępney polityki tak dobrze umierzyła Cel Zamysłow swoich, że nie przydaie dotego potrzeba coby Narodu od tyle wiekow żadney nieznaiącego dependencyi, zupełną iuz nieoznaczało Niewolę.

Niepowtarzam niezliczonych przestępstw Praw Sąsiedzkich, Praw Traktatowych, Boskich, Natury y Ludzkich, od Potęgi Rossyiskiey, w postępowaniu znami popełnionych, ktorych każdy wzmiankowanych odemnie, aktach y Manifestach doczytac się może, ale referuię się dotychże, Osobliwiey do Manifestu JW. Karola Chreptowicza Pisarza Ziemskiego Grodzkiego, na Zjazd Extraordynaryny Warszawski pod Mocą broni Woyska Moskiewskiego odprawiony, Expediowanego, do Aktu Konfederacyi Barskiey y Manifestow tyże, do Aktu Konfederacyi Barskiey

racyi Barskiey

Rzeczyplitey Litteskiey, oraz do Manifestu swieżo zamisionego, przez
Kraiowskiego Marszałka Konfederacyi Ziemi Wizkiey swoim y
Konfederowaney Rzeczypltey Ziemi Warszawskiey Imieniem protes
tuię się przed Bogiem swiadkiem Oppressyi Naszey, przed całą
Europą, pryncypalniey zaś przed Nayiaśnieyszemi Potencyami Trakta
z nami maiącymi, a osobliwiey przed Nayiaśnieyszą Portą Otto
mańską z Interessu Własnego z naszym połączonego, w Woy
nie iuż przeciwko Potencyi Rossyyskiey zostaiącą a Nam zo
iazni Sąsiedzkiey Traktatami umocnioney, dotąd nienaru
szoney, przychylne posiłki do zrzucenia Jarzma Moskiewskiego
winiącej Iż sąsiedzką przyiaźń y przyzwoite dla Nayiaśnieyszych
Monarchyni Rossyyskiey zawsze swiadcząc poważanie, Trakta
tow w każdym świątobliwie dotrzymaliśmy punkcie; Oraz
pewni iesteśmy iż taż Monarchyni z Naszey strony nieznay
dzie przeciwko sobie okazyi, ktoraby iey dyktowała tak o
cwistą przeciwko Rzpltey Niechęcie y zprowadzała tak ol
ne y gwałtowne rozpostarcie Mocy Woyska Rossyyskiego
Kraiu Naszym.

Protestuię się przeciwko JW Repninowi przeszłem
pełnomocnemu Posłowi Rossyyskiemu pod Jego Kommen
po tenczas będącemu, że tenże Poseł ubespieczony n
lokowanego Woyska Rossyyskiego w Kraiu Naszym
Pami niewypowiedzianą nadęty ambicyą, zaczowszy

przeszłey

przeszłey Konfederacyi, nie nizostawił tak świętego, coby Jego gwałtowney niepodlegało mocy; Zmowszy się z Osobami nayniepszyiaznieyszymi Wolnemu Narodowi, Którym rowności albo Swobody Stanu Rycerskiego są nieznośne, wziowszy od tychże do Celu swego inspirowany sposob, pokrywszy Zamysły Kłaszczyliwem Obiecanego Narodowi dawnych Praw y Swobod przywrocenia, zrobił po Wodztwach, Ziemiach, Powiatach, partykularne pod bronią Moskiewską Konfederacye podparł rownym gwałtem Generalną Radomską, na następuiących potym Seymikach tym sposobem obrawszy zgodnych do swego Proiektu Posłow, podyktowawszy do tego zmierzaiące Instrukcye, Zgromadził zjazd Warszawski a uprzątnowszy sobie zawadę do uskutecznienia Zamysłow swoich przez zabranie w Niewolą Naygorliwszych Senatorow y Posła, y Innych większym przyciśnienie, zrobił nieprzaktykowany Traktat pomszył z gruntu kardynalne Prawa istności Rzpltey składaiące, odmienił formę rządow, narzucił nowe Prawa iedne drugim przeciwne szkodę Rzpltey przez zamianę Dobr Krolewskich za ziemskie, y Pensyi niesłusznych wyznaczenie przynoszące, y niewidziane Rzpltey Monstrum formuiące; Daley idąc: gdy Narod nie wolą swoią poznawszy, zachęcony wielkiego Ducha y Serca Męzow, Barskiey Konfederacyi Motorow Dziełem, zaczoł z siebie zrzucać kaydany, Nieprzestał Xże Repnin używać mocy Swoiey, prześladuiąc przyciskaiąc, y krew rozlewaiąc Niewinnych Obywatelow, Miasta, Wsie złupił, spustoszył y Popalił Kray nie mal cały Ogniem

Ogniem y Mieczem nietylko Woyska Rossyiskiego, ale y wspo-
mentowaney Ukrayny Zniynowat y nieoszacowane poczyni
szkody.

Protestuię się przeciw Jaśnie Wielmożnemu Krayniey-
mu Pełnomocnemu Posłowi Rossyiskiemu, że on taż sa-
mą idąc drogą, nieprzestaie używać tejże Mocy do prześla-
dowania Obywatelów y pustoszenia Krainy.

Protestuię się że iako Konfederacya Barska, nietylko przez
tak w zmiankowanych Praw, a mianowicie Brzeska Litew-
a y wszystkich od Śmierci ś.p. Augusta III. rozstrzygnię-
Broniąc wymuszonych zawarte nieuznaty, tak y Konfe-
deracya Warszawska te wszystkie za czcze y mocy żad-
nie maiące trzyma.

Protestuię się przeciwko Imnym Dyssydentom, będź wspo-
Braci Naszym, bądź iakieykolwiek kondycyi Ludziom
ny wspoł Bracia Nasi, że jeżeli Jch tak się nazwać godzi
uczciwie urodzone, do Oyczyzny Matki Swoiey przywią-
nie, zagrzebawszy w niepamięć drogi dar równości, wszy-
tacy Jmni Dyssydenci zapomniawszy powinney za Dosw-
czone dobre obchodzenie się z nimi wdzięczności, za poz-
lone Jm za dozwalaiące Prawa Wolności, targnęli się ia-
Buntownicy na Rzeczpospolitą y byli Instrumentami do sp-
dzenia na Karki Nasze Moskiewskiey Broni.

Niemogę zapomnieć że co z żalu Serca wyrywa mi że
są własni Obywatele na powinności Patryotyzmu niepo-
pomni Uległa

Ale zguby Oyczyzny, ktorzy co by mieli do powszechnego ratunku z zan-
dzeniem Patryotyzmu Fortuną y Zyciem do gorliwych Należeć Oby-
watelow, pomagaią Owszem do zguby Oyczyzny, albo przez dy-
symulacyą, albo przez Obrzydłą w Narodzie ludzkim, dopió-
roz w Wolnym Rzpltey Oboiętnosć, dopiorot przez jawne z
Nieprzyiacielem znoszenia się Z takich Naypierwszych ze-
położyć mogę Jchmciow XX. Biskupow y Arcy Biskupa Naszych
ktorzy Niebaczni nagorliwość dawich, że tak rzekę S.S. Biskup-
pow, zakryte maią oczy na tak wielką sromotę tymże
wyrządzoną, zapomniawszy obowiązkow z Senatorstwa
wynikaiących, więcey iescze powinności powołania Bis-
kupiego, niby nieznaiąc jntencyi Rzpltey y Wiary S. Rzk.
szczegulniey do powszechnego dokładali się ratunku, jed-
ni milczącemi byli, y są na te wszystkie gwałtowności dru-
dzy iawnie pokazali się z przyiaciół roboie Moskiewskiey
przez wchodzenie w Rady tego rodzaiu, y delegacyą
Traktatową. Są z liczby tych Jmość P.P. Senatorowie Swiec-
cy, ktorzy Nie tylko z Obowiązkow swoich niestarali się wy-
płacać Oyczyznie, ale iedni przez bez wstydną gnuśność
albo. obojętność, drudzy uwiedzeni prywatą zysku, przez na-
leżenie do Konferencyi szkodliwych Narodowi, przez wcho-
dzenie także w delegacyą a osobliwie przez zapraszanie posił-
kow Moskiewskich na ostatnim Senatus Konsylium, mie-
li sobie za honor przyłożyć się do nieszczęścia Narodu swo-
go

Swego. Niemogą bydź wyłączeni z tey liczby wszyscy w ... gacyą w chodzący w Manifeście JO. Kraiewskiego Marsz... ka Konfederacyi Ziemi Wielkiey wymienieni, którym Nay pryncypalnieyszą nieszczęścia przypisać należy częstkę, ... może od tego wyłączać JOO. Posłow y Deputatow, poczaw... rozpoczętey Konfederacyi Barskiey, funkcyi podey mię... się y one czeguiących, tchneli y Cz nieminieyszą złości przeciwko Oyczyznie; Cóż dopiero mowić opodeymuią... cych się Sądowa Judicij Mixti Traktatową Kommissyą ustanowionego ostatnią zaciemionych podłością. Cz dal... się poznać że na Naywiększą uzalowani są Rzpltey zgubę, przeto Naywięcey się Rey zadłużyli.

W tak krytycznym czasie Rzpltey wszystkie praw... Jurysdykcye iawnie przeztowały, że z przysiężone są zgubę Narodu, y uciśnienie Stanu Rycerskiego. Nay pierwsza w tym porządku Kommissya Woyskowa poz... nać należy y dada, iak fatalna iest dla Rzpltey. Dyssymulowane związki Dyssydentskie, utraczanie Woyska Moskiewskiego w Granice, nadgrodzita ordynan... sem danym JOO. Braickiemu Łowczemu Wielkiem... y Szymbowskiemu Oboźnemu Polnemu Koronny ... prześladowanie Obywatelow spoionych Duchem gorliw... ci do ratunku Oyczyzny. Wspomnieć należy zaraz tych... JOO. Braniskiego, y Szymbowskiego, ktorzy nie tylko slewy...

liwie

Skwapliwie posłuszni byli ordynansom Kommissyi Woy-
skowey, ale jeszcze poiąć niemożna za czymby Ordynan-
sem JW. Branicki ważył się z Pułkami Krolewskiemi y
Regimentem Gwardyi Koronney Litewskiey prześladować
Konfederacyą aż pod Sochaczew gonili y bili Konfe-
deracyą Sochaczewską, a świeżo aż w Brześciu napo-
moc Moskalom przeciw Konfederacyi Maszerować.

Naywięcey z tych wszystkich odpowiedzieć będą win-
ni Oyczyźnie Jchmość Ministrowie Nasi, ktorzy od począ-
tku tey Kłotni, Należeli y Należą do Konferencyi Niego-
dziwych. Zadłużyli się także y Ci ktorzy pod Sukienką
obrzydłey Neutralności, taią zarazę ostatniego Upadku
Rzpltey, a osobliwie Ci ktorzych teraźnieysza Narodu pocza-
tkowym powinna być przypisana intrygom, Maszkara-
dą obojętności pokryć usiłuią znaiome swoje dla Oy-
czyzny Życzenie.

Powtarzaiąc Więc przed Bogiem, całą Europą, Szczegul-
ney zaś przed Nayiaśnieyszą Portą Ottomańską przyiaźni y
Traktatow nam dotrzymuiącą Jmieniem z Konfedero-
waney pod Laską Moią Przeswietney Ziemi Warszaw-
skiey we wszystkich wyżey wyrażonych punktach Uza-
lenia, oświadczam się przed całym skonfederowanym Narodem
y gorliwemi Obywatelami, że tak zewszystkiemi w tym Ma-
nifeście Obwinionemi, jako y Jnnemi Crimina Status popeł-

niaiącemi

Poprzedzaiącemi, w czasie przyzwoitym w raz z całą Skonfederowaną Rzpltą czynić będę naprzykładne dla potomności y Bożą ku Rzpltey Uważanie;

Trzembecki Marszałek Konfederacy Ziemi Warszawskiey

Z Warszawy d. 26. 8bris

Między XX. Piiarami tuteyszemi, a Jmcią X. Nuncyuszem powstała niemała Kłutnia ktora może pociągnie większe Konsequencyą. Rzeczemi XX. niechcieli uznać Nuncyusza za wizytatora swego, ktory zaiechawszy do nich d. 13° Currentis zacząć chciał Wizytę, ale gdy ią Piiarowie starsi przez Protestacyą y appellacyą smiale podwać chcieli; Nuncyusz na ten czas kazawszy Pisarzowi zapisać Akt Wizyty, deternario Auiu XX. podaiąc sły a Prowincyała a Divinis et Officio suspendowawszy, powroiciwszy do siebie, zaraz expediował sztafetę do Rzymu. Dwor zaś y Ministerium dać protekcyą Piarom. Ciekawe publicum dokogo rzeczemi XXą należeć będą. Wybili się bowiem z iurysdykcyi własnego Generała, Loci ordinario poddawać się niechcą. Nuncyuszowi także recalcitrarunt, a przeto y Sanctae sedi apostolicae.

Daie się tu słyszeć iakoby Armia Moskiewska na Podolu stoiąca miała dwa ordynanse odebrać, do wymaszerowania z Polski do kraiu Swego.

O Konfederacyach y Konfederatach są następuiące Wiadomości 1°

1mo że Konfederacye Wilkopolskie posłały do Marszałków w Krakowie będących z oświadczeniem że JW. Dzierżyńskiego za Marszałka związkowego uznawać niechce. 2do Marszałkowie w Krakowie w tym Miesiącu znadowali się Cz. Czerny Chorąży Zatorski Krakowskiego, Tomasz Odrowąż Wilkoński Ktwa Oświęcimskiego, Rafał Amor Hrabia Tarnowski Sandomirskiego, Antoni Morsztowski Ziemi Wielunskiej, y Pułku Ostrzeszowskiego, Andrzej Zaręba Cielecki Łęczyckiego, Antoni Doliwa Głębocki Kujawskiego, Ignacy na Złotym Potoku Potocki Sta Kaniowski Grotkuskiego, Józef na Werszczynie Werszczyński Ziemi Chełmskiey y Ptu Krasnostawskiego Konstanty Olizar Wołyńskiego, Stanisław Ciołek Kossowski Podlaskiego, Michał Grzymała Dzierzanowski, ziemi Gostyńs y Ptu Gąbinskiego, Przybuski Czemiechowskiego. 3tio Rzeczeni Marszałkowie z Konsyliarzami swemi wydali d. 10a 8bris Uniwersał oświadczający Sąsiedzkim Monarchom iż nieprzeciw Dyssydentom Ich Poddanym, ale przeciw Dyssydentom poddanym Rzpltey podnieśli Konfederacyą. 4to Wyżey wspomnieni Marszałkowie, dowiedziawszy się iż Moskwa tak od Podola iako y Warszawy Maszerniey weń ku Krakowie wyszli z Miasta ku granicy Moskiewskiey y od Krakowa aż do Sanoka Dywizye swoie roztawili. 5to Gnł Apraksim z Dywizyą swoią przesyła Passy Konfederacyom wilkopolskim w liczbie 8ow znayduiącym się, aby z Konfederacyą Krakowską nie złączyły się. 6to JchmćPP. Podczaszy Litewski y Pod

komorzy

Podkomorzy Kosaniski z niektorymi Konfederatami, nie ku Krakowu tiąc, ale niedowierzaiąc Turkom złączyli się z Tatarami, y poszli Tatarszczyzną; zkąd do Moskwy expedycyą woienną przedsięwzięli maią. 7mo Dwa Regimenta Pruskie weszły w Woddztwa Malborskie y Pomorskie y tych Woddztw Marszałkow; pierwszego, JP. Kminskiego, drugiego JP. Gotardowskiego w Areszt y Kopanni Konfederackiemi 14 ma wynoszącemi wzięły, tego Aresztu przyczyna niewiadoma. 8vo JP. Pułaski Stą Augustowski z Dywizyą swoią w tych dniach przeprawił się pod Kazimirzem; dla złączenia się z Konfederacyą Krakowską.

Z Owrucza potwierdzaią: że Kapituła Wileńska z JP. Pacem Podkomorzym po tygodniowym Attaku przegrała 8. Armat utraciła y więcey niż 40 Ludzi, Xiędza złapano, 4 ne Złch przy nim Zabrano.

Z Wilna de d. 16. 8bris donoszą: że Trybunał Głowny W. X. Ltgo po od sądzeniu teraznieyszey Kadencyi pod Laską Marszałkowską JP. Sty Ostrynskiego Zalimitowany.

Ciało S.p. JP. Horayna Podkomorzego y Marszałka Konfederacyi Wileńskiey tu przyprowadzone, ktore było u XX. Bernadynow, zkąd dnia dzisieyszego przeprowadzone do XX. Karmelitow Bosych.

Poczta Włoska donosiła że do Dalmacyi Tureckiey Prowincyi Monte nero zwaney przypłynęło kilka Okrętow Moskiewskich ktore wysadzili na ląd Woysko tam będące y zaraz nastąpiła publikacya Carowey Moskiewskiey dekaiąc aby on sławny Stefan ktory się był mienił Piotrem III. Car

Carem był Schwytany y na Okręty oddany co gdy wykonano, Officerowie Moskiewscy objęli Kommendę nad ludźmi rzeczonego Stefana, ktorych liczba codziennie zewszystkich stron zgromadza się, tym chętniey iż są z Moskwą iedney że Religii, a przeto y z tamtey strony Porta mieć może Dywersyę ktora ma Suppozycyę że Rzplta tym Buntownikom potaiemnie dopomaga.

Reflexye do Negocyacyi Traktatowey.

Gdyby do Negocyacyi czyli z Dworem Rossyiskim, czyli z Nim y Potęgami Sąsiedzkiemi y dalszemi przychodziło, Rzplta Polska niema czego mię więcey sollicytować, tylko oto iedno aby była wolnym y niedependuiącym od nikogo Narodem, w swoiey naturalney y rzetelney independencyi odkogożkolwiek zostawiona. Modyfikacye żadne y Traktatu Dyssydentskiego y Praw ostatnich podczas delegacyi mocą Xiącia Repnina Posła, a raczey Woyska Rossyiskiego w Warszawie y Kraiu przytomnego, po wzięciu w Niewolą Kilku Senatorow y Posła wymuszonych, Modyfikacye, niedziesz iakiekolwiek Gwarancyi y Jey Tłomaczenia, nigdy tego skutku nieuczynią; aby Rzplta w naturalney independencyi rzetelnie zostawała. Choćby tylko w iednym punkcie przyięta była Praw wewnętrznych y rządu narodowego wewnętrznego Gwarancya, zawsze by tya fatalna była dla Rzpltey; boby y w tym iednym punkcie poddała Narod pod dozor y władzę gwarantuiącey ile mocnieyszey Potęgi, ktorey łatwo potym o Explikacye krzywdzące łatwo o rozpostrzenienie Sensu Gwarancyi.

Nimasz Narodu, Krolestwa, y Rzpltey wolney, a niedependuiącey od nikogo, żeby w ktorym takim Narodzie, Krolestwie, Państwie, y Rzpltey

wie

Rzpltey, rząd domowy y Prawa, wewnętrzne, osobliwie legislacya od kogo obcego Gwarantowane były.

Ktoż Francyi, Hiszpanij etc. Monarchiom, ktoż Anglij, Wenecyi etc. Rzeczom Pospolitym, Prawa wewnętrznego ich Rządu gwarantował? Gwarantuie się w Traktatach między potencyami generalnie Wolność iakiego Narodu, iako w Westfalskim Narodzie Gwarantowana wolność Holandyi, Gwarantowane bespieczeństwo Rzeszy Niemieckiey przeciw wszelkim Cesarzom Rzeszy, om etc. Ale Legislacya Rząd y Prawa domowe w każdey Rzeszy Niemieckiey udzielnym kraie y w całym Imperyo od kogo się gwarantowane tak, aby się niegodziło ani Imperio, ani Xiążętom Udzielnym, Praw u Siebie pożytecznych stanowić, lub kiedy trzeba stare Prawa nalepsze, odmieniać.

Gwarantuią się w Traktatach, Pokoy, granice, Possessye; Handle zewnętrzne etc. ale żadną miarą niegwarantuią Prawa wewnętrzne Rząd domowy y Legislacya. Bo taka Gwarancya niebyłaby iak powinna bydź przeciw obcym Nieprzyiaciołom Kraiu, ale byłaby przeciw temu samemu co ma w swoich Rękach Absolutne Prawo Legislacyi bo to wszystko co się wewnątrz stanowi lub odmienia iedynie od Władzy panuiącego wszędzie dependuie, ani Potencya Potencyi /: chyba że w czym iedna drugiey podległa :/ sprawować się y racyi dawać niepowinna. Czy u siebie czy sprawiedliwie czy nawet nie sprawiedliwie czyni, iakie sobie Prawa stanowi, iak się chce u siebie dobrze czy źle rządzi. Bo

tylko

Bogu tylko iednemu rachunek y swemu Narodowi, za Prawa y złe rządy wewnętrzne, Panuiący oddawać powinni.

Dopiero: Religia niepotrzebna niczyiey gwarancyi. Przeto na Traktacie Oliwskim naprzod Polscy Posłowie, potym Cesarscy y Brandeburscy, y pierwszy Traktatu tego gwarant, y mediator Krol Francuzki, odrzucili mocno y statecznie wdzieraiącą się Religij Luterskiey w Polszcze od Karola Krola Szwedzkiego ofiarowaną gwarancyą: Niechciały rządy Polszczące Traktat Oliwski gwarantuiące nawet Pruska, aby kto w Polszcze gwarantował obcą iaką Religiją, a potym aby trahat in usum iniquitatis, też gwarancyą na oppressyą Kraiu Niewinnego. bo Religia y wszystkie ustawy wewnętrzne Krolestwa, dosyć maią mocy y Obrony od swego Własnego Panuiącego, od swoiey naywyższey od Boga iednego = dependuiącey władzy. Gwarantowane zaś iże od Mocnieyszego dopiero: strasznego zawsze sąsiada Prawodastwo = Rządy y Prawa wewnętrzne, iuż niemaią y niezostawuią ani Panuiącemu, ani Narodowi, tey Wolności y Absolutney zwierzchności, aby Praw swoich y Rządu wewnętrznego Panami byli u Siebie, muszą się na Gwaranta = mocnego ktoremu się raz poddali zawsze oglądać, y jego czekać zezwolenia y choćby w naypotrzebnieyszey odmianie.

Przeciw Naturze rzeczy iest, aby Prawa Kraiowe wieczne y nigdy nieod

ne y nigdy nieod

Nieodmienne były. Wszystko się z czasem odmienia, m
Boga tylko iednego Prawa y Rządy, wieczne stateczne
nieodmienne są. Ludzie zaś według czasow, według
okoliczności, według Wieku y potrzeby, Prawa swoie
stanowią, y kiedy z czasem te Prawa zaczynaią być
być niepotrzebne lub szkodliwe, one sobie jak im się z
lepiey odmieniaią. Te które się Przodkom zdawały po-
ne y nayzbawiennieysze y takie tamtych czasow by
te same Prawa z czasem osłabiaią y gubią Kray, więc
koniecznie odmienić potrzeba. Jakaż by tedy, nieostrop-
ność niebaczność y nierozum był wolnego Narodu, m
tę niedependaiącemu Kraiowi każdemu od Boga Na-
daną, sobie samemu odeymować, y pod Obcego Pana-
Władzę, Gwarancyą, moc, y dozwolenie oddawać. Zro-
zumiały to Wszystkie Woiewodztwa, przeto y przed Konfede-
racyą wymuszaną Radomską, ledwie które Seymiki-
gwałtem Woysk Rossyiskich dały na sobie wymusić (a
między Dobrowolnie dozwolić) proponowaną Gwaran-
cyą o ktorey że trzydzieści na ten czas Seymikow, m
niey Mocy maiących, a ni wzmianki przyiąć nie-
chciały. Po Konfederacyi zaś Barskiey niemasz Wwdztwa-
Ziemi, Ptu, y Seymiku żeby się solennie rownie, Gwar-
ancyi przeciw, iako przeciw Traktatowi Dyssydentskie-
mu y Poa

Prawom ostatnim nieprotestował.

Na ostatek taka gwarancya Praw wewnętrznych aby=
nigdy z całą mocą naywyższą swoiey Religiy, Polska ich odmie=
niać niemogła; iest to gwarancya Polaków przeciw Polakom
to iest, aby Ludzie Interessowani y Ambicyi pełni: bez takich
żaden Narod nieiest na Swiecie:) mieli zawsze pretext rekur=
su do Moskwy to przeciw Krolowi, to przeciw własnym Bra=
ciy; a tak wieczna niezgod otwiera się Otchłani, a tak wszy=
Poddanemi staiemy się Moskwy, a tak Rossya w depen=
dencyi Kray ten zawsze trzymać będzie, a tak nie tylko=
niezgod, nieznaszcie w Radach, na Seymach y Seymikach,
ale y Woien domowych oczywista okazya, a tak wiecz=
nie Independencya Narodu obalona, a tak Moskwa co=
Roli do Polski w prowadzona będzie.

Widzą że wszystkie konsequencye przyiazne nam=
Potęgi, Wiedeński, Wersalski, Hiszpański, Londyński, Ber=
liński, y Turecki Dwory, są Informowane y tey dependen=
cyi Wolnego Narodu dotąd dla swego nawet Interessu nie
tyczą y życzyć niemogą.

Zeby zaś nie tylko Rossya ale y inne Potencye Europey=
skie, gwarantowały nasze wewnętrzne Prawa, domowe=
rządy y Legislacyę? Mnieyszaby znośnieysza, y mniey
szkodliwa taka zdawała się gwarancya, niżeli tey ied=
ney a mocney Sąsiedzkiey Potęgi; Bo ta iedna będąc
Gwarantką, zatem stałaby się y nasza Panią a Na=
rod w Swoim

swoiey tylko dependencyi utrzymywaćby chciała, y zawsze znalazłaby łatwo casum gwarancyi; więcey zaś gdyby było gwarantuiących Potęgi; zdaie się iżby ostrzegały aby iedna Mocy gwarancyi nie zażywała na oppressy Wolnego Narodu.

Jednakże kiedy przydzie do Traktatu, nie ogwarancy ale oto iedno Rzplta Polska sobie dobrze życzące sollicytować będzie, co się y z Jch Interessem zgadza, aby Polska niedependowała od żadney obcey monarchyi: lecz gdy iey Independencyą obwarowano tak żeby Rzplta Polska y Wielkie X. Lkie na Nayistotnieyszym Natury y Narodow Prawie, tak iak inne niedependuiące od obcey Potęgi Państwa, ugruntowana, wszystkie swoie Prawa na Wolnych Seymach czy Konfederacyach, sama sobie stanowiła potwierdzała, odmieniała, kassowała, y inne nadawszy miysce pisała iak iey się podobać y zdawać będzie nayzbawienniey y naylepiey dla własney Oyczyzny.

Zeby zaś podeyrzenia żadnego taż Rzplta Sąsiedzkim przyiaznym Potęgom niedawała, Niech Deklaruie na Seymie pierwszym wolnym do wiele Tysięcy Woyska swoie trzymać chce, naprzykład 60^{tie} na zawsze ustanowić ma, ani go Augmentować powinna, chybaby aktualnie była woyna, przeciw Niey podniesiona, lub woysko Obcey Potęgi

Potencyi doniey wprowadzone, a przeto do obrony włas-
ney przyięimona. Więc przy tak miernych Rzpltey-
na swoią tylko wewnętrzną spokoyność y potrzebę si-
łach nie ma się czego żadna Potęcya obawiać. Ani
Rzpltey więcey Kraiów iak ma niepotrzeba, ani Duch
zastępiania Sąsiadów nie iest naszey Nacyi, ani Jey
Interes ucięzaiące wielkie woyska trzymać, nakto-
re żadenby Wolny y rozsądny obywatel niepozwolił.

Co się tycze Dyssydentów: Ci nietylko niezasłużyli sobie
ale owszem stracić by powinny Protekcyą Nayiaśn. Imci-
wey, ponieważ zwiedli Ją fałszywemi Reprezentacya-
mi, iakby Traktat Oliwski y Prawa Narodowe ob-
warowały im wstęp do Senatu, Izby Poselskiey, Legisla-
cyi, y Jurysdykcyi. Prawda przeciw im niezwycięż-
nie dowiedziono iest, że y Traktat Oliwski, procz
Miast Pruskich, nie Lutrom w Polszcze nie waru-
ie, a o Kalwinach ani wspomina. Że fałsz oczy-
wisty y wstydu godny iest aby Seym umiomo-
myślał o potwierdzeniu iakiego przywileiu Zyg-
muntowskiego skrycie y nie ważnie od Krola wy-
danego. Prawa zaś Oyczyste za każdego Krola
od Władysława Jagiellona, aż do dzisieyszego Stanis-
ława Augu-

Augusta nadto wyraźnie exkluduiąc Ich od wszelkiey Rad
Iurysdykcyi. iakoż y wwszystkich pod Słoncem Kraiach
panuiąca Religyje do rownych Prerogatyw między przych
nich niedopuszczaią Religij, Katolicka Naprzykład w An
lij była kilkanaście Wiekow panuiąca, przemogły ią g
ty Nowatorow, teraz gdy tam Anglikańska panuie,
bo ma wiele Zacnych Katolikow, iednak onych w Rad
y Rządach do niczego niepr[z]ypuszcza. Jest kilka Fam
Katolickich między naycelnieyszemi w Krolestwie Angielsk
ktore maią Prawo Dziedziczne do Krzeseł piter Parro An
lice, lecz te Prawo Im odięte iest y Krzesła ich wakuią.
Czymże lepsi odnich unas Goltzcowie, Grabowscy, Brom
scy, Unrugowie, ktorzy Senatorskich Krzeseł pretenduią, cho
nich wszystkich naszemi exkludowani Prawami. Wszalże
te z połtrzecia sta Dyssydentow Szlachty w Polszcze y Litwie
ktorzy kontenci zrownością Szlacheckiey co do Possessyi y wsz
kiego Bespieczeństwa co do Ich osob Fortun y Religij, pr
klinaią te cztery Familie, iako przez Ich Ambicyą Autor
tak wielkiego pożaru ktory w Oyczyźnie wznieciły. Wszy
Imi gotowi są iak się głoszą od tych gwałtem wym
zionych prerogatyw odstąpić.
Choćby więc Authorowie Ci nieszczęścia publicznego kary
przykładney Uyść za to niepowinni, iako Im są często y
mi Protestan
Jeee

Protestanci w Niemczech godni Ludzie y Sami Angielczykowie przepowiadaią twierdząc: że się Dyssydenci w Polszcze Sami na zgubę na zgubę narazili, atoli dla Miłości Krześciańskiey y Braterskiey, Prawa Im ktore maią posobie zostawmy. Niech maią gdzie są wolne y bespieczne byle niepubliczne używanie swoich Nabożeństw. Ulżymy Im w tym co=Im cięższego bydź może od Jurysdykcyi Kościelnych, o co Im naybardziey idzie, niesięgamy Im y Urzędowych Tytułow po Woiewodztwach, Ziemiach, y Powiatach, ale od Senatu= Izby Poselskiey, Trybunałow etc: wszystkie Prawa Nasze niech ich oddalaią, y Samo pewne obawianie się Sessyi wiecznych w Radach niepokoiu, Buntow, y fakcyi postronnych, ktorych są Instrumentami y zawsze obligowanemi Sługami.

To są gwoli Krzeznieyszego Stanu, może podobno zbliżaiącego się Pokoiu wolne zdania, miłemu tylko Bogu y Oyczyznie obowiązanego Patryoty. ~

Z Warszawy d. 2.ª 9bris

Comparuit tu Publico Deklaracya Cesarza Jmci Rzymskiego a raczey Imieniem Jego przez Jmć Pana Wagheyn Sekretarza Legacii d. 6.va 7bris wydana, ktorey tenor taki.

Deklaracya Nayaśnieyszego y Niezwyciężonego Józefa IIgo z Domu Austryackiego Cesarza Rzymskiego z rozkazu Jegoż przez Jmć Pana Wacława Henryka, Barona de Wegheim Sekretarza y Rezydenta Legacii Cesarskiego d. 6.a Września 1769. w Obozie wydana.

Stosuiąc się do wyraznych rozkazow Nayaśnieyszego y Niezwyciężonego Cesarza

żonego Cesarza

Cesarza Jmci Rzymskiego niżey podpisany Sekretarz y Re-
dent Legau ninieyszym pisaniem czyni oswiadczenie
że Przyiaźń szczera, y Ścisła iedność między Dwo-
rami Wiedenskim y Berlinskim zachodząca y Szczęśli-
trwaiąca tak na sprawiedliwości y Słuszności iest ugruntowa-
na, że w myśl nikomu w paść niepowinno, aby tych
zamysły przed się wzięte być mogły pomnieyszone a
szczegolniey corаz powiększone zostaią. Swoich Państw wła-
snych odrzuciwszy względy Cesarz Jmość w raz z Krolem
Jmcią Pruskim wszystkie starania swoie do tego konca
Obraca y obracać będzie statecznie, aby Państwa y Kraie
związkiem złączoney Rzpltey Polskiey y W. X. Ltgo oppolicie
dawniey Należące do Prowincyi Ruskiey, do własney
ich całości, przywrocone zostały, przy utrzymaniu Wiary
S. R. K. Praw y swobod Narodu wolnego Polskiego. Krol
Jmość Pruski tenże sam założywszy zamysłom swoim
Cel, do tego szczegulnie godzi y zmierza. Za umową ie-
dnostayną między Nayiaśn: Cesarzem zachodzącą, tak zba-
wienne zaszłe dwuch Potencyi zamysły, pewną czynią
nadzieię, iż ich iedność wielce pomoże do zjednania Pań-
stwu Polskiemu bezpieczeństwa, a day Boże naypewnieyszey
naygruntowniejszey spokoyności. Ale z przyczyny bliskiego
sąsiedztwa y Dobrey harmonii, oddawnego Czasu utrzy-
mywaney, ma

114

Między Kraiami Cesarza Jmści y Króla Jmści Pruskiego z wieczą Rzpltą Polską y Jey Prowincyami, zprzymierzonymi, uczestnikami poniekąd bydź muszą tego wszystkiego, co się zbawiennego w Polszcze przytrafić może, Więc niżey podpisanych mocą odebranych rozkazow obowiązany iest, do oświadczenia względem teraznieyszey Okoliczności, zaplątaney Woyny w Polszcze, Iż Cesarz Jmść z Królem Jmścią Pruskim większego dla Rzpltey Polskiey związaney nieupatruią pożytku, jako aby z czasu korzystaiąc do nayprętszego Pokoiu przystąpić raczyła, z Stanami kwitnąca Rzplta w ktorym zostawała Swobodnie. A że coraz w zmagaiąca się do gory Woyna impet bierze, z odrzeczonych pożytkow miłego pokoju. Cesarz Jmść z Królem Jmścią Pruskim nimogą niebacznie zaniedbać, zabiegać w Połudmiowych Królestwach tym większego poburzenia Woyny z Statystycznych y przeważaiących nayfundamentalnieyszych przyczyn. Dla obrony swoych Państw Cesarz Jmść posyła Dywizyą swoią pod Kommendą Jmła Graffa Nadasty, aby oraz był pomocą w teraznieyszych okolicznościach krytycznych, y dla uważenia zarowno dobra Narodu Polskiego ktore z takiego odbierze postępku mimniey uszczęśliwienie z zupełnemi Przywilejami, ktoremi się zaszczyca. Łatwo każdy Obywatel przeniknie że

że niemogła nic pomyślnieyszego przytrafić się dla do
ski, węzłem zpoioney, iak takowe porozumienie u
tey mierze między temi sąsiedzkiemi Potencyami. Dat
ut Supra w Grodzie.

Wacław Henryk Baron
de Vaghein Rezydent y
Sekretarz.

Tey Deklaracyi aby miała bydź prawdziwa prz
czą; a Pan Tepper Bankier Warszawski będąc u Pan
Benoyt Rezydenta Pruskiego, pytał onego: czy rzeczon
Deklaracya iest prawdziwa lub nie? odebrał na to odpo
wiedź: że może bydź fałszywa może y sprawiedliwa,
albowiem wielu Dystyngwowanych zatrudniła.

JP. Drewicz Maior Moskiewski ud presens w Gurze M
teczku o mil 5. od Warszawy znayduie się, który przez n
iaki czas w Rawskim Województwie zostawał, kiedy niemał
od Jchmciów Konfederatów Rawskich, tudzież Trzemben
y Bachowskiego w Dywizyi swoiey pomieszszy uszcz
ku w Mszczonowie, a potym w Koński(ch) pod którem
dobrze pobity, Kontrybucye znaczne pobrał y mieszczan
porabował.

Z Wielkiey Polski donoszą że JP. Malczewski Mar
łek tamteyszey Konfederacyi przybywszy z Zagranicy po
zał się, n...

115

Nico konfederatom, y po uczynionych niektorych dyspozycyi od=
dalili się z nowu zagranicę.

Z Traktu Sandomirskiego piszą że JP. Sudawski dto Augusto
dzi 14.a złapil przeprawił się pod Kazimierzem dla złączenia się
z Konfederacyą Krakowską.

Z Kamienca dzi 21.a 8bris piszą: że Moskwa powracaiąca
ca z Wołoszczyzny kommendy Ghda Prozorowskiego stane
ła w Kociubijowie mila od Kamienca, pleyzyrowanych zosta
wili w Rychtach także mila od Kamienca, a nieboszczyków
po rożnych miejscach pochowali, ale w Żilancu niedali=
chować na Cmentarzu zaczym pochowani w Polu. To dziw=
na: że powiadaią Moskale iż na Wołoszczyznie Turczyna=
żadnego niewidać a pleyzyrowanych y pobitych Moskalow=
z tamtąd tu przywożą, ktoż ich kaleczy? kto zabija? y zaco u
marłych niechowaią przy Cerkwiach Wołoskich maiąc w
swoich Rządach cały Chocimski Powiat. Z tamtąd też do=
daią że Han Turecki przy ktorym iest JP. Podczaszy Litewski,
pytał się Weyzyra dla czegoby opuscił Chocim? odpowiedział
Mu Weyzyr, że o tym piszę do Stambułu, wzaiemnie rzekł
Han, to y Ja piszę.

Z Kamienca dzi 23.a 8bris Woysko Rossyiskie po Wsiach y
Miasteczkach dotąd ieszcze stoi koło Kamieńca wielki ścisk
na Paszę dla koni y bydła, tudziesz korzystaią na zboże. Zara
za na bydło nieustaie, ale y konie padać poczynaią. Kra

ogłodzony

Ogłodzony, przeto między Ludźmi Dyssenterya krwawa panuie, którą Ludzie często umieraią. Za umilknieniem się Wszystra podiąs, nadeszła Moskwa y weszła to miasteczko, kędy zastawszy Kupcow Tureckich 9. y iednego Tatara, onych że zabili wszystkich zabili y zabrali, miasto zburzyli y rzeczy w Kościoły Katolickich zrabowali. W ten czas żadnego Turczyna niewidać było, przeto Woysko Rossyyskie postąpiło daley, lecz w krotce przyszła wiadomość że z 15.^tu Moskwy kilka Tysięcy na placu padło, rannych Drugie tyle było, y części w Niewolą Turecką dostało się.

Z Cudzych Kraiow piszą że kiedy Cesarz Imć wyieżdżał do Nissy dla widzenia się z Krolem Pruskim, Pytany był od Posła Francuzkiego dla czego iedzie? odebrał odpowiedź: nie mam przyczyny to wyiawić, bo gdybym iechał do Krola Francuzkiego, w zaiemnie musiałbym się sprawić Posłowi Pruskiemu.

Item Cesarz Imć z Krolem Pruskim 30. Punktow miał do konferencyi, ale iakie, niewiadomo? to iednak pewna że trzezwi Monarchowie w krotce powtorne widzenie się w Morawie z sobą determinowali.

Item że zapowrotem Cesarza do Wiednia, ten rzekł do Spowiednika swego X. Herel Jezuity, Winszuię Wam że między innemi macie Krola Pruskiego obrońcy Sławy wa-
szey iako

jako mi iest wiadomo z rozmowy Jego.

Item Xżę Bawarskie obligowało się pewney Porcyi pod-złożd przystawić 20^m. Woyska swego.

Item Stany niższey Austryi za odebraniem od Cesarza Edyk-tu 50^m. Rekrutow przed następuiącą Wiosną przystawić ma-ją. Item do Londynu przybyli Kurierowie z Peterburga, Sto-kolmu, y Berlina, ktoremi Ministrowie Angielscy zabawni; Usiłuią zaś aby Moskwę z Portą Ottomańską pogodzić y w Eropie uczynić Pokoy, do ktorego uspokoienia y Dwor Wer-salski iest nakłoniony.

List pewney Xiężny y Senatorki do Męża swego pisa-ny dnia 23. 9bris.

J.W.W. Czermy, Wilkonski, Potocki, y Dzierzanowski, są w Krakowie, a że pewnie ten List przeczytaią, więc naypierwiey Jchmciom uniżenie kłaniam spodziewaiąc się, że List odi-zorny do Męża odeszlę, y gdy też co wypadnie z piora praw-dy y szczyrości, takowey korrespondencyi za urazę niewez-mą. Odebrałem twoy List 12º tego Miesiąca z Poczessny dato-wany, serdecznie się cieszę żeś zdrow, to iest pryncypalne życze-nie, aby w dobrym zdrowiu tę biedę przeżył; Życzysz sobie wiadomości z Polski wiesz że staram się o to, abym się grun-townie oprawdzie Informowała, y udaciem się, że zgadam rożne przyszłe okoliczności, bo kiedy kto grunt wie y bez

Passyi na

Passyi sądzi, toć przecię niemasz tak ciemnego umysłu, żeby niepo
nał konsequencyi. Naygorsza to że w Naszey Polszcze każdy
czyna Umysłem skonwinkowanym samą Passyą, Sam sobie
ułoży wszystkich tych rzeczy podobieństwo których sobie życzy, w pr
niedawszy Sobie czasu Nauczyć się Interessow Europy, kombina
cyi, Maxym Monarchow mocnych y Mocnieyszych, ktorzy Inte
ressa swoie kierują tak aby się z tamtemi czyli zgadzały, czy
li też aby Im w lat 50. szkodliwe niebyły. Nasi zaś Obywat
kochani, ledwie Tygodnia iednego widzą konsequencyą, iuż
się gotowi upewnić, że ten Monarcha dla samey Ich tylko pr
iaźni Woyska prowadzi, drugi Milliony prowadzi, biią się na
Ziemi na Morzu, a o coż? o Polskie fantazye. Boć gdyby ok
Polski, coby sądzić podobnie. ale nato zapewnie zgody nie
ma, tylko każdy Marszałek rozumie: że on zdrugimi (: ie
li go ma Przyiaciel:) pierwszy iest do decydowania Interes
sow Rzpltey, ialeby żaden Monarcha swych Maxym, y
korzyści zważać niebędzie, tylko wszyscy powodować się b
dzą Narodowi Polskiemu. Dla Boga bądź ledwo to Rzy
mianom kiedyś pomyśliċ wolno było y to kiedy Panami
przez zawoiowanie znacznych części Swiata byli. Juz to ię
nauką co Polacy naylepiey umieią Historyą Rzymską,
Radem wiele Senatorow y Posłow iak ślicznie naciągali do
swego rządu, iak każdy znich rozumiał być się zbawicie
lem Oyczyzny. Swia

Swoiey przez wyborną mowę, postoremust gruntowniey szey Hysto
ryi się nie nauczyli y z czasem teraznieyszym niepoznali się.
Gdyby od Karola Wielkiego czytali Historyę do Naszych, cza
sow (: co Nazywaią Historice modernae :) większyby mieli profit;
bo by y siebie czym teraz są poznawszy się Ich roboty pundu
ią się napowietrzu, spać iednak muszą na ziemi; Upewniam
ich że nakoniec dopiero oczy przecierać będą, y pytać się Sa=
mi siebie: Panie Bracie a coż się to dzieje, ktoby się tego =
był spodziewał? Przecięż nicht temu niebędzie winien. Każdy =
Marszałek dyktatorem się czyni, iuż Ich tyle y Rzymian nie
było. Gdybyć przynaymniey 10 zgodnych, ale tu u Nas każdy =
w Imaginacyi swoiey ma moc zupełną decydować Interpa
Rzpltey, a bardziey sądzenia współbraci, zabierania Ich włas=
nosci, Szkodzenia na życiu y na Honorze. Posyłam ci ma
luteńką Karteczkę punkt ordynansu Panow z Muszynki.
A juz też ich poznać można iak dobrze Prawo Kraiu swoie
go umieią; iakim Prawem tych Swiadkow słuchać przysię
gi będą, co adherentow poprzysięgać maią? Toć się to podo
bało Ekonomow Rachunkow słuchać. Prawdziwie ja tak
miłego niekocham żebym się zakim umawiała. Wiem
też że Ciebie za Adherenta nikt niepoprzysięże, to już y =
nasi Ekonomowie od Rachunkow Wolni. Lecz pytam
się Ciebie ktory Prawo Polskie umiesz; co iest zakład z =
konfederowanych Stanow? Na co Wodzowa, Marszałkow obiera
ią? Jezeli

Jezeli Marszałek iednego Woidztwa lub kilku, mogą Sądzić
mimo Marszałka Generalnego. Tegom się doczytała, że R
plta iest Absolutna Pani, gdy iest z Konfederowana, gdy
ma Generalnego Marszałka ten na ów czas na Sądy
zasiada, y przekonanych na Nieprzyiacioł Oyczyzny są
dzi, Dobra konfiskuie, od czci odsądzić może przecież y
w tym są formalności na fundamencie Prawa y pow
ny być dowody oczywiste, pokazuiące obwinionych. Ale
naczey iak teraz widzę, potrzeba komu pieniędzy, Szukiną
wysyłaią Kommendy y Dekreta w Uniwersałach piszą, lud
niszczą y ruinuią, a płacz Ubogich Ludzi aż do Boga
ściągaią. Postępowanie zaś takiego nawet w Indyach gd
Dzierżanowski panował nieznaią. Cóż zatym gdy Jch
Rotchmistrzo z łupem powracaią, oto zazdrość, niechęć
ukontentowanie, boleśniejszą ranę sprawiło. Niew
co tacy Ludzie przy zupełnym rozumie będący myślą? Czy
że to iest Prawo? ale, nie; Czyli że tym sposobem nakło
nią Interessa Rzpltey do swego Umysłu. y to nie; bo s
ie na Inszych zawiasach kręcą. Więc w otyd, a pewni
y Natym świecie krytyce podpadaią. y Jeżeli Im kom
mendy, z tąd go nienabędą. Jeżeli to Prawda że przy
li przy Wierze y Wolności oczywiście przysięgę Lamli

Wiara

118

Wiara uczy bliźniemu krzywdy nieczynić, a naywiększy fundament wolności, to Prawo neminem Captyvabimus nisi iure victum. atoż masz połacinie y dosyć.

Teraz ci posyłam Salet. moskiewski przy exekucyi w Dobrach Przemyslich oddany. odwieziono tego prowiantu aż do Stanisławowa Zboża razem Korcy 441. nierachuiąc co do przemysla woźili y co iuż dawniey Podwody Przeworskie 94. woziły do Stanisławowa. Otoż to w przytomności wielkich Naszych obrońcow dzieie się. otym oni niewiedzą, ani suchmyśl zanie się, żeby mieli temu zabieżec, ale tam gdzie moskwy niemasz, Pamią, rozkazuią, y Sądzą, jakoby pewnie kto z ochoty iałmużnę tę moskwie dawał. Naywięcey mi żal Ludzi y Dobytku ktory pod konwoiem moskiewskim poydą, ieżeli się z nimi Turcy spotkaią to zginą Proszę cię poslij Biskupowi Kamienieckiemu kopią tego Saletu;

List coś mi przysłał żałuię że z takiego miejsca, gdzieby powinni doskonale orzeczach wiedzieć a strasznie źle są informowani. Gdyż Turkow odsiebie ani Stada ani Podkomorzego nimasz. y niebyło. Sokal y stado na trzy krolewszczyźnie Kiiowskiem przedane. a o Turkach że są w wiadomości. Dⁿ 10° tego Mięca nowy wezyr koło Chocimia stoy, Moskwy kilkadziesiąt tysięcy z tey strony Dniestru, Mosty we trzech miejscach Turczyn na Dniestrze

stawiał, Zmie

z niemałą przeszkodą, były y wtore bitwy przy mostach, z stratą wspólną
Turcy porzucić mieli Mosty y pod Janczycami formować Ob
Moskwa od nich o dwie mile, cofneła się. Pod Motylow
Krasinski, y Arcy Bassa w tym czasie samym miał przy
na tę stronę. z tey Poczty spodziewamy się wiadomości o wie
kiey Batalij całego Woyska Gallicżyna. Tymczasem Galli
now mieli Kommendę odebrać, Romanzow na iego miey
sce miał przyiść. Panin Brat Ministra na mieysce Ro
manzowa ma na Liniach Kommenderować, w Lublinie
Moskwy iest 2. co chodziła za Puławskimi. Relacyę o
bitwie Puławskich Ci posyłam, naostatku muszą przyiść
Bierzyńskiego, wiem Plantę według ktorey Marszałkowie
szynkę mieli się łączyć, nadchodzi czas, a niewidać podabu
stwa, pewnie im się ciężko zgodzić, czyia Kareta czyli Ko
walata ma mieć pierwsze mieysce; Coż to będzie miała
ta Prerogatywa do czynienia w generalności czyli adheren
tow sądzić czyli w społ Konfederatow, ktorzy się z niemi
zprzysięgli, Byłoby to szaleństwo drażnić się z Narodem,
ktoremu dopomagać y onego bronić, orężem, Radą, Fortun
y oddleniem od złego to iest staraniością potrzeba.

Nic mi też niedonosisz iakim sposobem Sułkowski w
iechał w Xięstwo Bilskie, gdy podskarbiemu Koronnemu Konie
zabrał, a to to słuszne rzeczy.

Wiem żeś y
[illegible]

Wiem że się gniewaią na Biskupa Kamienieckiego że pie-
niędzy od Francyi niewziął kiedy mu dawali; Kocham go
bardzo zato że własne Imie dystyngwowac będzie w Nacyi tak
podłey iako się teraz pokazuie kiedy tylko zyskow przez
zabierania nie sprawiedliwe szukaią pod rozmyrni pretexta-
mi własnych braci niszczą. Gdybyż Ludzie przynaymniey
powiedzieli na iakiey to Planecie buduią ygdyby mniejszym
Swiatłem Ich się polityka oswiecała. Ale szczyrze y dowodnie
oswiadczam że wyiowszy 4. Osoby co widzą coś daley, cała
Muszynka teraz w Krakowie teraz zaliś Boże nic niewidzą
prawie w ciuciubabkę graią czego innego szukaią, a co inne-
go łapią. etc.

Proszę się kommunikuy Biskupowi tego Punktu ordynar-
iów z Muszynki, a przecież po Senatorsku pomyśl. czyte-
ią ustawy Rzpltey. List ten puszczam na Krakow uczy-
niwszy komplement P.P. Marszałkom radabym żeby go
przeczytali, potrzebne Im są nowiny, a naywięcey zastano-
wienie się; co z tego będzie etc.

Z Warszawy d. 9. 9bris

W przeszłą Srodę nadbiegło do Dworu tuteyszego dwuch
Kurierow, ieden z Peterburga oswiadczaiący niukontentowanie
Imperatorowey Imci Rossyiskiey z Resultatum ostatniey rady
Senatu wypadłego wymikaiące, drugi od Krola Imci Pruskie-
go, z przyznaniem Iż cokolwiek iż cokolwiek z Rady pome-
mony wypły-

Wypłynie znaydzie Szacunek, y chwalebne czyny pierszey wo przyznane będą.

W przeszły zaś Piątek Xże Wołkonski Poseł Rossyiski wyprawiał Kuriera z jakowąś Wielkiey Wagi expedycyą do Wiednia.

Die 4.a 8bris Woysko moskiewskie Kommendy Drewicza powracaiące z Konskich maszerowało koło Wsi JJP.a Bystrzanowskiego u ktorego zaszły z potyczki od konfederatow ranny Moskal znaydował się, ktorego JP. Bystrzanowski wykurować kazał doskonale, a on dowiedziawszy się o przechodzących blisko Moskalach poszedł do Kommendy y powiedział na tegoż Swego Dobrodzieia że jest konfederatem. Moskwa ślepo uwierzywszy powieści Niewdzięcznika, obrociła się prosto do Wsi y do Dworu on zrabowała y spustoszyła, a samego w Więzy zabrawszy do Warszawy przyprowadziła, za ktorym o Uwolnienie rozne zachodzą Instancye.

Z Krakowa piszą że JmćP. Bierzynski Marszałek konfederacyi Sieradzkiey przystąpiwszy z Swym Woyskiem pod Kraków rozlokował je w Mogile y w Bochni a przybywszy do Ichmciow Marszałkow krakowskich, z Honorem był przyjęty y do Rady zaproszony, a po 3. dniach konferencyi nastąpiło obranie y Nastąpienie Jmtgo Marszałka Konfederacyi, JP. Mn. sinskiego Podkomorzego Rożanskiego, Oraz Jmtgo Regimentarza JP. Potockiego Podczaszego Ltgo, 5. partykularnych Regimentarzow była kreska, w czasie ktorey JP. Kossowski Bot mistrz, za jakies

ccc

120

Jakie zuchwałości y występki sądem Konfederackim delictowany y rozstrzelany został. Po obraniu Generalnego Marszałka nastąpiło obranie y wyznaczenie do postronnych Postow Dworow; do Wiedenskiego JP. Wessel, (: ktory, wiadomości, niemasz:) do Wersalskiego JP. Wielhorski Kuchmistrz Litew. do Berlinskiego JmcP. Mniszech Sta sanocki; do Drezdenskiego JP. Potocki Sta Kamionski, do Stambulskiego JP. Lubowski Sta Augustowski.

Z Kamienca d. 28. 8bris piszą że Woysko Rossyskie w dawney pozycyi obozem stoy w ktorym rozmaite pokazuią się choroby, osobliwie dyssenterye y Dymnice, wiele ich przeto umiera w Ormianach y tyszkowcach, wsiach do Kamienca należących podobne choroby nacię niemało Ludzi wymarło; Obywatele Wdztwa Podolskiego głoszą że dla Konsystencyi tam Woyska Moskiewskiego a dla ustawnych tam dlanego Prowiantu ogłodzeni zostaią że Już na Zymę prawie nie mieysiano, więc głodu w krotce spodziewać się każą.

Z Owrucza dn. 28 8bris donoszą że przedłużeni tamtemi z dyspozycyi Kapituły wilenskiey znowu nadesłani byli ludzie zbroyni do dobycia Zamku w Dobrach Kamienskich, lecz Milicya JmcP. Pauszy Podkomorzego Owruckiego tam będąca onych odparła y nie dopuściła.

Z Winnicy d. 27a 8bris piszą że w głębokiey Ukraynie

Haydamacze

Haydamacy iuszcze pokazuią się y nocami napadaią na Chło-
pow maiętnieyszych, ktorych JP. Szeplowski Oboźny Polny ko-
z chwytanych przykładnie karze.

Pryderyskie Wiadomości de d. 24ª Sbri głoszą że Nawi-
gacya Duńczyków po Srodziemnym Morzu zupełnie
iest przerwana, gdyż Algierczykowie y Wszystkie Regen-
Barbarzyńskie tym wszystkim deklaruią Woynę, ktorzy fa-
ryzować flocie moskiewskiey będą.

Respons Xięcia y Senatora Zonie swojey.

Na dniu onegdayszym doszedł mię List Twoy przez ..
z Krakowskię, odpieczętowany, Sub No. 12o pod tąż liczbą odes-
łem przez warszawę idący a nienaruszony Pieczęci, przecie
y Warszawa ciekawa wiedzieć co oniey myślą y mówią ..
Listow niezwykła odpieczętowywać ile Ludziom niepodey..
nym y nie notowanym w Oyczyźnie, bo rozum przeciwn..
cza że Sercem y gruntowną myślą życzące, y życzyć Jey ..
rze przynależy, ale wypisywać się z zdaniem żaden Oby-
watel stanu Naszego nie odważa się, gdy nayczęściey ..
prętkość naypodleysze Subjekta Listy nanoszaią. Twoy ..
czyć się rzecz dostał niech go weźmie za monitora, pobor..
ipparcyalności tylko tych dotyka kto się doczego poczuwa.

Ichmość Marszałkowie, z Krakowa iuż się musieli ..
szyć do wyznaczoney y umowioney między Sobą podroż..
ile w Krakowie ubespieczywszy Garnizon, y szekoiąc na wypra..

Swego

Swego Wdztwa niemieli potrzeby dłużey tam zabawić.

Co się Ordynansu niby od Marszałkow z pod Muszynki wy-
danego miałem dawniey y to przyiołem za kalumnią na-
Zacnych Obywatelow włożoną. Aby mieli komu bez przeko-
nania Dekretu odbierać własności. Gnrał. nasz Korczyński
z Wdztw Krakowskiego, Sandomirskiego y Lubelskiego zło-
żony w całey Polszcze przodkował cnotą y Sprawiedliwoś-
cią y był wzorem dla wszystkich chwalebną swoią czyn-
nością. Czyliż mnie się wierzyć należy iako Senatorowi te-
goż Generału, aby tak zacnych wybor Osob miał ciągnąć rę-
kę na wypełnienie takowey Niesprawiedliwości. Nienależy wcho-
dzić w Sekretne ułożenia ieżeli kto już bez przeświadcze-
nia osądzony y wraz od wszystkiego odsądzony, ale pub-
liczne zgorszenie y wstyd własney Nieprawości co rzelnie
y iaki się nad tym zadumi? Ani Prawa Boskie, ani żad-
na z Opisem Prawa Kraiowego niezgadza się w tym Legis-
lacyą. ~.

Gdy się zaś zamyślam o zabraniu Soli Krakowskiey,
to to podobno pochodzi z dawnego Axioma, że pilna potrze-
ba y Prawa łamie, zwłaszcza na opłacanie liczne zabra-
nia Woyska, na sustentacyą onego, y Inne codzienne wy-
nikaiące expensa, lecz obawiam się aby mnie kto z zaw-
stydzeniem nie zagadnął: Agdzie się obrocily Kwarty tak
znaczne, gdzie pogłowne Żydowskie, Katolickie Hiberny, y
wszystkie gatunki duplikowanych podatkow? Gdzie są

od Ducho

Duchowieństwa po Województwach wyciągnione pobory? Acz własne przekonywa uspokoienie, że zacni Marszałkowie za swoich exaktorow zastępią wyrachowaniem się Generalney Konfederacyi ktora to będzie straszliwym wyrokiem przynaymniey biorąc proporcyą od pomnieyszych teraznieyszych.

Żądasz rady mocy iakaby w tym co piszesz być mogła? Ta swey zagranicę niema mocy. Nagadałem się w przyzwoitym mieyscu jako Poseł a potym iako Senator za przeszłego y teraznieyszego Panowania, pr ne skutki były urazy, kto prawdę mowił. Gdyby w czasie odmiego dependowało zdania, dwabym te założył punkta: Albo Senatorow uwolnić od obowiązku tego cokolwiek szkodliwego widzieć będą odwrocą. Albo też d wo Ukarania napisać na tych, co sobie biorą za ur Kiedy Poseł y Senator nieposzlakowany w Oyczyźnie nieprzekupiony niedependuiący, przy Prawie, Wierze, Wolności Prawdę mowi.

Teraz są w prawdzie rozne gatunki Prawa, W ry y wolności. Prawo u Nas pisane ktorym się rz dziś powinniśmy iest teraz tak tłumaczone iak było podług adherentow ostatniey Drukowaney Konstytucyi. W ra iest powszechney Systema według teraznieyszych Autorow ukolorytowane, coś w mowie ale nie wsłu ku bo to się niezgadza z Religią, inaczey głosi, in

czy, czy

czym; przeciw Dobremu z Bliźnim Zachowaniu. Wolnosc wyuzdana, w Mowie, a w zabraniu co cudzego y w Ukrzywdzeniu Bliźniego w Starym przysłowiu: Jak woda iednemu zabierze, to drugiemu przyniesie.

O nieszczęśliwa Polsko! Skrzypiąca y chwieiąca się na słabych zawiasach choć z twardego Praw, Wiary y Wolnosci ukowana gatunku. Osłabia Ciebie kilkuletni przechod Woyska, wyciąga cię narodowa potrzeba w Wybieraniu nieodbytych podatkow, konsumuie zboża bydła nieskonczony, przechodzącego Ludu, przeraża Płacz ubogiego pospolstwa ledwie od Boga nieszukaiący zemsty zamiast pomocy. A jakież tego będą y bydź mogą spodziewane uspokoienia? Ani myśl czymości z Konfederowanych, ani nasza Nacyonalna choćby nay większa Potęga, choćby domowa nayżyczliwsza w radzeniu sposobności, choćby y rozmnożona udało się powiednać Familie, to nic niepotrafią, ieżeli z przeznaczenia naywyższego, iuż słowach szczęścia naszego y Oyczyzny, Zagraniczne iego nienapisały a Sekretne Gabinety. a tym czasem Nasza podobna Zimowa sytuacya będzie nieszczęśliwa. Uchoway tego Boże aby mocnieyszy Brat słabszego nienaieżdżał, a tak Oyczyzny Matki od własnych ~~..~~ swych Dzieci mogą bydź Szarpane wnętrzności

Z Warszawy

Z Warszawy d. 16. 9bris

Częstokroć temi czasy przybiegaią tu rozni Kurierowie y Sztafety ale z czym wiedzieć niemozna, to tylko twierdzą za prawdę że Cesarz Turecki pisał do JO. Krasinskiego Marszałka aby niemiał podłey myśli o Woysku Tureckim że od stąpiło Chocimia, a przeto zostaie mu uczyniona pomoc, owszem tenże Cesarz przyrzeka mu nieodstępną y oznaymić drugim Polakom każe że na przyszłą wiosnę przybędzie sam w 100m Woyska na pomoc polakom y poty dokuczać nieprzyiacielowy nieprzestanie, poki do pełney Wolności Polszcze niepszywroci. Twierdzą iż tenże Cesarz Turecki ustąpie dobrowolnie Białogradu, cum suis attinentijs Cesarzowi Rzymskiemu aby tylko wydał Woynę Moskwie, k temu Krola Francuzkiego obliguie aby tę robotę gwarantować raczył.

Obiecuią nam w krotce jakąwąs Posła Rossyiskiego Deklaracyą, co w niey ma bydź, niewiadomo, tylko że będzie przykrym stylem po Moskiewsku zwyczaynie wydana.

Z Ziemi Ciechanowskiey odbieramy wiadomość, że gdy do Guzmiowa 200. Kozakow y 300 Kiresierow Moskiewskich przyszło, zaczęli też Dobra JO. Zielinskiego Marszałka rabować Inwentarze bydła roznego spędzać, zboża wymłacać, y rozne mobilia zabierać. O czym uwiadomieni JW. P. Kadłubowski

Kadłubowski Marszałek Konfederacyi Zakroczymskiey, Sawa y Antonowicz Rotchmistrze w 300. swych Ludzi podsunęli się lasami pod Guzmow, ale postrzegszy koło niego Podsłuchy rozstawione, Więc po uczynioney między sobą radzie, wysłali po iednym Konfederacie do każdego podsłucha o iednym czasie, z rozkazem by każdy swemu podsłuchowi dał się złapać, to nastąpiło podług myśli Konfederatow y udało się iż każdy Podsłuch z swoim niewolnikiem do Kommendy we Dworze stoiącey pospieszył a przeto wolne podstąpienie onymże Konfederatom otworzył, ktorzy hurmem tamże zewszystkich stron wpadszy y Pułkownika Kommenderuiącego y rzeczonych Moskalow tak wysiekli, że ledwo 20. onych y to rannych wielu na Pragę przybiegło, z doniesieniem opomienioney klęsce. Bagaże Moskiewskich w ktorych wiele kościelnych Kielichow y Apparatow było dostały się Konfederatom. Konfederaci utracili ludzi w tey Akcyi 15. a rannych 40. mieli.

Z Krakowa dla niektorych rozruchow w tameczny mieście przy wyściu Konfederatow z miasta a wyściu do niego Moskwy, Dwie Poczty Krakowskie nie co opoźniły się ktore teraz stanowszy donoszą: że JP. Dzierzanowski marszałek Konfederacyi Gostyńskiey, poten czas Gnrlny Kommendant miasta Krakowa, odebrawszy wiadomość o obranych Gnrlnych Marszał-

Marszałkach konfederacyi, przez 4. Godziny na Salve zarmatog
nia kazał dawać. A JX. Bierzyński z Dywizyą Woyskowe-
go do 3^{go} wynoszącą o 2 mile od Krakowa stoiąc 700 jazdy Mo
skiewskiey pierwszey straży z orzywszy, na onychże uderzył, y
przeszło 100 na placu położył y do cofnienia się przymusił.
Lecz informowany od Szpiegow iż od Podola y Goram $\overline{12}$ cig
gnie Moskwy ku Krakowu przeto ostrzegły JP. Dzierżanow
skiego aby opuszczał Krakow, Sam w Bolo ku Częstocho-
udał się, A JP. Dzierzanowski wymaszerował do Węgier. Z
tyże Poczty odbieramy niżey położone Uniwersały.

Uniwersał czyli protestacya 15 Marszałkow.

Joachym Szwarczemberg z Witowic Czerny, Chrzy Stko, Oświę
cimskiego, y Zatorskiego, Grod. Mgr Woys Korony Krakowski; Jo
masz Odrowąż z Wilkowic Wilkoński, Oświęcimski; Rafał Amor
Hrabia Tarnowski; Gmd. Mgr Woysk Korony. Sandomirski; Sta
nisław Antoni na Morszkowie Morszkowski; Sędzia Wielunski
Wielunski; Andrzey Zarba Chełecki. Sta Zgierski Lenczycki; An
toni Głębocki Kasztelanic Kruświcki Brzeski Kujawski; Jgna
cy na Złotym Potoku Potocki, Sta Karniowski Grodu Ruskiego;
Jozef na Wereszczynie Wereszczynski. Mieczmik Ziemi Chełm
skiey Chełmski; Konstanty Olizar Podkomirzy Włodzimirski,
Wołyński; Jozef Szaniawski, Lubelski; Jozef Miączynski Sta
Łosicki, Bełzki; Jozef Karczewski Sta Liwski, Ziemi Liwskiey
Liwski; Jozef Franciszek na Kossowie Kossowski Sędzia Drohicki

Grodu

Grodu Podlaskiego Wodztwa; Michał Grzymała Dzierzanowski Ziem Gostyniskiey y Stu Gombinskiego; Franciszek Przyłuski Sta Hadziacki; Czerniechowski.

Marszałkowie wraz z Konsyliarzami.

List adressowany pod tytułem Starostom, Tarnowskiemu, Bierzynskiemu, y Czarnemu podpisany Imieniem czczonego u Nas Ministra Nayśnego Krola Jmści Pruskiego JP. Benoit żałgaysię na niejakiego JP. Bielinskiego czyli Bieleckiego, bądź do Nas Marszałkow pisany, bądź też do tych Osobow ktorych w Naszym Zgromadzeniu nieznamy; żebyśmy się nie zdawali milczeniem urazić tak poważonego Ministra, (: Ile że zgoda od Iurysdykcyi maiących w Konfederacyi złemu zapobieżenia:) Więc

My wzmiankowani nie tylko na podpisach, ale wszyscy Zgromadzeni, a teraz przytomni, to publico Kraiu Naszego y całey Europie czyniemy oswiadczenie: Że co się tycze Iurysdykcyi każdego, respective Marszałka Wdztwa graniczącego z Nayśnemi Potencyami; To iako z naywyższym Respektem poważamy, tak Ich Poddanych za Naymnieyszym Passportem w poważeniu mieć chcemy. Atże w rozruchu całego Kraiu, przez Intrygi burzycielow Pokoiu powszechnego, może że są; bądź subordynowane Osoby pod Imieniem Konfederatow Kościoła y Narodu Praw broniących, by pewnie swawolnie y haydamacznie w Granicach obeydz

Sprawo

Sprawowały, bądź zagranicznym poduszczeniem, aby mimo wyraźney
Woli Panuiących w Kray Nasz nieszczęśliwy wchodzili; Wsz
takie Osoby w Granicach złapane nieinteressuią wcale z Kon
federowany Naród Polski, który od prześladowania gwałt
nego Moskiewskiego zawsze Azylum szuka u Nayspraw
liwszych w Europie Królestwa Naszego sąsiadów.

Jakosz doznaiemy, Węgier, Prus, Szląska, y Państwo C
reckich, y te Ricianistwo y Ludzkość Swiadczoną, potom
ności wiekom podawać będzie, że Polacy bez wypowiedzian
ney Woyny Moskwie broniący się w tych granicach zn
leźli zasłonę życia swego, które nietylko mocą, ale nawe
poduszczonemi buntami Chłopskiemi usiłowali wydrzeć.

To też wiadomo iest ministrom zagranicznym że Mar
szałek Królewski niema Mocy w Prowincyi W. X. Lgo ni
Wielkopolskiey, ni też w Pruskiey et sic per consequens.
Zatym niespodziewamy się by ieden swawolny Człowiek
miał ściągnąć którego gniew Mocarza na cały Naród Pol
ski, który naiezdniczey opieraiąc się Potencyi pewnie inaczey
niechce zaciągać wiolencyi.

Protestuiemy się więc przed Wami y Bogiem Stworc
y całym Swiatem; że nieuznaiemy takiego za prawd
wego Konfederata Wiary S. K. R. y Prawa swobodne br
niącego; któryby kolwiek ważył się naymnieyszą wiol
cyą czynić osobom w Granicach sąsiedzkich, owszem ta
wego sądziemy za niegodnego Imienia Polaka, onego
stępuiemy y pod wszelki rygor Sprawiedliwości oddaie
my. W mieysc

W Nieszczęściu zas chroniących się Nas pod ludzkości Prawa Narodow, Nayiaśnie. Sąsiadom oddaiemy się, y o to dopraszamy się, abyśmy gdy niebroniemi, przynaymniey zasłonięni od dzikości bydź mogli. Datum w Krakowie d. 18. 9bris 1769.

Podpisy Marszałkow iako wyżey.

(L. S.)

Andrzey Zawadzki, Konsyliarz Konfed. W.o Krakows.
A. Piasecki Konsyliarz Konfed. W.o Krakows.
Jozef Chomentowski Konsylrz y Pisarz W.o Krakows.
Kazimierz Cieński Sta Dłuzng. Konsyl. Ziemi Z. y O.
A. Łopuski Konsylarz W.a Czerniachowskieg.

Uniwersał Marszałkow Krakowskich przeciw grassuiącym pod Imieniem Konfederatom.

Joachym de Czerny de Krakowski; Tomasz Wilkonski de Zatorski y Oswięcimski; Ignacy de Potocki de Grodu Ruskiego; Michał de Dzierzanowski; Tadeusz Przybuski de Gostyński y Gabiński; Tadeusz Przybuski de Czerniechowskiego.

Marszałkowie wraz z Konsyliarzami etc.

Wszem w Obec y każdemu z osobna komuby otym wiedzieć należało, a osobliwie JOO. JWW. WW. Ichmościom Panom quicunque status et praeeminentiae Dobr Dziedzicom y Possessorom, Miastom, Miasteczkom, y Wsiom, do wiadomości podaie się. Lubo Uniwersałami dawnieyszemi w Obozie pod Muszynką datowanymi, y do Akt Grodu Bieckiego do Oblaty podanymi, z Ostrzeżeniem aby Grod Grodowi dla prędszego uwiadomienia podawał, staraliśmy się na tamtym mieyscu Urzędem Marszałkowskie, zapobiegać wszelkim Ludu rozwiązłego Inkonweniencyom. Lecz gdy te Uniwersały

Częścio.

Częścią dla Nieprzyiaciela w tym Wwdztwie znayduiącego się, częścią p
tego Adherentow tamowane były, y pomiełtorych mieyscach zaległy,
Zuchwałości y swawola w hultayach pomnaża się. Zabiegaiąc tedy
w teraznieyszym Oyczyzny zamieszaniu, dawnieysze Uniwersa
przez teraznieyszy odnawiamy.

Poniewaz ludzie roznego Stanu y Kondycyi pod imieniem Spra
wiedliwych Konfederatow przy Wierze S. K. R. obstawaiących y Praw
Narodu, zabrawszy się w kilku lub kupami, Miasta, Dwory, Wsi
Naiezdzaią, Ludzi roznego Stanu uciemiężaią, po drogach ko
nie odbieraią, extorsye y rabunki czynią, a takowe niegod
wości sobie nieznie reguluią do zaprzysięzonych Konfederatow
w cieł zuyma sławy y honoru Rycerstwa, Wiary S. y wolności
mięcego.

Zaczym aby w tym czasie krytycznym można dystyngwowa
ludzi uczciwych od hultaiow, pozwalamy y nakazuiemy wszys
kim In genere, azeby gdy ktory przydzie lub przyiedzie, a zelu
rowany niepokaze ordynansu od Kommendy, Pieczęcią Konfe
racyi, lub Rotchmistrza tego Stu utwierdzonego; takowego p
ko hultaia, chwytać, Wiązać, y do nayblizszey Kommendy
Konfederackiey związanego odsyłać pozwalamy. Oswiadczamy
przytym iz kazdemu sprawiedliwości czynić ile mozności p
niemy, lecz wzaiem obliguiemy aby zadosyć naszym Uniw
sałom czyniąc tak z dobr Duchownych, iako y Szlacheck
y Krolewskich wypłacanie przeciągane niebyło, czyli to Do
ey Wwdztwa, lub Rotchmistrza Stu naszego, inaczey Zołn
niepła

126

Nieplatny y Nieokryty żyć z czego niemaiący naprzykrzyć się może y My exequowac Dozwolemy, gdyż każdy poczuwać się powinien nietylko zmaiątkiem, ale z krwi własney Bogu y Oyczyznie czynić Ofiarę. Niech każdy w żywey stawi sobie myśli; jeżeli Kościoł niepomżony, abyś uchoway Boże! unas y nieupadł? Jeżeli Prawa Narodowe utrzymuiące Wolny Narod niezruynowane? = Jeżeli obrońcy Kościoła, y Wolności w Nieprzyiacielskim Narodzie jęczący, tego niewarci są względu? Jeżeli Mogiły współbraci y Obywatelstwa po całym Krolestwie usute, nie wzbudzaią do zemsty za krwi Niewinney rozlanie? Jeżeli Kray z dostatkow złupiony a prawie doszczętu zdarty y Domy w Popioł Obrocone, a pola odłogiem leżące w skroś Nas nieprzeniknaią? to niechay to wam napamięci będzie; że Bog za oziębłość Narodu nas będzie już się przykładać do sposobow niechcemy; że te Dusze niewinne instygować za niemi ciężkie się będą, że Ubostwo y upadek Kraiu nastąpi, że Potomność na Nas płakać za utracenie tych klejnotow ktoremi się wcielu zaszczycało = narzekać y jęczeć zawsze będą. Na ostatek zalecamy niniey szym Uniwersałem y Obliguiemy wszystkich Dziedziców y Posessorow Miast, Miasteczek, y wsiow w tym Wdztwie znayduiących się, aby gdziekolwiek byście nieprzyiaciel pokazał, do Nas lub Kommend naszych znaydować, iako Prawowierny każdy Obligowany iest Katolik, każdego Osobę za Sekret upewniaiąc, owszem przyzwoitą deklaruiąc nagrodę znaczey, przez kto

ktore Dobra przechodziłby Nieprzyiaciel, abyśmy byli uwiadomieni o tym, że Dobra y z Ludźmi ruynie y ostatniey Woienney Klęsce podlegać będą. Ktory to Uniwersał aby do wszystkich Wiadomości doszedł w Akta ingrossować nakazuiemy, a po Miastach, Miasteczkach y Wsiach, z Ambon w Kościele publikować, na drzwiach przybiiać zalecamy.

Dla lepszey Wiary y Walorn przy przyciśnieniu Pieczęci konfederackiey podpisuiemy. Dan w Krakowie dnia 30. Miesiąca Września R.^u 1769.º

(L. S.)

Podpisy Marszałkow iako wyżey.

Andrzey Zawadzki Konsyliarz W.^a Krakowskiego

Antoni Piasecki Konsyliarz W.^a Krakowskiego

Jozef Chłomontowski Konsyliarz y Sekretarz złączonych W.

Uniwersał, czyli Protestacya przeciw Dyssydentom.

My złączeni Joachim Schwartczemberg z Witowic Czerny Krakowski; Tomasz Wilkoński Zatorski, y Oświecimski; Rafał Amor Hrabia Tarnowski Sandomirski; Andrzey Zaremba Cieclecki Łenczycki; Antoni Morszkowski Wieluński, y Ostrzeszowski; Antoni Głębocki Kuiawski; Ignacy Potocki Ruski; Jozef Wereszczyński Chełmski y Inowłocławski; Konstanty Olizar Wołyński; Stanisław Mo...sowski Podlaski; Michał Dzierżanowski Gostyński y Gąbinski; Tadeusz Przybuski Czerniechowski.

Marszałkowie wraz z Konsyliarzami.

My Wolny Narod Polskiego Krolestwa, a prawdziwi Kościoła S. R. Katolickiego

Katolickiego Synowie, dotąd w cierpliwości wszelkie od współ Ziomków Naszych J.P. Dyssydentów osobliwie Szlachty Polskiey znosząc prześladowanie, przez oczerniaiące Skargi y Publiczne a opaczne czynności Naszych opisy spodziewali śmy się, że ta powolności odmieni lub zmnieyszy niechęci y wstrzyma natężone ku upadkowi własney Oyczyzny zamachy, mimo ktore nadzieię, kiedy nietylko zapoczęte z niepowściągnionym impetem, y usilnością zabiegów u wszystkich prawie Potencyi, inną a wielce daleką od istoty Prawdy wystawiaiąc postać kontynuować staraią się w Kraiu Naszym gwałty, ale ieszcze przez rozne wynalazki y gazetowe opisy ubliżać Narodowey Sławie szukaią sposobów, sądziemy się być obowiązani J.P. Gazeciarow Altońskich y innych których dotkliwy Styl d. 16. 7bris 1769. nie bez uczucia y wewnętrznego wzruszenia czytać się nam dostaią, czyniąc Nas dzikością, Okrucieństwem, Morderstwem napełnionemi, co przeciwnie Jchmości Dyssydenci Polscy do tego animuią Woysko Moskiewskie, iako każdego kąta Kraiu Naszego manifesta okazuią. Jawno iest całey Europie, ani żadnych do potwierdzenia niepotrzeba dowodów że my nienaruszenie dotąd utrzymywali obowiązki Traktatu Oliwskiego = dopełniaiąc Artykuły o Jchmościach Dyssydentach w społ Obywatelów Naszych atoli co iuż niewątpliwie rownie głośno być wszędy musi, Cz Dyssydenci w Kraiu Naszym zrodzeni y wychowani, nieżaląc się przed Narodem nie

udaiąc

Niwdaiąc się do Nayjaśn. Gwaranta tegoż Traktatu, mimo wiado-
mości innych Potencyi Sąsiedzkich, własnym domysłem, z po-
duszczenia Ambicyi y prywaty, Woysko Moskiewskie w kray
wprowadziwszy, przy assystencyi y pomocy tegoż Spisek ufor-
mowali, w Toruniu y Słucku, Marszałków oraz porobiwszy
uczynila ofiarę swobód z poddaniem Wolnego Narodu Naszego
aby tylko byli wsparci bronią Moskiewską. Z tego źrodła wy-
nikneły wszystkie Kraiowe Nieszczęśliwości, bo po przymuszeniem
gwałtownym w Radomiu do Ogłoszenia Konfederacyi y ob-
rania Generalnego Marszałka, nastąpiły Seymiki poniewolnie po Wo-
iewództwach y Ziemiach y nietak iakby Obywatele chcieli albo-
czyli sobie, ale iak moc Woyska Moskiewskiego wszędzie ro-
szczeiąca dysponowała, stać się musiało. Tym Kanałem
wypłynęły y do obrad Publicznych przepisy tejże Armij pod
Kommendą Xcia Repnina Posła Pełnomocnego będącej, kiedy
zjazd publiczny w Warszawie żołnierzem Moskiewskim y Ar-
matami wkoło otoczony, /: którego Imieniem Seymu na-
zwać niemożna bo non in plena odprawiał się libertate:/ po-
zabraniu mimo Prawa Narodow z pod boku Tronu, za gorliwo
z obowiązku przysięgi przy Wierze Wolności y Prawach daw-
nych obstawanie, Senatorow y Posła /: dotąd iarzmem niewoli
uciążonych:/ niepraktykowanym sposobem, podzieliwszy okolicz-
nych zamysłom na części traktowanie y dobrawszy sprzyiaz-
do tym

do tym łatwieyszych czynności, kardynalne Narodu Prawa nietyl=
ko z Skarbow Swoich wznosyli cum totali aversione Status, ale
prawie pamięc wolnego Narodu zetrzeć usiłowali. Długa pra
cę Praw dawnych krotka robota z wysileniem przewrotności:
jak odmienila? dosyć iest namienić Gwarancyą ostatniego Ni=
by Seymu. Ale nie natym ieszcze przestaiąc, ci P. Dyssyden
ci Obywatele Polscy: oto do popierania Interessow swoich, trzyma
ią niby w charakterze Rezydenta czyli Obligata swoiego w
Peterburgu JmĆ P. Gotzca Chambelana. Przydzie ten czas że do
trzeba będzie explikacyą całey Oyczyznie qua authoritate y zczy
ią wiadomością na zniszczenie własnego Kraiu tę zuchwa
łą wzieli smiałość. teraz się zaś natym niezastanawiaiąc, ie
szcze przymuszeni nadmienić, że z powodu tychże Panow
Dyssydentow y preliminarnych nadmienionych okoliczno=
ści, te nastąpiły w Kraiu Naszym skutki abominatio De=
solationis, gwałty, Rabunki, bunt poddaństwa przeciw =
własnym Panom, a przez zbuntowane Chłopstwo Jch
staraniem tyrańskie Wybicie y wycięcie oboiga =
Płci Ludzi, więcey nad sto Tysięcy, niemowlę=
tom nawet nieprzepuszczaiąc.

Domy Boskie spustoszone y z Dostatkow obra
ne, Duchowieństwo przesladowane y Męczone.

Słowy

Słowem wszędzie płacz, Ucisk, y nędza. Napełnione są
wszystkie Krolestwa y W. X. Litt. Litewskiego. Akta Manifesta
mi y opisami niezliczonych gwałtow, y to podadzą potom
ności, iako iedna cząstka złosliwych wspoł Obywatelow Na
szych przez ambicyą prerogatyw, zgorszcie Wolność y wszystkie
dostatki Kraiowe razem z własnemi Ziomkami. Aby więc
tak opaczna Myśl y Kalumnia niebyła tatych, ktorzy do
obrony Wiary Wolności, y Praw dawnych wziętey dotąd nie
składaią broni, tym publicznym ogłoszeniem oswiadczamy się
przed Naiaśnieyszemi Monarchami Europeyskiemi, iż chowaj Boże
nic nienaruszamy ani naruszyć chcemy Ichmciow Dyssydentow
w Innych Krolestwach mieszkaiących, dawnych tylko opisow
Praw Naszych trzymaiąc się; że SS. Dyssydenci Ziemkowie Pol
wewnętrzny w zniszczywszy Pokoy dotąd nieprzestaią Zazgu
Własney Oyczyzny czynić Machynacye z przeciwnym Nar
Dworow Cudzoziemskich czerpią domniemaniem; przymuszeni
iesteśmy podściwych, a w Kraiu Naszym zwykłych szu
kać do obrony środkow. To iest istne y rzetelne pos
ku Panow Dyssydentow polskich opisanie y wybu
czenie Ich wynioszy do wykonania powziętey Impre
Myśli, a oraz obstawaiących przy dawnych Prawa
Konfederatow Polskich nie wzruszony naywiększym
Przeciwnościami umysł, ad Informationem Ichmościow
nów Zagranicznych, wyrażony. Dan w Krakowie

Dan w Krakowie d. 10. Października 1769 g.

Podpisy Marszałków iako wyżey

(L.S.) Antoni Piasecki Konsyliarz Wdztwa Krakowskiego
Kazimierz Cieński Konsyliarz Xięstw Zatorsk. y Oświęc.
Antoni Łopuski, Konsyliarz Wdztwa Czerniechowskiego

Uniwersał Obwieszczaiący Elekcyą Generalnego Marszałka

Joachym Schwartzemberg z Witowic Czerny, Chorąży Xięstw Zatorskiego y Oświęcimskiego Generał Major Woysk Koronnych, Konfederacyi Prześwietnego Wdztwa Krakowskiego Marszałek.

Wszem w Obec y każdemu z osobna, a mianowicie JJOO. JWW. WW. MWW. Mościwym Panom Senatorom tak Duchownym iako y Świeckim, Ministrom, et Cuius quumq status ac praeminentiae Urzędnikom, y Dygnitarzom Woyska Koronnego obojga zaciągów, tudzież nayszlachetnieyszym, Szlachetnym Sławetnym y Prezydentom, Burmistrzom, Radcom, Ławnikom, Miastom y Pospólstwu tak Stołecznym iako y mnieyszym do Korony Polskiey należących y Wszelkiey Kondycyi Ludziom, komu otym wiedzieć przynależy, z Oświadczeniem chęci moich do wiadomości podaię.

Iż Ja tak przez JWW. Marszałków prześwietnych Wdztw Xięstw, Ziem, y Powiatów, Korony Polskiey y Prowincyi do niey należących, iako y przez Delegowanych od niektórych o tak Szacownych Braci swoich chęciach, że myśli swoie zaufa-znanni ziednoczone widocznie Rzeczy i uwidaią y tąż Oświadczonych, za poprzedzoną wraz radą y ścisłym iednomyślności ziednoczeniem, przez tychże wobrane namnieysz ile iaśniey w sobie

w Białey

w Białey pod datą 27ª Października R.^u teraźnieyszego 1769° na to u-
niony opiewał; chcąc mieć dopełnione w Obieszczeniu Obowiązki tym
nınieyszym Uniwersałem; gdy wszystkie Wodztwa, Xięstwa, Ziemie, y
Powiaty, tudzież Prowincye do Korony Polskiey Należące Wota Swe
złożone y Rządy Gnlne Marszałkowskie, przychylne J.W. Michałowi
Hieronimowi na Krasnym Gutowie y Tuchowiczu Korwinowi Kra-
sinskiemu Podkomorzemu Wodztwa Mazowieckiego Ziemi Rożans-
Rotmistrzowi Znaku Pancernego w Woysku Koronnym Konfederacyi Zie-
mi Ciechanowskiey Marszałkowi, oddać raczyły y za Generalnego Mar-
szałka Prowincyi Koronnych mieć chcą, ile przez chwalebną całego
dzieła Oyczyzny zbawiennego poczęcie. Wielkiey od Rzpltey należy na-
sze szacunek, na który y J.W. Joachym Karol z Złotego Potoku Potocki
Podczaszy W. X.^{wa} Litt. Trębowelski Sta^o Rotmistrz Znaku Pancer-
go Gnrał Leytnant Cheff Regimentu Konnego w Woysku Koronnym,
Kawaler orderu Orła Białego Wodztwa Bracławskiego Marszałek, nie-
mie widziałnym Ustkiem przyszłey dla Oyczyzny Szczęśliwości p-
znaczeniem a przez godne y do tey Funkcyi zdolne od tychże Wod-
za Generalnego Regimentarza obranie, zasłużył w tylędy Oswobodzeniu
swego, którego do tych czas przedłużenie, wydane prześladowania
Moskiewskie y przeszkody Adherentow Jchże sprawiły. Lecz gdy
teraz Boska ręka sposob podała y tak gorliwych w Religij S.^{tey} K. a n-
dy w Oziębłości ku niey nieposzlakowanych Mężow, oraz przy Pra-
Narodowych, a nie przywarze Interessu y Zysku swego, lecz miłości
Wolności, obstawaiących za pierwsze głowy Osobości pozwoliła.

Więc przychodzi mi powoduiąc się woli JWW. Marszałkow W-
iewodztw Xięstw, Ziem, y Powiatow skonfederowanych, za powszechn-

Zgodą

Zgodą Oyczyźnie nastąpioney tym Uniwersałem wszystkie stany Koronne
a Aktualnym y nieodmiennym Marszałkiem Generalnym Konfederacyi Koronney
J.W. Krasinskim a o Regimentarzu także Generalnym J.W. Potockim
obwieścić y ogłosić, w ktorym y to podaie do wiadomości; Iż Juryz-
dykcya Sądow Konfederackich swoy Kurs pod władzą J.W. Krasin-
skiego Marszałka Generalnego, zaczynać ma. w ktorey to Juryzdykcyi
ku dalszemu zapobieżeniu, wszelkie bez Prawia y abusus ac cri-
mina stanu popełnione y na zdradę Oyczyzny, oraz uszkodzenie
Wiary S. K. Rzym. Praw, swobod, y wolności, skrycie lub iawnie do-
tąd wykonane, lub przez kogo wykonywać chcące się, maiące, oraz
rebellie y machynacye w Osobach quiuscunque sit status et conditionis
dowiedzione, iakoli też y inne inkonweniencye ktore się, po rożnych miey-
scach okazuią, mianowicie wszelkie fakcye Kolor Konfederacyi biorą-
ce, y inne podstępy iasnie y iawnie dowiedzione, sądzone będą;
Przeto ostrzega się, iż o takową y tym podobną Zdradę Oyczyzny za-
pozwane y przekonane Osoby na nie przyzwoita sprawiedliwości,
rozciągnie się Kara.

Teraz tylko do Was J.OO. JWW. Senatorowie Duchowni y
Swieccy, oraz Ministrowie stanu, y starsi Bracia Nasi; mowić przy-
chodzi; Iż widzicie iuż Stan Rycerski cały pod głową wybra-
ną Generalnego Marszałka; Żądamy więc rady zle wierney y poświęc-
oney dla Oyczyzny od Was: Ktorzyście Duchem Patryotycznym
na Obronę Wiary S. K. R. y wolności tchnęli, a zobowiązkie urzę-
du swego y przysięgi nie nagwałt y uszkodzenie, oraz zdradę
Oyczyzny y wywrocenie Praw Narodowych, przez Stany spolney za-

dzie y Zgod

Zgodzie ustanowionych, Nie dozwalali. Wiemy w Osobach Swych wszy
dzie bydź y Stawać z Nami niemożeć, przestaiemy więc na Akcy
sach ktore Duch prawdziwego Patryoty okazywać będzie odwo
uczynionych. A gdy się zaś zgromadziemy na miysce Konfe
zyi wybicia się z nieszczęśliwości, na ow czas obecności Jest mi
wymowney ciosieśmy pewni. Inaczey niestawaiący y niełączący
z Nami, miasto Senatoris proditoris nomen nosibby w Osobie sa
ciy. Przeswiętne zaś W. X. Lite gdy iednym to Duchem gorliwości
przy prawowierney Wierze S. K. R. y Praw Dobrowolnie stanowio
nych z Konfederowało się, y przeciw gwałtom dzisieyszym ktore
Krwią Naszą Tyrański Nieprzyiaciel pisał powstało. Za Generalnego
Marszałka Prowincyi swoiey uprosiwszy y Obrawszy J. W. Mi
chała Jana Paca Stę Ziołowskiego, z Cnot, mądrości y Męstwa, Za
lecznego postanowiło.

To przeswiętne W. X. Lite zawsze in unione ab Jre corporatio
z Koroną Zostaiące, iako Unum Welle & nolle obowiązuiące, Dufam
iż teraz skwapliwości łączenia się per Actum unionis z Koro
ną, a tak Pluralitate Votorum z Nas Marszałkow Koronnych y
W. X. Lite z Konsyliarzami Złożoną, iedną radę y iedną siłę uczyni
udasię wspolnie cały Narod do tych czynności; przez ktore p
ze Pamięcym w Europie Porzcyom y wyczerpliwie Złamani
Traktatow Oliwskiego y Kardowickiego y Nadmiedzkiego w Osob
Adherentskich Moskwie, y przy samey Moskwy. Poydzie d
Nayjaśnieyszego Gwaranta y Sąsiedzkich Monarchow w Traktaty w
chodzących, okaże gwałtowne Ucisku y bezprawia Dziiące.
nigdy

Nigdy nieprakktykowane w Wolnym Narodzie. Zazali się na czyn nosić z wzgardą y prostytucyą Stanu Naszego przez wzięcie w Niewolą Senatorow y Posła. Przyczynili się do Deklaracyi Nayoną Porty-Obraze potomności y poda Wiekom pamiątkę, z jedney strony uciskow, z drugiey przez Nas obstawanie przy utrzymaniu Wiary S. Katolickiey Rzymskiey, y Wolności. Zapraszamy Was wspołbracia wielcy Mężowie W. X. Litt. jedna Nas Wiara, iedna Wolność, jedna Sława w rzecie iedna smierć niechay łączy. Necesse est Patriae ut navigemus, non necesse ut vivamus. Ktory to Uniwersał przy przyciśnieniu Pieczęci Konfederackiey ręką moią podpisuię. Datt w Białey Dnia 31. Pazdziernika R.u 1769.

(L. S.) Joachim etc. Czerny etc. Marszałek Konfederacyi Woiewodztwa Krakowskiego.

Dał się też tu w Warszawie widzieć rozumne Pismo pod Tytułem.

Przestroga w Miesiącu Listopadzie.

Lubo iuz dawniey często powstawał, y upadał ten odgłos, że ni: zamyślaią podnosić nową Konfederacyą, przecież nie mogąc doscignąć tego punktu pewności, a ni iakieby obiecywała Ubożeniе; Czyli przy Krolu z Parsługą? czyli przy Krolu Gwarancyi y nowych Prawach? Czyli też z Modyfikacyą tychże etc. Zgoda każdy według siebie y Przyjalności swoiey sądząc, gdy zdania swego nie widział skutku, porzucił troskliwość y pomieszał powieści z Imieniami fałszywemi. Czyli zaś w samey rzeczy było to w Projekcie, czyli tylko na probę rzucono odgłos, chcąc zebrać zdanie Pospolite. o takowym ubożeniu, widzieć niemożna, dosyć iakiej rzekło: że ta powieść iako powstała tak y upadła, zostawuiąc

tylko

tylko w Obywatelach ostrożności y miłości, azeby strzec Krolow swo-
ich y niewpaść w Sidło podobne Radomskiemu.

Gdy tedy przez czas niemały ustało gadanie o Konfederacyi tutey-
szey, aliści w przeszłą Niedzielę znowu z większym jak dawniey u-
mieniem gadać powszechnie o niey zaczęto y że się popisuią nar
u Poninskiego Kuchmistrza Koronnego, ktory tegoż Dnia dawał ob-
Posłowi Moskiewskiemu y wielu Innym tegoż Narodu Osobom
niemniey znacznych niektorych Panow, ochota przedłużona z Kollacyą
balem, tegoż Poninskiego przepowiadaią tey Konfederacyi Marszał-
kiem, ktorey ułożenie y powody, że dotąd nie są wiadome, prze-
wszyscy niewchodzący w robotę nad Konciliturami Jey bawią się.

A naprzod mowią iedni że Moskwa życząc sobie uspokoienia
z Polakami dla naprawy Interessow swoich dalszych, chce wchodzić w
zgodę, ale nie z tą Konfederacyą, ktorą deklarowała buntowniczą prze-
Narodem, tę znosiła y znosi dotąd, lecz z taką ktorą sama wystawi,
zasili oka zabosza w Sobie, bo w Stanach Rzpltey zawartą y pow-
nieyszą sobie. Obiecuie opuścić dla zachęcenia z Gwarancyi ie-
dzić Prawa dla Dyssydentow Nowo stanowione.

Obrany Marszałek wzywać będzie do łączenia się z tuteyszą na
mieysce wyznaczone inne Konfederacye po Woiewodztwach zaszłe, a kto-
by niechciały łączyć się, to za Nieprzyiacioł Oyczyzny deklarować bę-
dzie; Może że uprzeyszym Aktem swoim obiętey władzy przychyli
do Konfederacyi Barskiey, ale sztuczną rzezwą pochwali gorliwość,
nie Jey czynność. Juz naten Koniec miano pisać do Wdy Ki-
iowskiego, do Podskarbiego W. Koronne y do Gnała Wielkopolskiego
żeby tu ziechali na tę robotę, ktora ma być Innym wzorem, ale i-

że Sztuką

Szkoli co Radomska wykrocona, azeby zbałamuciwszy Go ratować y
Onemu dopomagać. Mowią że Wda Kaliski pisać się będzie
na tę Konfederacyą, dla zwabienia Grota Wielkopolskiego, wynaydą
podobno zaufanych innych dla złapania Wdy Kiiowskiego y pod
skarbiego Korony, iezeli strach y grozba nieudatni im perswazyi.

Drudzy mowią że Moskwa przez ten czas zamięszania kra
iowego poznawszy w Narodzie Naszym do Osoby Krolewskiey nie
chęć, Ułożyła zażyć tęyże passyi do Celu swego y Deklarować,
że pozwala y chce tęyże Konfederacyi tuteyszey przeciw Krolowi
y gniewem swoim uzbroić Ją y weznie zafundament niechę
ć Resultatum ostatniego Senatu Consilium, Smiałe Mowy
tak Familij Krolewskiey iako y Przyiacioł Dworskich. Da Jmię
temuż Resultatum wypowiedzenia Woyny przeciw Imperatorowy.
Takowa Konfederacya uwolni od Winy przez tę Senatu Radę włożo
ney na Xcia Repnina o gwałty Kraiowe, a winnym Jch, uczyni
Krola y Adherentow Dworskich. Ztakowey podchlebney myśli
Kraiowym rezolucyi spodziewa się, że iako na lep Idące Ptaszy
ny widzieć będzie zgromadzaiących się Polakow y wzywaią
cych Pomocy Imperatorowey za Sobą, y w tey Uprosić pozwala
iących na wszystkie Jmne od Niey podane przepisy y Projekta.
wnieść oraz Sobie za pociągnowszy tym Sposobem Polakow
do Siebie, na ten czas Turczyn dzieli Siły swoje będzie, mu
siał y odłączyć część woyska na Polakow. Kiedy zas w czasie przy
idzie się dokupować Pokoiu z Turkami, to łatwiey y bez Szkody
własney z Kraiow Polskich Kontentować Portę, iako łupem nie

przyia

Nieprzyiaciela niedotrzymuiącego Wiary tey Potencyi, ktora dla Jey ra podniosła Woynę.

Trzeci mowią: że poniewaz tak rożne Manifesta Konfedera iako też Deklaracya Turecka de dato 21.a Junij łączą do wypowiedź ney Nieprzyiazni Moskwę y iey Adherentow Polakow, tak chcąc dete minowac na cel tey nienawiści Kraiowi y Turkom widoczny Adherentow, z taiemney Umowy z Krolem taz Moskwa robi Konf deracyą przez swoich affidowanych Przyiacioł, ktorey azaż mi Ją dolega.

Do tey Konfederacyi zaproszona bydź ma Familia Krolewsk y inni Sekret widzący lub ostrzezeni. Ale ci deklarować się ni cą; Nastąpi groźba, lub sąd, iednakże referuie się zewszystkiem d Posła Rossyiskiego, wysyłanie kurierow do Peterburga, y opozn ne rezolucye czas przedłużać będą osądzenia nieposłusznych ktory to czas wzięty bydź może od tychże obwinionych d insynuowania się nieskazonym Patryotom, mowięc prawdzi Konfederatom, do obięcia rządu między niemi y przeciągni nia ich na swoią stronę.

Czwarte zdanie dalszy zasięga koniektur. Przebadaią Ci w Gabinecie czyli ministeryum Moskiewskim dwie są partye skryte ale pilnie z sobą walczące, Panina y Orłowa. Xiąże min był pierwszego kreatura, teraznieyszy Poseł drugiego, Ale że min ma w sobie więcey Mocy w Ministerium od drugiego, pr to Xże Wołkonski z ostroznością funkcyą swoią na tym mieysce sprawować musi iako dalekie do Explikacyi w potrze a maiący czułych przy sobie Strozow partyi pierwszey ~~Wyman~~ Weymarn Bibikow.

Izwolił Wołkoński Stryie na ukazania się przez ostatnią Radę Senatu na Repnina, ktorych rozeznanie wpłątać ma wyższe Osoby Gabinetu Peterburskiego; ale powierzchownie okazuie zagniewanego na to, groźi że Poseł Polski stałową skargą niebędzie przyięty, że Imperatorowa iest obrażona, że to resultatum iest wypowiedzeniem Tey Woyny.

Tym czasem Poseł Polski gotuie się wyiechać, Resultatum y Instrukcye posłane przez Kurierow są roztrząsane od Imperatorowey ktora te będzie konfrontowała z Informacyami, ktore zaraz Wołkoński w początkach posłał w iakim stanie zastał Interessa Imperatorowey y iak daley były prowadzone. Jeżeli w tym roztrząsaniu uporty winę rzetelną Repnina, Stoduie ią będzie w swoim Ministerium, a zatym upadek pierwszego Ministra wwidzie w kombinacyą interessow, a ztąd naprawy tych ktore są znami iako też y z Inemi Potencyami. Tak tedy intryga tu poczęta ma mieć Cel operacyi swoiey w Ministeryum Peterzburgskim y emulacyą dwoch Faworytow pro obiecto, ktorych odmiana ma być początkiem w Eropie spokoyności.

W Myslach w szczegulności tylu Konfederacyi po Woiewodztwach, wiedzieć Niemożna; do tych należy mieć pilno ciekawość, ktorzy w tey robocie rząd pierwszy prowadzą, mieć oraz staranie, a żeby utrzymywali je w iednomyślności co do pryncypalnych powodow w tey Oyczystey robocie Należy, y żeby przeciwni niepsuli w nich tey cnotliwey Myśli, czyli to chytrym podeyściem, czyli sromotną Korrupcyą.

Kończąc tę Przestrogę przydaię ieszcze krotki podział Partyzantow Kraiowych, dla ostrożności tych, ktorych sobie ieszcze mieysca nieobrali.

Niebieszc[illegible]

Niechcąc indyfferentnych, upatruię Czyry Partye w naszey Rzpltey w tych czasiech. Moskiewską, Krolewską, Saską, y Konfederacką albo Patryotyczną.

Krolewska dzieli się na Moskiewsko=Krolewską, chcąc aby takcya przydawała w każdym czasie mocy Tronowi. Z tąd ta dyssidencya nazwana y czyni między Krolem a narodem; Utrzymuiąc tę w boiazni o swoią Wolność, a Krolowi przekładaiąc niechęć Narodu ku niemu y zuchwałości a to dla własnych zyskow.

Druga zaś iest Krolewsko=Patryotyczna, ktora z przywiązania do Krola, łączy miłość oyczyzny; explikuie fałszywe postrachy, wymysłem fałszywey polytyki y zdradliwego podchlebstwa podięte nie uprości Krola do Narodu, przekłada sposoby łatwe ujęcia Polakow Serca y iakieby przeszkody do tego oddalać należało.

Saska także dwoista iest. Sasko Moskiewska, ktorey głowę czyni się Prymas; ta chce odmiany Tronu, ale przy mocy ustawiczney Moskiewskiey, obiecuie uspokoienie z ktorey polytykiey, wraz podaie Awantaże Moskwie z Influency w interesa Niemieckie, y z rozmaytych Dworu ligi Saskiego.

Druga Partya Sasko=Polska, ktora przeglądaiąc spokoyne panowania dla Piasta, chce Cudzoziemca, y woli przy słabym Rządzie być władniona, przez faworyta, iak przez familią mocną.

Co się tycze Partyi Konfederackiey te opisywać iest pole zbyt obszerne do Refflexiy o czym osobno Traktować chcę; wystawiaiąc Postać

134

Postać rzetelną, prawdziwego Patryoty w okolicznościach teraznieyszych tego zdarzony Obraz umnieyszy dla mnie pracy w rozciągnieniu opisaniem fałszywych, ktory łatwo przez opozycyą przywar od każdego rozeznani bydz mogą.

Z Kamienca de die 6ta 9bris donoszą, że Feldmarszałek Romanzow w podolu we 20 stoiący, teraz w tyminie znayduie się, a na zimę do Bardyczewa przenieść się ma. Piechota Rossyska z Armatami po nad Dniestrem po Wsiach lokować się będzie; Jazda zaś na Wołyniu lokowana bydź ma. Xże Prozorowski Generał we 12m w Jassach będący, niewątpliwie był prześladowany od Turkow y na 3cie utracił, gdy bowiem ku Dunaiowi udali się Turcy, ten za niemi pociągnoł, z doprapzaniem się iednak Sukkursu od Feldmarszałka z ktorym General Kaminski w killka tysięcy wysłany wszedł na Wołoszczyznę, y Przysięgę od Hospodara, oraz pierwszych Boiarow na wierność Imperatorowy odebrawszy, głębiey w kray za Xciem Prozorowskim pomaszerował mimo Benderu, gdzie zastawszy Rossyiskie Woysko, zdwuch stron rozszykowane do Attaku Benderu zostałsię tamże z większą częścią Woyska dla dobycia tey forteczy, a killkaset rozesłał na Presidium do rożnych miejsc. Co się stanie, czas pokaże, ponieważ Tatarowie coraz bardziey zbieraiąsię y wzmacniaią.

Nadeszłe ostatnią Pocztą listy iednostayne potwierdzaią z Podola, że wielkie tam choroby panuią między Woyskiem Moskiewskiem y mieszkancami rożney Kondycyi, dla czego wielu Ich umiera. Obawiaią się też aby Moskwa Forteczy Kamienieckiey Attakować y odebrać niezamyślała. Też Listy upewniaią że nadeszła w tym momencie pewna wiadomość że Moskwa w Oblęże

cie

w Obleżeniu Bender trzymaiąca, za przyściem Tureckiego Woy[ska]
mocno porażona. Zkąd musiała od stąpić y rejterować się ku Dnie-
strowi musiała.

Z Wiednia do d. 14.a 8bris w tych dniach nadeszła wia-
domość z Konstantynopola, że W. Weyzyr z pod Chocimia rewo-
wany zaraz z rozkazu Cesarskiego był uduszony; z przyczyn
Iż pieniądze na opatrzenie Magazynu wzięte sobie zachował
jako po Smierci Jego pokazało się gdy w Skarbie Jego znalezio-
no 30,600,000. Piastrow, iż przez cały czas cicho w swoim obo-
zie siedział y nic przeciw Nieprzyiacielskiemu Woysku nie czy-
nił, a ni onego choć mogł nieprzesladował, lubo pod iego Kom-
mendą będący Baszowie nieprzyiacielowi doluczać radzili. —
Wielki Tłomacz y Xże Moldawski poniewaz y Oni z W. Weyzy-
rem porozumienie mieli, głowy potracili.

Z Warszawy d. 23.o 9bris

Przed kilką dniami przybył tu Kurierem z Petersburga od Im-
peratorowy Jmci wysłany JP. Littman, z doniesieniem Dwo-
rowi tuteyszemu, że Posła z ostatniey rady Senatu akcepto-
wać niechce. Podobney resolucyi spodziewać się Każą y od
Angliy.

JP. Tresemberk Marszałek Konfederacyi Ziemi Warszawskiey
nadesłał Listy swoie do tuteyszych Jchmciów Sędziow Ziem-
skich y Grodzkich aby Sądow swoich poprzestali.

JP. Zielenski pod Nasielskiem w potyczce przeszło Półtor[a]
sta Moskwy wybił.

Z Międzyrzyca d. 17.o Currenti piszą że JP. Lasocki Marsza-
łek Konfederacyi Ziemi Czerskiey w Siełcach pogłowne wybie-
rzy, od przecho-

Przechodzących JW. Branickiego ułanow, przed nim z Litwy w Awangardzie idących, tamże był attakowany fine znoszenia Konfederatow y odebrania onym Pieniędzy, lecz gdy zaś tegoż JW. Lasockiego, poległ Terlecki Porucznik y drugi montrezor postrzelony został, tedy Ułani w rozsypkę poszli, a Konfederaci niechcąc więc ich prześladować, dobrawszy Postronnego w dalszą swoią udali się podroż.

Z pod Krakowa Confirmatur: że tamże JW. Bierzynski na kilkaset Moskwy trupem na placu położył.

Z Jarosławia de Die 14a Currentis, piszą: sprzechodzie tamecznemi stronami Woysk, tak Moskiewskich iako y Konfederackich. JW. Pułaski z Dywizyą swoią w Sanoku znayduie się, Moskwy będącą pierwszy Konfederaci w padszy do Miasta attakowali, lecz że mocno, lecz że mocno z Okien kamienicznych rażeni byli przeto kilkunaście ubiwszy Moskwy, a Swoich kilkadziesiąt utraciwszy odstąpić Impresy musieli.

Z Dukli de Die 14a 9bris donoszą: że w okolicach tamecznych Generalna znayduie się Konfederacya z 16. Marszałkami y z Trybunałem Konfederackiego, dolegd przybycia JW. Krasińskiego, Marszałka Generalnego in dies spodziewaiąc się. Do tey że Konfederacyi nadesłał JW. Esterhazy Deklaracyę Cesarza Jmci Niemieckiego upewniaiącą: iż ieżeliby Moskwa w tym miyscu Konfederacyę attakowała, tedy za daniem znać, Cesarskie Woyska Sukkursować Konfederatow będą.

Excerpt Listu ze Lwowa de Die 15. Currentis

Dziwiszą nieobyczayne postępowanie w Kraiu Naszym, niepodobna aby y do litości y do zemsty niepobudzało. Wziętych Konfederatow w areszt: iednych Tyrańsko spisami y Bagnetami

wykłoie

Wylupić kazał, drugim ręce ucinał, a przeto dzielicznie tylko Kan-
dowi podobne Morderstwa pełnił. Ale y to lubo przez się nieg-
dziwe, miało iakokolwiek Szczęście y ze przeciwnych sobie pr-
śladował. Lecz opactwo Jędrzeiowskie co mu winno? Kości
że go złupił? w Vota że ie zabrał? co naostatek Trumna
Srybrna z ktorey ciało Błogosławionego Kadłubka wyrzuciwszy
Owszem wziął z sobą. wszakże to wszystko z nim się mibiło,
ani iego Akcyom woiennym nieprzeszkadzało. Nasze wiado-
mości znowu zaczynaią być ciekawsze: gdyż prawna u...
że JX. Podczaszy Litewski był w Stambule, że Weyzyr Wiedu-
szony, że świeże Woysko liczne z nowym Weyzyrem zo D-
nay przeprawiło się, y iedne ku Benderowi, drugie ku Cho-
cimowi zmierza. Te wiadomości Sekretarz Hospodara Wo-
łoskiego z Jass umknowszy się przed zbliżaiącymi Turkami
do Kamienca przywiozł, upewniaiąc że JX. Protorow-
ski w Botuszanach leży ranny, a Podczaszy Litewski z
Nowym Weyzyrem y Woyskiem ciągnie. Woysko Mos-
kiewskie maiąc swoy Kordon rozciągniony od Łętyczowa
do Kijowa, Kwatermistrzow wysłało do rozpisania Kwa-
ter na rzeczonym Kordonie ktory iuż powrócili y Woys-
ka na swoią leżą poyść miały, ale za odebraniem ta-
kich wiadomości, ruszyć im z miejsca niekazano, ow-
szem po nadbrzeżi Dniestru lokuie się. Czas pokaże co
zima zrobi, bo lubo przeciwna rzecz zdaie się, ku zimu-
iącej się Woysku Tureckiemu, przecież przypomniawszy
sobie Turkow woynę z Piotrem Alexiewiczem to ludzie
nie

Nie pozniey była mi kraz:

136

Excerpt. Listu z Bełzkiego dⁿ 15ᵃ 9bris

Wiadomości iakie mam, donoszę: Moskwa ta co w Sokalu sta ła od Niedziel 3. za udaniem się JW. Wdy Kijowskiego do komandowa na Wołyń ruszyła, a na Dniu w czorayszym 600: oney do Krystyanpola przyszło, wypocząwszy 3. dni, powiadali że ku Warszawie ciągną. Z Listow od Granicy Tureckiey: dⁿ 4ᵃ 9bris pisanych, to constat; Z pierwszego: że Przedmieście Benderskie przez Turkow spalone, z przyczyny Iż się bronić zamyślaią; Turkow wiele tak mieszczan iako y Garnizonowych za Dunay uciec miało, przez co obrona Bendene stała się słabsza, Turcy umknęli się za Dunay y na tamtey stronie w niewielkiey liczbie stoią; bo nawet y Janczarowie usunęli się, Han Tatarski z Kauszan głębiey w kray wszedł. JW. P. Krasinski y Pułaski z swoią Partyą Konfederacką poszli za Dunay także, poniewaz im się Turcy oddalić od siebie niepozwolili; Officerowie Moskiewscy assekuruią, że Flotę małą pod Azowem, Buduią y ta na wiosnę pokaże się na Czarnym Morzu. Xżę Prozorowski w Botuszanach ranny leży, Generał Zametyn dysponowany (: gdyby Prozorowski umarł :) na objęcie pomimo komendy. Główna kwatera woyska Moskiewskiego będzie w Latyczowie. Z Drugiego. Chocim Moskwa ieszcze posiada gdzie mieszkańca separuią, na Zimę wziowszy z tuteyszych Wsi y miasteczek rozmaitego Rzemieślnika. Na radzie Wołoszczyznie aż po Dunay Turkow niemasz. Wołosza do Domow swoich popowracała y na wierność Moskwie poprzysięgła gdzie się moskwa tak iak w swym Kraiu rządzi ec.

Rządzi; żywność im iakokolwiek wystarcza. Moskwy wszystkiey
Wołoszczyznie w Chocimiu y nad Dniestrem, może się rachow
ze 24. Romanzow z Generalną swą Kommendą ruszył do Mi
kołaiowa, ma iść na Ukrayne; iedni mowią że ku Bendero
wi, inni że przeciw Tatarom, ktorzy w Moskwę wtargnęli
li. z Trzeciego. Grekowie kupcy od Jass przybywszy twierdzą
Xże Prozorowski w Botuszanach leży niebespieczny, do kto
go wysłano ztąd dwuch Felczerow, a na obięcie pominięt
mendy Grabą zametyn. Woysko Rossyiskie w Jassach y Bo
tuszanach stoy, z kąd przyszła wiadomość, iż do Bojarow
Wołoskich przyszedł Fermen od Weyzyra aby furażow iak na
więcey przysposabiali dla Woyska Tureckiego, ktore około J
zimować ma, czym mocno ztrwożeni Bojarowie, że gdy n
iędzy Imperatorowy wykonali wierności, tych co nielubią
wa przybycia spodziewać się muszą. Moskwa iak się
ci? wiedzieć niemożna, iedni mowią że ma zimować na
Wołyniu; od Międzyboża aż ku Sokalowi, inni zaś powiadaj
osobliwie z Warszawy, że wyidzie z Polski, na ktory koniec m
było iuż przysłany Ukaz tylko go taią. z Łatyczewa zaś pisz
że tam przybył d. 2a currentis Kwatermistrz Moskiewski Nazwis
Sachnowski, po Dworkach dla Officierow po zapisywał k
tery, a w Klasztorze ma stać sam Generał. Ze Bracławia
nerał Panin w Ładyszynie założył Magazyn, y Podwody
tamteyszey Okolicy z Prowiantem do Jass y pod Bender
nakazał. Ze w Ukrayne wszystkie Gumna y Siana m
kale popisywał

Pospisali; Starosty Smotryckiego y Innych Dobra na Siebie odebrali y Kontrakty nadali swoie.

Z Kamienca de d. 11a 9bris. Generał Prozorowski mocno choruiący w Botuszanach niedaleko Dniestru leży. Podobnież tu y w wsiach przyległych wiele choruiących znayduie się. Woysko Moskiewskie w przeszły poniedziałek miało bydź ruszone na zimowe Kwatery. Względem zaś Benderu iednostayne są upewnienia, Że tę Fortecę Woysko Moskiewskie trzymało w Oblężeniu, ktora iuż nachylała się do poddania, lecz za przybyciem 40tu Tatarow z Konfederatami, y tyleż Turkow y z dwuch bokow uderzeniu, toż woysko Moskiewskie przy utraceniu 6tiu swoich reyterować się ku Dniestrowi musiało.

Gazety Francuzkie, Renskie, y z Kliwy potwierdzaią: że Cesarz Turecki odebrawszy wiadomość; Iż Turcy odstąpili od Chocimia; nietylko nie zmieszał się, ale owszem Bardziey Animowany został do Kontynuowania Woyny z Moskwą, ktoremu y Pers iest ku pomocy; a ten iuż kilka Fortec nad morzem Kaspiskim miał odebrać moskwie. Tudzież y Dwory niektore Europeyskie w Sąsiedztwie z Polską będące, niebardzo się do Pokoiu nakłaniaią, ktoregoby sobie Dwor Petersburski życzył. Ale owszem zdaią się, nalegać oręzyn do Obszernieyszey Woyny. Jakoż od niemałego czasu głoszą, że Austryacy są gotowi na pomoc Polakom y znayduią się w znaczney liczbie na granicy Węgierskiey. Rzeczony Cesarz Turecki Turkom pod Chocimem będącym iako woluntaryuszom, pozwolił powrócić do Azyi Kraiu swego, a z Swoim Woyskiem w Osobie swoiey ma iść na Wiosnę. Woyska 7mu naybitnieyszego ktore zawsze ma przy

Sobie, zaraz

zaraz kazał kompletować do 40.^{ru} upewnić oraz kazał głowy Konfederacyi Polskiey iako to Krasinskiego y Potockiego, że iak deklarował Wolnosć Polską utrzymać, tak to uskuteczni, gdy idzie na Woynę w Osobie swoiey przeciw Moskwie, na Czele 700^{ru} Woyska swego; oczym aby y innych Polakow upewnili obligował.

Z RZYMU piszą de d. 28^{a} 8bris iż Wenecya zakazała Conventualibus questować, a wydany w tey mierze zakazuiący Dekret ordynowała co miesiąc raz po Kosciołach czytać, to z ma y po innych Panstwach nastąpić w krotce.

Z Warszawy d. 30^{a} 9bris

Xże Wołkonski Poseł moskiewski poprzedzaiąc Anniwersarz Koronacyi Krola Imci w Wigilię onegoż wliczney Officierow Moskiewskich assystencyi złożył Krolowi Imści powinszowanie, nazaiutrz bowiem w kompaniy z innemi Posłami Cudzoziemskiemi na Pokoiach nieznaydował się, ale owszem uczynił się słabym, chcąc dać publico do rozumienia y wierzenia, iakoby niebył w harmoniy dobrey z Krolem Imcią. Obiecuią nam też w krotce mieiący się pokazać iakąś deklaracyą od rzeczonego Posła, Imieniem Imperatorowey Imcy Pani Swoiey.

Pragną tu Xże Wołkonski y Partyzancie Moskiewscy nową uformować Konfederacyą, ktorey Marszałkami bydź maią Poniński Kuchmistrz Koronny Koronny, a Litewski Fleming Wwda Pomorski; Regimentarzem zaś Generalnym Branicki, Łowczy Koronny. Lecz oney popis nieskory poniewaz niemogą takich wynaleść miłośnikow wielu Oyczyzny, iak są sami, zwłaszcza Różny

[illegible]

Pieniędzmi Moskiewskiemi do tey miłości zachęcemi.

Dnia 21.° Czerwca byli na Obiedzie u X.ca Prymasa, Xże Posel Bo=syoli z JP. Bukhalow Sekretarzem Legacyi innemi Pierwszey=Rangi Officerami tudziesz osobliwemi Miłosnikami Oyczyzny=to iest Pozdskim wodzą Podlaskim, Jurowskim Marszałkiem nad=wor. Litwy y Pominskim Kuchmistrzem Koronnym którego poseł Moskiewski X.ciu Prymasowi rekommendował iako przyszłego=Konfederacyi Marszałka. Czyż nie piękny zaszczyt y Oyczyźnie=zasługa, że Moskal Polaka rekomenduie w Polskim kraiu Pry=masowi; JP. Kuchmistrz z serdecznością swoią dla dobra pospo=litego oswiadczaiąc się mowił: Że ten Obowiązek iako Synowi Oyczyzny miło mi przyiąć na siebie: Gdy by zaś inne Kon=federacye poiąć chwały iak zbawienne złey wyniłać skut=ki mogą, a łączyły się iednomyślnie z nami, w krotce by=wszelka pomyślność dla Narodu y Kraiu Nastąpiła. Wszak=że każdy może że taż Konfederacya na ubespieczenie Wia=ry Wolności y Praw dawnych iest przedsięwzięta. Znaydo=wali się na tymże Obiedzie Goltz. (Luter.) Sta Gwardiędski y Szeff Regimentu Pieszego, y S. Grabowski (Kalwin.) Pułkownik w=Regimencie Pieszym Buławy W. X. Ltgo. o co zapiękna Kom=pania miłośników Wiary y Oyczyzny!

Tandem trzecona Konfederacya coś nieprzychodzi do=Słucku, bo chcący tyże żądaią Pieniędzy moskiewskich do=swoich rękus których ma bydź 200 m N. y 500 m Rublow co uczyni=złotych Polskich 7.100.000:) y Asystencyi Woyska Moskiewskie=go: na

na Pieniądze odpowiada Poseł; że Sam ie rozdawać będzie wie
dział wiele y komu. a co woyska żadnego dać niechce, aż
niedziałości to przymusem Woyska Rossyiskiego, aprzeto niesł
żało sprawiedliwe y nieprzyiaiące Położenie Narody. W tym więk kon
trowersye trwaią y częste u Posła Moskiewskiego naradzania.

P. Bauer Rayca Miasta Krakowa nadjechał tu, y podał
tak Królowi Jmści, jako y Posłowi Moskiewskiemu Memorya
ły, żali się na wielkie podatki y uciążliwości na Obywa
telow Miasta Krakowa przez Drewicza nałożone, upraszai
iąc folgi y umnieyszenia Onychże.

Z Elbląga de d: 23.a 9bris piszą: że Obywatele Pruscy podali
memoryał Królowi Pruskiemu Panu swemu, iż gdy dla zamie
szania w Polszcze Kommercya Jch ustaią, a dla Woyska
Moskiewskiego bytności w Kraiu Polskim, z niego nie mogą być
iak przedtym opatrywani Zbożem, y Jnną żywnością, przeto
żądaią aby Jch Podatki do Skarbu Królewskiego należące zmnie
szone być mogły; odebrali odpowiedź; by mieli cierpliwość.
Piszą item że z dyspozycyi tegoż Króla dla Woyska iego zało
żono magazyny w Chorzelach, Tucholi, y Rywałdzie. na iakiś
Jmprezy? czas pokaże.

Z Sandomirza piszą: de d. 22. 9bris że między Sandomierzem
a Kazimirzem zaszła Potyczka Moskwy y JP. Pułaskim
młodszym. Liczba zabitych zobu stron niewiadoma, to tyl
ko pewna że rannych Moskalów 180. razem przywieziono
do Bełżyc. gdzie się kuruią. –

Dercenty

139

Drezanki nadeszła wiadomość że JK. Bierzynski pod Krolowem Urwał killkaset Moskwy Kommendy JP.a Drewicza.

Excerpt Listu z Lwowa de d. 22.a 9bris.

Bender nie odebrany, ani był jeszcze attakowany, ale iest niby w Oblężeniu. Romanzow uszył z Woyskiem do Latyczewa formuiąc linią ku Kijowowi. Panina Kommenda ma stać koło Humania i te Woyska gdzie się obrocą? czas nauczy. Piszą że maią Moskale w zimie probować szczęścia do Bendere, czy im się nieuda gdy złączą swoie siły. Prozorowski przychodzi do zdrowia; Przedniey Straży Kommendy obeymuie Generał pod Gorczamin. Jest są Pruskie wiadomości. Lecz z Węgier w momencie przybyła iedna; iż Cesarski wyszedł rozkaz, azeby Moskwa od granicy Węgierskiey o mil 3. nie znaydowała się, z czym domey Kommendę nad granicą będący posłał a tenze Kommendant do Obozu Polskiego o pułtory mili będący od Granicy Węgierskiey przysłał z oswiadczeniem Woli Cesarskiey, iż gdyby przez Moskwę Attakowani bydź mieli, za daniem sobie znać sukkursować ich nieochybnie będzie. To umyślny z Węgier w tym momencie przybyły, na piśmie przywiozł.

Z Kamienca de d. 19.o 9bris piszą że Woysko moskiewskie po większey części iuz odsunęło się od Kamienca to o mil killka, to killkanascie. General Feldmarszałek Romanzow w Latyczewie lokował się inni Generałowie y Officerowie w Latkach y czarnym Ostrowie. Piszą także że że z Turkow od Chocimia odstępnych pierwszych Wodzow y Kommendantow w Stambule na życiu ukarano przykładnie.

Excerpt Listu z Drezna de d. 1.a 9bris

Obroty Warszawskie gdy iuz mniemaią przyswoityh sposobow Exer-

mimią

Czeniema czynności Konfederacyi, wynaleźli fałszywe skryp
ta, jakoby Konfederacya Barska Imieniem całey Rzplitey
opolurowała się Porcie pozwolenia liberum Religionis ma
metanae exertitium we wszystkich Polski Prowincyach, aby
tylko Dyssydentom niepozwolić, owszem y dawnieysze ÿch
Prawa zniszczyć, a Saxonych z Polski wygnać y dobra onych
konfiskować. Te Pisma /: udaią :/ mieli znaleść pod czas od
brania Częstochowa które przekopiowane rozesłać mieli do wszys
tkich cudzoziemskich Dworow, o których y u nas publicz
nie dało się słyszeć. Lecz tu choć Dyssydenci temu niewierzą
bo Im są wiadome głow Warszawskich koncepta. Z Petersbur
ga tu do nas piszą: Iż tamtey są Wiary y mniemania że
Konstantynopol tey Zimy będzie ieszcze odebrany przez Moskwę
Tu zaś nam wierzyć każą że Cezarz y Krol Pruski y z In
nemi Cudzoziemskiemi Dworami ułożyli /: czemu Krol Fran
cuzki przez wszystkie sposoby przeciwny :/ dzisieyszego Krola Pol
skiego utrzymać na Tronie póki tylko żyć będzie, a dopie
ro po śmierci Jego osadzić Elektora Saskiego y za dziedziczne
go ogłosić. Iże ci dway Monarchowie maią wprowadzić
do Polski woyska swoie na uspokoienie Polakow, a w któ:
rym domu Kommenda niezastanie dziedzica tego, wy
niszczyć y palić będzie lecz to za baykę mamy. Elektorowa
wdowa powróciła z Berlina, która iak tu głoszą, iechać

miała

Miasa, lub dla dopomnienia się, skutkiem Konwencyi dawney y da-
ney deklaracyi w przytomności teyże Elektorowy Niboszczykowi
Elektorowi, Oycu Dzisieyszego, względem Tronu Polskiego, lub
dla wyrozumienia przyczyn y okoliczności temu przeciwnych,
Przyiechał tu iescze in junio Sułkowski Chmielowski, Konfede-
racyi Konsyliarz y Lomindei wwdzic Poznań. którzy pobyt bawili poli
Xże Antoni Sułkowski; y za pomocą Brühlow wymogli że do ...
tutkiego daś Konfederacyi Nro 15. a przewyższawszy ...mentu przyby-
łego Xcia Sułkowskiego, nadrobili z iego Adiutantem Maiorem
szubalskim, y Sekretarzem Xcia Francuzem nazwiskiem Bros. że
ten zabrawszy Papiery Pana swego do Konfederacyi ucieknie;
to zrobiwszy z Brühlem z Drezna wyiechali o mil. 14. od Drezna
do Fortem pod tytułem napolowanie; Zkąd rzeczony Sło War-
szawski przystawił temuż Sekretarzowi Konie do Drezna dla
łatwieyszey ucieczki; ta się udała w kompanij Lominskiego y
Chmielowskiego (: którzy o 3. Mile na tegoż Francuza czekali:)
gdyż pomyślnie z Papierami Zdradę przeciw Konfederacyi y
Domowi Saskiemu z Moskwą A Xciem Sułkowskim ułożoną, zawieraiącemi u Konfederacyi Wielkopolskiey stanęli; kto-
ra zaraz (: iako powrocony iuż tenże Francuz powiedział:) posła-
ła do Leszna y na 500. Ludzi gotowego modenunku, tudzież
Broń, Prochy, Kule, Konie y co było Pieniędzy (: co wszystko
ma wynosić na 600 Złotych:) zabrała. Atu postrzegszy Xże Suł-
kowski dociekszoną Zdradę prosił o wzięcie do Areszta Szubalskiego iako y

Jako y Bros, Szubalski wzięty, ale Bros dla Posła Francuzkiego
od niego protegowany, niezybamy. Jednakże dwor tutejszy lubo
sprawę rozsądzić między Szubalskim (do ktorey y Brühlee Sta-
Warszawskiego Sułkowski pozwał) y Zięciem kazał, wyiecha
od mnie z Drezna, Xiążęcia Sułkowskiego Obligował ktory prosił
o inducias czasu do zakończenia sprawy, co przy Instancyi
Posła Moskiewskiego otrzymał.

Excerpt Listu z Drezna d. 7a 9bris

Elektorowa wdowa pokilkadniowey w Berlinie zabawie szczęśliwie
tu powrociła, na zawdzięczenie Jey wizyty Krol Pruski deklarował zje-
chać do Drezna pro d. 18a presenti a z tąd pokilku dniach wyiedzie
do Wiednia, z Paryża Nas uwiadomiaią że poniewaź wykrzy-
żony iest iuż Grabowy Marszałek Krasinski tedy maią bydź ty-
ze Konfederacyi posłane, znaczne Summy z tamtąd, y Domy
maią iechać Krolewicowie y Karol, y Xawery, ale pewnmey Kan-
Xże Sułkowski Antoni po wytoczoney do Regencyi tuteyszey
Sprawie, tak miał odkryte swoie zdradliwe Intencye przeciw
Konfederacyi y tuteyszemu Dworowi, że pociągał do tego obe-
ra Saskiego, iż mu z pokoiow swoich przez Officera odeyść ka-
zał, Lecz gdy ten zgniewem zapalony odeyść z nich niechciał, po-
słany ieden doniego Kawaler bez ogrodki Onemu powiedział, iże
zeli chce uniknąć Konfuzyi: tedy zaraz z Pokoiow wyniesie się
Dobrowolnie, iakoż poszedł. A gdy nazaiutrz prosił przez Salme-
Pierwszego Ministra o audyencyą Elektora, odebrał przez tego
elektora Ministra, odpowiedź: Iż gdy wierny iako nam Krol
Dzie Uczynił

Uczynił krzywdę, dla tego życzemy barzo y obliguiemy Go aby z Pań-
stwa iak naypręczey odiechał, na to od Xcia Sułkowskiego podane by-
ły skrypta, aby przez ten tylko czas poki sprawy z Maiorem Szubalskim
nieskonczy mogł bawić, lecz y tego niewskurał, musiał tedy
na 3. dzień odjechać iak słychać do Berlina y Krolewca a z tamtąd
do Warszawy. Zonę tu zostawił bo słaba była, do piero we
4. dni potym wyiechała do Leszna. Xże Sułkowski miał wyzywać
Xcia Warszawskiego Na poiedynek, Bruhlow bowiem była sztuka
w wykradzeniu Sułkowskiego Papierow, ktore były takie iz na wielki
przed poczciwemi Ludźmi go zabiiaią. Szubalskiego
Dwor wziął w swoią protekcyą y ieden adwocat w służbie Elektorskiey
zostaiący że ważył się z strony Sułkowskiego stawać
swoią utracił służbę. Wysadzono 3. Deputatow na osądzenie tey
sprawy, decisionem conclusivam sobie Elektor zostawił, y Szubalski
po sztuce ma bydz wolnym. Xiąze nim wyiechał musiał
dać cautyi na tę sprawę 2^{w} Talarow, to się aż Brylanty w zastaw
do Zydow idący pokazały.

Gazety Cudzoziemskie donoszą że Krol Pruski Aktualnie iest
w Wiedniu, dokąd y Elektorowa Saska wdowa pospieszyła. Że
Cysarz Chrzescianski z Krolem Pruskim zapewnie medyatorami
w Polszcze będą, z ktoremi ma mieć Dwor Rossyiski Sekretne Intelligencye.
Że Krol Francuzki zawarł Alians między Anglią
y Hollandyą barzo obojętny y to względem Commercium na
morzu.

Z Warszawy d. 1. Abrla
Kommissya Rzpltey Skarbu Koronnego dla upadłych z okoliczności zamie-

Zamieszania teraznieyszego dochodow, a maiąc inne niedbi
expensa, dla niedostatku mieniędzy na wypłacenie temuzgo
Regimentowi swemu Skarbowemu Pontymierow, ktoz 28 abs
towac zaczęła, y za dezertuiącemi nawet w pogon wysyłac
zakazała.

Uczone Pismo w tych dniach tu się pokazało pod Tyt
tem.

Reflexye nad Skryptami in Publicum wyszłemi

Wyznac to należy iz sposob wydawania in publicum skry
ptow, iest szczegulney potrzeby, w Panstwach zaś wolno
ścią zaszczyconych dawny. Jest to rzecz zdatna Kraiowi: jest
sposobem uczeniszy mniey umieiętnego ale ciekawego Naucz
Dwie są iednak kondycie koniecznie Obom potrzebne. Pisz
cy pismo iakie czyli nim chcący uczyc, ma się starac a
prawdę pisał y w tym niedał się poszlakowac, aby Praw
zaś piszący, maią pisac bez wytykania winowayącego Imi
nia, y ganic postępki a niewymawiac kto postępuiący
Pismo każde ma wyrzucac ile możności zaciętości Piora, sp
sobem mądrego Kaznodzieiy, ktory nieszkalowaniem lub p
kliwanem, ale dowodzeniem y łagodnością naucza grz
nikow. Czytel zaś łaskawy biorący postac na się uczznia
mieli weźmie w ręce Pismo, ma w przod sobie ułożyć to m
sięwziecie, iz niedla tego będzie to czytał, aby wedle Jego żąda
nia pisane było, dic nobis placentia & audiemus; ale nie
z Skromnością wybaczy ieżeli w Opisie swoy wizerunek zn

w Zwier

wzwierciedle obaczy: Niech niewprzod zaczyna gani do Polski go
do konca nie przeczyta; Niech mu in publico niezadaie fałszu
do poki mu tegoz wprzod usiebie niewyprobuie, a potakiem=
wyprobowaniu, niech pioro w zięłe wziowszy i wszystky sam w
xięgi niespuszczaiąc się na słowne drugich Allegacye, wszystky samy
y zarzut zdowodow formuie. Ciągumu słusznie y dowodnie=
gani Hystoryografa, należy wprzod tey Nauki gruntownie się
nauczyć, a nienależy iedney sciencyi z drugą mięszać. Wszak
arytmetyk Astronomicznych rachunkow niedoydzie. Wszak czy=
taiący historyę ludu Bozego, niemoze zteÿ wiadomosci o krol=
kach Panstw wszystkich decydować. Czytaiący Prawa Polskie, po
dobno z ich samych czytania o Prawach Panstw innych y ich
rozmiey y słusznosci pisać dokładnie niepotrafi: zdaci się, iż=
iest roznica umieć gadać za Prawem a umieć dowodzić ia=
kie Prawa są lepsze y składniejsze. Niezliczone podobne przy=
kłady dowodzą iż wprzod Nauczaiącym się, niż uczącym=
kogo bydz każdemu w szczegulnosci należy. Dobrze Gracyanus
napisał. Nemo recte Monitoris personam suscipit, nisi qui=
suis Actibus errata condemnata, a morem innocentiae con=
versatione Demonstrat. Pełno iest od czasu rozruchow, skryp=
tow i naywięcey pod imieniem przestrzezenia lub domniemania
wspołbraci nauczać chcących, a wiele z nich, nikczemnosci racy=
cynacyi, zaiadłoscią piora posilać chciały.

Ten sposob y piszącemu y Narodowi zgoda pomnaża Niesła=
wy: Lekku zdaie się grunt: Z obiadow, zwizyt, lub innych kolorow

rzeczy

rzeczy argumenta zakładać. w Publicznych materyach powinnyby-
nie przyiazni czyli związki, mieysca mieć niepowinny. w
Wolnym Narodzie, [;] ile w rowności Urodzenia. [/] zdatny do
radzenia niech oyczyznie byle dobrze radzi. Niewyznaczyła
wszechmocna opatrzność iednego Miasta lub domu, ktoby
żeby samych Obrońcow Oyczyzny na Swiat wydawały,
każdy bydź może byle szczerze żądał Oyczyznie użytecz-
nym...

Były Pisma ktore chciały dowodzić Prawami Polskiemi
iaki porządek rzez opisały to w formowaniu, to w postę-
powaniu, to w kończeniu dzieła Konfederacyi: y te wszyst-
kie próżną zabawiały się robotą. Wiemy bowiem iż Prawa
Polskie żadnego nieprzepisały sposobu Konfederacyom,
więcey powiem iż żadna Konfederacya, zupełnie drugiey
wzorem nieszła. Przodkowie nasi zażywali tey, iako le-
karstwa, ktorym przesadziwszy, smierć się niezdrowie przybli-
ża, słowem mowiąc: moc, czyli okoliczności, mocy przydaią-
ce lub wymuiące stanowiły y kończyły rzeczy.

Drugie Pisma: Konjekturami napowietrzu formowanymi,
Systemata Zagranicznych Dworow układały. Gabinety sobie
nay przyiaznieysze w pismach wydawanych wadziły,
Inne niby donosiły Traktaty ku poparciu Nas pogrzebionych
między Potentatami zawarte, o ktorych C. Monarchowie ani
myślili. Zgoda każdy piszący chęci swoiey dogadzaiąc, rze-
czy nakręcał.

Wolna

143

Wolno tedy kazdemu do pisania; byle nieszczerbiąc cudzey Sławy
droga, rownie zostawiona wolnośc bydz ma; dochodzenia, czy
to co piszą; iest prawda.

Kazdy przyzna iż opłakanego nad dzisieyszy stanu
Oyczyzny widzić ciężko, chyba ten nieuznaie, ktory dziś wię-
cey niż kiedy miał, nazbierał; lub żąda aby co rzekł cu-
dzey Włości dłuzey mogł bydz Panem.

Każda Kondycya Ludzi uciązona teraz iest. Gospodarz
Rolnik, w posrod roboczego czasu, iezeli niezupełną stratę
to przynaymniey ma odrywkę. Handluiący ani się odwa-
za puścić z Towarem w podroz, w boiazni utraty iesli nie
całego Towaru to przynaymniey Koni, albo innych niekorzem-
ney pod grozbą zamiany. Rzemieślnik, niemaiąc po-
pu na swoy towar, bo go Przekupni nieodkupuie nie mogą-
cy dziś handlować, nima sposobu wyzywienia się nazwy-
czaiąnym bedąc żywić się pracą rąk swoich. Gdy rze-
mieslnik nima zarobku, tedy nikupuie na targu te-
go zboza, ktoreby Chłop mogł ieszcze znaleść z zachowa-
nego dawniey, y tak Chłop opłacać maiący Podatki dziś
doblowane ieszcze Anticipative, Sam nima sposobu na
bycie Biedy. Mowic zaś można że co lepszy Rzemieś-
lnik szukaiąc bespieczenstwa porzucił dom y wszystko ci-
mię wyżey swą spokoyność poszedł za granicę. Z maiąt-
ku Chłopow formuią się Intraty Panow bądź to w nazwis-
kach Czyn

Czynszow, Poborow, bądź to w propinacyach czyli Akcydach, lecz gdy Chłop niema to ani czynsz zapłaci, ani przysposobi intratę pro=pinacyiną. Duchowni zaś że Dobra Patrymonium Ekclesiae, oprocz dzyzlich dosyć Poborow y powinności niosą ciężar Sub=sidij charitativi.

Jnne Urzędstwa to wymordowaniem Poddanych nieludz=kim, to wybraniem w Niewolą, dziś nad tym się zabawiaią, kto=ra z tych dwoch dla nich cięższa Klęska? Drugie Urzędstwa=mniemią, iż cięższey niedoli niemasz, iako dostawiać a często dar=mo, w same bezdroże furaże y Prowianty zostatnią często=kroć dobytkow utratą. Trzecie urzędstwa Słodszą tych liczą od swoiey kondycyą mowiąc: iż odniosszy furaż y Prowiant choćby nieco z dobytkiem utraconym, nabędzie sobie przynay=mniey bespieczenstwo całoroczne, gdy w drugich mieysach to wszystko co w Urodzaiach od lat kilku mogł nazbierać za=wiosszy płacić musze oprocz tego duplikowany y to Anticipati=ve podatek, ma prawo ow Chłopek pretendowania być zabe=spieczonym na dwa lata, ale mimo to wszystko; niszczem=ne owe Jadło dzielić z Zołnierzem, dziś narodowym, iutro za=granicznym, nieznaiąc roznicy czy to obcy, czy to ten na=ktorego Chłopek się składa. Atże iedni za drugiemi czyli przed drugiemi chodzą, iest naturalną konsequencyą że gdzie są iedni, rychło poznali drudzy, być muszą. Tych=żywić, tym, odwozić, tym stozami, innym przewodnikami być muszą poddani. Dziś ten wziął gwałtem za przewod=nika, Jutro ze

Jutro Jmć tam nadfredozy mozrzą się zato y Karzą, doczego nie dola y moc przynagliła, a czasem znędznione onemu bierze zato życie. Ktorych tedy Wodstwo gorsza niedola, niewiem, to jsto tązrzeczy czyli iuz dosyć przyczyn do myślenia o ratunku, Albo czyli ieszcze dać czas rownej niedoli, y czyli można supponować: że ten sposob woiowania dziś Polskiego możliwy zmieszczy a nas ubłogosławi; Alboż przynaymniey czym Perspektywę iaką donaszego szczęścia.

Jeden zciekawych, liczby Woyska Nowego Zaciągu, do dosyć wielkiey przywodzić chciał, a to w ten sposob: w Rachunkach na Seymach produkowanych z podatkow Publicznych kładziono zawsze 7 milionow złotych na 12^{m} Woyska Polskiego dziś są induplo brane podatki, przeto 36^{m} bydz powinno. Subsidia Charitativa wymyslone nadobra Duchowne 2^{m} ludzi niech sustentuią. Przydać dotego należy daiące się wyprawy, alias Pachołka z Koniem modernnele y Subrocznią Anticipatywe zapłatę; to wyniesie Summę na zapłacenie naymniey 6^{m} Przyłożywszy do tego Podatki młynowego, ktoto wego y spinego wynieść powinny kwotę dostarczaiącą do utrzymania 50^{m} Ogołem Woyska, ile na rekrutowanie expensy nie masz bo Possesor przystawia Chłopa z modernunkiem y lomunquim, a płaca ustanowiona Woyska dla tego aby Żołnierz żył zgrosza, teraz zaś tegoż Żołnierza /: na ktorego Żywność płaci Chłop duplikowane y nowe Podatki :/ ieszcze żywić musi. Czyli

Czyli aktualnie iest Liczba 50.ma y iakowego Woyska, niech Czyt-
nik iżeli ciekawy dochodzi, dokładniey to Naucza Skrypt p[od]
Tytułem List Żony do Męża Senatora za Granicą będącego.
Ja wracam się do tego Argumentu: Czyli iuż iest czas do[by]-
nia przedsię Srodkow ratowania Oyczyzny. A bardziey czy to
sposob którego się dziś chwycono (: represaliów,) iest dostateczny, lub
nie, a iżeli nie; przeto czyli należy y iak radzić?
Między radzącymi aby rzeczy były in Eo quo sunt statu, są
dla wielu (: ostrzegam iż niemowię aby dla wszystkich:) pobudki
prywatne a Oyczyznie przeto szkodliwe. Wielka część dziś w[ię]-
cey maią, niżeli mieli, a ieszcze więcey mieć chcą. Adminis[tra]-
torowie y Podstarościowie profituią; niewszy by przeto chcieli Kor[on]-
a. Są y Ci którzy się teraz widzą bydź potrzebnieyszemi Ma[g]-
nieyszym, a przeto gdy są szanowani dziś choć tego niewsz[ys]-
cy godni; chcą by ich ieszcze dłużey szanowano. Inni pragn[ą]
choć turpido rerum statu Wsi nieruszono. Drudzy niechcą Try-
nałow, Ziemstw, y Grodow, by niebyli karani. A coż mowić o
tych, którzy niechcą by ich o długi pozywano, tym Jurysdy[k]-
cye przynaglaiące do oddania długow, lub cudzey rzeczy, n[ie]
iest miła. Ci nie żądaią ustania Zawieruchy, owszem na[rze]-
kaią, iż na mnożenie Jurysdykcyi iest Kollizyą onych; lepi[ey]
przed tym było, kiedy to dylacyami, to Suspensami, Kommisy[a]-
mi, remissami, prorogacyami, to non sub spe inscriptioni, r[ej]-
stro, etc. Dekretu nakazania oddania, y za 10 lat niebyło, a
rachować należało drugie 10. niżeli Dekret do exekucyi dosz[edł]
a teraz lepiey ieszcze że Jurysdykcye milczą. Można przydać y to

że w

że niektorzy życzyli by Sobie przystać nato aby niewoiowa, gdyby
przestaiąc Woiownictwa, przestawali mieć Jmię, y Obowiązki Dłużni:
ka. Te prywaty są powodem spekulacyi mniey wyższey. Są zdania: że
Kray nasz może czekać Ewentow Woyny gdyby 10letniey, y mo
wią: Czemuż Saxonja; Czechy, a mogły zniesć osmletnią Woy
nę. Na to daie się odpowiedź: bo tam Kray porządnieyszy, a
nawet Woyny sposob nietaki iak u nas. Chłop wprawdzie
w Saxonij dał Kontrybucyą, ale Mu Prowiant do Magazy-
nu zawieziony zapłacono, handel miał małą przeszkodę, Konie
niewyprzęgano Furmanom, przeto Rzemieślnik miał swoy
odbyt, a Rolnik przedawał zboże na Targu. Jnną pomniam
rozmią Woyny od Naszey Zawieruchy. Ja mowię iż woiuiąc bez
Magazynow, Siebie głodziemy, a niedaiąc odpoczynku do zasie
wania y Zbierania, nie iesteśmy w stanie wytrzymać y Rolnik.
Mowią chcący dłuższey Kraiu ruiny, że gdy Porta zyszcze
Prowincye na Moskwie to nam Smoleńsk y Kijow odda pro
satisfactionem za Kamieniec y część Bracławskiego Wdztwa:
ktore odbierze wedle Granic iakie były przed Traktatem Kar
łowickiem. Przeto za te Dzisieysze ruiny w rekompensę
mieć to będziemy. Na to tak odpowiadam: Jż naprzod
widziemy że to prawie niepodobne do ziszczenia. Woysko bo
wiem Moskiewskie teraz zwycięzkie iest, a turecki Szablą
iedną nadstawia niedołęstwa, in Arte bellandi, gdy mos-
kale byli rowni przedtym niecwiczem, Moc Ottomańska
przewyższała
cie

przewyższała Rossyskę, lecz inny teraz woiowania sposob. Do tego z
mierz Turcki bałamuctwem Alkoranowym i innemi powierzchow
nemi zabobonami zaslepiony subordynacyi nie zna, a Moskal slepy
posłuszeństwem wytrzymuie Attaki. Turczyn gdy w pierwszym impe
swego zaiuszenia czego nie dokaże, w trwodze się pomnaża, a mniej
zuchwałości nabiera.

Minąć niemożna zyskow ostatniey Kompanij w opanowaniu
przez Moskwę Państwa Multańskiego ktory koniec Turkom zabra
sposob dostarczania Woysku Prowiantow, a Moskwie nad Dun
iem rozpatrzyć się pozwoliwszy nie tylko Ich w stanie Prowi
tow umieścił, ale Brzeg zrownaiącego się Cesminom Moskiem
redutę naymocnieyszą między Woyskami ulokował. Ale roz
tu mowić o poruszeniu montenegrytow, ktorych do 24^{m} liczą,
gą, y tych Officerowie Moskiewscy exercytuią. Siła to przytym p
nieszy narodow w Grecyi wszystkich Schyzmatykow, skoro stan
tam Flota Moskiewska, ktora przez cały Ocean przeszkody m
miała. Albo y Albończykowie iako Schyzmatycy za przybyc
Floty Moskiewskiey do niey dążącey, nie wystawią 20ro tego w
ska ktore iedynie nękało Woyska Cesarskie. Wszakże Georg
nie z Generałem Totleben iuz fortecę iedną Turkom wzięli, a drug
Dobywaią. Ipersy Dziś bitnieysi przyczyniaią załatu Turkom
a tey całey Dywizyi Turcy tego lata nie mieli, wszak prawda.

Nakoniec Kostka Woyny niepewna, y czyliż my tey cze
-kać mamy? Daymy że Turczyn ponęka Moskwę, ktoż
przymusi, aby nam nadgrodził nasze ruiny? Owszem mo
ioczę założą pretensye Francuz y Turczyn za dawane Konfede
tom Pien

Pieniądze y Inne subsydia. Na to chcący Służey biedy mowią.

Alboż Drugie Potencye pozwolą aby Turka Moskwa ponękała, y my w tey biedzie byli? Francya, Szwecya, a może y Cesarz Chrześciański pomoże Turczynowi, y dopiero na Moskwę będzie źle, a zatym Polska to wszystko odzyska. Francya chce aby Szwecya to co straciła po Śmierci Karola XII.° odzyskała y w połnocy emulowała z Moskwą. Odpowiadam na to: Francya odległością Kraiu, nie iest w Stanie. szkodzić Moskwie, ani Nam pomoc uczynić. Żaden bowiem Monarcha drugiego tak niekocha, aby o siebie miał zapomnieć.

Francya Subtelniey nad Innych rzeczy robi, ktokolwiek Historyą czytał musi wyznać: Jako Francyą chcąc przyłączyć Lotaryngią do Państwa swego wrzuciła kostkę między Potęgi Europeyskie. Oyca Żony wystawiła za Kandydata na Tron Polski po Auguście II. walcząc tego ktory iuż raz był obranym y koronowanym nic niewspominaiąc o Intencyi Swojey obięcia Lotaryngij. Pisma wszystkie ktore wychodziły tchnęły Imieniem zaszczytu utrzymania Wolności Narodu Polskiego, y w tym sensie Traktat przez JP.a Ożarowskiego był podpisany między Stanisławowem Polskim, a Ludwikiem Francuskim Krolami. Iktożby takiey wierzyć niemiał Negocyacyi, utwierdzoney powagą Jeściąestwa. Listy Ministra Francuskiego Kardynała de Fleury y margrabi de Monti, nieodstąpić od utrzymania Stanisława na Tronie Polskim upewniały, Dwor

Dwor Hiszpanski y inne tegoż były Zprzymierzenia. Ale mimo wia-
domości tegoż Dworu, taiemnie w Wiedniu d. 3. 8bry 1735. podpis-
na Ugoda, ktora Lotaryngią Koronie Francuzkiey upewniała.
Te przedugodne Punkta były poprzednikami Generalnego Pokoju 1738
w Wiedniu 18 9bri zawartego. Kto wie czy teraz Intencya o-
ięcia Wyspy Korsyki dla pomnożenia handlu Francuzkiego
Srodze wygodney, niepoddaia myśli Proiektu dla zaprząt-
nienia całey Europy Woyną Większą niby Importancyi i
w Polszcze wzniecić Kłotnie, pomożyć Burzyna z Moskwą
a gdy Korsyka obiętą niech się dzieie co chce, porzucić rze-
czy In statu quo.

Co do Szwecyi. Aby ta mogła emulować w połnocy z
Moskwą, w ziecie[?] Jey odebrane po Klęsce Karola XII. Kraie
nie tak to łatwo poiąć można kto czytał historyą, bo Inne
Dwory na to niepozwolą, ktore z tey Klęski profitowały: iako
to Dom Hannowerski w Anglij panuiący, maiący sobie przez
Traktat Sztokolmski 1719. upewnione Xstwa Bremenskie y
Ferdenskie, z Miastem Stade; Dom Brandeburski osiad-
iący połowę Pomeranij; a y Krol Duński dziedziczący Xstwo
Slezwik Traktatem 1720 ustąpione od Szwecyi y dopiero pr-
zych dwoch Traktatach Neystatski Posessye na Szwedach
pozyskane moskwie Utwierdził. Jako że dziś te tak poz-
zne w połnocy Potęgi maią dozwolić napostanie tey Pote-
cyi, na

Potrzeji na ktorey nywnach Same powstały. Widziemy naleonde iako Szwecya Sama w Uszczuplonych mieco Granicach, Szacuie więcey Pokoy mieoleniczone niosący zysku, nizeli slepym Hazardem w procieltowaną udać się Woynę, y Seym Wdozory namiczym kończy. Adotego mowią politycy iz na związek Domu Burbonskiego, związek Anglij, Danij, Prusaka, z moskwą iest potrzebny y ku wydołaniu tamtey Potędze radzi widzieć moskwę w tym Stanie, Aby była sposobną dopomodz Anglij, Holandyj, lub Innym, gdyby co od przeważaiącego, związku Domu Burbonskiego nyleari być mieli.

Cesarz tez Przymysli pamiętny o Serbij, Wołochach, Austryackich, Belgradzie, niema przyczyny żądać aby był mocny ten Jego Sąsiad.

To wszystko się napisało ku dowiedzeniu tey Prawdy, że czas iest wielki radzić o Oyczyźnie nieczekaiąc skutku Woyny, ani się spuszczaiąc na Woiownictwo Nasze, Jezeli czynimo to się zdaniu przeciwia, niech in Contrarium odpisze, a widzi że się nie, ku niczyiey urazie, lecz publiczney Nauce pisało, w Sposob iakim należy radzić co w Następuiącym będzie Korzystniejsze, iezeli zdawać się będzie Asensu, aby dowody dzielniejszy teraz /: nieczekaiąc skutku Woiownikow :/ przystępować.

Ze Szrenska d. 28.ᵒ Elapsi Donoszą że Konfederaci pod Kommendam, Kadłubowskiego, Sawy, y Antonowicza, idąc po mimo Mławy, napadli na 500 moskwy Kommendy Pułkownika Czartoryskie

Czartoryskiego we Wsi Zgrzebiskach, tam Konfederacii podzieliw-
szy się na Zasadzki 50 tylko ochotnika wysłali na Dotarczkę y
wywabienie moskwy za Sobą, ktora tym ochotniey do go-
nitwy y znoszenia Konfederatow pospieszała się, im szczuple
ich widziała siły, dla czego szybko pędziła za ochotnikiem
krzycząc; Koli, rzy cię: lecz w zasadzki Konfederackie wpadszy
nie mieli więcey czasu krzyczeć bo Konfederacii zrożnych stron
moskalow obtoczywszy ledwie niewszystkich wyrznęli, gdyż
tylko 20 żywcem uciekło, z tey przyczyny Kommendancii Mo-
skiewscy rozgniewani, umyślili uczynić zemstę, jakoż narą-
dziwszy się dway Pułkownicy Xże Galliczyn y Czartorys-
ki, ciągnowszy z Błonia, Sochaczewa, y Łomian we 2600 -
Moskwy, pospieszyli za temiż Konfederatami; Lecz Ci to prze-
czuwaiąc, z Innemi Dywizyami złączyli się, y tego Attaku
ochotnie oczekiwaią.

Z Krakowa. O Konfederacyi Inney te tylko mamy
Wiadomości że pod Białą na granicy Śląskiey znay-
duią się, ktorey Podjazd z kilku set Koni Wozomy, Pod-
słuchy moskiewskie około Krakowa y Zarosty zabrawszy
wpadł na Przedmieście y tam 140 moskwy ubiwszy, bez
straty żadney z Swoich, wpadł do Miasta na Odwach, ale zostaw-
szy go w gotowości, a będąc razem, przez zasadzoną z kamienic strzel-
bien Moskwę ubiwszy tam Moskwy 40. a swoich straciwszy 60 -
rejterować się musiał ku Wieliczce

Excerpty

148

Excerpt Listu z Lwowa de d. 29. 9bris

Turcy nieustaią w swey impreziè, gdyż y w tym nadzwyczay=nym u nich Woiowania czasie, przesladuią Moskwę, zniosli całą Dywizyą, X:cia Prozorowskiego, Opowiadacz tey Klęski Pułkownik Brynk w Awangardzie Prozorowskiego chodzący potwierdza. Generał Podgoryczanin do Bohorestku maszeruiący wstrzymał swoy Marsz owszem pod sam Chocim cofnoł się, Generał Romanzow informowany o tym lubo ruszył do Latyczowa, iednak Twoy sła wego posłał y w przeszłą Sobotę przeprawic się za Dniestr kazał. Patrole Moskiewskie uwiiaiące się powodoszczytnie przeieli Listy Wołoskich Boiarow do Weyzyra, w ktorych oznaymowali Weyzyrowi, o rozlokowaney Moskwie na Zimę, na ktorą można teraz uderzyć, Poznali przeto Moskale iako im oprzyia Wołosza, a raczey iak oni iuż przypodobali się Wołoszy. Dla czego y w zimie spokoynosci niespodziewaiąc się muszą się mieć na Ostrożnosci. W Przemyslu na Moskwę tam= będącą napadli Konfederaci we 30 Koni ale utraciwszy swoich 12. a ubiwszy Moskwy 40. cofneli się w gory, przeto że stan obawowa 200. Moskwy na zmocnienie Garnizonu Przemyskiego.

Od Granic Wołoskich nadeszła do Warszawy sztafeta, że Moskwa od Dunaiu nietylko aż za Jassy odporowana, ale nawet wielką od Turkow poniosła Klęskę.

z Konstant

Z Konstantynopola d. 10.a 9bris donoszą: Jz z wyroku Wo. Soltana zebrany był Dywan, z ktorego na uśmierzenie wszelkich napotym bun-tow, wyszła od Muftego Deklaracya albo raczey solenny Dekret. a poniewasz Woyna teraznieysza iest prawidłem czyli ubespieczeniem Machometanskiey Wiary, oraz dla dobrych Przyiacioł garnących się Polakow obroną y twierdzą: Więc przestrzega wszelkich Musulmanow, tak byłych pod Chocimem, iako y wszystkich mających począwszy od Wo. Weyzyra aż do ostatniego Gemeyna aby pod przekleństwem całego Pokolenia y utratą Głowy, żaden z nich o pokoiu z Moskwą mowić nieważył się, owszem tych Obmierzłych Bogu y Ludziom, kudziesz machometowi, psow nieludzkich szablą prześladował, y onych starał się gubić. Ktory Dekret nie tylko po całym Woysku, ale y po wszystkich Państwach Tureckich przez Mołnow przy Trąbach ogłoszony. A to dla tego uczynił Soltan iak donoszą, Aby wszystkim zapobiegł fakcyom, ktore by Moskwa zażywać mogła, osobliwie uymuiąc Łakomych Turekich Baszow y Kommendantow pieniędzmi.

Excerpt Listu Oyca S. Klemensa XIIII.go do Krola Francuzkiego Ludwika XV. in Julio pisanego. etc.

Co się tycze Jezuitow, to nie mogę ani nagamiać, dopieroż Kassować institutum pochwalonego y potwierdzonego przez 19u moich Predecessorow, tym bardziey niemam mocy to czynić, gdy toż Autentycznie umocnione iest, przez S. Concilium Trydentskie, zwłaszcza gdy Concilia według maxim y nauki Francuzkiey, są większy niż Papież. Jeżeli się

etc.

Jezeli się podobać będzie zgromadzić Concilium powszechne, na ktorym sprawa ta według sprawiedliwości roztrząsniona będzie, słuchaiąc iednak obrony Jezuitow, gdyż nietylko tym, ale y innym Zakonom powinienem y Sprawiedliwości y Protekcyi; Tym bardziey gdy Cesarz, Krol Sardynski y Krol Pruski mogą domnie za Niemi. Nieprzyzwoita więc rzecz iest Kassowaniem Zakonu Jezuytow kontentować iedne Korony, by drugie przeto obrażać.

Niejestem tez Dziedzicem, tylko Administratorem tego Dziedzictwa S. Stolicy; Więc niemogę ani ustąpic Hrabstwa Avenionskiego y Xięstwa Benewentanskiego y to wszystko cobym temu przeciwnie uczynił, nietylko niebyłoby ważne, ale owszem od moych następcow reklamowane.

Naostatek mocy ustąpię, y mocy moiey na moc nieużyię chociażbym mogł, gdyż niechcę kropli krwi mieć wylaney dla interessu doczesnego. Ty Krolu iesteś Synem Pierworodnym Kościoła, znam prostość Serca Twego y z Tobą sam nasam pracować będę, do uładzenia wszelkich między Nami trudności. Codziennie zaś proszę Boga za twoią pomyslność y daię Ci Błogosławienstwo z Serca Apostolskie.

Z Rzymu d. 4.a 9bris donoszą iż tam milczenie wszelkie, nawet y bayki o Jezuitach ustały, Już wieść o zniesieniu Zakonu Jezuickiego zarowno maią, z przyściem messyasza od Zydow czekanego. Owszem Listy z Hiszpanij donoszą, że się tam robi odmiana, na dobro Jezuitow, inni twierdzą, o ich tamże powrocie, a gdy to tam nastąpi, to niewątpią, by y Francya, uczorych

y pożytek

Pożytecznych Kraiowi dopiero z Wiżę Wygnańców na Odwrot n
przyzwała.

Z Warszawy d. 14.ª Xbris

Regiment pieszy Goltzowski dnia onegdayszego z tąd wymasze-
wał do Elbląga na Konsystencyą, z którego Xżę Marszałek W.
7. Gimeynow w Areszt wziąć kazał do Kordygardy swojey za
Wiolencye tu poczynione. Kommissya Woyskowa mocno t
mu przeciwna była, lecz za ucichaniem się tak Xcia Marszał-
ialo y Kommissarzow Woyskowych, z dowodow dawnieyszy
y zwyczaiu przyznana iest takich Wiolatorow sądzenia
Władza Xciu Marszałkowi Koronnemu.

Z Chełmskiego d. 8.ª Xbris nadeszła tu wiadomość że Par
Konfederaci Wielkopolskiey y Dobrzyńskiey pod Swieciem attakow
Moskwę w liczbie 500 Piechoty z 4. Armatami y 300. Jazdy b
ą: Naprzod JP. Mazowiecki Attakował lecz z Gradkowy rejter
wał się; Powtore za nadeyściem drugiey Party Konfederatow,
samą Attakował Moskwę, Jazdę ubił y rozproszył, lecz Infantery
Moskiewskiey niemogąc wytrzymać ognia, reyterował się, z d
kursuiącym siebie JP. Mirawskim, po trzeci raz uderzył ze 3.
stron natarczoną moskwę, biiąc obleżeniem na Armaty, gdzie na
Placu Moskwy 500, a Konfederatow 300. padło, plac iednak z Arm
tami przy ostatnich został się.

Z Krakowa d. 6.ª Currentis iest potwierdzono, że pod Oświęci-
miem Mil 7. od Krakowa Konfederaci zniesli 140 Kozakow
y 80 Ku

Kirysierow z Kommendy Drewicza, ktory z Krakowa posunoł się
ku Iasney Gorze, ale po trakcie od Konfederatow napadniony, u-
traciwszy to iazdy, to Piechoty ludzi 2000, udał się ku Węgrom y
o 5. Mil od Krakowa zostanowił się; Konfederaci w tey z nim po-
tyczce utracili swoich 58. W Piątek przeszły 80 piechoty y 100-
Kozakow z rzeczami Drewicza wymaszerowali z Krakowa, ale
od Konfederatow przeięci /: ktorych zginęło 12:/ wszyscy są wybici a
rzeczy Konfederatom na łup dane. W Niedzielę ostatnią 360
Husarow pod Kommendą JP. Paszkowskiego przybyło pod Kra-
kow o godzinie 3. po Południu w Sadło do Floryanskiey Bramy
12 y przez Miasto wiechali na Kazimierz, Moskwa Larum ude-
rzyła y na mury wpadła, z Armat y Ręczney strzelby ognia-
dawać zaczeła, Husarow w Bramie legło 5. a moskalow 60.-
Ciż Husarowie na Kleparzu 82. Kozakow ubili, z ktorych ie-
den bez głowy aż do Bramy Floryanskiey wiechał, nakoniec; y
dopiero przed nią, iak Koń stanął, spadł z niego. Na Kazimierzu
40 Kozakow Konie y Pieniądze Konfederaci zabrali; Życiem ied-
nak onych y Wolnością /: bo się niebronili:/ darowali. Z Nie-
dzieli Na Poniedziałek Moskale po Murach y Bramach-
stali, a Husarowie Konfederaccy od Mogiły, Zielonek, Brono-
wic pikiety trzymali. W Poniedziałek rano 80 Kozakow-
wyiechało ku Prowryłowi, ale ich tylko 8. powrociło.

Z Latyczowa piszą: iż tam przybył Rapport do Feldmarszał-
ka, Romanzowa, że pod Benderem 7ra moskwy zginęło, y aby

na

na Sukkurs Przybywał, lub odstąpić z tamtego Kraiu kazał. Powdaią przytym że Feldmarszałek rzeczony publicznie z tym dał się iż za Niedziel 4. lub 8, z całą swoią Dywizyą, ma poyść do Kraiu swego.

Listy z Kamieńca d. 2a Xbris

W przeszłym Tygodniu niespodzianie Woyska Tureckie pod Benderem potykały się z Moskwą, gdzie lubo z obu stron nie bez znaczney Straty byli, iednak przeważyła moc Turecka, położywszy na Placu Moskwy 7.ru a drugie tyle raniwszy, przymusiła one do ustąpienia się ku Chocimowi. Bender więc nie tylko nie iest Dob[yty] Ale ma w sobie wielką liczbę Turków. Rannych do Stanisławowa z pod Benderu wiozą 2.me Podwody co z furażem chodziły będące niedoszły, ta Potyczka tak mocno zraziła Moskwę że dziś ieden prawie o drugim nie wie; Nawet Gwałt ma znaczny tam że zginęło. Na tey Batalii Było Turków 40ru Tatarów 30ru, a ludzi Nagich bez Kopii nawet, tylko z Szabl[ami] 60ru Z tey okazyi Major moskiewski z iednym chłopcem uciedząc, onegday tę nam sam czynił relacyą, płakać tylko potrzeba słysząc mizeryą, którą znosić musi Woysko Moskiewskie, w tey Akcyi nayświęcey goli Turcy dokazywali.

Z Winnicy d. 25a Elapsi donoszą: że bunty Haydamackie nie ustaią, iako przed kilku dniami miasto Tutusow zrabowali y lubo Podjazdy Polskie onych łapaią y uśmierzaią, ienak złości Chłopska łatwo podwodzić się na to dały.

Z Granic Tur-

Z Granic Tureckich iednostaynie donoszą że Półkownik Fryderyki po nad Dunaiem stoiący gdy był od iednego Baszy Attakowany, tak dobrze potkał się, że na 560. Turkow ubił y kilkudziesiąt wzioł niewolnika, ale za nadeyściem Hana y Podczaszego Litg. z Tatarami Moskwa została okrutnie zbita, y od Dunaiu odporowana, a powiększey Części za Dniestr na Podole reyterować się musiała.

Przychodzące rozne Poczty z wielu mieysc Kraiu Polskiego donoszą; że w każdey prawie Akcyi Konfederatow z Moskalami, Bog dobrotliwy błogosławić raczył, y w zeszłym y w teraznieyszym Miesiącu Szabli Polskiey, ponieważ na 4. Moskwy wyciętą, w swoich y Tysiąca zupełnego tak w zabitych jako y w niewolę w zięłych nieutraciwszy;

Z Warszawy d. 21. Xbris

JmćP. Trespemberk Marszałek Konfederacyi Warszawskiey z Dywizyą swoią około Warszawy krążący d. 13. pris w kilkaset ludzi znaydował się w Radwankowie w Dobrach JP. Bielinskiego Sty. Garwolinskiego mil 7. od Warszawy kilkanaście Koni tam zabrał y Pieniędzy z Solney Żupy 1700. z tamtąd przewiozsy się pod gurą, odiadącym Kupcow z Frankfortu kilkanaście Koni dobrych zaswoie zło pomieniał.

Z Piotrkowa de d. 12. Xbris nadeszła tu Wiadomość; że za przybyciem JP. Półkownika Renau do Piotrkowa z znaczną dywizyą Moskiewską, JP. Zaręba w Okolicach tameczych z swą Dywizyą znayduiący się, przeciwko rzeczoney Moskwie nieodwłocznie marszerował

Fewyczer

Swoy obrocił y tamże natarczy na nię zowowo, iednych do Klasztoru, drugich do Kollegium iezuyckiego wparował, lecz od niego Dob. ...
ię y wyięci zokładem 800. między ktoremi poległ nieiaki Kawaler
Wloski Kamelli, niegdyś w Służbie Cesarza Chrześciańskiego zostaiący a
teraz qua Voluntaryusz będący w Służbie Moskiewskiey; Pułkow-
nik Renau w kilkaset Koni reytrowało się, a Konfederatow w tey
Akcyi 142 zginęło. JP. Drewicz pod Sulejowem od Konfedera-
tow na 150 Ludzi urwany, na 8 mil Dobra około Piotrkowa
Złączywszy się z reytuiącym się Pułkownikiem Renau, to JP. Zon-
by, to Inych zrabował, co się znacznie y Wolborzowi JX. Bisku-
pa Kuiawskiego dostało.

Excerpt Listu ze Lwowa d. 13. Xbris

Niech iak chcą swoy tryumf zdobią Moskale, przecież to rzecz p...
na, że pod Benderem nietylko są pobici, ale y od niego odpędze-
ni, dosyć że Bender wolny. Prawda to że Galac wzięli Mos-
kwa, ale y to prawda że Turcy poprawiwszy się pod Jassami zn...
li znacznie Moskwę y Jassy odebrać mieli, O czym mamy wia-
domości od Samychże Officerow Moskiewskich. Xiążę Repnina
przeszłego w Warszawie Posła wielkiego, wyprawił Romancow
Dniestr z znacznym Korpusem przeciw zbliżaiącym się Turk...
ktorzy przed wiosną iescze Moskwę z Wołoszczyzny chcą wy-
pędzić, wypraszał się mocno tey expedycyi Repnin, ale musi...
maszerować. Basza Benderski wezyrem został, y musi być...
syć na Moskwę na Wołoszczyźnie ciasno, kiedy z tąd tam usp...
kiemi; Jraktat...

Traktami przeprawuią się. Pod Chocimem Prom na linie most[=]
le mieli, ten dla Wody wielkiey na Dniestrze urwawszy się; 600
nych zapił. Pod Bukoreszkem Tatarow stoy 140.^m czekaią namowy.
Cała ta zima będzie w Alarmie. Chłopy znowu zaczynaią
buntować się na Ukraynie, maiąc poblażanie Moskiewskie.
Szpkowski mocno chory ręce y nogi mu odięło.

Z Lwowa d. 6.^a Xbris. Piszą ze Kamieniec do tuteyszey
kommendy. Że Moskwa po 500 Ludzi z każdego Regimentu
swego pieszego, y część iazdy spiesznym Marszem wysłała do
Moldawy, z przyczyny że forsa wielka Turkow pokazała się
a Generał Prozorowski ma być od tey ściśniony. Dnia onegday
ziechał tu do Lwowa Graff Odonelli, Generał Maior Woy[=]
skego Austryackich, ma bawić tu ze 3. Miesiące u Xżny Kantakuzy[=]
ney Matki Żony Swojey.

Excerpt Listu z Pogranicza Tureckiego d. 1.^a Xbris.

U nas tu w okolicy nieustaiące y coraz bardziey szerzą się nieszczęśli[=]
wości od Woyska Moskiewskiego. Dnia wczorayszego z samego ty[=]
ko Klucza Budzianowskiego nakazano podwod 500. Siana, a owsa
Korcy 1000. Czy po innych włościach około Lwowa, tudzież y in[=]
dziey, w Woiewodztwie Ruskim nakazała Moskwa Hilka set Pod[=]
wod do Chocimia. Rannych więcey iak 600. tu sprowadzono, mię[=]
dzy ktoremi na półtora sta Officierow znayduie się y z tąd ich
rozwieść maią do Jazłowca, Buczacza, y Podhaiec, ale między
niemi znayduią się y za Wołoszczyznie dziumą, iakąś zaraze
mi, y iuż się

iuz się między Ludźmi dyminicę, okazuią, a Osobo Czartkowa mocno Ludźi umieraią. Turcy na tę stronę Dunaiu przeszli iest niezodmienny, y że kilka batalij odprawili z moskwą, ktory, na 10. częśiąc pobity, częśiąc ranny został, niezawodnie upewniaią;

Z Peterburga de d. 28a 9bris iest wiadomość że Pewney Potencyi Poseł, w Robocie swoiey poszlakowany został, przeto kilkanaśćie Osob Imperatorowey przeciwnych w detencyą wzięto, Osoba zaś Pierwszey roboty na Cel kary ma bydz wystawiona.

Z Rzymu de d. 25a 9bris Ociec S. odebrawszy interes zachodzący między Nuncyuszem Polskim a Piarami Warszawskiemi, tenże odesłał do discußionem Congregationis Episcopor et Regularium upewniaiąc Nuncyusza swego o dobrym dla niego Sukceßie, poniewaz ten interes pryncypalniey tyka się samey powagi Stolicy Apostolskiey.

Z Algieru de d. 27a 9bris Flotta moskiewska do naypierwszych brzegow Archypelagu przybywszy, zastanowiła się nieco dla ominięcia Algierskich, y innych Barbaryjskich Woiennych okrętow, Tażże ta zamyśla Konstantynopol attakować y Kommunikacyą odebrać, a Turcya Europeyska z Azyi posiłkow Woyska y Zywnośći niemiała Przeważne zaś przyczyny niemniey y wsporożenie Floty moskiewskiey, przez uprowidowania oney Admirałami, Sternikami, y Majtkami, Daie okazyą, Domowi Francuzkiemu do nieprzyiaźni z Anglią, z kąd pewney Woyny na przyszłą wiosnę między temi dwiema Potencyami spodziewać się kazą.

Reflexie nad Conclusum Rady Senatu 1mis 8bris Roku niniejszego odprawioney.

Quo ad Primum.

Kancellarye Koronne wydawaniu Punktow na Radę Senatu granuczymi

Uczyniwszy omyłkę dotknęły: Iż Manifest Porty Ottomańskiey iest prze-
ciwko Rzpltey o złamaniu Traktatu Karłowickiego, niechay te Kance-
larye głębiey wpatrzą się w treść y istotę tego Manifestu a w uważnie-
szym rozmyśleniu, zostaną przekonani y zawstydzeni; bo ten Manifest
na samym początku wspomina: Wysoce zacnych y poczciwych Kon-
federatow. Wyraża daley że Narod Rossyski w Państwie wypowi-
czony gdy Nayuroczystszego przymierza z nim niedotrzymywał
pogotowiu też y z Nayaśnieyszą Portą złamał go y Na Rzpltą Polską
fałsze same wysilił, żeby Wolności Jey przytłumić, y pod swoie
iedno Władztwo podgarnąć, o co też y Woyna od Nas bydź mu-
siała wypowiedziana. Toć pokazuie się pewnie iż Nayaśnieysza Porta
wszelkie Przyiacielskie dla Rzpltey czyni kroki, gdy za złamanie Trak-
tatu Karłowickiego Woynę z Moskwą stoczyła, a zatym podchlebna
Ministerium Polskiego dla Moskwy obrona w Wydanych Punk-
tach, iakoby Porta nie Moskwę; ale Rzpltę o złamanie Trakta-
tu Karłowickiego obwiniła.

Taż Nayaśnieysza Porta y dalszym pociągiem swego Manifes-
tu wytyka: Narod Polski iak należy, a zaś Narod tych Dziaurow
Moskalow niedosyć że zawarte między Nami Traktaty Nad-
prudzkie y Belgradzkie sromotnie łamie osobliwie co się tycze
Wolności Polskiey, ale też y z drugiemi Potencyami zaszli; co się
ma rozumieć o Wolności Elekcyi Krolow Polskich, y niemieszania
się w Prawa y Rządy tego narodu swobodnego, oczywiście
ważył się przestępować. Zaczym Dobyty Oręż muzułman-
ski Natak

Na tak bez wstydnych wiary publiczney przestępców etc. A zatym mi[…]
leżało na Senatus Consilium nad ciągać y podrabiać: że złamanie
Traktatu z Portą iest przez Rzpltą; bo Porta owszem broni Praw y W[…]
nosci Naszych. I daley tuż Porta dosyć obszernie dotyka, że: Po[…]
ciwym Polakom Konfederatom Barskim przyrzekliśmy dać skute[…]
ne posiłki. Niżey mocniey potwierdza: Iż większym Prawem Nay[…]
iaśnieyszą Porta Ottomańska: etc. Toć łatwo z tego wyrozumieć moż[…]
na, że do Rzpltey często od Porty wspomnioney, niemasz urazy, t[…]
ko, do Moskwy y Iey adherentow. A chcąc to iako nayoczywis[…]
ciey wyłuszczyć, co, y przeciwko komu, Porta o złamanie Trakt[…]
u Karłowickiego mowa? zasadza się na słowach: iż w żadne n[…]
dy Rzpltey Moskwa w dawać się niepowinna, ani woyska wprow[…]
dzać. Jeżeli zaś podane Punkta na Senatus Consilium na kręca[…]
Portę być urazoną do Rzpltey, to chyba Ministerium z przyboczn[…]
Krolewską Warszawską Radą, zdięci doświadczeniem własnego [[…]]
chu swego (: gdy albo zezwolili, albo doradzili łączyć się z Mosk[…]
pod Barem Pólkom nadwornym Krolewskim y niektorym k[…]
putowym Chorągwiom Rzpltey pod Kommendą JP. Branickie[…]
go, y Szpakowskiego :) siebie za Rzpltą maią, gdy tylko się mosk[…]
wy adherentami.

Delegaci czyli Rezydenci do boku Krolewskiego, z kąd? iako? y do c[…]
go? maią sobie moc pozwoloną. Maią moc z Seymu, ktora się [[…]]
żeni na Nich władza. Ale podobno żadnego dotąd ważnego niebyło[…]
osobliwie ostatniego, ktory, samo Conclusum Senatu teraz go znagam[…]
łowy. W ostatnim wymuszonym Delegacyinym Dziele. Co się po[…]
zuie

Pokazuie, że y Oni zezwolili na ten Seym Delegacyiny, niemaią go teraz za Seym, tylko za coś ulepionego, y kiedy tosz Senatus Consilium w cale go zgruntu niszczy, iako się niżey pokaże w drugim Punkcie. Połowę zaś y do czego moc maią? Ta się wydaie z Prawa: że niemaią wdawać się w materyi Stanu. Ito iest rzecz naydelikatnieysza y nayprzyncypalnieysza. Osobliwie rozważać: Czyli Rzplita łamała Traktat: czyli nie? gdyż to do całey Rzpltey należy w trzech stanach zgromadzoney, tudzież przestrzegać aby się nic Szkodliwego Prawom y Wolności niedziało, podług Przysięgi Senatorow y Ministrow.

Teraz się natym zastanowić potrzeba: poco Posłowie do zprzymierzonych Potencyi, maią bydź wysłani, to iest, Angielskiey, y Stanow Federati Belgii chyba z własnym nasiebie oskarżeniem, że Senat cum ministerio przy boku Krolewskim będący, przyłączyli się, czyli dozwolili, wraz z Moskwą na złamanie Traktatu Wardowickiego y nad Pruskiego. A gdy dozwoleniem lub dozwoleniem zgrzeszyli? to inney nieodbiorą rady, tylko domyśleć się im dadzą: że popełnili peccatum in Statu et contra statum, zaco od całey Rzpltey sądu spodziewać się powinni.

Żeby zaś niemiały bydź potrzebne poselstwa do tych Potencyi; Sądzę ie bydź za sprawiedliwe, ale od Konfederowanych w Generalności Stanow Rzpltey ktore dopraszać się będą, aby tym Potencyom iako Gwarantom Traktatu Wardowickiego, sprawiła się Moskwa za zgwałcenie y uchylenie tego z przymierzonego dzieła.

Quo ad 2dum^dum

Deklaracya Nayiaśn. Porty: o żadnych Szkodach y nieukontentowaniach swoich do Rzpltey niewspomina tylko Moskwie śmiałym odgraża Orężem; za połamane Traktaty, za złupienie Obywatelow Polskich, za zbuntowanie Poddanych, za tyle niewinnych

Dusz

Duszy wyrznięcie, a nayprincypalniey podług dawnego dla Polskiey uprzewiń
dopomina się Ewakuacyi Woysk Rossyiskich z Kraiu y Granic Rzeczypo
Polskiey o co y Woyna wszczęta.

Zeby zaś Posła wyprawić do Dworu Rossyiskiego sama przystoyno
dobrego Obywatelstwa nie dozwala, bo przez to mogłaby bydź w plą
na y uwikłana Rzpta, ktora w zadne z Moskwą niemoze uda
wać się przymierze y przeciw niey directe się skonfederowała,
co wszystkim Sąsiedzkim Potencyom iuz iest zupełnie wiadom
szuka oraz u Nayiaśn: Porty ratunku w pokrzywdzeniu swoym
przez połamane Traktaty Nadprutski y Karłowicki. Kto zaś
widział, doradzał, y dopraszał się y iakoby potrzebami Rzpltey do
dzieł. Woyska ac si auxiliarnego przybywania y powiększania w
Polszcze y tego dokazał przez J. P. Psarskiego Rezydenta Polskiego
w Peterburgu naprzedostatniey Senatorskiey Radzie; niech ze z-
zaufany dzieniem odrabia, y co zwala na gwałtowności Xcia Repn
na, niech ze to okładza kredytem swoim przez niby łagodniey
szego teraznieyszego Posła Rossyiskiego Xcia Wołkonskiego, nie
iednak niemieszaiąc dwoch części Rzpltey Senatu y Rycerstwa;
ktore po całey Koronie y Litwie z przymierzyły się przeciw Moskwie
y Ich Adherentom. Wysłany przeto Poseł od Rady Senatu, nie
powinien zadnego mieć u zadney Potencyi przyięcia, y względu:
gdy całey Europie wiadome iest ziednoczenie się wszystkich
Wodzko obydwu Narodow Korony y Litwy ktore waznosci maią
Generalnymi Konfederacyami zwać się y moc we wszystkich kraio
wych potrzebach działania, iako prawdziwe y nierozdzielne Stany
Rzpltey. Sam

Sam zas Senat Warszawski przy boku Krolewskim będący z Rady-
swoiey, iako tego pozwolić Sobie niemoże, tako podobnych Possessyi
rozliczne zabroniły Prawa. Kto zaś był okazyą y początkiem
ucisku Obywatelow od Woysk Zwanych auxyliarnych, czas to
wszystko całemu odkryie Swiatu. I co do tego Punktu Mani-
festu Porty iasnie dotyka mowiąc: Woyskiem Auxyliarnym
iakim tytułem, iakim czołem w Polszcze Nazywać się mogą
Moskale? kiedy Rzplta żadney znikim niemiała Woyny:
Ale to widoczny wymiostości Moskiewskiey, żeby Kray y Narod
wolny zamieszawszy wewnętrznie, naprowadzonym Woyskiem
do Dependencyi Onże przymusić etc. Przeto większym Prawem
Nayiasń: Porta Ottomanska iako gruntownieyszymi przymie-
rzami dotrzymuiąca przyiaźni Rzpltey, da niezawodne po-
siłki do wyrugowania z Polski takich naiezdnikow pod-
postacią Przyiacioł, Kraie Jey niszczących y w niewolą wciąg-
aiących etc. Pokazuie się przeto dowodnie Nayiasń: Porta, że
Woysko Moskiewskie przybrane w Nomenklaturę auxyliarnych
są zgubą y zniszczeniem całego Narodu. Ktore to Woyska
funduią się naybardziey na Seymie Traktatowey, y na Gwaran-
cyi skoiarzoney w Osobach Kilkanaście, a ten fatalny zjazd
dla Narodu Naszego z krzywdą powszechną ostatnie teraz Se-
natus Consilium w cale go uchyla y zagwałtowne dzieło osą-
dza. Przez co całą robotę za nieważną w cale mieć potrze-
ba, wraz zewszystkiemi przez ten Seym Traktatowy, u-
stawami, o co iuż Skonfederowane Stany Rzpltey do Przyia-
cielskich potencyi uskarżyli się, y dotąd uskarżać się nieprzestaną.

Quo ad

Quo ad 3tium.

Niemogło nigdy bydź dokładnieysze staranie y interesowanie się za zabranemi Senatorami, iako zaraz powziąwszy Otych z̄ pleni s Ordinibus; a skutku tego iakie były? Oto ponieważ w Warszawie uradzono namowiono się, y decydowano aby wziąć zacnych Obywatelow, Więc też namowiwszy się w zakątrzym warszawskim Gabinecie odpowiedziano Publiko z pogardzeniem Rzpltey, iakoby Imperatorowa nie chciała tey prozby przyiąć. Sądzić y teraz należy że y legacya do tego Punktu żadnego nie sprawi skutku, gdyż to tylko ad Colorem dzieie się, y dla zaćmienia Oczu niektorych Obywatelow, a ten gwałt w zabraniu Senatorow y Posła niezliczonych narodził występkow; Bespieczeństwo y powaga Domu pomiżone, Jurysdykcya Marszałkowska zdeptana, mieysce rady publiczney uroczystym potwierdzone uszanowaniem, zgruntu pogardzone etc.

Quo ad 4tum.

Forteca Kamieniecka z wszech miar powinna bydź opatrzona summą, na oney utrzymanie, na Procky, na Ammunicyą na Magazyny y ustawiczną poprawę fortyfikacyi, z ostrym iednak napomnieniem Kommendanta, aby łożona Summa niebyła korrespondowana z Moskwą, na Szpiegi za Konfederowanymi na Obronę Oyczyzny, obywatelami, ani na publiczne traktamenta z otrzymanych przez Moskwę zwycięstw, bo z tego swego czasu ścisły dać trzeba będzie rachunku. Forteca zaś Lwowska, ktorey w żadney Konstytucyi nie znaydzie, tylko

156

Tylko Miasto Grodowe murem opasane, iako Krakow, Lublin, y inne wogólności Miasta Powiatowe, żadney niepotrzebuie na Fortyfikacyą expensy. Owszem wyciąg nąć ztamtąd należy ten szczupły garnizon, ktory bydź może nieszczęśliwym amilionowym upadkiem Miasta tego Metropolitańskiego Prowincyi Ruskiey. Korytowski zaś zuchwały Rycerz tey Imaginowaney Fortecy Kommendant, niech się w Szlachetney swoiey Kondycyi pomiarkuie, iako winien Oyczyznie iako Obywatel Obowiązki? Co czynić powinien iako Żołnierz płatny od swoiey Nayiaśnieyszey Pani Rzpltey y iako wiele zgrzeszył! przeciwko niey zbroyną podniószy rękę! iak sobie postąpił przeciw Prawu woiuiących choćby z Nieprzyiacioły, co mu w czasie dowiedziono będzie. Ażeli w nim cokolwiek poczciwości przemieszkiwa, ażeli zuchwałość swoią chce oczyścić posłuszeństwem y subordynacyą wyższey Kommendzie, niech za nim się Publiczne Oświadczenie, iż to czynił y to sprawował co mu Tyrańska podpisała ręka na zaboystwa, na wylanie Krwi niewinnych Braci y wspoł Obywatelow swoych, Wiarę, Wolność, y Prawa Narodowe utrzymuiących.

Instrukcya Wm Posłowi / z ostatniey Rady Senatu in Obręb odprawioney / do Dworu Petersburgskiego, wyprawionemu dana.

1mo W. Poseł niebawnie zabierać się będzie w naznaczoną sobie Podroz, żeby tym prędzey mogł przyspieszyć skutek swego Poselstwa.

2do Przed wyiazdem swoim z Warszawy nadgłosi się do W.^{o} Psarskiego Ministra Rezydenta Naszego y Rzpltey u Dworu Petersburgskiego będącego, ktoremu znoszenie się y pomoc, we wszystkim dla W. Posła przez ministrow Naszych y Rzpltey zalecone będą, a żeby ten podług zwyczaiu dotąd zachowanego z Podanymi Polskiemi, przyięcie tegoż y wszystkie względy zamowił, ułożył y obmyślił, oraz aby mu otym wszystkim

Wszystkim namieysca ktore raz w Lidze swoim Mu Uro
nemu Posłowi przepisze donosił, atem urodzony Poseł pam
tać będzie, wszystkie Ceremoniały Poselstwa Swego doklad
nie opisane, od Archiwum Laski Wielkiey Koronney z
podpisem Ręki swoiey oddać.

3tio Urodzony Poseł baczny na to zawsze być powinien, a
żadnym krokiem czy to z JEgo strony, czy z strony Dw
ru Peterburgskiego, powadze Naszey ani Rzeczypospolit
ubliżenia niebyło.

4to Stanowszy w Peterburgu Urodzony Poseł naradzi się z Ur
dzonym Parskim względem bytności Ministra do spra
cudzoziemskich Należącego, ktoremu oddać Copiam Credent
lium y Audyencyi u Nayiaśniey Imperatorowey żądać będzie

5to Na dzień y Godzinę naznaczoną do Audyencyi przygot
ie się Urodzony Poseł, żeby ią z zupełną przyzwoitością od
prawił. W Mowie swoiey do Imperatorowey Imci przy odd
czeniu cześci Rzyże przyzwoyty, upewni o szczyrych chęciach
naszych y Rzpltey, do utrzymania y Ugruntowania iak
naytrwalszey Przyiaźni z Nayśney Imperatorową Imcią, dotkn
oraz z honoru Poselstwa do Imperatorowey Imości namięgo
łożonego, że przyczyną iest troskliwość Nasza y Rady St
nom, żeby Rzpltą wyprowadzić z teraznieyszego nieszczęśliwy
położenia, koncem zaś iest; wynikaiąca z Zaufania w Dobr
liwym sercu y Duszy wspaniałey sprawiedliwością samą tch
cy tyże tyże Imperatorowey Imci. Nadzieia.

6to

6to O Audyencyi odprawioney, y iaki od Tronu Imperatorowey Jmci
respons odbierze, Na tych miast do Wiadomości otyno do Minis-
trow Naszych y Rzpltey, a potym o Konferencye cum Ministe-
rio Imperatorowey Jmci aby Mu były w dniach y Godzinach swo-
ich naznaczone, starać się będzie, y na nich przełoży Sequentia.
1mo Że iesteśmy z Rzpltą w tym mniemaniu; Iż Imperatoro=
wa Jmci niezupełnie musi bydź uwiadomiona: co się y iak
w Polszcze działo od czasow wszczętey Konfederacyi Toruńskiey
y Słuckiey. Sądziemy Albowiem zarzecz niepodobną, żeby gwał-
towności przez Xcia Repnina, na ow czas popełnione, z Woli Im-
peratorowey Jeymci nastąpić miały, co Sama w Deklaracyach swo-
ich y pismach uznawała, y co w rzeczy samey iest niewątpliwym,
że Rzplta iest wolną y Niedependuiącą, przymusom przeto nie
podlegała;
2do Że zaś w tym właśnie czasie gdy głośne bardzo bydź
poczęły złe skutki roboty Xcia Repnina, y My Krol, ustawicz-
nie przekładania Krzywd y nieszczęśliwości Państwa Rzpltey do Im-
peratorowey Jmci czynili, gdy teraznieyszy W. Poseł Xże Wołkonski
na Posełstwo był do Nas wyznaczonym, a Xże Repnin rewokowanym,
wspomnione mniemanie Nasze potwierdzone zostało.
3tio Chociaż tedy bardzo sobie przykrzył Kray cały w nieznośnych
przez nim Xcia Repnina y Woysk Rosyiskich postępkach, prze-
ciez zdawało się czekać cierpliwie na przybycie Nowego Posła, w
nadziei, że ten rezolucye pomyślne na rozmaite skargi Kraio-
we przywiezie, y dostateczną Instrukcyą do uleczenia ran Rzpltey
przez Xcia Repnina zadanych, opatrzony będzie.
4to

10mo. Za przybyciem X[ią]z[ęci]a Wołkonskiego na Poselstwo, gdy oświad-
nie powszechne niebyło potrzebne, oznaymiliśmy zrady Senatu,
by Nasze Krolewskie, i otym co się działo w Panstwach Rzpltey
Poselstwa X[ią]z[ęci]a Repnina, i Imperatorowey Imci czynione
oczyście przez W. Posła było przełożone.

11mo Dla tego W. Poseł zeby się niezdawał owszystkiem tylko n-
wić, będzie miał sobie dane z Kancellaryi Naszey y Rzpltey
zgromadzone dowody y Argumenta do Kancellaryi przydatne.

12mo Obracać tedy będzie nato staranie swoie W. Poseł, zeby pro-
dine do ucalenia Wiary S. K. R. pamuiący y Wolności Naro-
wey Actus Seymu Extraord. 1767o, tak Traktatowe iako tez a
ustaw Narodowych ściągaiące się, były uchylone, iako gwałtown
zkrzywdą powszechną et privatorum wymuszone y od Na-
du reklamowane. Woyska Imperatorowey Aby z Panst Rzp
wyszły, a ieżeli wyidą, a gdy złączy się, Obywatele nie byli y
niebędą od Niego prześladowani. Wszak tego potrzeba iawne
starania pochodzi, nietylko zpowszechnego żądania Narodu
Ale tez y zokazyi Manifestu Porty Ottomanskiey ktora gr
Woyną w Polszcze, z racyi Traktatu ostatniego przez X[ię]cia Re-
pnina wymuszonego, y bawienia się Woysk Rossyskich w
Panstwach Rzpltey, ktore będąc okazyą do wkroczenia Woysk
Tureckich y Tatarskich w granice Polskie, nimniey są przy-
ną wielkich szkod przez tychze Turkow y Tatarow licz-
nym Obywatelom Rzpltey poczynione.

13tio Jezliby resultatum Senatus Consilii 1768o emanatum, przez

ktore

ktore zachodziła requizycya zabawy w Polszcze tychże Woysk, że
niewyszły y niewychodzą, za przyczynę kłaść chciano, to W. Po-
seł może uprzwić: że to Resultatum rownie gwałtownym
sposobem iako y jnsze roboty przez Xcia Repnina wymuszo
ne było.
14to. Domowie W. Poseł gwałtowne zabranie z Warszawy=
trzech Senatorow y Posła przez woysko Rossyiskie y dotąd onych
ze zagranicą trzymanie, tudzież W. Czackiego Podczaszego Koron:
y jnnych Aresztantow, a przeto okaże srogość postępowania Xcia
ia Repnina. ⓒ Albowiem Senatorowie y Poseł podbolien=
naszym pod czas Seymu zabrani, że nic powadze Jmpe=
ratorowey nieubliżyli: Mowy Jch w Senacie miane okazu
ią. W. Jan Czacki Podczaszy Koronny był wzięty na Seymik
przed Seymowy iadący, 1767o. jednym krokiem Jmperatoro
wey Jmci nieubliżywszy. Ale gdyby też y byli winnemi, te=
dy iako Obywatele, Rzpltey Władzy y Sądom tylko Narodu
własnemu będąc podległemi, Senatorow, y Posła brać y zagra
nicę wyprowadzić W. Czackiego w Aresztt wziąć y dotąd trzy
mać, nienależało: Ale wszyscy w przyzwoytym tylko Na
rodowym Sądzie konwinkowani bydź mogli, ma tedy=
starać się W. Poseł, ażeby wyrażeni Senatorowie y Poseł=
iako y W. Czacki Podczaszy Koronny y inni w Detencyi Rossyiskiey
zostaiący byli iak nayprędzey uwolnieni y ażeby poczynio
ne Jm szkody nadgrodzone były.
15to. Starać się także będzie W. Poseł, ażeby w Krzywdach
w Państwach Rzpltey poczynionych przez Woysko Rossyiskie
mina

Mimo Jey deklaracyą, nietylko skromność zalecaiącą, ale też zeby

zapomiądze toż Woysko żyło rozkaz głoszącą; Wyznaczona

była Kommißya obostronna do Korony y Litwy do docho-

dzenia y Weryfikowania ich, oraz do nadgrody sprawiedli-

wey Ukrzywdzonym nietylko w tych czasach, ale też pod

czas przechodu Woysk Imperatorskich, przez Polskie do Szląz-

ska, ile że Kommissye w Toruniu y Grodnie zaczęte za prze-

szłego Panowania dokończenia swego niewziędy.

Z Warszawy d. 28. Xbris

JmX. Drzewanowski Kapelan Korpusu Kadetow, niezważaiąc

na Intymacye tuteyszego Przełożeństwa, tak gorliwie miał

Kazanie na Reasumpcyi 40godzinnego Nabożeństwa w Koście-

le PP. Wizytek, iż żaden Kaznodzieia dokładniey nadnie-

go niezaplikował teraźnieyszych Okoliczności y Wiszącego

Religii Katolickiey upadku, nawet same pogrozki, zakazu-

iące mowienia Prawdy z ambon, tłumaczył.

W przeszły Czwartek JP. de Hoven delegowany od Kurlan-

dskiey Szlachty, tu rezyduiący, Imieniem Stanow Kurlandz-

kich podawał Manifest do Akt Grodu tuteyszego o

nieważności Cessyi przez Xcia Ernesta Birona uczynioney,

Daiąc rządy Xstwa Kurlandskiego Synowi Swemu star-

szemu Piotrowi, lecz tuteysza Kancellarya dla zaka-

zu Dworu y Ministeryi, gdy przyiąć niechciała, roz-

czony Manifest podany y przyięty w Grodzie czerskim.

W przeszłą Srodę przyprowadzili tu z Piotrkowa mosku-

le 140 nie

159

Niewolników, między którymi prawdziwych tylko 11 Konfederatow, a wszyscy inni to Rzemieslniczkowie, to Zydzi, to Chłopi, odpowod niewinnie pobrani, tych obdartych, boso, y bez czapek iak bydło pędzono, wielu iednak za instancyą rożnych tu Panow wypuszczono.

W przeszłym tygodniu Collegium Epporum było u Xiądza Prymasa aby ten zapobiedz raczył, araczey Upros[ił] Xcia Posła Wołkonskiego, by Duchownych Dobr Moskale niszczyć niechcieli, poniewaz ani Jezuici Piotrkowscy są winni przegraney tamże Moskiewskiey, ani inni Xża, ani rz Kaznodzieie, ktorzy przekładaiąc nieszczęsliwość Kraiowe Lud do Pokuty y Modlitwy, aniedobuntu[s] iak mowszale Buntowczyki zachęcaią y Namawiaią. Przyczyną zaś tey rady y remonstracyi był Ukaz Moskiewski, aby w Dobrach duchownych Ich Dyspozytorowie wszyscy, iakiekolwiek Prowenta y Akcydensa Regestrami Moskalom podali; a potym onez Moskiewskim Kommendantom pod przysięgą oddawali. Jaka wtym będzie rezolucya od Moskwy czas y skutek nauczy. Wszakze wątpić każą, aby wszyscy Duchowni, osobliwie zakonni, od tey Exekucyi Wolnymi byli.

Xiąże Jmść Prymas w Wigilią Bożego Narodzenia in diem 23tiam labentis przypadaiącego, iako w dzień rodzin Nayasnę Elektora saskiego, Rezydenta Saskiego, oraz innych Officialistow y Officerow Saskich, rudzieysz Panow niektorych Bły

Polskich solemnie traktował, z wyprawioną po Obiedzie Kantatą na pochwałę tegoż Elektora.

Aże Podkomorzy Koronny ledwie niepobowę Gimeynow y Officierow z Leyb Gwardyi Abszytował, y tychże niby naułanow Obrócić chciał, Gimeyni radzi nieradzi taką odmianę taką akceptować musieli, Lecz Officierowie niemogli bydz doney pociągnięni, y woleli kontentować się Abszytem.

Z Piotrkowa donoszą że tam Renau y Drewicz Kommendanci Dywizyi Moskiewskiey mszcząc się z swoicy z Konfederatami przegraney osobliwie na Jezoitach, nałożyli znacznich kontrybucyi N 3. Przyczyna zaś zemsty: iż Konfederaci fortkę naszą Jezoicką w padli y Moskwę zniesli. Fortka zaś ta zawsze miysta nigdy niezamykana, dla bliskości Jezoitow, Jezoicką nazwana.

Z Krakowa donoszą że Generał Pruski Werner w dobrach, ktore od Jmć P.a Trzebinskiego zaarendował, moskalow 26. przytrzymał, z przyczyną że Ciż dobra wspomnione naiechali y rabowali.

Z Dukli de d. 10.a Xbris donoszą: 1.o że Generalna Kommenda y Konfederacya w Bielsku zagranicą znayduie się, Sesye miewa z 34. Marszałkow, przytym Konsyliarzow y Delegatow od innych Konfederacyi, złożone. 2.o Woysko Konfederackie oddane w Kommendę Jmć P.a Szaniawskiemu Marszałkowi Konfederacyi Lubelskiey, Alubo JP.a Bierzynskiemu Kommenda odebrana, jednakże iescze przy Marszałkowstwie Konfederacyi Sieradzkiey zostawiony, do rozpnawy dalszey o Legalnosci Elekcyi z JP.a Gałeckim

Stra

Rą Bydgowskim. 3° Iż Woysko dostało ordynans złączyć się z Konfederacyami Wielkopolskiemi dla dania odporu Moskwie tam zbliżaiącey się. 4° Generał Austryacki Esterhazy radził generalności pomknąć się głębiey w granice Węgierskie, by pewniey przeciw Nieprzyiaciołom sukursowani być mogli. 5° Spodziewaią się tam wkrotce przybycia JJ.PP. Krasinskiego Marszałka, y Potockiego Regimentarza Generalnych. 6° Wyszły ordynanse od generalney Konfederacyi do wszystkich Szeffow Regimentow, aby Regimenta Ich stawały pro ultima 9bris a Partyzantow, aby pro ultima Febris na mieysce wyznaczonym, pod Ukrayinska pro ultima Febris na mieysce wyznaczonym, pod kassacyą niestawaiących Regimentow, y utratą Szarży na zawsze, et pœna infamia ad sonum Tubæ. 7° Wyszedł także Uniwersał do Kommissyi Woyskowey aby począwszy od Hetmanow explikowali się z swych czynności. 8° że JP. Wda Mazowiecki w Opawie znayduie się. Mniema się być Marszałkiem Konfederackim co tak nie iest, bo tylko od kilku podwoywnych przyznany. Jednakże Generalność tak Interessa kieruie, aby uniknąć y hańby Narodu y ten postępek. 9° od zwierzchności Generalney zalecono iest ordynansami wszystkim Konfederacyom, osobliwie wielkopolskiey, aby się sukursowały wzaiemnie y Prowincyi Pruskiey pomocą były, daiąc wszędzie odpor Woysku Moskiewskiemu.

Ze Lwowa donoszą: Iż od Kamienca do tamteyszey Kommendy pisano, o wyściu Moskwy z każdego Regimentu po 500

po 500 piechoty y poczęści Jazdy do Moldawy, z przyczyny iż Tur-
zwawie na Moskwę nacieraią. Oraz że Feldmarszałek Roman-
zow ma zdać tym czasem Kommendę Gnłowi Ollitz, a Sam
odiechać do Peterburga.

Z Kamienca d. 14.a Xbris piszą że na Wołoszczyznie c-
ste odprawuią potyczki Turcy z Moskalami, czego są swiadk-
mi ranieni Moskale, których pokilkaset prawie ztamtąd do
Polski przywożą. W Woysku takze Rossyiskim wielka iest z-
raza, umiera Jch wiele. słychać tez tu że w Peterburgu Konsp-
racya przeciwko Monarchini tamteczney powstała, lecz gdy
około 40 Osob głowy postradało, a wiele na Syberyę posłano
przywrocona została spokoyność. Feldmarszałek zdawszy Ko-
mendę ad jnterim Gnłowi Ollitz ma wyiechać, lub wyiech-
ał z Armii Currentis do Peterburga.

Excerpt. Listu z Kamienca de d. 18.a Xbris

Piszą nam z Latyczewa de d. 14.a Currentis że Feldmarszałek Ga-
czyn, lubo dawał Bal na Fest S.o Andrzeia, in gratiam Ord-
tegoż S.o iednakże był bardzo smutny po odebraney Sztafecie
od Benderu, z ktorey iak pretko List przeczytał, tak otrzym-
rzuciwszy ostob za łeb się porwał, a postrzegszy się mocno
List pochwycił y do kieszeni włożył, y lubo przywieziono
Chorągiew Turecką, Buńczuk, y Noz Kameryzowane, szac-
ne to wszystko. Ec. Xych (: co do Kijowa odesłali:) iednak-
smutku Jego uspokoyć niemogło. Pewna bowiem iest, że
Sorokę, juz tydzień iak się trzepią z Tatarami Moskale, y

ostatn-
[illegible]

Ostatni gwałtu o Sukurs wołaią, lecz ten choć Im poszedł przez=
Dniestr iednak ani się przewieść, ani przeyść może, bo Woda
środkiem impetem bieży, a brzegami zamarzła, kto wie=
czy dotąd wszyscy tam Moskale niepowyginęli. Do Nowo
Serbij także poszło 5m. Moskwy y z pod Kommendy Feldmar=
szałka, bo iuż blisko Tygodnia Tatarowie tam wkroczy-
szy, bardzo grassuią. Moskale rożnemi mieyscami=
przez Dniestr przeprawić się usiłuią, ktory że nie iest do prze
wozu sposobny, tedy Mierzwę y Otłocie nań rzucaią, aby Bat
wiey Mrozem chwytało, tym czasem bardzo gęsto po Wsiach
stoiący umieraią. Ci ktorzy z tamtey strony tu przybywaią,=
wszyscy twierdzą: że tak pod Benderem iako y Jassami znacz-
nie potrzepano Moskalow. Żydzi z Miasteczek y innych
miasteczek, przedtym przez Tatarow zabrani, a teraz z Ben
dero przez swoych wykupieni (ktorzy na pamiątkę swey nie=
woli poiedynym pcyść maią uciętymi) powiadali że od Ben
dero, aż ku Babie trupem Moskiewskim usłali drogę Tur-
cy. W tym Tygodniu było z Jass dwuch Popow Wołoskich
y dwuch Żydow Ktorzy powiadali: że w tym czasie więcey 20m
zginęło Moskalow.
Z Stambułu donoszą: że Sołtan za odebraną przykrość
pod czas Audyencyi odmienszego W. Wezyra: d. 21.a Junij w
szranke, przez JO. Podczaszego Litt. mianey, temuż Oney za
wdzięczaiąc Udarował go Szubą przednią Sobolą, Szablą=
bogatą y trzema Sty Tlrs Pieniędzy.

